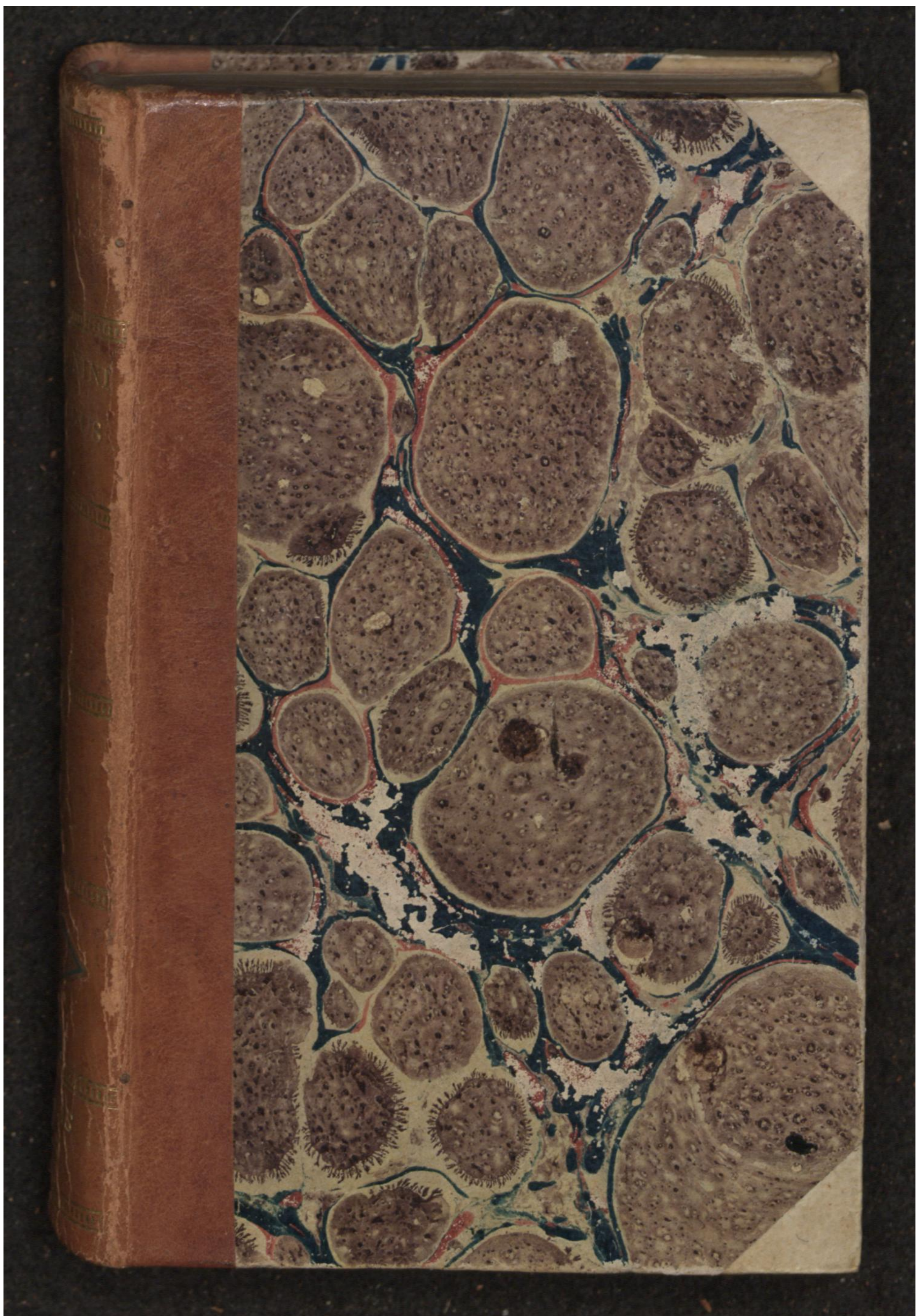
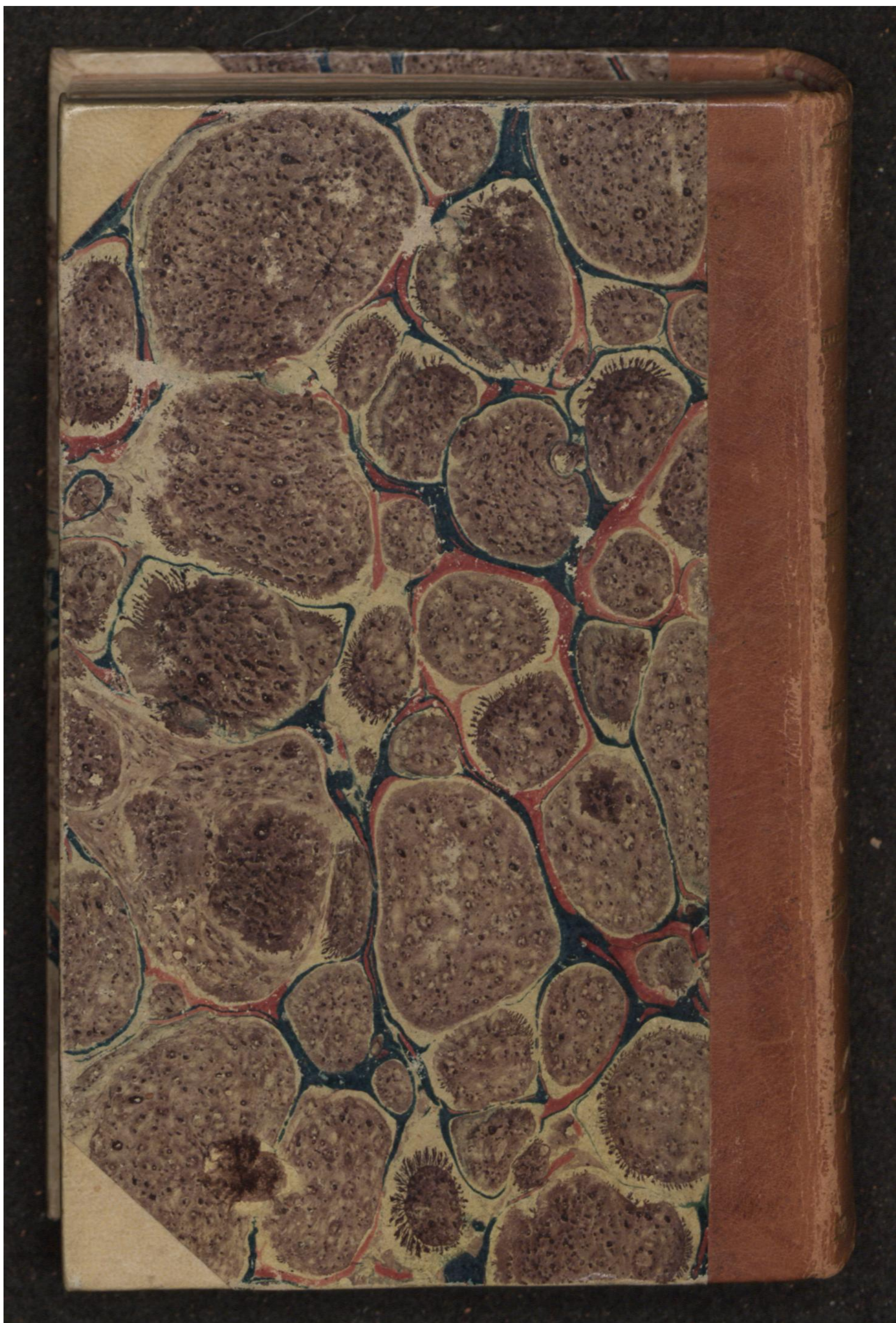

VIII
S. ANTONINI
TRIALOGUS
&c.
9
VENETIIS
1495

IX

9

XI
e

Jesus.
In hoc volumine continentur
infrascripti tractatus.

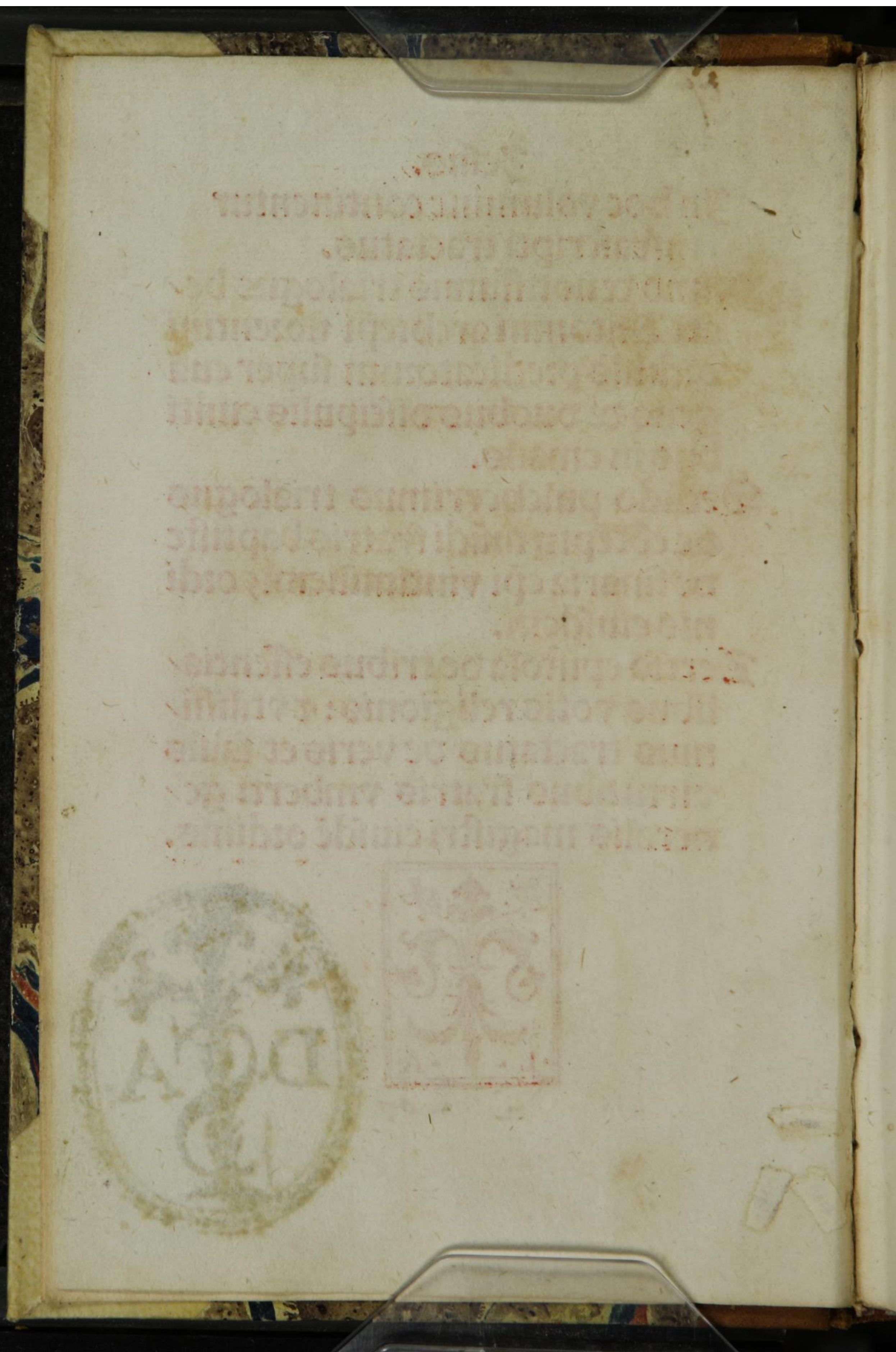
Primo deuotissimus trialogus beati Antonini archiepi florentini ordinis predicatorum super euāgelio de duobus discipulis euntibus in emaus.

Secūdo pulcherrimus trialogus de cōtēptu mūdi fratris baptiste de finaria epi vintimiliensis ordinis eiusdem.

Tertio epistola de tribus essentialibus votis religionis: et vtilissimus tractatus de veris et falsis virtutibus fratris vmberti generalis magistri eiusdē ordinis.

BIBLIOTECA
XV
CENTRALE
FIRENZE

D. A.

¶ Disputatio domini Iesu in
effigie peregrini cum duobus
discipulis euntibus in emaus
facta: complectens declaratio/
nem figurarum sacre scripture
de christi incarnatione passiõe
⁊ resurrectiõe loquentiũ A re/
uerendissimo ⁊ sanctissimo pa
tre ⁊ dño beato Antoninio ar/
chiepiscopo florẽtino ordinis
predicatorum per modũ tria/
logi edita Incipit.

Incipiẽs a moy/
se ⁊ omnibus pro

phetis ĩterpretabatur illis in
oĩbus scripturis q̃ de illo erãt.
Hec vba refert sacer euãgelista
Lucas in vltimo caplo sui euã/
gelij de dño saluatore nostro
iesu christo: q ea die qua a mor
tuis resurrexit duobus discipu
lis suis euntibus in emaus ap/
parens cũ ipsis iter agens ostẽ
dit redarguta, eorum ad credẽ
dum tarditate quomodo opor
tuit christum pati ⁊ ita intrare
in gloriam suam. Incipiẽs eni
a moyse et omnibus ⁊c̃. Uere
hec dies quã fecit dominus: nã
et si omnez diem fecit qui om̃ia
creauit. Hanc tamen singularẽ
psalmista insinuat fecisse: quia
super cũctos prerogatiuis exi/
mijs decorauit. Tantis eni di/
uinarum dispensationum my/
sterijs est consecrata: vt qcqd
a domino insigne est constitu/
tum: in huius diei dignitate sit
gestum. In hac siquidem ⁊ mũ
dus accepit exordium ⁊ per re
surrectionem christi mors in/
teritum ⁊ vita accepit initium
Inquit leo papa: Et vt de cete/
ris eius mysterijs taceã: in hac
die prebuit seipsum viuum in
multis argumẽtis: quinquies
apparens discipulis suis: ac lo
quens de regno dei: aperiens
illis sensum vt intelligerẽt scri
pturas ad designandum quin/
tuplex hominum genus quib9
manifestat gloriam suam: vt si/
cut passionis sue: ita ⁊ consola/
tionis ac gloriose resurrectio/
nis participes fiant. Apparuit

a iij

ꝓmo mane marie magdalene que erat i ciuitate peccatrix de qua christus eiecerat septẽ de/monia marco attestante. Cum enim pedes domini iesu lauit tunc confregit in aquis draco/nis septem capita criminum. Utiq; cor contritum ⁊ humilia tum non despicit deus: qnimo vbi abundauit delictum super/abundauit ⁊ gratia si non desit feruens penitentia atq; huius manifestat gloriam suam: non tamen prius aut festinius q̄ȝ in nocentissime matri sue vt pie credit alma mat ecclesia. Pau/lopost pro secunda vice visibi/lem se fecit duabus mulierib⁹ suo amore feruentibus ad an/nũciandum ipsam resurrectio nem discipulis properantibus referente mattheo: que postq̄ȝ dixit eis auete accesserunt ⁊ te/nuerunt pedes eius. Nõ enim priuantur consolationib⁹ eius qui annunciant opera dei do/centes omnes gentes ⁊ reddẽ tes virtute magna testimoniũ resurrectionis iesu christi dñi nostri: sȝ oscula suauis amoris pedibus eius humanitatis in/figunt. Manifestauit se tertio dominus iesus ei qui trinã ne/gationem trina confessione di luerat syncere dilectionis non solum omnem substantiam ac

honorificentiam sed ⁊ ppriam vitam pro christi amore para/tus exponere simoni videlicet petro: quẽ iccirco pijssim⁹ de⁹ cum preficere cunctis intende/ret: ad momentum ruere pro misit vt in sua culpa disceret q̄/lit lapsis misereri deberet ꝺm magnum gregorium verbo do ctrine: exemplo vite ac corpo/rali alimonia: prout suppetunt vires propter quod ter a dño extitit dictum summo pontifi/ci: pasce oues meas. Non par/uum lumen exoritur solis iusti cie: ⁊ charitas dei copiose cir/cũfulget eos. Religiosis quoq; contemplatiuis quos ab omni strepitu temporaliũ vacare cõ uenit: ⁊ fores sensuum clausas tenere regularibus disciplinis familiari⁹ ⁊ multiplicius se do minus manifestat: si tamen sint congregati in vnum non dicẽ tes aliquid proprium: sed cor vnum ⁊ animam vnam haben tes in domino. Joanne enim euãgelista narrante didicim⁹ quia cum sero factum esset die illa vna sabbatorũ ⁊ fores eẽnt clause: venit iesus et in medio stãs dixit pax vobis. Et hec qn ta ⁊ vltima vice illi⁹ diei: nam quarta fuit vbi nos oportet diu versari et ideo postremo reli/cta cũ duobus eũtib⁹ in emaus

ipse dominus iesus se eis in so/
cium dedit luca insinuante:qui
demum cognouerunt eũ in fra
ctione panis:vnde et actiui nõ
imerito figurantur qui ⁊si mo
re lye habeãt oculos lippos ad
intuendum diuina:quia ⁊ ocu/
li eorum tenebãtur ne eũ agno
scerent:tamen secunde septem
plici prole operum misericor/
die:demum ⁊ ipsi vident eum
sicuti est. Ex his autez duobus
vnum quis fuerit omnino co/
gnouimus quia cleophas no/
mine:alter vo adhuc ignoratur.
Et si opinentur aliqui hunc fu/
isse lucam historie huius nar/
ratorem:⁊ propterea ex humi
litate suum nomen reticentem
non videtur hoc consentaneuz
rationi:cum vterqz horum di
catur fuisse ex discipulis christi
Lucas autem in principio sui
euangelij asseruit magis audi
ta qz visa referre ex doctrina vi
delicet apostolorum precipue
pauli quorum ipse discipulus
fuit. Exprimit autem sacer an/
tistes ambrosius nomen illius
His igitur dominus iesus ap/
paruit:⁊ in alia effigie nõ in se/
ipso mutatus in specie sua:⁊si i
alia scilicet peregrini illis est
visus:vnde ⁊ dixerunt. Tu so/
lus peregrinus es in hierusalẽ
Neqz a mysterio vacat vt pere
grinus estimaretur. In eo enim
ipsius domini cõditio est figu/
rata nostri conuersatio infor/
mata:⁊ illorum discipulorum ĩ
dispositio demõstrata. Fuit do
minus reuersus ab inferis ad/
uena ⁊ peregrinus:quia cum lo
cus proprius corporis glorifi
cati sm decentiam sit superna
hierusalem prima incorruptio
nis ⁊ claritatis quã resurgens
inchoauerat:nõ vt ciuis sed vt
peregrinus versabatur in hac
valle corruptionis ⁊ tenebrarum
ad promouendam nostrã salu/
tem. Uere peregrinus erat qa
⁊si in propria venit inquantuz
deus rex regum ⁊ dominus do/
minantium:tamẽ in nostra na/
tura assumpta alienus et pere/
grinus a substantia deitatis:in
cuius etiam signum eius geni/
trix beatissima ipsum peperit
peregre constituta. Uere pere
grinus ⁊ solus qui in baculo cru
cis more iacob transiuit iorda
nem fluide mortalitatis:torcu/
lar calcãs solus:saculumqz pec/
cunie seu peram tulit secum:pa
rum quidez temporalis substã
tie oblate ab alijs:cuius loculos
inde cõmendauit sibi ⁊ suorum
necessitatibus seruãs:nam the/
sauri spũalis preciosissimi san/
guinis saculum plenum cõsci/
dit deus:pro nobis redimẽdis

tempore passiōis. Solus peregrinus hic fuit qui nullū peccati pondus vnq̄ in se habuit: vt coram latrone diabolo vacuus viator concinneret simulq̄ cōprehensor cū angelis faciē pr̄is limpidissime intueretur: imane pileum capite habēs spineū virginis intemerate suū legit hospitium: meridie cubauit in cruce: aceto prius potatus & felle: ad vesperam in sepulchro gemuit. Hic est q peregre ꝓficiscēs in regionem longinquā suis talenta cōmisit in sua reuersione finali a cunctis exigens rōnē. Utinam ab eo mereamur audire. Euge serue bone & fidelis qr in pauca fuisti fidelis sup̄ multa te constituam intra in gaudium domini tui. Nempe qr oīs christi actio nostra ē instructio in hac peregrini specie fideles edocuit se vt peregrinos habē. Sic eni amonuit p̄mus & summus vicarius in sua cañ. dicēs Obsecro vos tanq̄ aduenas & peregrinos abstinere a carnalibus desiderijs que militāt aduersus animam. Qdiu eni sumus in corpore &ſi peregrinemur a domino per fidē ambulando: et non per specieꝫ proh dolor quia non pauci maxima cura laborum & dolorū sibi vendicant mundi ciuilitatē: & tāq̄ habentes hic ciuitatē manētē non inquirunt futuram: cum tn̄ in figuram diuinitus dictuꝫ sit Scito prenoscens qr semē tuū qui sunt veri fideles futurū est peregrinum in terra non sua: qd non ignorās psalmista ait: Aduena ego sum apud te & peregrinus sicut om̄es p̄res mei. Trita peregrin⁹ graditur via ne deuiet ad cruces aspiciens & lapidum aceruos vt discam⁹ nos vitare semitas opeꝝ quas sancti non fuerunt ingressi: qa est via que videtur homini recta: & nouissima eius ducunt ad mortem: aspicientes sepissime in actorem fidei & consūmatorē iesum qui ꝓposito sibi gaudio sustinuit crucem confusione cōtēpta. Aceruus lapidum cōmunis est vita sanctoꝝ que nobis imitanda ꝓponitur: non auteꝫ lapidum singularium sanctoꝝ scꝫ qui extra cōmunes leges q̄dam potius miranda q̄ seruāda egerūt. Peregrinus humilis & quietus parum attēdens ad ea que oculis se offerunt placida sed ad propriam patriam intendens ad eam cum desiderio properat. Sic sic nobis mitibus & humilibus corde vilescat mundus iste cum delectationibus suis suspirantibus ad patriam claritatis eterne. Por

ro vt peregrinus redēptor nī illis duobus apparuit quia pe regrinus erat ꝛ ignotus men/ tibus corū: nam si eius diuini/ tatem nouissent minime dixis/ sent de iesu qui fuit vir propheta sed deus ꝛ dominus propheta rum. Nec adiecissent. Nos spe rabamus quia ipse redēptur⁹ esset israel. q. d. nō amplius spe ramus. Et propter eandē cām ipse peregrin⁹ se finxit longi⁹ ire: non mendacium dicēdo qꝫ sine peccato esse non pōt: quia veritas mentiri nō valet: sicut nec ignis frigidum reddere: sꝫ finxit se corporaliter componē do ꝛ aptādo ac si vellet longi⁹ ire. Fictio aūt operis cū ad bo/ num dirigitur: sine peccato re/ peritur: quia non ita opus ordi natum est ab auctore nature ad exprimendum mentis cōceptū ꝛ si etiam qñqꝫ operef sicut et verbum vocale ſm beatū Tho. scđa scđe. q. iij. ar. qnimo fictio in sermone cum ad vtilitatē fit audientiū vt melius ꝛ delecta/ bilius capiant irreprehensibi/ lis est: cū nec proferens fallere intendat nec fallaf intelligens Sic ionatas filius geroboal pa rabolā finxit loquēs ficcimitis contra amaleth: qꝫ ligna cōue/ nerunt vt sibi facerent regē ꝛc. vt habef indic. ix. Christus qꝫ plures parabolas dixit: q forte nūqꝫ fuerūt ad lrām supficialē i rex nā. Sic ꝛ doctores in suis sermonibus multa finxerunt ꝛ in dialogis ad eruditionem. Christus igif finxit actu se lon/ gius ire: vt ostenderet se longe esse a cognitione illorum. Et quia diuinitatē nesciebant ne humanitatem agnoscerent eo/ rum oculi merito detenti sunt. Ego quoqꝫ minimus content⁹ de micis que cadunt de mensa dominorum meorum: quorum cunqꝫ sapientium affluētis do/ ctrine aliquas breues auctori/ tates scripture ꝛ regulas p eos inductas in medium ponam q bus ostēditur qꝫ oportuit chri/ tum pati et intrare in gloriam suam per modum trialogi fin/ gendo peregrinum exponere: vt in diuersis doctoribus legi ipsos interrogare circa dicta p eum vt fieri possibile fuit. Et si in euangelio hoc supprimatur ꝛ aliquando cleopham ꝛ aliqñ amaon pluraqꝫ qꝫuis simplici/ tas eorum: talia querere non si nebat tamen quia postea quesi/ ta ꝛ delucidata fuerunt finge/ mus eos inuestigare, peregri/ num vo ad singula respondere Dicat ergo sacer euāgelista de ipso iesu domino nostro the/ ma assumptum.

Peregrinus.

Incipiens a moyse ⁊ omnibus prophetis interp̃tabatur in illis omnibus scripturis que de illo erant. Quasi dicat peregrinus incipiendo a libris moysi qui primi libri sunt ex sacris scripturis et discurrendo per alios omnes qui sunt pleni ꝓphetijs ⁊ figuris de christo: ostendam vobis luce clarius quomodo hic qui passus est: de quo loquimini est messias: ⁊ ꝙ oportebat ipsũ pati ⁊ intrare in gloriam suam resurgẽdo. Prima igitur scriptura sit illa singularis prophetia sanctissimi iacob patriarche: q ad extrema vite deductus singulos duodecim filiorum suoꝝ benedicens ⁊ in benedictione prenuncians que ventura erãt in nouissimis temporibus propagatis ab eis: quartum filium nomine iudam alloquens ⁊ in spiritu: intelligẽs christum de eius tribu oriturum: ⁊ propter hoc quasi ad ipsũ christum sermonem dirigẽs sic ait: Judas te laudabunt fratres tui: manꝰ tua in ceruicibus inimicorum tuorum. Adorabunt te filij pr̃is tui. Catulus leonis iudas. Ad predam fili mi ascendisti. Requiescens acubuisti vt leo atqꝫ leena. Quis suscitabit eũ? Non auferetur sceptrum de iuda et dux de femore eius donec veniat qui mittendus est: ⁊ ipse erit expectatio gentium. Satis clare ista prophetia insinuat messie aduentum incarnationis tẽpus determinans: eius quoqꝫ mortem resurrectionẽ: ⁊ a cunctis adorationem exhibendaꝫ. Fratres igitur sui scilicet christi qui ortꝰ est de tribu iuda sũt discipuli sui qui laudauerũt eũ in vita propter mirabilia opa sua: sed adhuc magis laudabũt in futurum populis predicando. Manus quoqꝫ sua ⁊ si inermis: quimo cruci affixa in ceruicibus inimicorum fuit ad debellandum aereas potestates. Adorabunt eum vt verum deũ filium patris sui eterni scilicet filij per creationem ꝭm ꝙ ait psalmista: filij excelsi omnes: ꝓcipui electi filij per adoptionẽ. Catulus dicitur iste messias diminutiue per nimiam humililitatem qua exinaniuit se vsqꝫ ad mortem crucis: sed leo est ꝑ regiam dignitatem sicut leo dicitur rex animalium. Uere leo ð tribu iuda benignuꝫ animal paruulus: sed rigiduꝫ magnis elatione. Uere leo fortissimus bestiaruꝫ qui ad nullius pauet occursum: quimo ad rugitum

eius finalis sententie quoscumq tremere facit. Ipse constitutus est a deo iudex viuorum et mortuorum. Ad predam ascendit iste leo: siue in cruce leuatus exinde rapiendo predam humani generis de manibus inimici sui cum ab inferis ascendit cum preda animarum illarum que ibi detinebantur in limbo ipm expolians: quas demum in alta celorum ascendens secum ducet. Requiescens accubuit vt oleo quando inclinato capite in cruce tradidit spiritum non necessitate sed quia voluit. Et sicut leo cum dormit numq sua lumina claudit: ita iste messias cum dormiret somno mortis: oculos tn sue diuine intuitionis qui in omni loco contemplantur bonos et malos: nuda quoq et aperta ei sunt cuncta numq clausit. Scdm naturales catulus nascitur q̃si mortuus triduo dormit: sed rugitu patris velut tremefactus cubilis locus suscitare dicit leo catulum dormientem. Sic messiam triduo dormientem i morte deus pater rugitu vtutis sue diuine tria die suscitauit a mortuis. Et tantus fuit rugitus ille virtutis q terremotus exinde factus est magnus. Et qz virtute naturali non poterat fieri ista suscitatio: cum de priuatione ad habitum non sit regressus: ipse autem virtute diuina alterius non egeret cum eet plenus deus vnus cum patre: ideo subdit: Quis suscitabit illum. q. d. nullus: qa nullius auxilio indiget cum p se resurgat vt verus homo vere suscitatus: vt verus deus resurrectionem operatus est. Porro ex temporis determinatione qd presignat ipe patriarcha iacob in eo quod subdit potestis intelligere hunc crucifixum ee messiam promissum cum. s. dicit. Non auferetur etc. Debetis eni scire q sceptrum signat dignitatem regalem: et dux quendam principatum super populum hebreorum quem priuatum cepit habere tribus iuda super reliquum populum in egressu de egypto lz impfecte: eo q tribus ipsa iuda ducatum prebuit: et pma mare rubrum introiuit. Peruenit at primatus iste ad dignitatem regalem completam in eade tribu in dauid qui fuit pmus rex de tribu iuda et protacta est de progenie in progeniem vsq ad sedechiam qui vltimo regnans in hierusalem: captiuus ductus est cum populo iudeorum a nabuchodonosor in babyloniam vbi diem clausit extremum: et ex

tunc nō ablata fuit dignitas regalis nec ducatus de tribu iuda ex toto sed interpollata per septuaginta annos babylonice captiuitatis: nam reuersus exinde hierusalem de licētia ciri ꝛ darij regum persarum ꝛ medorum dux fuit ꝛ vt gubernator in populo illo iudeorum Zorobabel ꝛ nemias qui fuerunt de tribu iuda. Principes quoqꝫ machabei: ex quibus etiam Joannes hirchanus simonis machabei filius imposuit sibi diadema ꝛ regnauit super populū cum posteritate sua vsqꝫ ad tēpora herodis aschalonite. Hic fuit primus rex iudeorum alienigena ex patre idumeo ꝛ matre araba qui fretus auxilio romanorum bellum gerens cum antigono qui vltimꝰ regnauit ex machabeis originē trahens deuicit eum ꝛ occidit ac omnē progeniem regiam. Interfecit quoqꝫ omnes doctores legis q etiam dicebantur duces populi: vt auferret eis omnem viam recuperandi sceptrum. Et ipse etiam fuit qui fieri fecit tantaꝫ necem puerorum cum illi tres reges venerunt hierosolymaꝫ ab oriente adorare regem iudeorum natum vt puto vos audiuisse. Res enim illa satis diuulgata est per orbem ꝛ ego totum optime scio. Et licet machabei nō essent de tribu iuda sed de tribu leui: tamē quia ille due tribus ad inuicē matrimonia ꝯtrahebant vt patet in vxore ꝑmi sacerdotis sūmi aaron que fuit de tribu iuda: ꝛ vxore etiam ioiade: ideo regnantibꝰ machabeis adhuc durabat sceptrum de tribu iuda per lineaꝫ saltim femininam. Sꝫ herode capiente regnum iudeorum q ex toto erat alienigena: ex tunc ablatum est sceptrum de tribu iuda: ꝛ sub eo natꝰ fuit iste iesus sicut potestis per vos aduertere ex eius etate. Unde ex hoc videtis manifeste quia ipse est messias qui mittendus erat a deo de quo prophetauit iacob patriarcha ꝛ ipse ē expectatio gentium: quia non solum multi ex iudeis: sed permaxime gentium populi ad eum congregabuntur per fidem expectātes et desiderantes salutem ab eo: vn̄ oportebat christum pati vt liberaretur homo ꝛ impleretur prophetia.

Cleophas.

Uere domine mi venerā de fateor plures audisse interpretationes huius

prophetie: sed nulla ex eis vnquam mihi satisfecit sed remansit semper mens mea de veritate earum suspensa. Nunc autem ita elucidasti mentem meam vt credere incipiam hoc intellexisse nostrum patriarcham vel dicere voluisse quod per te expositum est. Et quia locutio tua manifestum facit virum te esse sapientissimum queso vt placeat tibi euacuare expositiones quas a diversis audiui magistris nostris in supradicta prophetia: nam quidam dicunt prophetiam illam impletam tempore saulis qui fuit rex in populo iudeorum: et quia non fuit de tribu iuda sed beniamin qvnctus est in sylo: prophetia dicit autem illa donec veniat in sylo: ideo tunc cessauit sceptrum et ducatus de tribu iuda. Audiui a quibusdam aliis illam adimpletam tempore ieroboam: quando scilicet factus fuit rex super israel: idest decem tribus de populo iudeorum. qui quidem ieroboam non fuit de tribu iuda sed alterius et remanentibus tantum duabus tribubus roboam filio salomonis scilicet tribu iuda et tribu beniamin nunquam amplius dominium et regimen israel idest illarum decem tribuum reuersurum est ad tribum iuda: et sic cessauit sceptrum de iuda quo ad totum populum in ieroboam qui et ipse dicitur rex factus in sylo. Non nulli etiam interpretantur impletam in nabuchodonosor. nam sylo vt dicunt hi interpretatur missus et est etiam nomen cuiusdam loci. Ibi autem potius significat messum seu missiam quam locum. Unde translatio caldaica que reputatur vt glosa et verissima in locis obscuris littere: adeo quod nullus eam in aliquo improbare ausus sit sic habet Donec veniat messias. Ubi dicitur secundum aliam litteram sylo. Et asserunt hunc messiam nabuchodonosor qui missus fuit a deo ad puniendum populum iudeorum. Et tunc captiuato sedechia rege vltimo de tribu iuda ablatum fuit sceptrum de iuda.

Peregrinus.

Credite mihi carissimi quoniam doctores vestri ceci sunt et duces cecorum. Cecus autem si ceco ducatum prestat ambo in foueam cadunt: et ideo finite illos cum tales expositiones false sint et extorte. Qua enim ratione potest prima interpretatio veritati inherere: vt dicatur in saule

rege sceptrum de iuda ablatuꝫ
quod nondum perfecte sumpse
rat initium. Nec in sylo inun/
ctus fuit saul in regem: quia in
chariathiarim archa domini
tunc fuerat translata ⁊ ibi per
consequens regum inunctio.
Secunda quoqꝫ expositio men
daciis inititur cum in ierobo͂a
filium nabath impletaꝫ asserit
prophetiam: quoniam non in
sylo sed in sichen congregatio
illa facta fuit ad constituenduꝫ
ieroboam regem israel. Et per
ipsum ieroboam non fuit abla/
tum regnum a tribu iuda: sꝫ po
tius stetit primum scilicet ro/
boam filii Salomonis per suc/
cessionem hereditariam in ci/
uitate hierusalem que erat me
tropolis: vbi erant templum ⁊
archa domini ⁊ vnctio sacra q̄
propria erant et essentialia in
regno israelitico. Sed nabu/
chodonosor fuisse, messiam de
quo patriarcha loquitur nil ab
surdius dici potest: nam neqꝫ
per ipsum ex toto sceptrum fu/
it ablatum de iuda atqꝫ duca/
tus: ⁊ si interpollatum vt dictū
est: quia captiuum duxit popu
lum iudeorum cum rege suo in
babylonem: ⁊ a deo si missus ē:
non ad liberandum populum
suum: vt mittendus a prophe/
tis cunctis refertur messias: sꝫ
ad opprimendum et extermi/
nandum potius venire permis
sus est: nouissimiqꝫ dies in qui
bꝰ patriarcha predixit hec im
plenda sunt dies veri messie
christi domini qui redemptu/
rus est sm plures vestros solē/
nes doctores ⁊ sic non sunt di/
es quibus regnauit nabucho/
donosor. Firmiter igitur tene/
te ⁊ nullatenus dubitetis quia
hic iesus qui nunc crucifixus ē
a iudeis ipse est ille messias de
quo iacob loquitur qui natus ē
sub herode ascalonita a quo ab
latum est sceptrum de iuda nū/
q̄ꝫ resumendum.

Amaon.

Magister reuerende ver
ba tua spiritꝰ ⁊ vita sūt
Interpretatio tua pe/
netrauit cor meuꝫ mirabiliter
⁊ dulcorauit et eo magis quia
tua locutio videtur omnino si/
milis doctrine nostri magistri
iesu: quē tanto nunc maiori ve/
neramur affectu quanto nobis
ex tua expositione magis inno
tuit ipsum fore vere messiam.
Et quia expositiones nostrorū
doctoruꝫ a consocio meo cleo/
pha inductas super prophetia
iacob peroptime vt erroneas
⁊ friuolas euacuasti: obsecro vt
mihi quoqꝫ satisfacias questio/

nes aliquas que meum animũ pulsant tua sapiẽtia enodando Tradunt docẽdo populum nostri rabbite nullam fore in diuinis pluralitatem dicente domino: Audi israel domin⁹ de⁹ tuus vnus est. Animas quoqꝫ iustorum qui decesserunt in celis gloria frui diuina attestante scriptura: quia reddidit de⁹ mercedem laborum sanctoruꝫ suorum ⁊ sapientia ducit ad claritateꝫ eternam. Messiam aũt christum dominum predicant futurum maximum prophetarum hominem tamen purum: quia dominus per moysen dixit: prophetam suscitabo eis de medio fratrum suorum simileꝫ tui⁹ ⁊ ponam verba mea in ore illius ⁊c̃. Deum autem ipsum blassemum arbitrantur. Expectandum eum dicunt venturũ mundo necdum venisse: quia communiter asseuerant adhuc sceptrum de iuda durare ⁊ contendunt eo ꝙ in partibus babylonie capita transmigrationuꝫ esse dicunt que habẽt dominiũ iudicandi ⁊ determinandi cãs in populo israel vbiqꝫ terrarũ. Sed te exponente prophetiaꝫ sepe fatam collegi ex tuis vbis mellifluis quatuor conclusiões predictis sententijs oppositas videlicet in diuinis esse pluralitatem: cum patrem ⁊ filiũ nominasti: animas iustorum ad inferos descendisse: quia predam inde ascendentem asportari debere per missiam insinuasti ipsumqꝫ vt verum deum adorandum suam humanitatem suscitasse declarasti. Etiam ipsuꝫ venisse: ac omnia que per iacob et alios patriarchas ⁊ prophetas de eo dicta sunt impleta ipsũqꝫ iesum benedictum de quo loquimur crucifixum ⁊ mortuũ esse affirmas. Quid igitur de traditionibus his seniorum nostrorum q quotidie scrutãtur legẽ ⁊ prophetas vbi ista habentur.

Peregrinus.

Attendite dilectissimi a fermento doctrine scribarum ⁊ phariseorũ qđ est hipocrisis supficialiť apparentes ⁊ non vere. Modicum aũt fermentũ erroris totã fidei massam corrumpit. Errant siquidem illi nescientes scripturas neqꝫ veritatem earꝫ. Que autẽ dixi fidelia sunt firmata in veritate ⁊ equitate: nam in diuinis vtiqꝫ vnus est deus ẜm scripturas non plures dij: vt ethnici autumãt: Unus aũt est vnitate essentie: nõ aũt in vnius singularitate psone. Neqꝫ enim ita solitarius est: vt consortij gau/

dtum nō habeat. Qui enī alijs
generationē tribuit non debet
sterilis pmanere inquit ipse p
Jsaiam. Et qꝛ ꝓfunda sunt ista
mysteria sistamus gradum: vt
non perfunctorie capiatis s3 at
tentius. Nempe gloriosus deꝰ
absqꝫ intellectu esse non pōt: et
cum ipse sit infinitus virtute to
tumqꝫ se intelligat: inde gignit
ex se verbum infinite virtutis
non accidentale ⁊ transitoriū
vt nostrum: sed psonale ⁊ subsi
stens quē filium eius nominat
scriptura que generatio nō ma
terialis sed spiritualis est: quia
spiritus est deus: sicut ⁊ ipsum
verbū seu cōceptū mentale quē
eructat cor nostrū spirituale ē.
Et ꝙ generet ex itellectu expe/
rimur: quō aūt gignat ignora/
mus. Non pōt aūt generās pr̄
verbū bonū essentialiter ab eo
genitum non diligere: nec ipse
filius patrem suū nō amare vñ
h3 totū esse sape ⁊ velle: taleqꝫ
īter eos amorē esse scitote spm
sanctū tertiā in diuinis psonaz
ipsasqꝫ psonas nō tres deos sed
vnū deū esse firmiter tenendū
est. Et vt melius itelligatis: exē
plū accipite materiale. Sol im
mediate cū extat creatur radiū
emisit: vñ si sol foret eternus ra
dius coeternꝰ existeret. Ab ipo
aūt sole ⁊ radio eiꝰ terra reuer
berante ꝓcedit calor: sicqꝫ tria
videtis ⁊ vnā tm̄ substantiā so/
lis. Sic in diuinis vnā substan
tiam esse nō dubitetis tresqꝫ p
sonas coeternas: patrē ⁊ filiū ⁊
spm̄ sctm̄: trinitatē sanctissimā
⁊ de his auctoritates expressas
in pluribus locis hētis ꝓnunc
eas quē noīa ipsaꝝ exprimunt
vel vnitatē referamus. Nōne
p psalmistā ait pater ō filio suo
loquēs: Ipe inuocabit me pater
meꝰ es tu? Et alibi filius ad pa/
trē: Dñs dixit ad me: filiꝰ meꝰ
es tu ego hodie genui te. Et in
alio psalmo: spm̄ sctm̄ tuū ne au
feras a me ait propha ad dñm.
Pluralitas psonaꝝ in diuinis
cū vnitate eēntie geneseos ini/
tiū attestat cū dicit: In pncipio
creauit heloyn celū ⁊ terram.
Heloyn aūt est plurale huiꝰ no
minis. hel. i. heli ⁊ interptat
dij. In hoc igit ꝙ dicit creauit
in singulari: notat vnitas essen
tie diuine. In eo ꝙ subdit dij si
gnat pluralitas psonaꝝ in illa
diuina essentia. S3 hieremias
adhuc pleniꝰ hoc ondit dicēs:
Peruertistꝭ vba heloyn. i. deo
rū viuētiū dñi tethagramaton
idest dñi exercituū dei nr̄i. Se
cūdū. n. doctores vr̄os qꝫ snias
plenissime noui: istud nomē te
thagramatō significat diuinā
nām ꝭm suas ꝓpetates intrin/

secas absqꝫ respectu ad extra: ⁊
sic patet ꝙ in itrinsecis diuini
tatis que designatur per nomē
domini tethagramaton ē alia
pluralitas propter plurale im
mediate precedens: dum dicit
peruertistis v̄ba heloyn. idest
deorum viuentium vt notetur
vnitas essentie cum personaꝝ
pluralitate. Sed isaias ꝓpheta
nō solum pluralitatem perso/
narum in diuinis: sed ⁊ trinita
tem satis clare exprimit dicēs
Non a principio in abscondi/
to loquutus sum ex tpe anteq̄ꝫ
fierent ibi eram: ⁊ nunc domi/
nus meus misit me ⁊ spiritus
eius. Hec verba non loquitur
isaias de se ꝙ prius scꝫ fuerit i
spiritu in mōte synai cū moyse
⁊ aliis prophetis vbi sicut moy
ses recepit legem ita ⁊ alij suas
prophetias: sed postea tempo/
re a deo determinato publica/
uerunt eas in mundo vt men/
tiuntur quidam scribe. multa
enim inconuenientia sequerēt
ex hac sententia: sed loquit ibi
dominus deus qui a principio
cum. s. dedit legem non in oc/
culto loquutꝰ est sed populo au
diente in publico: vt recipere
posset q vellet. Et vtiqꝫ ibi erat
christus ꝭm suam deitatem cū
fieret illa. s. datio legis ⁊ qui eā
dedit ab eterno extitit: et ipse
demum missus inquantum in
carnatus in mūdum a deo pa/
tre ⁊ spiritu eius: idest spiritu
sancto ad redimendum homi
nem filius dei qui messias nū/
cupatur ⁊ christus iesus ipse ē
de quo noster sermo loquitur.
Qꝛ autem anime iustorum nō
ad celum sed ad inferos descē/
derunt: nonne apertissime pa/
triarcha ipse iacob insinuauit:
cum existimans a fera pessima
ioseph filium suum deuoratum
ait: descendam ad filium meū
lugēs in iferno. Nouerat vtiqꝫ
filium suum optimum ⁊ tamen
non in celo sed in inferno cre/
debat a se ipsum reperiendum
Et de patrum sanctorum edu/
ctione ab inferis per messiam
clarissime prenūciauit zacha-
rias ꝓpheta dicens: Tu quoqꝫ
in sanguine testamēti tui emi/
sisti vinctos tuos de lacu ī quo
non est aqua. Uincti quidem
tenebantur patres etiam iusti/
simi ex peccato ade in lacu in/
feriori vbi non est aqua mate/
rialis sic nec ignis queadmo/
dum in loco dānatorum ex quo
loco obscuro per sanguinem ꝓ
prium testamenti sui noui con
firmatorem purgata natura re
surgens emisit ⁊ tunc eis red/
didit mercedem laborū suoꝝ
Deniqꝫ quia animalis homo

9

non percipit que dei sunt: isti
principes vestri cum omni ple
be sua animales spiritum non
habentes terrenis toto corde
immersi nō mirū si a suo mes/
sia quem venturum dicunt ter
restria tantū expectantes ipm
non verum deum sed purum
hominem arbitrantur. Non
enim caro ⁊ sanguis quib⁹ sūt
dediti ista reuelāt: sed pater ce
lestis quem ignorāt. Sed si nō
alia q̄ꝫ temporalia esset collatu
rus iste messias frustra mēbra
nas occuparent tot figure: tot
oracula prophetarum tanta su
spiria patrum in eius aduentū
directa. si autē spiritualia imo
⁊ celestia bona est exibiturus p
ut scripture proclamant: neces/
se est ipsum deum in hominez
fore: nam si deus non esset non
afferret remedium: quia infini
ta existente offensa: virtus aūt
creature oīs finita cernatur
ad infinitum minime finitum
valet attingere: quis etiam pōt
mundum facere scilicet genus
humanum de imūdo cōceptū
semine ait iob. si homo non eēt
non preberet exemplum. Ob
liberandum itaqꝫ hominez ab
eterna morte dei filius homo
factus est: ⁊ tāto federe vtrāqꝫ
naturam conseruit: vt neqꝫ in/
feriorem consumeret glorifica
tio nec superiorez consumeret
assumptio. Salua igit̄ vtriusqꝫ
proprietate substantie ⁊ in vnā
coeunte personam suscepta est
ab eternitate mōtalitas: vt vn⁹
atqꝫ idem dei ⁊ hominum me
diator christus iesus mori pos
set ex vno: ⁊ resurgere possꝫ ex
altero: gratiam suis prestans ī
via: gloriam reseruans in pr̄ia
Innotuit hoc patribus ⁊ pro/
phetis: p quos multifarie mul
tisqꝫ modis locutus est ad hoc
exprimendum. Unde ⁊ eximi/
us prophetarum in psalmo q̄/
dragesimoquarto per totū de
christo iesu pleue testante: se/
des tua deus in seculum seculi
inquit. Neqꝫ deus fuit dauid:
nec sedes eius: ⁊ si rex in secu/
lum seculi permāsit: sed christ⁹
est deus qui regnat in presenti
vt rex adoratur vt deus ⁊ ma/
nifestius in futuro sclo. Et pau/
lo post. Unxit te deus deus tu⁹
oleo leticie pre cōsortibus tuis
Et est sensus: O iesu fili dauid
ꝫm carnē qui es deus ꝫm dei/
tatez: deus tuus pater vnxit te
inquantuz hominem oleo leti
cie: idest gratia spiritus sancti:
super cōsortes tuos: idest alios
homines. Non enim ad men/
suram dedit illi deus spiritum
vt aliis: sed de plenitudine ei⁹
nos omnes accepimus gratiā

pro gratia. O q̄ȝ lucide dilectiſ
ſimi mihi hoc iſaias vaticina/
uit myſterium cum ait de xp̄o:
Paruulus natus eſt nobis ⁊ fi
lius datus eſt nobis: ⁊ fact9 eſt
principatus ſuper humerū ei9
⁊ vocabitur nomen eius admi
rabilis: cōſiliarius: deus fortis
pater futuri ſeculi: princeps pa
cis: multiplicabitur eius impe
riuȝ: ⁊ pacis nō erit finis. Ubi
aduertite q̄ cum prophete in
ſpeculo intueanť deitatis eter/
ne vbi ſunt cuncta preſentia q̄
futura exiſtunt in mundo: vt iā
geſta prenunciant propter di/
uine preſcientie infallibilitatē.
Hoc iſaias functus officio quia
ſuo tempore non naſcitur9 erat
meſſias: vt iam natum inſinuat
vt ſit ſenſus: Paruulus natus ē
ideſt naſcetur infallibiliter: ſic
quod preterijt non fuiſſe non
poteſt. Filius ſcilicet dei datus
a deo liberaliter ſola gratia no
bis dabitur ad noſtram ſaluteȝ
⁊ vtilitatem. Et factus eſt prin
cipatus eius: ideſt fiet domini/
um eius poteſtatis: ⁊ exaltatio
eius ſuper humerū eius: ideſt
ex cruce quā humeris baiula/
bit tandē fixus in ea in qua tri
umphabit contra hoſtes infer
ni mundum deuincet. Et pro/
pter hoc deus exaltabit illum
ſuper omne nomen: vt in noīe
ieſu crucifixi omne genu flecta
tur. Et vocabitur nomen eius
admirabilis: quia admirandū
eſt ⁊ omni admiratione digniſ
ſimum q̄ deus factus ē homo.
Cōſiliarius: propter eximiam
ſapientiam addens preceptis
cōſilia. Deus: propter ſuam oī
potentiam: quia omnium extat
creator. Fortis: ꝓpter internā
conſtantiam qua tot anguſtias
in humanitate: tot dolores vi/
riliter tulit. Pater futuri ſeculi
propter bonitatis ſue effluenti
am ex deitate: quia ſolus deus
filios generat ad ſeculi ventu/
ri felicitatem. Princeps pacis
propter exhibitam conuenien
tiam: quia ipſe mediator dei ⁊
hominuȝ eſt: pax noſtra qui fe/
cit vtraqȝ vnum. Multiplica/
bitur eius imperium quia ⁊ſi
nunc ſit quaſi ignotus ⁊ vilis:
tamen adorabunt eum omnes
reges terre ⁊ omnes gētes ſer
uient ei in tēpus futurū. Et pa
cis non erit finis illius ſcȝ quā
mundus dare non poteſt. nam
⁊ cuȝ vndiqȝ bella frement: ſer
uis ſuis pax mētis nūq̄ȝ deerit
Uolo notetis hic grande my/
ſterium. Noui enim idioma
hebraicum ⁊ latinum: ⁊ omnes
proprietates litterarū hebrai/
carum cum apicibus ſuis. Nā
vt dictū eſt in auctoritate pre/

fata:multiplicabitur eius im/
perium.in hebreo habetur le/
membre quod latine dicit ad
multiplicandum.Scribit autē
dictio hebraica lemembre ſic:
ꝙ hec littera men clauſa poni/
tur in medio dictiōis qđ eſt cō
tra naturā huius littere ⁊ mo/
dum ſcribendi hebraicum: qa
nunq̄ȝ alibi ponitur clauſa niſi
in fine dictionis. hec enim lr̄a
men aperta ponitur in princi
pio dictionis ⁊ in medio: men
autem clauſa ponitur iu fine di
ctionis:hic autem men littera
clauſa ponitur in medio illius
dictionis contra naturam litte
re ⁊ modū ſcribendi hebraicū
Et quid aliud niſi ad denotan/
dū ꝙ ieſus chriſtus de quo lo/
quitur propheta ⁊ verus meſ/
ſias erat naſciturus de virgine
clauſa: ideſt virgine cōtra mo/
dum conſuetum nature ⁊ my/
ſterium incarnationis clauſuȝ
erat ⁊ ſecretum? Scio ſcribas
veſtros ⁊ rabitas hanc ꝓphe/
tiam aſſerere in ezechia imple
tam:ſed plena ſunt fabulis in/
uenta eoꝝ:quibꝰ aures veſtras
ſimplices aggrauare nō decet
Confutat illorum tā erroneam
interpretationē tranſlatio cal/
daica cuius etiam noticiā hēo
quam vt veriſſimam improbat
nullus.⁊ in ipſa nomen meſſie
expreſſe ponitur. Poſtremo ꝙ
alium expectent meſſiam nec
hūc recipere velint qui venit
in nomine domini: ieſum cru/
cifixum:malicia excecauit eos.
nam non ſolum ex hac ꝓphe/
tia iacob:ſed etiam in aliȷs ꝓ/
ſecutione noſtre locutionis vi/
debitis ꝙ hoc eſt tempus pro/
prium prenūciatum a prophe/
tis de aduentu meſſie. Illđ aūt
falſiſſimum eſt ꝙ prefati nunc
ſomniant non defeciſſe ſceptꝝ
de iuda:eo ꝙ capita trāſmigra
tionis ſint in babylonia tenen
tia locum regni ⁊ iudicātia po
pulum iudeorum.nam babylo
nia a magnis temporibꝰ citra
deſtructa ē ⁊ inhabitabilis fa/
cta iuxta vaticinium iſaie dicē
tis:Erit babylon illa glorioſa ī
regnis inclita: ſic̄ ſubuertit do
minus ſodomam ⁊ gomorram
non habitabitur. Nec aliquis
rumor adiu ad partes europe
delatus eſt:ibi eſſe iudeorū iu/
dicium:cum etiam ille ſcriba:
qui hoc confinxit mendacium
aſſerat ꝙ extra terrā promiſ/
ſionis non poteſt nec licet ali/
cui iudeo criminalia iudicare
Certo igitur certius teneatis
hanc prophetiam impletam ī
ieſum hunc crucifixum: ⁊ ipſuȝ
fore verum meſſiam ⁊ ꝓphetā
illum inquantum homo ē quē

prenunciauit moyses suscitan/
dum ⁊ tanq̃ se audiēdū a deo
⁊ q̄ ipsum non audiens exter/
minandus omnino firmetur.
Prolixa satis fuit hec interpre
tatio nostra: s; vt satisfieret ve/
stris inquisitionibus vos coe/
gistis. Nec miremini quedam
tetigisse obscura: nam p̄ncipia
doctrinaꝝ cum virtute cōpre/
hendant sequētia: ideo nō pos/
sent faciliter tradi. Sed iam ꝓ
cedamus vlterius: vt ostendā
per alia testimonia ꝓphetarū
q̄m oportebat christū pati ⁊ sic
nos introducere in gl̃iam suā.

Cleophas.

ELoquia tua domine mi
dulciora sūt faucib⁹ me
is super mel ⁊ fauum: ⁊
vbi iter inchoātes tāta eram⁹
absorti tristicia: vt vix pedes a
terra leuare possem⁹: tāto gau
dio replesti cor nostrum vt ro
borati nimis nō videamur ter
ram contingere: precamurq; ob
nixe vt prosequaris sermonē.

Peregrinus.

NOn tā cito volo gene/
seos campum qui i ma
nu est egredi latum sed
plures inde figuraruz colligē
flores ad inserendum serta ꝓ/
positi nostri. Et ad exordiū re/
uertens ad mentem vestrā re
duco ꝓtoplausti ruinā. Postq̃
eni nudos se cognouerunt cor
pore ⁊ spiritu ⁊ stola virtutum
ex ligni vetiti gustu rapinā ar-
bitrati equalitatis diuine: ab/
sconderūt se in medio ligni pa
radisi quasi querētes antidotū
Presagium itaq; futuroꝝ fuit
q̄ delictum illud in ꝓpagatōe
originis trāsfusum i posteros
abscondendum erat quādoq;
a facie dñi ne videret ad puni
endum q̄ in ligno crucis in se
cundo adam erat deletum Nā
de parētis prothoplausti frau
de facta condolens quando po
mi noxialis morte morsu corru
it ipse lignū tunc notauit dāna
ligni vt solueret: que tñ non ra
puit ⁊ multiformis proditoris
ars falleret artem. Certe nulla
silua talem profert insignez ar
borem fronde sacrorum verbo
rum flore redolentium exem/
plorum germine salutarium sa
cramentoꝝ. Uidit hanc sed nō
intellexit i somnis nabuchodo
nosor pertingentem ad celum
ramis altissimam ad extrema
vsq; terraꝝ in ea auib⁹ celi re/
quiescentibus ⁊ quadrupedi-
bus sub ea fructu vescentib⁹. i.
contemplatiuis ⁊ actiuis. Uñ
in cant. Sub vmbra illius sedi
quem desiderat anima mea et

fruct⁹ eius dulcis gutturi meo. Nec credatis ingratissimum populū impunem euadere qui cibatus ab eo manna celesti pauit tam horridam arboris crucem saluatori suo felle potato. Uox eni sanguinis fratris sui clamat de terra ad deum: ⁊ qa culpam suam perfidus non fatetur argutus vagus et profugus erit super terram omnib⁹ odiosus: timore ⁊ tremore circundatus: vbiqꝫ latrocinijs plenus vt inuit sb velamie chain fratricide vulgatissimū scelus.

Cleophas.

O Rom mi domine vt nobis edisseras si per aliū modum redimi poterat genus humanum a morte eterna q̄ꝫ per acerbissimam mortem omnibus horrendaꝫ.

Peregrinus.

Sane nō defuit alius modus deo liberatiōis humane cui subest cuꝫ voluerit oīe posse: sed nullus cōuenientior modus sanāde humane miserie ali⁹ fuit q̄ꝫ q vnigenit⁹ dei in se manens q erat humanū dignaretur inire consortiuꝫ ⁊ pro nobis moreretur debitoribus mortis: atqꝫ sic erigeret nos a desꝑatiōe in spem vitam vite eterne.

Peregrinus.

Quid putatis archam a noe fabricatam in qua octo anime salue facte sūt reliquis submersis diluuio signasse: nisi animatam cruceꝫ dominum nostruꝫ iesum xp̄m extra cuius fidē pereunt cūcti. Nam ⁊ mensure ipsius longitudinis latitudinis ⁊ altitudinis significant corpus humanum in cuius veritate qd homines prenunciatus est venturus ⁊ venit. Humani qppe corporis longitudo a vertice vsqꝫ ad vestigia sexies tantū habet q̄ꝫ latitudo que est ab vno latere vsqꝫ ad alterum latus: ⁊ decies tantū q̄ꝫ altitudo: cuius altitudinis mensura est in latere a dorso vsqꝫ ad ventreꝫ. Archa enim ipsa facta est trecentoruꝫ in longitudine cubitoruꝫ: in latitudine qnquaginta: ⁊ triginta altitudinis. Ostium arce in latere: profecto illud est vuln⁹ quando latus iesu lancea perforatum est. Nec enim ignota mihi sunt singula passionū ei⁹ ⁊ obprobriorum ⁊ si peregrinū cernatis. Hoc ad illum venientes ingredientur: quia inde sacramenta manarunt quib⁹ credentes initiantur: ⁊ sic patet q

oportuit christum pati in cui⁹ passionis fide seruaretur ꝛ nõ periret ex toto genus humanũ Unde ꝛ domin⁹ dixit noe: Archum meum ponam in nubibus celi et recordabor federis mei quod pepigi tecum: vt nõ inducam diluuium super terrã Archus iste est christus crucifixus positus figuratiue et obscure in nubibus doctrinarum prophetarum: ꝛ istud est signũ humane reconciliationis contra peccata mundi. Hoc totum egit eius amoris excessus prefignatus in noe de ebriatione ex fructu quam plantauerat vinee. Extra se quippe positus cũ nudatus iaceret in tabernaculo vidit eum ex filijs vnus scilȝ cham: irrisit ac per hoc maledictionem recepit. Audientes alij cum reuerentia cooperuerunt ꝛ benedictionem meruerunt. Scitis itaqȝ hunc iesum nudatum crucem ascendisse: ꝛ hoc ex dilectionis ebrietate vt quasi obprobriuȝ quod summũ erat nullum putaret. Eum vidit nudatum populus iste ꝛ irrisit in sui iudicium et seruitutem. Audient greci et latini et cum reuerentia in corde abscõdent grande mysterium vnde benedictionem glorie consequentur.

Amaon.

Placent summe cuncta que dicis: sed libenter audirem: quare tm̃ octo in archa saluati sunt homines: ꝛ quare chanaan filius pro patre sit maledictus: cum dominus dicat: Filius non portabit iniquitatem patris.

Peregrinus.

Quantum spectat ad tropologium vel tropologicum sensum vt cortícem scribis dimittamus in fide passionis ꝛ crucis non saluantur nisi quattuor viri cum vxoribus suis: idest homines quatuor vires anime habẽtes virides passiõib⁹. vt vxoribus predominantes ꝛ regulantes rationem prudẽtia: voluntatẽ iusticia: irascibilitatẽ ꝯstantia cõcupiscibilẽ temperantia. De chanaan q̃uis non sit absurdum temporaliter filium patris iniquitatẽ portare: tamen vt ad spiritum vertamus sermonem: signatur etiam ibi primos motus vitiorum non puniendos a deo: sed filios cũ deliberatiõe exinde progenitos. Sȝ iam aggrediamur p̃ris nr̃i abrae grande mysteriũ in quo videns christi diem gauisus ẽ

vt percipiatis ex eo: quia opoꝛ
tuit chꝛistum pati ⁊ ita gloriã
intrare. Cum enim postulasset
a deo signum exhiberi obtinē/
de possessionis promisse terre
lacte ⁊ melle manantis: q̄ vtiqꝫ
ripum gerit terre viuentiū oīs
boni dulcedine dictum fuit ei/
dē. Sume mihi vaccam triēnē
capram triniam ⁊ arietem an
noꝛum trium turturem ⁊ colū
bā. Iussumqꝫ sibi fuit vt ea ma
ctaret diuidensqꝫ singula pꝛeť
turturem ⁊ columbam partes
ex opposito ad inuicem sibi cō
stitueret. Descendentibusqꝫ vo
lucribꝰ super cadauera abraā
abigebat: cūqꝫ occumberet sol
irruit sopoꝛ sup̱ abraam ⁊ hoꝛ
roꝛ magnꝰ. factaqꝫ caligine te/
nebꝛosa apparuit clibanꝰ fumi
gans et lampas ignis diuisio/
nes illas pertransiens: voceqꝫ
de celo elapsa audiuit: Gene-
ratione quarta huc reuerteniť
scꝫ ad terram ꝓmissionis. No
tate v̄ba carissimi: signate my/
steria. Uacca victime apta est
chꝛisti caro in odoꝛem suauita
tis. Triennis autem diciť quia
ex patriarchis pꝛophetis ⁊ re
gibus deriuata. Capꝛa ad alta
cōscendens ipsa est eius aīa cō
templatione altissima: ⁊ hec in
potentiis trina: memoꝛia. s. in-
tellectu: ⁊ voluntate. Aries gre
gem deducens diuinitas vt pꝛi
ma causa: cunctis pꝛeuia: ⁊ hec
trium annoꝛū in personis: pa/
tris ⁊ filii ⁊ spiritus almi. Nec
incongruum extat per despica
bilia tam alta tam sacra signa/
ri. per hoc enim melius auerti
tur animus ne erroꝛi ꝓcliuis ī
signis venerationem figat: sed
ad figurata trēscēdat. Hec aūt
sublimissima tria in vna p̱sona
messie in passione imolata re/
perta sunt. Sed hec opoꝛtet di
uidere non materialiter: sꝫ in/
tellectu opposite conditionis.
nam vna ⁊ eadeꝫ persona ī tri/
bus substantiis carne: anima:
⁊ deitate. Scd̄m carnem q̱deꝫ
subditus erat miseriis ⁊ pena/
litatibus nostris p̱ omnia fra/
tribus assimulatus: sed causam
eoꝛum scilicet oꝛiginale nō tra
xit: sed similitudinē carnis pec
catricis assumpsit. quantū autē
ad animam ꝭm superioꝛē par/
tem fruebatur in ipsa imolatio
nis hoꝛa verbo eterno intensi/
ue gaudens sine retardatione
quacūqꝫ: ꝭm v̄o partē inferio/
rem scilicet sensitiue doloꝛibus
circundabatur inferni nullo ꝑ
redundantiam intellectiue re/
frigerio subleuatus: quantum
attinet ad deitatem: nā ibi erat
hūana natura supposita in ver
bo vt vna eademqꝫ p̱sona im/

mortalis esset impassibilis in/ uisibilis incomprehensibilis i/ finite virtutis sm deitatez: sed sm humanitatez mortalis: pas/ sibilis: sensibilis circũscriptus. Ecce diuisiões opposite. turtur autẽ fidelitatis: z columba sim plicitatis in eo indiuisa permã serunt. Cum autem super hui⁹ mysteria volucres celi idest co gitationes volatiles infidelita tis descendunt suggeste ab his qui in aere habitant spiritibus vir sapiens more abrae abigit ea fide indubia. Nec mirũ: qa in his sol naturalis ratiõis oc/ cumbit: sopor extasis irruit: et horror magnus pie admiratio nis perfectos inuadit: z caligi ne facta erroris cunctis infide libus: rectis corde apparet lã/ pas lucida veritatis: z cliban⁹ ardens illius perpetue chari/ tatis: qua nos diligens ac mise rans attraxit ad superos. Sed quãdo hec fieri oportebat? Cer te nõ nisi in quarta generatiõe vt primam intelligatis eã qua primus homo a deo factus est sine femina z viro: secũdã qua euam formauit solum ex mascu lo. tertiam cunctis cõmunez ex muliere z viro. nã quarta mes/ sie reseruata est: qua conceptus z natus est ex virgine virtutez accipiente a spiritu sancto: z p hãc reuersuri sunt vi filij abrae eius opera facientes ad terraz superne promissionis.

Cleophas.

Pulchra nimis domine mi hec iterpretatio tua z a me nunq̃z audita fa/ nus distillans labia tua: auim⁹ tamen meus inquietudinis ali quid experitur: quia intactam reliquisti eam partem in qua seruitus seminis abrae cũ tem/ pore prefinito z eius absolutio prenunciata fuere.

Peregrinus.

Ex industria factum est vt ex breuitate alia testi monia locum habeant. Nosce qppe debetis sensus my sticos historiarum non oporte re per totã seriem rei geste cõ/ tinuari. Nec hoc omissum est contra propositum nostrũ. nã genus abrae spirituale i terra non sua: tenebrarum vtiqz lim bi seruituti futurum erat obno xium per plurimum tempus p̃ finitum a deo indeqz educen/ dum cum magna substãtia glo rie: z hoc non nisi per messiaz. Sed iam ad miraculose con/ ceptum ex eo sanctissimũ isaac nostra decurrat oratio. Sane postq̃z paterne pietatis viscera

quoddã amoris susurrium pul sauerat: vt ipsum filium suum vnigenitum quem diligebat ꝛ summe in holocaustum offer- ret: die tertia in tertio mundi statu ascendit in mõtem calua rie vnigenitus filius ligna cru cis in humeris baiulans ꝛ cuꝫ eo genitor suus i manibꝰ ignẽ gestans ꝛ gladium: quia ꝑpter nimiam charitatem ignitam qua nos dilexit pater eternus filium tradidit passioni. Nec i ea flamma amoris gladius iu sticie defuit: vt nobis prebere- tur exemplum: vt potentia iu sticia ordinata nõ absoluta vta mur: quia non vi de manibus inimici erepti sumus: sed cum instigauerit inimicus ipse san guinem fundi non debitoris: iustum fuit vt dominium per deret in debitoribus mortis. Non autem hoc secutum est ꝙ moreretur impassibilis deus: quod non intelligentes incre duli crucifixum stulticiam arbi trantur: nam isaac ad victiman dum suppositus lignis illesus et intactus euasit ariete tan- tũ humanitatis caput in vepri bus infixum tenente mactato: inde nomen eternum sibi pro meruit cum benedictione solẽ ni ꝛ multiplicatione ĩnumera suorum fidelium ꝛ inimicorum ruina ꝛ inuisibilium.

Amaon.

Magister bone hec res geste parabola quotiẽs meis auribus insonat totiens pias distillare lachry- mas vrget. Nunc cum deo ob- scuris fauorum cellulis mel edu xisti adhesit palato lingua mea pre imẽsitate dulcedinis. Unũ oro edisseres quomodo tãtus vir abraam pater noster menti ri voluit: vt diceret pueris suis expectate hic cum asino donec reuertamur ad vos cum filiuꝫ imolare decerneret ꝛ per con- sequens solus reuerti.

Peregrinus.

Non inanis ẽ inquisitio tua: ꝛ ideo responsione condigna cum preci- pue a proposito non diuertat Qꝛ vir perfectus mendacia eti am officiosa perhorreret. Non fuit mẽtitus religiosissimus pa triarcha: sed ꝓphetauit ꝙ igno rauit. Nam etsi filium in holo- caustum offerre intrepida mẽ- te firmasset: non dubitabat tñ ꝛ illum ab inferis rediuiuum exurgere posse: ꝛ secum redire ad pueros: vel quia cognouit in spiritu vnigenitum a se de- scendenteꝫ suos ad tempus re-

licturnm spiritũ seruitutis ha/
bẽtes: demũ i fide reuersũꝝ ad
eos expectãdos nũciauit cũ asi
no: scriptuaraꝝ vz sẽsu irrõnali.

Cleophas.

Et hoc supadditum in/
terpretationi per prius
non parum edificat vt
caueamus mendacia que fre/
quentantur in mundo. Sed vl
tra si non tedet prosequere naz
nos nimis iuuat audire.

Peregrinus.

Accedamus ad iacob sim
plicissimi gesta magnifi
ca ⁊ ex eis vel vnum insi
gne proponantur: illud videlz
cum peregre constitutus in lu
ga que post tempora multa hie
rosolyma est appellata vidit in
somnis scalam super terrã cuiꝰ
cacumen celum tangebat: an/
gelos ascendentes ⁊ descendẽ
tes per eam: dñm quoqꝫ desup
scale innixuz qui benedictionẽ
dedit generis sui dilatationez
ad orientem ⁊ occidentem me
ridiem ⁊ septẽtrionem promi/
sit possessionẽ qꝫ terre eiusdem
repromisse. Crux dñica ipsa est
scala que ad celum vsqꝫ proten
ditur reserans illud dñs eidez
innixus iesus est in ea crucifi/
xus discurrentes per ipsaz sunt
angelici viri in carne pter car
nem viuentes. Hi enim ex sa/
cri cõtemplatione mysterij ra/
piuntur ad celum ⁊ reuelata fa
cie gloriam dñi intuentes qui
qꝫ proximoruz cõpassione pro
quibus christus mortuꝰ est ad
inferiora per actiuam descen/
dunt Et qꝛ crux fons omniũ be
nedictionũ existit inde cũcti ia
cobite hostis supplãtatores an
tiqui benedictionem gratie sa/
cramentalis suscipiunt ⁊ repro
missionem hereditatis eterne
dilatati super mũdi climata cũ
cta. Super quo stupens q̃z plu/
rimuz patriarcha q̃z terribilis
est inquit locus iste: non est hic
aliud nisi domꝰ dei ⁊ porta celi

Amaon.

Insolitum non est nec re
putatur ineptum a prin/
cipali ꝓposito aliqn va/
gari ꝓ̃tim cum se offert putile
quicq̃z. Scandalizant plerosqꝫ
gesta prefati cur plures volue
rit vxores habere quem etiam
in vtero matris deus dilexit.
Cum ergo interpretationibus
⁊ questionũ solutionibꝰ nulluz
adhuc viderimꝰ tã copiosuz tã
irrefragabilit̃ eloquẽtẽ roga/
mus ⁊ illud lucide explicari.

Peregrinus.

Si a principali itento ser/
mone digredi cum vti/
litas exigit minime de/
decet cū ad ipsam cōfert mise/
ricordiā loquutio minus incō
gruit: de christo iesu de quo no
ster tot⁹ est sermo. Nepe igno
rare vos nolo iacob nō effemi/
natum fuisse ꝛ mulieꝝ libidine
victum: sed sub alta dei dispen/
satione qui tēpora ꝛ leges imu
tat seruisse illum tempori suo
in pluralitate vxorum quando
mos erat: crimen nō erat. Que
rebatur eniꝫ multiplicatio cul/
tus diuini ex propagatiōe car/
nali illius populi ex quo chri/
stus messias erat oriundus vbi
ꝛ psignabatur: plures ecclias
nationuꝫ varietate ꝛ rituum ꝑ
orbem diffusas tanq̄ sponsas
vni viro in fide christo despon
sandas: ꝛ per doctores probos
ꝛ improbos tanq̄ per liberas
ꝛ ancillas bonos ꝛ malos in fi-
de christi gignendos. Nonne
videtur vobis aperte christuꝫ
vbiq̄ signari. Ne autem tem/
pus vel via priusq̄ sermo ex cū
ctis prophetis vel aliquid de
christo perstringens subtraha
tur a vobis aliquid de ioseph
pudicissimo breuiter patefacio
Geneseos agrum latissimuꝫ re
liquemus omnino. Hunc quip
pe in senectute a patre genituꝫ
ꝛ inter ceteros magis dilectuꝫ
quia fratres suos accusauit: sen
su quoq̄ ꝛ conuersatione excel
lentiam perfectionis non mo/
dicam ostendebat: oderant fra
tres sui: nec ei poterant quicq̄
pacifice loqui. Sua exinde in/
uidia tractātes occidere sugge
rēte ex fratribus vno noīe iu/
da vlli precio vendiderūt: ꝛ q̄
neqssime mulieris mechie ac/
quiescere noluit infestantis in
nocenter condēnatus ad carce
res fuit vbi vincti custodieban
tur: sed sapiētia in vinculis nō
dereliquit cum: donec afferret
illi sceptrū regni: nam eductus
de carcere tunsis capillis culci
oribus vestibus circūamictus
coraꝫ rege egypti cunctisq̄ pri
cipibus exaltatus mirabiliter
fuit vocatusq̄ saluator mundi
ꝛ per preconē publicato ꝙ post
regeꝫ primus haberetur in re/
gno ꝛ in reuerentia ad euꝫ. De
mū fratres ad ipsuꝫ: fame orbē
inuadente expulsi venire ado/
rauerunt nescij: ꝛ post redargu
tionem eorū amicabiliter ꝛ la/
chrymabiliter eos suscepit ꝛ re
missa iniuria copiosissime refe
cit. Iaꝫ collectis spicis manib⁹
confricemus vt ad latētia gra/
na perueniatis quibus viuatis
ꝛ bene. Senescente iam mūdo
natus est tēporaliter christus ꝛ

ipse filius super omnes magis dilectus. Conuersatus est cum fratribus. s. cum iudeis quia accusabat eos predicando eorum crimina: sanctitate quoqꝫ et sapientia habebatur insignis: ideo eum pati non poterant: ei mortem pluries intentantes. iuda autem vt diuulgatum est eum parua peccunia quasi vendente et tradente de cōmuni cōsensu i manibus ethnicorum. Demū quia acquiescere noluit synagoge, generationi adultere: vt purum se hominē fateretur illius nolens satisfacere voluntati ne fallax existeret condēnatus a caypha synagoge viro et pilato ei presidenti p mortez deductus est in carcerem limbi vbi vincti regis eterni custodiebātur ad tempus. Quid vltra morer? De carcere educitur suscitatus tonsisqꝫ capillis mortalitatis et presentium calamitatuꝫ gloria imortalitatis indutꝯ rex gentium dn̄s deus coram satrapis mundi exaltauit illum et dedit illi nomen qd̄ est super omne nomen. s. vt nuncupetur et sit mundi saluator. Per orbē quoqꝫ pdicatores tanqꝫ precones mittet vt in nomine iesu omne genu flectatur. Porro iudei ipsi qui fratres sui sm carnem ad vesperam: cū famem patientur vt canes ad ipsum venient: et q ipsum nunc ignorant reputantes de terra ipm et nomen eius erasum post duras increpationes que eis fient a christo per doctores fideles et adorationē quasi in vitam recipientur ad conuiuiū gratie in fide ecclsie omni eis dimissa offensa.

Cleophas.

Vere domine mi verba vite eterne habes. O quantam gratiam concessit nobis altissimꝰ hodie vt tua sancta societate nos fecerit dignos. Felix ista dies qua meruimus tuo consortio frui. Tu enim omnia vidisti nil tibi videtur secretum et cum itineris labor famelicos reddat et sitibūdos: ego alium cibum non quero nec aliuz potum qꝫ tuam interpretationem.

Peregrinus.

Quia omne datum optimum et omne donum pfectum desursum est: descendens a patre luminū ideo de oībus non homini sed deo gloria exhibenda. Nunc autez per reliquos penthatheuci libros volo discurrere et ex singulis aliquid elicere: quo pronosticatum est christum pati et

intrare in gloriam suam. In exodo habetis magnum mysterium et admirabile sacramentuz de agni pascalis imolatione. Postq̄ enim pharao flagellis obduruit et dn̄i iussa audire cō tempsit cum primogenita egyptiorūz omnia vna nocte ab exterminatore angelo occisa fuissent vt ne vna existeret domus que suum mortuū non lugeret populo dei accidit hoc grande prodigium vt incolumis et alacer reperiref totus: nec vnus canis mutiret ex sanguie agni imolati vtiq3 liberat⁹ quo sup liminaria domorum in modū tau.i.crucis linita fuere ex hoc ex dira seruitute sunt eruti in illoq3 exitu israel de egypto facta est iudea dn̄i dei sanctificatiōis et potestatis offēsio. Omnia autē hec in figura contigerunt illis. Agnus quippe innocens et īmaculatus ipe est iesus christus occisus ab origine mūdi tipice in sanctorū sacrificijs quartadecima tamen luna primi mensis actualiter: qua die agnus figuratiuus videbatur occidi ex cuius sanguine effuso in cruce electi eius protecti a deuastātē angelo erepti de durissimo sunt infernalis pharaonis imperio vtroq3 poste anime domus intellectus vz et affectus seu cordis et oris fide crucis linito. Post transitum exinde maris rubri per baptismuz ab ipso christo institutum vbi submergitur omnis exercitus inferorum cantat domino gloriose populus eius magnificē tiam potestatis deifice ad terram procedentes repromissionis eterne. Uidetis ne quomodo oportuit christum pati vt a seruitute transferentur homines in libertatem glorie filiorum dei.

Amaon.

Uidemus plane quia nil suauius nil vtilius nihil q3 rationabilius dici potest:⁹sed cum annuatim ob tanti memoriam beneficij non delendam solennitas phase celebratur et a scribis nostris in synagogis res gesta narratur ad mirari non desino quare preceptum artissimū domini emanauerit de esu huius agni pascalis a quocunq3: et cū circūstātijs illis:seu cerimonijs i lege descriptis Caput inquit cuz intestinis ac pedibus vorabitis vt nil vsq3 mane remāeat siqd autem residuum fuerit igni cō buratur. Q. si tanti non fuerint in familia vt sufficiant ad esum agni assumant secum vicinum

coniunctum domui sue nil de
carnibis extra domum feren/
do. Non autez crudū vel aqua
coctum: sed tantum igni assatū
⁊ hoc ad vesperam cum pani
bus azimis ⁊ lactucis agresti
bus. Accinctis quoqꝫ renibus
baculos habentes in manibus
⁊ calciamenta in pedibus festi
nanter ipsum manducare iube
mur. Que horuz ratio: obsecra
mus elucides.

Peregrinus.

Magna sunt que peti/
tis et omni venerati
one dignissima ⁊ que
loquar a meipso non loquar:
sed reuelauit deus per spirituz
sanctum. Credo nō imemores
vos esse eorum que predicabat
aliquando iste iesus cum fueri
tis conuersati cum ipso vt disci
puli eius: quod etiam egit in vl
tima cena ab apostolis eius for
te audistis. Nisi manducaueri
tis carnem filij hominis ⁊ bi/
beritis eius sanguinez non ha
bebitis vitam in vobis inquie
bat. In ipsam autem carnem su
am ⁊ sanguinē conuertit panez
⁊ vinum discipulis suis ꝓpria
virtute diuina quibus trāssub/
stātiatis se ⁊ illos cibauit. Nec
incredibile illud quia non est
impossibile apud deum omne
verbum. Nepharium autem
esset diuinam potentiam intel
lectu humano qui se habet ad
manifestissima nature vt ocu/
lus noctue ad lumē solis velle
metiri. Precepit autez omnes
fideles suos illo pane sacramē
tali illo calice participare. In
hoc realiter est xps qui immo
latus est agnus: ⁊ lz hoc nūc se
cretuz sit: per orbem videbitis
oculis diuulgari. Et quia cum
magna deuotiōe ad ipsuz sacra
mentum accedendū est: ideo p
illas cerimonias esus agni pa
scalis condignā voluit ad hoc
preparationez docere. Super
omnia hic fides exigitur: ideo
qualis circa sacramentū h esse
debeat insinuatur in eo qd dici
tur caput ⁊c̄. Caput eniz christi
deus pedes qui terram tangūt
corpus est agni celestis versan
tis in mūdo: interiora vero ani
ma latens in eo. Totum vorat
qui totum indubie credit. s. dei
tatem: animā rationalem ⁊ cor
pus christi esse in hoc rationa/
bili sacramento. Si quid in eo
est ita durū ⁊ arduum ratiōi qꝫ
non possit capi: qr infra mirabi
lia insueta nunc de ipso dicunt
⁊ sunt: que nunc explicare non
expedit illd igni exponat. s. vt
totuz credat ex imenso amore
dei ad nos processisse. In com/

munioribus autē ipsius sacra
menti sentētijs qđ per se cōme/
dere non valet: adiutorium su
mat aliquem peritum domui
sue.s.ecclesie vnitum non diui
suȝ qui ei valeat declarare. Nil
extra domuȝ ferendum de car/
nibus agni quia extra ecclesiā
sitis non sunt conferenda cele/
stia sacramenta. Non aqua sciē
tie secularis mente decoctū seu
examinatuȝ comedi debet: aut
cruduȝ infidelitatis errore sed
igne spiritus .s. qui de ipso lo/
qtur in scripturis diuinis. Dis/
posito intellectu per meram fi
dem preparet affect⁹ ⁊ corpus:
corpus qdeȝ vt accingatur san
ctimōia ab actu abstinēdo etiā
coniugali: affect⁹ ex azimis syn
ceritatis itentōis ⁊ vitatis ite
gre ꝯfessionis cū lactucis agre
stibus contritionis. Cum bacu
lo memorie dominice passiōis
⁊ calciamentis operum sancto
rū pie i proposito saltem imita
tionis. Festinanter autem cum
actu intensissimi desiderij ⁊ af/
fectionis: ad vesperam vero vt
cum tali ⁊ tanta deuotione ac
si tūc migraturus esset e corpo
re. Suauitateȝ autem eius nul
lus valet exprimere. Ipso eniȝ
peccata purgantur: virtutes au
gentur: ⁊ omnium spiritualiuȝ
carismatum abundantia mens
impinguatur: ⁊ ideo signatum
in pane delitis: imo manna de
celo prestito omneȝ suauitatis
saporem habente.

Cleophas.

Mi domine ego vn⁹ sui
ex septuaginta discipu
lis eius: ⁊ cum hoc lo/
queretur scilicet de esu carnis
sue oportuno: ita nobis visus ē
durus sermo ⁊ inaudibilis: vt
iam cum illo plures scandali/
zati ex nobis non ambularent
non intelligentes virtutē ver/
borum: sed ipse postea declara
uit: non sic materialiter eden/
dum: vt in macello carnes emū
tur. Sed tua sapientia obscura
nimis fecit perlucida: edendū
sacramentaliter fore ⁊ cum ma
xima vtilitate: ⁊ ideo quis det
de carnib⁹ eius vt saturemur?

Peregrinus.

In promptu est leuitic⁹
liber qui per singula sa/
crificia christi spirat ce/
lestia sacramenta: in eo videlȝ
quo se obtulit hostiam deo in
odorem suauitatis ⁊ precipue
illud qđ in propitiationis solē
nitate mandabatur offerri: qn̄
pontifex summus semel in āno
cum aparatu magnifico in scā
sanctorum solus ingrediebat

ad orandū pro populo. prius
enim duo hyrci a multitudine
vniuersa ei presentabātur ex q
bus super vnius caput peccata
populi sacerdos in genere exp
mebat: atqȝ imprecans ei per
alium in desertum locū emitte
bat viuum quasi peccata popu
li secū ferentem: alter vō victi
mebatur in sanguine eius per
pontificē i tabernaculo septies
fuso. Quid putatis carissimi h
sibi velle: nisi quia christus assi
stens pontifex futurorū bonorū
per amplius ꝛ pfectius taber
naculum non manu factū neqȝ
huius creationis: neqȝ per san
guinem hyrcorū: sed per ꝓpriū
sanguinem introiuit in sancta
superna eterna redemptione
inuēta? Duo hyrci sunt due na
ture que in ipso extitēr: diuina
pariter ꝛ humana. In his dua
bus substantijs vna eademqȝ p
sona adducta fuit ab omni ple
be iudeorum chayphe pncipi
sacerdotum iudicanti ipm reū
esse mortis: sed passionis tem
pore caper emissarius euasit i
columis: videlicet ipassibilis
deus qui ledi non potest in de
sertum celi ab angelis apostati
cis derelicti abijt peccata ppli
vniuersi secum ferens non ad
habendum sed virtualiter de
lendum. Abijt aūt non se sepa
rando sed subtrahendo quo ad
manifestationem potentie: et
tanqȝ infirmam et derelictā il
lorum impietati dimittēdo ad
placitū. Et humanitas ipsa est
caper ille mactatus: cuius san
guis effusus septies celos ape
ruit: purgans non solum origi
nale: sed ꝛ actualia ꝛ capitalia
septem. Peccata enim omniū
ipse christus ptulit quo ad pe/
nam super lignum crucis i cor
pore suo: ꝛ propterea septies ef
fudit sanguinem suū. Et vt cre
datis deo aperiente de myste
rijs eius mihi nihil esse clausū
in circūcisione sua: pmo sangui
nem fudit contra libidinis vi
tium que impuberes ꝛ prius ꝛ
magis adurit pre ceteris: i ora
tione vō quando factus in a
gonia passionem sensitiuā hor
rebat: factus est sudor ei⁹ sicut
gutte sanguinis decurrentis i
terram cōtra accidiam ita gra
uantē vt nil boni agere libeat
cum autem circūdederunt eū
viri mēdaces ꝛ sine causa ceci
derunt flagellis totum corpus
erupit in sanguinem cōtra ira
cundiam: que materialiter cor
poris sanguinem ad cor remit
tit vt incēdat. At quādo pilati
milites plectētes coronam de
spinis posuerunt sup caput ei⁹
ex puncturis non modicus san

guis exiuit contra arrogantie vel cenodosie malum que in capite satis ostenditur: de manibus eius apertis in ligno cum clauis emanarũt putei aquarũ sed rubicundarũ ad extinguendum auaritie ignem qui nũq̃ dicit sufficit: propter quod manus frequenter pauperi claudit: pedes autez quos adam leuauit ad accipiendum gustum vetiti ligni ex gule vitio: iste secundus adam leuauit in cruce magno ex illi⁹ sanguinis fluxu Aperuit demum latus ⁊ corṽn cõtinuo exiuit sanguis ⁊ aqua vulnerata charitas eius cõtra inuidentiam qua mors introiuit in orbem terrarum. Ex his collige quia oportuit christum pati ⁊ sic intrare in sancta glie sue vt implerentur figure.

Amaon.

Magister sancte mel ⁊ lac sub lingua tua. Et quia moralia nos plurimuz delectant pariter ⁊ vitam componunt: ideo modum quẽ cepisti obsecram⁹ ne deseras vt de christo iesu loquens: que sũt ad mores interseras eradicãs crimina virtutes plantans. Et qa de sacrificijs tractasti optam⁹ edicas: si sacrificia illa deo erãt accepta cum dicat ipse per prophetam. Nũquid manducabo carnes thaurorum: aut sanguinem hyrcorum potabo? Et iterum. Sanguinem agnorum et arietum nolui.

Peregrinus.

Que ad edificationez sũt dignum duxi aliquãdo interponere vt cuz fide vera de christo ⁊ vestigia eius virtutibus plena sequi nitamini. Sacrificia autem totius veteris instrumẽti ex opere operante deo placuerunt ex offerẽtium deuotiõe ⁊ in gratia peracta: non autem ex opere operato ipsorum ex se sacrificiorũ: que tamen electis data sunt in signum ad eruditionem. Oĩa enim illa sacrificia in lege mãdata significabant rationem occisionis animalium oblatoruz hoc vnum verum ⁊ perfectissimum sacrificium passionis et mortis christi: ⁊ iõ ipsa passiõe peracta cessare debent ex toto. Discolis autez in onus data sũt ne idolis illa offerent: vt gentiles faciunt. Sanguis enĩ hyrcorum ⁊ cinis vitule aspersus inquinatos sanctificat ad emũdationem carnis vt scz per hec imunes ab irregularibus illis legalib⁹ libere eis pateret aditus templi materialis: sed san-

guis christi iesu emundat con/
scientias ab operibus mortuis
vt ingredi valeat in templum
celeste.

Amaon.

Tichi ad plenum satisfa
ctum est quia totum cō
sentaneum rationi: et iō
ad alia ad libitū progredere.

Peregrinus.

Quia leuiticum imedia/
te nūeroꝝ sequit liber:
ex eo breuissimam refe/
ram historiam vbi velatā cer
natis christi passionem oportu
nam. Cum patres vestri circui
rent terram edon ad optatam
repromissionis patriam tēden
tes ab ignitis serpentibus: nō
pauci mortiferis morsibus vul
nerati sunt: et hac plaga fuere p
cussi propter murmurationem
ex eorum tedio et fatigatōe ex/
ortam: quibus presto pijssimus
deus remedia contulit precipi
ens serpentem eneum fabrica
ri et exaltari in ligno: vt pcussi
in ipsum serpentē aspicere pos
sent: sicq; sanari. quo facto cessa
uit interius et ipsi ad vltra pro
gressi.

Cleophas.

A Quodam ex scribis no
stris et phariseis nico/
demus nomine qui di/
scipulus erat occultus hui9 no
stri mgri quē xpm messiā asse/
ris et satis nos credere incipi/
mus audiui ego ipsum aliquā
do sibi in secreto dixisse: q sicut
moyses exaltauit serpentē in
deserto ita ipm exaltari opor/
tet. vt qui credit in ipm non pe
reat sed habeat vitam eternā.
Uñ ex his lz īconfuso iaz mihi
videt habere figure ppositum
interpretando tñ ex te plene et
trite intelligere spero.

Peregrinus.

Serpens eneus ipe ē xps
nā in eo q serpentis for
mā tenet serpens videt:
sed q2 venenū vt serpentes nō
hz verus serpēs nō ē. Sic xps
silitudinem habuit carnis pctī
penalitatib9 subdit9 nris famis
sitis laboꝝ et doloꝝ tentat9 per
oīa p silitudine absq; pctō: lz a
veneno nequitie aut ignorātie
semp imunis. Exaltat9 aūt fuit
in ligno serpens eneus ipe qñ
positus fuit in cruce. Serpētes
igniti demōes sunt qui prauis
suggestionib9 qsi morsib9 viru
lentis tendentes ad terrā viuē
tiū p mūdi heremū: vulnenare
nō cessant pcipue dormientes

pre tedio: nam ex morsu cōmuni serpētis antiqui q callidior erat cūctis animantibus terre diffusum est virus malitie i serpentibus aliis demoniorum ⁊ concupiscentie in hominibus vt de facili ad interitū saucient sed aspiciens quicūq₃ veneno infectus: siue ex primo morsu originali seu scdo actuali pcti: oculo fidei intelligens plagam suam redditur sospes quia ipm posuit deus propitiatorem per fidem in sanguine eius: indeq₃ progredi valet: ⁊ festinare ad illam requiem glorie.

Amaon.

Magister et domine q: socius meus retulit se audisse a nicodemo vtiq₃ fide digno: semper ei displicuit conspiratio nostrorū pontificum ⁊ phariseorū cōtra magistrum nostrum: ⁊ multū deuotus ad doctrinam eius q videlz magister ipse sibi dixit oportet exaltare filiū hoīs de se loquens considerans quod oportet: necessitatem exprimit nūquid ⁊ si mori pro salute humana necessarium fuit non potuit ⁊ aliter mori q̄ per hoc q exaltaretur i cruce? Mille enī modis miseros mors capit homines vna: quare ergo potius elegit crucem q̄ alterum ex seculo transitum.

Peregrinus.

Mi dilectissimi fratres ⁊ socij: cū vos auidos ad diuina aspicio ⁊ q̄daz pia curiositate curiosos cū refectione de vestri profectu: ⁊ ad inquisita vestra promptiorē me redditis ⁊ fecundiorem ad alia. Oportuit quippe exaltari christum per mortem in cruce quadam necessitate decenti: et vtilitate q̄ plurima. Deus enī qui prenunciauit per os oīum prophetarū pati christum suū in cruce impleuit sic: nam cum falli non posset diuina prescientia ex cuius libro trahunt prophete oracula sua: vt prophete sui fideles inuenirētur: necessarium fuit christū in cruce mori cum hoc refertur ad ineffabilē dei preordinationem eternaz. Decentissimū quoq₃ fuit: vt vñ mors oriebatur inde vita resurgeret: ⁊ qui per lignum vetitū vicerat genus humanum: per lignum crucis vincere hostis ille malignus: ⁊ sic apte reparatio ruine rñderet medicinaq₃ morbo sicut ⁊ venenum tiri in triacha conuersum virus mortificat quod prestat interitum. Omnis enī res per quascūq₃

causas contrahitur: non incongrue per easdem dissoluitur: scz per contrarium modum. Per dulcedinem gustus ex ligno ꝓhibito contractuz fuit peccatū: ⁊ per amaritudinem gustus ex felle in cruce dissolutū fuit atqꝫ curatum. Cū enim aduersarij nostri in aeris cāpo: discurrāt insidiantes nobis decēs q̄z fuit vt pugnaturus pro nobis ipse iesus per mortem ad locum accederet certaminis vbi reperiret eosdem in aere scz crucez ascendens. Et quia purus ipse existens: a suis exigit puritatez cum totus mundus esset immundus sordibꝰ cunctis: ita ꝙ neqꝫ aque diluuij in sublime tendētes super cacumina montium valuerint purgare: ad ipaz habitationē nostraz q̄ sistit inter terram ⁊ aerem sanctificādum decuit vt crucem ascēderet: vt sanguine fuso cōsecraretur terra ⁊ corpore aer: ⁊ homines loca tam sacra non audeant contagijs violare. Grandis via restat ad celum altaqꝫ nimis: nec vt volucres vtūtur alis: ⁊ ideo vtile fuit: vt quasi quibusdā gradibus ex lignis crucis scale erigerentur: vt latitudine charitatis: longitudine perseuerantie profundo humilitatis altitudine sapientie ascendamus cum christo in celum. Hec enim sūt partes crucis seu dimensiones perutiles. Quanti sunt charissimi qui mortis genus ꝓ iusticia aut veritate minime recusarēt at vbi horribilem sibi viderēt mortē parari: vt obprobria maxima a pio mētis proposito resilerent quod pluries compertum est: sed nō est hoc perfecte iusticie: sed fremat mundus seuiat mundus: corruscet armis increpet linguis: quicqd malignitatis excogitari potest homini paret ⁊ experiri purgeat nunqꝫ licet a veritate discedere vt illa euadat. Et propterea mortem acerrimam ⁊ turpissimam que erat omnibus ꝓpter dedecus ⁊ penam odibilem: ꝓpter quod dicebatur ī lege: maledictus omnis qui pendet in ligno. mortem vtiqꝫ crucis eligere voluit vt non videaẗ amara quecūqꝫ sors mortis: dūmodo recta vita ꝓcesserit. Possem ⁊ plures rationes decentie ac vtilitatis ostendere ex hoc genere mortis quā christus elegit: sed hec sufficiant vt alia tractare possimus.

Cleophas.

Mi domine amātissime vitta cocinea labia tua restringens ⁊ colligēs

locutio tua capillos cogitatio num occurrentium ne oculos mentis aperiat. Et lingua tua lignum vite. Multum autem me mouet vltima rationum et si cuncte sint grate. Et experientia docuit recens: quod dixisti Nam ex apostolis hui9 nostri magistri quidam erant ita ad eum affecti vt non recusarent mori cum ipso: sed audientes sibi crucem parari ⁊ multa opprobria: omes occulti steterût.

Peregrinus.

De deuteronomio occurrit ad propositû sanctio illa qua a domino mandatum fuit vt homicidiû perpetrans casuale ⁊ non ex malicia puta cû socio ad nemus tendens vt incidat lingua si ferro ô manubrio excusso securis occiderit socium nô debet interfici sed vt euadat securus q̃ citius recursum oportebat habẽ ad vnam ex tribus refugij ciuitatibus ad inuicem eque distâtibus et ibi inquietari ab vllo nô poterat. Non tamẽ redire ad propriam ciuitatẽ ante mortem summi sacerdotis. Nâ tûc liber ⁊ tutus redibat ad ppria Per maliciam occidit hô aiaz suam inquit sapiens maliciam appellans non eam que ex opposito distinguitur côtra ignorantiam ⁊ infirmitatem passionum interiorum. Tribus eniz modis omne vitium agit: aut enim ignorantia aut infirmitate aut studio idest malicia perpetratur. Et primum in grauitate excedit a secûdo: scôm vo a tertio superat. Nominat igit sapiens maliciam omne peccatum: quia malum est a malicia deriuatum: vel econtra. Malû aût est priuatio boni. Priuat enim actû humanû modo: specie: ⁊ ordine. Ordine vt nô habeat debituz finem. Specie vt careat materia debita. Modo propter carentiam debite circûstantie q precipue in criminalibus reperitur. Istud autez homicidium spirituale per errorem cômittitur: propter qd ait sapientissimus salomon. Errant qui operantur malû. Nemo enim ad malû tendẽs operatur. Nam ⁊ primum malum qd mala contulit omnia mûdo totum occidens genus humanum: per errorem factum est. Leue enim arbitrat9 est adam diuinum preterire mandatum ⁊ facile indulgendum: bonum enim implere desideriû suum Cuncti quoq3 qui perpetrant mala: pro tunc malum illud qd eligunt dicunt bonum. Q2 oia

appetũt:vel appẽs. Sicq; de heremo mũdi vbi q̃si tot ar bores sũt:q̃t bona repiũt aliqd hoꝝ capere volens ad habẽdũ si ferrũ incidens appetitus de manubrio exeat rationis:occi/ dit proculdubio animum cõso cium corporis sui:sed per erro rem mortem meretur: q2 non obstinata malicia vt ãgelus to tum se vertit ad malum: sed p errorez. Multiplex misericor dia dei lapsis humanis ita sub venit vt nõ desint salutis reme dia:dum adeatur ad ciuitates refugij:quas tres citra iorda/ nem ꝛ totidem vltra constitui voluit vt prouideretur vtrisq; Hec ciuitatis refugij sunt que nunc manent:fides:spes:chari tas:tria hec. Et licet ad inuicez eas comparãdo maior sit cha/ ritas:tñ in agẽdo sunt eque di stantes. Tantũ enim qs credit quãtum sperat ꝛ amat. Tantuz sperat quantum credit ꝛ amat. Tantũ amat quãtũ credit ꝛ spe rat ꝛ tãtũ opaꝛ ad extra. Citra iordanẽ vbi originaꝛ baptism9 ꝛ vltra habenꝛ: q2 ꝛ añ baptis/ mũ institutũ.s.in veteri testõ si cut ꝛ postea in nouo in messia inchoãte nullus ab eterna mor te saluari valuit nisi i vna harum viua repireꝛ cũ virtutes ita cõ nexe sint vt q̃ vnã obtinet vere nulla sibi deficiat. Nã sine fide impossibile est aliquẽ placuisse deo. Sz accedentẽ ad eũ in sa/ lutẽ semp oportuit credere:qa est:ꝛ ꝙ inquirentiũ se remune rator est: ꝛ ipam remuneratio nẽ expectare qñq; exhibendã: ꝛ deũ sup oĩa:primũ vo sicut se ipm diligere. Nũc ꝛ deinceps diuulgata lege messie p orbem quã pdicauit:eadẽ qdẽ sed ma gis distincte credẽ oportebit. Et que illic credebãt fiẽda iple ta eẽ i isto messia iesu fateri ne cessariũ erit ad vitã eternam. Nec penitẽtia salutaris ab his ciuitatib9 excludiꝛ: s; tñ qs do let de offẽsa amici quãtũ amat. Sz iã plirã iterptationẽ duca/ m9 ad finẽ ppositi nr̃i. Quãtuz qs ꝯuersareꝛ i mũdo fretus oĩ caterua vtutũ etsi mortẽ nõ gu stabat eternã:tñ añ mortẽ summi sacerdotis redire non poterat ad dilectã ppaz ciuitatẽ felicita tis eterne. Sz imediate mortuo ipo q se i illis ꝯtutauerãt vtuti b9 liberi ꝛ letabundi ad ppa re uersi sũt supna. Quis ãt sũm9 sa cerdos sit iã audistis sup̃. Mes sias iste almific9:cui ps ꝯcinen do psonuit. Tu es sacerdos in eternũ s; ordinẽ melchisedech Et sic oportuit christũ pati ꝛ in trare in gloriaz suam ciuitatis hierusalẽ:vt nob locũ pararet.

Amaon.

Spiritus eductus de litera pii decreti dominici super mel dulcis: quia et si subtilis tamen perutilis et deuotus: et quod ex eo recepi multum refecit. Nondũ autez cócipio q nunc et alias supra insinuasti: genus scz humanuz ex vitio primi parentis totũ occisum per originale traductum. Nam si vno peccante alter punitur in anima: quis innocẽtie relinquitur locus: cum tu etiaz supra firmaueris illud prophe ticum verbum: filius nõ portabit iniquitatem patris: intelligi debere quo ad punitionem anime: sed vnusquisqz in peccato suo morietur. Certum est q non peccat filius qui concipit cum nondum sit: et quod i actu non est agere non valere male vel bene. Parentes nõ peccãt generando: cum actus cóiugii sine peccato valeat exerceri. Aut institutor connubii deus fuisset auctor peccati: qui ad hũc finez instituit quod nephas est dicẽ Per quas ergo rimulas ĩtrat istud peccatum: vbi tot sunt innocentie presidia: cum etiã nec synagoga nostrorum scribaruz hoc doceat: nec schola philosophoruz hoc ponat ex paucis q vidi ex eis. Ad hoc expecto tuam solitam illustrationez et ad messiam redibimus.

Peregrinus.

Interrogatio tua nõ mediocris intelligentie est nec ad eam enodandam philosophorum pficiunt dogmata. Ubi querit fides phorum argumentis valefacere: est necessariuz. Sed nec fides habet meritum cui humana ratio pbet experimentum: aliter non acquiesceres auditis. Eulogiõ autem illud integrum manet q dictum est: Unusquisqz in iniqtate sua morietur. Neqz enim qui propter originale dãnatur ad penam priuatiuam alterius peccato sed suo punitur Quod etsi non fecit: tamen contraxit quia vnum erat cum illo et in illo a quo traxit quando illud quod traxit cõmissum est. Sic enim modicũ fermentũ totam massam panis corrũpit: et amaritudo radicis ad ramos: et fructus per humorem infectũ traiicitur sic illud vnum ade peccatum massaz humane nature que tota nunc erat in eo virtualiter infecit: et in omnes qui ab eo sunt scientialiter propagati deriuatum est. Messias qui dicitur christus solus euasit: quia

in eo fuit tm̄ ẜm corpulentie vl corporeã substantiam: nõ ẜm seminis propagationem: conceptus de virgine mystico spiramine: nõ ex virili semine. Et queadmodũ manu perpetrãte homicidium vel furtũ exigẽte iusticia: nõ sola sed totus homo propter defectum pricipij motiui totius hominis scʒ volũtatis perimitur: ita cum participatõe speciei omnes homines sint vnus homo: in quo quot individua quasi tot membra: adã primo principio actiuo ad motum generationis peccante totum debet puniri quod erat in eo: ⁊ ab eo per virtutem actiuã ipsius in alios propagandum. Unde omnes in adam peccauerunt. Unde rabbite nec spm̄ qui viuificat querunt in sacris codicibus: nec litteram satis attendunt. Nã ex vbis psalmiste euidentissime hec elicere psit dicentis. Ecce enim in iniquitatibus cõceptus sum: ⁊ in peccatis peperit me mater mea. Et propterea circuncisio abrae data est ⁊ semini eius: non solũ in signum sed in remediũ: qđ euidentissime ostenditur in eo quod ait: Masculus cuius preputij caro circũcisa non fuerit delebitur anima illa de populo suo: idest de cetu sanctorum. Et rationem assignans subdit: qa pactum meum irrttum fecit. i. mandatum meũ transgressus est adam: in quo tunc ipse seminaliter erat: Et propterea masculus natus ex legis edicto q̃dragesimo die sue natiuitatis ex vtero: cum hostijs offerebãt in templo: vt sicut anima innocens tunc a deo creata in quadragesimo die a prima natiuitate in vtero seu a principio cõceptionis ingreditur vt tẽpluʒ corpus organizatuʒ sed infectũ vnde ⁊ ipsa macula originalis inficitur. Jnde sacrificijs expietur vel expiãda vel expiata mõstretur.

Cleophas.

Quãuis pfunda satis sit materia đ originali tractata: tu tamẽ magister ⁊ domine ita enucleasti exemplis: ⁊ auctoritatibꝰ confirmãdo: vt palpabileʒ ipsam feceris veritatem. Pulsat tamen questio animum meum verbum pphete inductum cũ in plurali dicat in iniquitatibus se conceptum: tu autem vnum originale nunc vsqʒ asseruisti cõtractum a cunctis non plura.

Peregrinus.

Expedite respõderi pos set nõ insolitum in scri pturis plurale poni ꝓ singulari ⁊ sic ibi accipi posse. Sed melius dicit plurali nu/ mero. ideo visum fuisse quia et si originale essentia sit vnum: effectus est multiplex. Nam in ficit ⁊ deordinat omes anime vires: rationem. s. ignorantia: voluntatem malicia: ⁊ concupi scibilem concupiscentia: irasci/ bilez debilitate ad bonum que quatuor vulnera dicunt anime Est enim ipm originale priua/ tio originalis iusticie. Quod/ dam enim donum fuit diuini/ tus collatuz ade vt a principio humani generis ipsa origina/ lis iusticia in cũctos cum semi/ ne transfundenda esset: que cõ sistebat in hac rectitudine cum gratia vt corpus subditum eet spiritui: sensualitas rationi: spi ritus creatori plene ⁊ sine vlla contradictiõe. Hac ablata per inobedientiam ade remanet i/ ordinatio omnium potentiaꝝ ad sua tendentium. Et hoc trãs funditur loco iusticie origina/ lis: quod originale dicitur pec catum. Ex hoc etiam habet in/ clinatio ad omnia actualia cri/ mina: que vtiqz non solum plu ra sed inumera sunt que incli/ natio concupiscentia nominat

Et ipsa concupiscentia origina li ablato quo ad reatum: rema/ net actu in cunctis inclinãs ha bitu non actu semper: sed plus ⁊ minus ꝑm ⁊ naturalia colla/ ta: ⁊ gratuita addita et exerci/ tia propria. Ad matrem messie non intendo regulam extende re traditam: forte in processu si non deficiat tempus aliquid i/ ducemus. Ipsa enim est que ca put serpentis antiqui cõtriuit sola idest concupiscentiã caput vitiozuz: gratia ab vtero reple ta. Sed iam ad ipsum messiam redeamus. Et lege moysi eua/ cuata ad iesum naue manũ mit tamus: qui nomen meruit obti nere messie. Prius tamẽ ex ge stis ipsius moysi christum pas sum figuratum cernamus.

Aamon.

Discurre quolibet. Sem per enim gratiora pro/ pinas. Ex pinaculo tem pli nunqȝ tantam doctrinam tanqȝ sapidam vt hodie ex ore tuo suscepi.

Peregrinus.

Dilectus deo ⁊ homini/ bus moyses prophetaꝝ excellentissimus veteris testamenti cum appropinqua/

nit ad rubum ardentē: vt aptiꝰ
intueretur quomodo cōtinue
ardens rubus non comburere
tur: audiuit dominū inde ſibi
loquentem. Uidens inquit vi/
di afflictionem populi mei qui
eſt in egypto ⁊ deſcendi libera
re eum ⁊ introducere in terrā
lacte ⁊ melle manantem. Eteni
deus ignis conſumens eſt ait
ipſe moyſes omnem videlꝫ au
ferens malicie rubiginē ⁊ mū
di affectum. Rubus v̄o ſeu ſpi
netum natura exiſtit humana
penis ⁊ afflictionibus pungiti
uis vndiqꝫ fulta. Ignis igitur
in rubo eſt deus humane na/
ture vnitꝰ in qua ſuſtinuit pun
ctiones penarum ⁊ obprobrio
rum. nec tamen eſt paſſa diui/
nitas. Indeqꝫ liberatus eſt po
pulus de ſeruitute diabolica.
Hic eſt moyſes qui cuꝫ teneret
manus eleuatas ad celum: cum
virga victoriam habuit cōtra
amalechitas. Chriſtꝰ enī ieſus
manꝰ tenens eleuatas in ligno
crucis deuicit demōes: hoſtes
populi dei. Ipſa enim virga q̃
in terram proiecta: facta eſt ſer
pens in manu moyſi tenta: mi/
racula faciebat. Uerbum enim
crucis pereuntibus qui terra
ſunt per affectum data ſerpen/
ti in cibum: non ſolum ſtulticia
erit gentibus: ſed ⁊ iudeis co/
luber virulentus eos ſcandali
zens. His autem qui ſalui fient
virtus dei erit lignum. Ipſa ē
aquas amaras ī dulcedinē ver
tens: quia ſi crux chriſti ad me
moriam reuocetur nil eſt adeo
aduerſuꝫ quod equo animo nō
tolleretur. Hic moyſes duode/
cim miſit exploratores ad pro
miſſionis terram: vt ex vitis
fructu mirabili allate in ligno
per illos acuerentur cuncti ad
pugnandum pro eius obtentu
in ſignum cum videlicet chri/
ſtus mittet duodecim apoſto/
los ſuos qui īteriori oculo hie/
ruſalem perluſtrata celeſti di
ſcurrentes per orbem vniuer
ſis predicabunt chriſtum cru/
cifixum qui eſt vitis vera affe/
rens vinum dilectionis quod
letificat cor hominis: in quem
ſapientes non fatigabuntur tē
tationibus et tribulationibus
fideles animis ſuis deficien/
tes. Et quia propter ethiopiſ/
ſam in vxorem ab eo ductam:
zelo inuidie ducta murmura/
uit maria lepra percuſſa eſt ad
tempus. Nam quia iſte meſſi/
as chriſtus ſponſam ſumens ec
cleſiam de gentibus collectam
vitiis denigratam: ſed ſuper
niuem dealbatam cum aſper/
ſa fuerit aqua cum iſopo fidei
paſſionis: emulatrix ſynago/

ga detrahens et obloqui de eo non cessans lepra perfidie i ficietur vsqꝫ ad septimā mūdi diem quādo reliquie salue fiēt sancte lepre recognita culpa.

Cleophas.

De nostre legislatore sa/ tis congratulor magna ⁊ mira audisse: quia ad sapientiam eius ⁊ probitatē se/ ueritatem cum lenitate miscen tem in iudeis nimis afficior. Sꝫ tamen nostri doctores atqꝫ magistri docent in synagogis cum propheta nūcupatur sine proprij nominis expressiōe de dauid esse intelligendum: quia ipse maximus prophetarum. Tu autem moysen excellentissi mum prophetarum asseruisti. Incidentem hanc questiuncu/ lam insolutam oro non dimit/ tas: vt ad messiam qꝫ citius re uertaris.

Peregrinus.

Moysen excellentissimū prophetaꝝ non incon/ grue nec per excessum dixi: qr simpliciter cunctos an/ tecellit. Nam cum ad comple/ mentum prophetie tria conti/ neant scꝫ vt videat ꝓpheta que procul sūt a cōmuni ⁊ naturali hominum cognitione: atqꝫ ipsa populo annunciet miraculisqꝫ tanqꝫ vera cōfirmet. Moyses iste triphariam vidit que alij non videbant. Uisione corpo/ rali quidem: vt rubum arden/ tem non consumi. Imaginaria v̄o quasi ad nutū habebat: non solum audiens verba: sed etiaꝫ loquentem videns ⁊ nō solum in dormiendo sed etiam vigi/ lando. Uñ de eo scribit: Quia loquebatur ei domin⁹ facie ad faciem: sicut loquitur quis cum amico suo. Uisionem v̄o intel/ lectualem habuit clariorem eo qꝫ vidit ipsaꝫ diuinam essentiā quod de nullo alio ꝓpheta di citur. Unde i libro numeri scri bitur. Quia palaꝫ ⁊ nō ꝑ enig/ mata vidit deum. Dauid auteꝫ ⁊ si per visionem intellectualē diuinorum mysteriorū copio/ sius fuerit: non tamen diuinaꝫ essentiam clare intuitus ē. Sꝫ ⁊ quātum ad denunciationem etiā alios moyses precellit: qa loquebatur toti populo ex per sona dei quasi inducens ipsum ad obseruantiā legis moysaice iuxta illud Malachie: Memē tote legem moysi serui mei. In tertio etiam quo prophetia fir matur scꝫ operatione miracu/ lorum etiam moyses superior inuenitur. Unde i deuterono.

dicitur: Non surrexit vltra p/
pheta in israel sicut moyses q
noscet dominū facie ad faciem
in omnibus signis atq̧ porten
tis que per eu3 misit vt faceret
in terra egypti pharaoni ⁊ oi/
bus seruis eius vniuerseq̧ ter/
re illius. Uisio autem prophe/
tica dauid ex propinquo attin/
git visionem moysi: quantum
spectat ad visione3 intellectua
lem: quia vterq̧ accepit reue/
lationem intelligibilis ⁊ super
naturalis veritatis absq̧ visio
ne imaginaria. Uisio tn̄ moysi
excellentior fuit quātum ad co
gnitionē veritatis. Sed dauid
pleni⁹ cognouit ⁊ expressit my
steria incarnationis christi. Et
ideo qui ipsu3 dauid dixerunt
maximum prophetarum non
male sed minus proprie locuti
sunt. Nam maxim⁹ est nō sim/
pliciter sed ƀm aliquid: idest q̄
ad mysteria reuelata d̄ christo
messia.

Amaon.

Bone magister ex solu/
tione questiuncule socij
mei magnā questionem
menti mee inseruisti. Dixisti e/
nim si recte percepi moysen de
um vidisse aperte. Scio deum
mentiri non posse. Cum ipse
deus moysi poscenti vt osten/
deret ei gloriam suam: ipse re/
sponderit: non videbit me hō
⁊ viuet: quo pacto videre deū
potuit qui adhuc viuebat i mū
do? Quomodo etiam si deū vi
disset ad aquas contradictōis
infidelis esse potuisset ⁊ deum
offendere?

Peregrinus.

Acuta satis est inquisitio
tua quā indiscussam di/
mittere nolo. Celeriter
tamen expedire vt tempus suf
ficiat ad aliarum que restāt scri
pturarum interpretationem.
Uidit moyses vtiq̧ diuinam
essentiam non in subiecta crea
tura vel per imaginarias visio
nes: vt iacob cū dixit: Uidi deū
facie ad faciem ⁊ salua facta est
anima mea. ⁊ isaias: Uidi dn̄m
sedentē sup̱ soliū excelsū ⁊ ele/
uatū ⁊plena erat oīs terra glia
eius: sed palam vidit vt angeli
in patria ⁊ hoc per lumen glie
de quo p̄s. In lumine tuo vide/
bimus lumen: participatum q̄/
dem ab eo nō per modum for/
me imanentis: sicut participat
ab angelis beatis: sed p̄ modū
cuiusdam passionis transeūtis
Uñ non sequitur ꝙ fuerit sim/
pliciter beatus. Et ideo cū non
deficeret esse viator: nec etiam
per hoc nomen prophete sibi

euacuauit. Et quia nõ ē homo
qui faciat bonum super terrā ⁊
nō peccet: quimo septies i die
cadit iustus ⁊ resurgit: non im
possibile fuit in peccatum labi
ad aquas contradictiōis: Pro
pter quod domin⁹ dixit. Quia
non credidistis mihi vt scifi/
caretis me corā filijs israel non
itroducetis hos populos i ter
ram quā dabo eis. Utrum aūt
illud mortale fuerit vel venia/
le non facile iudicandū: ⁊ si q
dam opinantur charitatē tūc
ipsum ad horā deseruisse. Dñi
autem sententia: qui fidelis est
in omnibus verbis suis: inuio
labilis manet: quia deum vidē
non potest in hoc mortali cor/
pore constitutus purus homo
viuens vt cōmuniter viuitur
scꝫ sensibus vtens. Et ratio est
quia spiritus est deus absqꝫ oī
materia. Et cum videri nō poſ
sit nisi ab intellectiua potentia
necesse autem sit quēcunqꝫ in/
telligentē fantasma speculari
que materialia sunt: quia a sen/
sibus accipiuntur: ideo vtendo
potentijs sensitiuis non potest
in hac vita deus ab intellectu
hominis videri seu cognosci:
nec per modum rei corporalis
qualis non est diuina essentia.
Ipse enim deus excedit nō so/
lum corpora quorum sunt fan/
tasmata: sed ⁊ omnem intelligi
bilem creaturam in infinitum
Sed cum intellectus human⁹
eleuetur ad altissimā dei visio
nem oportet vt tota mentis in
tētio illuc adducet: ita q̄ nihil
intelligat seu accipiat a fantas/
matibus: sed totaliter alienat⁹
ab eis: ⁊ alijs sensibus totaliter
feratur in deum. Sic igitur nō
viuens vita sensitiua sed alie/
natus omnino a sensibus: ⁊ si vi
uiuens vita vegetatiua diuinā
essentiam videre potuit. Non
tamen frequenter sed perra/
rissime talem habuit visionem
Nam alias visiōes frequētissi
mas imaginarie habuit: vt cū
legem recepit ordinata qdem
fuit per angelos apparentes i
aliqua forma ⁊ dñi personam
representantes. Huic demum
pphete sanctissimo dñs dixit.
Prophetā suscitabo eis de me
dio fratrum suorum similē tui
⁊ ponam verba mea in ore ei⁹
loqueturqꝫ ad eos omnia que
precepero ei. Qui autē verba
eius audire noluerit ego vltor
existam. De ipso messia christo
ibi locutus est dominus qui si/
milis fuit moysi i genere: idest
homo sicut moyses: sed nō pu/
rus hō vt moyses: legislator vt
moyses: sed ille legem timoris
Iste legem amoris dedit. Lex

Illa moysaica dicit lex mortis:
lex huius euangelica lex vite ꝛ
spiritꝰ. Propheta fuit moyses
procul videns cōmuniter. Etsi
ad horam prope ꝛ clare vidēs
propheta christus est inquātuz
viator cum erat mortalis annū
cians que procul erant a cogni
tione hominuz occulta cordiū
ꝛ futura. Sed quia comprehen
sor erat: ideo non obscure: vt ꝓ
phete sed limpidissime omnia
in verbo videbat ꝛ cōtinue ha
bens non solum sapientiam di
uinam inquantum deus sed et
scientiam beatoruz possidebat
anima eius: ac etiam scientiam
inclitam vt angeli ꝛ primꝰ hō
in creatione eoruz a principio
sue conceptionis ꝛ adeo eminē
tem vt in ipso augeri nō posset
Quantum ad scientiam experi
mentalem ex his que passus ē
didicit vt misericors fieret.
Suscitatus fuit iste ꝓpheta de
medio fratruz: quia de genere
iudeorum miraculose cōceptꝰ
est ꝛ natus. Et sermonem quē
ab eo audistis vos ꝛ aliꝫ nō suꝰ
erat ſꝫ eiꝰ q miserat pr̄is. Unū re
stat ꝙ q ñ audiet cū credēdo i
eum a dño exterminabitur.

Cleophas.

Ita videt ꝙ itellexerint
aliqñ turbe que colloq̄/
bant istū xp̄m eē illum
prophetā ꝓmissum: vñ vocife/
rabant hic est vere ꝓpheta qui
venturus est in mūdū ꝛ ꝓpha
magnus surrexit in nobis.

Peregrinus.

Ad iesuz naue dirigemꝰ
sermonē vt ꝛ i eo cerna
tis qꝛ oportebat christū
pati. Hic iesus naue a dño prin
ceps ppli sui peculiaris institu
tꝰ mortuo moyse legis antiq̄ la
tore q̄ vmbra extitit futuroꝝ bo
noꝝ tipice ē xp̄s iesus: quē deꝰ
ꝑncipē posuit ꝛ saluatorē mūdi
ip̄mqꝫ dedit caput ecclīe i mē/
bra influēs vitā sensuz ꝛ motū
spiritalē legalibꝰ ad sepulchrū
cū honore deductis vt robora
ti ex eiꝰ xp̄i p̄ntia accingantur
ad prelia: qꝛ nō est hominibus
colluctatio carnis ꝛ sanguis: ſꝫ
aduersus ꝑncipes ꝛ ptātes ad
uersus mūdi rectores. tenebra
rū haꝝ ꝯ spiritalia neq̄tie in ce
lestibꝰ. Iste iesus verus ꝑ fluui
uum iordanis aq̄ baptismalis
quā ip̄m itrās sanctificauit: nō
emūdationē qua ꝑō egebat in/
de recipiēs sed regenerationē
sp̄us ei conferens oēs milites
suos ꝑ ip̄m trāsuerit: aquas ife
riores false scie ꝛ erroꝝ ibi ad
nihilū ducēs: supiores vō sapie
salutaris ad sublimia ꝓmouēs
archa federis i medio firmata
dū transiret vniuersus pplus

quem ipſum eundem ſignificat
dominū ieſum. Nam lignū im
putribile ſethim: ex quo fuerat
archa formata quid aliō q̄ꝫ eiꝰ
corpus qui nō vidit corruptio
nem ex matris puriſſimis for/
matum ſanguinibus: Que itro
erant inſinuant animam ſan/
ctiſſimam: veritatem legis: mā
ſuetudinem ſeu dulcedinē mā/
ne: ⁊ virgam iuſticie continen
tem. Erat autem intus ⁊ extra
auro operta: quia actus iterio
res ⁊ exteriores ipſius ſunt p̱/
fectiſſime dilectionis: Propi/
tiatoriū autem quod arche pre
eminebat confixa manebat di/
uinitas eſt eius: qua propitiatᷓ
iniquitatibus plebis. Hec igitᷓ
archa deifica in aquis firmatᷓ
dum populus transit: quia hic
eſt qui baptizat interius. Lapi/
des duodecim firmiſſimi ad/
ducuntur ⁊ educuntur exinde
a duodecim ſtrennis viris: qa
duodecim articuli firmiſſime
veritatis fidei ibi reddentᷓ ab
edoctis: ⁊ inde erudiuntur in/
docti: quos colligent apoſtoli
duodecim huius meſſie. Ipſe
ieſus tranſito iordane qnqꝫ re
ges inter ceteros cruci affixit:
vbi claruit prodigium ſolis et
lune: quādo videlicet qnqꝫ ſen
ſus qui hominē regunt i terra
cruci affixos tenuit et afflictos
viſum videlicet ex irriſionum
aſpectu: auditum ex contume/
liarum relatu: guſtū ex felle po
tatum: odoratum ex fetore ini/
bi cadauerum: tactuꝫ non ſolū
in manibus vbi magis viget ſꝫ
per totum attritum. Hi ſunt p̄
me radices vitiorum cum oīs
noſtra cognitio ortum habeat
a ſenſu ⁊ a cognitione appetitꝰ
accipiat ſuum obiectum vbi lu
minaria celi tantam feritatem
ac ſeuitiem contra ſuum actorē
non ferentes ſe abſconderunt:
in hoc etiam inſtruens qui xp̄i
cupiunt milites eſſe: carnē ſuā
crucifigere cum ſenſibus ⁊ con
cupiſcentijs ſuis. Demum iſte
ieſus validiſſimo hierico mu/
ros poſtq̄ꝫ ſacerdotalibus tu/
bis funditus euertit mutabilis
ſcꝫ mundi vitiorum alta edifi/
cia ⁊ obſtinatiſſima ſuorū diſci
pulorum predicationibus ad
nihilum duxerit exercitus ſu/
os fidelium qui legitime certa
uerint terram promiſſionis i/
troducet vnicuiqꝫ tribuēs par
tem ſm̄ opera eius elimina/
tis ⁊ exterminatis prius ex il/
lis qui ibi fuerūt gigantes no/
minati ſtatura magna ſcientes
bellum quos non elegit domi/
nus ſpiritꝰ ſcꝫ apoſtaticos. At
ſiquis fidelium cōtra interduꝫ
de mundi theſauris erariū vel

parum tulerit etiã occulte: iesu vo occultari non poterit: sꝫ veluti achoꝛ q furatus est de anathemate hierico pauca quedã coꝛam omnibus sententialiter manifestatꝰ exterminabit a populo dei. Habetis ergo ꝓpositũ quomodo opoꝛtuit chꝛistuꝫ pati: vt intraret cum suis gl'iaꝫ suam repꝛomissionis terram.

Cleophas.

Auribus nostris audiuimus ex te dñe mi venerã de Jesu naue magnalia gesta ⁊ maioꝛa ibi sig͞ta de messia iesu: ⁊ exultauimꝰ ⁊ delectati sumus non modice. Sed titilari sentio desideriũ meũ scire ⁊ illõ quod existimo ibi latere mysteriuꝫ quãdo magnanimꝰ ille iesus insidias posuit cõtra habitatoꝛes hay: ⁊ quasi timẽs fugam simulauit terga vertẽs hostibus suis. Post pꝛo signo dato militibus suis scutũ suum erexit illis indicans vsqꝫ ad intentionẽ omnes foꝛe delẽdos.

Peregrinus.

Dum ergo carissimi ad alia festino ꝗꝫ plura ex bꝛeuitate postpono: ⁊ qꝛ vos vidi quasi metentẽ sequentes: spicas colligere derelictas in agro scripture: etiam ex industria aliqua intacta vobis dimitto: vt minus egeat inopia vestra sicut ⁊ optimꝰ ille booꝫ vnus ex messi͞e patribus. Ruth moabitiden quã postea duxit vxoꝛem suis fieri mãdauit. Ex recolectis autem ex vobis spicis ne ariste ĩpediant volo grana nuda excutere latentis spũs vt vtilius ⁊ delitiosiꝰ edere valeatis. Sane sicut habẽti iustũ bellum coꝛpoꝛale vti insidijs ꝯ hostes suos: nec contra fas: nec cõtra ius est ita in spirituali pugna quã semper iustissimã habemus contra nequitias inferni: quia auferre nos: ⁊ nostra ĩquietare non cessant: vt aggregẽt sibi: ĩsidias ponere licitissimum est: videlicet occasiones maloꝝ vitare vt timidos virtutes occultare quasi imbecilles ⁊ ardua ad tempus fugere. Cũ autem vehementer vrgent victoꝛiam expectantes: tũc scuto crucis erecto debẽt milites dei viriliter dimicare eis resistendo ⁊ oꝛationibus: ieiunijs: elemosynis: exhoꝛtationibꝰ: lectionibus: sacramentis impugnando eoꝛum om͞ia demoliri. Qð egregie ĩ facto docuit iste messias. Nam potentia sua ꝑcussit superbum leuiathan capiẽs hõ deitatis hũana mõtalitate esca to. Unde ⁊ frequẽter tanꝗꝫ im

becillis timebat mortẽ: psecu/
tores fugiebat: ambulabat i ga
lilea: dimissa iudee puincia: qꝛ
volebant euꝫ iudei interficere
Ex itinere fatigatus sup fonteꝫ
sedebat: potum postulans a mu
liere ⁊ hec q̃ꝫ plura vt sic cela/
ret diabolo sue diuinitatis ro/
bur. Demũ cum extimauit mũ
di princeps se esse victorẽ: scu/
to crucis erecto captus fuit et
destructus inimicus.

Amaon.

O Utinam dies ista pten/
deretur in dupluꝫ sicut
factum est oratione ip/
sius iesu naue: cuꝫ aduersarios
insequeret: vt historiales oẽs
⁊ prophetales codices: nec nõ
⁊ sapientiales discurreres. Nã
que tenebrosa est aqua in nubi
bus aeris: vmbraticis verbis
scientia tua ⁊ interpretatiõe vt
cristallus clareret. Jam vt pla
cet ad alia progredere.

Peregrinus.

EX iudicum libro qui se
quitur Sanson ille for/
tissimus in mediũ ve/
niat: qui ab aliquibus hercules
est suspicatus ⁊ falso cũ sanson
ex circũcisione sanctissim⁹: ille
ex preputio impius ⁊ imitissi/
mus. Hic igitur sanson annun/
ciatus ab angelo matri: ⁊ qdeꝫ
etiam patrem nõ latuit postea
ex matre sterili miraculose na/
ꝫareus fuit abvtero matris sue
idest domino consecrat⁹. Que
omnia messie conueniunt: sed
explicare non curo. Jn iuuētu/
te autem sua in deserto leonem
spiritu dei occidit parentibus
celans: sed mel in ore eius rep
tum comedens parentib⁹ par
tem tribuens. Tanq̃ꝫ leo q cir/
cuit querens quẽ deuoret: ad/
uersarius diabolus est: quem i
deserto christus occidit dũ ei⁹
rabidas tentationes superauit
Ego eni vt alias dixi deo ope/
rante omnia eius opa ad liqui
dum noui. Unde ⁊ multa vob
occulta reuelo. Et si fuit ignotũ
parentib⁹ suis: fructu tñ illius
victorie tanq̃ꝫ mel dulce se ⁊ p
pinquos non pax refecit. Pro
strauit sanson mille ex alophi/
lis mãdibula asini vltra alios
p se occisos: qꝛ simplici doctri/
na discipuloꝝ plures iteremit
in mentibus audientiũ demo/
nes: vel vitia ⁊ inumeros sub/
ruet cum discurrent per orbeꝫ.
Et ex illa maxilla i terrã piecta
fons idesiciẽs egrediet scriptu
rarum exponentiũ doctrinam
illoꝝ simplicẽ postq̃ꝫ p mortem
ad terram descendẽt. Hic mu
lierẽ diligens meretricẽ in ci
uitatem eius descendens ibiqꝫ
quiescẽs dũ gaudẽtes philistei

se putarũt captũ tenere: noctis
medio fortissimus surgẽs: non
solũ teneri nõ potuit: sꝫ portas
cũ vectibus humeris feret: ciui
tatem exiuit montana ascẽdẽs.
Sic xp̃s naturã nimis huma/
nã diligens: que meretrix erat
fornicata cũ amatoribꝰ multis
idoloꝝ ⁊ creaturaꝝ vt inuehit
deus p̃ Jer. ꝯtra ip̃am ad peni
tentiam vocãs descendit ĩ mũ
dũ. Jbi demũ quiescens p̃ mor
tem cuꝫ inimici eius iudei vel
demones exultarẽt inimicum
arbitrantes suũ detineri a mor
te ĩ infimis terre hac nocte me
dia surrexit fortissimꝰ ⁊ confra
ctis portis eneis cũ ferreis ve/
ctibꝰ in ꝯfusionẽ inimicoꝝ ad
montẽ dñi cito ascendit. Ama
uit precipue dalidã: cũ qua ẽ et
diu ꝯuersatꝰ: vt infidelis ⁊ pes/
sima dedit eũ in manibꝰ inimi/
coꝝ ⁊ infideliũ a qbꝰ cecatus ⁊
vinculatus. Tandẽ seip̃m occi/
dens ipsis hostibꝰ plures stra/
ges dedit moriẽs: q̃ꝫ fecerat vi
uus. Synagogã eni dilexit mł
tũ in ea cõuersatus cõtinue nil
ei tenens occultũ. Sed vt ꝓdi/
trix ⁊ terrenoꝝ amore deuicta
ad occidendũ dedit in manus
infideliũ: pilati. s. ⁊ suoꝝ a qbus
victus illusus ⁊ q̃si ignorantia
cecus iuxta illd̓ p̃s. Cõgregata
sunt sup̃ me flagella ⁊ ignora
ui. Se tradens in mortẽ inimi
cos ppli sui occidit sicq̃ꝫ pplm
suũ liberauit. Oportebat ergo
xp̃m pati vt ex liberatiõe suoꝝ
gloriosus efficeretur.

Cleophas.

Figuratũ veneroꝛ pluri
mũ: sed figura in cũctis
ꝑtibꝰ suis fere pturboꝛ q̃
mõ vir ille sanson si sanctꝰ fue/
rit valuerit licite ad meritricẽ
accedẽ ⁊ seip̃m occidẽ ac men
dacia plura dicẽ: cũ oia ꝯ deca/
logũ dñi r̃piant vxorẽ q̃ꝫ alieni
genã ducẽ in lege nõ admittat̃
Quãuis eni ad bonũ egerit fi/
nẽ vt se occidẽt: nõ tñ reoꝛ ma/
la facienda vt veniant bona.

Peregrinus.

Sicut creature facte sunt
in muscipulã pedibꝰ isipiẽ
tiũ ꝯsecutiue nõ causati/
ue qꝛ. s. mali ei abutẽtes capiũt̃
ad mortẽ: nõ ꝙ in ꝑnitiem eas
creauerit deꝰ q mortẽ nõ fecit
nec deletat̃ ip̃dictõe viro ꝑ ita
⁊ s̃mo diuinꝰ vt bonꝰ odoꝛ aliꝰ
ẽ mõtis ĩ mortẽ aliꝰ ẽ vite ĩ vitã
qꝛ lr̃a occidit sp̃us aũt viuificat
Qui. n. oĩa scrutat̃ sp̃us dei mẽ
tes suoꝝ illustrat: Sansonis ge
sta ⁊ silia q̃ a iure cõi exorbitãt
in ꝯñtia nõ esse trahẽda opeꝝ
suoꝝ sꝫ admirãda. Nã nepha/

riũ eẽ ⁊ ꝯ diuinã legez: cõmunẽ ad meretrices accedere: certo certius est. Propter quod venerabilis ille tobias: filium admonuit carissimum: attende tibi inquiẽs ab omni fornicatiõe ⁊ propter vxorem tuam nũꝗ patiaris crimen scire. Et merito quia fornicatores regnũ dei non consequentur. Seipsũz occidere multo dãnabilius est cũ dñs dicat: Non occides. Neqꝫ ei qui seipsum occidit aliud ꝗ hominem occidit. Indecẽs est autem crimen suum alienis comodis impendere. Quid eniz prodest homini si lucretur vniuersum mundũz: anime ṽo sue detrimentũ patiatur? Scitote tñ sansonem in illis gestis nõ peccasse: quia spiritus qui per eum miracula faciebat eum ad hec inducebat. Qui autem spũ dei agunt hi non sunt sub lege. Sicut enim deus actor nature non alligauit potentiam virtutibus naturalibus rerũ: qn ad placitum preter cõem cursum nature effect⁹ operet insolitos vt in miraculis: ita non alligauit auctoritatem suam legibus suis hominib⁹ datis: qn ad placitum priuatas leges extra cõmunes pūatis personis possit imponere. Hec enim vnicuiqꝫ natura ẽ. Lex est: qḋ imprimit deus. Uerũ quia ipse sathanas transfigurat se in angelũ lucis: ideo nullus transgredi dꝫ terminos quos posuerunt patres sui: ⁊ multo magis deus: nisi sit certus de contraria lege a deo sicut sanson ⁊ alij in huius fuerunt. Mendacia illa seu verba dalide dicta non fuere si referantur ad spiritũ. Qr autez alienigenam vxorem duxit ⁊ hoc signauit: quia christus ecclesiaz de gentibus alienam ab israel in sponsam erat ducturus.

Amaon.

Contrarie nõ valet verbis tuis rationibus fultis nisi obstinatissimus infidelis: aut arrogantia cõtentiosus: a quibus nunꝗ veritas inuenitur. Sed si non indebite moneor aliqd de tẽpore huius messie aduẽt⁹ prefixo adijcias vt in ipso firmemur ⁊ non circũferamur omni vento doctrine scribarũ ⁊ phariseorũ: qui adhuc spectandum dogmatizant.

Peregrinus.

Cum aliud non intendã nisi vestri profectum: et hoc summe proficiat nosce christum iesum ⁊ hunc crucifixum: figuras intercidẽs ad tempus ipsius aduentus vertã

ſermonem. Et cũ huic ꝓphete
teſtimoniũ perhibeant de tpe
tamen punctaliter determina/
to: daniel apertioꝛ nullus inue
nitur. Unde ab ipſo exoꝛdium
capiamus: pꝛecipue ad reuela
tionem de ſeptuaginta hebdo
madibus abbꝛeuiatis. Sed ſe
dete mecum dum eam declaro
qꝛ multa attentione opus hẽt:
⁊ anima ſedendo ⁊ quieſcendo
fit ſapiens. Oꝛante illo ꝓpheta
ſanctiſſimo continentie ⁊ abſti
nentie dedito: que ad ſapientiã
hauriendã plurimũ valent: ꝓ
liberatione populi ſui a ſeruitu
te babylonica in qua erat cum
ceteris iudeis: apparuit archã
gelus gabꝛiel ſignificans: eius
pꝛeces auditas a dño. Et quia
vberioꝛ eſt gratia q̃ꝫ pꝛecatio:
non liberationeꝫ populi ſui de
illa tempoꝛali ſeruitute ſibi in
timauit: ſed totius generis hu
mani redemptionem fiendam
ꝑ meſſiam chꝛiſtuꝫ a ſeruitute
ſpirituali demoniũ: ad gaudiũ
magis atqꝫ magis cumulandũ
Hoc eſt enim qḋ ꝓphete ⁊ ſcti
omnes cuꝫ intenſis deſiderijs
magniſqꝫ ſuſpirijs flagitabãt.
Ait itaqꝫ gabꝛiel ad eum: Sep
tuagita hebdomade abbꝛeuia
te ſunt ſuper populum tuum ⁊
ſuper vꝛbem ſanctam tuam: vt
ꝯſummatur ꝑuaricatio ⁊ fineꝫ
accipiat peccatum ⁊ deleat̃ ini
quitas ⁊ adducat̃ iuſticia ſem
piterna ⁊ impleatur viſio ⁊ ꝓ
phetia ⁊ vngatur ſanctus ſcõꝝ
Scito ergo ⁊ animaduerte ab
exitu ſermonis vt iteꝝ edificet̃
hierlm vſqꝫ ad chꝛiſtum ducẽ
hebdomades ſeptem ⁊ hebdo
mades. lxij. erũt. Et rurſus edi
ficabitur platea ⁊ muri ĩ angu
ſtia tempoꝝ. Et poſt hebdoma
das. lxij. occidetur chꝛiſtus. Et
non erit eius populus qui euꝫ
negaturus eſt. Et ciuitatẽ ⁊ ſan
ctuariuꝫ diſſipabit populus cũ
duce venturo. Et finis eius va
ſtitas. Et poſt fineꝫ belli ſtatuta
deſolatio. Confirmabit autem
pactũ multis hebdomada vna
⁊ in dimidio hebdomadis de
ficiet hoſtia ⁊ ſacrificium. Et ĩ
templo erit abhominatio deſo
lationis. Et vſqꝫ in ꝯſummatio
nẽ ⁊ finẽ ꝑſeuerabit deſolatio.
Singula hoꝛum ſunt diligẽter
notãda. Et ꝑmo notate ꝙ heb
domade iſte annoꝝ non dierũ
ſm̃ expoſitiones ſinguloꝛũ q̇s
omnes menti bene retineo. Cũ
igitur quelibet hebdamada cõ
tineat ſeptẽ annos ⁊. lxx. ducta
ꝑ ſeptẽ cõſtituant quadriginta
nonaginta: erunt hebdomade
lxx. ãnoꝛum: anni quadringẽti
nonaginta. Abbꝛeuiate autẽ di
cuntur: non qꝛ reſultẽt ex ãnis

lunaribus vt quidam volunt.
Annus qdez lunaris minor so
lari.xj.diebus est. Et talis repu
tatio ꝑ lunares ãnos in scriptu
ris nõ extat in vsu sꝫ abbreuiate
dicunt.i.determinate seu ꝓcise
q̃si nõ plus tpis curret. Istum
ãt numerꝝ totũ.s.lxx. hebdoma
darꝝ in sequẽtibꝰ angulus diui
dit i tres ptes.s.in septẽ ⁊ sexa/
gintaduas ⁊ vnã. Et hoc q: spe
cialia opa ⁊varia facta sũt pplo
in illis partibꝰ temporis. Nã
in ꝑmis septem populus reedi
ficauit ciuitatem cũ magno la
bore ⁊ tenuit eam cõtra gẽtes
per circuitum molestantes vt
Neemias ostendit. In alijs se/
xagitaduabꝰ hebdomadibꝰ iu
dei habuerunt aliquando aspe
ra aliquãdo aduersa precipue
tempore machabeorũ: vt libri
eorꝝ declarant. In vltima heb/
domada que icipit a baptismo
christi ⁊ terminatur quarto an
no post passionẽ eius sunt opa
salutis humane impleta: que ⁊
hic dicuntur determinatione
peccati ⁊ delectatiõe eius per
mortem christi: ⁊ de pacti con/
firmatione: quod pactum pro/
prie est noua lex que publicata
fuit per christuꝫ: sed adhuc ma
gis fiet per apostolos eius ⁊ ne
isti vestri scribe pleni menda/
cijs vos decipiant in computa
tione annorum. Me non psit
fallere: qui omnes historiogra
phos noui: iudaicos atqꝫ gen/
tiles. Nã ⁊si iudeus sim tamen
remotus satis a vobis. Et ideo
ignotus scio omnes historias:
⁊ computationem regnorum.
Scitote ꝙ ab exitu sermõis vt
iterum reedificetur hierusaleꝫ
de quo angelus loquit danieli
ꝙ fuit quando data fuit licẽtia
ab artaxerse neemie ãno vide
licet vigesimo regni eius vsqꝫ
ad baptismũ christi veri messie
hebdomade fuerunt ꝓcise.lxij.
⁊ septem.i.anni quadringenti
octuagitatres. Et i vltima heb
domada que restat annorum:
fuerũt impleta passio ⁊ confir/
matum pactum.i. lex euangeli
ca publicata ⁊ firmata. Ab ãno
auteꝫ ciri regis persarum: qui
primo dedit licentiaꝫ captiuis
in babylonia iudeis vt redirẽt
hierusalem ad reedificandum
non ciuitatem sed templũ vsqꝫ
ad licentiam datam a predicto
artaxerse neemie ad reedificã
dum ciuitatem hierusalẽ: fluxe
runt anni centumqndecim. In
quo tempore gubernatus fuit
ille populus ⁊ rectus precipue
per sacerdotes: vsqꝫ ad tempo
ra machabeorum: qui ⁊ ipsi de
tribu leui regnauerunt in illo
populo. Et durauit eorum ꝓn/

cipatus p centum viginti septē annos vsq3 scz ad herodez: sub quo natus est christ9. Est ergo sensus vt exponamus particu/latim litterā. Scito ⁊ animad/uerte qualiter .lxx. hebdoma/de intelligende sint. Ab exitu sermonis vt iterum reedificet hierusalem. i. a vigesimo anno arthaxersis mittentis neemiā ad reedificandum hierusalem vsq3 ad christum ducem: idest vsq3 ad manifestationē vnctio nis sancti sanctoꝝ: qui vere est christus ⁊ dux fidelium: erunt hebdomade septem. s. annoꝝ3 in quibus populus cum labore ciuitatem edificabit ⁊ tenebit: ⁊ hebdomade .lxij. in quib9 po/pulus nunc prospera nunc ad/uersa sustinebit. Et iste hebdo/made. s. septem ⁊ sexagintadue simul faciunt annos quadrin/gentos octuagintatres. Et tot anni fluxerunt a licentia data ab arthaxerse vsq3 ad xp̄i baptis mū vt dictū est. In q̄ baptismo vnctio. s. inuisibilis declarata ē per plenitudinem gratie spiri tus sancti in specie columbe su per eu3 apparentis ⁊ patre de celis testificante. Hic est filius meus dilectus. Et quod subdit ⁊ rursus edificabitur platea et muri in angustia temporū: re/fertur ad id quod dixerat de p mis septem hebdomadis q9. s. cum labore erant edificaturi muros ⁊ ciuitatem in qua. ha/bitauerūt sexagintaduab9 heb domadibus annorum vsq3 ad baptismum christi: vbi inchoa ta est vltima hebdomada i qua christus predicauit ⁊ passus ē Et hoc est quod subdit. Post sexagitaduas hebdomadas q̄ scilicet erunt post illas septem prius dictas: occidetur christ9: quia postq̄3 predicauerat tri/bus annis cu3 dimidio passus est in quarto anno illius heb/domade vltime: Et sequitur. Et nō erit eius populus qui eū negaturus est: quia ex tunc iu/dei negantes eum coram pila to non fuerunt populus eius: sed ↄuertendi gentiles. Scd̄m vo aliam litteram dicitur Et non erit. Quasi dicat continu/ando predictis licet occidatur christus: mors ei non domina/bitur: quia cito resurget scilicet tertia die quasi non esset mor/tuus. Et ciuitatem ⁊ sanctuari/um dissipabit populus cum du ce venturo: idest hierusalem ⁊ templum destruetur: quod erit per romanos: ⁊ hoc in punitio nem tanti sceleris. Quod autē dicitur: confirmabit pactum multis hebdomada vna: intel ligitur de vltima hebdomada

annoꝝ in qua lex euangelica p predicationem christi ꝛ mira/ cula confirmata est in cordib⁹ apostolorum: ꝛ magis adhuc cō firmabitur per spm̄ sanctū quē recipient sicut ꝓphetatum est eos debere repleri post qđ ipis predicantibus multi conuertē tur in his tribus annis cum di midio sequentibus qui faciunt vnam hebdomadam cum tem pore quo predicauit ipe messi/ as. Dicitur autem lex euangeli ca huius messie pactum seu fe/ dus ƀm ꝙ prenūciauit ipe dn̄s per Jeremiā dicēs: Ecce dies veniunt ꝛ feriam domui israel ꝛ domui iuda fedus nouū non ƀm pactum qđ pepigi cum pa tribus vestris ꝛc̄. Firmata est igitur illa doctrina christi per doctrinam ꝛ miracula aposto/ lorum. Pactum dicitur q: quo dammodo deus conuentionē fecit cum hominibus ꝙ eā ser uando det eis vitam eternam Sequit: Et in dimidio hebdo/ made deficiet hostia ꝛ sacrifici um: quia i medio illius hebdo made christo patiente: ex tunc sacrificia legis sunt cassa ꝛ mor tua. Et sic in capite haꝝ hebdo madaꝝ. i. in vltima ꝯsummata est per christi passionem preua ricatio ade. i. originale ꝛ finez accepit peccatum veniale: ꝛ de leta est iniquitas mortalis vitij Omnia eni huius virtute pas/ sionis anichilantur cum appli catur ad homines p sacramen ta eius ab eo instituta. Adducta est per ipsuz iusticia sempiter/ na: omnis perfectio virtutum ƀm doctrinam: que durat sem per: quia alia causa nō est sequē da que iusticia ducet ad eternā gliam. Impleta est visio ꝛ pro/ phetia omnis sanctoꝝ precedē tium. Oportuit ergo christum pati ꝛ occidi vt deleretur iniq tas ꝛ induceretur iusticiā que ducit ad sempiternā gliam.

Cleophas.

MI pater magister ꝛ do mine ꝛ quo vtar voca/ bulo nescio: vt exp̄maz reuerentiam ꝛ affectum quem in me genuit sapiētia tua. Ego pro me viā veritatis elegi: quā tta radiosam fecisti tua interp̄ tatione. Sed vt refellere valeā cōmenta mendacij ꝛ contradi centes reuincere obsecro doce as: si quispiam dicturus insur/ geret: ꝓphetiā danielis imple tam scz de alio christo compu/ tationem quoqȝ annoꝝ aliter accipiendam: vt queadmoduz veritatez meditatur gutt meū ita labia mea impiū detestent.

Peregrinus.

Attendite a scribis hipocritis qui tulerūt clauē vere scientie. Neqꝫ.n. ipsi introierunt neqꝫ alios intrare pmittunt. Ueniet aliqñ pseudo rabbi qui cum complicibus suis ista dicturus sit faciens computationem annorum septuaginta hebdomadaruꝫ a tempore quo captiuitas iudeorum perfecta est a nabuchodonosor sub sedechia vsqꝫ ad destructionem hierlm fiendaꝫ p vnum principem. Post quē dicit ꝙ erit populus iudeoꝝ in pfecta captiuitate reductus in q̄ dimittet eos dñs vt sic humiliati desistant ab iniquitatibꝰ suis ⁊ deleatur iniquitas eoꝝ ⁊ adducatur iusticia sempiterna vt scꝫ in perpetuū fiant iusti ⁊ mereantur vt impleātur prophetie ⁊ sic durabit illa captiuitas vsqꝫ ad messiam quā expectāt: qui erit sanctus sanctoꝝ.sꝫ mendax iste erit sicut ⁊ pater eius. Et qui in lege gloriatur contra legem: deum inhonorat. Predicat ꝺm legem non furanduꝫ ⁊ ipse omni dolo ⁊ malicia plenus q̄plurimum temporis furatur subtrahēdo de medio vt mendacium suū imperitis veritati apparenti fucatū ostēdat Nam vbi tempus asserit fluxisse: precise.i.nec plus nec minꝰ septuaginta hebdomadaꝝ ānorum.i.quadringentoꝝ nonaginta a captiuitate facta per nabuchodonosor vsqꝫ ad aliā captiuitatem fiēdam sub pncipe romanorum: omnes alij historiographi assignant ad minus tēpus sexcentorū sexaginta duoꝝ annoꝝ. Aliud mendaciū addet non minus. Nam septem hebdomadas quas ponit pꝑheta ab exitu sermonis vt edificetur hierlm vsqꝫ ad christum ducē: dicit iste fallax numerandas a tempore captiuitatis babylonice vsqꝫ ad cirum regem psaruꝫ quē exponit esse christum de q̄ loquitur daniel: quia vnctus in regem ⁊ ducem quia dedit licentiam reuertendi ⁊ reedificandi. Sed qd stultius dici potest: cum mittet iste christū verum messiam in cirum regeꝫ? Sed etiam errat in computatione. Nam a captiuitate facta sub sedechia vsqꝫ ad pmū annū ciri qñ licentiam dedit reuertendi fluxerūt qnquaginta nouem anni. Septem autem hebdomade annoꝝ quas iste mendax ponet: sūt quadraginta nouem anniꝰ. Aliud quod subdit daniel: videlicet ꝙ post hebdo

madas.lxij.occidetur christus exponet de quodam rege alio qui occidetur tépore illius pn cipis qui vastabit hierusalem. Et hoc falsissimuz & defectuose computat ãnos. Et mutat se de christo in christum.i. de ciro i herodem cum pppheta de vno & eodem loquatur. Sed nec in illa captiuitate vltima desistẽt iudei ab iniquitatibus suis vt iste neq̃ʒ somniabit: sed quoti/die magis atqʒ magis effici/entur deteriores vt videbitis Multa aũt falsa ꝯfingẽt:sʒ noli te audire eos quia sermo eorũ vt cancer serpit. Et sicut Jãnes & mambres restiterunt moysi: ita hi resistunt veritati: sed vl/tra non proficient quia insipiẽ/tia eorum nota omnibus erit.

Amaon.

Quia ad ostendenduz tẽpus prefinitũ a deo ꝫm reuelationem factã da/nieli & punctaliter determina/tum de aduẽtu messie reuoluẽdo pene oẽs historias ipletũ esse prudẽtissime diseruisti: scire optarem si curiosum non foret quare tali tpe venit xp̃s dei fi/lius in mũdũ & passus est & nõ prius vel postea.

Peregrinus.

Alta pfunditas.s. diuinorum secretoꝝ: & qs inue/stigabit: Quis enim no/uit sensum dñi: aut qs ꝯsiliari⁹ eius fuit: Ratio itaqʒ hoꝝ alia efficax assignari nõ põt nisi qa oĩa quecũqʒ voluit dñs fecit: in celo & i terra. Et quia sic voluit ita factum est. Uoluntas autez eius nisi rectissima esse nõ põt Ratio autem decentie hec fuit quia tũc magnus debuit de celo venire medicus qñ magnus per totum orbem iacebat egrotus. Misit igitur deus filiũ suũ in mundum: natum ex muliere vbi venit plenitudo tpis. Tan/ta temporalitas tunc regnabat ꝙ omnia tempora plena erant & omnia vanitas. Preputium deũ ignorabat: idolis seruiens Circũcisio dñm ꝯtẽnebat. Nec prius venire decuit ne medicina perutilis: min⁹ foret grata. Nec postea ne desperatis esset infructuosa. Magno itaqʒ dei consilio factum est vt post hoĩs casum illico lex nõ daref: nec filius dei mitteretur. Nisi enim hominis superbia prius vires suas experiretur: sui libertatis arbitrij sufficientiam arroga/ret: & legem superflue datam & dei filium frustra venisse indi/caret. Et nisi pus lex scripta daretur per quã qd posset proba/

ret:christi aduentuȝ superfluū
iudicaret. Ne igitur detrahen
di/vel murmurandi occasionē
haberet reliquit eum deus in
lege naturali:vt se vires sue na
ture cognosceret. Ubi cum de/
ficeret videns sibi liberum ar/
bitrium ⁊ legem minus sufficē
ꝑ adiutorio grato atqȝ oportu
no vocitare cōpulsus est Opor
tuit igit vt conuictus homun/
cio de sui ignorantia atqȝ ipo/
tentia:langoreȝ suum apte ipse
videret. Et morbū grauissimuȝ
intelligens si diu expectatus ⁊
flagitatus non succurreret de/
sperata plaga eiꝰ curari renue
ret: Quod sapiens innuit. Dū
medium silentium teneret oīa
inquiens:⁊ nox ī suo cursu me/
dium iter haberet oīpotēs ser
mo tuus domine a regalibus
sedibus venit. Primum enim
silentium fuit ante legem:scōm
sub lege:tertium erit in gloria
Primum fuit ignorantia lan/
goris. Scōm desperatio cura/
tionis. Tertium adeptio sanita
tis. Ante legē nāqȝ homo mor
bū non agnoscebat suū. Ideoqȝ
silebat nec querebat remediuȝ
Ut autem lex subintrauit ⁊ lan
guidis ostendit vulnera sua:
mox fractum est ipsum silentiū
⁊ ceperant egri poscere reme/
dium. Sed ꝑ opa legis vbi non
est salus sanari:volētes qđ que
rebant inuenire nequibant.
Tandem considerans homo ꝑ
legem neminem posse iustifi/
cari: quasi per diuturnos cla/
mores fatigatus ⁊ desperans:
rursus loqui cessauit. Et subse/
cutum est scōm silentium. Tūc
autem omnipotens sermo pa/
tris a regalibꝰ sedibus forma
serui indutus in mundum ve/
nit. Angelus magni consilij:in
piscinā descendit. Heliseus ad
suscitandum mortuum accessit
Summi regis filius de consen
su patris ad tollerandam mor
tem passiōis: de equalitate ma
iestatis ad patibulum crucis:
de sede regali ad officinā pctī
de lumine celi ad tenebras mū
di vel inferni venit. Et veniēs
locutus est paceȝ:dedit gratiā:
proposuit medicinam:promi/
sit veniam. Et ita rupto silētio
incipient egri pura ac vera cō
fessione quasi magnis clamo/
ribus flagitare remedium: et
accelerare ad medicum ꝑ quē
vulnera sanentur. Recepta vō
sanitate ⁊ donata nature mor/
talitatis felicitate: nihil vltra
restabit petendum. Et tunc
tertium et beatum erit silen/
tium.

Cleophas.

Stupeo nimis in interpretationibus tuis et non minus in enodatione questiuncularum nostrarum patenti. non sic nostri rabbite: sed in gutture aut infra dentes sibi loqui videntur. Tu autem ore aperto Et tunc ad mentem reduco quod viginti vnus sunt anni elapsi vel circa: quando hierosolymis in templo vnus inuentus est puer duodenis etate secundum stature et faciei iudicium: qui de aduentu messie diu ex scripturis pertractans omnes doctores in summam admirationem trahebat super prudentia interrogationum et responsis eius. Superuenientibus parentibus eius cum illis descendit et incognitus postea mansit. Unde considerans quam pretendis etatem me in dubium mittis ne forte ille tu sis qui ad tantam profeceris sapientiam.

Peregrinus.

Quis ego sim non oportet nunc solicitari. Aliquando scietis. Prosequamur cum itinere sermonem nostrum. Aliam ex sacratissimis visionem quam oblitam ad mentem reduxi. Et quod interpretatus est daniel regi: volo referre vbi videbitis ad quantam gloriam messias iste prouehi debet. Uidit in somnis nabuchodonosor rex babylonis statuam sublimem ante se: cuius caput aureum erat: ex argento vero pectus et brachia: ex ere venter et femora: tibie ex ferro ac etiam pedes sed terra commixti. Uidit exinde lapidem vnum abscidi a monte sine manibus hominum: qui percutiens statuam in pedibus eam comminuit. Et tunc ferrum: terra: es: argentum et aurum: sunt quasi in fauillam redacta. Creuit autem lapis ille abscissus et factus est mons magnus et impleuit vniuersam terr. Statua ista monarchiam mundi temporalem designat quatripartitam diuersis etatibus mundi. Nam caput aureum monarchia fuit assiriorum que cepit a nino et permansit vsque ad baltasar filium nabuchodonosor interfectum a ciro Secunda monarchia mundi cepit in ciro rege persarum et medorum et permansit vsque ad darium quem percussit alexander. Et hoc signatur per pectus et brachia de argento illius statue: quia minus fuit nobilis ista quam prima. Tertia fuit monarchia grecorum que cepit in alexandro: sed ipso mortuo diuisa fuit in quatuor reges. Et notatur in statua per

ventrem ⁊ femora ex ere: quia minus nobilē q̄ȝ scd̄m sicut ar/gentū p̄ualet eri. Quarta ē monarchia romanoꝝ q̄ cepit ſȝ imp̄fecte i iulio cesare. Perfecta ē autez in octauiano augusto: sb̄ quo ortus est iste messias. Hic figuratur per pedes statue ferreos ⁊ fictiles: quia sicut ferrū domat omnia metalla: ita istd̄ cuncta regna subiecit. Mixtura autem eorum illa sunt ciuilia bella. Lapis abscissus sine manibus a monte: ipse est xp̄s iesus: qui conceptus est de virgine sine manib⁹. i. sine humano opere: quia d̄ spiritu sancto Mons aūt dicitur virgo mat̄ eius p̄pter summā eius cōtemplationem: perfectionem ⁊ nobilem ex patribus generationē Hic est lapis de quo p̄s ait: Lapidem quē reprobauerunt edificantes hic factus est in caput anguli. A dn̄o factum est istud ⁊ est mirabile in oculis nostris Ad litteram cum templuȝ edificaret̄ pulcherrimus ⁊ fortissimus lapis ad manus venit artificum: ⁊ cum vellent ⁊ pluribus vicibus experirentur vt ī/fra edificium diuersis in locis collocarent nunq̄ȝ valuerūt vn̄ reprobauerunt dimittentes: ſȝ postea in sūmitate templi positum est in caput anguli optime cōnectens duos parietes. Sic spiritaliter principes sacerdotū ⁊ scribe q̄ edificatores erant templi spiritualis scȝ synagoge doctrina ⁊ regimine videntes christum lapidem peroptimū moribus voluerunt ⁊ quesierūt totis viribus collocare cū ceteris ⁊ inter ceteros credentes ⁊ docentes eum fore hominez purum vt ceteri: sed nunq̄ȝ hoc potuerunt obtinere: quia miraculis ⁊ doctrina ⁊ vita ostendebat se supra hominem esse: p̄pt̄ quod reprobauerunt illi pontifices ⁊ pharisei eum: statuētes vt siquis confiteretur eum esse christum extra synagogam fieret: ⁊ demum vt reprobū extra ciuitatem cruci affixerunt. Sȝ suscitatus positus est in sūmitate tēpli spiritualis ecclie vt caput eius faciens vtraq̄ȝ vnum coniunctos in vnum tēpus ecclesie conuersos ex iudeis ⁊ cōuersos ex gentibus. A domino vtiq̄ȝ factum est istud: qui exaltauit eum ⁊ dedit illi nomē qd̄ est super omne nomen. Lapis igitur iste percussur⁹ est statuā in pedibus: quia veniet tēpus qn̄ imperiuȝ romanoꝝ christo subdetur: imperatoribus conuersis ad fidem. Et sic etiaȝ oīa regna ei subijcientur. Omnis enim natio conuertenda ē ad

fidem huius messie christi iesu Et sic lapis iste mons fiet ꝛ magnus replens fide sua vniuersam terram. Nec aliud regnū temporale succedet: sed regnuꝫ glorie durans in eternum. Ecce quomodo oportuit christuꝫ pati ꝛ reprobari per passioneꝫ ꝛ sic intrare in tantam gloriaꝫ ꝛ nos introducere.

Amaon.

Magister bone quia i superiori ꝓphetia danielis dictum est christum occidendum vt deleatur iniquitas ꝛ finem accipiat peccatum dicas obsecro: si peccatum non fuisset si christus passus fuisset vel saltim deus incarnatus.

Peregrinus.

Auctoritas ipa inducta primam partem soluit quesiti ꝛ q̄ꝫplures alie. Ipse ait isaias. Uulneratus est ꝓpter iniquitates nostras: attritus est ꝓpter scelera nostra Siquideꝫ remota causa remouebitur effectus: cum causa finalis passiōis christi fuerit iniquitas humana. s. vt deleretur Si non fuisset iniquitas vlla vt quid perditio hec tante passionis: cum omne agens agat propter finem qui intenditur? Sꝫ scđa pars magis incerta remanet. Nam cū in paginis sacris quasi vt initium curationis humane ponatur mysterium incarnationis: si ꝑmus homo in suo honore mansisset: creatoꝛ hominum creatura non fieret Si enim tollitur morbus ꝛ vulnera quid opus ē medico? Sꝫ quid inconueniens sequitur si dicatur vel credatur ꝙ nō ꝓpͤ curationem cum morbus non esset: sed propter maiorē exaltationem ꝛ dignificationē humane nature etiaꝫ nulla culpa reperta gloriosus deus homo fieret cum semper tm̄ eam dilexerit. Sed iam ad prophetā illum eximium dirigamus sermonem qui super senes intellexit: qui in breuibus verbis oīa mysteria ꝛ opera christi breuiter psallendo descripsit.

Cleophas.

Et hoc summe placet: vt quia frequenter psalmi in synagogis cantātur ablato velamine per tuā interpretatōeꝫ. Quia tropis ꝛ enigmatibus referti sunt eorum intelligentia clara ad christū ipꝫ dirigamus ꝛ figamus affectuꝫ. Nam illorum sensum non habendo: frequentius ad alia distrahimur.

Peregrinus.

Deuotissimus hic propheta dauid quem dominus inuenit secundum cor suum antequam creator assumeret diuinus et christi mysteria personaret quid egerit in figuram pretermittendum omnino non est. In bethleem natus sicut christus fuit dauid nuncupatur quod interpretatur fortis robore vel decoris aspectu. Non incongrue signans eum qui decorem indutus est speciosus iuuentus pre filijs hominum fortis quoque et potens in prelio grauissimo. Hic conteptus a fratribus tanquam minimus: sed a domino iunctus est pre consortibus suis vt narrant regum historie plene. Nec istud a mysterio vacat: quod per se quilibet aduertere potest. Missus est a patre ad visitandum fratres suos et deferendum panes vtique doctrine mirabiliter reficientis. Contra Goliath principem philistinorum magnitudine summum armis circundatum aspectu terribilem: castra israel discurrendo exprobrantem: ipse init singulare certamen. Quinque lapides de flumine secum tulit in peram abscondens. Uno autem percussit. Armis sanctis vti noluit: sed cum baculo eum agressus et funda. Contra eum preualuit totus inermis in nomine domini: exinde liberans populum suum illo perempto gladio suo. Postquam cum magna gloria reuersus est in hierusalem obuiantibus puellis atque laudes victorie eius concinentibus. Et ex tunc anima Janathe ardenti amore conglutinata est cum anima dauid: vnde et omnia vestimenta sua illi donauit. Sed saul nimis inuidit. Sicsic messias qui dicitur christus contra principem in ferorum armatum malicijs: superbia altissimum: natura potentem: qui dei populum infestare non cessat agressus est pugnam solum baculo crucis protectus: et funda humilitatis. His egit victoriam. Ipsa enim virga et baculus qui nos consolantur Uirga quippe ad percutiendum inimicos crucis christi. Baculus ad sustentandum imbeciles. Hanc virgam discipulis suis in via portare mandauit. Non virgam vindicationis et inuasionis: hanc enim prohibuit: sed virgam crucis predicando crucifixum non seipsum. Uirgam defensionis ad percutiendum demones et sustentandum debilitatos. Quinque lapides sunt legales obseruantie dure in quinque libris moysi contente quas ipse in exemplum seruando portauit. Sed fidelibus suis abscondit: nec illis cerimonijs vti

voluit. Uno tm̄ lapide dilectio
nis: que omnis precepti est fi/
nis: que etiam in ip̄a lege man
datur inimicum occidit. Non
armis legalium: quibus popu/
lus iudaicus vtebatur se accin
xit impugna gerenda. Gladio
autem suo decapitatꝰ est hostis
quia ea astutia qua instigauit
alios ad mortem ille inferen/
dus peremptus ⁊ confusus est
Demū cum magna glia occur
rentibus angelis ⁊ iubilantibꝰ
reuersus est ad supernam hie/
rusalem triumpho potitus. Cō
glutinabitur anima ionathe. i.
eorum qui in eum credent di/
scipuloꝝ cum ipso intenso amo
re affecti ad ip̄m perspecta eiꝰ
virtute ⁊ charitate imēsa: ⁊ oia
sua sibi dimittent ꝑpter eum.
Sed saul. i. iudaicus populus
vidit gliam ⁊ ferre non valens
sed zelo inuidie ductus querat
pro posse extinguere eū. Opor
tuit ergo christū pati vt ab ini/
micis liberaremur ⁊ ipse itra/
ret in gliam suā. Hic manu sua
citharam pulsans refocillabat
obsessum saul vt spiritꝰ malus
fugaret ab eo. Cithara lignea
crux intelligatur. Corde in ea
extente que fiunt ex carnibus
animalis exsiccatis ⁊ intortis
mēbra sunt christi in cruce extē
ta ⁊ sanguine euacuata ⁊ exsic/
cata. Melos resultās ex citha/
ra sermo ē christi. Plectio cla/
uorum percussio: quia adeo sua
uis est vt vexantem se sp̄m ma
lum vel leuius ferat ⁊ qn̄qꝫ pro
pellat. Noui ego omnia q̄ dixit
in cruce quia ibi eram. Si eniꝫ
aliquē abededon. i. extermina
tor iracundia torqueat que est
appetitus inordinatus vindi/
cte cōtra eos quos reputat ini/
nimicos cum audit ip̄m citha/
re sonum: pater videlicet igno
sce illis quia nesciunt quid faci
unt: cessat vexatio illa ire vbi i
dulgentia pro occisoribus po/
stulatur. Si mām̄ona auaricie
cruciet tenacitate: audita scd̄a
voce qua dicitur: hodie mecuꝫ
eris in paradiso eius exemplo
procul fugat cupiditas que est
inordinatus amor habendi cū
non solum temporalia que sunt
minima bona sed paradisuꝫ q
est summū bonum: ⁊ latronibꝰ
christꝰ ꝑmittat. Si asmodeus
libidine stimulet cum tertius
crucifixi sonꝰ percipit: mulier
scꝫ ecce filius tuꝰ ⁊ ecce mater
tua frigescit luxuria audiēs vir
gines ⁊ iuuenes adinuicē ha/
bendas vt genitum ⁊ genitricē
Inter quos naturale fedus nil
turpe patitur suspicari. Belze/
bub accidia languidū reddēs
animum ⁊ ita aggrauās: vt nil

boni agere libeat exilio relega tur. Dum ex eo qd audit: deus meus deus meꝰ ne derelinqs me colligit quātūcūqꝫ laborio/ sa dimittenda non fore: sed di/ uinum auxiliū postulandū ne se deserat vnde bonū relinquat Behemot aīum frequēter cū corpore torquens mitigat: so/ nante cithara illud: Sitio. Do cetur enim mens rugientez vē trem et siribundum tenere: et ad edomādas illecebras gule amaris et asperis vesci. Si ad uersarius noster sathan cuz in uidentia aduersat bonis: qr tri statur de aliena felicitate resel litur audito sonitu sexto Consū matū ē: completū scꝫ mysteriū restaurationis illius ruine qua inuidia diaboli mors itroiuit in orbem terrarꝫ: vt āmodo nul lus audeat inuidere: qa actor bonorꝫ omnibꝰ fecit redēptio/ nem cōmunē. Leuithan de sup bia crucians que est peruerse celsitudinis appetitus audire non potest vltimā notam. Pa ter in manus tuas dñe cōmen do spiritū meum: totaliter me subijciens regule ſm tuaz pro uidentiam infire: nil aliđ cupi ens nisi tue subijci beneplaci/ to voluntatis Quid suauius ci thara ista audiri potest? Szꝫ iā tempus est vt psalterium acci piat ꝛ coram dominica archa christum signante totis viribꝰ saltet ꝛ nudus psalmos decan tet intelligēs qr apud dñm mi sericordia ꝛ copiosa apud eum redemptio.

Cleophas.

Hec summo desiderio ex pectamꝰ audire. Si tñ placet prius edoce: qre potius messias dr filius dauid qꝫ aliorum precedentiū patrū cum ita ab illis sicut ab eo de/ scenderit.

Peregrinus.

In promptu ē ratio. Nā ꝛ illi regi ꝛ pphete egre gio: specialis adeo facta ē repromissio cū dictum fuit: De fructu vētris tui ponam super sedem tuā. Et signanter dictuꝫ est de fructu ventris tui: nō lū borꝫ tuorꝫ: cū enim puerperiuꝫ cum pmo concipitur materia decidat a lumbis viri ꝛ a ven tre mulieris: qr non ex virili se mine christus conceptus: sꝫ tm̄ ex muliere ꝛ virgine. Ideo di ctum est: De fructu ventris tui ponam super sedem tuam. s. ad regnandū. Tum etiam qa ipse dauid fuit multū mansuetus et pius que summe sunt i christo

reperta: Sʒ iam ex psalmis ip sius videbitis. non solū passio nem ꝛ resurrectionem: sʒ oēm christi conuersationē ab eo de scriptam: pauca tm̄ ex plurimis adducendo. Incarnationē ei⁹ ipse describit cum dicit: Per- manebit cuʒ sole ꝛ ante lunam in generatione ꝛ generationē. Descendet sicut pluuia i vellus Ubi ꝛ diuinitateʒ exprimit in permanētia ꝛ in vellera ꝛ vtri usqʒ insimul vnitatem in descē sione ꝛ modū i pluuia seu roze. Celi ꝛ terra ait idem mutabun tur quantū qdem ad figuram seu qualitatem presenteʒ. Pre terit enim figura huius mūdi non quantū ad substantiam ꝫm quā terra in eternū stat. Tu aūt deus ipe es ꝛ anni tui non defi cient: sed permanebunt. Et cuʒ sole qdeʒ qui finem habere nō poteit etiam ꝫm gentiles ante lunam nil fuit nisi deus: qꝛ qui viuit i eternum creauit omnia simul saltem quantum ad mate riam ꝛ substantialem formam. Cum sole igitur permanebit ꝛ ante lunā: quia fine ꝛ principio caret. In generatiōe ꝛ genera tionem permanebit: presentia: potentia: ꝛ essentia inhabitan do. In generatione celi. i. ange lorum creatiōe. In generatiōe terre. i. eoꝝ que sunt sup terrā.

In generatione bonoꝝ ꝛ malo rum. Sed in maloꝝ generatōe permanebit per iusticiam. In generatione bonoꝝ per grām ꝛ gliam. Ipm igitur verbū qd deus est in eternum permanet Descendet aliquando nō mu tando locum qꝛ incircūscripti bile est: sed assumet naturā hu manam in qua non erat vnitū Que natura apte signat in vel lere: qd pellis est morticina: sʒ cuʒ lana. Quis est enim homo qui viuit ꝛ non videbit mortē? Omnes enim morimur. Sed vbi in aliis hominibus natura ipsa est pellis erasa siue tonsa: qꝛ aīa nr̄a nascitur sicut tabula rasa nulla scientia picta vel vir tute inducta: i christo fuit lana calida plena omnis gratie ꝛ ve ritatis. Ipsum igit verbum de scendit in vellus: cum naturaʒ mortalem assumpsit. Et sic plu uia aut ros descēdit: que terrā non scindit sed fecundat: quia matrē in qua descendit: virgi nitatem non violauit sed fecun dauit. Et videtur propheta fi guram notasse eius qd datum fuit in signū gedeōi ꝯ madiani tas obtinende victorie. Hoc. n. petiit: vt extēso vellere in area de nocte reperiretur in mane roze pleno: sed area sicca ꝛ im madida: qd ꝛ factum est: ita ꝙ

expressum vellus rore conchā
impleuit. Ros vtiq3 de celo de
scendens diuinitas est ad nos
veniens: quod estuanti deside
rio Isaias poscebat: rorate in/
quiens celi desuper: celi videl3
diuinaꝝ personarum: quarum
opere factum est mysterium i/
carnationis ꝛsi sola filij perso
na fuerit carni vnita. Nubes
pluant iustum: nubes videlicet
prophetarum que obscure iu/
stum per excellentiam in se cō/
tinebant: vt vēturum insinuan
tes adimpleantur: ita videl3 ꝙ
aperiatur terra virginalis fe/
cundata spiritu permaneantq3
claustra pudoris: ꝛ sic germi/
net saluatorem vt terra inscissa
germinat fructum suū. Uellus
humana est assumpta mortali/
tas. Nocte igitur obscure vite
presentis descendente rore in
vellus in mane ꝑncipio .s. noui
testamēti: inuenitur vellus ro/
re repletum .i. humanitas dei/
tate repleta ꝛ ei vnita: area tñ
vteri virginalis sicca .i. impol/
luta remanente. Expressu3 aūt
fuit vellus et tortum in cruce:
indeq3 concha ecclie: rore grē
extat refecta. Et hoc fuit signu3
quasi initium liberationis hu/
mane ab hostibus suis. Uultis
scire conditionem tēporis sue
natiuitatis: audite quod sequit
in eodem psalmo: Orietur in
diebus eius iusticia ꝛ abundā/
tia pacis. Et tāta ꝙ iuxta Isaie
vaticinium conflabunt homi/
nes gladios suos in vomeres
ꝛ lanceas suas in falces. Nusq3
in historijs reperitur mundu3
a bellis quieuisse nisi tempore
octauiani augusti: sub quo nat⁹
est christus quādo ꝛ descript⁹
est orbis: quod ꝓculdubio non
humanis meritis q̄ nulla erāt
actum est: nec industria princi
pis sed dispensatiōe diuina: ad
insinuādum ꝙ nascebatur ille
qui est pax nostra electos suos
descripturus in eternitate. Si
reminisci delectat illi⁹ magni/
fice visitationis regum et ado
rationis per iudeam vulgate
temporibus retroactis et vni
uersalis ipsius messie dominij
subsequimini. Et dominabitur
inquit a mari vsq3 ad mare: et
a flumine vsq3 ad terminos or
bis terrarum. Reges tharsis ꝛ
insule munera offerent. Reges
arabum ꝛ sabba dona adducēt
Et adorabunt eum omnes re
ges omnes gentes seruient ei.
Loca satis remota ponit vnde
venerunt hierusalem: quia de
tharsi arabia et sabba plures
fuisse d̄scribit. Nā ꝛsi tres cōit

populus opinetur: tamen quia psalmista i plurali dicit: reges de singulis pnominatis locis venisse plures: alios regulos cuz illis tribus visitasse: siquis suspicaretur non esset absurdū Que autem premia obtulerint et quo preuio ducti: isaias nō reticuit dicens: Aurū et thus offerentes: et laudem dn̄o annūciantes. Et ambulabūt reges i splēdore ortꝰ tui: stelle. s. que apparuit i ortu messie. Et qz pmitie fuerunt gentiliū: in hoc fuit psignatū qd̄ sequif: Adorabūt eū omnes reges: oēs gentes servient ei. Nec prophetaz latuit seuissimam necem paruulis a calidissimo herode illatam: illumqz punitum: sed spiritu dei reuelante predixit: quia iudicabit pauperes populi parentes occisorū tribuens ei premia meritorū de tanta iniuria recepta. Et saluos faciet filios pauperuz paruulos illos associans collegio martyrū. Et humiliabit calumniatorem herodem: qui calūniose exquisiuit a magis locū inuentū pueri sibi doceri: vt ab eo posset occidi nō latria venerari. Nam ad nihilū deductus seipsum interemit. Et sic ex ore infantiū et lactentiū laude perfecta messie destructus et consussus est inimicus. Sed et festiuū gaudiū illiꝰ antiqui symeonis tetigisse videf cum ait in alio psalmo: Circuiui et imolaui in tabernaculo eius hostiam vociferationis: cantabo et psalmum dicam dn̄o. Circuiuit nāqz symeon templū in spiritu ingrediens vt obuiaret matri filium mundi saluatorem gestanti et dn̄o ꝑm legem sistenti. Immolauit hostiam oblatam pro puero saltez signatam. Et accipiēs euz in vlnis cantauit et psalmū dixit: Nūc dimittis dn̄e seruū tuum in pace.

Amaon.

MI dn̄e et venerande magister tu ita oīa huius christi mysteria tangis ac si semp fuisses cū eo. Unde et in suspicionem adducor: ne forte tu sis angelus eius sicut et raphael thobiam associauit. Hoc āt nosce desidero: Quia dixisti solū filiuz dei incarnatū: quare nō ita incarnatus est pater aut spūs sanctus cū tres personas in diuinis esse fateris?

Peregrinus.

EGo charissime āgelus dei nō sum nec ipe messias angeli custodia indiget cum dn̄s angelorū existat Omnia tn̄ me scire gesta eius

deo operante verissimũ ē. Tue autem inquisitioni satisfacere volens: noueris magno consilio magnaqꝫ dei sapientia factũ esse: vt dei filius homo efficeretur potius q̃ꝫ pater vel spiritꝰ sanctus. Primo q̄dem qꝛ eadē arte ⁊ sapiētia qua artifex opꝰ fecit: destructũ reficit. Cũ ꝫ igitͬ filius in diuinis sit quedā ars dei omnipotentis ⁊ sapientia per quā facta sunt omnia: quia omnia in sapiētia fecisti ait p̄s. ⁊ mundũ per lapsum hominis propter quē creata sunt cuncta quodāmodo destructus fuerit seu diminutus: decuit vt p̱ eandem artē ⁊ sapiam q̃ dei filius ē resarciretͬ seu deformatus reformaretͬ: ipsaꝫ naturā lapsam sibi vniendo. Deinde cōfusio q̄dam esset in humanis mētibꝰ duos filios in diuinis: eũdēqꝫ licet ꝫm diuersa patrem ⁊ filiuꝫ esse respectu earũdem p̱sonaꝝ absurde diceretͬ. Nam si alius q̃ꝫ filius carneꝫ assumpsisset: puta pater: tunc pater ip̄e eēt filiꝰ ꝫm assumptam humanitatem respectu filij ⁊ filius pater. Et ꝫm diuinitatem filius esset qui erat alius pater ⁊ pater qui filius ꝫm humanitatē: vnꝰ ergo ⁊ idem pater et filius respectu einsdeꝫ persone. Congruentiꝰ ergo fuit vt vnus ⁊ idem qui filius erat ꝫm diuinitatem: esset etiā filius ꝫm hũanitatē. Porro quia morbus genus inuasit humanũ ex sapientia per inordinatum eius appetitum: cum dictum fuit mulieri a tortuoso serpente: eritis sicut dij sciētes bonum ⁊ malũ si comederitis ex vetito ligno: ideo equũ ⁊ iustum fuit: vt per sapientiam hō liberaretur humiliatam q̄ non rapuit exsoluentem.

Cleophas.

Sicut iocij mei menteꝫ obscuraꝫ fecisti serenā ita ⁊ nubē que radios tue locutionis mihi suspendit declarando amplius oro dissipes ⁊ disperdas. Probasti enī per psalmigraphum christum messiam regem fore ⁊ dominũ vniuersoꝝ. Ego v̄o illud nō intelligo dominiũ nec video regnum cũ semper pauper vixit in mundo: pauperculos elegit discipulos: in fine nudus mundum exiuit: alieno tumulatus sepulchro.

Peregrinus.

Cere charissimi christꝰ rex regum existit ⁊ dn̄s dominantiũ triplex possidens regnum: supernaturale videlicet quo regnat in celis:

quod omnibus bonis plenum annunciant doctores ꝫm illud psalmi: Notam faciat filiis hominum potentiam tuam idest dei ⁊ gliam magnificentie regni tui. Regnum tuum regnuz omnium seculorum. s. excedés ⁊ duratióe ⁊ preciositate. Spirituale vo in ecclia regnat eaz gubernans in electos suos gratiam ⁊ omnem virtutem influens quib9 se rationaliter regát qd promisit pater eternus filio suo tunc in mundum venturo i psalmo dicens: Dabo tibi gentes in hereditatem tuam ⁊ possessionez tuam terminos terre ⁊ reges eos in virga ferrea. i. in iusticia inflexibili ⁊ tãq̃ʒ vas figuli confringes eos: quicqd videlʒ i eis fuerit terrenum ⁊ vitiosum vt regnare valeas in eis quietus. Terrenum quoqʒ regnum realiter possidebat cũ sibi foret data potestas in celo ⁊ in terra: vt primogenito mortuorũ qui princeps est regum terre etiam ꝫm humanitatem assumptam. Uerum quia exemplum venerat tradere conuersationis humane non vt rex curiam tenuit diuitiis ⁊ militib9 ⁊ potentia plenam: sed pauper adeo vixit q' vbi caput suũ reclinaret non habuit. Nouerat enim facilius esse camelum p foramen acus transire q̃ʒ diuitem intrare in regnum celorũ: diuitem videlicet qui finem in diuitiis ponit aut qui p phas ⁊ nephas colligit vt frequenter accidit nisi forte onus deponat sicut camelus cuz per talé hierusalem portam trásibat. Nec ignorabat quia difficile nimis imo impossibile est vt de delitiis quis transeat ad delitias ⁊ presentibus ⁊ futuris fruaſ bonis ⁊ in vtroqʒ sclo appeat gloriosus: hic ventrem implere illic mentem. Insuper mens potentie auida: nec abstinere nouit a vetitis: nec gaudere concessis: nec pietati adhibere cósensum. Et imo omnia terrena contépsit hó xps iesus diuitias delitias ⁊ omnem temporalis dignitatis ⁊ potentie vsum: vt contẽnenda esse monstraret. Ego ait ipse per psalmistã mendicus sum ⁊ pauper dominus sollicitus est mei.

Cleophas.

OMnino conformis est tua doctrina verbis nostri magistri. Nã sicut paup viuebat: ita multũ ad ꝯtẽptũ diuitiarũ efficacif ꝑsuadebat: semel historiã narrans cuiusdam diuitis epulonis in inferno sepulti que res nimis au

ditores exterruit. Persequere tamen de ipso ꝓpheta christũ mysteria personantia.

Peregrinus.

De baptismo vbi clarificari cepit ipse messias christus vaticinatus est cum ait i psalmo. Uox domini super aquas deus maiestatis i tonuit: dominus super aquas multas. Uox inquit domini. i. christi sup aquas iordanis dicentis Jo. sine modo. Sic eniȝ decet nos implere omnẽ iusticiam: idest ꝯsummatissimã humilitateȝ vt maior subijciatur minori: dominus seruo christ⁹ ioanni baptizatus ab eo. Mõ ergo: idest nũc siñ: dimitte hãc tuam humilem excusationem: qua fateris ad hoc indignum. dominus maiestatis intonuit scȝ pater eternus dicens: Hic ẽ filius meus dilectus: vt sciatur a cunctis per aquam baptismatis que nunc sanctificatur hui⁹ contactu assumẽdos homines fore in filios adoptionis. Dñs super aquas multas scȝ spirit⁹ sanctus qui in specie columbe apparuit ad gratiam infundẽdam que perducit ad gloriam propter quod fluminis impetus baptismatis cum spiritu letificat ciuitatem dei ait al' ipse. Et quia baptism⁹ ianua est omnium sacramentoꝝ que christ⁹ instituit contra spiritualẽ laborem septemplicem a nobis ꝓpulsanduȝ: ideo etiam in eodẽ psalmo alia insinuat sacramẽta sub noĩe vocis dominice. Cum ergo effectus assimiletur cause inquantum potest: ⁊ sacramẽta effectus sint verbi incarnati: q ex verbo constat ⁊ carne: hinc est ꝙ ipsa sacramenta conficiũtur ex verbis tanq̃ȝ forma ⁊ elementis tanq̃ȝ ex materia. Et qꝛ forma principale est: vnde effectus oĩs actiõis sequit̃ ideo sƀ noĩe vocis sƀ q̃ est v̄bũ vocale sacr̄i: forma exprimit cũcta cũ effectu addito: qui signatur in materia. Est enim vox domini super aquas formalis. Ego te baptizo: Jn nomine patris ⁊ filij ⁊ spiritus sancti. Effect⁹ aũt est purgatio sordium peccati: precipue originalis morbi qd̃ agit materialiter aqua sordes abluẽs corporales. Erinde vox domini in virtute est forma cõfirmationis quam exprimere omitto: ꝙ christus instituit cum paruulis manus imposuit: ⁊ ad hunc effectum quẽ notat psalmus scilicet in virtute. Cõtra morbum enim spiritualis debilitatis habet roborare ⁊ fortificare: ne qs timeat vel

erubescat fidem publice fateri cuȝ expedit. Uox dñi sequitur in magnificentia. Ista est vox formalis consecratiõis eucharistie quã christus instituit in vltima cena dicens: Accipite ꝛ mãducate hoc est corpus meũ In magnificentia certe est ista vox: qꝛ magnifica operatꝛ: vt panis in christi corpꝰ subito trãssubstantietur. Multaqꝫ magnifica ꝛ stupenda consequuntꝛ: sed ꝛ magnifica nihilominus refectio mentis per ipm vt nõ mutet assumens christum in se sicut cibum carnis sue: sed ipse mutetur in ipm dicẽs cũ apostolo Uiuo ego iam nõ ego: viuit vo in me spiritus. Uox dñi cõfringẽtis cedros que vox est in sacramento penitentie cũ peccatoreȝ absoluit sacerdos q̃ vtiqꝫ vox dñi in persona est eius qui dicit p Isa. Ego solus deleo iniquitates tuas ꝑpter memetipsum. Confringet cedros altas superbie. In omni enim peccato actuali contra quẽ morbum talis est medicina parata ẽ reperire aliquo modo superbiaȝ cuȝ suo recalcitret subijci dño. Hanc ipse ad confringenda et destruẽda peccata instituit cũ auctoritatem discipulis suis dedit dicens: Quecũqꝫ solueritis super terram erunt soluta ꝛ in celis: claue tñ non errante precipue tñ petro vt ab eo omnes recognoscerẽt ꝛ iurisditio oĩs ecclesie ab ipso in alijs deriuaret. Figurate aũt cum leprosos ad sacerdotes misit ꝛ ꝑpter ipsa delenda peccata dilectus inquit queadmodum filius vnicornium idest peccatoꝝ supple cõminuetur. Uox dñi intercidentis flãmam ignis. Ad matrimonij sacramentum ptinet Qd vt sic ecclesie sacramentuȝ christus instituit cum ipe dixit Quos deus cõiunxit homo nõ separet: vinculi separatiõe non thori. Est autem eius affectus contra concupiscentiam: nõ quidem eam auferens: sed flãmaȝ ipsius intercidens: vt sua qsqꝫ contentus vxore appetitu non vtatur alterius. Uox dñi sequitur sexta concucientis desertũ que spectat ad ordinem sacruȝ qui septem diuisus in partes a christo institutus in vltima cena: ꝛ apostolis collatus. Prius ipe figurate actus exercuit Hostiarij: videlicet cũ de tẽplo vẽdentes ꝛ ementes eiecit. Exorciste cũ demonia expulit: lectoris cum in synagoga nazarena libro oblato Isaie ꝑphetiam ꝑlegit. Accoliti cũ lumen mũdi se esse asseruit. Subdiaconi cũ materiam panis ꝛ vini conse/

crandi accepit ⁊ diſcipulis pe/
des lauit:leuite quoqꝫ cū euan
geliuꝫ pꝛedicauit ⁊ diſcipulos
ad oꝛandum excitauit. Sacer/
dotis aūt cum panem ⁊ vinum
ꝯſecrauit:⁊ ſeipſum in ara cru/
cis hoſtiam obtulit. Contra de
fectum aūt ignoꝛantie eſt eius
effectus ad erudiendum.ſ.ple/
bem fidelem: ⁊ ſic ad concutiē
dum mundi deſertum:⁊ excitā
dum ad diuina obſequia p mo
nita ⁊ ſacramenta. Ultima vox
dñi eſt pꝛeparātis ceruos. Ad
quid niſi ad fontem aquaꝝ vi/
uentium dñm? Non ſolum im
peditur quis ad ſubitū gloꝛie ī
greſſum per venialia:ſed etiaꝫ
per reliquias peccatoꝝ: q̄ ſunt
quedam ebetudo ⁊ tardus affe
ctus ⁊ tepidus ad ſuperna:⁊ in
clinatio ad iſta frena. Ad quē
defectum tollendū inſtitutum
a chꝛiſto fuit ſacramentum ex/
treme vnctionis in figuraꝫ tñ
cum apoſtolos miſit ad pꝛedi/
candum ⁊ infirmos ſanandūꝫ
oleo perungendo. Scio iſta vo
bis eſſe ignota:ſed oīa vobis
manifeſta in pꝛoximo erūt. Cū
autem ipa ſacramenta medici
nalia virtuteꝫ non habent niſi
ex xp̄i paſſione cuius merito
poꝛtas aperiunt. Unde poſt vo
ces ſubdit p̄s. Dñs reuelabit cō
denſa.i.ſupna que erant clauſa
Ideo videre poteſtis qꝛ opoꝛ/
tuit chꝛiſtum pati ⁊ intrare in
gloꝛiam ſuam?

Amaon.

MAgnum magiſter bo/
ne ſaltum feciſti de xp̄i
operibus: a cunis eius
ad virilem tranſeundo etateꝫ:
quaſi nil intermedio tanti tem
poꝛis ſpacio memoꝛia dignuꝫ
egerit opus: niſi foꝛte in tem/
poꝛe illo te latuerint geſta eiuſ/
dem: cum tamen videaris ex
verbis omnia ipſius opa noſce
Aſſerunt aliqui magnis mira
culis claruiſſe etiam ī pueritia
ſua que ſi digna ſunt fide: igno
ro. Unde tuipſe declara.

Peregrinus.

CUm deus ⁊ natura nil
egerit fruſtra:ipſe chꝛi
ſtus qui deus eſt verus
abſqꝫ cauſa perutili iſta non e/
git. Et quamuis de nullo quis
ei dicere valeat:quare hoc feci
ſti. Chꝛiſtuꝫ pie tñ non curioſe
querenti nō ſubtrahitur ratio
que copioſe edificet. Chꝛiſtum
fuiſſe vllo vnq̄ꝫ tēpoꝛe ocioſuꝫ
nephas eſt credere cuꝫ ocium
ſit nouerca virtutū mater vitio
rum. Sicut ignis ardere nō de
ſinit:ita amoꝛ diuinus cum ſti/
mulus ſit ſuperacutus ad agen

dum continue vrget. Operat enī magna si est. Et quia in ipo perfectissime fuit omia opera eius singula ex charitate procedebant ⁊ quasi infinita. Unde ⁊ quasi meriti infiniti erat qd/libet opus ⁊ verbum ⁊ cogitatus eiusdem. Cum autem illis meritis non egeret: quia iam gloria plenus: nobis illa seruauit: ⁊ in thesauro ecclesie haberi voluit: sicut ⁊ penas satisfactiuas ab eo toleratas: fidelib⁹ in indulgentiis erogādis p suos vicarios dereliquit. Existimare potestis propterea in pueritia ⁊ adolescentia voluisse mūdo latere: nec operibus magnificis celebrem se facere: non vt ipe glorie aura pulsari timeret qui impeccabilis erat: sed in hꝫ instrueret ante virilem etatē arduis ⁊ famosis actibus non se debere exponere: nec de facili quēq͡ꝫ exponendum fore cuꝫ in senibus non iuuenib⁹ sit prudentia ⁊ in his qui multo sunt tempore sapientia. Iuuētus q͡ꝫ sanguine feruens et inexperta malorum ⁊ glorie auida: multis se et aliis periculis tradit. Uoluit insuper ⁊ illum populū nō perturbari ex ipso quasi crederent aliquod fantasticum eē quod viderent tam cito supra naturam operari ⁊ diabolo occultare mysterium ne impediret intentum. Quod autem reperitur de miraculis pueritie scriptum: apocriphum est et potius fabulosum q͡ꝫ veritate subnixū. Nisi ꝙ erat supra modum facetus mansuetus ⁊ pius mandatis parentum obtemperans ⁊ in laboribus iuuans.

Cleophas.

Et si querentib⁹ nobis non tibi placuit declarare personam: vel saltē nomen edicito: vt cum tu tanta affabilitate nobis pauperculis colloqueris quem indubie magnum virum putamus: valeamus familiarius ⁊ nos loqui tecū ⁊ suauitate nominis frui.

Peregrinus.

Ego emanuel vocor. Sꝫ iam ad certamē messie quomodo cuꝫ dracone pugnauit psalmistam inquiramus. Accessit enim imediate post baptismum: in desertum vbi tentabat a sathana peracto ieiunio tanq͡ꝫ tentatiōibus apto remedio. Quoddam enim genus demoniorū non eiicit nisi in oratione ⁊ ieiunio. Ipm sputum ieiuni hominis: serpentem occidit in quo exercendū christum psalmista predixit.

Humiliabam in ieiunio inqui
ens animam meam. Accedens
ergo tentatoꝛ ſiue viſibilis i hu
mana ſpecie ſiue inuiſibilis ſan
taſie ſuggerens vt operaꝛ quo/
tidie dixit: Si filius dei es dic
vt lapides iſti panes fiant ne. ſ.
debilitate deficias. Si ꝑ quia
filius dei es remitte ieiunioꝛū
rigoꝛē. Sed ſcuto ait pſalmiſta
circūdabit te v̇itas ei⁹ v̇itas ſcꝫ
ſcripture inducte: vnde non ti
mebis a timoꝛe noctnrno ſcilꝫ
afflictionis ⁊ defectionis coꝛ/
poꝛalis: qui timoꝛ ſuadet fran/
genda ieiunia ⁊ alia opera de/
bita ex accidia: ⁊ ſi inconueni/
enter fiat. Ut ſcutum enim op/
poſuit veritatem ſcripture di/
centis. Non in ſolo pane viuit
homo: ſed in omi verbo quod
pꝛocedit de oꝛe dei: quo ſcuto
inimici iacula in eum retoꝛſit
quaſi ei diceret: Quia anime
tāq̄ꝫ ꝑncipalioꝛi hoīs pti ſuus
conueniens cibus non eſt ſub/
trahendus: nullus autē ei ſua/
uioꝛ cibus q̄ꝫ veritas pꝛecipue
ſcripture: que dicit in omnibus
deo parendum ieiunijs ⁊ labo
ribus vſqꝫ ad moꝛtem nullus
incōueniens faciendū. Immo
lapides in panes cōuertere nō
debeo: quia irratiōabiliter eēt
⁊ vitium gule. Cuꝫ mihi aliter
valeam pꝛouidere vt ad caſtra

vicina accedere: miraculum ex
petere: indebitum foꝛet. Non
timeo a timoꝛe nocturno defe/
ctionis quā ſuades: quia in al/
tiſſimi adiutoꝛio habito ſꝑans
in eum. At hoſtis antiquus ꝑ/
pendens in pugna de carnali
vitio ſuccubuiſſe: de ſpirituali/
bus nequitijs cū eo certare cu/
rauit inanis ſcilicet glie ⁊ ela/
tionis: ſciēs quia nulla eſt tam
excelſa virt⁹ que dulcedine glo
rie nō tangatur. Et hec ſagitta
pꝛius eſt mēti infixa q̄ꝫ viſa: vo
lans in die bonoꝛum operum.
Unde ei ſupꝛa pinnam templi
cōſtituto dixit: Si filius dei es
mitte te deoꝛſum: cum nō leda
ris in aliquo ab angelis dei ſu/
ſtentatus. Uiſo miraculo ma/
nifeſtabiꝛ mundo ſanctitas tua
vnde deus gloꝛificeꝛ. Intende
bat malignus ille: vt gliam ſuā
inde quereret ex laude plebis
ſequenda vel ſaltem ſi dei eſſet
fili⁹: efficaciter agnoſceret. Sꝫ
mentita eſt iniquitas ſibi. Nā
illico veritatē dei loquentis in
deuteronomio vt ſcutū appoſu
it dicēs Scriptū eſt Nō tenta/
bis dn̄m deū tuum. quaſi dicat.
Cū qs pōt in aliq̄ re ſibi huma
nitus ꝓuidere ſectando cōia ex
pectare diuina pꝛeſidia: ꝓſum/
ptōis h̄ eſt ⁊ dn̄m tentare. Agē
quippiā vt qs ſingularis appa

reat ⁊ laudetur ab hominibus
non est dei gloriam sed ꝓpriaꝫ
querere. Et cum glia ipa ꝓpria
sit ipsius dei sponsa quā nulli
cōmunicat. ego dn̄s inquit per
Isa. gliam meam alteri non da
bo. Hoc agere ē deum tentare
⁊ contra se dei iracundiam ꝓ/
uocare qđ fiendum nō est. Nō
igitur timuit a sagitta volante
in die suggestioni repugnans
serpentis. Demū tertiū aggres
sus est prelium eum in monteꝫ
excelsum ducens: Ostēdit oia
regna mundi ⁊ gliam eorꝫ ⁊
dixit: Hec om̄ia tibi dabo si ca/
dēs in terram adoraueris me.
Reminiscens hostis ille anti/
quus qꝛ p̄mos parentes fortissi
mos spiritu deiecerat nō soluꝫ
gulla dicens: In quacunqꝫ die
comederitis: ⁊ elatiōe subdēs:
eritis sicut dij: sed etiā auaritia
concludens: scientes bonum ⁊
malum: ex quo superat⁹ fuerat
in p̄mo ⁊ scđo cōgressus auda/
citer aliud inchoauit certamē
auaricie ⁊ ambitiōis. Promit
tit ei dignitates dare p̄sidenti/
as ⁊ regimina: si tn̄ adorauerit
largientem adulationib⁹ plu/
rimis: si ei seruierit in muneri
bus ⁊ obsequijs īmuneris qđ
fieri non valet nisi cadendo: et
quidem hoc nisi negociū am/
bulans in tenebris ⁊ ita densis
qꝛ a paucis aspicitur dum sub
specie boni vt valeat prodesse
querat ⁊ cupiat preesse: sed ve/
ritatis diuine scuto protectus
non timuit christus a negocio
isto sꝫ resilijt dicens: Dn̄m deū
tuum adorabis: non homineꝫ
⁊ illi soli seruies. Promittit cu
pidis serpens ille qui comedit
terram gliaꝫ regnoꝝ: diuitias
videlicet si tn̄ nūmum colat vt
deum inumeris curis: ⁊ illi so/
li seruiat sollicitudinib⁹ nimijs
⁊ laboribus exquisitis: vt salteꝫ
per diuitias honores sibi ⁊ di
gnitates valeant vendicare: ex
quo peccunie obediunt omnia
nisi virtutes ⁊ gratia. Istđ aūt
est ruina ⁊ demoniū meridia/
num. Notum est enim omni/
bus auaricie vitium: ⁊ si a ma/
iori vsqꝫ ad minorem: a sacer/
dote vsqꝫ ad leuitam oēs aua/
ricie studeant ꝭm Jere. que cū
aliquē arripuerit mox in oiuꝫ
prosternit ima vitioꝝ dirutis
virtutibus. Non timuit pauꝑ
christ⁹ a ruina ⁊ demonio me/
ridiano: sed repulit dicēs: Dn̄ꝫ
deum tuum adorabis: non auꝝ
vel argentum ⁊ illi soli seruies
Et tūc diabolus discessit ab eo
vsqꝫ ad tempus. s. passiōis. Nā
tunc iteꝝ venit princeps mūdi
huius loquens per p̄ncipes sa/
cerdotum ⁊ turbas dicens: Si

christus rex israel est descẽdat nunc de cruce ⁊ credimus ei. Alios saluos fecit seipm nõ potest saluum facere. Sperauit ĩ dño liberet eũ. Qđ ⁊ ps tetigit dicẽs: locuti sunt labijs ⁊ mouerũt caput supple dicẽtes. Sperauit in dño eripiat eum: saluũ faciat eum qm̃ vult eum. Sed ĩ eo non inuenit quicq̃ quo caperet eum. Fixus est mansit in cruce postponens illoꝝ cõuersionez etiam si secuta fuisset: vt obedientiam patris impleret. Hec omnia operatur deus tribus vicibus per singulos ĩ gt Job de tẽtato homine loquẽs ⁊ per victoriam cõsolato. Prima qdem vice de vitijs carnalibus pulsans gule et accidie ĩ primordio cõuersionis. Scđa vice in profectu cõuersationis de spiritalib⁹ stimulãs inanis glie ⁊ proprie reputatiõis. Tertia in prouectu status ꝑfectionis multa suggerẽs sub specie deuotionis ⁊ dei honoris. In cauda tñ serpentis vt dicit pre cipue latet venenũ. In fine vite omnibus molitur fraudib⁹ animas expugnare: cum aliud non remaneat preliũ. Sed nõ deserit christus milites suos ꝑ eis dimicans victoriam obtinens ⁊ coronans. Cum eni beatus sit qui suffert tentationem qm̃ probatus accipit coronam vite. Oportuit christũm pati tentatiões ⁊ tentari per oĩa abs q peccato: vt inde exẽplo eius roborati qui sapientia pugnauit que vincit maliciam ⁊ merito victorie confortati: qa hostez prostrauit antiquum et ex ipo cauti facti ne homines quãtũcũq; perfecti securos se putent sic intremus in gloriaz suam.

Cleophas.

Verba psalmiste inducta o magister emanuel de iusto viro videnf dicta nõ de messia quẽ asseruisti nõ esse hominẽ purum: vnde non apta videtur iterpretatio tua.

Peregrinus.

Cum christus vt caput: ⁊ viri iusti vt membra sint vnius mystici corporis qđ ecclia dicitur: sicut q̃ propria dicuntur de xpo nõ incongrue extendũtur ad membra: sic ⁊ multa de membris ꝓprie dicta in scripturis extenduntur ad caput: vt illđ ps. Lõge a salute mea. s. corporali verba dilectoꝝ meoꝝ. s. faciunt eẽ. Ubi dicta sua appellat q̃ membrorum suoꝝ. i. electoꝝ suorum erant. Unde etiam ⁊ si proprie

de viro iusto ps loquatur pro eo quod subditur: Angelis suis deus mandauit de te vt custodiant te &c. cum christus vt dictum est nõ egeat custodia: tñ alia de eo in psalmo ꝯtenta nil obstat itelligi: & precipue quod subditur: Super aspidem & basiliscum ambulabis & conculcabis leonẽm & draconez: que ad easdem tentatões supradictas pertinere videntur: quod hostis versutus reticuit ne seipsuz suo iaculo vulneraret.

Amaon.

Ex interpretatione tua o emanuel cõtradictionem quandam sentio i mente mea exortam dũ scilicet dixisti Sathanã messie ignorasse diuinitatẽ: cum enim ipse magister noster quã messiam esse asseris i domo simonis petri demonia ab obsessis corporibus effugaret: clamabant illa per eos tu es fili⁹ dei. Quomodo igitur ignorabat quod tam aperte fatebantur?

Peregrinus.

Iesum christum dei filiũ esse principum inferorũ nullus agnouit certitudine & si cõiecturis aliquãdo mouerẽtur. Nam si cognouissent nunq̃ dominum glorie crucifixissent instigando. Sed in passione positum cum agnoscere i cipet resilire voluit ab inceptis suggestionibus quibus instigauerat corda iudeorum ad crucifigendum & non valuit: sed preualuit christus morte sua cum rapiens: quod insinuauit ps dicens: Insidiatur scilicet malignus vt rapiat pauperuz xp̄m: pauperem spiritu pauperez rebus. Rapere pauperez dum attrahit eum: idest dum attrahit rapere eum pauperem: querẽdo & procurando eius mortem vt attrahat eum in infernum vt ceteros p̃res. In laqueo suo scilicet crucis quẽ parauit inimicus ille: humiliabit eũ paup expoliando & auferendo pauperes homines quibus dominabitur de manib⁹ eius: vnde & cadet a principatu suo tyrannico. Magnam disputationez diu i mente sua gerebat ille callidus serpens circa istam materiam aliquando ad partem affirmatiuam aliquãdo ad negatiuam suspicãdo declinãs: semper tamen dubius remanens. Cum enim sciret ex prophetaꝝ oraculis dei filium aliquando ad humani generis redẽptionem venturum tempus ignorabat aduentus precisum. Insi

diabatur ergo vt leo in ſpelun
ca malicie ſue attendens cū ve
niret vt īpediret. Uidēs itaqꝫ
in natiuitate chriſti ieſu: celos
nouo ſydere exultantes: ange/
los gloriam deo in excelſis cō
cinnentes reges ſapiētiſſimos
adorantes ſibiipſi dicebat: Iſte
erit ille dei filius in mundum
venturus cui ſydera obſecūdāt
angeli exultant. Sed ſibi reſpō
dēs ad hoc vt ſuperbus aiebat
Quomodo poteſt dei filius me
ſtis concrepare vagitibus: fe/
mineo lacte nutriri ſtabulo ſor
didiori iacere: pannis inuolui
cuꝫ feno? Ridiculum eſt iſta de
deo ſentire. Adeſt mat ⁊ſi ſan/
tiſſima tamen ſponſum habēs.
Et q̄ꝫuis vetulum ſenem tamē
ex iuuencula generare innatu
rale non eſt. Sanctꝰ igitur iſte
puer erit ⁊ magnus ex ſanctiſſi
mis ortus parentibus: ſed non
deus. Ad baptiſmum ieſu acce
dente vidēs inſidiator ille ma
lignus columbam ſuper eū de
ſcendere vocem audiens de ce
lo intonare: tu es filius meꝰ di
lectus: iſte debet vtiqꝫ dei filiꝰ
eſſe ſibi dicebat. Teſtimonium
enim huius rei euidens eſt: ſed
repugnat nimis ſententie huic
ꝙ cum peccatoribꝰ ⁊ inter pec
catores accedit ad ioannem vt
baptiſmum recipiat remediuꝫ
peccatoruꝫ. Ergo in aliquo pec
cator eſt. Sed mundatum dei
filium eſſe proteſtatus eſt deus
non vnigenitum eius ſed ꝑ ſpi
ritualem adoptionem ⁊ ſancti
tateꝫ eximiam. Ingredit ieſus
deſertum ⁊ cum ieiunaret ſine
cibo ⁊ potu: ſupra hominē iſtū
eſſe dicebat ille malignus. Re
colo tñ quia moyſes et helyas
ſine cibo ⁊ potu tranſigerūt to
tidem dies qui puri homines
fuerunt. Si plus fecerit iſte ſu
pra illos plus q̄ꝫ homo eſt. Si
non amplius vt ceteri: ipe pec
cator eſt: ieiunio indigens ad
carnem edomādam. Cū ergo
ieiunaſſet quadraginta diebus
⁊ quadraginta noctibꝰ ⁊ poſtea
eſuriret: ecce ait ſathanas ī cor
de ſuo: quia vere homo eſt: deꝰ
enī minime eſurit ſanctiſſimꝰ
tamen. Uidebo ſi aliquid lucra
ri cum eo valebo: vel ſaltim cer
tius eum agnoſcere. Sed ſapi/
entia vincit maliciam: ita cer/
tamen exercens vt neqꝫ in ali/
quo diabolus ſuparet nec ipm
agnoſcēt. Procedit exinde ad
publicū ieſus. Manifeſtat ſeip
ſum mūdo īnumeris ꝓdigijs ⁊
inauditiſ doctrinis. Uidētes h
demoēs ⁊ ſe expelli q̄dā iuſita
ta potētia clamabāt ex q̄dā ꝯie
ctura coacti Tu es filiꝰ dei ſꝫ re/
ſpiciētes ipꝫ ex itinē fatigati do

lere turbari ad ficum esuriens accidere: potum sitiens petere persequẽtes fugere homo hic est non impassibilis deus con/cludebāt. Sed qꝛ sanctus est et nostris viijs nimis contrarius laqueum sibi crucis paremus: vt eũ ad inferos cũ alijs attra/bamus. Perfecerunt qđ cōce/perũt. Immisit enī in coꝛ iude scharioth sathanas vt traderet eum ꝛ iudeis vt ad mortem ca/perent. Qđ cum factum esset ꝛ iam illi patres in lacu detenti virtutem passionis sentirent: ꝑpendens pꝛinceps tenebꝛarũ in laqueum se incidere quē fe/cerat: qꝛ redemptoꝛ hic erat q venerat captos eripere: nō cuꝫ captiuis manere: voluit nimis ꝛ laqueũ destruere voluit: imit/tens in fantasiam ꝓcule vxoꝛis pilati doꝛmientis terribiles vi/siones: vt nuncium ad virum mitteret qui diceret: Nihil ti/bi ꝛ iusto illi. Multa enī passa sum ista nocte in visu ꝓpter eũ scꝫ mala que ventura sunt tibi ex hoc ostensa. Et ideo nō des sententiam cōtra eũ. Sed im/pediri nō potuit. Et cũ iaꝫ esset in cruce leuatus ipe iesus: loq̄/bantur per quosdam ipi mini/stri sathane. Descendat nũc de cruce ꝛ credimus ei. Sed non est potentia non est consilium contra deum. Nam postq̄ꝫ i la/queo suo crucis humiliauit euꝫ inclinauit se cōfusus in astucia sua: ꝛ cecidit a dñio generis hu/mani. Et hāc vtilem simulatio/nem ꝛ in tempoꝛe assũmendā pꝛefigurauit ipse dauid: qñ cuꝫ nũciatũ fuisset achis regi geth de foꝛtitudine eius et ꝓbitate finxit se insanum ꝛ debileꝫ: ꝛ sic euasit ne caperetur. Opoꝛtuit ergo chꝛistum pati ista humi/lia nostra: vt diabolo celaretur ne impediret nostre gloꝛie in/gressum.

Cleophas.

Ita particularia narras de magistro nostro iesu ꝙ semper ei astasse vide/ris ꝛ nunq̄ꝫ recessisse ab eo: cuꝫ tñ nunq̄ꝫ viderimus te cum eo Sꝫ ꝛ verba psalmiste obscura ita interpꝛataris perlucide ꝙ ex dei reuelatione ista habere nō possumus denegare. Uñ ꝛ de doctrina eius ad quā mirabilr̃ afficiebamur aliquid etiā pla/ceat enarrare.

Peregrinus.

Ex secreto iesus iste pꝛo/cedens ad publicum vt in hoc etiam instrueretur genus humanum pꝛius in occulto per exercitiũ penitẽtie

⁊ lectionis hauriendū q̃ȝ ppͦ
doctrinam effundendum cepit
turbas docere. Qđ propheta p̄
cognoſcēs deſcribit in pſalmo
in eius perſona ſic loquēs: Ego
cōſtitutus ſum rex ab eo ſuper
ſyon montem ſanctum eius p̄-
dicans preceptū eius. Ubi ei⁹
conuerſationis ſanctitatem po
nit in eo ꝙ conſtitut⁹ rex a deo
ſuper ſyon monteȝ ſanctum di
citur: ⁊ actionis nobilitateȝ qa
predicans ⁊ inſtructionis ſubli
mitatem: quia preceptum eius
Conſtitutus a deo nō ab homi
nibus fuit: qui errare poſſunt:
nec ſeipſe ingeſſit: ſed a deo po
ſitus ſuper montem ſcȝ ex iſtēs
eminentis pfectionis ſcm̄ con/
tinue firmitatis ⁊ pſeueratōis
ſyon que interpretatur ſpecula
tio contemplatōis ⁊ ſcriptura
rum ruminationis. Conſtitut⁹
rex ad preſidendū: ſed propter
veritatem manſuetudinem et
iuſticiā regna: ait idem p̄s. Ac-
tus vtiqȝ nobiliſſimus eſt pre-
dicare quem chriſtus precipue
exercuit: ⁊ ſolus ſiñ defectu. Uñ
predicans inquit. Si enim de/
bite exercetur actiuā ⁊ contem
platiuam vitam ſimul cōplecti
tur: iuxta illud pſalmi. Memo
riam abūdantie ſuauitatis tue
eructabūt predicatores ſcilicet
ſuauitatem diuinoꝝ: quoꝝ con
templatione debriantur predi
catione nunciabunt. Js cuius
figuram et ipe dauid prius in
heremo ſtetit: poſtea bellum
exercuit: ⁊ in regno ſuo ⁊ iudi/
cia exercebat: quod pertinet ad
actiuam: ⁊ pſalmos cōponebat
⁊ pſallebat ⁊ hoc ad contēplati
uam. Et ipe ieſus in mōte ſolus
orabat: ⁊ frequenter deſerta pe
netrabat: ⁊ ſepe in templo doce
bat: infirmos viſitabat. Subli/
mitas inſtructiōis ibi notatur
dum dicitur: preceptum eius p̄
ceptum dñi luciduȝ. Quid niſi
charitas eſt. Omnem longitu
dinem ⁊ latitudinem diuinoꝝ
eloquiorum que lucida ſūt poſ/
ſidet charitas: Quod idem p̄s
expreſſe dicens: Omnis conſu
matiōis: ideſt impletōis legis
vidi finem. Latum mandatum
tuum nimis. Jta enim latuȝ eſt
ꝙ omnia amplectit̄ creaturas
cum creatore: omnia diligens
propter eum. Unde ⁊ interro/
gatus idem ieſus qđ eſſet ma/
gnum mandatū in lege: reſpon
dit. Diliges dñm deum tuū ex
toto corde tuo ⁊c̄. Ad hoc tāq̃ȝ
ad ſummā ſue doctrine in vlti
mo ſermone inducens: hoc in
quit eſt p̄ceptum meum vt dili
gatis inuicem ſicut dilexi vos.
Cum enim regula ſcđa ſit pro
pter qđ vnūquodqȝ ⁊ illđ ma-

f

gis qui vere diligit proximum qui propter deum diligendus est: ⁊ vtiq₃ magis diliget deu₃ Sed notate carissimi. Nō hoc fuit primū verbum eius in predicatione: sed quid magis erat necessarium. Nam quia charitas per peccatum amittit: ⁊ cuilibet actui peccatu₃ mortale cōtrariatur: nec nisi per penitentiam valet reparari: ideo cum populos sciret vitijs infectos: vnde ⁊ charitate vacuos: a penitentia inchoauit dicēs: Penitentiam agite appropinquabit enim regnum celoru₃. Hūc etiam penitentie fructum ps̄ intelligens ait: Qui seminat i lachrymis in exultatione metet sc₃ regnum celorum. Et istud ēt preceptum p̄dicatum dn̄i adeo necessarium ꝙ nisi cōuersi fueritis inquit ps̄. s. ad penitentia₃ gaudium suum vibrauit cōminationis gehēne: arcum suum tetendit sue longanimitatis et patientie. In arcu enim lignu₃ durum trahitur a molli corda ⁊ quāto magis trahitur tanto sagitta emissa fortius vulnerat Sic in ista expectatione hoīu₃ ad penitentiam corda minime trahit lignum durum seuere iusticie. Sed quāto plus expectatur quis tanto maiori iudicio condēnatur. Tarditatem enim supplicij dei ira que lento gradu procedit grauitate compensat. Et parauit illum arcum in scriptura insinuādo varias plagas contra impenitentes. Et i eo parauit vasa mortis pene ⁊ dānationis. Unde ⁊ ipse saluator. Nisi penitentiam egeritis oēs similiter peribitis. Et qa opera penitētie exterioris sūt elemosyna: oratio: ⁊ ieiuniū: d̄ quibus ps̄. dispersit dedit pauperibus. ⁊ in alio psalmo: dirigatur oratio mea sicut incēsum in ꝯspectu tuo. ⁊ i alio: Genua mea infirmata sunt a ieiunio. fructum autē horum tollit hypocrisis ⁊ inanis gloria. Et iō christus post preceptum penitentie cautos reddit dicēs: Nolite ieiunare sicut hypocrite. Et iterum: Cum facis elemosynam noli tuba canere ante te. Et postea cum oraueritis non eris sicut hypocrite. Predicās igitur preceptū domini scilicet charitatis: p̄mo quidē duo eius mandata que sunt totius vite spiritualis ⁊ salutis fundamentum: cum ab eis essent diminuta suppleuit. Decem precepta que sunt fundamenti superedificium dirupta refecit. Consilia que sunt ad edificij ornamen/

num adiecit. In charitate radi
cati ⁊ fundati oportet ꝙ sint ꝗ
comprehendere volunt cũ om
nibus sanctis in patria que sit
longitudo diuine eternitatis:
latitudo summe bonitatis: alti
tudo sapientie dei claritatis:
profundum sue iuste seuerita/
tis: quod fundamentum chari
tatis habet tria obiecta: scilicet
deum: proximum: ⁊ seipsuꝫ: cir
ca que populus iudaicus erra/
bat. Nam quantum ad primuꝫ
diligendus est deus propter se
⁊ ei seruiendum. Illi auteꝫ ser/
uiebant deo: ⁊ deum diligebãt
propter temporalia consequen
da: que eis promittebant iuxta
illud: Si volueritis ⁊ audieri/
tis me: bona terre comedetis.
Uel consequendã laudem hu
manam. Sꝫ declarauit christꝰ
oportere intentionem esse ad
deum directam non ad tempo
ralia: dum ait: Si oculus tuus
fuerit simplex: totũ corpus tuũ
lucidum erit. Si autem neq̃ꝫ:
etiam corpus tuum tenebrosuꝫ
erit: idest si intentio fuerit dire
cta simpliciter ĩ deum: corpus
operis inde secuti erit gratia
luminosum ⁊ deo acceptum al'
secus: quod optime psalmista
intelligens aiebat: Inclinaui
cor meum ad faciendas iustifi/
cationes tuas propter retribu
tionem scilicet eternam que ẽ
ipse deus. A te enim inquit ipe
quid volui super terram? quasi
dicat nihil: sed pars mea deus
in eternum. Quo ad proximuꝫ
diligendus est omnis qui eter
ne salutis est capax: amicus in
deo: inimicus propter deum:
in quo non parum deficiebant
ex seniorum suorum traditioni
bus diligentes amicum: ⁊ odio
habentes inimicum. Sed erro
res eorum christus eliminauit
dicens: Diligite inimicos ve/
stros. Si enim sanctus prophe
ta non nouisset sic esse intelligẽ
dum: sic viuendum: non dixissꝫ
Si reddidi retribuẽtibꝰ mihi
mala decidam merito ab ini/
micis meis inanis: nec pro ini
mico mortuo ieiunasset ⁊ fleuis
set morte audita ⁊ sibi viuenti
pepercisset. Debet homo dili/
gere seipsum ⁊ prius q̃ꝫ proxi/
mum: ⁊ magis ꝭm spiritum q̃ꝫ
ꝭm corpus. Illi ṽo magis sen/
sualitatẽ sequebantur q̃ꝫ ratio/
nem: in quo christus eos corre
xit dicens: Intrate per angu/
stã portam. Et iterum: Regnũ
celorum vim patitur ⁊ violẽti
rapiunt illud. Et loquitur de
violentia: quaꝫ quisq̧ sibi facit
in mortificando appetitus sen

fitiuos. Ad qd etiaz psalmista. Defecit caro mea ꝛ cor meum deus cordis mei. Docuit autez deum esse diligendum ex toto corde: vt nil volũtas desideret contra deum. Ex tota anima vt nil intellectus admittat in credendo: vel intelligendo contra veritatẽ fidei. Ex tota mente vt non obliuiscatur dei inter prospera ꝛ aduersa sed firmus psistat. Declarauit ꝛ primuz sicut se diligendum: vt scꝫ omnẽ hominem quẽ potuerit vel bñficientie consolatione: vel informatione doctrine: vel cohertione discipline inducat ad colendũ deum. Seipsum quis vere diligit quãdo ꝯditiones vere amicitie ad animã seruat. Uult eni amicus suum amicũ esse ꝛ viuẽ ꝛ ꝙ habeat bona ꝛ ad hoc operatur ꝛ laborat ꝛ delectabiliter conuersatur cũ eo. Sic diligẽs seipsum ƀm charitatem vult ꝙ anima que est pars ꝑncipalis conseruetur in esse spirituali a quo deficit per peccatum mortale. Uult ꝙ viuat in deo nõ in mũdo. Uult ꝙ habeat bona spiritualia que sunt vera bona: et ad hec laborat vt habeat bona virtutum. Delectabiliter conuersatur secum in mente: quia reperit ibi bonas cogitationes ꝛ dispositiones et huiusmodi.

Sed qui diligit iniquitatẽ odit animam suam ait ps. Non se dilexit talis ƀm animam: sed ƀm corpus. Hoc autem fundamento restaurato decalogum quasi eius supedificium dirutum reparauit in melius iterpretãdo. Irritum siquidẽ fecerant mandatum dei ꝑmum sine causa colentes eum docentes traditiones hominum. Dilatabãt philateria sua per superscriptionẽ ꝛ incantatiões ꝛ diuinationes quibus semꝑ fuerunt dediti. Et freqũeter lauabãt manus ꝛ parapsides. Sed docuit christus ꝙ intus est esse mundandum ꝛ deum pura mente colendum. Jurando autem per creaturas ꝛ leuiter quia honorificentiam creatoris transferebãt ad creaturam vel non potẽtes se ligari peierebant. Ipse iesus redarguit dicens: Nolite iurare per celum neqꝫ per terraꝫ: nec per quodcũqꝫ aliud iuramẽtum: vt solum necessitas illd admittat non suauis voluptas. Tertium preceptum puertebant operibus maxime seruilibus peccatorum diebus festiuis insistendo ꝛ quod necessarium ꝛ spirituale erat prohibendo. At edocuit ipse: quia in sabbatis licet bñfacere ꝛ curare infirmos et necessaria vite procurare. Uñ

⁊ totum hominē ſanum fecit in
ſabbato animā videl; ⁊ corpus
Tranſgrediebantur populi et
illud de veneratione parentu;
edocti ab auaritia ſacerdotum
vt vota vouerent templo tēpo/
ralium rerum ⁊ redderēt etia;
ſi ex ipſoꝝ impletione parētes
fame parirēt: qđ ipe declarauit
magnum impietatis ſcelus exi
ſtere ita crudeliter ꝓpinquos
abijcere. Exiſtimabant illđ mā
datum impletum non occides
ſi actu non interficerēt de men
tis homicidio nullam ſibi con
ſcientiam facientes. Sed decla
rauit ieſus ipſe ꝙ etiā q iraſcit
fratri ſuo reus erit iudicio dā/
nationis eterne ſi ſol rationis
occidat ſup iracundiam ſuā ap
petendo vindictam. Dabant li
bellum repudij quādo vxores
diſplicebant. Qđ deus in lege
fuiſſe ꝑmiſſum oſtēdit propter
eorum duritiam non ꝯceſſum
quia contra ſextum ꝓceptum.
Non mechaberis ait ⁊c̄. ſi qs
dimiſerit vxorē niſi propt for/
nicationē nec tunc aliam in cō
iugē ducē licet. In vſuris obſti
natiſſimi fuerunt ⁊ ſunt quas
omnes meſſias iſte aperte pro
hibuit dicens: Mutuum date
nihil inde ſperantes: nō ſolum
nec paciſcētes ſed nec ſperātes
non aurum non argentu; non
obſequium non demū qđ ꝓcio
exiſtimari poſſit. Non mētiri
ipſe inſtruxit ne octauum vio/
letur mandatum cum inquit.
Sit ſermo veſter eſt eſt: nō nō.
Ut ſicut affirmatio eſt in corde
alicuius materie dicende ita ⁊
in ore: ⁊ ſimiliter i negatiua lo
cutione. Perdet enim dn̄s oēs
qui loquuntur mendacium ſm
pſalmiſtam. Et q̄uis cogitatio
nis pena; ſm leges humanas
nemo mereat: moyſaica lege
autem manus puniebat tēpo/
raliter non animus: ꝓpter qđ
laxatis habenis ad tranſgreſ/
ſionem noni ⁊ decimi mādati
currebant ꝓcipites. Immacu/
lata lex dn̄i conuertēs animas
ad ciuitatem ſupernam: omnē
prohibet prauum affectū dicēs
Qui viderit mulierē ad cōcu/
piſcendum eam: iam mechat⁹
eſt eam in corde ſuo. Et alibi at
tendite vobis ab omi auaricia
Omnia autem ſeruanda pre/
cepta idem pſalmiſta docuerat
dicens: Pſalterio decē cordaꝝ
pſallite illi. Debent enim ipſa
mandata ore ꝓnunciari de eis
loquendo ⁊ alios docendo. Et
ideo dic̄: Pſallite quod fit ore.
Debent omnes mente ea rumi
nare ⁊ non timore ſeruili nec
aliqua intentione terrena ſer/
uare: ſicut phariſei qui oīa opa

sua faciunt vt videantur ab ho
minibus sed pure propter deū
Propterea subdit: illi scilꝫ deo
non hominibus. Debēt quoqꝫ
integraliter non solum in pro
posito mentis vel in docendo
sicut scribe vestri qui dicunt ⁊
non faciunt sed opere executio
ni mandare: ⁊ hoc est in psalte
rio decē cordarum. Psalteriuꝫ
enim est instrumentum: quod
tactu manus pulsatur. Et ꝑma
tria pertinent ad deum: qnqꝫ
sequentia ad proximi dilectio
nem: duo vltima ad dilectionē
sui. Et quia ipse christus legem
venerat non soluere sed adim/
plere non solum adimpleuit fa
ciendo que ipse facturus ꝑnun
ciauerat: ⁊ erroneas expositio
nes excludendo per verissimā
doctrinam: sꝫ consilia addidit
que perficiunt charitatem. Et
de consilijs patientie taceo qui
bus dixit sinistraꝫ maxillā offe
rendam: percutienti dextram:
⁊ huiusmodi: que magis intelli
genda sunt monita quo ad ꝑpa
ratōeꝫ animi qꝫ quo ad opꝰ qꝺ
in apto fit: vt in secreto teneat
patiētia cū animi beniuolētia:
paratꝰ ēt ⁊ alia maiora sufferre
patiēter. In publico aūt id fiat
qꝺ ꝓdesse credēdum ē quibus
bn̄ velle debemus. Insup ⁊ sini
stra tēporalium offerenda ē pa

rato ꝑcutere dextrā spiritualiū
cum preponenda sint semꝑ vt
potiora tēporalibus spiritualia
Uenio ad cōsilia quibus obser
uatis quasi remotis obstaculis
ad summum attingitur apicem
charitatis. Quis enim trāsito
ria sine affectu possidere visus
est? Hoc autē vt quodam visco
ita mentis ale implicantur: vt
ad alta volare non valeat. Qui
cum vxore est que mundi sunt
cogitat quomodo vxori place/
at: non deo: ⁊ diuisus est. Non
parum obnubilat animū volun
tatis vaga libertas. Hec autem
triplex radix maloꝝ oīum que
versantur in mundo concupi/
scentia carnis: ⁊ cōcupiscentia
oculoꝝ ⁊ supbia vite euellūtur
ꝑ adimpleta consilia. Nā pau/
pertas cupiditatem euertit seu
concupiscentiam oculoꝝ: casti
tas carnis cōcupiscentias edo
mat. Humilis obedientia suꝑ/
biam proprie voluntatis. Per
hec siqdem omnibꝰ abrenūcia
tis temporali substantia: corpo
ris volūtate: ⁊ animi libertate
totū se qs dedicat. deo: diuinis
obsequijs mācipatus vt sanctꝰ
idest deo deditꝰ merito censea
tur: ⁊ cum fructu centuplicato
qꝺ bn̄ īsinuasse videt psalmista
cū ait: In terra deserta. i. ꝯuer
satiōe pauꝑtatis ex q̄ cūcta de

ferunt tpalia. Innia abdicatōe ꝓprie volūtatis ex qua nō itur aliquo ꝑ opus ad placitū volūtatis sue ſʒ aliene. Inaquosa obseruatione castitatis ex q̄ terra corpis arida manet. Sic in scō apparui tibi .i. in statu sanctitatis ⁊ totalis dedicatōis diuine Et seqꝉ pmiū. Ut viderē v̄tutē tuā. hic ꝑ ꝯtēplationē ⁊ gloriā tuā: in futuro ꝑ premiationem Ad hec ꝯsilia xp̄s hortabaꝉ cū predicando dicebat: Siqs vult post me venire .s. vt verus discipulus: abneget semetipsum: sue voluntati abrenūciādo: ⁊ tollat crucē suā castitatē seruando: q̄ sensitiuā cruciat: ⁊ sequaꝉ me: q paup sum imitando. Qui non odit patrē ⁊ matrē: aliosqʒ propinquos detestando .s. ⁊ odiendo in eis non naturā ſʒ vitiū: q̄ ꝯtrariaꝉ virtuose ꝯuersatiōi: adhuc aūt ⁊ aīam suā .i. ꝓpriaʒ volūtatē: nō pōt meus eē discipulus: dicebat ipse iesus. Si .n. voluntas ꝓpria est: mala ē. Nā si bona foret a deo nō ꝓpa esset Ipse enim opaꝉ in nobis velle ⁊ ꝑficere. Crucifigere v̄o carnē suā a ꝯcupiscentijs ⁊ seipsuʒ castigare ꝓpter regnū celoꝝ: qa difficile est: nec vnicuiqʒ donatū: ideo nō ꝑcipiendo sed ꝑsuadēdo inquiebat. Qui pōt capere capiat. Cuidā aūt iuueni ad ꝑfectionē hanelanti ⁊ sup hō medium inquirenti: rn̄dit. Si vis ꝑfectus eē vende oīa q̄ habes ⁊ da paupib⁹ ⁊ sequē me. Nec enī credēdū est in pauptate eē ꝑfectionē: ſʒ charitas ipa ē vinculū ꝑfectionis. Pauptas autē est instrumentū disponens ad charitatis ꝑfectioneʒ. Et iō ad eā suos discipulos verbo ⁊ exēplo inuitabat ad culmen intendens ꝑfectionis adducere.

Amaon.

Anteq̄ʒ vltra ꝓgrediaris qꝛ materiā ꝑutilem ⁊ necessariā mādatoꝝ ꝑstrinxisti: q̄dā exorta dubia circa declarationē ipsoꝝ oro ponas in lucē. Dixisti .n. ꝯ ꝑceptū decalogi eē vsuras accipe: ⁊ vxore repudiata aliā ducere. Satis miror de hac snīa cū nr̄i ꝑncipes ⁊ scribe assereuerēt hec licita fore: qꝛ ī lege ꝑmissa dūmodo feminis non exerceaꝉ cum circūcisione sed cum prepucio.

Peregrinus.

Quod ī lege fuerit vsura ꝑmissa erga aliēigenas duplr̄ pōt ītelligi. Aut de alienigenis finitimis pplo isrl̄ant ēt qbuscūqʒ alijs extra pplm iudeoꝝ. Igiꝉ si intelligaꝉ de his gentulib⁹ q habitabant

circa confinia iudee: q sibi vsur pauerant terras a dño eis con cessas: sic vera ꝑmissione ⁊ lici ta fuit contra eis ꝑmissum vsu/ ras ab illis accipe: nō vt vsuras sꝫ vt recuperationē iuris sui si cut ⁊ ipsis egrediētibꝰ de egyp to ꝑmisit etiam ac iussit expor/ tare vasa aurea ⁊ argētea acco modata ab egyptijs i satisfactio nem multiplicis dāni ⁊ offense eorum. Sed si intelligatur de alijs vniuersaliter vt interpre tantur vestri rabbite ⁊ cōtinue operantur: sic fuit compatiua ꝑ missio: ne videlicet crudeles fie rent erga fratres generis sui auaritie ꝑmaxime dediti. Uñ si lex non inferebat penam: nō tamen diuinam vitabant vltio nem. Nec ignorantia eos excu sare valebat: cum ꝓphete quoꝝ est legeꝫ exponere hoc illicitū fore nō silerent: nam psalmista cum dicat dño deo requiescet i mōte sancto tuo superne. s. pr̃ie qui peccuniam suam nō dedit ad vsuram: cum alijs que ī illo psalmo cōtinenꝭ impletis? Nō ergo requiescet qui dat ad vsu/ ram. Propheta etiaꝫ ezechiel vel dñs potius per eum dicit: Qui ad vsuram nō accomoda/ uerit: nec amplius accepit ⁊c̄. hic iustus est vita viuet et non morietur. Libellum repudij ēt ob duritiam cordis moyses ꝑ/ misit dari ad vitandum maius malum. s. vxoricidij. Et q̄uis ex sacra pagina hoc non reperiaꝭ auctoritate argutuꝫ vt malicia senebris tñ exemplis cōtrarijs retunditur: dum nullus sancto rum hoc peregisse doceꝭ. Por ro ⁊ si varia circa predicta vr̄i sapiētes nuncusqꝫ fuerint opi/ nati āmodo ex doctrina ipsius messie luce clarius constat nil horum cuiqꝫ licere.

Cleophas.

Venerāde dñe emanuel: cum de magistri nostri preclara doctrina tra/ ctares duplex animum meum pulsauit questio. Prima circa precepta. Quā quia mouit con socius meus ⁊ tua sapientia ꝑ/ maxia optime soluit ita vt qe/ uerit intellectꝰ ideo eā reticeo. Alterā vo obsecro vt elucides circa consilia: exortam: ad que plurimū hortabatur ipse mgꝭ noster tanq̄ꝫ ad ꝑfectionē indu centia. Et nos ex ore eius acce pimus idem qd̄ retulisti. Uidē tur tñ prima fronte ipsa ꝯsilia obseruata: magis perfectioneꝫ subruere q̄ꝫ iuuare. Nam pau/ pertas hominē periculo expo/ nit corporis ⁊ spiritus. Quod intelligēs sapientissimus salo/

mon dñm exorabat circa finez libri prouerbiorum: paupertatẽ sibi non dari ne necessitate ductus furari cogeretur aut deierare. Et iesus syrach asserit propter inopiam non paucos perisse. Qui autẽ amat periculum: incidet in illud sm Salomonem et hec culpa non vacat. Si continentia virginalis aut vidualis seruetur a cũctis: vt perfectius dño famulentur: nõne finietur quãcitius genus humanum: et quã plurimi de libro vite radentur Cum tñ pfectissimus ille abraã cum ceteris patribus coniugio vacantes deo grati et valde fuerũt ab eo dilecti et dñs iusserit: crescite et multiplicamini et replete terram. Quid de obediẽtia dicam cum notum sit: quia nemo inuitus benefacit: et si bonũ est qd facit. Qd ex obedientia fit quadam obligatiõe necessaria duci videtur ad operandũ cum tñ deo non placeant coacta seruitia. Et quãuis existimem magistrum nostrum vt sapientissimũ vera docuisse: his tamẽ obiectis respõsa dare nequirẽ nisi tu ipse edoceas.

Peregrinus.

Dubitare de singulis carissimi mei nõ extat inutile quãdo nõ ex infidelitate et pertinacia procedit: sed acumine ingenij et studio intuẽdę veritatis. Et tales sicut non deserit lux illa que illuminat oẽm hominẽ venientem in hũc mũdum pcipue in necessarijs: ita nec homo despicere debet sed instruere. Firmam itaqz tenete sententiam multũ valere ad perfectionis augmẽtum seruata consilia. Nec p omnimodã terrenorum abdicationẽ voluntariam: quis se exponit periculo. Contingeret istud si inuitus necessitate cogente: inopiam sustineret. Tunc enim vt eã exosam fugaret furtis periurijs: et alijs illicitis operam daret. At vbi sponte assumit: nõ aliena appetit: qui propria contẽpsit, p maximis diuitijs mendicitatẽ ipsam amplectens. Et cum laudabiliter iactet cogitatum suum i dño vt perfectius querat regnũ dei et iusticiam eius: necessaria sibi adicere: diuinã prouidẽtiã merito sperare debebit. Continentiam quãplurimũ valere ad vacandũ deo ratio dictat. Actus enim venereus et si inter cõiuges culpa careat pter debitũ finem: mentem tñ obnubilat et intelligentiam deprimit ne totaliter ferre possit in deũ. Sollicitum quoqz esse oportet coniugez quomodo alteri placeat

⁊ familie prouideat ⁊ diuisus ē
Cum autē paucissimi essent in
orbe terrarum: vt multiplicare
tur genus humanum a princi
pio: ⁊ imediate post diluuiū cō
iugium nō solum exhortatiōe:
sed iussione tradi fuit necesse:
adeo vt fratres germanis soro
ribus copularētur. Abraam āt
cum posteris generis sui: quia
aliis nationibus ad idolatriaꝫ
declinantibus: vera religio in
eius remansit domo: ⁊ debitus
dei cultus. Oportuit tēpore il
lo vacare coniugiis vt p ppa/
gationē carnaleꝫ dei populus
copiose augeret. Nunc aūt qꝛ
nuptie replerunt orbē terraꝝ
⁊ amodo non solus notus i iu/
dea deus: sed videbūt oēs fines
terre salutare dei nr̄i: vt expe/
ditius vacetur oroni ⁊ ꝯtēpla/
tioni ꝯsultius ē castrare seipsū
propter regnū celoꝝ cum non
sit digna ponderatio aīe conti
nentis. Nemini tn̄ precipitur
sed suadetur. Qui pōt cape ca/
piat. Nec vnq̄ꝫ deerunt: q va/
cent coniugio. Obedientia vo
ipsa est que cūctas vtutes men
ti inserit: isertasqꝫ custodit. Ip
sa ptegit: ipsa dirigit: ipsa pdu
cit si bene seruetur. Necessitas
auteꝫ coactionis illa est: que i/
uoluntarium causat. Unde ⁊ p
mium cū merito excludit. Ta/
lis vo non est necessitas obedi
entie: quia nullus cogit ad p/
mittendum obedientiam: sꝫ vo
luntarius ad hoc quisqꝫ acce/
dit. Et quia spōte se ppter deū
ad illam necessitatē posuit: tan
to deo efficitur gratior quanto
plus deo offert, videlꝫ volunta
tem cum opere: quēadmodum
ex duobꝰ seruis plus ille offert
domino ⁊ ei acceptior fieri dꝫ:
qui fructus alicuius pulcherri
mi arboris sue largitur cum ea
q̄ꝫ alter q precise fructuū ense/
nia mittit arbore tamē sibi re/
tenta. Et voluntate magis fixa
in bonum operetur obediens
ceteris paribus magis meret
eo q sua spōte ideꝫ pficit opus

Cleophas.

Quia inqsita omnia ple/
nissime enucleasti: ⁊ adi
tione non indiget pleni
tudo: iam psequere ad votū de
doctrina magistri nostri egre
gia siquid superest intimādū.

Peregrinus.

Nec dies nec mēsis suffi/
cerēt si oēs ipsius smo/
nes velleꝫ reuoluē: q̄ tn̄
oīa deo opante mihi nota vt alꝰ
dixi. Sed q̄dā tn̄ sub cōpendio
refero. Hoc tn̄ omittē nolo qꝺ
initiū fuit pmi sermonis ad di

scipulos in mõte plati. Apiens eni os suũ dixit: Bti pauperes spiritu cũ ceteris que sequũt. A btitudine ergo inchoãs septe; enumerat btitudines. Ubi attẽ dite sapiam eximiã decentis. Cũ.n. omne agẽs agat ꝑpter fi nẽ quẽ intendit: ⁊ finis vltim⁹ hoĩs sit btitudo: imo apte a btĩ tudine exordiũ sumpsit vt feli/ citate ostensa: quã vniuersi na/ turalr appetũt ad operandum virtuose efficacius mouerent. Ois quippe mortalium cura: quã multipliciũ studiorum labor exercet ⁊ si diuerso calle ꝓcedat ad vnũ tñ btitudinis finẽ nitit puenire. Pauci tñ ad verã atti gunt: q̃ oiu; bonorum statũ ꝑfectũ cõplectit: q: nec eã sciũt. Opi/ nati sũt quippe aliq insipiẽtes btitudinẽ in vita voluptuosa ⁊ sensitiua repiri. Alij in vita mo rali actiua. Alij in cõtẽplatiua Hec aũt ita se hñt vt vita volup tuosa ⁊ sensitiua: vere sit btitu/ dinis ipeditiua de q̃ psalmista Btm̃ dixerũt pplm cui. s. tpalia de qbus ꝑmiserat: sed false esti mationis locutionẽ Jsa. decla/ rat dicẽs: Populi me⁹ q beatũ te dicũt ipsi te decipiũt. Actiua võ vita cũ fide ad verã btitudi nẽ ẽ dispositiua. De hac ps. Bti imaculati i via q ãbulãt in lege dñi ipsam seruando. S; ꝯtẽpla tiua cũ grã in via: est felicitatis inchoatiua: quã signare videt psalmista dicẽs: Bti q scrutãt testimonia ei⁹. i. diuina eloqa q̃ de eo testimonia reddũt vel creaturarum v̓tutes ⁊ ꝑfectões q̃ diuinã magnificentiã attestãt: si tñ nõ ex curiositate vel vani/ tate: sed pia veritate in toto cor de exqrũt eũ. S; in supna pria ꝯtẽplatio est ꝑfectiua btitudĩs ⁊ essentialiter ipsa btitudo. Et de ea ps. Bti q hitant i domo tua dñe. s. glie in scla sclorum lau/ dabũt te: ex eo q ꝯtẽplant facie ad faciẽ maiestatẽ tuã. Igit qs sensualis ⁊ voluptuosa btitudo querit in diuitijs ⁊ honoribus aut i potẽtijs ⁊ vindicatiõibus partim etiã i carnalib⁹ delecta tionib⁹ q̃ oĩa q̃plurimũ ipedi/ mentũ ꝑstãt ad btitudinẽ cape scẽdã: q: ad crimina inumera deducũt: iõ in ꝑmis trib⁹ btitu dinib⁹ expssit act⁹ ꝯrios in illis Nã ꝯ cupidos ⁊ ambitiosos q suã felicitatẽ i diuinis appetũt ⁊ humanis fauorib⁹ inqt: Bti sc; spe paupes spũ. i. volũtate ⁊ affectu: ⁊ paupes etiã spũ. i. ven to ambitõis ⁊ inanis glie. Pau peres aũt dixit signãter nõ va/ cuos: q: nulla ẽ tã excelsa v̓tus q̃ aliqñ dulcedine glie ñ tãgat. Istorum. n. demũ est regnũ celorum vbi glia ⁊ diuitie indeficientes

quia transitoria contēpserunt. Et ad hoc valet illud psalmi aptari. Beatus vir qui timet dñz Qui enim dñm timet ei subiici tur: gl'iam suam querit non propriam: in mandatis cupit con/temnens terrena. Contra regimina ⁊ vindictas affectantes i quibus felicitari arbitranf ait: Beati mites qui. s. mansuetudinem sectantes querunt subiici non potentari aduersa ⁊ illata opprobria equanimiter portāt non vlciscunf: ⁊ terram viuen/tiuz possidebūt securi sine vlla perturbatione vel timore: qua/lia patiūtur diuina terrena habentes semper suspecti: cui alludit q̄d dicit p̄s. Beata gens cu/ius dñs deus ei⁹ populus quē elegit in hereditatē sibi. Mansueti enim hereditabunt terrā precipue viuentium. Qui v̄o finem in voluptatibus cōstituūt sicut equus ⁊ mulus quib⁹ non est intellectus contra eos inuehit dicens: Beati qui lugēt: nō qui sequuntur gaudia mundi q̄ dolore miscentur: ⁊ eoꝝ extre/ma luctum occupant nunc ⁊ in sempiternum: sed qui contristā tur pro suis ⁊ alienis delictis ⁊ in colatu presentis exilij: ac pa/trie dilatione. Consolabuntur hi non momentanee sicut in h̄ seculo neqꝫ ꝓdigijs ⁊ tristicijs ingruentibus sed leticia sempiterna: fugietqꝫ dolor ⁊ gemit⁹: q̄d insinuasse videf psalmista: Beatus qui tenebit inquit ⁊ allidet paruulos suos ad petram idest non solum actus exterio/res: sed etiaz paruulas ⁊ leues cogitatiōes lubricas retinebit ne vltra progrediantur ad ali/quā delectationem: ad petram dure penitentie confringēdo. Submota exinde vita sensuali tanq̄ꝫ brutali: signatur vita quedam a sapientibus que actiua nuncupatur. Hac quis bene et virtuose se habet in humana ciuilitate: cuius pars vna est non ledere proximū in quoq̄ꝫ sꝫ reddere vnicuiqꝫ q̄d suum est. Altera subleuare eum in suis necessitatibus. Unde quartā posuit beatitudinem dicens: Beati qui esuriunt ⁊ sitiunt iusticiam idest valde cupiūt: ⁊ in arduis ⁊ in paruis eum exercere: quia desiderium vehemens ad op⁹ trahit. Saturabunf isti nec ali/quid deficiet propter iusticiaz exhibitam: cui sententie cōcor/dat p̄s dicens: Beati qui custo/diunt iudicium ⁊ faciunt iusticiam omni tempore. Nec eniz bene potest iusticia exerceri nisi precedat iudicium discutiēs diligenter seriem rei. pro alia parte iusticie: q̄ntam exprimit

videlicet. Beati misericordes
qm̄ ipsi misericordiam conse/
quentur. Non vtiq3 subijcient
miserijs quarũ timore pleriq3
se subtrahunt a miserationibꝰ
ne eis deficiat cum pauperibꝰ
largiuntur: sed consequent mi
sericordiam liberantẽ ab om̄i
miseria. Nec hanc psalmista re
ticuit. Beatus inquiens qui in
telligit super egenum: quo ad
spiritualia ⁊ pauperem quo ad
tẽporalia. In die mala .s. extre/
mi iudicij liberabit eu3 dñs ab
illa seua sentẽtia. Ite maledicti
in ignem eternum ⁊c. Demum
contemplatio veritatis in qua
quidam posuerunt vltimã feli
citatem cõsistere si sit perfecta
⁊ prime veritatis .s. dñi dei hec
est essentialiter beatitudo ⁊ p/
fectiue: sed in hac vita nõ possi
detur nisi impfecto modo. Co/
gnoscimus eni3 de deo tm̄ nisi
quia est: sed non quid est. Po/
suit igit magister noster iesus
duas vltimas beatitudines ad
contemplatiuã pertinẽtes: nõ
quidem pertinentes ad actus
ipsius cõtemplatiue: sed dispo/
nentes efficaciter ad ea3. Que
autem posuit pro premio earũ:
illa sunt opera contemplatiõis
Unde i sexto loco dixit: Beati
mundo corde. Munditia qdẽ
cordis maxime ẽ necessaria ad
contemplationis actum: quia i
maliuolam animã non itroibit
sapiẽtia: qd tñ exercitiũ actiue
vite est. Isti autẽ dñm videbũt
ex quo oculos sinistrum intel/
lectus ⁊ dextrum affectus hñt
mũdos. Dicat ⁊ psalmista. Be
atus cui nõ imputabit dominꝰ
peccatum: nec est in spiritu eiꝰ
dolus. Quia enim spiritꝰ ⁊ cor
mundum est ⁊ sine dolo: ideo si
quid defectuosu3 sit ab extra nõ
imputabitur ei. Ultimam hãc
esse voluit. Beati pacifici qui
sc3 habent cor sedatum a passio
nibus: pacatum a pturbationi/
bus proximorum: qm̄ filij dei vo/
cabunt intuẽtes regẽ in decore
suo ⁊ euellata facie gl'ia3 dei cõ
templãtes equales angelis: q
filij dei vocãtur. Psalmista võ
Beatus vir cuius est auxilium
abs te ascensiones in corde suo
disponit. Nec eni3 sine speciali
dei auxilio ⁊ gratia dei esse põt
vt ascendat quis per cõtempla/
tionem ad statum filiorum dei
Qd postmodum addidit ipse
iesus. Beati qui persecutione3
patiunt: propter iusticia3 potiꝰ
hoc qd additum est quedã ma
nifestatio precedentium beati
tudinum q3 alia de per se beati
tudo. Et hoc enim manifestat:
si quis est vere pauper spiritu
mitis: lugens ⁊ iustꝰ cũ ceteris

si persecutionem passus pro
pter iusticiam non deficit ab
ea. Sunt autem ipse beatitu/
dines scilicet paupertas: mi/
titas:luctus: et huiusmodi:qui
dam actus virtuosi proceden/
tes a donis septem spiritus al
mi. Et licet virtutes morales
inducant homines ad simi/
les actus virtuosos: vt patet
de iusticia:mia tēpantia ꝛ aliis
tamen pfectiori modo ipsa do/
na spiritus ad illa opera indu/
cunt. Ut verbi gratia: Fortitu/
dinis virtus facit hominem eē
patientem in aduersis:sed for/
titudinis donum etiam libent
ꝛ appetenter facit aduersa pati
propter christum. Sed ꝛ istam
triplicem beatitudinem simul
videtur ps. fuisse complexus in
principio sui libri psalmorum
dicens: Beat⁹ vir qui nō abijt
in consilio impiorum ꝛ in via
peccatorum non stetit: ꝛ in ca/
thedra pestilentie non sedit: sꝫ
in lege domini voluntas eius
ꝛ in lege eius meditabitur die
ac nocte. Nā a vere beata spe
ꝛ tādē re psalmstia excludit vi/
tam brutalem que consistit in
concupiscentijs sequendis: dū
dicit: Beatus vir qui abijt ꝛc.
vbi notat triplex gradus pec/
cati.s.in corde ꝛ ibi est consiliū
impiorum:in opere ꝛ illa ē via
peccatorum:in consuetudine ꝛ
illa est cathedra pestilentie ex
qua sicut ex cathedra docetur
malum: ꝛ vt pestis alios inficit
Secundo notauit vitam actiuā
ibi: In lege domini voluntas
eius scilicet erit ad eam seruan
dam;que vitia prohibet passio
nes cohercet:subuenitur neces
sitatibus aliorū docet: nullūqꝫ
ledere:sed vnicuiqꝫ qd debitū
est tribuere. Contemplatiuam
signauit quando subdidit: In
lege eius meditabitur die ac
nocte. Permaxime enim me/
ditatio ad contemplationē per
tinet. Et cum potissima contē/
platio sit circa primam verita/
tem scilicet deum eiusqꝫ perfe/
ctiones: ꝛ in lege domini: que
sacra pagina est: maxime ista
habeantur plusqꝫ i quibuscūqꝫ
doctrinis: imo in lege domini
meditatur contemplatiu⁹ die
ac nocte: que quidem contem/
platio non inflat: vt ethicorū
methaphysicorum sed edificat
ad regna celorum. Predixit qꝫ
Isa. hanc suauem doctrinam p
messiam christum propinandā
dicēs: Uenite ascendamus ad
montem domini: idest christū
qui est mons omnis perfectio
nis. Hic in monte docuit tha/
bor sermonem primū: ꝛ i mon/
te syon sermonem vltimum. Et

ad domum dei iacob que est ec clesia: que quasi tunc erat in di/ scipulis. Et docebit nos vias su as mādatorum recte in ipo ser mone expositorum. Et ambula bimus in semitis eius: idest ab eo edoctis. Semita que est ar/ tior quasi strata que dicitur via signat consilia ꝛ ipsas beatitu/ dines que de perfectioribus ac tibus sunt per christum in eo/ dem monte explicata: quia de syon exibit lex scilicet euāgeli ca per vniuersum mundum di uulganda. Sed attendite dile/ ctissimi quia volens Isa. nota/ re perfectionem ipsius messie ꝛ doctrine eius: et quomodo sit a gentilibus auide suscipien da: sic imediate ante dicta ver/ ba inquit: Erit i nouissimis die bus preparatus mons domus domini in vertice montium et eleuabitur super colles ꝛ fluēt ad eum omnes gentes ꝛ ibunt populi multi dicentes: Uenite ascendamus ad montez domi/ ni cum his que predicta sunt ꝛ breuiter exposita. Ubi debetis scire ꝙ dies nouissim⁹ dicitur dupliciter: vno modo simplici ter ꝛ absolute: idest vltimus vel circa finem: vltra quem non est alius dies seu tempus. Et sic in telligitur illud Job in nouissi/ mo die de terra surrecturus sū.

Alio modo dicitur nouissimus dies respectiue: idest per respe ctum ad aliquē statum vel tem pus: Et sic dixit Jacob patriar/ cha filijs suis benedicens. Au/ dite que ventura sunt vobis no/ uissimis diebus: idest tempori bus messie. Isto modo sumitur hic in Isaie auctoritate. Dicun tur autem dies messie nouissi/ mi per respectum ad alium sta tum qui non succedit. Statui quidem legis moysaice: succe/ dit status legis euangelice da/ te per messiam. Huic autem nō succedit alius status in via: sed status glorie obseruantibus eā Mons domus domini: est ipe messias super quo domus do/ mini: idest ecclesia fundata est. Hic erit sicut in re ita in mani/ festatione per orbem eleuatus super omnes colles ꝛ in verti/ ce montium: idest excedēs vir tute omnes iustos homines: ꝛ in vertice montium scilicet su/ perans sine comparatione om nem perfectionem propheta/ rum et patriarcharum et flu/ ent ad eum omnes gentens cō uertende per fidem ꝛ deuoti/ onem doctrine eius curren/ tes: idest de omni genere gen tilium. Quidam autem de ve stris non sapientibus sed insi/ pientib⁹ dicēt hoc implēdū in

aduẽtu messie ẜm corticem lit/
tere: videlꝫ ꝙ tres mõtes altissi
mi. ſ. thabor ⁊ mons carmeli ⁊
mons ſynai debent vniri ⁊ ſup
ipſos deponi mons ſyon: q di/
citur mons domus dñi: qꝛ ibi
edificatum eſt templum quod
dicitur domus dñi: ⁊ ibi docen
te meſſia fluent ad eum gẽtes
⁊ ibunt populi. Sꝫ quid abſur/
dius dici poteſt? Certe ſi ſubiu
gale balaam arioli reſurgeret
cum loquela ſibi ad horam cõ/
ceſſa argueret vexaniam horũ
Quod tãqꝫ erroneũ alius rab/
bi vitans dicet intelligendum
de eleuatione ſpirituali nõ ma
teriali: tẽpore meſſie videlꝫ ꝙ
quia meſſias in monte ſyon do
cturus eſt ⁊ facturus multa mi
racula valde magis qꝫ ſint ſcã
aliqua mira ĩ monte ſynai: tha
bor ⁊ carmeli. Jdeo dicit mõs
ſyon qui eſt mons domus dñi:
eleuari ſuper illos ſeu vertice
illorum. Jn monte qdem ſynai
facta ſunt mirabilia: quia ibi da
ta a dño lex moyſaica: ⁊ appaꝛu
it mons fumans ⁊ ardens. Jn
monte thabor transfiguratio ⁊
alia etiam mira. Jn monte car
meli helyas fecit ignem deſcẽ
dere de celo ad conſumandum
holocauſtũ. Sed in mõte ſyon
vbi erat templum: chriſtus de/
dit legem euangelicam que po
tior eſt moyſaica. Jbi frequẽter
predicauit: ibi miracula multa
fecit de quibus adhuc erit dicẽ
dum. Jbi ſacramentũ ſui corpo
ris inſtituit ⁊ qꝫplura alia. Et
diſcurrentibus diſcipulis ſuis
per orbem fluent ad eum oẽs
gentes ꝑ fidem. Jſte verum di
cet: ſed vt balaam obturatũ ocu
lum habebit: vt neget hũc xp̃m
quẽ videre potuiſtis om̃ia hec
feciſſe in monte ſyon eſſe meſ/
ſiam aliumqꝫ expectet cum ſue
ſalutis interitu. Expectatꝰ igit
dei filius a patribus iam venit
Ueniens mira docuit docens
praua tollerauit: vt impleretur
illud Jſa. Jn tribulatione mur
muris doctrina tua eis. Nõ. n.
parua tribulatio eẽ poterat ipi
chriſto: cum murmur multus
erat de eo in populo dicentibꝰ
quibuſdam. Nequaqꝫ bonus ẽ
ſed ſeducit turbas aliꝫs aſſeren
tibus. Non eſt hic homo a deo
qui ſabbatum non cuſtodit ce/
teris conclamantibus. Demo/
nium habet: potator vini: ami
cus publicanoꝝ ⁊ peccatorum.
Sic tñ oportebat xp̃m pati ĩ do
cendo vt ſcriptura impleretur
⁊ figura omnium pene prophe
tarum: qui populum docentes
multa ⁊ ĩmania ꝑpeſſi ſunt ab
eis: ⁊ vt oſtenderetur veritas
ipſius doctrine ⁊ docentis eã:

quia veritas invalescit et omnia vincit et obtinet in secula seculorum. Doctrina quoque viri per patientiam cognoscitur: inquit solamon. Insuper vt doctoribus in posterum detur exemplum veritatem doctrine cum expedit propter timorē aduersorum nullo modo deserendaz nec mirentur si persecutionem patiuntur propter veritatez et iusticiam: et deridetur iusti simplicitas quasi lampas cōtēpta cum ipsum datum doctorem iusticie mundo ſm prophetā pn cipes persequuti fuerint gratis et beelzebub nuncupauerit.

Cleophas.

Quam suauis fuerit doctrina huius nostri magistri nos testes sumus et turbe que pre dulcedine eius aliquando triduo sustinebant eum in deserto non habentes quid manducarēt queq̄ rationabilis docens vtilia tu īsinuasti. Tria tamē sunt que stuporez inducunt circa doctrinaz ipsaz Primum est quare gentilibus non potius elegerit predicandum vtpote magis paratis ad eam suscipiendam: vt patuit in quibusdam a nobis et consocijs visis Centurione Cananitide et Samaritana cum siccittimis q̄plurimis. Finis eniz mores instruentis est vt flectat. Aliud est non minus admiratiōe dignum. Nam cum doceret scandalum proximorum euitandū adeo vt diceret: ve illi per quē scandalum venit: expedit eniz ei: vt suspēdatur mola asinaria in collum eius et demergatur i profundum. vnde et ipse cū nō teneretur didragma a transeūtibus debitum soluit per quendam ex suis discipulis staterez scilz quē miraculose inuenit in ore piscis hamo eius iussu de mari educti ne exigētes illud scandalizaret. Non visus est curare scandalum scribarum et phariseorum: quod sciebat eos habē de doctrina eius. Postremum est quare non scripsit tam magnificam necessariam et salutiferam doctrinam cum pphete qui ei equari non possunt: scripto mandauerint suas pphetias et moy. legem vt taceamus de his ethnicis qui libros impleuerunt suis scientijs. Sicut aristoteles et plato cum ceteris

Peregrinus.

Inquisitiones tue o cleopha humane sunt et ideo rationē exigunt vt menti satisfiat ne suspensa remaneat et in promptu occurrit. Nā quan

tum ad p̄mam cum messias q dicitur christus fuerit datus a deo minister circūcisionis.i.p̄dicator iudeorū propter veritatem dei ad confirmandas p̄missiones patrū: decuit vt p̄us ipse ⁊ discipuli eius iudeis predicaret. Sic enim ostensum est per predicationem suam eis factam impleri promissiones factas antiquitus iudeis nō gentilibus. Dicit enim p̄s in p̄sona eius: Ego constitutus sum rex ab eo super syon mōtem sanctū eius vbi.s.cōmuniter docebat: quia ibi erat templū predicās preceptum eius. Exinde que a deo sunt: ordinata sunt. Hic aūt est debitus ordo diuine p̄uidētie: vt diuina ⁊ spiritualia tradātur per viciniores deo alijs magis remotis sicut iferiores angeli illuminantur p̄ superiores: et per inferiores angelos: homines. Ut ergo aduent⁹ xp̄i ostenderetur esse a deo exigebat hoc debitus ordo vt iudeis qui erāt deo propinquiores p̄ fidem ⁊ cultum vnius diei p̄us doctrina christi preponeretur: ⁊ per eos quo ad apostolos et alios conuersos ex eis ad gentes transmitteretur. Demū cōueniens fuit sic fieri vt iudeis auferreretur calūniandi materiu. Oportuit ergo p̄us christi

aduentum nunciari iudeis: ne iustam haberent excusationem dicentes: se ideo non recepisse eum: quia iuisset vel misisset discipulos suos ad predicandū gentilib⁹ ⁊ samaritanis. Uerū ⁊ si decuit prius christum ⁊ discipulos predicare iudeis: non tamen debuit omnino gētiles repellere: ne spes salutis eis p̄cluderetur. Et proter hoc aliq gentiliū particulariter sunt ad missi propter excellentiā fidei ⁊ deuotionis eorū: quos nominasti ⁊ figurādūm gentilitatis conuersationem cum maiori fide ⁊ deuotione q̄ȝ habuerit populus iudeorum. Unde Jsa. loquens in persona patris ad filium.s. dn̄m christum iesum inquit: Parum est vt sis mihi seruus ad suscitandas tribus isrl ⁊ sedes iacob cōuercendas. Dedi te in lucem gentium vt sis salus mea vsqȝ ad extremū terre quod fiet per discipulos suos. Quantum ad secundam inquisitionē de scandalo.s. in doctrina xp̄i. Scitote q̄ bonū q̄nto cōmuni⁹ tanto diuinius. Cum ergo salus multitudinis sit preferenda pauci quorūcūqȝ singularium hominum: quando aliqui sua peruersitate salutē multitudinis impediunt: non est timēda eorum offensio ⁊ scanda

lum a predicatore ⁊ doctore ad hoc ꝙ multitudinis saluti pro uideatur. Scribe autem ⁊ pha risei ⁊ principes iudeorum sua malicia saluté populi plurimū impediebant: tū quia repugna bát doctrine christi per quam solam poterat esse salus: tū qa prauis suis morib⁹ eam corrū pebant: mala exempla vite sue eis dando: tum quia et scriptu ras pertinentes ad mores ma le exponebant. Et imo domin⁹ non obstante offensione eorū: publice veritatem docebat quā illi odiebant ⁊ eorum vitia ar guebat. Quāuis enim ipsi scri/ be ⁊ pharisei non proficerent ex hoc: hoc tamē bonum seque batur: quia cum illorū vitia po pulo innotescebát minus auer tebātur a doctrina christi salu tifera propter verba scribarū ⁊ phariseorum qui semper ob sistebant doctrine eius. Qꝺ aūt domin⁹ dixit scandalum cauen dum fore: sic intelligendum est vt nullum dictum vel factū fiat ab homine minus rectū ꝙ det alteri occasionē ruine spiritua lis: quod christ⁹ optime serua uit. Unde ipse non scandaliza uit aliquem: sed ipsi ex malicia sua scandalizati sunt ex bono: vnde debuerant edificari. Qꝺ scandalum simile phariseorū: quia ex malicia procedit nō est curandum: sed scandalum pu sillorum cum procedat ex igno rantia vel passione sedandum est vel auferendum: non tamē vt veritas vite deseratur. Por ro de scriptura doctrine eius scire debetis ꝙ non fuit conue niens christum suam doctrinā scribere. Primo quidem pro pter dignitatem ipsius. Excel lentiori enim doctori excellen tior modus docendi debetur. Et ideo christo tanꝗ excellen tissimo doctori hic modus cō petit doctrinam suam audito rum cordibus imprimeret: qꝺ efficacius fit verbo ꝗ scripto. Habet enim quid latētis ener gie viue vocis actus: et de ore magistri in aure discipuli trās fusa fortius sonat. Unde ⁊ apꝺ gentiles excellentissimi qdam doctores vt pitagoras ⁊ socra/ tes nihil scribere voluerunt. Secundo fuit hoc magis con ueniens propter excellentiam ipsius doctrine christi: que tan ta est vt litteris comprehendi non possit. Nec enim mundus capere posset eos: qui forent li bros scribendi propter homi num incapacitatem ad tantam doctrine profunditatem. Si

autez christus scripto suam do
ctrinam mandasset nihil alti
us de eius doctrina homines
estimarent eo quod cõtineret
eius scriptura. Tertio fuit expe
diens vt quodã ordine doctri
na eius ad omnes pueniret: dũ
ipse imediate discipulos per se
verbo docuit: qui postea alios
verbo ⁊ scripto docerent. Si ãt
ipsemet scripsisset imediate ei⁹
doctrina ad omnes peruenissz
Unde ⁊ de sapiẽtia dicit̃ puer.
Qui misit ãcillas suas: idest di
scipulos predicatores humiles
corde: secundos opere: vocare
ad arcem. s. patrie supne alios
predicatiõe ⁊ scriptura. Et lex
quidem vetus quia in sensibili
bus figuris dabatur cõueniens
sensibilibus signis scripta fuit.
Sed doctrina christi est lex spi
ritus ⁊ vite. Et ideo non atra
mento sed spiritu dei viui scri
bi debuit in cordibus hominũ.
Siqui autem exurgent asserẽ
tes christũ libros scripsisse fal
sissimum esse noueritis. Et qa
doctrina quidez fallax: vt here
ticorum: aut impudica vt imun
dorum: aut cum inuidentia ha
bita: que conditiones quia ma
le sunt odiunt lucem vt non ar
guantur opera eius. Ideo talis
traditur doctrina cõmuniter i
occulto. Sed doctrina christi
veritate fidelior: honestate mũ
dior: charitate feruentior fuit.
Hinc est q palã locutus ẽ mun
do ⁊ i occulto locutus est nihil
vt merito dicere posset illud sa
piẽtis: Sine fictiõe didici hãc
scz sapiẽtiam ⁊ sine inuidia cõ
munico ⁊ honestatez illius nõ
abscondo. Didicit autem xp̃s
inquantum homo accipiens sa
pientiam a deo ab initio sue cõ
ceptionis. Et hanc sine fictione
mixture alicuius falsitatis: vi
sus est autem loqui in occulto:
inquantum loquebatur turbe i
parabol̃ vt de seminãte ⁊ aliis
que cuz essent sub metaphoris:
populis earum sensus erat oc
cultus sed hoc propter incapa
citatem eorum ⁊ indignitatez:
quibus etiam melius erat vel
sic sub tegumento similitudinũ
doctrinam audire spiritualiũz
q̃z omnino ea priuari. Illarum
tamen parabolarum nudam ⁊
apertam veritatem discipulis
ipe magister tradebat: vt remi
nisci debetis per quos ad alios
tempore suo deueniret. Unde
nec in occulto dici potest illa
edocta: que coram pluribus di
scipulis disserebat ⁊ per eos in
alios deriuãda Sed nec latere
vos volo quales esse debeant
rectores qui populos habẽt in
struere. Hoc enim ipse exp̃ssit

in sermone in monte formato dum eos asseruit sal terre ciuitatem supra montem positam et lucem mūdi per hec innuēs in eis esse debere sal sapientie et discretionis: ciuitatem beniuolentie et perfectionis lucem modeste conuersationis. Cecus enim si ceco ducatum prestat qd inde expectari valet: nisi vt ambo in foueam cadant? Qui discipulus veritatis fieri non vult sapientie vacādo oportet q docendo magister inueniatur erroris. Inter ornamēta primi sacerdotis aaron iussit dn̄s fore et precipuum rationale ante pectus ipsius in quo textura erat inscriptum: que pmaxime de omnibus traditur in sacris oraculis: Nam contra ignorantez inuehit dn̄s per Osee dicens. Quia tu scientiam repulisti et ego te repellam ne sacerdotio fungaris mihi. Et quia discretio est mater virtutum signata per sal maxime ea vti oportet ī traditione doctrine. Sine sale enim discretionis: nunq̄ꝫ deo sacrificium extitit gratum humane actōis. Propterea et ipse magister discipulis dixit mittens ad predicandum. Habete sal in vobis et pacem habete inter vos. Uerum si liguis hominū loquatur quis et angelorūz charitatez autem non habeat: erit velut es sonans aut cimbalum tinnens se ꝯsumēs: aliis cōiter sonum faciens auribus ad demulcendum non cordi ad flectendum. Debet ergo mens p̄sidētis esse ciuitas que dicitur ciuium vnitas. In anima enim rationali tanq̄ꝫ multi ciues sūt plures eius potentie: per quas operatur que debent vniri in vnum et dirigi. Unum simpliciter solus est deus. Nam om̄is creatura etiam celestis multiplex reperitur saltem veritate cogitationum sibi inuicem succedentium et affectionū. Om̄is igitur potentia actum suum in deum dirigat vt in finem: et tūc erunt vnite in vnum p charitatis beniuolentiam. Hoc impletur. Nec sufficit cōmunis dilectio: sed sita sit super montem eminentis perfectiōis: vt tāq̄ꝫ bonus pastor ponat aīaz suam cum expedit pro ouibus suis. Maiorem autem charitatem nemo habet vt aiam suam ponat quis pro amicis suis. Perfecta enim charitas foras mittit timorem qui mercēnarium fugare cogit: idest tacere cū lupum vidit: idest diabolum vel tyrannum: vel perniciosūz ex gregem inuadentem. Sicut ergo saul electus a dn̄o ad regem

dum populum suū cunctis emi
nebat ab humero sursuꝫ:ita cū/
ctam plebem precellere debet
rector in sanctitate ⁊ perfectio
ne virtutum. Nempe quia cha
ritas etiam perfecta principali
ter in voluntate locatur que vi
deri ab hominibus non potest
imo ⁊ lucem se debet aliis exhi
bere per conuersationem exte
rius deuotam pariter ⁊ mode
stam:vt omnia ad edificationē
fiant cuncta honeste ⁊ ꝯm ordi
nem ab omni specie mali absti
nendo. Scire etiam debent ꝑ/
lati si vnqꝫ delinquunt quoniā
tot moribꝰ digni sunt qt exēpla
ꝑditiōis ad posteros transmit
tunt. Lucebit nō parum si lum/
bos ꝑcingat castitatis baltheo
si colliget de spinis persecutio
num vuas beneficentie:⁊ de tri
bulis aduersitatuꝫ ⁊ tribulatio
num ficus dulces patientie et
equanimitatis:si cum samarita
na idriam cupiditatis dimit/
tat penes puteum altum mun
dane vanitatis:si cum baptista
ioanne predicatore non molli
bus vestiatur:sed habeat victū
⁊ vestitum. his contentus per/
maneat. Hec docuit ⁊ fecit ipse
messias christus ⁊ imo ipe ma
ximus in regno celorum. Qui
autē docuerit quantūcūqꝫ emi
nenter ⁊ ea nō fecerit minimꝰ
vocabitur in regno celorū mi/
litantis ecclesie. Quia ⁊si in ali
quo nomine ⁊ opinione: tamē
paruus propter defectum vir/
tutum. In regno celorum pagi
ne sacre minimus propter de
fectum sapidi gustus:⁊si multū
acutus. Sed in regno triūphā
tis ecclesie minimus: idest nul
lus quia erit ab eo exclusus. Sꝫ
hec tria videtur notasse simul
psalmista cum ait: Nunc reges
qui.s. vos ⁊ alios habetis virtu
tibus regere:intelligite ⁊ eru/
dimini qui iudicatis terram.i.
ecclesiam seu homines. Intelli
gite.s. scripturas ⁊ erudimini:
vt discrete doceatis quo ad pri
mum. Seruite domino i timo/
re.s. filiali qui procedit ex dile/
ctione:deo mentem subiiciente
non timore seruili qui non est i
charitate. Unde subdit: Exulta
te ei cum tremore. Timor serui
lis non facit exultare sed trista
ri quia penam habet:quantum
ad scdm. Nam ꝑ tertio addit:
Apprehendite disciplinam ne
quādo irascatur dominus: hec
scꝫ non faciendo. Disciplina āt
est quedam debita compositio
morum exteriorum:qua qs lu/
cet aliis. Sed quia doctrina et
maxime miraculis cōfirmatur
imo vobis intendo āmodo de
miraculis huius messie disserē
quorum plurima vosipsi potui
stis videre oculata fide. Nullū

autem eorum me latet deo operante.

Amaon.

Hec auidissime optamus audire vt cum stupore reuiuiscat et gaudium perceptum in operatione eorum: quod tantum extitit vt clamare vrgeremur cum turbis: Hic est vere propheta qui venturus est in mundum: et quia deus visitauit plebem suam Sed quia in passione subtracta sunt: propterea fides ad eius deitatem satis dormitauit: sed aliquantulum tuis magnificis eloquijs euigilasse sentimus.

Peregrinus.

De sequentibus signis deo cooperante ad sermonem eius vaticinatus est psalmista cum ait: Misit sagittas suas et dissipauit eos: fulgura multiplicauit et conturbauit eos Ubi notat primo propheta doctrine christi conditionem cum dicit: misit sagittas suas: secundo eius doctrine operationem cum subdit: dissipauit eos: tertio ipsius per miracula confirmationem: quia fulgura multiplicauit et conturbauit eos. Et quantum ad primum verba christi fuerunt vt sagitte misse ex arcu oris diuini: vbi est considerare et lignum durum seueritatis et cordam mollem benignitatis. Erant illa verba sacratissima: vt sagitte alte volantes quia velociter currit sermo eius inquit propheta Et quales fuerint ipse sagitte idem psalmista ostendit alibi dicens Sagitte potentis acute cum carbonibus desolatorijs. Dicuntur autem potentis iste sagitte: quia a potente emisse. Quis enim ei resistere valet? Ab omnipotente fuerunt misse iste sagitte quia a deo missus fuit ad predicandum vt predixit Isa. propheta dicens in persona eius: Spiritus domini super me: eo quod vnxerit me. scilicet vnctione gratie et immo ad euangelizandum pauperibus misit me. Erat docens cum magna auctoritate quasi potestatem habens et non sicut scribe et pharisei. Unde et legem aliquando in cerimonialibus soluebat tangendo leprosum tanquam potestatem habens super eam et eam in obscuris interpretans. Acute erant quia efficaciter cordibus infigebantur penetrabilior omni gladio ancipiti vsque ad diuisionem anime et spiritus pertingentes. Ex maximo enim amore procedebant. Est autem amor stimulus supacutus. Acute .i. feruenter proferebat: ita vt in templo aliquando clamantem audire potueritis. Si quis sitit veniat ad me et bibat Corda vulnerabant dolore et amore. Nonne mente retinetis mariam illam peccatricem sed penitentem. Mattheum publicanum theloneum

differentem. Samaritanam lubricam: illum predicantem? Et vnde nisi quia misit in illis sagittas suas verborum. Sequebantur sagittas carbones desolatores: idest vastatores idest exempla vite ipsius christi perfectissima propter que dicebat Ego sum lux mundi: qui sequitur me non ambulat in tenebris: sed habebit lumen vite spiritualis omnium ex me exempla virtutum. Quantum ad secundum notatur effectus doctrine christi ibi: Dissipauit eos. scilicet inimicos christi: de quibus locutus fuerat supra Et ad idem alibi dicit: Sagitte tue acute in corda inimicorum regis ad scilicet perforanda. Et ex hoc populi sub te cadent: idest tibi subiicientur fidei tue et dilectioni. Inimici christi sunt infideles iudei et heretici et gentiles et peccatores. Sed dissipauit iudeos quantum ad errorem eorum: quo credunt christum purum hominem non deum cum interrogauit eos Quid vobis videtur de christo cuius filius est? Et cum respondissent dauid: tanquam purum hominem dissipauit reprobando eorum errorem per sagittam scripture ipsius dauid dicentis: Dixit dominus domino meo: idest dominus pater domino meo christo: sede a dextris meis: idest coequalis esto in gloria respectu diuinitatis. Dissipauit errorem gentilium dicens: Diliges dominum deum tuum non deos: quos plures fore falso ethnici opinantur. Dissipauit hereticos saduceos resurrectionem negantes: soluens eis questionem septemuirorum cuius futura esset vxor in vltima resurrectione quia videlicet tunc neque nubent neque nubentur: sed erunt sicut angeli dei in celo. Surgent etiam quidam qui dicant patrem esse alterius essentie quam filius non eiusdem: et qui dicant patrem et filium et spiritum sanctum vnam esse personam. Sed dissipauit eos cum dixit iudeis: Ego et pater vnum sumus. Et sic de aliis multis Dissipauit peccatores destruendo in eis regnum peccati ostendens per parabolam nuptiarum ecclesie: quia sicut qui noluerunt venire ad nuptias inuitati scilicet infideles fuerunt occisi. i. damnati succensis eorum ciuitatibus ita et qui in ipsis repertus fuit fidelis non habens vestem nuptialem. scilicet charitatis cooperientem omnem criminis turpitudinem post seuam increpationem mittitur in exteriores tenebras sempiternas. Sic ergo dissipauit eos sagittis predicationum per se et postea per discipulos idem faciet iuxta illud isaie: Demum ad

confirmãdum ipsam doctriam miracula addidit. vnde dicit: Fulgura multiplicauit ⁊ cõtur bauit eos. Ubi notate ⁊ radiosi tatem eorum: fulgura ⁊ pluralita/tem multiplicauit ⁊ vtilitatem ⁊ cõturbauit eos. Fulgura imo apte signãt miracula: quia sicut fulgur emittit magnum radiũ seu lumen: vnde incutit stupo/rem ⁊ terrorem: quia subito ap paret ⁊ nescitur quomodo ac i solita nature operat̃ sic opera miraculosa emittunt magnum radium ad certificationem ve/ritatis doctrine: que predicat̃ admirationem piam inducũt ⁊ timorem reuerentie ad faci/entem. Et quia opus sunt dei: q non successiue ⁊ paulatiꝫ vt na tura sed statim operatur: imo ipsa subita fiunt ⁊ preter cõsue/ta nature. Ex miraculis q̃ fecit iesus christus magister vester triplex lumen exortum est. Pri mum est veritas sue instructio nis. Scd̃m sanctitas sue cõuer/sationis. Tertium vnitas i ipo dei ⁊ hominis. Et quo ad pmũ ea que sunt fidei humanam ra tionem excedunt ⁊ hinc meri/tum habent: quia his assentit li berum arbitrium cum non co/gatur demonstratione: sꝫ capti uatur intellectus sponte in ob/sequium christi. Et imo cuꝫ hu/mana ratione probari sufficiẽ/ter non valeant decens est vt ꝓ bentur argumento diuine vir/tutis: vt dum quis facit opera que solus deus facere potest vt miracula gesta: credat̃ illa do/ctrina faciẽtis esse a deo imoqꝫ verissima: sicut cũ aliqs defert litteras anulo regis sigillatas creditur ex voluntate regis ꝓ/cessisse qd̃ in eis cõtinet̃. Ex mi raculis igitur christi ostendit̃ ꝙ doctrina eius de fide ⁊ mori bus verissima fuit. Unde dixit principibus sacerdotum ⁊ scri bis: Si mihi non vultis credẽ idest doctrine mee in se vere ⁊ credibili: operibus credite. i. miraculis que ostendunt veri/tatem eius. Scd̃m est qꝛ osten/ditur sanctitas eius. Cum eniꝫ quis facit vera miracula osten ditur ex hoc penitentia dei eẽ in illo per copiosam gratiam. s. vt dum quis facit opera deo, re seruata: quia supra virtutẽ oĩs nature create vt sunt miracula credatur deus esse in eo ꝑ grãꝫ ⁊ per consequens vita eius vt sanctissima ⁊ a deo approbata sit imitanda sine dubitatiõe ali qua. Qd̃ considerantes aliqui rationabiliter moti dicebãt cõ tra emulos ⁊ detractores vite christi. Quõ potest homo pec/cator hec signa facẽ? Et nicho/

dem⁹. Nemo potest hec signa facere q̄ tu facis nisi fuerit de⁹ cum eo. Cui sententie cōcordat psalmista dicens: Fidelis dn̄s scȝ iesus in omnib⁹ verbis suis idest verax in sua doctrina et sanctus scȝ ostenditur in omnibus operibus suis scȝ miraculosis. Tertium precipuum est quod declarat esse ex ipsis miraculis verus messias deus et homo in lege promissus. Predixerūt enim prophete messiā in mundo signa facturum: ꝛ aliqua etiam determinate expresserunt que nō legitur fecisse aliquis nisi iste vester magister iesus: ꝛ hunc dixerunt esse deum Unde psalmista: Misit verbuȝ suum ꝛ sanauit eos: idest hoīes ꝛ eripuit eos de internitionibus eorum. Misit scȝ deus pat verbum suum idest filiuȝ suum qui missus dicitur inquantum incarnatus ꝛ sanauit infirmos plīmos anima simul ꝛ corpore. Eripuit de internitionibus idest mortibus multos resuscitans: Non vnum tm̄: vt helyas ꝛ helyseus lȝ secundus alteruȝ suscitauerit sepultus: sed q̄ȝ plurimos christus iesus suscitauit a mortuis. Jsa. quoqȝ sic ait de messia: Dominus ipse veniet ꝛ saluabit nos. Tunc aperientur oculi cecorum ꝛ aures surdoꝝ patebunt. Tunc salliet sicut ceruus claudus ꝛ aperta erit lingua mutorum. Uenit aūt deus inquantum humanitati nostre vnitus est: vt vna eademqȝ persona de⁹ ꝛ homo esset iste iesus Et ipse illuminauit cecos: surdis restituit auditum: claudis gressum: loquelam mutis vt vidistis. Nullus autēȝ propheta legitur miracula hec fecisse: qa null⁹ eoꝝ fuit messias nisi iste. Unde quando iudei in porticu salomonis i solēnitate encenio rum interrogauerunt eum dicentes: si tu es christus dic nob palam: respondit opera q̄ ego facio. s. miracula in nomine patris mei: ipsa testimonia perhibent de me. s. q̄ sum christus. Et post pauca: Ego ꝛ pater vnū sumus. s. in substantia: vn⁹ deus: vna essentia. Cum igit miracula fieri non possunt nisi virtute dei: est aūt deus verax ꝛ veritatis confirmator non falsitatis: si dicendo se esse christū ꝛ verū deum: ꝛ mentitus fuisset: īpossibile erat eum miracula illa facere: alioqn deus approbator esset fallacie qđ hereticum est dicere. Quinimo si non fuisset verus messias: ꝛ dei filius: cum fuisset maxime superbie hoc de se asserendo ad nihilum deductus fuisset: ꝛ maxime confusus sicut nabuchodonosor q voluit in orbe vt deus venerari: sȝ vna

mulier fecit ei confuſionē: ſctā
videlꝫ iudith caput abſcinden
do holoferni pn̄cipi militie eiꝰ
Et ſi in paſſiōe fuerit valde hu/
miliatus in hoc: imo oblatꝰ eſt
quia ipſe voluit pro redēptiōe
humani generis. Nec tñ tunc
tēporis defuere miracula plu/
ra: que cum multis alijs cōuer
ſando ſecū voſipſi vidiſtis. Vñ
⁊ de incredulis dixit: Si non
feciſſem in eis ſigna que nemo
alius fecit: peccatum nō habe/
rent. Nūc aūt excuſationē non
hn̄t de peccato ſuo. ſ. increduli/
tatis: cum tanta viderint ſigna
Qđ bene figurauit cecutiens il
le patriarcha iacob qui filium
benedicens. ſ. xp̄m in ꝓphetijs
populus iudaicus ex eo deſcen
dens: eū pn̄tem habens ⁊ paſcē
tem ſua doctrina ⁊ miraculis ñ
agnouit. Si ergo videritis ali
quē tot facientem prodigia vir
tute propria: tunc dubitare po/
teritis ꝙ eorum ſit verus meſſi
as diuinus. Sed quia nullum
talem audiſtis nec videre pote
ritis: hunc ieſum fore verꝫ deuꝫ
⁊ meſſiam lege promiſſum nō
ambigatis. Quantū ad ſcđm di
cit pſalmiſta ꝙ ipſa fulgura mi
raculorum multiplicauit ⁊ tam
copioſe ꝙ ſint ipſa eiꝰ ſigna qđ
dam pelagus imenſum. Cū aūt
ſit oīs creatura ſub triplici dr̄ia
vt ex hoc illuceat veſtigiū deiſi
ce trinitatis in omni eius genē
ſcꝫ intellectualis ⁊ rationalis ⁊
materie corporalis: nature por
tēta xp̄s multiplicauit. Nā cir/
ca intelligētias ſeu angelos bo
nos ⁊ malos mira operatus eſt
Ipſo enim ſole iuſticie oriente
cum angelo qui paſtoribus eiꝰ
ſacratiſſimā natiuitatē nuncia
uit facta ē multitudo militie ce/
leſtis laudantium deū ⁊ dicen/
tium. Glia in altiſſimis deo. Qr
mirꝫ fuit: ſpūs in voces erūpe i
corpibꝰ tñ aſſumptis. Poſt eiꝰ
tentationē acceſſerūt angeli et
miniſtrabāt ei corpi. ſ. nečia de
ferēdo. In paſſiōe apparuit an
gelus de celo ei orāti ꝯfortans
eū ſenſitiuā videlꝫ memoriam
paſſiōis exterritā. Et vos ēt iā
recitaſtis mulieres q̄daꝫ ex ve
ſtris ħ mane euntes ad monu
mentū eiꝰ viderūt angelos qui
dicerēt eū viuere. Quid dicā đ
angelis malis cū ſemel ab vno
eiecerit legionē eorꝫ? Legionē
aūt ſcli ſapiētes aſſerunt eſſe ſex
milia ſexcēta ſexaginta ſex. Ta/
ceo đ filia cananee demoniaca
⁊ lunatico puero ꝓiecto qñqꝫ a
demone in aquā ⁊ ignem ⁊ illo
in ſynagoga pre vexatione cle/
mante: liberatis cum alijs infi
nitis. Sed nō minus fuit a de/
monijs aīas liberare. Nō ſoluꝫ
eni a maria magdalena ſepteꝫ
demonia eiecit animā eiꝰ per

vitia capitalia verantia sꝫ a tur bis plurimis. De hominibus utem illud psalmiste implef. Sanat oēs infirmitates tuas: ⁊ redimit de interitu vitā tuā. Nam cecos illuminauit vt bar timeum filium timei clamantē secus viam hierico ⁊ celidoniū Leprosos mundauit decem si/ mul solo verbo. Alterū manus eius cum tactu. Puerum cen/ turionis paralysi dissolutū con solidauit. Et in lecto iacentem oblatum alium paralyticuꝫ: et per tegulas submissum sanatuꝫ in domum ire iussit. Cōtractū membris trigintaocto annis ī porticu piscine morantem libe ratum lectum suum ferre man dauit. Hydropisi laborantem sopitati restituit. Mutum sur/ dum ⁊ demonio obsessum sal/ uum fecit. Claudis ī tēplo gres/ sum rectum concessit. Sed ⁊ so crum petri magnis febrib⁹ de tentā ita validā fecit: vt subito surgens ministraret sibi ⁊ disci pulis. Emorroissam siue martā seu aliam a pfluru sanguinis p duodecim ānos ꝯtinuato pur/ gauit: fimbrias eius contingen tem. Curuatā deorsuꝫ decem ⁊ octo annis mulierem vt sursuꝫ non valeret aspicere plene ere xit. Ambulanteꝫ petrum super aquas ne influctibus mergere tur apprehendit. Sicqꝫ virtus de illo exibat ⁊ sanabat omnes Mortuos suscitauit non solum puellam archisynagogi filiam in domo iacentem: ⁊ adolescen tem vidue vnicum extra portā delatū ⁊ lazarum quatriduanū sꝫ ⁊ alios plures: Cogitationes hominum occultas et insidias eorum deterit pluries: quesit⁹ de soluendo censum cesari: de mandato magno legis: de iudi cio deprehēse in adulterio. Ab sentia occulta manifestauit vt mortem lazari. Manū arridā cuiusdam viuidam fecit. Auri/ culam abscissam a simone mal/ cho reparauit. Uenietes ad se capiendum iudam cum cōpli/ cibus suis retrorsum in terraꝫ prostrauit ⁊ sursum leuauit. De manibus volentium de monte nazareth precipitare ⁊ alias in templo capere vel lapidare il/ lesus: ⁊ intactus euasit. Discipu los idiotas ad predicandū mi/ sit dans eis potestatem sup oīa demonia ⁊ vt langores curarēt Sed in futurum per totū orbē diffundetur sapientia ⁊ virtus eorum vt impleatur illud Isa. Egredientur impetu ab Jacob qui replebunt faciem orbis fre semine. s. doctrine. Mirabilia quoqꝫ fecit circa creaturas pu/ re corporales in elementis: plā

tis:animalibus:⁊ corporib⁹ ce/
lestibus. Aquas eni mutauit in
vinum i nuptijs galilee i cana
celebratis. Terra mota est ⁊ pe
tre scisse sunt ⁊ monumenta ap
ta in eius passione scissumq̃ tē
pli velum a summo vsq̃ deor/
sum. Uenti in aere cōcitati ma
re conturbantes ad iussum ei⁹
sedati sūt. Super aquas ambu/
lauit imadidus. Panem mul/
tiplicauit semel ex qnq̃ ordea/
ceis qnq̃ millia hominū vsq̃
ad sacietatem pascens. Atq̃ ite
rum ex septem panibus q̃tuor
millia in deserto. Ficulneā fo
lia tm̄ habentem ⁊ non fructus
verbo aridam fecit. Laxatis re
tibus ad iussum eius vno iactu
tantā multitudinem piscium i
eis congregauit: vt implerent
due nauicule pene vsq̃ ad sub/
mersionem. Gregem porcorū
a demonibus obsessum in pre/
ceps maris ire p̄misit. Stellā
de nouo creauit suam tempora
lem natiuitatem magis osten/
dentem. Solem in sua morte
eclipsauit: vt plene videatis il/
lud p̄s impletum de ipso messia
dei filio: quē paulo minus ange
lis pater minorauit p̄pter mor
talitatis assumptionē ⁊ passio/
nem. Sed iam gloria resurre/
ctionis coronauit eum ⁊ hono
re venerationis per manifesta
tionem: ⁊ constituit eum super
opera manuum eius: ita vt oīa
subiecerit sub pedibus eius vt
ad nutum in eis miracula face
ret: vt vidistis ⁊ audistis. Sic
ergo oportuit christum pati ⁊ i
trare in gloriam suam. Sed vti
litatem horum prodigiorū vo
bis nolo fore ignorari cum ibi
copiosus sit anime fructus ad
mores. Et hoc innuit p̄pheta
dicens: Conturbauit eos. s. ini/
micos eius. Sane conturbauit
emulos suos permissiue. Tur/
bati enim ex miraculis eius q̃/
dam dicebant: Non est hic hō
a deo qui sabbatum non custo/
dit. Alij vō murmurabant di/
centes: In beelzebub principe
demoniorum eijcit demonia.
Alij signa querebāt de celo ad
calūniandum. Non autem di/
misit quia nec debuit miracula
facere: sed illorum turbationē
permisit. Conturbauit ⁊ demo
nes causatiue. Nā eijciebat eos
de obsessis cum multa eorum di/
plicentia ⁊ pena. Et propterea
clamabant. Quid nobis ⁊ tibi
iesu fili dei? Uenisti ante tēpus
torquere nos. Uidete quantā
dementiam ⁊ obstinatam ma/
litiam vestrorum scribarum ⁊ phari
seorum: q̄ demones tanta vir/
tute ⁊ multitudine prodigiorū
fateri aperte coacti sunt iesum

videlȝ dei filium esse: qnimo ⁊ facta ⁊ infra elemēta suis scissio/ nibus ⁊ mutationibus ad eius imperium vt ostensum est pꝫte stata sunt. Hi duriores lapidi/ bus: ⁊ calidiores demonibꝰ cuȝ incredula plebe sua diffitentur Sed non fuit absconsa eoꝝ ceci tas ⁊ durities prophetis. Sed prenoscens Jsa. ait. Exceca cor populi huius ⁊ aures eiꝰ aggra ua vt videntes non videant: et audientes non intelligāt neqñ conuertantur ⁊ sanem eos. Ex ceca dicit prenunciando nō op tādo: idest excecabis pmissiue non causatiue vt non videant: idest intelligāt qđ demones vi dent ⁊ elementa ⁊ corpora cele stia modo suo. Et dñs per Eze. dura inqt ceruice sunt ⁊ indo/ mabili corde. Jpsi nolūt audi/ re te: quia nolūt audire me. Jn creduli ⁊ subuersores sunt. Et animaduertite ꝙ ipse iesus in/ crepabat demonia vt tacerent etiam cum illam necessariā ve nerandam ac fidelissimā veri/ tatem proferebantꝰ. Et primo quidē vt nos instrueret: ne cu remus de verbis diaboli quan tūcūqȝ vere loqui videretur. Nephas est enim vt cum adsit nobis diuina scriptura in qua loquitur deus: istruamur a dia bolo ⁊ a diuinis queramus re/ rum noticiam. Exinde cum ipe inimicus sit humani generis si quando dicit veritatem ad fi/ nem decipiendi facit: vt sic ho/ mo assuetus talia credere: quia vera expertus aliquādo est: eū tandem in aliquod falsum vel inconueniens inducat. Sȝ nec decet officiȷ apostolici gloriam subripere: demonem et christi mysterium lingua fetida predi care cum ⁊ frequenter menda cia imisceat. Postremo nole/ bat christus inuidiam accendē iudeorum quod fiebat ex tanta laude. Et quia venit principali ter dei filius vt dissoluat opera diaboli: imo frequenter hꝰ age/ bat scilicet expellendo demōes ab obsessis. Cōturbauit tertio homies quos curauit spiritua/ liter ⁊ effectiue: videlicet cōtur bando mentes eorum salutari turbatione penitentie de qua psalmista: Anima mea turbata est valde. Nullum siquidē cor/ pore sanauit quem ⁊ anima nō curauerit. Sic totum hominē sanum fecit in sabbato. Uenia autem non datur nisi correpto scilicet per penitentiam: p quā anima conturbatur dolore. Si cut enim medicina corporalis non sanat nisi alterādo: ita me/ dicina penitētie seu gratie mē tem conturbando contritione

sanat animam. Et in ipsis bene
ficijs sanitatum collatis osten/
dit figuratiue ꝛ multiplex pec
cati nocumentum: ꝛ gratie xp̄i
copiosus effectus vniuersos de
fectus excludens. Miracula
enim ab ipso messia christo ita
debetis intelligere in veritate
historialiter facta: vt credatis
aliquid etiam fiendum morale
designare. Sicut igit̄ sunt mor
bi corporum q̄ꝫ plures varij: ita
ꝛ morbi animarum per pecca/
tum inducti qui curantur quo/
tidie per christum gratia sua.
Quod intelligēs psalmista ora
bat dicens: Sana animam me
am quia peccaui tibi. Et quas
infirmitates seu mala occurre
rat per peccatum ipse exprimit
sub metaphoris ī suo tertio pe/
nitentiali ꝛ ipsa signentur per
infirmitates ꝛ defectus a chri/
sto sublatos. Et primo quidem
incurritur mors anime eterna
seu infernalis: vnde dominus
per Eze. Anima que peccaue/
rit scilicet mortaliter ipsa mo/
rietur scilicet morte eterna. Et
iste defectus signatur per mor
tuos a christo suscitatos scilicet
puellam in domo iacētem ado
lescētem extra portam iam de/
latum ꝛ lazarum sepultuꝫ. Sūt
enim tres differentie mortalis
peccati tāq̄ꝫ tres mortui. Una
cum in corde cōsentitur crimi/
ni tanq̄ꝫ in domo conscientie.
Altera cū in opus exterius p̄ce
dit assensus q̄si extra delata p
ianuā sensuū Tertia cū male cō
suetudis molle p̄mit̄ anim⁹ vt
iā sepultus. Cuilibet hoꝝ mors
debet̄ gehēne in p̄ticulari iudi
cio trāsit⁹ corporalis clam. De/
mū ī vniuersali iudicio palam
corā vniuerso. Qδ ītelligēs p̄s.
tāq̄ꝫ vltimū oīuꝫ terribiliū pe/
tit ab h̄ erui dicēs: Dn̄e ne infu
rore tuo arguas me. s. in finali
iudicio: vbi arguūtur a iudice
pctōres ita acrit̄ q̄ dicūt mōti
b⁹ cadite sup̄ nos: ꝛ collib⁹ coo
p̄ite nos a facie agni iudicātis
xp̄i iesu. Et imo ī furore dic̄: q̄a
sic̄ furor est subit⁹ ꝛ vehemens
mot⁹ ad puniēdū: ita iudicium
fiet velocit̄ ꝛ cū maxia seuerita
te. Neqꝫ ī ira tua. i. seuera puni
tione gehēne corripias me in
morte: qδ agit dū qs p̄manet ī
pctō: ꝛ nō resuscitatur p̄ grām.
Multa alia mala ꝯsequūtur ex
pctō ī p̄ n̄ti: vn̄ s̄bdit: Q̄m sagit
te tue īfixe sūt mihi. Prio q̄dē
pene oēs ex originali pctō q̄ ita
sūt īfixe vt educi ex toto n̄ valeāt
vt fames: sitis: frig⁹: calor: ꝛ h⁹i
ignorātia: ꝯcupiscētia: malitia:
frigiditas: q̄ ēt augēt̄ ex actua/
lib⁹ pctīs. Et q̄r nūq̄ꝫ q̄ꝫtūcūqꝫ
scō ista auferunt̄ q̄ ad corpus ꝛ
quo ad animaꝫ a nullo duobus
exceptis xp̄o cum matre eius:

ideo subdit: Confirmasti super me manū tuam: idest totaliter firmasti manum tue punitiōis vt non euadam ista. Ponit de/inde alia mala dicens: Non est sanitas in carne mea a facie ire tue: idest ex presentia tue puni/tionis. Et potest intelligi de sa/nitate corporali ad litterā. Nā multe infirmitates accidunt ex vitijs: tum ꝓpter inordinatio/nem: tum ex punitione diuina: sicut egrotauit ezechias vsqꝫ ad mortez non nisi ꝓpter peccatū igratitudinis vel elatōis. Hoc signatur per paralyticū sanatū cui prius dixerat: dimittuntur tibi peccata tua: ꝛ hoc insinuās causaz illi⁹ paralytici fuisse pec catuz. Tertium est inordinatio passionum. vnde dicitur: Non est pax ossibus meis a facie pec catorum meorum. Ossa anime quibus habet robur ad operan dum sunt potentie eius in qui/bus non est pax propter impul sum passionū quibus subijcitur vñ Isaias: Cor impij q̄si mare feruens quod qescere nō pōt. Et hoc signatur per febricitātē socruz simonis. Sicut enim fe bris tollit quietem corporis ꝛ ossa confringit que procedit ex inordinatione humoꝝ ad inui cem pugnantium: ita peccatuz quietem mentis. Quartum ē amissio quasi liberi arbitrij. vñ dicit: Qm iniquitates mee sup gresse sunt caput meum. Caput quod est membrum ꝑncipale si gnat liberū arbitrium p qd do minus est homo suoꝝ actuum: quo se dirigit in actibus suis et principalis est dignitas eius. Peccata cooperiūt istud vt nō videat peccator ipm habē. Nā vt dicebat ipse christus: q facit peccatū seruus est peccati. Ser uus enim vt scitis non facit id quod sibi videtur: sed qd placet dño: sic impius non agit quod vult ꝫm rationem sed ꝫm qꝫ in stigat peccatum dñs suus. Qd signatur per claudos a christo sanatos. Claudus enim videt viam rectam per quā incedat sed non valet propter claudica tionem rectus incedere. Quin tum est subtractio operis meri torij. Unde dicit: Sicut onus graue grauate sunt sup me. Sic enim qui habet onus graue, su per se: non potest operari ꝓpt pondus impediens ita anima grauata pondere iniqtatis: nō potest meritorie operari. Uñ dicit dñs per aggeū prophetā Cōgregauerūt mercedes iniq scꝫ facientes opa de genere bo norum ꝛ miserunt eam in sacu lum pertusum. i. perforatum ex quo egredit qd ponit: q̄si dicat

Amiserũt meritum suoꝝ opeꝝ Et hoc signatur per habentem manum arridam sanatũ. Ma/nus enim signat opus: sed ari/ditas ei⁹ inutilitas ipsius: quo ad meritum ⁊ premiũ eternũ. Sextũ ẽ macula anime seu tur/pitudo eius. Putruerunt ait et corrupte sunt cicatrices mee a facie insipientie mee: idest pec cati mei. Clarum est ꝙ vlcera reddũt corpus turpe: ita culpa animã deformẽ facit. Pulchri/tudo enim anime resultat ex de bita proportione seu ordinatõe actionum cum refulgentia grẽ ⁊ nitore: ex qua similitudinem dei dicit̃ habere. Et de tali dici tur illud canticũ: Tota pulchra es amica mea. s. per grãm ⁊ di/lectionem: ⁊ macula non est in te. Et illud: facies tua decora: sꝫ per culpã amittit hanc pulchri tudinem grẽ ⁊ efficitur turpis adeo vt dicatur de peccatorib⁹ per Hieremiã ĩ tre. Denigrata est super carbones facies eorũ idest conscientia. Sunt similes hi decem leprosis: quos christ⁹ mundauit. Omne enim pctm̃ est contra aliquod decem pre/ceptorum. Septimum est sub/tractio suffragioꝝ. Et ideo dici tur: Miser fact⁹ sum. Nã talis ⁊ merita acquisita prodit ⁊ suf/fragiorum: idest orationum et aliorum bonoꝝ que fiunt in ec/clesia partem non habet: pro q̃ bus idem psalmista orabat di/cens. Participem me fac dñe omniũ timentiuꝫ te: ⁊ custodiẽ tiũ legẽ tuã. Et dñs p Ezechi. inquit: Si auerterit se iustus a iusticia sua ⁊ fecerit iniquitatẽ omnes iusticie eius non recor dabuntur: idest merita perdet bonoꝝ que fecit dũ permanet ĩ malo. Nam reuertens ad peni tentiam recuperat quo ad ea q̃ fecerat in statu gratie. Unde fi guratur per languidum in por ticu piscine iacentem: qui ⁊ sub stantiam cõsumpserat: ⁊ ita de/stitutus alioꝝ auxilio: vt nõ ha beret hoĩem qui mitteret in pi scinam. Sic ipsius substantiam meritorum cõsumit ⁊ suffragiũ ad exeundũ de infirmitate pec cati non habet. Octauum ẽ to talis inclinatio ⁊ affectio terre norum cum dicit: Curuat⁹ sum vsqꝫ in finem: idest vsqꝫ ad pe/dem vsqꝫ ad terram: vt faciem habeam in terram. Nescit eniꝫ cogitare ⁊ desiderare nisi ter/rena: nec in aliis delectat̃ adeo vt ibi constituant vltimũ fineꝫ. Unde manasses rex impius re cognoscens miseriam suoꝝ sce/lerum dicebat: Incuruat⁹ sum multo vinculo ferri ⁊ peccati: ⁊ non est respiratio mihi. Talis

de celestibus cogitare nescit: q̄ ⁊ male credit. Et hoc signatur per mulierem que erat inclinata adeo vt non posset respicere sursum. Nonum est multiplicatio peccatorum. Propterea dicit: Tota die contristatus: idest cum remorsu conscientie ingrediebar. s. noua peccata. vñ Isa. Occurrēt demonia onecentauris ⁊ clamabunt pilosi alter ad alterum: Demonia sunt manifesta peccata. Onecentauri q dicuntur esse hoīes ex parte supiori vt in facie: sed bestie ex pte inferiori sunt peccata occulta q̄ hñt speciem boni in exteriori actione. Pilosi sunt actus vitiosi et bestiales. Et est sensus: Q2 pctā occulta ⁊ que videnť bona opa sequunť peccata manifeste mala ⁊ exinde etiam actus feminales ⁊ bestiales: tales quales nō facerent bestie: ⁊ vnus act9 malus trahit imediate ad alium. Peccatum enī q8 per penitentiam nō diluiť mox suo pondē ad aliō trahit. Nec pōt diu stare qs in peccato: qn labatur in alia plura: quia in repentinis operatur qs. fm habitū precon ceptum et finem prestitutum Qui cū sit malus in peccatore ⁊ frequenter occurrant repentini casus male eligit ⁊ operatur. Unde figuratur per sanguinem fluentem mulierem sanatam. Ad quod facit quod dicit zacharias: Sanguis sanguinē tetigit: idest vnum peccatum sequitur aliud. Decimum est augmentatio carnalis concupiscētie. Quoniam lumbi mei impleti sunt illusionibus. In lumbis dicitur esse sedes luxurie ī viris: quia inde deciditur semen. Unde Job potestas ei9 scilicet diaboli in lumbis quo ad viros: ⁊ in vmbilico vētris quo ad mulieres. Quā plures enim capit sub dominio suo per vitia carnis. Implentur autem lumbi illusionibus: dum inde bite illis resoluit ⁊ in cōtumeliam corporis sui: ⁊ etiā in somnis imaginariis turpibus dormiendo. Exemplum patet in magdalena: q̄ cū nobilis erat diues ⁊ innupta postq̄ acquiescere cepit peccato: ita incontinentie dedita erat: vt nomē ꝓprium amisisset ⁊ peccatrix diceretur: curata tamen a christo in anima quod non minus fuit miraculum q̄ si mortuā suscitasset. Sic ⁊ samaritana q̄ post qnq3 viros concubina inuenta a christo: casta facta est. Undecimum est sensuum inordinatio quod notat dum dicit. Non est sanitas ī carne mea. In carne. i. corpore sunt qnq3 sensus

quãtum ad organa eorum fine quibus non potest esse vsus eorum. In istis sensibus nõ est sanitas: idest debita cõmensuratio ꝛ ordinatio vsus eoꝝ ƺ magna inordinatio: quia nõ regũtur ẜm rationem sed ẜm instinctum sensualitatis. Et illud pꝫ ad sensum. Nam mali habent sensus valde imodestos vt aspiciant qcqd placet eis ꝛ cum oi lascinia. Sic ꝛ audiunt omnia vba turpia ꝛ maledica loquũt sine freno. Et sic de gustu: odoratu: ꝛ tactu. Nec mirum quia vt dicit salomon. Non saciatur oculus visu: nec auris auditu ꝛ sic de alijs. Et talis figurat per seruũ centurionis paralyticuꝫ male vexatuꝫ. Sic paralyticus habet carnẽ totã infirmã dissolutã in compagibꝰ neruoꝝ: ita hic in sensibus est totus relaxatus. Quia quẽadmodũ ille qui recogitat vel recitat dãna multa que incurrit ex aliquo infortunio in ꝓsecutione narratõis etiam anteq̃ cõpleuerit enarrare suspirat ꝛ dolet circa ipsa ꝛ postea alia que restãt narrat ita psalmista: in medio ipsoruꝫ detrimẽtoꝝ prouenientiũ sibi ex psalmo plorat ꝛ dicit: Afflictus sum ꝛ humiliatꝰ suꝫ nimis idest valde rugiebam: a gemitu cordis mei: idest celare nõ poteram dolorem qn ꝛ extra ostẽderem. Dñe ante te omne desiderium meũ: idest tu scis quantum desidero exire ꝺ peccato. Et gemitus meus a te non est absconditus: idest tu scis quãtũ doleam. Cor meum cõturbatũ est in me: salutari turbatiõe detestationis peccati. Et ꝓsequit ipsa nocumenta peccati narrare dicẽs: Dereliquit me virtus mea qꝺ est duodecimũ ad lraꝫ omnis virtus infusa per pctm̃ deserit hoiem. Cũ eni oẽs sint cõnexe ad inuicẽ q hꝫ vnã hẽt oẽs: cui vna deficit deficiũt oẽs Qꝺlibet ãt vitiũ hꝫ sibi vnã virtutẽ directe ꝯtrariã. Dec vo est natura ꝯrioꝝ vt mutuo se expellant. nec eni aliqd simul eẽ põt bonũ ꝛ malũ: sanũ ꝛ infirmũ: album ꝛ nigrũ: ƺ alteꝝ eoꝝ: In quẽ igit intrat aliqꝺ vitium p ipm expellit virtus ꝯria sicut p auaritiam liberalitas: per gulam abstinentia ꝛ huiusmodi. Et p consequens illam expulsaꝫ oẽs alie comitant derelinquentes illum. In cuius figura habetur in Geñ. q pmi parentes cõmisso peccato se cognouert nudos qꝛ. s. expoliati erant oi virtute. Et hoc signatur in filio reguli a quo pene recesserat virtus vitalis: quia incipiebat mori sed sanatꝰ fuit. Tertiumdecimum

est obtenebratio intellectus. vñ dicit: Lumen ocu. et ipsum non est mecum. Oculus dexter intellectus speculatiu9 nõ videt ita vt. s. gustet. Oculus sinister practicus non videt: ita vt scilz eligat bonum qd debet. Et ideo Sophonias dicebat: Ambulabunt vt ceci quia dño peccauerunt. Et sapiẽs malicia exceca/uit eos vt. s. non videant detri/mẽta peccati pericula sua finez vltimũ: id quod debent eligere cum sunt in operando. Uñ dic sapiens quidam et bene: Qr oĩs malus est ignorãs. Qd signat per cecum illuminatum filium bartimei. Sz et cecitas illa quã adducimus ab vtero matris: qr anima nostra nascitur vt tabu/la rasa tollitur quantũ ad neces/saria salutis per gratiam signa/tam p cecũ a natiuitate. Quar/tumdecimũ est amicoꝝ supplã/tatio. Unde dicit: Amici mei et proximi mei aduersum me ap/propinquauerunt et steterũt scz contra salutem meã pugnãtes et preliantes. Querunt eni ami/ci et propinqui sibi. seruiri i oĩ/bus etiam illicitis querũt exal/tationem temporalem de suis non spiritualiter. Et ideo dixit dñs per Osee: Inimici homi/nis domestici e9. Peccator aũt vt non displiceat eis: non curat agere multa contra deum et cõ/scientiam de quibus regritur: quia plus diligit tales q̃z deũ. Et ppterea christus dixit: Qui non odit patrem et matrem et fratres et sorores non est me di/gnus. Uult dicere q̄ debẽt odi/ri inquantũ contrarij sunt salu/ti hominis. i. detestari illũ affe/ctum inordinatum eoꝝ et non acquiescere eis. In cuius signũ iacobum et ioannẽ vocans vno verbo qd minum fuit: fecit eos deserere parẽtes et cũcta. Qui/tumdecimũ est angeloꝝ auxilij minoratio. vñ dicit: Qui iuxta me erãt de longe steterũt. Sũt homines non solum angeli eo/rum custodes deputati sz et alij Quia omnes administratorũ spiritus sunt missi i ministeriũ eorum. i. seruitium qui heredi/tatem capiunt salutis. Isti cum hominibus sunt incitantes ad bona sed cuz peccator nõ assen/tit bonis incitamentis sz diabo/lo et peccatis: nec vult exire de eis et si non recedat a custodia eius: tamẽ minus operatur. Et sic dicitur elongare se ab eo de/testando maluz eius et inde ita iuuando. vnde dicũt per Isaiã: Curauimus babylonẽ. i. volui/mus curare et non est curata de/relinquamus eam. Et seqt pro/pheta loquens: Angeli pacis

amare flebāt dolentes.s. modo suo de pditiōe illius. Quod figuratur per apostolos q angli dicunt inquantū predicatores qui elongauerūt se a christo tēpore passionis: sed per ipsuz reducti sunt. Decimūsextum ē demonum roboratio imo dicitur Uim faciebant qui querebant animā meaz. Aduersarius diabolus tanq̄z leo rugiens circuit querēs quē deuoret: sed resistētibus ei timet ⁊ fugit: sumit magnam audaciam in peccatores ⁊ facit magnā vim in animā et corpus inquātuz pōt nocer. vñ Isai. Seruietis dijs alienis.i. demonib⁹ per peccatū alienis ab omni misericordia q nō dabunt vobis requiē die ac nocte affligendo: mō vno modo: mō alio ⁊ aīaz ⁊ corpus: sicut patet de illis septem viris sarai vxoris filij tobie quos diabolus habens potestatē ꝓpter peccatuz eorū suffocauit. Et qui inquirebāt mala mihi locuti sunt vanitates et dolos tota die meditabantur.s. ipsi demones loquūt in corde suggerēdo vanitates temporaliū reꝝ dolos: mala sꝫ specie boni ꝓponendo vt decipiāt. Et sic vo triplicem modū nocēdi vel per violentiam hominum vel per affectum mundanaꝫ delectationū: vel sub spē boni. Et ideo christus frequenter liberauit obsessos a demonibus q̄ vexabant multipliciť vt illū quē proijciebant i aquā ⁊ ignez: alium quē nudabat vestibus ⁊ nocebat hominibus ⁊ ali⁹. Decimūseptimū est auriū obturatio que est duplex. vnde dicit: Ego aūt tanq̄z surdus nō Et paulopost: Et factus sum sicˉ homo non audiens. Prima est surditas mentis que non audit diuinas spirationes ꝯtra quos dicit ipse deus per Salomonē in prouer. Uocaui vos inspirādo.s. ⁊ renuistis. Et causam assignat psalmista alibi dicens: Sicut aspidis surde obturātis aures suas: que non exaudiet vocem incantantis. Sicˉ enī aspis vnam aurem ponit in terram in alia caudaz mittit ne audiat incantatoreꝫ ⁊ capiať: ita miser peccator ex vna parte totā mentis intentioneꝫ figit in terrena ex alia parte caudam lōge vite sibi vane promittit: vt penitere adhuc possit. Et non cōsiderat miser qđ dicit sapiens: Nō tardes cōuerti ad dñm neq̄z differes de die i diē: subito eueniet tibi ira illius. Nunc figurat surdus quē christus sanauit mittēdo digitos in auriculas eius.i. grām suā. Est alia surditas corporalis que poniť ꝑ.xviij. ma

lo de quo dicit: Et factus sum si cut homo non audiens: scilicet verba dei exhortantis ⁊ corre/ ptiones contra vitia per predi catores ⁊ prelatos ⁊ alios con socios. Unde Jere. Terra ter/ ra terra audi verbum domini q. d. quia non vis audire ver/ bum domini: ideo terra nõ sis quantum ad corpus per crea/ tionem: terra quantum ad ani mam per affectum terrenorũ ad terram vadis infernorum: gnimo tales odiunt aliquãdo ⁊ psequunt iuxta illud: Odio habuerunt corripientem ⁊ lo/ quentem perfecte abhominati sunt. Et hi signantur per alium surdum simul ⁊ mutum sanatũ Est. xix. subtractio debitarũ lo cutionum que est duplex. Pri/ ma quo ad se. Unde dicit: Si/ cut mutus non aperiens os su/ um. s. factus sum in laudando deum ⁊ in confusione peccati. Sed nemo poterit iustificari: nisi fuerit peccatum ante con/ fessus. Confessio enim a morte liberat: aperit paradisũ: spem saluandi tribuit. Unde salomõ ait in pver. Qui abscondit sce/ lera sua non dirigetur. s. in vi/ am salutis. Qui autem ɔfessus fuerit ⁊ reliquerit ea inueniet gratiã. Quia igitur nouit ma lignus q̃ maximam vtilitatẽ consequatur homo ex confessi/ one: ideo immittit maximam difficultatem in corde homi/ nis: vt non videatur posse vllo modo facere: Sicut lupus cum rapit ouem: vt possit deuorare capit per guttur: vt muta fiat. Uoluit dominus in terra pro/ missionis q̃ dux exercitus in bellis esset iuda qd interpreta tur confessio ad signandum q̃ i bello spirituali in ecclesia mi litanti non potest aliter bene preliari ⁊ haberi victoria: nisi premittatur confessio. Secun/ da subtractio debite locutiõis est quo ad alios que est vigesi/ mum nocumentum. Unde di/ cit: Et non habẽs in ore suo re/ dargutiones scilicet factus sũ. Nam peccator videns se male facere perdit audaciam repre hendendi timens ne sibi dica tur: Medice cura teipsum. Un de ⁊ iesus christus duobus mu tis restituit loquelam inter ce teros scilicet demoniaco: Et al teri cum sputo tetigit linguam eius.

Finis.

Epistola dñi Francisci castilionensis presbyteri secularis et ecclesie sancti laurentij de florentia canonici sacre theologie professoris eximij et grecis ac latinis litteris viri eruditissimi ad fratres sancti dñici de bononia ordinis predicatorum super vita bti Antonij de florentia eiusdē ordinis archiepiscopi florentini qui ad dominū migrauit die .ij. maij. M.cccc.lix.

Franciscus castilionensis presbyter priori fratribusqz beati dñici conuentus bononiensis salutem. Cū vitam reuerendissimi prīs frīs Antonij archiepiscopi florētini nuper conscripsissem: que propter gesta illius viri preclara admodum atqz vite hoīum co quod in se multarū virtutū exempla cōtineat nō parum vtilis esse videt: nullus mihi cōuenientior visus est quam tu frēsqz tui cui hoc esset opusculū dirigendū. Nam cum locus vester sit iter alios cōuentus istius ordinis tū vite atqz obseruātie itegritate tū ciuitatis ac studij sacrarum litterarum nobilitate: non minus ob sanctorum fratrū eorūdemqz doctissimorum magnā copiam maxime vo propter pñtiam sacrati corporis bti dñici prīs vrī toto corde illustris ac nobilissimus ad vos sane ptinē potissimū videt tantarum virtutum laudē celebrare. Ipse eni Antonius tantū decoris tantūqz ornaméti addidit ordini vrō tm religioni vrē quam tū pene extincta erat incremēti adiecit: tātū deniqz tū alijs hoib9: tū vl maxie ordini vrō sua doctrina suoqz exēplo psuit: vt nūquam possit ei9 memoria a quocūqz vestrū satis pro dignitate celebrari. Habuistis eni in ordine ex quo prodit9 est sanctissimorum virorum maximam copiam: habuistis pontifices plurimos etiā romanos habuistis doctores egregios qui multa scripsere ad communem hominum vtilitatem. Sed singuli pene singulis virtutibus ornati. In hoc vno viro certe

sanctitas immensa: pontificatus excellentia: celibatus siue vt ita dixerim virginitatis gloria: doctrina singularis & nr̄is temporib⁹ accomodata peculiari quodā ac diuino ꝓuilegio cō uenerūt. Nihil sane huic viro nisi martyrij palma: quā tamē ex tolerantia multoꝝ laboꝝ ac corporis passionū merito sibi vendicare pōt defuisse videtur Sed qd ad hec explicanda me extendo: cum iam ipsius vitam oēs audituri simus? In qua nō omnia que dici de eo poterant neqꝫ ea qua decebat tantā rem narratione cōscripsi: sed breui ne molestus fierē eaqꝫ inepta sat scio: oratione eius gesta cō plexus sum. Unum te id pater optime & fratres tuos rogatos volo: vt hoc breue opusculū ꝑmum vos legere non pigeat: deinde alijs simul fratrib⁹ vr̄is qui per ceteras italie ciuitates constituti sunt cognoscendum: postremo vō ī vestra bibliotheca conseruādū custodiendūqꝫ recondatis: vt tanti viri exempla posteris quoqꝫ sint īcitamēta virtutū. Siquid vō minus apte minusqꝫ pro dignitate rei scriptum est in hoc veniā mihi dari postulo qui nūqꝫ hacten⁹ ad scribēdum accessi: idqꝫ partim ex meaꝝ reꝝ ac totius vite perturbatione: partim ex instituto fortasse non improbando faciundū putaui. Sin aūt qcqꝫ in tātaꝝ virtutū laudē cuippiā vestrum gratum iocūdūqꝫ scripsi: id mihi ad orationes suffragiaqꝫ sanctoꝝ fratrūqꝫ ipetranda patrocinari postulo. Uale.

Explicit epistola.

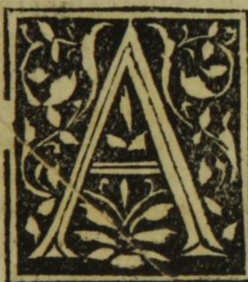
¶ Prologus in vitā beati Antonij de Florentia ordinis predicatorū archiepiscopi florenni incipit.

Nonnullis reb⁹ sepe numero annexa est quedā vt ita dixerim vis officij atqꝫ honesti necessitas vt ad certas res peragendas nō manu violenta cōpulsi sed ipsa virtutis decoriqꝫ necessitudine ita protrahamur: vt a nobis omitti sine nephario scelere nō possint. Huiusmodi est siquis parē tem etate confectum ac paupe rem suis opibus cum id possit enutrire contēnat. Siqs item filiam iam nubilem potius domi impudicam retinere qꝫ honesto viro nuptui tradere pertinaciter contendat. Aliaqꝫ huiusmodi tam multa sunt: vt vix narratione longissima comprehendi possint. Hac ego decori honestiqꝫ necessitate adduct⁹ vitam sanctissimi viri Antonij florētini presulis qui hoc āno

ex hac vita migrauit: Istis me morieq; mandare constitui. Quãq; eni; plures sint alij do cti viri in nostra ciuitate qbus ⁊ doctrina ⁊ igenio facile cedã qui rem hanc possent sentẽtijs ⁊ amplitudine oratõis illustra re: tñ quia apud vir̃ ipsum fui ⁊ domi eius vltra octauũ annũ gestaq; eius singula aut bona; partem proprijs oculis vidi au ribusq; hausi: ad me poti⁹ hoc onus officij q̃ ad quẽuis aliu; merito deferri ac pertinere sũ arbitratus. Est enim res digna memoratu tum alijs de causis: tum vel maxime vt qualem no stra etas produxerit vir̃ intelli gam⁹. Incredibileq; est vt his nostris temporibus qbus oĩs bene viuendi ac religionis nor ma labefactata ac pene destitu ta est: tot tãq; excellẽtes v̾tutes in vno homine cõuenire potu isse. In eo nãq; oĩs religionis norma oĩs pietas diuini cult⁹: oĩs sacrar̃ scripturaru; certissi ma doctrina: oĩs deniq; sanctis sime vite lucidissimũ exemplar situm erat. Hinc oẽs religiosi viri siue monachi siue presby teri fuerint siue etiam episcopi poterunt optimam vite sue mo rumq; disciplinam ac pie viuẽ di certam regulã adipisci. Hic enim vir nõ tam postq̃ e vita migrauit ver̃ etia; ⁊ antea dũ viueret ab oĩb⁹ italie populis omniq; romana curia de prela tis loquor summisq; põtificib⁹ sanct⁹ appellabatur. De h̃ igit̃ viro ea que ipse vidi et que ab alijs verissimis testimonijs ac cepi breuiter atq; concise dilu cideq; narrabo: alijs qui maio ri diccendi vi maioriq; eloquẽ tie: artificio prestant' exornatio nem tãtar̃ laudum amplitudi nemq; relinquam.

Explicit prologus.

¶ Incipit vita bti Antonij ar chiepiscopi florentini ordinis predicatorum.

Ntonius florentina vrbe ori/ undus ho nestissimis parẽtibus patre Ni/ colao: ma/ tre thoma sia natus est. Is multa solertia plus memoria valuit: ingenio grauis mitisq; admodũ ac taci turnus. Statura corporis non magnus: ossibus ac neruis ma gis q̃ carne suffultus. In ipsa pueritia religionis studiosus eccliam ⁊ auditionẽ diuini ver bi frequentabat: cepitq; iam tũ oratiõi assidue cõtẽplatiõiq;

vacare. Ferturqꝫ adhuc puer
ad figuram crucifixi que in ec/
clesia sãcti michaelis in horto:
sic enim appellaẜ: sita est longo
tp̱e singulis dieb⁹ accedere cõ
suevisse: ibiqꝫ supplex ac geni/
bus flexis diutius orare: adeo
vt plurimi id cernentes admi
rarenẜ tantã eẽ in puero tole/
rantiã ĩ orãdo: ⁊ in pseuerãdo
ↄstantiã. Cũ v̓o letanie ac ꝓces/
siões publice fierẽt frẽs p̄dica/
tores qb⁹ iam tũ afficiebaẜ mul
ta cũ gravitate ac modestia seq̃
baẜ. Nũqꝫ in ludo lr̃aꝝ in quo
supra coetaneos suos miꝝ ĩ mo
duꝫ ꝓficiebat qcq̃ꝫ puerile a so
ciis qui adhuc sup̱stites sunt in
nr̃a civitate fecisse memoratur
Erat enĩ iam tum in eius mori
bus sermoneqꝫ ac gestu corp̱is
prematura senectus gravitasqꝫ
ĩmensa. Cũ aũt ad pubertatis
ãnos p̱venisset aĩuꝫ ad religio
sam vitã capescendã cõvertit:
motus vt sepius nobis narra/
bat predicationib⁹ p̄stãtissimi
viri frĩs ioannis dñici: qui ex
ordine predicatoꝝ postea eius
virtutib⁹ ita postulãtib⁹ sancte
romane ecclesie cardinalis ef/
fectus est. Cuius viri singula/
res virtutes atqꝫ doctrinã in p̄
misqꝫ solertiã ⁊ acumẽ ingeniĳ
summis in celũ laudib⁹ extolle
bat antonius. Erat enĩ ĩ eo ma
gna divinaꝝ scripturaꝝ cogni
tio in interpretando solertia: ĩ
proloquendo facũdia: in rebus
agendis experientia: ⁊ in cõsu
lendo prudẽtia singularis. Ad
hũc cũ suscipiendi habit⁹ cã ac
cessisset antonius: ille enĩ tunc
fesulis eccl̃iaꝫ beati dñici ac eũ
cõventũ q nunc extat a funda/
mentis condebat: visus est hõi
prudentissimo puer acutus q
dem ingenio ac bone indolis:
sed etate tenellus. Iubet illum
adhuc aliquot ãnos expectare
donec ad p̱ferendã religionis
austeritatẽ sufficiat. Et qm̃ iter
rogatus ab eo cui nam scientie
aut facultati opam daret respõ
dit se decreti lectione plurimũ
delectari: vade inqt cũ totum
decretũ memorie mãdaveris:
tunc in ordinẽ admittere. Nõ
ausim affirmare qd̓ loquar: nã
ipse antonius nunq̃ꝫ de se talia
nobis narrasset sed in signum
singularis memorie vulgo hec
de illo fama ferebaẜ. Diciẜ eniꝫ
adolescẽs tũc ab hoĩe discessis/
se: transactoqꝫ ãno ad eũdeꝫ ita
decreto familiarẽ effectum re
diisse: vt in quacũqꝫ ei⁹ libri p̱te
illũ iterrogasset miꝝ immodũ
hõi satisfaceret. Tũ v̓o nõ iã re
pulsus sed avidissime suscept⁹
sextodecimo etatis ãno assum/
pto bti dñici ac p̄dicatoꝝ hitu

nouū induit hoīez q̄ ẜm deum
creatꝰ ē. Narrauit nob̄ postea
sanctꝰ ꝓsul mihi scꝫ marcoqꝫ p̄
sbytero cui sūma dilectōe eo ꝙ
bonus ac fidelis magnoqꝫ sibi
vsui eēt afficiebat:i cuiꝰ ēt mor
te defecit inq̄t baculus senectu
tis mee:se anteq̄ꝫ ad religionē
accederet voluisse de v̄tute sua
periculū facē. Cūqꝫ ab esu car/
niū abstineret vt id parētes la
teret:fingebat se sūptas ð mēsa
carnes ꝯsumē: q̄s postea clam
sub discū ꝓijciebat. In ea v̄o re
ligione q̄ꝫ mitis i frēs caruſqꝫ
oibꝰ q̄ꝫ dicto maiorꝝ obediens
q̄ꝫ orōni lectōiqꝫ assiduus q̄ꝫ de
niqꝫ eaꝝ obseruationū q̄s ꝯsti/
tutōes appellāt obseruātissimꝰ
fuerit:nō longa ēt narratiōe ex
plicari posse ꝯfidā. Multa rese
canda censeo:ne orōnis longi/
tudine legētibꝰ molestiā afferā
Cognita igit̄ hoīs v̄tute:statim
a pr̄ibꝰ ordīs ad gubernatiōez
aliorꝝ fratrū assumptꝰ ē:m̄ltiſqꝫ
in locis italie p̄or effectꝰ rome:
neapoli:caiete:cortonij: senis:
florētie:fesulis: postremo ēt ge
neralis huiꝰ tusce ꝓuincie vica
rius ac neapolitane factꝰ ē. In
q̄ munē m̄ltos italie ꝯuentꝰ ad
v̄e religiōis atqꝫ obseruātie re
gulā reformauit:m̄ltosqꝫ ānos
magna cū diligētia ac seuerita/
te ꝓuinciā gubernauit:circūcū
do ciuitates pedes sepenūero
icedēs:postremo v̄o etate atqꝫ
corpis infirmitate ꝯfectꝰ asellū
imitatꝰ ꝑsonam saluatoris ꝓ in
mēto hēbat. Ubi v̄o asellus aut
itineris lōgitudine aut viaruꝫ
hyemisue aspitate nō sufficeret
maiori robustioriqꝫ iumēto vte
batur. Tot v̄o tāqꝫ graues mor
bos i eo ordine ꝑpessus ē:vt se/
piꝰ ad mortis piculū accessisse
videret̄. Hermā q̄ꝫ igentē ma
gna cū molestia ptulit q̄ꝫ plures
ānos:q̄ ēt postremo maximam
morti eiꝰ occasionē ꝓbuit. Nar
rabat ip̄e p̄r nōnūq̄ꝫ q̄ꝫ multas
variasqꝫ egritudines ꝑpessus
eēt:q̄t febriū gn̄a:q̄rtanāqꝫ in p̄
mis lōgissimā i ptisim ēt flecti
ab oībꝰ i ipsa iuuētute putabat̄
Sꝫ ex his oībꝰ aiebat liberauit
me dn̄s:qppe q ad maiora ẜua
bat̄. Trāseo q̄ꝫ fuerit charitatis
amator:⁊ fraterne salutis zela/
tor ardētissimꝰ recēsere: n̄ solū
suorum fratrum veꝝ ēt reliq̄ꝝ
oīuꝫ. Omitto dicē quanto vsui
hoīuꝫ eiꝰ admonitiōes:ꝯfessio/
nes:ꝑdicatōesqꝫ fuerint:ad pre
claꝝ eni eiꝰ facinꝰ qualē fe.t.in
sua ad pōtificatū assūptōe oñde
rit festinat orō. Cum.n.vacāte
florētina eccl'ia post mortē bar
tholomei de zabarellis archi/
epi eugenius quartꝰ inde mor
tui locū suffecturꝰ eēt q̄ꝫ plures

partim de nostris ciuibus: partim de his qui erant apud eugenium qui oēs maximis opibus maximisq; fauoribus gliaban/tur ad eam dignitatē cōsequendam maxima ambitōe ferebāt. Hinc q; vexatus romanus pontifex pulsatusq; vndiq; precibus ac multarum peccuniarum pollicitatione vt fertur in ambiguo fuit ad quēnam tale mun⁹ merito deferri posse videret. Postulabant florētini virum grauem sciētia: virtutibusq; ornatum in primisq; ciuem suum. Ad quē iret nō facile reperiebat. Ita nouē mensib⁹ ambiguus suspensusq; animo romanus pontifex perseuerat. Cui tandem subijcientib⁹ viris religiosis psonā Antonij cum iam antea virtutem hois cognouisset statim eorum consci/lijs acquieuit: et nos multo post in consistorio publico fratrem Antoniū admirantibus cūctis ac stupefactis in exaltatōe incogniti viri archiepiscopū florē/tinum pronunciauit: vt in illo id verissime prophete dictum conueniret: Nō est inuentus similis illi qui conseruaret legē excel/si. Erat tum forte Antonius in peregrinatione: et neapolim visitandorum cenobiorum grā pgebat. Cūq; in ipso itinere ad eū hec esset fama perlata: cepit vir sanct⁹ statim de fuga cogitare. A consueta via diuertere ppo/suit: ad mare tuscum iter dirigē in saridiniam properabat: quo ibi vt postea intelleximus incognitus latere posset. Hec enim postea accepi a nepote eius petro: qui hoiem studiose queri/tans talia moliētem inuenerat. Cūq; nepoti id nūcianti conā/tiq; eum ad patriam reuocare ille se talem dignitatem vnq; subiturum negaret velletq; a se nepotē dimittere: ille vero nusq; ab eo se discessurum assereret: necessitate coactus senas a ne/pote suoq; comite conuerso or/dinis deductus cepit qd fuga nō poterat voluntate firmoq; pposito huic de se facte electōi ptraire. Asserebat se tanto oneri minus aptum minusq; ido/neum esse. Sed statim ad eum apostolice littere perferuntur. Significat ei voluntas pontificis: mandatūq; vt q; primū fe/sulas ad cōuentum sancti dñici se conferat. His enim locus nō longe a menib⁹ florentie vrbis situs est. Cūq; illuc vir sanctus apostolico dicto parens deue/nisset: cepit pro hac euitāda dignitate sollicitus esse. Ciues q ad eū frequentes visitandi pa/storis sui congratulandiq; grā veniebant: vt se tali onere libe

rum esse paterenf orabat. Scribebat eugenio litteras aliasqz itidem ciuiū imprimisqz cosmi medicis qui tum i nr̄a ciuitate auctoritate atqz opib⁹ ceteros anteibat: ad eundem summum pōtificem de hoc suo firmo ob nixoqz proposito conscribi litteras summis precibus ipetrauit. Sic omni qua poterat arte huiusmodi aufugere dignitatē nitebaf. At romanus pontifex cum sciret se optimā de eo electionē fecisse: cūqz nullis psuasorijs litteris quas plures ad antonium dederat videret hominē a suo ꝓposito flecti posse tandem per litteras nōnullorū prelatoꝝ imprimisqz grauissime maximeqz auctoritatis viri dn̄ici cardinalis firmani hanc suam oīno voluntatem irreuocabilemqz sententiā eē declarari fecit. Missisqz ad euz oibus super pontificatu capiendo litteris apostolicis: qcqd sibi pro illis offerri exoluiqz ꝯsueuit nō modicā ꝑfecto peccuniā libere ꝯdonauit. Tum demū antoni⁹ nullum iam cernens sibi sbter fugium relictum: cū hanc sūmi pontificis videret obnixam firmāqz sententiam: hoc omniuz suoꝝ ciuium desiderium: veritus ne voluntati dei ꝯtrairet q̄ in his signis tam māifestis apparere videbaf: decreuit ad se non nullos venerabiles sacerdotes abbatesqz ac prelatos fere oēs ciuitatis cōuocare: inter quos etiam nō nulli grauissimi ciuium affuerunt. Qui cum ad eum fesulas in vnū cōuenissent declarata primū summi pontificis voluntate cū singuli super ea re ab eo sententiā dicere, requisiti ad id oneris suscipiēdū hortaref: tum demū omnes vt simul cuz eo preces deo orationemqz facerent exorauit. Qua peracta deum hoīesqz testatus id contra voluntatē suam fieri prostratus in terrā totus impositum a sede apostolica onus suscepit. Uideres tū lachrymas i maxillis oīum singultusqz frequentes ac gemitus cū pre dulcedine tāti facinoris virtutisqz suauitate omnes cōmoti essent. In hoc imitatus est vir sanctissimus antiquos nr̄e fidei pr̄es. Nōne ambrosium: nicolaum: martinū aliosqz maiores nr̄os in quibus erat sanctitas imēsa hoc itidem fecisse memorie ꝓditum est: A qbus hic nr̄ pontifex cum in ceteris mihi non impar illis fuisse videaf vite. s. sanctimonia: doctrina: ⁊ exemplis: in huius etiam dignitatis contēptu q̄z illoꝝ virtuti haud dispar fuerit facile demonstra

uit. Ingressum v̊o ciuitatis nō
in equo vt mos esse ferebat sed
pedes non pretermissa tamen
solēni ꝓcessione reliquoqꝫ ap/
paratu qui ad religionē ptine/
bat: faciundū instituit. Cūqꝫ pri
mo diluculo missam celebrassꝫ
extra ciuitatē in ecclia scti galli
tū magna cum solēnitate atqꝫ
oiuꝫ expectatōe ciuitatē igres/
sus pmū eccliam scti petri ma/
ioris: mox inde nudis pedib⁹
vt mos est eccliam cathedralē
accessit. Postremo obseruatis
ꝯsuetis cerimonijs satis fatiga
tus āteqꝫ cibū sumeret se domū
recepit. Ibi plures plati cū nō
nullis ciuib⁹ q archiepatus cu/
stodes appellant pro dignitate
accepit. Hic iam maiori inge/
nio maioriqꝫ qꝫ in me sit facun
dia opus eēt ad id scꝫ explican
dum quāta cum sapientia: quo
studio: qua vigilantia: q̄ iusticia
qua mansuetudine: qua deniqꝫ
oiuꝫ hoiuꝫ admiratōe tresdeci
annis pontificatū gesserit. Pri
mū oiuꝫ domi familiam mode
stissimā habere voluit eāqꝫ nō
magnā: sed vix officijs necessa
rijs satisfaceret: oēmqꝫ pompā
oēmqꝫ luxum a victu vestituqꝫ
suo ac suoꝝ eliminās. Nullam
habuit suppellectilem nullum
apparatum nō aurea non vasa
argentea: non canes: nō equos
vt pleriqꝫ prelatoꝝ faciūt. Unū
tm̄ paruulū mulum qui etiam
dono ei datus fuerat domi pro
extrema necessitate retinebat.
Aiebat nō decere prelatū bona
paupeꝝ in nutriendas bestias
aut in quēuis alium supfluum
luxum consumere. Duob⁹ pmo
vicarijs qui ius dicerent: dein
de cū duo cōtrouersiā sibi inui
cem afferre viderent: vno tm̄
vtebat. Eligebatqꝫ viꝝ quē pro
bum peritūqꝫ potissimuꝫ arbi/
trabatur: cui pro labore annuo
centum aureos mercedis noīe
d̄ suis bonis dari iubebat. Pro
curatori. xxx. alijsqꝫ domesticis
ministris de quo cōuenerant p̄
mio satisfieri integerrime cura
bat. Nemo fuit apud illū q non
sibi satis superqꝫ factū esse corā
omnibus profiteretur. Procu/
ratori soli omniū colligendorū
fructuum prouentuumqꝫ ac to
tius rei familiaris administra
tionem relinquebat: reliquam
pastoralis cure solicitudinem
sibi reseruabat. Uniuersam eq̄
familiaꝫ quā sepenumero in ti/
more dei viuere hortabatur op
timo victu secluso tamen semp
luxu supfluo pasci iubebat. Ipe
cibis cōmunibus vescebatur:
i hisqꝫ minime curiosus. Sem
per enim quid quaqꝫ die come
sturus esset: penitus ignorabat

Quod ei parabatur apponeba
turqꝫ sumebat. Omni sexta fe/
ria quadragesimalibus cibis ꝑ
se omniqꝫ familia vti ieiuniūqꝫ
seruari mandabat. Ieiunium
quoqꝫ aduentus domini singu
lis annis velut in religione fa/
ciebat seruare ꝯsueuerat. Quo
etiam tempore nonnūqꝫ ouis
in grauescente etate pro corpo
ris imbecillitate vtebatur. Ie/
iunia v̊o ecclesie nulla penitus
nisi morbi grauissimi causa re/
liquisset. Lectioni diuine quā i
mensa semper habebat ita erat
intentus: vt nullū posset lector
verbuꝫ minus recte proferre:
quod non statim eius correctio
ne emendaretur. Diceres ho/
minem non ad cibum sed ad le
ctionē accessisse. Cena eius aut
nulla aut breuissima erat. Sur
gebat noctu semper adeoqꝫ so/
licite vt signum matutini offi/
cij cathedralis ecclesie preueni
ret. Cumqꝫ diuinum officium
cum suis clericis magna cum
attentione et mentis eleuatiōe
persoluisset reliquū quod erat
temporis vsqꝫ ad horam diei
tertiam: lectioni sacre aut com/
ponendis libris de quibus pau
lopost verba faciam tribuebat.
Hora tertia missam celebrabat
quā nūqꝫ nisi magna vrgente
necessitate reliquisset. Celebra
ta missa quod reliquū erat diei
totum in cure postoralis solici/
tudine in audiendisqꝫ his qui
multi diuersis de causis ad euꝫ
ibant vsqꝫ ad serā noctem pre/
ter id temporis quod necessita
ti corporis condonabatur con/
sūmabat. Neminem inauditꝫ
nec vilissimū quēqꝫ a se dimit/
tebat. Satisfaciebat omnibus
quantum in se erat: quippe qui
audiendo patientissimus ac re
spondendo mitissimus esset.
Tāta enim eius ingenio insita
erat humanitas: vt neminem
etiam domesticum ministrum
vnqꝫ quauis de causa i quouis
errato acerbe reprehenderet:
vt ne paululum quidem irasci
aut excandescere posse videre/
tur. Dixerat olim cum esset in
ordine cuidam ex fratribus ad
modum carissimo se siquando
quēpiam in aliquo errato aspe
rius castigasset: non id ex ani/
mi perturbatione sed ex vio/
lentia quam sibi inferebat effi/
cere. Nullis deniqꝫ vexabatur
iniurijs nullis cōtumelijs nul/
lis iacturis mouebatur: omni/
bus humanus: affabilis omni/
bus vt de illo id verissime dici
posset: quod de moyse in libro
numeroꝝ scriptum est: erat enī
moyses vir mitissimꝰ sup oīes
hoīes q morabant in terra. Cō

fluebant ad eum oēs cause ciui tatis nedum clericoꝝ sed ꝛ lai/ coꝝ plurime: qui de cōi ꝯsensu eas in illum tanꝗ̄ in optimum ac iustissimū cognitorē reijci/ ebant. Singulis vero diebus religiosis viris ꝗ̄plurimis do mus eius referta erat: qui par tim elemosynas: oīa eniꝫ bona sua in pauperes distribuebat: partim de rebus dubijs certis/ sima verissimaqꝫ ab eo iudicia reportabant. Tanta enim erat in eo sacraꝝ litteraꝝ cognitio: tanta ꝯsuetudo tanta deniqꝫ in consulendo experientia: vt nō solum ciues veꝝ ꝛ aduene plu/ rimi principes ac prelati de re bus grauissimis eius sententiā plurimi facerent. Ob quā rem etiā antea frater antoninus cō/ siliorū appellari ceperat. Sic enim vtplurimum diminutiue anteꝗ̄ pontifex fieret vocari cō sueuerat. Qꝛ siqs libros ei⁹ ꝗ̄s de omī doctrina sacra magnis voluminibus ꝯscripsit perlege rit dicet tantā in eo hoīe fuisse sapientiā: vt merito toti⁹ italie quinpotius iuxta euangelicum dictū tanꝗ̄ sal ꝛ condimentum quoddā totius terre dici posse videretur. Si qn̄ vō ex illo ne/ gociorū tumultu dabat aliqua vel parua requies statiꝫ ad stu dium diuinamqꝫ lectioneꝫ vel orationem reuertebat. Multa enim alia preter officiū vsitatū dicere ꝯsueuerat: Nā psalmos penitētie dicatos cū letanijs offi ciumqꝫ beate virginis ꝗ̄uis in festo duplici nullo die dicere ꝓ termisisset. Bis saltem in heb domada officiū mortuoꝝ cum nouē lectōib⁹ ꝛ in festiuitatib⁹ solēnibus integrum psalteriuꝫ dicere vsitauerat. Quōqꝫ multa admiratione dignum est nihil vnꝗ̄ legendo sed oīes penit⁹ psalmos memoriter recitabat. Hoc enim hi qui cum eo psal/ modiam dicebāt experimento didicerunt. Asseruit etiā mihi vnus ex suis veteribus familia ribus se potuisse aīaduertere il lum se nonunꝗ̄ flagris verbe rare consueuisse: ꝛ hoc ex q̄ ad archiepiscopatus dignitatē as/ sumpt⁹ est. Illud sane in eo ma gne grauitatis magneqꝫ pru/ dentie signū erat: ꝙ nulla erat tam magna negocioꝝ ꝑturba/ tio que ei ad diuinaꝝ rerū spe culationē reditum remoraret adeo nulla molestia ꝑturbatus summa pace ac quiete interna aīus fruebatur. Dederat mihi sanctissim⁹ pater egregiā quā/ daꝫ monitiōeꝫ litterisqꝫ aureis sententiā ꝯscribendam. Cū eni molestiā pastoralis cure ac tan tā diuersoꝝ negocioꝝ ꝑturba/

tionem solus apud illum dete/
staret: non est inquit possibile
plerisqȝ mortalium ac fere om
nibus ob eā que ex rebus hui⁹
seculi consurgit solicitudinem
aliqua pace ac quiete sedati ani
mi perfrui: nisi ipe sibi aliquē
secretum occultumqȝ mētis se
cessum reseruauerit: ad quem
nec negociorum molestia: nec
curarum solicitudo: nec omni
um rerum agendarūque foris
sunt pturbatio penetret: quo
cum negociorū exercitatio ces
sauerit statim omni passiōe nu
datus animus tanqȝ ad arcem
quandam: & ad hominem quē
paulus interiorem appellat cō
fugiat. Ad qd consequendum
magna aiebat arte opus ē. Cū/
qȝ ipe hac sedati animi pace ac
quiete frueretur: nullum tamē
pastoralis dignitatis officium
omittebat: nullam sacrorum lo
corum ac sanctimonialium mu
lierum visitationem: nulla mis
sarum solēnia: nullas altarium
consecrationes: aut calicuȝ: seu
sacrarum vestium benedictio/
nes ptermittebat. Quibus i re
bus omnes consuetas cerimo/
nias diligenter accuratissime/
qȝ obseruabat. In ordinationi/
bus vo sacrorum ordinum: iti/
demqȝ in ecclesiarum collatio
nibus seu cōfirmationibus: ni/
hil muneris penit⁹ accipi: aut
a se: aut a suorum quoqȝ patie/
batur. Aiebat id genus cōmer
cij: haud quaqȝ ab eo auaricie
crimine que simonia nuncupa
tur alienum esse. Sic etiam re/
liquis in rebus ab omni mune
re imaculatas inoxiasqȝ man⁹
conseruabat. Non amicitia: nō
odio: neqȝ prece: neqȝ precario
vt poetico vtar verbo: a recti
iudicij quā nouisset semita di/
uertebat. Erat tamen cum illa
seueritate summa humanitas
misericordiaqȝ cōiuncta: eaqȝ
in delictis sacerdotum potissi/
mum vtebatur. Idqȝ agebat vt
nec impunitum crimen relin/
queret: nec etiaȝ ad viuum pu
tridum vulnus penitus reseca
ret. Tantūqȝ sua industria sua/
qȝ solicitudine factuȝ est: vt cle
rum quem satis inhonestum:
satisqȝ deperditum omni gene
re flagitiorum acceperat: satis
modestum satisqȝ emendatum
reliqueret. A multis quoqȝ er
ratis ciues suos maximeqȝ a
cōmercijs vsurarijs reuocās:
m̄ltos ad rectā viuēdi normā
pduxit. Ceperat primo in ipsis
primordijs sui potificatus sin/
gulis dominicis diebus ad sin
gulas ciuitatis ecclesie accede
re: ibiqȝ populo qui affuisset sa/
lutis monita ac diuinum pro/

ferre sermonem ini consueuerat. At postea cernens id iam vilescere cum simul huc alij plures egregijq diuini vbi oratores accederet: decreuit in alium rectius operandi vsum id temp9 consumere. Sic vir sanctus oia sui muneris officia magna cuz diligentia maiorique charitate prosequebatur nullum vitans laborem: nullum periculum: nō frigora: non estus: non pluuias obseruabat. Omnes etiam robustissimos iuuenes in tolerādis laboribus anteire videbatur. Accepi ego ab vno ex eius domesticis ministris: illum cū per agros ad ecclesiarum visitationem accederet cum sub ardenti sepius sole ad opus inceptum exire consuesceret: nō nūq compressos remoratosq gemitus dum equum ascenderet edere consueuisse: quos ex latenti vt ille existimabat mala valitudine vehementiq corporis dolore inflictos comprimere ac dissimulare non poterat. Cumq ille vellet sanctuz virum in ipso itinere remorari: et ad modicam vel parui momēti requiem hortaretur: pge modo aiebat nostrum iter prosequamur. Illud sane intactuz

non preterea: quod egomet in eo viro singularis patientie signum conspexi. Cum enim tribus fere annis ante obitū eius relatum fuisset ei clericos i maiori ecclesia minus attente minusq religiose officia matutina celebrare: cepit ipe singulis noctibus ad ecclesiam cathedralem imponende modestie causa accedere. Cumq quadaz nocte magna vis ventorum ac pluuie: ex hyemis asperitate omnia perturbaret: accessim9 duo presbyteri: ego et marcus de quo prius verba feci ad antiquum patrem vt illum ab incepto itinere illa tm̄ nocte retraheremus. Cumq in sententia permaneret: cepi ego audacius aduersari: afferēs senectuti eius illud incommodum algoris ac pluuie: non enim est vnita cathedrali ecclesie dom9 episcopalis: maximum detrimentum afferre posse. Cumq itidem renittenti dicerem nō ne heri ac nudiustertius hoc egisti pater: hanc tantū cepto operi noctem interpone: quo te a tanti rigoris ventorumq flantium tempestate cōserues tum ille testimonium apostoli tanq pro contrario sumens ar

gumento: In fame inquiẽs et siti: in frigore et nuditate: cum me tanq̃ imbecilliorem ad remanendum hortatus esset: ipse ad susceptũ iam munus prosequendum properauit. His tantis tanq̃ egregijs virtutibus effectum est vt magnum sibi sapientie nomẽ magnamq; sanctitatis auctoritatem non solum apud ciues suos: verum etiam apud omnes Italie populos apud nobilissimos principes ac romane curie prelatos compararet. Summa erat populi erga eum reuerentia: summa pietas: magna de eius sanctitate opinio. Quacunq; illum transeuntem intelligebant accurrebant omnes: simulq; genibus flexis proniq; in terrã: maiores pariter atq; minores ⁊ nobilissimi ciuium atq; optimates pro benedictione ab eo suscipienda flectebantur. A summis vo pontificibus non solum amabatur verum summa reuerentia summaq; veneratione dignus esse ducebatur. Eugenius quartus qui cognita hominis virtute illum ad eum dignitatis graduz vocauerat paulopost: vt eo copiosius frui posset: florentia illum ad se romam accersiuit. Erat enim pontificis summi vt fertur intentio maiori eum honestare dignitate. Fecissetq; voto satis nisi paulopost morbo preuentus diez obijsset. In qua egritudine antonium semper egrotanti assistere: et per manus eius sacrosancte ecclesie sacramẽta extremamq; vnctionem suscipere voluit. Non minori eum dilectione aut reuerentia nicolaus quintus qui in pontificatu successit eugenio prosecutus est. Integritatem atq; hominis sanctitatem non solum admirabatur: verum et alijs p̃dicabat. Diciturq; hoc fuisse ex Nicolai summi pontificis ore prolatum. Non minus ait: ego archiepiscopum florentinum sanctorum cathalogo adhuc viuus ascribendum putarem quam Bernardinum mortuum: quẽ ego multis verissimisq; testimonijs omni approbante ecclesia canonica celebratione decoraui. ¶ Magnum profecto verbum atq; immense sanctitatis testimonium: idq; non in bernardini detractionem sed

in laudem antonij prolatum fu
isse iudicamus. Cōstituerat eti
am idem summus pontifex vt
appellationes causarum: et iu/
diciorum que a sententia ipsius
archiepiscopi fierent ad sedem
apostolicam in romana curia
non admitterentur. Existima/
bat enim qđ iudicasset vir san/
ctus nullius cuiusqꝫ iudicio in
fringendum esse. Nil tum ab
apostolica sede petisset antoni
us: qđ non: siue pro se: siue pro
quouis alio facillime impetras
set. Quinetiam cum in quadam
penuria ciuitatis nostre postu
lata primo a summo magistra/
tu: acceptaqꝫ pecunia publica
famelicam plebem ac pauperes
iesu christū pauisset antonius:
cum perdurante charitate an-
none suis sumptibus prouenti
busqꝫ episcopatus qui exiles ad
modum sunt supplere non pos
set: a nicolao papa pro pascēda
plebe magne pecunie subsidiū
impetrauit. Neqꝫ id semel tan
tum: sed et sepius a summo ma/
gistratu cōsecutus est. Comple
ctebantur illum pari charitate
pariqꝫ beniuolentia: plati om/
nes ac reuerendissimi roma/
ne ecclesie cardinales. In pri/
misqꝫ vir magne auctoritatis
ac virtutis dominicus sub titu
lo sancte crucis ecclesie roma/
ne cardinalis firmanus: qui đ
se post obitum magnum inte/
gritatis ac sanctitatis nomen
posteris dereliquit. Quid di/
cam de petro sub titulo sancti
marci qui eugenij pōtificis ne
pos fuerat? Quid de iohanne
sub titulo sancti sixti? Quid de
eo qui nuper sub titulo sācte: sa
bine cardinalis effectus est tūc
vo temporis episcopus spole/
tanus erat: quo amore ac mu/
tua inter se charitate maxime
ob similia studia amplecteban
tur: consulebatqꝫ sepe alter alte
rum in rebus dubijs. Quid de
reliquis cardinalibus loquar:
quibus ita charus erat in beni
uolentia deuictus: vt omnes san
cto viro rem gratam facere sū
mo gestirent desiderio. Neqꝫ
hoc ex officiosa antonij ambiti
one prouenerat. Nemo enim
hominum erat: qui minus eo
ad gloriam et ad excellentiam
dignitatum accenderetur. Nō
pecunia: non laude hominum:
non vituperatione: non volu/
ptatibus vllis mouebatur anto
nius. Non habitum ordinis sui
non animum: non faciem aut
vultum in dignitate mutarat.
Cupiebatqꝫ potius vt sepius ex
eius ore audiuimus si licuisset
ad suam reuerti monasticā cel
lulam: qꝫ ad altiora trascende

re. Memini ego cum quidam
ei satis impudenter breui eum
cardinalem futurum adulandi
gratia dixisset: tum ille de sero
de inquit ac propinqua morte
nobis de maiori gradu ac exal
tatiõe meditandum. Cũqz alio
item tempore alius eum sancti
tatis nomine appellasset: San
cti inquit antonius in paradi/
so habitãt: nos autem peccato
res in terra. Post obitum vo
nicolai ad calixtum tertium q
i apostolica sede ei successerat
a summo magistratu nostre ci
uitatis legati romam missi sũt
inter quos vt legationi adde/
retur auctoritas antonius pri
mo loco electus. College autez
ei9 giannoz9 pandolfinus eque
stris ordinis: otto nicolinus iu
riscõsultus: antonius ridulfus
& iohannes medices. Qui cuz
perusio iter facientes romam
magno apparatu peruenissent
statuta die in consistorio publi
co ad presentiam pontificis ad
missi sunt. Quo in loco qui & p
sonarum auctoritate: & magna
hominum etiam doctissimorũ
frequentia celeberrimus erat:
talis fuit ad summuz pontificẽ
oratio antonij: tanta verboruz
ac sententiarum venustate: tan
taqz gestus ac vultus grauita/
te vocisqz sonoritate prolata:

vt stupentibus omnibus nõ iã
theologus aut orator: sed mis/
sus e celo angelus prolocutus
esse videretur. Tangebat in ea
oratione abstrusa mysteria: sen
tentiasqz grauissimas adiece/
rat. Que omnia nunc enume/
rare cum adhuc ipa extet ora/
tio superfluum iudico. Qua ex
re id factum est: vt cum antoni
us magnum antea ciuitatis no
stre nomen maiorum gloria
maiorisqz auctoritate illustrassz
ad successorem calixti pium se
cundum romanum pontificez
eodez legationis officio fungi
summo itidem eligenti magi/
stratu cogeretur. Nec fuit ea le
gatio priore deterior: aut appa
ratus: aut personaruz dignita
te: in qua etiam elegans ac glo
riosa fuit oratio antonij. Fue/
runt autem college antonij in
hac secũda legatione angelus
acciaiolus equestris ordinis:
loisius guicciardinus: petrus
pazius: gulielmus rucellarius
petrusfrancisc9 medices. Qua
vo beniuolentia ac dilectione
pius papa ex ea parua qz in il/
la legatione cum eo habuerat
consuetudine antonium com/
plexus fuerit: qzqz de eius san
ctitate opinionem conceperit:
indicauit postea in obitu eius
decretum eiusdem summi pon

tificis: quam rem paulopost se riosius enarrabo. Illud sane ad maximam antonij laudem ces/ sisse videtur quod cum pius papa in ipsa prima assumptione su/ am vellet curiam romanam in quibusdam minus decenter: minusque honeste vsitatis re/ formari: et ad id curandum ali quos ex grauioribus cardina libus constituisset quos refor/ matores curie appellauit. An/ tonium quoque illis socium tan/ quam optimum ac prudentissi/ mum virum adiecit. Sed ea reformatio maiori vrgente ne cessitate: tunc intermissa et in ali ud maioris quietis tempus di lata est. Cum etiam federicus imperator qui romam ad coro nam imperij capiendam pro/ fectus est ad italiam aduenta/ re diceretur: elegit summus ma/ gistratus nostre ciuitatis anto nium legatum: qui imperatori obuiam fieret. Sed antonius iam senio atque imbecillitate co fractus id honoris ad aliuz de ferri maluit. Hec dico vt intel ligamus qualis erat de pruden/ tia antonij deque eius facundia opinio: neque profecto falsa. Nam vt cetera omittam in quibus elo quentia Antonij demonstrata est: illud sane silentio preterean dum esse non censeo quod cum ex legatione quam ad calixtum ha/ buit: in patriam cum collegis reuersus esset antonius. Cumque ad summum magistratum: vt de more est functe legationis ra tionem redditurus accessisset: totum enim legationis pondus ei incubuerat talis tam longa: tam dilucida: tamque recenti me/ moria fuit eorum que gesserant in legatione copiosa enarratio vt a diuino potius quodam quam ab humano ingenio oratio illa habita esse videretur. Eoque id magis animaduerti: quo om/ nes qui tum aderant plurima admiratione: maximoque stupo re perculsos esse conspexi. In vtraque enim legatione sancto vi ro comes fui: et secretarij offi/ cio functus. Neque vero vsque eti/ am in rebus magnis deerat an tonio animi magnitudo. Quod tum maxime patuit cum etiam ma gistratum summum nonnullis in rebus coram redarguere au sus est. Idque potissimum fecit eo tempore quo franciscus pa/ tauinus: qui nunc est ferrarien sis episcopus: tum vero euge/ nij thesaurarius: huc missus ab ipso summo magistratu pro vin/ dicandis redimendisque nonnul lis nostrorum ciuium: qui rome

detenti erãt: velut obses capt⁹ est. Erat tum forte extra ciuitatem visitationis causa Antonius. Qui cum hanc rem accepisset magna ad vrbem festinatione properauit: summumq3 statim magistratu3 adijt: magnaq3 detestatione quod per illos factum erat redarguit. Clamabat tum sũmo magistratuí Antoni⁹ non licere quauis de causa viro ecclesiastico violentia3 afferri. Qđ nisi ab incepto destitissent grauissimã in eos excõmunicatõis sentẽtiã publicasset. In principio quoq3 sui pontificatus: non minore laude dignum operatus est facinus. Cum enim quadam die visitandarum ecclesiarum gratia ciuitatem perambularet: vẽtum est ad quendam locum: vbi ciues multi publice ad talorum alearumq3 ludum conuenerant. Quod cum vidisset vir sanctus illuc accedens precedente cruce summa cum detestatione omnia ludi instrumenta subuertit. Cum vo subsequentibus annis subito in ciuitate nostra ludus nouus qui per sortes fiebat exortus esset in quo non tantũ nostra: veru3 et romana ciuitas infecta erat adeoq3 deperdita: vt omnis pene populus relicto artiu3 exercitio illuc ad perdendam peccuniam priuatamq3 substantiã se quisq3 conuerteret. tanta fuit pastoris industria: vt sicut repente aduenerat ludus detestabilis: ita repente penitus extinctus esse videretur. Quod etiã rome postea summus pontifex ad imitationem Antonij tolli iussit. Ex qua ieiunum id bonum consecutũ est: q cum quidam ĩ nostra ciuitate sacerdos ex illis sortibus aureos mille lucratus esset: intercepit eam peccuniam Antonius ac pauperibus errogauit. Erat enim tunc quoq3 plebs famelica in nostra ciuitate. Nõ defuit etiã tum Antonio magnitudo animi cum sordidissimum hominem ac detestabile caput ioannis canini quem heretica prauitate infectum deprehenderat non approbantibus id multis ciuibus flãmis concremandum esse adiudicauit. Quod vo in hac extrema posit⁹ egritudine in qua etiam decessit: q bus verbis: quo animo ecclesiasticam ĩmunitatem tutabatur. Cũ enim per publicos magistratus lata lex eẽt in qua cõtra canones clericorum patrimonia tangebantur: audebat

dicere se etiaꝫ in summum ma gistratum nisi ea lex abrogata fuisset ex communis sententia: quin etiam si opus esset in vni uersam ciuitatem se interdictũ ecclesiasticum imissurum. Sic merito eum vt summe virtutis virum verebantur omnes: co lebãt vt patrem: vt sanctissimũ virum adorabant. Neqꝫ id im merito. Erat enim vniuersorũ ciuium patron⁹ quidam ac pat patrie qui omnibus prodesset: neminem lederet: omnẽqꝫ sub stantiam suam pauperibus ero garet: neqꝫ id parce aut minu tim. Cẽtum enim aureos in fe stis paschalibus in pios vsus ⁊ necessitates pauperum distri buere consueuerat: preter quo tidianas elemosynas. Nihil si bi reseruabat: nihil post se i mor te nisi necassariam eamqꝫ par uam ac tenuem suppellectilem deliquerit. Edificandi quoqꝫ curam aut solicitudinem nũqꝫ habuit. Hoc successorib⁹ aiebat meis faciendum reliquamus. Uerũtamen cũ non paruis ter remotibus vniuersa esset florẽ tina ciuitas conquassata: in re staurationeꝫ domorum itidẽqꝫ in alijs condendis nouis edifi cijs ita postulãte necessitate cõ sumpsit. Et quoniam terremo tuum mentioneꝫ fecimus adij ciendum est illud portentũ qđ apud castellum sancti cassiani quod a nostra ciuitate octo mil libus passnũ distat biẽnio post terremotus illos contigisse cõ sperimus. Nam in vigilia sctí bartholomei apostoli summo mane in ipso crepusculo talis tanqꝫ vehemens fuit aeris per turbatio: tanta ventorum pro cella: vt nulle nedum arbores aut vergulta: sꝫ nec edificia qui dem stare posient. Euulse sunt radicitus quercus ingẽtissime alie trũcate: pinnus quoqꝫ gros sissime per mediuꝫ fracte ac di stracte sunt: vastatiqꝫ sunt agri arboribus. Sed neqꝫ domus vlle tantam tempestatem per ferre potuerunt. Omniũ tecta euersa ac dispersa non nulla ẽt integra sublata ⁊ longo spatio de loco ad locum translata sũt. Pleraqꝫ edificia penit⁹ ad ter ram postrata. Occisi etiã mul ti promiscui sexus viri ac mulie res a ruinis oppressi. De peco ribus nihil loquor cum in ea ꝓ cella illud sane poeticum dici posset: cum stabulis armẽta tra hit. Facta est igitur tũ magna arborum domorum atqꝫ homi num strages. Illud quoqꝫ pro fecto multa admiratione in ea ventorum perturbatiõe dignũ est: ꝙ cum quedam ecclesia ma

gnam ex ea procella ruinam fe
cisset corruentibus aliis vndi/
qz muris ac parietibus: solum
tabernaculum corporis domi/
ni intactum ibidem illesumqz
permansit: magnum sane no/
stre fidei argumentum. Fuit
autem ea rerum perturbatio
ex ventorum commotione sine
aqua primo: mox' subsecuta est
ingens pluuia. Nihilqz in eo
turbine salubrius fuit qz bre/
uitas temporis: nam octauo fe
re hore spatio perdurauit.
Breue etiam terrarum spati/
um per latitudinem occupauit
Non enim integros mille pas
sus complexa est: per longitu/
dinem vo magis magisqz ad
quinquaginta millia passuum
plusue protracta est; et a tyre/
no vt fertur mari eleuata per
vulteranum agrum ac floren/
tinum ad fesulanum vsqz per/
uenit. Res sane magni porten
ti: ac nostris temporibus inau
dita. Erat vo antonius vt iam
ad illum redeamus vt in aliis
accuratus: ita sui commodi aut
cultus corporis negligentissi/
mus: adeo vt post menses mul
tos ad commutandas plenas
sordibus ac pediculis tunicel/
las et calligas vix compelli pos
set. Quin etiaz id quod ab vno
ex eius fratribus admodum il
li familiarissimo accepi non ta
cebo. Sunt enim que nunc a
me scribuntur de Antonio vi/
ris grauibus: et his qui iam
solido vt ait apostolus vtuntur
cibo maxime edificationis cau
sa ac magne sanctitatis exem/
plar. Quod vo filii huius se/
culi de hisce rebus sentiũt par
ui facimus. Aiebat autem fra
ter ille Antonium quadam vi/
ce cum cibum sumeret petiisset
vt sit vinum sibi misceri: cumqz
frater ille cyatum in quo paulo
ãte vrina fuerat abluere ac mũ
dum reddere festinaret: sic mi
sceto inquit Antonius: nam lo
tum illotumqz esse nil refert.
In quo beato Francisco simile
quid fecisse apparet qui cinerẽ
ferculo immiscuisse dicitur ne
vitio gule tangeretur. Ut vo
sui aut voluptatis negligentis/
simus: ita erat equi iustiqz di/
ligentissimus obseruator. Ab
eo quod semel bonum rectum/
qz esse nouerat nullis multo/
rum magnorumqz ciuium pre
cibus flectebatur. Sic tandem
ciues omnes illum admoduz
verebantur et amabant pluri/
mum. Quin hec fuerũt cosmi
multa cum sapientia verba pro
lata: qui vt opibus ita et pruden

tia ceteros ciuium anteire du/
cebatur. Magne aiebat fue/
runt hac tempestate nostre ci/
uitatis calamitates: maiora pe
ricula bellorum: pestis: inedie
terremotuū. imprimisqꝫ occul
tarum seditionum: que omnia
meo iudicio nostram euertis/
sent ciuitatem: nisi pontificis
nostri merita orationesqꝫ re/
stituissent. O preclara ac sapi/
enti viro digna sententia. Is
etiam vt nuper in successore
antonij sic prius in ipsa anto
nij promotione sua suorumqꝫ
postponens cōmoda: vtilitati
publice ꝯsulendū putauit. Il/
lud sane non est pretermitten
dum: quod ad perfectam An/
tonij gloriam pertinere videa
tur. Nihil enim deest vt pro
pheta ait timentibus deum.
Si enim Antonio tabulis te/
stamentoqꝫ dignitatem suam
cuippiam legare licuisset: ne/
minem ei qui sibi in pontifi/
catu successit preponendum iu
dicasset. Eum enim rectum do
ctumqꝫ virum existimabat: cu
ius etiam iudicio in dubijs va
rijsqꝫ sententijs sepius vteba/
tur. Sed de hoc alias. Nunc
ad Antonium redeamus. Qui
cum iam septuagesimum eta/
tis annum attigisset: tredecim
enim vt diximus annis ponti
ficatum gessit ad quē cum qn/
quagesimum septimum ageret
annum assumpt⁹ est: febri qua
dam lenta correptus quā fleg/
maticam physici appellant:
non vehementi sed longa egri
tudine laborauit. Cumqꝫ ce/
pisset morbus ingrauescere ve
hementiorqꝫ eum febris vexa
ret accessi ego ad lectum i quo
iacebat conabarqꝫ: vt fit egro/
tis: ipsum amantissimum pa/
trem consolari simulqꝫ bonam
spem ⁊ conualescentiam polli
cebar. Ad quod vir sanctus
fiat inquit voluntas dei. Et pau
lopost subiunxit prophete ver
ba que scribuntur in psalmo.
Dies inquit annorum nostro
rum in ipsis septuaginta an/
nis. quasi preuidisset vite sue
terminum: cuꝫ ad eam iam eta
tem vt paulo superius dixim⁹
peruenisset. Imposuerat etiaꝫ
non multo antea extremā ma
num ingenti libro magnoqꝫ vo
lumini quam summam appel
lauit. Quam longo tēpore ma
gno labore multoqꝫ artificio cō
scriptam: vt paulopost docebo
non ad meatus syderum na/
tureqꝫ occultas vires demon
strandas: sed ad dandam edo
cendamqꝫ eam salutis scien/

tiam ediderat que in edocen
do timore domini cum per/
ceptione mandatorum eius ac
operis conſumatione poſita ē.
In.quo libro quicquid ad con
ſiderationem ſpeculationemqꝫ
ſacratiſſime theorie: quicquid
ad nobiliſſimaruꝫ virtutum ac
quiſitionem: quicquid deniqꝫ
ad bene beateqꝫ viuendi vſum
pertinere videatur dilucide ſa
pienterqꝫ conſcriptum eſt. Ni
hil pretermiſſum: nil obſcure
nil conciſe mutilateqꝫ dictum.
Eaqꝫ decauſa magno eum vo
lumine neceſſario concluſit.
Non enim de vniuerſalibus
tm̄ rebus ſcripſit: verum etiā
ad particularia queqꝫ deſcen
dens ad hunc noſtrum viuen
di vſum ⁊ ad ſingulareꝫ quan
dam humane vite operatio/
nem doctrinam accomodauit.
Quam etiam quinqueparti/
tam eſſe voluit. Et in prima
parte de anima in genere deqꝫ
eius nobilitate ac de immor/
talitate anime diſputauerit.
De infuſione eius in corpore:
de eius potentijs que extrin/
ſecus ſunt: de intellectu ac vo
luntate de paſſionibus anime.
Item de cauſis peccati. De pec
cato ac nocumento eius. Iteꝫ
de ſeptemplici genere legum
Cuius principium eſt. Quam
magnificata ſunt opera tua do
mine. Et vade ad formicam
o piger. In ſecunda parte de
ſeptem vitijs in ſpecie ⁊ de eo/
rum ramis. In primiſqꝫ de ſu
perbia eorum capite: et in pri
mo titulo tractauit de ſimonia
⁊ vſuris diffuſe: in ſecundo de
reſtitutionibus: item de iura/
mento ac periurio: item de vo
to ac tranſgreſſione voti: po/
ſtremo de infidelitate eiuſqꝫ ge
neribus. Que incipit. Tu con
tribulaſti capita draconum in
aqs: tu ꝯfregiſti capita dracōiſ
In tertia de officijs cuiuſqꝫ ho/
minis cuiuſcunqꝫ conditionis:
de omni arte atqꝫ vſu viuendi
vtiliſſimū ſane opus: quod etiā
de ſtatibus hominum appel/
lauit. In quo etiam de cenſu/
ris: de excommunicatione ſcꝫ
ſuſpenſione et interdicto atqꝫ
irregularitate copioſe pertra/
ctauit. Item de ſeptem eccle/
ſie ſacramentis. Que incipit:
Aſtitit regina a dextris tuis in
veſtitu deaurato circūdata va/
rietate. In quarta vō parte de
ſeptem virtutibus quatuor car
dinalibus tribus theologicis.
De gratia ſpūs ſcti in genere:
de ſeptem donis. Et ī dono pie
tatis adiecit quadraginta ſex

sermones de beata virgine maria. Incipit: Benedictionem dabit legislator ibunt de virtute in virtutem: videbitur deus deorum in syon. In quinta vero hystoriam a principio orbis cōditi vsqz ad tempora sua complexus ē. Que incipit. Loquar propositiones ab initio. Alios itidem breues libellos quosdam latino: nonnullos etrusco sermone conscripsit: vt sacerdotibus minus doctis aliisqz idiotis personis consuleret. In quibus omissis argumentorū disceptationibus nudas conclusiones breuitatis causa conscripsit. In illo vero magnoopere quam quinqzpartitam summam esse diximus nihil omnino dixit quod non multis rationibus maximisqz argumentis: omniumqz etiam approbatissimorum doctorum augustini hieronymi gregorii ambrosii thome: aliorumqz testimoniis atqz auctoritate ꝯfirmatū protulerit: adeo vt nemo vnqz in tāto ope quicqz min⁹ recte minus elimate aut iprudenter prolatum redarguere potuerit In qua re illud sane multa admiratiōe dignū ē eū hoīez q p⁹ ī ordine suo in ꝯtinua ac maxima suoꝝ fratꝝ admistratiōe: deinde ī pōtificatu ī maximis negociorum ac rerum agendarum perturbationibus constitutus fuerit potuisse tot librorum volumina tam variis materiis conscripta tot doctorum ac sacrorum canunum testimoniis ⁊ auctoritate firmata conscribere. Cum igitur antonius vt paulo superius diximus iam libros suos pro suo desiderio ad cōmunem hominum vtilitatem exactos reddidisset: cū iam clerum ciuesqz suos ex mala vitiorum consuetudine ad recte viuendi normam maxima ex parte reuocasset: cū deniqz de se omnibus mortalibus optimum sanctissime vite exemplum prebuisset: placuit altissimo corona debita tantorum laborum hominez non frustrari. In ea igitur de qua nunc diximus positus egritudine: curauit pmo omnia ecclie qd oībus mādat fidelib⁹ sacramēta suscipe. Cūqz in die aplōꝝ philippi ⁊ iacobi ante crepusculū extremā vnctionē simulqz plenariā indulgētiā astātib⁹ frīb⁹ suis q semꝑ vīꝝ ī ea egritudine assidue ac frequentes magna cū charitate obseruarūt suscepisset: cūqz illi circūfusi lecto matutinum offm̄ decātarēt ꝯuenissētqz ad

laudes:tum vir sanctus in ipsa
iam mortis anxietate positus
magno conatu in feruore spiri
tus initium aliis faciens dixit:
Deus in adiutorium meum in
tende. Quod imense pietatis
signum:magna fuit gemituum
omnib⁹ astātibus ac lachryma
rum reintegratio. Cū vero quasi
ad ipsum vite terminum deue
nisset: nec iam vlla nisi pauca
admoduꝫ atqꝫ ea semi integra
verba proferret: hoc sepius ex
ore eius verbum auscultantib⁹
audiebatur: seruire deo regna/
re est: quasi iam laboris sui pre
mium paratamqꝫ ante oculos
mercedem intueretur. Aliud
hoc item verbum sepius profe
rebat. Sancta ⁊ imaculata vir/
ginitas: quibus te laudibus ef/
feram nescio. Cūqꝫ fratres qui
totum iam psalterium legerāt
eosdem psalmos reiterarent ꝑ
uenissentqꝫ ad eū versum psal/
mi vigesimi quarti qui dicit:
Oculi mei semꝑ ad dominuꝫ:
ipse eleuatis tunc oculis erectis
qꝫ ad celum manibus eundem
versum replicauit: Oculi mei
semper ad dominum: quoniā
ipse euellet d laqueo pedes me
os. Simulqꝫ ex continuo labio
rum motu ⁊ ex nonnullis per/
ceptis ex ore eius verbis intel
ligebatur illum in continua ta

citaqꝫ psalmodia detineri. Ma
ximeqꝫ eum psalmū sepius ite/
rare videbatur qui in vltimis
matutinis laudibus decantaꝛ:
Laudate dominum de celis et
reliqua: quo etiam in vita vt sui
fratres asserunt delectari plu/
rimum consueuerat. Nō nūqꝫ
etiam porrectā a fratribus bre/
uem domini crucifixi imaginē
cōplexus tāto dilectiōis deoscu
labatur affectu: vt astantes oēs
nullo pacto lachrymas conti/
nere valeremus. Sequenti igi
tur die post festum apostolorū
hoc est secunda maii: ⁊ in vigi/
lia ascensionis domini post lō/
gam anxietatem spiritus ille
sanctissim⁹ solutis corporis vin
culis ad ethereas sedes euola/
uit. Quod magnis signis veris
simisqꝫ argumētis ita fuisse cō
probatur: ex quibus nō omnia
nunc recensenda sed quedam
in laudem tantarum virtutum
pretermittēda nō sunt. Illudqꝫ
in primis quod verissima ipso
rum fratrum narratione perce
pimus. Fertur enim quidam
eiusdem ordinis frater constā/
tius nomine vir magne sancti
tatis: cum esset in ciuitate escu/
lana ⁊ vigilans oraret in eccle
sia vidisse manifeste antonium
eadem ipsa hora qua ex hac vi
ta migrauit gloriosum ad cele/

stem patriam euolasse. Atq3 il/ lud ita esse maiori confirmaret argumento vidit eadem hora alium fratrem qui etiam i alia ciuitate tunc obierat non iam ad celum sed ad purgatorias se des descendere. Quod cu3 ille aliquãdiu reticens ⁊ leticia in sueta vultusq3 hylaritate dissi/ mulare nõ posset: pulsatus pre/ cibus diu a fratribus tande3 id quod vidisset magno cum gau dio enarrauit: ⁊ de morte vtro runq3 post aliquod dies id ita esse certa rei experientia com pertum est. In ipso quoq3 exe/ quiarum die dum corpus in ec clesia sancti marci positum eẽt: accessit mulier q̃ altero latere debilitato ac stupido diu man/ cha fuerat tactoq3 sancto corpo re anteq̃3 de ecclesia recederet integritatẽ virium in toto cor pore se recepisse percepit. Sed anteq̃3 ad reliqua que volum9 signa narrare accedamus dicẽ dum est quali eum honore i ip so funere pius romanus ponti fex honestare ac gloriosum red dere voluerit: qui tum forte in ciuitate florentina aderat ⁊ ad celebrandum id concilium qd dictum appellauit mantuam p perabat. Primum igitur om/ nium statim post obitum An/ tonij funus ipsu3 diligenter ac

magnifice curari pro viri ac ci uitatis dignitate mandauit: q̃3 pluresq3 episcopos aliosq3 pre latos ad funus deducendũ ac/ cedere: omnem archiepiscopi defuncti familiam longis pul/ lisq3 vestibus indui: ad quod ẽt bona pars ciuium magneq3 au ctoritatis viri honestãdum ac cesserũt. Reuerendissimus q̃3 cardinalis sancti marci de quo superius mentionem fecimus tum amicitia tum pietate com motus in ipsa cathedrali eccle sia officio exequiarũ adesse vo luit. Primum igitur ad ecclesi am maiorem deductum vnde rite officio celebrato ad ecclesi am sancti marci et conuentum predicatorum vesperi magna populi subsequente multitudi/ ne corpus translatum. Sic eni3 ipse testamento legauerat: vt iuxta fratres suos humi conde retur. Uideres tum vniuersam cõmotam ciuitatem a maiori bus vsq3 ag minores: ⁊ tam ma res q̃3 feminas ad sancti viri manus pedesq3 deosculandos accedere. Hinc gemitus: inde suspiria: a mltis lachryme: a nõ nullis querule voces edebant. Neq3 hoc tantum ipsa ciuitas fecit viciq3 in suburbijs positi: verum ex montibus vndiq3 de scendẽtes ac de remotis regio

nibꝰ innumerabilis populus ac
cedebat. Addiderat etiam sum
mus pontifex maximum eius
viri sanctitati testimonium: vt
quicūqꝫ ad sanctum corpus be
nedictasqꝫ manus deosculan/
das accessisset: septem annos
septemqꝫ quadragenas indul
gentie ac culparum remissio/
nis consequeretur. Factumqꝫ
est ex noua semper superueni/
entis populi atqꝫ aduenarum
multitudine vt sanctum corpꝰ
in ipsa ecclesia aliquot dies vi/
dendum omnibus deosculan/
dumqꝫ necessario poneretur:
nec nisi octaua die post eiꝰ obi/
tum sepulchro condi posset. Il
ludqꝫ sane multa admiratione
dignum est tanto tempore re/
seruatum corpus exanime nul
lum tetrum odorem edidisse:
quin potius mirabili semper
fragrantia redolebat. Uideba/
turqꝫ omniū iudicio venustior
letiorqꝫ in mortuo facies q̄ꝫ fue
rat in viuo. Insuper manus pe
desqꝫ nullo rigore cōtracti nul
loqꝫ maculati liuore cerneban
tur. Quod certe omībus id cer
nentibus magnum sanctitatis
signū esse ducebatur. Ad signa
v̄o que hactenus post eius obi
tum visa sunt non omnia tamē
enarranda accedamus. Sed vt
paulo ante dixeramus nō sunt
etiam omnia pretermittenda:
ne eam partē que multis fortas
se in eo nobilissima esse videa/
tur intactam relinquamꝰ: vtqꝫ
etiam pijs mentibus aliqua ex
parte satisfactum esse videatur
Pauca igit̄ ex illis certissima
perstringemus. Simulqꝫ cum
singulis diebus noua semp̄ ad/
di videantur: alijs hoc munus
copiosius absoluendum relin/
quemꝰ. Narrauit mihi nuper
vir quidam leonardus antonij
ciuis reatinus non ex infima
plebe se huius sancti viri meri
tis non tantū bonam valitudi/
nem verum etiam incolumita
tem ac vitam consecutum. Nā
cum ad balneas porrecte profe
ctus in grauissimam febrem in
cidisset: adeo vt iam de sua salu
te diffideret: recordatus sancti
tatis antonij pōtificis: facto vo
to statim conualuit. Filiolū q̄ꝫ
suum qui de alto loco ad terraꝫ
ceciderat cum medici iam de
eius morte patri meditandum
preciperēt magna cum fiducia
pater sancto viro antonio natū
vnicum toto mentis affectu cō
mendauit: ⁊ paulo post filium
se habere incolumeꝫ intellexit
Hec mihi leornardus ipse lon
giore narratione cum lachry/
mis recensebat. In cuius rei te
stimonium ad sepulchrum An

tonij magnam sui ac filioli par
uulam imaginem apposuerat.
Accepim⁹ etiam a fide dignis
mulierem quēdā hinc ciuem
ac nobilem cū in pariendo diu
tius laborasset nec difficultati
partus vllum remedium in/
uenire posset: superpositis alli
gatisq3 eius ventri paucis ad
modum pilis qui ex barba An
tonij iam mortui abrasi conser
uatiq3 fuerant illico partus fa/
cilitatem ac pfectionē ɔsecutā.
Reuerendissimus vo cardina
lis sancti sixti vir magne scien/
tie atq3 auctoritatis,cum etate
simul ac morbo confectus senis
ad ciuitatem florentinam acce
deret:nunciatusq3 ei esset obit⁹
antonij oculis simul ac mente
ad celum erectis a sancto viro
magnum sensibiliter egritudi/
nis sue ac corporis passionum
leuamen impetrauit. Cumq3
postea ciuitatem intrasset:ad se
pulchrum antonij supplex cum
lachrymis in testimonium tan
te sanctitatis accessit:ibiq3 lam
padem gloriosam accendi vo/
luit. Quid luisius q fuerat An/
tonij domesticus nonne patrē
suum iacobum qui ob infirmi/
tatem ex amentia noctu domū
exire ⁊ solus in tenebris ciuita
tem circuire cōsueuerat:nec ab
hoc morbo vlla medicorum cu
ra biennio sanari poterat: cum
pro eo filius sancto viro votū
fecisset incolumē ac sanum pa/
rentē recepit? Quod mihi po/
stea ipse luisius proprio ore re/
censuit. Alius item adolescens
nicolaus sacchetus nomine ci/
uis noster cū grauissimo apo/
plexie morbo correptus esset:
cūq3 de eius vita penitus me/
dici diffiderent eo ꝙ vltra vi/
ginti ⁊ quatuor horas insensibi
lis perduraret: contigit vt duo
ex fratribus predicatorum qui
ad visitandum infirmum acces
serant cum illum pene mortuū
esse cōspexissent reuersi domū
positis genibus ad sepulchrū
antonij orauerūt pro illo. Qui
statim sequenti die stupentib⁹
oībus conualescere cepit: sicq3
nō multo post incolumitati re/
stitutus. Possem alia multa si/
gna huiusmodi enarrare que
pretermittēda censeo. Pluris
enim facienda iudicamus que
in eius vita ac moribus vidim⁹
queq3 ex eius doctrina ac sapi/
entia bona nascuntur que supe
ri⁹ enarrauim⁹ q̄3 ipa miracla.
Quin etiam anteq̄3 ex hac vita
decederet antoninus non caruit
eius vita miraculis. Cum enim
aliquot annis ante obitum pro
officio pastorali suffraganei sui
episcopi pistoriensis diocesim

visitaret: est enim florẽtina ci/
uitas vrbis pistorij fesularũq3
metropolis: cumq3 ipas quoq3
alpes visitando circuiret per/
uenit ad officinã quandã fer/
ri fundendi. Cumq3 ipse vna
cum suis comitib9 vidende no
ue fabrice desiderio officinam
intrasset: fertur quidam ex his
qui fabrili operi intenti erant
calore ignis ac labore fatigat9
cum eos intrantes officinã cõ/
spiceret idq3 moleste ferret: ce
pisse pturbati animi verba ac
blassemias proferre. Mirum
est profecto quod fertur. Cepit
statim ferrum congellari: adeo
vt nullo igne nullo labore nul/
laq3 arte fundi posset sicq3 tota
illa nocte perdurauit. Sequen
ti mane officine magister sctõ
vt videtur spiritu afflatus ad
antonium accedit eumq3 sum/
mis precibus exorat vt ad offi
cinam accedens super illam si
gnum crucis eiusq3 benedictio
nem infunderet. Quod cum fe
cisset antonius motus viri pre
cib9: ferrum quod prius duris/
simum fuerat statim fundi ce/
pit. Hoc mihi hi qui cum ipso
presule presentes fuerant mox
vt in patriam reuersus est ma
gna cum gratulatione retule/
runt. In alia item visitatione
sue diocesis: eius scilicet partis
que est bononiam versus: que
mugellus nũcupatur cum per/
uenisset ad quandam plebem
nunciatumq3 esset ei plebanu3
loci grauiter egrotare: accessit
vir sanctus ad lectum egroti.
Cumq3 super eo quoddam euã
gelium certasq3 orationes per
legisse3: paulopost sacerdos qui
prius de salute sua parum spe/
rabat cepit integerime valitu/
dinis vires assumere. In qua
re non dubitabant omnes qui
astiterant id antonij orationi/
bus impetratum fuisse. Illud
sane profiteri licet: quod in no
stra familia experimento didi/
ci. Cum enim alio item tempo
re ecclias rurales visitaret an/
tonius: ⁊ me alioq3 propinquo
meo impetrante ad villam no
stram castilionensem diuertis/
set ibiq3 pernoctasset: cu3 sequẽ
ti luce discessum pararet cepi
apud illum calamitatem nr̃a3
deplorare ex eo q cũ tres esse/
mus in familia nostra ex qbus
vnus solummodo danthes no
mine vxorem eamq3 multis an
nis sterilem haberet breui de
extinctione antique familie du
bitari facile poterat: simulq3 be
nedictionem domui nostre in
auxilium suscipiende prolis ab
eo dari petij atq3 ĩpetraui. Fa/
ctumq3 est nõ multo post vt ea

que multos annos apud viruz suum sterilis fuerat: ipo adhuc viuente archipiscopo primo feminam reliquos mares omẽs eosqz venustos ceperit filios ꝓcreare: continueqz in suscipienda noua prole hactenus perseuerat. In qua re ego bñdictionem sancti viri tãtum valuisse non dubito: vt desiderij nostri compotes efficeremur. Hec de signis que partim in vita partim post obitum eius visa sunt: cum multa alia ac pene infinita recenseri possint pro tempore dicta sufficiant.

¶ Conclusio operis dulcisqz lamentatio de transitu antonij eiusqz digna laus.

Non possum autem huius tãti viri morte͂ atqz absentiam non summo merore summoqz desiderio ꝓsequi. Dicitur beatus ambrosi⁹ cum ei obitus cuiusdam optimi ac prestantissimi viri nunciatus esset multis lachrymis faciez irrigare cepisse. Cumqz ille qui id nunciauerat admiraretur hominem grauissimum in tantam: vt ita dixerim: animi molliciem flecti ac causam tanti fletus perquireret. Non est inquit ambrosius deflenda tanti viri carentia: qualem vix multa tempora producere consueuerunt? Merito igitur eius obituz defleuerunt omnes boni omnesqz viri religiosi: qui frequentes ad eum accedentes consulebant hominez in rebus dubijs: quibus tanqz oraculum quoddam totius italie certissimas irreparabilesqz veritatis sententias proferebat. Defleuerunt euz non immerito pauperes iesu christi: quibus patronus altor ac tãqz pius pater extiterat. Tota deniqz ciuitas velut publico luctu sanctum virũ pioqz desiderio prosecuta est ĩ primisqz optimi ciues atqz optimates. qui illum tanqz sanctũ virum non solum venerabantur atqz colebant: verum etiam verebantur maximam se in ei⁹ morte fecisse iacturam profitentur: tanta erat apud illos auctoritas sancti viri. Illudqz sane inauditũ ac multa admiratõe dignum est: ꝙ dum eius funus ad ecclesiaz sancti marci deferretur animaduertentibus cernebatur. Ut enim dum viueret concurrebant vniuersi viri ac mulieres ad locum qua illũ trãseunte͂ intelligebãt: summissiqz in terram ac proni sanctuz presulem adorare cõsueuerant sic exanimi tũ corpori ac feretro inclinati positisqz in terram genibus non curantes etiam plu

uiam que tunc forte ingruebat
omnes non tm̄ ciues verum et
aduene qui tum multi in nr̄am
ciuitatem propter presentiam
summi pontificis aduenerant
tanq̄ȝ cōsuetam ab eo benedi/
ctionem accepturi: consuetam
ad orationem licet mortuo hu/
militer ac deuote prestabant:
magnum de sua erga eum fide
ac reuerētia testimonium red/
dentes: maiorem de tali iactura
luctum ostendentes. Quis tan
tam calamitatem christiano po
pulo inflictam non deploret?
Quis tam preclarum iusticie ac
veritatis lumen extinctum nō
defleat? Vereor ego ꝑfecto ne
post hac sublato e medio tāto lu
mine in obscuram tenebrarum
caliginem atqȝ in grauissimas
temporum rerumqȝ omnium
perturbationes protrahamur.
Cui rei iam quedam magnarum
calamitatum signa suboriri vi/
dentur. Totus fluctuat orbis
vndiqȝ: ecclesie vires labefacta
te iam pluribus annis magno
conatu contra impios hostes
atqȝ atrocissimos infideles in
cassum hactenus laborarunt.
Galli etiā iam non nullas itali(e)
partes occuparunt: ⁊ ad maio
ra accinguntur. Suspensi sunt
omnium populorum ac princi
pum animi: magna quedam lu
ne solisqȝ eclypsis breui future
significare: maiora his tempo
ribus prophetie quedam mina
ri videntur. Quē sit res exitū
habitura incertum est. Utinam
bene vertat. Amen.

¶ Explicit vita beati Antonij
de florentia ordinis fratrū pre
dicatorum archiepiscopi florē
tini edita per Reuerendum sa
cre theologie doctorem domi
num Franciscum de castelione

¶ Epithaphion euisdem.

Hic est ille tuus pastor floren/
tia: pro quo
Nō cessas mesto spagere rore
genas
Patribus haud priscis pietate
antonius impar
Qui scꝑsit q̄cq̄d lr̄a sacra doce

Finis.

Reuerēdo patri fratri Tho
me de Leuco generali vicario
cisalpino regularis obseruātie
ordinis predicatoꝝ frater Ba
ptista finariēsis salutem dicit:

Scio quosdaꝫ re
uerēde pater mihi ꝑ iocum: vt
ego accipio succēsere solitos ꝙ
amare videar oratorias facul/
tates que seculari potius sapiē
tie: q̄ꝫ religiose cōuersationi cō
uenire videanť. Qđ si serio id
faciāt mihi eque nō est cure q̄ꝫ
si ioco. Nō enim singuloꝝ opi/
niones curare debeo: nec oiuꝫ
votis facere satis possum. Qꝛ/
q̄ꝫ extāt maioꝝ exempla copio
sissima: ꝛ quidem viroꝝ admo
dū illustriū: quibus si vellē: eo/
rū accusationē facile refellereꝫ
ꝛ me etiam si illas amarē: non
iniuria id facere aptissime cō/
probarem. Sed quo ista loquā
tur zelo ipsi viderint. Mihi
vo sat erit qcqd egero quātu/
lūcūqꝫ fuerit totū ad animarū
salutē ꝛ cōmodū ꝑximorūqꝫ re
ferre. Istiusmodi auteꝫ homi/
nes valere finaꝫ: quos scio etiā
ip̄e nō ꝓbas. Me siquidē iam
diu ita institui: vt qcqd supest
tp̄is a religionis exercitijs: q/
bus me ab ineūte adolescentia
dedicaui id ī sacre scripture ri
mādis questionibus ꝛ grauio/
ribus studijs libēter imparti/
ar. Sed aliqn̄ tn̄ iuuat in mino
ribus philosophari: et ab illis
theologice: atqꝫ physice disci/
pline subtilissimis rationibus
fessum: vt ita dicā: ingeniuꝫ ad
hec studia humaniora conuer
tere: quibus satis ego fateor a
puero delectatus fui: licꝫ haud
multum ꝓfecerim: ꝛ illa ꝓpter
maiora impedimēta dudū pe/
nitus videar reliquisse. Habet
enim etiam ip̄a suos fructus sa
tis vberes ꝛ nō iniocūdus atqꝫ
vt ego arbitror deo etiā nō in/
gratos. Nā ꝑ se quidē optima
sunt mō bene illis vtare. Cū er
go me nuꝑ ad hec studia pau/
lulū cōuertissem estiuo tp̄e ani
mi laxandi causa: libellum hūc
edidi quē tuo nomine dedica/

ui quo tua ꝯfirmat⁹ auctoritate alioꝝ iudicia nō ptimescat. Il/ luꝫ igiꝉ reuerēdissime pr̄ ad te mitto: vt iter ceteras molestias ac labores itineris q̄s ꝑpꝉ mu/ nus regiminis tibi demādatū: illustrādo pagrādoq; regiōes ac monasteria visitādo sustinē soles aliqd solatij atq; volupta tis, tibi ac luce frī integerrimo religioso ac itinerī tui socio cō ferre possit: erit itaq; vt opinor tibi viro doctissimo atq; huma nissimo nō ingrat⁹: ceteris v̄o maxie adolescētioribꝰ nō iutil̄. Cōtinet. n. exhortationē ad ꝯtē ptū mūdi ⁊ religiōis amorē: lꝫ sine succo ⁊ cōpositiōe verboꝝ. Tu ergo illum benigna suscipe manu: meq; tuis apō imortalē deū sp̄ orōnibꝰ iuua. Uale.

Serapion de ꝯtēptu mundi reuerēdissimi pr̄is frīs Bapti ste sacre theologie ꝓfessoris et epi vintimiliensis ordinis p̄di catoꝝ feliciter incipit.

Argumentū.

Do lescentes tris nobilis simos eru ditissimos q; sapiētis simū quē/ dā religiosum viꝝ de mūdi cō tēptu: īferniq; penis egregie p̄ dicātē forte ꝯtigit audiuisse: q postq̄ȝ ex illa auditiōe discesse/ rāt secū ꝯferre incipiūt sueq; tā dē ꝯsulūt saluti. Parētes patri am mūdū relinquūt. Ad religi onis ꝯuersationē emigrāt. Hi ꝑmūita cōfabulari adorsi sunt: Thomas: Serapion: Ciprian⁹

Thomas. Qꝫ p̄clare o serapion hodie locutus ē vir ille: quē tu quidē xp̄ianum phi losophuꝫ: vulgus v̄o appellare solet predicatorē. Ego aūt diui nū quendā hominē arbitror q̄ si ceteris hoībus e celo missuꝫ.

Serapion. Ipse affui sti o thoma: an ab alio quodam audi uisti

Tho. Ipe o sera/ pion affui. Naꝫ ego ⁊ ciprianus ⁊ paulus nosti hoīes sūmo mane ad lo/ cū accessimus: maturiusq; con/ uenimus q̄ȝ solebamus: atq; se/ dētes expectauimus donec ille ad populū sermonem haberet Te quoq; medio ferme ꝯmone vidimus tardiuscule venientē

Sera. Uera narras o thoma: nā tardi or fui atq; ob hoc ip̄m vehemē ter irascor mihimet. Cuꝫ enim multis sermonibus affuerim:

nescio si vnq̃ȝ eque ac tunc fuerim delectatus.

Tho. Quid tibi acciderit nescio: mihi certe ipsi hoc accidit: vt pene obliuiscerer mei ita suadenter visus est dicere.

Sera. Mihi q̃ȝ pene suasit: vt e mundo aufugerē: patrēq̃ȝ relinquerē senē ac sepulchro iā ꝓximū. Dixit enim ab his qui vellent beate viuere mundū pri⁹ oportere relinquere. Que sententia haud multū: tamē meo inhesit animo: cū scirē cōplures mundanos hoīes pie ac btē vixisse.

Tho. Plus ergo apud nostrū ciprianū ea ratio valuit: qui hūc penit⁹ viuendi modum mutare disposuit: nec parētes mō sed patriā ⁊ amicos relinq̃re cogitauit.

Serapi. Quid narras?

Tho. Velim id non ex me: sed ex ip̄o cognoscas potius.

Sera. Ubi nā est.

Tho. Sequet̄ nos actutum nisi me fallat. Ediximus enim adinuicē nos ad meū ortulum suburbanum ituros.

Sera. Ego vo si videtur operiri eum hic malo. Cupio enim ab ip̄o percontari: que nam ei sit mens: quodq̃ȝ secum ip̄e statuerit.

Tho. Usq̃ȝ ad fluuium qui subter muros labitur: pedetentim ꝓcedamus: nā ⁊ hoc ip̄m condiximus: vt qui nostrū prior illic adesset: sociū expectaret.

Sera. Ut tibi videtur o thoma. Sed ꝑ deum dic mihi quid eius adeo mouit animū: mentē: rationē: consilium: vt ita deliberarit tā repēte

Tho. Ista qdē o serapion d̄ mūdanarꝫ rerꝫ ꝯtēptu ⁊ ꝑclare dicta meministi: q̄ quēuis hominē etiaȝ locupletissimū ad terrenarꝫ rerū despectū allicē possent eaq̃ȝ ꝓsertim: que vltimo loco de supplicijs inferni memorauit: que q̃ȝ tā metuēda etiā mihi videntur: vt toto corpore ac visceribus ꝯtremiscā: cū i mēte veniūt.

Sera. Haud multū mihi ridere cupiēti: risū exp̄sisti thoma.

Tho. Quā obrē?

Sera. Qm̄ absurda dicere inceptas.

Tho. Absurda o serapiō.

Sera. Immo ⁊ deliramenta.

Tho. An tibi deliramēta videt̄ ista?

Se. Prorsus ita.

Tho.

Male p̄fectonarras. ego nō solū ista credo: sȝ vꝰissima eē ꝯfiteor nihilqȝ certiꝰ mihi videri pōt.

Sera. Proh dei homi nūqȝ fidem q̄ȝ te nūc subito factum vecordē video? Nā anicularꝫ nugas sequi mihi videris que apud iferos ea pictorꝫ portenta manere inter textrina vel apud focū post coenas narrare solēt. Nā illis hic mos est cuȝ cenate largiter fuerint his de rebꝰ philosophari atqȝ quāto ampliꝰ biberint: tāto apud inferos maiora referūt esse

Tho. Hic vir pdigis. nūq̄ȝ desistet in nugis versari. Ego qd anus garrula loquaꝛ nescio: talia tamē existimo apud inferos demonū portēta ꝛ penarꝫ genera: qualia nec cuiusuis mortalis animus excogitare possit.

Sera. Nunqd etiam putas illic esse que a poetis finguntꝛ vt est hypocētaurus: chimera: triceps: cerbarus: cocyti: fremicꝰ: transuectio acherōtis: sitiēs tantalus mento summā aquam attingēs: sisiphus saxum versans et sudās nihilqȝ pficiēs: inexorabiles iudices: minos et radamāthus: eacus ꝛ triptolemus: quorꝫ radamāthus quidē asiaticos: eacus aūt eos q venerint ab europa iudicare phibentur Minos autē cōmissum ferunt vt iudicet si occultuȝ qcq̄ȝ aliis existat: ꝛ alios ad beatorꝫ insulas alios ad tartarꝫ transmittat Hec ꝛ his similia narrāt fabule. Multaqȝ p̄terea variarum monstra ferarꝫ: vti nos olim in scholis audiuimꝰ. Hec fortasse metuit cyprianꝰ: qui ꝛ charissimos parētes ꝛ pulcherrimam domū ꝛ amplissimuȝ posterga re patrimoniuȝ cogitauit. Hec et ipse metuens totis artubus cōtremiscis. Sed mihi crede bono animo esto. Nam vt ad martiā cathonis filiā scribit se neca illa que inferos faciūt terribiles fabule sunt. Luserūt igt ista poete ꝛ vanis nos agitauere terroribus.

Tho. Hui hui o serapion: q̄ȝ astutus es ꝛ me tanq̄ȝ puerȝ ludis. Putas me nūc tuis verbis cōuictū: ꝛ iā non audeā ꝯfiteri maximas apud inferos esse penas: o q̄ȝ ineptꝰ ē hō iste.

Sera. Mitius me doceas: ne ab scholis tuis aufugiā.

Tho. Mitior o serapion tecū sum q̄ȝ oportet. Nā oratorie me ꝯuincere pgis nescio quas adducens similitudines nō sibi inuicē cōueniētes: vt sicut ista: que fabulosa esse dixisti

non puto apud inferos esse: ita nec alia. Uerum hic pbādi modus nullius estimari debet momēti ad veritatē. Adeo ne me delirare censes: vt poetis ꝛ pictoribus credēdū oīno putem. Nā ꝯtradicens nescio que poetaꝝ somnia ī mediū adduxisti: que ab illis ficta fuisse manifestū ē. Quis enim ē tam excors quē ista moueāt? Sed alia sunt apud inferos his multo terribiliora: que matutinus ille predicator elegāter explicauit: vt ignis inextinguibilis atroce tenebre: demonū ac malignorū spirituum ꝯspectus terribilissimus: qui mltō sit tetrior q̄ȝ mōstra que poete somniātes viderunt. Atqȝ multo etiā plura memorata sunt que ille sic pbauit: vt omnia ex diuinis libris testimonia certissima verissimaqȝ pferret. Usus enī semp fuit ad huiusce veritatis ꝯfirmationē tuȝ pphetijs tum euāgelijs. Ex diuinis libris sentētiās ad oīa que dixit accomodatas habuit qȝ̄ pbatiōis genus in oibꝰ causis ꝛ debet ꝛ solet valere plurimū. Jlla o serapion ꝛ ego ꝛ cyprianus extimescimus: ꝛ qdeȝ vehemēter nullusqȝ vt opinor erit tā firmo ꝛ ꝯstāti animo: nisi forte is insaniat: qui possit cū ea secū cogitauerit nō timere. Quis enim se ppetuo crucianduȝ igne inextinguibili sempiternoqȝ ꝯsiderās: cui non sunt ethnei ignes cōparandi: vide quātum ardeat: sine metu sine solicitudine eē queat? Sed hec nūc relinquamus. Nō enim a nobis pbari debent que ab illo viro doctissimo hodie fuerunt abunde satis supqȝ pbata. Scio pterea te magis: vt soles: dispu tādi studio q̄ȝ ex animi sententia loqui.

Sera. Recte sentis o thoma sed vellē iam cyprianus adesset: vt posseȝ ea que dixeras pcontari.

Tho. Tace ne forte te exaudiat. Adest enim cogitabundus nescio quid secum murmurās. An non vides.

Sera. Uideo equidē multūqȝ demiror. Est nāqȝ solito tristior: alio vultu: alio icessu vestitu obsolētiore: corpe inculto ꝛ horrido capillatior: q̄ȝ ante ꝛ oculis atqȝ aspectu denunciare videſ mutationes animi sui. Recte tñ feceris si ad eum sermonem ꝯuerteris.

Tho. Jta faciaȝ o serapiō. Per opportune heus o cypane venisti.

Cipria. Cur q̄so?

Tho. Quia res in que
stione vertebaꝛ ti
bi facile
cópta.

Cipri. Uideo
videre
gd si tu tñ o thoma mihi narra

Tho. Narro iā tibi sed
alind prius abste
scire sera
piō cupit.

Cipri. Quid
istuc ē.

Tho. Que nam sit hu
iusce mutationis
tue
cā.

Cipri. Quid tua re
fert. Nihil h
quidez ad
rē ptinet.

Sera. Inter
mitte
nunc istū sermonem: nā postea
nobis dicet. Aliud qduis roga

Tho. Quid
rogo?

Se.
An vera sint que audiuimus.

Tho. Queādmodum
dicis.

Sera. Si apud īferos
anime post sepa
rationē a corpore excruciātur
in penis. An non intelligis?

Tho. Intelligo ⁊ iā ro/
gabo. Dic nobis
o cipriane reminisceris que de
inferni supplicijs ab illo viro
doctissimo ac pene diuino quē
hodie predicantē audiuimns
dicta
sunt.

Cipri. Optime
remini/
scor o thoma. Quid tandem?

Tho. His in rebus vi/
sus ē dubitare se/
rapion sint ne apud inferos ea
penaꝝ genera: que ab illo sunt
recitata: vt ignis inextinguibi/
lis: sempiterna nox: loca obscu/
rissima: chimerijs vt aiunt te/
nebris atriora demonum inau
dita portēta ⁊ cetera huiusmo/
di plurima: q̄ ꝓsequi longū eēt

Cipri. Utinam vt anus
illa optat: ne i ne
more pelio securibus cese ceci/
dissent ab igne ad terram tra/
bes: sic ista apud inferos non
essent tormenta. Omni enim
liberati essemus metu quo die
noctuqꝫ ꝓmimur atqꝫ vexamur

Sera Quis ea questio
ab illo satis expli
cata sit: tamen sententiam tu/
am quasi nihil vnq̄ꝫ audierim
aut cogitauerim nosse velim.
Cedo igitur mihi: nisi quid ne
gocij te impediat narraqꝫ no/
bis. Est enim rerum earum no
noticia ad bene viuendum: nō
modo vtilis: verum etiam ne/
cessaria: vt quoniam multi ad
beatam vitam amore minime
abduci possunt: territi saltem
quodā suborto timore trahanꝰ

Cipri. Uera predicas
o serapion. Ego
enim vt de meipso interiꝫ dicā

nihil vnq̃ȝ vidi: nihil audiui: nihil ipse legendo querendo/ue cognoui: quod me magis ab voluptatum illecebris reuocauerit animumq̃ȝ ad virtutes induxerit. Tãtũq̃ȝ apud me valuit illa sententia vt iam me vehementer peniteat anteacte vite: q̃nquidem intelligam ob eã marias mihi penas eẽ luẽdas.

Sera. Sacris litteris ista dicentibus satis assentio: sed meministi ab eximio oratore dictum esse difficile in his reb⁹ mentis aciem a consuetudine oculoꝝ abducẽ Nam ego nullum vnq̃ȝ penit⁹ vidi hominem qui apud inferos illa vidisset: vt nobis annunciaret.

Cipria. Miror o serapion: cum ea solum velis credere: q̃ oculis tm̃ sũt perspicua: his v̓o que animo debent ⁊ cogitatõe comprehẽdi: assentiri recusas quin potius ãdmiraris: cum tibi dicuntur quasi noua sint ⁊ inaudita ⁊ non apud omnes manifestissima. Qua in re similis mihi esse videris pastori apd̓ actium qui cum nauem nunq̃ȝ vidisset vt procul diuinum vehiculum argonautarũ e monte cõspexit admirans ⁊ perterritus hoc modo loquitur. Tanta moles labitur fremebunda ex alto ingenti sonitu ⁊ strepitu pre se vndas euoluit vertices enim suscitat: ruit prolapsa pelagus respergit profluit ita vt interruptum credas nimbum: Quid rides o serapion? Una quidem refellendi species est: cum quis aliquid dicat: ridere non autem arguere.

Serapi. Risum mihi o cipriane ciconcitasti quoniã me opilion mirãti nauem similem fecisti. Sed age concedo penas apud inferos esse quod etiam propter sacras litteras ante concessi. At percõtari cupio: videris ne ipse hominem qui reuersus ab ĩferis vel ex acheronte: vt dici solet: ea tibi denunciarit. Hoc enim mihi videtur mirabile: q̄ e tanta hominum multitudine: qui ad ea loca migrauerunt adhuc videris neminem qui ea que illic agerentur tibi narrare potuerit: nisi forte poete testimonio te defenderis: facilis descensus auerni: sed reuocare gradum superasq̃ȝ euadere ad auras hoc opus hic labor est.

Ciprianus. Possem tibi demonstrare: si temporis conditio pateretur tum ex diuinis libris: tum ex antiquis annalium monumen

tis que & q̄ terribilia penaruꝫ ac suppliciorum genera in in/ferno sint etiaꝫ si abste visus sic nemo qui ea ambabus vt di/ci solet manibus attrectauerit. Multa eni o serapion esse fate amur necesse ē: que nullꝰ oīno hoīum vidit. Et extra nos ipos requiramus exēpla. Abste pe/to: vtrum ne animus tibi sit ali us a corpo re an non.

Serapi. Pror/sus ita.

Cipria. An illū̄ ocul' vn q̄ vi/disti?

Sera. Nunq̄ o cypriane

Cipria. An alio quo/dam sensu cor poris cōprehēdisti: cū sensu pci pi nihil queat nisi corporeuꝫ et ipꝫ sit qđ sentitur.

Sera. Mini me.

Cipria. Nōne id totū qđ an'mū dici mus potius mēte & ratiōe com prehen dimꝰ.

Serapi. Ui def

Cipria. Quid ergo re cusas credere in inferno post mortē maloruꝫ animos cruciari & pati penas etiaꝫ si ex illis nunq̄ tibi alias visus est: qui reuersus ab infe ris ea tibi dixerit: An arbitra ris nullā eos aliā habere curā: nisi te ad viridarios mittere q̄ q̄ reperiamus multos in di uinis libris ipm q̄ ducē nostꝝ xp̄m excitatos a mortuis surre xisse: plurimaq̄ narrauisse. Sꝫ nūc ista relinquamus: nam se/ries ē lōgis sima reruꝫ.

Sera. Iaꝫ mi/hi o cipriane ferme suasum est: sed opto nil molestū sit: aliquaꝫ his de rebus audire rationem si modo vllam potes afferre.

Cipri. Quia semp ratio nes quasdā pscru taris: nec facilē disserētibꝰ pre/stas assensum breui nūc tibi cō cludā ratiōe: oportere. s. crede re penas & supplicia apud infe ros eē atq̄ ita cōcludā: Putas ne aliquē deū eē vel nō? Uide vt diligēter rn̄deas & mature.

Sera. Puto equidem eiusq̄ notio vi/def mihi in animis hominū a natura indita. Nā vt quidā sa/piēs ait: Nemo ē qui deū eē nō putet: & si qualis sit habendus igno ret.

Cipri. Credis et ipm iustū.

Sera. Maxime vo et iustū & sapienteꝫ arbi tror

Cipri. Et omnipo/tentem & hu mana cu rantem.

Sera. Pror/sus ita.

Cipri. Animos vo qđ? Nōne arbitraris

eē ꝑpetuos ⁊ manere post dis/
solutionē tanq̄ ex vinculis q/
busdā a corpe exemptos. Aut
certe illoꝝ faues opinioni qui
rētur animos simul cū corpori
bus in terire. **Sera.** Minime
is assētio
o cipriane: qn tum animos opi
nor maxime viuere cū ex isto
corpe fuerint sepati. Neq̄ vn/
q̄ aliꝰ mihi ꝑsuadē qs potuit.

Cipri. Age ad hāc mihi
respōde questio/
nē. Putas ne aliquā eē maloꝝ
bonorūue differentiā: an paria
ꝯtingere vtrisq̄ post mortem.

Sera. Nimium puto a
malis bonos et
mortuos plurimū differre: nec
aliter decet viꝝ sane mētis asserē

Cipria. Uides quid se
quitur?

Serap. Quid
tādē?

Cipri. Ut post mortē ⁊ bonis
in celo bona: ⁊ in infer
no malis mala ꝑueniant. Alio/
qn vel nō manerēt animi: vel si
oēs eque in celo beati viuerēt:
neq̄ scelerati: q pctōꝝ labibus
inquinati vitam in flagitijs fini/
uissent suoꝝ scelerꝝ apud infe/
ros penas darēt: deus ipe iniu
stus aut impotēs ꝓbaret qd ne
phas est c
ogitare **Sera.** Maxi
me vꝝ.

Tho. Bellissime o ci/
priane cōcludit
ratio ⁊ pulchre ad capiendū se
rapionē sylogismo vsus es quē
greci cornutū appellāt. Ac vti
de me ꝯfitear: abunde mihi ꝑ/
suasum videt. **Cipri.** Quid aūt
serapiōi?

Tho. Illi satis etiā ar
bitroꝝ ꝑsuasū eē
lꝫ repugnatissimꝰ sit omniū ho
minū ⁊ ad credēdū tradissimꝰ

Cipri. Possem ⁊ alia mlt
ta ad huiꝰ rei con
firmationē adducere: sed puto
melius in aliud differre opor/
tunum tēpus. **Sera.** Quid vi
det o ci/
priane. Ista enim etiā te nō di
cēte satis credo: q̄uis thomas
noster iocari videat ac me tar/
dissimū appellet ad credendū
Neq̄ vt veꝝ fatear mltū vnq̄
dubitaui. **Cipri.** At cur me
ita argute
rogare vi debaris? **Sera.** Alio
no/
stra tendebat oratio **Cipri** Quo tā
dem?

Sera. Aperte iā tecū
loqr vti cū eo
quo cū veluti mecū loqui putē
His de rebus te cipriane roga
ui nō quo illas nō crederē qui
ab ipsis vnguiculis in ea fide
fui semper enutritus: sed vt in/

elligerem quid in animo tuo valuisset illa predicatis oratio quidue tecum accipies cõsilij. Maximã enim ac subitam i te vidi a priori ꝯsuetudine mutationez. Color siqdem gene oculi supcilia frons vultus deniqz totus sermo qdez tacitus mentis est. Sermones etiam longe dissimiles nunc habes q̃z habẽ solebas. Nam de reb⁹ iocũdissimis loqui semp ꝯsueuisti deqz his que vel in foro vel in theatro vel apud curiam pre oculis haberemus. nunc v̓o oĩa flocci pendere videris nihilqz vel loqui vel audire cõtendis nisi de his que sunt futura post mortẽ Aueo tante mutationis causaz cognoscere si forte mihi persuaderi possit vt tuã sequar cipriane sententiã

Cipri. Ad id qd̓ omissuz ẽ reuolueris o serapion?

Sera. Ego nõ id omitto sed intermitti debere dixi. Uidebam enim cũ te p̓us thomas ipse rogaret te nondũ satis dispositũz ad respondenduz nec p̓mo cõgressu abs te ista requirẽda iudicaui.

Cipria. Quia sic lepidus es: geraz tibi morẽ: respondeboqz: si duo tu obseruaturũ polliciare.

Sera. Que tandez duo.

Ciprian. Prius vt ea serues in pectore: lateat res: nemini indicet. Deinde v̓o meũ si fieri põt consiliũ imiteris.

Sera. Me cogis o pido. Primũ qdem facili promitto reliquũ durius. Est eniz arduum: sed tñ si thomas iste mecũ eandem velit subire sententiã ad id promitto me daturũ operam.

Tho. Ego sine vlla dubitatione polliceor. Me paratuz habebitis nec a vobis vnq̃z vlla ĩfortuna seiungar.

Cipria. Quũ o amici vos spero huiusce rei socios perpetuo fieri mihi velle vestris desiderijs faciam satis necesse est. Uez attentiõe mihi opus ẽ. Nec tñ a me nũc ornatã dictionẽ: vt i curia facẽ conabamur: sz ꝯtingẽtib⁹ v̓bis passim coaceruataz: vt cõmoti animi passio dictauerit audietis. Debetis eni vt mihi videt dicẽdi modũ nõ mlti existiare: sz qd dicat attendẽ. Cũ igit de miserijs huiusce occidue vite ac de istius modi ꝯditiõe fallaci a mltis ⁊ magnis viris sepi⁹ audiuissem intellexissemqz supplicia male viuentib⁹ post mortem ẽe, parata: viderẽ etiã eos

qui presentis vite illecebris in-
hiarent ac voluptati proprie
libidiniq; servirent l; multis
diuitijs ac magnis rerum co-
pijs prediti essent infeliciter
nonnūq̃ vitam euomere nec
q̃cq̃ tam lubricu; esse tā fallax
q̃ vitā seculi iactari et cūcta in
incertū iubente fortuna: illisq;
tandē optime ꝯtingere: qui pie
innocenterq; vixissent: illis āt
pessime q̄ sceleratā vitā habuis-
sent: cōscius preterite vite mee
modū secūdis reb⁹ ponere co-
gitaui ac me e tanta fluctuatio-
ne separare ⁊ ex tempestate au
fugere in animū duxi. Sed mi
rum est q̃ sepe id me facere co
nantem: fortuna turbauerit et
īpediuerit cupiditates. Adeo
siquidē me illecebre mortifere
voluptatū inuolutum in diuer
sa trahebant: vt nec vix paterē-
tur animū ad cogitādū de vi
ta futura beataq; patria vel ad
punctū temporis respirare. At
si quādo predicantes de hisce
rebus religiosos viros audire
contigisset mouebar q̄dem ac
desiderio bene viuendi inflam
mari nimium videbar: cum vō
discessisse; ⁊ diuertisse; ad alia
om̄is illa cogitatio elabebatur
ex animo. Nihil enim mente
cogitare poteram: sed ad sensū
omnia referebam. Scitis eni;
esse dictum magni esse ingenij
reuocare mentem a sensib⁹ ⁊
cogitationem a cōsuetudine ab
ducere. Itaq; cum intra tot sco
pulos fluctuarem ⁊ cecis ocu-
lis pericula ipsa non cernere:
que me ex omni parte circūde
derāt inoppinate intonuit au-
ribus meis casus lugubris An
tonij college mei ⁊ omniū ami
corum optimi cuius morti illa
chrymari soleo reminiscens il
lius suauissima; conuersationē
atq; familiaritatem que mihi
cum illo a puero fuit: nam per
omne tempus me visebat di-
sputabatq; nōnūq̃ quisnā mo-
dus viuēdi nobis deligendus
videretur fuitq; semper viro-
rum suauissimus. Is: vt nosti:
diem nuper clausit extremum
ac me tanto mortis dolore con
tudit tantoq; merore confecit
quanto me nunq̃ affectum me
mini. Obijt enim eximia sua-
uitate dicendi: miro virtutum
ornatu et mihi non minus ob
alia charus q̃ omniū amicoꝝ
perfectissim⁹ erat. Nā in amā-
do colēdoq; amicitiā nō cessis-
sem⁹ scipioni vel Lelio: non pi
ladi ⁊ horesti non theseo atq;
peritoo: nō patroclo et achilli
non postremo dauid ⁊ ionate

ceterisqꝫ viris quoꝝ veras pro batasqꝫ amicitias decantat an/ tiquitas. Tanta preterea in illo erat industrie ꝓbitatis ingenij eruditiõis ꝛ studij memorieqꝫ deniqꝫ tantũ quãtũ in vllo alio viderim vnq̃ꝫ. Sed eum ꝓh do loꝛ substulit immatura moꝛs: moꝛs inq̃ꝫ crudelis et aspera q̃ tam carissimos fratres ꝛ hone stissimo amoꝛe coniunctos imi tis ac dura dissotiat. Est enim nimiũ odiosum genus moꝛtis: cum qs in etate floꝛenti ac ve/ luti in expeditione magnaruꝫ reꝝ: quasi ex optimo vite cursu in extrema fata concedit. Sed eius moꝛs haud scio an amplius mihi ꝓfuerit q̃ꝫ si nunc viueret Postq̃ꝫ ille migrauit e vita: ce/ pi ꝑfecte intelligere apteqꝫ co/ gnoscẽ q̃ꝫ caduca q̃ꝫ labilis q̃ꝫ bꝛeuis esset vita hominis om/ nibusqꝫ foꝛtune telis exposita: didiciqꝫ me ea quoqꝫ lege natũ vt bꝛeui foꝛte si deus iusserit mi/ hi sit similiter moꝛienduꝫ: nec vllo modo reseruari posse: quo tardius id fiat. Consideraui er go ea nos cõditione nasci ea q̃ꝫ esse viuendũ vt tandẽ feliciter moꝛiamur. Cum itaqꝫ fuissem diebus plurimis in haꝝ reruꝫ consideratione versatus ꝛ falla cias vite pꝛesentis ex illius gra

uissimo ꝛ repentino casu mani feste compꝛehendissem: nec tñ qm̃ mõ huic malo mederi pos/ sem satis intelligerẽ: peropoꝛ/ tune accessit hodierna pꝛedica tio que mihi oculos mẽtis ape ruit cecitate depulsa: monstra/ uitqꝫ viam qua possim ex flucti bus tante tẽpestatis saluis mer cibus euadere. Audiui eni ho/ minem his de rebus quas ma xime optabam vberius poꝛan/ tem. Nihil pꝛetermisit oĩo eo/ rum que ad beate viuendum ꝑ tinere videbanť. Meministis vt opinoꝛ: que ab eo ꝛ q̃ꝫ elegãť sunt dicta ꝛ q̃ꝫ grauiter. Qꝫ co/ piose pꝛimum de paradisi gau dijs: dehinc vo de inferni sup plicijs declamatũ sit vosmet vo biscum recoꝛdamini. Itaqꝫ di/ xit eos solum illas ꝑpetuas pe/ nas posse effugere ꝛ ad paradi si amenitatem ꝑuenire q egre gia pietate vixisse inuenirenť: talesqꝫ cum inuenirenť recte fa ctoꝝ digna pꝛemia repoꝛtare atqꝫ q̃si ex hoc terreno coꝛpoꝛe tanq̃ꝫ e carcere liberatos ad al ta contendere puraqꝫ supꝛa ce/ lum inhabitare loca et felices btõꝝ sedes adeptos cũ sanctis omnibus in eternum victuros Addiditqꝫ arduum nimis eẽ: vt quis in magna peccandi li/

centia constitutus iuste recteqꝫ
vitam transigat vt ad eam feli
citatẽ possit attingere paucosqꝫ
esse omnino tales. Igitur non
nostram beatã vitã arbitrabaꝛ
qui diuites essemus nec eorũ:
vt indoctũ sepe vulgus opinaꝛ
qui hauriendis voluptatibꝰ in
cumberẽt: aut qui cultui corpo
ris inseruirent: vel qui venatio
nibus dies totos indulgerent
nihilqꝫ recusarent qđ posset in
cutere voluptatẽ que omnia vt
videmus: pene oẽs amare que
runt ⁊ habere desiderant. At il
los mlto feliciores esse asseruit
qui se scirent hoꝝ societate dis/
soluere per quã difficile fore cõ
testans: e tanto multitudine im
proboꝝ hominũ: qbus redun/
dant omnia in frugem vite me
lioris euadere. Cupiditates vo
corporis ⁊ suauitatũ illecebras
docuit oportere relinqui ab eo
qui beate viuere student quiqꝫ
promissa premia consequi vel/
let nec vbi cupiditates locũ ha
beant facile virtuti locum esse.
Qrobrem qui beatã inquit vitã
desiderat ⁊ eam vitam: que in
hoc seculo dũ mortales adhuc
viuimus tranquilla et felix hẽri
põt que tandem ad meliorẽ cõ
ducit: putare debet sibiqꝫ suadẽ
se haud comode posse id quod
cupit conseq: donec intra istiuſ
modi hominũ turbas diuersaꝛ
qui se totos aurium ⁊ oculorũ
illecebris ac coeterorũ sensuũ
suauitatibꝰ dediderunt: nec ani
mũ vllo pacto libeꝝ ad capescẽ
das virtutes reddi donec hisce
terrenis cupiditatibus vt pec/
cunie: honoris: fame: ac reliqs
id genus fuerit amixtus. Mil
lia enim impedimẽtoꝝ nobis
prebent he cupiditates ad btẽ
viuendũ: vtpote pturbãtes ani
mũ nec pmittentes illũ assequi
virtutes impediũtqꝫ studia no
stra ad agendum recte: ac diui
nis legibus seruiendum: vt ve
rissime a sapientibus dicantur
nihil vnqꝫ pensi aut boni nob
afferre. Nam ad iurgia: ad se/
ditiones: ad pugnas nihil nos
aliud impellit qꝫ cupiditas: vñ
omnia bella peccuniaꝝ grã fie
ri arbitraꝛ plato. Vincunt eniꝫ
quodãmodo animũ vt iam lib
ad reliqua esse nõ possit. Ita fit
vt psentibꝰ intẽti abstrahamur
a consideratiõe futuroꝝ. Acce
dit aliud qđ extremũ maloꝝ ẽ
qꝫ siqs aliqñ cõscientia ductus
boni agere aliqđ pergat seseqꝫ
ad deum cõuertat: i ipsa sua cõ
uersione insurgunt amici ac se/
pe domestici q carnaliter nos
diligere videnꝛ impediuntqꝫ
atqꝫ pturbant animũ animiqꝫ
propositũ nec vllo mõ sinũt re

cte operandi iter ꝓsequi. Eam
igitur ob rem si volumus bene
viuendi modū tenere receden
dum ē ab illis: vt remoti ab eo
rum multitudine cōpotes eius
beate vite fieri possimus cuius
cupidi ⁊ amatores esse debemꝰ
Hec o socij si me non fallit me
moria sic ferme ab eo narrata
sunt: licet ea: vt est acer in dicen
do: multo inflāmatius atqꝫ ele
gantius ꝓsecutus sit. Plurima
quoqꝫ alia ab eo sunt dicta: que
consulto pretereo qm̄ vobis eq̄
nota ac mihi sunt. His itaqꝫ sic
sum motꝰ vt iam pati nullo mō
velim ꝙ me amplius hic mun
dus eludat Intelligo enim cuꝫ
memoria repeto rationeꝫ vite
preterite: ꝙ deus tandē me ma
le perdet: nisi vitā morēqꝫ mu
tando mihi ꝯsulam. Volebā do
mi bene viuere: si bene possem
At id qdem q̄ꝫ difficile sit nō fa
cile dixerim. Nullos adhuc sū
exꝑtus ad beate viuendū fortio
res ne dicā crudeliores hostes/
q̄ꝫ domesticos: q eādē mecum
domum colunt. Unde domesti
ci nuncupant̄: vt verissime a ꝓ
pheta dicat̄: Inimici hoīs do
mestici eiꝰ. Dum enim a nobis
temporalia expectant cōmoda
ita nostra magni pendunt obse
quia: vt nihil penitus de perpe
tua salute nostra intenti p̄ntibꝰ

curare videant̄. Impedit rei fa
miliaris gubernatio: familia ꝑ
strepēs obturbat: amici distra
hūt societates male a quibꝰ dif
ficile cauere possumus: qbusqꝫ
a deo sepe coniungimur vt ab
eis diuelli nullo modo possevi
deamur. Horū familiaritas q̄ꝫ
pestifera sit vel hinc intelligi/
muꝰ ꝙ prauos eoꝝ detestādosqꝫ
mores aliquādo sustinere sepe
etiaꝫ laudare cogamur. Obest
preterea euagandi libertas an
tiqua: peccandi consuetudo: re
rum copia distrahit: affluentia
diuitiaꝝ extollit: inflat honorū
ambitio: occasio fallendi deci/
pit: plurimaqꝫ alia me ab eo bn̄
viuendi munere abducunt. Ta
ceo quāto nobis impedimēto
sint liberi: si eos habeamus pro
quibus fouendis: nutriendis:
exaltādis: dies ⁊ noctes ī ama
ritudine ꝑducuntur. Quāobrē
quia tot ꝑicula: tot laquei nos
domi circundant: estqꝫ in dies
continua cadendi: ac moriēdi
solicitudo: parentes: patriam:
mundum deniqꝫ ipsum ac prio
rem viuendi consuetudineꝫ re
linquē ac mutare disposui: atqꝫ
vt et vos ita faciatis exhortor.
Cur enim hāc terrenā patriam
non relinquā que nobis exiliū
potius q̄ꝫ patria existimanda ē
vt celum tanq̄ꝫ perpetuam do

mũ acquiram. Cur amicis parentibus ⁊ fratribus non libenter orbabor: vt ad indulgentissimum patrem deum omniũq₃ cetum beatorum melius proficiscar? Cur terrenis comodis non carebo vt sempiterna bona non perdã? Cur deniq₃ hãc caducam ⁊ vmbraticam nõ negligam vitã: vt beatissima possim imortalitate vestiri? Habetis optimi adolescentes longiorem a me dictionem q̃₃ statutũ erat. Considerate ergo an idē vobis quod mihi videatur.

Thom. Maxime vidم o cipriane

Sera. Me nimium ista delectant. Itaq₃ mihi gratū esset ita me deus amet: si diem totam his ꝺ rebus loqui velles. Sed percõtari abs te volo q̃₃uis mlta sint in mũdo pericula multaq₃ impedientia cu₃ nemo nisi volẽs peccare dicatur: vt etia₃ aristoteli in ethicis placuit: nec vllus omnino hominum repugnantem te atq₃ obluctantem ad flagitia posse impellere: nisi ꝑus animo ⁊ mente consentias: cur e mũdo aufugere ⁊ nescio quo migrare disponis. Nõne multos ipsi vidimus in paterna domo: ⁊ in istiusmodi hominum turbas quas accusas diuersantes innocentissime vixisse?

Cipria. Sic: esto: multi o serapion intra strepentes familias ⁊ mũdana ꝑicula recte vixerint vis tibi non mea: sed alterius voce respondeam? Nulla inquit eloquentissimus atq₃ sanctissim⁹ hieronymus securitas est vicino serpente dormire nec q̃sq₃ sapiẽs tutos iuxta viperas somnos capit. At potest fieri: vt nõ mordeat: sed verum fieri potest vt mordeat. Qꝫ si etiam nõ percutiat certe sollicitat. Nunc igitur securius est a periculo procul esse: q̃₃ iuxta periculum non perire: non sapientior is nauta censetur qui tempestatẽ cernens nauem conducit in portu q̃₃ qui ventis seuientibus in alto mauult pelago nauigare ēt si nullum in fluctib⁹ naufragiũ patiatur. In altero tranquillitas: in altero ãxia cura ⁊ sollicitudo est. Multi quidem euaserunt e naufragio: sed multi iterum perierunt

Sera. Si adessent nunc o cipriane romani duces fabij: scipiones: camelli cesaris ⁊ reliqui principes q in bellis clarissimi extiterũt: te vti ignauum ⁊ pauidũ militem ab suo exercitu deturbarent: cum queras non in prelio pugnare sed

fugere dicerentq; te in acie potius stare debere & aduersariis armatus obsistere. Nunc autem que tibi palma dabitur q̄ corona: si hostes declines fugiendo & non vincas potius fortiter dimicando? Sed facis vt noui et inexperti milites solent. Nam vt ait seneca ad suspitionē vulneris pallescit tiro: audacius veteranus cruorem suū spectat qz scit se sepe vicisse post sanguinē

Cipri. Fateor nouus miles sum in acie adhuc firmus stare non didici: sz video malo meo esse discendū periculūq; non mediocre esse ne vincar anteq̄ discam: ne prius succumbā q̄ habē possim cōsuetudinē preliandi. Nolo igitur spe dubie pugnare victorie. Quid enim necesse est certa dimittere & incerta sectari. Malo pedibus mortem vitare q̄ scuto. Ceterū mihi crede o serapion lōge a corporali pugna spiritualis ista dissimilis ē. Aliter corpus ferro contectū hostibus armatis obiicitur: aliter animus fallentium turmis opponitur vitiorū. Aliter illi corpus aliter isti mentem vulnerant. Illi vi: isti voluptate: illi dū viribus & neruis & industria preualent: isti dum delectāt vicisse dicuntur. Deniq; illi superant fortitudine: isti suauitate. Quam obrē fuga in hoc gnē bellandi precipua: vt mihi videt: victoria ē

Sera. Preposite questiuncule: mea sententia: fecisti satis. At mihi apertius dicas opto quo pficisci statueris vt e mundo possis aufugere? Nunqd extra mūdū euolare cupis aut certe teipsum interficere vt in celum migres queadmodū theobrothum vel Catonē fecisse tradūt historie? At id maximū scelus ē. Quid istud est dicere mundum relinquere non satis intelligo.

Cipria. Rumoribus me oppugnāt o serapion ita iocaris: quasi dicam me velle vltra sauromatas & glacialem oceanum fugere: vt satirus ait: aut extra istum mūdum ad alios mūdos pergere quos epicurus et democritus delirantes posuerunt vel certe vt dedalus assumptis pennis i celum euolare sublime: q̄ ineptie sunt anicularum. Non sum ita hebes: vt istud dicam.

Serap. Quid dicis igitur.

Cipria. Non difficile dictum est o serapion. Mundū istum nō vniuersam rerū molē voco: sz mundanam vitam appello: eam scz

que suaꝫ originē ⁊ finem oblita
his rebus mundi fruitᷓ: his ter
renis comodis delectatᷓ: mūdi
varietates diligit: nihilq; me/
ditatᷓ: nisi que corā videt ⁊ i cō
spectu sunt: mūdanos itē hoies
q suā beatitudinē pn̄tibꝰ cōmo
dis metiuntᷓ. Mūdū deniq; p
mūdi corruptione posui. Qđ ⁊
ipse saluator noster in euāgelio
fecit: cū dixit apostolis: Uos de
mūdo nō estis: sꝫ ego elegi vos
de mūdo. Satisfeci tibi an nō?

Vera. Mihi quidem
egregie ꝓbata ē
ratio tua. Sed p deū oro mihi
dicas aptiꝰ quo tādē i portu iu
xta comicū nauigare decernas

Cipria. Sepe mihi
multūq; co/
gitāti optimi adolescētes quis
intra tot turbinū ꝓcellas viuē/
di modus tutior atq; beatior
haberetᷓ p quē tādē ad beatorū
gloriā cūctis seculi tēpestatibꝰ
ꝑuenire possemus optima atq;
tutissima religiōis ꝯuersatio vi
sa est in qua veluti sup cimbam
quadam periclitātes vectari ⁊
huiꝰ vite fluctꝰ trāsire possimꝰ
cū non valeamꝰ sup firmiori ve
hiculo hoc mare magnū ⁊ spa/
ciosum mūdi huiꝰ tutius ac mi
nori cū ꝑicule tranare. Cū eni
hec mūdana habitatio nimiuꝫ
vt cernitis ꝑiculosa sit nullum
cōueniētius videtᷓ eē refugiuꝫ
atq; tutamen q̄ꝫ vt religiose vi
uēdo deo cuiꝰ iudiciū nec viui
effugere possumꝰ nec mortui: h
dū viuimꝰ seruiamꝰ. Igitᷓ ānitē
dū ē vt hunc teneamꝰ optatissi
mū viuēdi modū: cui ⁊ premiū
ꝑclariꝰ q̄ꝫ ceteris ꝓpositū est ⁊
spes potiūdi ingēs. Hec ē eniꝫ
via illa rectissima: q̄ libere ad
celū fert nō in eliseos cāpos: vt
poete loquuntᷓ. At leua malorū
exercet penas ⁊ ad impia tar/
thara mittit Hec est mūdi via:
vide quo ferat. Itaq; statui ꝯtē
ptis caducis rebꝰ ⁊ ornatu cor
poris atq; ceteris voluptatibꝰ
spretis me in hūc religiōis por
tum collocare ⁊ quasi ad pistri
nū dedere: vt ibi potiꝰ ꝑterito
rū scelerꝫ penas demꝫ: q̄ꝫ ꝑpetu
as apud iferos penas luā. Nā
vt ait socrates in gorgia mltis
peccatis refertū animū ad infe
ros descēdere malorꝫ oīuꝫ vlti
mū ē. Uideo ꝑterea hāc vitam
eē breuissimā cursum glie sem
piternū. Nec hic patriā nr̄am
eē iudico. Quasi in alienis ca/
stris detenti manemꝰ. Alio no
bis cū deus iusserit cedendum
erit. Et siqđē vixerimꝰ bene co
feremur: vbi beati euo sempi/
terno fruuntᷓ. Si aūt secꝰ malatᷓ
postea pēdemꝰ penas eoq; mit
temur: vbi luctꝰ et vltrices po

fuere cubilia cure pallētesq3 ha bitāt morbi tristisq3 senect⁹: q̄ oīa si effugere potero: satis id mihi abū **Hera.** Q̄r p̄ deq3 erit clare narras o cipriane. Sz si adessz nūc laurēti⁹ nr̄ argūtiolā face/ ret: vt multi etiā facē solēt: dice retq3 vt nup̄ mihi dixit: si oēs religiosi aut monachi facti fue rint: qs sustētabit mūdū: qs se/ ret agros: qs vrbes iplebit: qs nauigabit mare Ubi artes inu merabiles sine qb⁹ vix staret hominū gen⁹? Nā si oēs tecuz religiosaz vitā p̄fessi fuerint et illesaz: castitatēq3 icorruptibilē s̄uauerit breui tp̄e sil'interibūt hoīes: cessabuntq3 nuptie scissi ma mr̄imonia obstetrices abs/ q3 mercedib⁹ mēdicabūt: infan tes in cunis nō vagiēt: patris ꝛ mr̄is noīa morienꝛ ꝛ nobis in terris deficientib⁹ vna deficiat vniuersa posteritas necesse est **Cipria.** Utinā h̄ essent oēs q̄ pauci sunt. Nā vt v̄bis v̄ba retūdā si oēs religiosi fierēt nō essent ty rāni: nō eēnt arma: nō hostium terror: nō p̄dones: nō fures: nō opp̄ssores pauper: nō virginū corruptores: tutus eēt orbis: nō eēnt iurgia: nō adulteria: non stupra: nō sacrilegia: nō maiora flagitia: vacui essent carceres: nullus penderet ad furcas: nul lus ad supplicīū traheret. Re/ gnaret inocētia: coleret pietas pax vbiq3 optatissima videret O felix humanarū rer stat⁹: o aurea scl'a. Q̄d v̄o nō satis p̄ite argumētanꝛ hoīes defecturuz gen⁹ humanū si oēs deo in reli giōe s̄uirēt id mihi insipiētissi me facē videnꝛ q̄si de⁹ ip̄e cui⁹ arbitrio celū: terra mariaq3 re gunꝛ mūdū sine illis ꝯseruare: aut nō possit aut nesciat. Grauē p̄fecto p̄uinciā sibipsi sūpserūt q tāta sunt cura soliciti: ne mū/ dus vacu⁹ relinquaꝛ. O digni rex p̄uisores: imo poti⁹ hoīes demētissimi: qui arbitrenꝛ hu/ manū gen⁹ posse meli⁹ sua op̄a atq3 libidine q̄3 diuina p̄uiden tia ꝯseruari. Quis. n. ē tā amēs q cū videat idulgētissimū deū tāta clemētia humano generi p̄uidere q q̄3 p̄mlti sunt hoīes flagiosissimi ꝛ omniū vitiozuz labib⁹ ingnati: q eū ad iracun/ diā sepi⁹ p̄uocēt: q ei⁹ p̄ceptis obedire ꝯtēnāt q acceptis abu tunꝛ beneficijs: vt semp gene/ ratio hominū perseueret aude at postmodū asserere eū nobis defuturū: si oēs in scā religione sibi dignum exhiberemus obse quiū ꝛ p̄ ipsius amore celibes i p̄petua carnis ꝯtinētia viuere mus? Profecto si fauet ingra/

tis:scelestis:sacrilegis: melius
faueret bonis:castis:ꝯtinētibꝰ.
Si maximis facinoribꝰ irrita
tus tāta adhuc eosipos: a qbus
ad vindictā ꝓuocat:ꝓseqͬ idul
gētia vt deficere stirpē eoꝝ: po
steritatēqꝫ nō sinat: qd faceret
si ei oēs tota cū deuotiōe serui/
rēt: nec vllus iam eēt a quo vel
offenderet vel ad vltionē ꝓuo/
caret. Si multiplicat genꝰ ho/
minū impioꝝ quāto magis bn̄
beateqꝫ viuētiū germē augere
tur. Si ꝯseruat peccātiū stirpē
quāto posteritatē seruiētiū sibi
i cenobica vita ꝓuaret. Qꝺ si q̄
ris modū q̄ id fieri pōt rn̄debo
tibi quēadmodū hoc ip̄ꝫ roga
tus qdā rn̄disse fert. Si oēs in
gt ꝯtinētiam corꝑis deo deuo
uissent:eiqꝫ recta mēte i scā re/
ligiōe seruirēt si aliꝰ nō eēt ꝓpa
gatiōis modus potiꝰ e celo ho
mines plueret:q̄ꝫ ꝓpt exhibitū
obsequiū genꝰ hoīum deꝑiret.
Scio ꝓinde eū q e luto ꝑmū fe
cit hoīem posse mille modis si
ne nr̄a oꝑa humanū genꝰ ꝯſua
re:nec sapiāꝫ:nec ptātē illi de/
esse. Deniqꝫ ꝯcedamꝰ hoīes ꝺ
fecturos q terras ⁊ orbem cole
rēt:mūdūqꝫ vacuū relinquēdū
nōne adhuc multo meliꝰ eēt ce
lū iplē q̄ꝫ terrā. Immo vo num
beatiꝰ eēt ꝑadisum iplere q̄ꝫ in
fernū. Nā carnis ꝓpagatio ge/
neratioqꝫ terrena: sicut homi/
nes in mūdo multiplicat:ita in
numerabiles trāsmittit ad tar/
thaꝝ:sicqꝫ terrā implet ꝑiter ⁊
abyssum. Postremo pone hāc
solicitudinē o serapion:diffici/
lis res ē oīa relinquere:odiosa
pauꝑtas:ardua res: continētia
dura:religiōis conuersatio. Qꝫ
obrē ꝑiculū nō ē: etiā si nos ad
religiose viuēdū accedamꝰ:vt
oēs id faciant. Bono aīo esto
pauci sequent. Remanebūt plu
rimi q huic ꝑiculo sbueniāt ne
orbis vacuꝰ relinquat. Tu mō
audi qꝺ suadeo teip̄ꝫ respice ac
tibi salutiqꝫ tue diligent itēde.
Amplectē religiosā vitā: q̄ tibi
dux i celū eē possit ⁊ si mihi cre
dis ꝑdicatoꝝ fratꝝ sil' habituꝫ
regulāqꝫ subeamꝰ. Ea religio
btissimū dn̄icū sortita ducē: mlˀ
tosqꝫ ac mirabiles viros habu
it q eousqꝫ scitati ⁊ sapie ꝓcesse
rūt: vt ⁊ i orbe toto noīatissimi
habeant ⁊ iter celicolas nō ife
riores eē credant. Eiꝰ religiōis
ꝓbatissimos sectatores ⁊ opti/
mos atqꝫ lr̄atissimos viros: et
tu o serapion et thomas nr̄ oī
genere laudis et cōmēdatiōis
laudare soletis: quoꝝ iocūda q
dē cōuersatio:animi trāqllitas
mētis delectatio:⁊ sacroꝝ exer
citatio studiorū: nec facil' dictu
eēt:nec pn̄s tp̄s ad dicēdū suffi

ceret. Solēt ṕterea nō se ꝓster
nere voluptatibus: sed maxie
despectu eas habere. Quod q
fecerit vt a platone dictum est:
ingens pꝛemium consequetur.

Sera. Iaꝫ mihi pene ē
ꝑsuasuꝫ o cipane
tanta dicendi copia vsus es: vt
adeā religionis conuersationē
quā tantoꝑe comendasti ⁊ iam
mea sponte fugata ꝓspera foꝛ-
tuna te sequar. At mihi velim
dicas: nisi molestū sit: si alius ṕ
ter eum quē dixisti bene viuen
di modus īueniri queat an nō.

Cipꝛia. Arbitroꝛ o se-
rapion nullus
hoc tꝑe reperiaꝛ eē pꝛestantioꝛ
Nā si aliquā tutioꝛē ⁊ quietio-
rem vitam reperire potuissem
foꝛtasse non ad hanc potissimū
confugissem. Hac v̊o nulla rōe
inueniri po-
tui melioꝛeꝫ.

Serapi.
Ego si quid o cipꝛiane nō recte
ago aꝑte scias me nō mea spon
te sed ꝑ ignoꝛantiā relinquere
Nec mihi velim succenseas: si
ardentioꝛ eē videar ī rogādo.

Cipꝛia. Uereris vltra
q̄ꝫ opoꝛtet. Fa-
cultas o serapion tibi semꝑ est
apud me pꝛesertim libere rogā
di quod velis atqꝫ loquendi.

Sera. Hac spe tecum
agam: scio igiꝛ
o cipꝛiane: ꝗ multa calles ꝓui-
dentia: excellensqꝫ ingenium a
natura tibi datum ē: vereoꝛ tm̄
ne in hac ipsa re nimio quodā
ducaris animi feruoꝛe nec sa-
tis cōsideranꝛ id tecū delibera
ris. Nā si ꝯsuetudineꝫ tuā atqꝫ
naturā cū laboꝛibꝰ noui tiroci-
nij qđ tantoꝑe expetis cōferre
volueris: intelliges hoc onus
longe foꝛtassis tuis impar esse
viribus: teqꝫ impotē atqꝫ imbe
cillem ad id pondus ferenduꝫ
Quo enim pacto religionis au
steritatē atqꝫ molestiam tolera
re te posse arbitraris: q hacte
nus exq̄sitissimis cibis semꝑ es
vsus: pꝛeciosis vestibꝰ: stratis
mollioꝛibꝰ: q deniqꝫ domi tue:
atqꝫ intra tuos summa licentia
oīumqꝫ reruꝫ copia in delitijs
semꝑ vixisti: nullū vnq̄ꝫ laboꝛē
sustinuisti: non famē: non frigꝰ
non noctes insomnes: non qđ
oībus grauissimū eē videꝛ sub-
iectionē aliquā exꝑtꝰ es? Ma
gna mihi crede est vis ꝯsuetu-
dinis: religionis magna diffi-
cultas. Ceteꝝ nōne ridendum
eū hoīem putaremus: qui cum
ioco semꝑ ⁊ in vmbꝛa vixisset:
nec vllū vnq̄ꝫ gladiū: nō galeā:
non clipeū attigisset: nō pulue-
rem: nō solē: non inediam: non
hoꝛroꝛem frigoꝛis: non imbꝛē:
non grandinē perpessus esset:

non sup nudā humū vel sup se/
mur dormisset:ad secularē mi/
litiam se cōferret in qua esset ne
cesse aut paucis diebus infelix
vitam euomere aut domū ad p
stinas delitias turpiter redire
Uerum putare debes o cipriane
religionē ipsam vt etiā sanctissi
mo bernardo visum est egregiā
quandā et insignē esse militiam
que non molles et delicatos:nō
imbecilles et longo torpentes
ocio:sed robustos et varijs dif/
ficultatibus exercitatos milites
desideret. Uis tibi de multis
pauca pstringā. Non habebis
in cenobica vita esculentes da/
pes:non phasides aues:non vi
num creticū:non diuersitates
ciborum afferrent pransuro:vt de
licatorum more dicere possis:hoc
comedo:id non comedo. Non
erit tibi cibus quarūuis carniū
nec varijs nidoribus fumabūt pa
tine. Sed cibus grossior atq par
tior:potus austerior:longa ieiu
nia:stratus durior:noctes insom
nes. Quid facies itaq iuuenis
delicatus:si qd in vita paupere
facile cōtingere pōt:esurienti et
longo iam ieiunio laborāti sto
maco appositus fuerit panis fur/
fureus ac perexiguus et potus
aque. Recordabē: mihi crede:
delitiarum quas in seculo reliqui
sti et appositas dapes oculo tor/
uiore respiciens cū nausea po/
tius propter necessitatē sumes
qz cū delectatione saporis. Fri
goris vo iniurias qs magnope
perhorrescis:quonā pacto in
religiosa vita pferre valebis?
Quid de somni quiete dicā:cū
medijs noctibus iuxta pphetam
etiam hyemali frigore seuiēte
ad diuinā laudē surgere cogat
illa sancta pfessio. Deniq non
erunt in monasterio qui tua fa
cessant imperitia:nec p domum
discurrentes famuli:qui ad nu/
tum tuā impleant voluntatem
imo p maiorum arbitrio alijs ob
temperandū erit:et qcqd iussū
fuerit sine vlla cūctatione com
plendū. O mitto rumorē quem
de te cōcitabis in vulgo:et quas
de te fabulas vicinia cantabit
tota. Omniū eni tue ciuitatis
oculos in te suscitabis si hoc fa/
cias:et qd tibi maximo est dede
cori ac pudori si questus gratia
vt illi solent nōnunqz:p vrbem
te vagari cōtigerit cunctorum
digito et sermone notaberis.
Hec o cipriane nō in eam ptem
dicta velim accipias:quo vel te
accedentē ad religionem sequi
velle recusem vel coner ab eo vi
uēdi munere reuocare. Nihil
horum me mouit o cipriane:vt ea
dicerem:nam abs te nisi morte
non diuidar:siue in heremum

fine in religionem excedas. At excitare te volui vt consideres diligentissime ac moderate decernas quid tibi conuenientius & accomodatius esse videatur. Pauca quidem complexus sum breuiter: nam multa sunt alia de quibus immēsa eēt oratio: que tamen prius tecum debes metiri: & cum tuis viribus cōparare. Didicimus enim a seneca prius esse estimanda que aggredi volumus: & vires nostras cum rebus quas portaturi sumus comparandas. Debere enim dicit plus esse virium in actore q̄ȝ in pondere ne cesseq̄ȝ fore opprimere portantē onera q̄ eēnt maiora ferēte.

Cipri. Ego qdē o serapion q̄cūq̄ȝ abste dicunt ī ptē interpretor meliorē sed breuiter tñ cōstanterq̄ȝ respondendū esse iudico: ne dissimulādo videar deterrit⁹ hac tua iactatione verborū. Obijcis primum meam viuendi cōsuetudinē: deinde religionis difficultatem: ac postremo vulgi: ac meorum ciuium denotationem. Clamo iniuriam o serapion: nam me nimium mollem ac delicatum virum facis q̄ȝ q̄ȝ tibi in fortitudine ac iulio fratri tuo qui satis presentans in armis habetur: cessi nunq̄ȝ. Sepe nāq̄ȝ vt meministi lusimus: luctatiq̄ȝ sumus: nec a vobis aliquando in terram pstratus vnumquēq̄ȝ vestrum semper deieci quod et frater tuus cum vehemēter mirabatur q̄ppe: qui & meipso exercitatior: vtpote versatus in castris & etate & corpore grandior videretur. Quid igitur mihi nūc ad religiosam vitam accedere instituenti imbecillitatem corporis opponis quasi velī pugnare cū hercule? Alia pugna me manet. Aliud certamen inq̄ȝ o serapion cum spiritualibus inimicis paratum est: in quo magis est mihi animi q̄ȝ corporis fortitudo necessaria. Istā vero neruorum ac virium maximam fortitudinem quā mihi videris detrahere non religiosi regrunt: sed milites athlete: naute metallorumq̄ȝ fossores ac ceteri duro operi mancipati: quibus corporis robur necessarium est qui portant arma qui pugnis et calcibus sua inuicem membra debilitāt qui remos trahunt qui subuertant montes: & sub sudore & imbribus dormiūt. Ceterum religio ipa nō athletas: nō milites: nō nautas: nō fossores: sed ɔtēptorē mundi desiderat: qui possit mente pugnare non corpore: q

vitia superet non tyrãnos: qui coerceat cupiditates non leo/nes. Hanc animi fortitudinem religio in suis militibus requirit que nõ amittitur per aduersam corporis valitudinem sed augetur. Unde ⁊ apostolus loquitur: Quando infirmor tunc fortior sum: ⁊ si exterior homo noster corrũpitur interior re/nouatur de die in diez. Qđ vo asseris de ciuibus me notatum iri: nihil mihi penitus cure est nec ciuium nec populi iudicia pertimesco: quibus satius est displicere vt deo placeam. Testẽ habeo conscientiam. Multitudinem autem valere sinã. Me si placet cum pphetis: cum apostolis: cum xp̃o: questuariuz vocitent: nam ⁊ ipsi mendicãtes erant: ⁊ stipem vnde vitam ducerent hostiatim q̃rebant. Ego nihil pendo vulgi estimationẽ nec vllus omnino sapiens stã/dum iudicio multitudinis ar/bitratur. Quinpotius vt veruz fatear: hec satis me res mouit: vt ad eam religionem accedẽ/dum putarem: quo vel in hoc imitari possim vestigia salua/toris: qui cum in celo ditissi/mus esset: quippe qui omnium gentium omnium seculoruz habet imperium: nostra pro redẽptione pauper adeo fieri voluit: vt etiam alimentis necessa/rijs indigeret. Ad quã ob cau/sam. Profecto vt intelligamus eius exemplo contẽnendas eẽ diuitias: spernendam caducaz gloriam: populares rumores non curandos. Deinde vero vt terrenis opibus expediti: ab ip̃o veram discamus sapientiam: vt lactãtius ait: Que qui/dem duo scilicet paupertatem ac diuine sapientie studium in ip̃a religione predicatoruz fratrũ me nãcisci posse haud q̃q̃ diffido. Sed dicis: vt es homo facetus ad persuadendum concinn⁹: politus: profectus e schola: non habebis in cenobica vita esculentas dapes: non pha/sidas aues: non delicatos ci/bos: non vinum mulsum: at se/pe tibi ieiunandum erit: car/nibus nunq̃ vescẽdum: sed holeribus et leguminibus: cibis/q; grossioribus: dormiendum durius frigoris iniurias pro/ferendum. In his questionis tue totum pondus: hic totius negotij tui cardo versatur. Respondebo itaq; tibi o serapi/on: doceboq; multis exemplis nos sine his q̈s meministi: ci/borum delitijs facile posse vi/uere. Primum tamen satis ad miror: quid mihi quasi me multum coquorum iura delectent:

totam pene coquinariã artem opponis. Ego aũt non mihi sũ conscius: adeo vnq̃ȝ horum ci/borũ fuisse cupidũ: vt mihi de beas ventris ingluuiem obie/ctare. Uex sic esto feceris vt li/bet. Conabor iam tibi satisfacẽ ostendamq̃ȝ victus tenuitatem abstinentiãq̃ȝ ciboꝝ nõ modo sanitati nõ esse ꝯtrariam: sȝ ma xime ꝯferre: nec iminuere vitã nostram: sed facere longiorem Nõne qui egrotant añ ad me/liorem non ꝑueniũt valitudinẽ q̃ȝ tenui cibo et castigato victu vẽtris onera deposuerint. Qui bus igitur cibis ꝛ remedijs re cipitur sanitas: his etiam vt ar bitror cõseruari põt. Nõne pr̃ tuus o serapion: qui multo tpe podagre humoribus laborauit ante liberari non potuit q̃ȝ vi/num ꝛ delicatos reliquerit ci/bos ꝛ ad mensam simplicem se contulerit: que certe non reli/quisset nisi fuissent contraria sanitati. Irridet oratius noster appetitũ ciboꝝ: qui sumpti re linquat penitẽtiaȝ. Sperne vo luptates: nocet empta dolore voluptas. Et cum in amenissi/mo agro in monte voluptuoso rum hominum se crassum pin/guẽq̃ȝ describeret lusit his ver sibus: Me pinguem ꝛ nitidũȝ bene curata cute vises cũ ridẽ

voles epicuri de grege porcũ. Sed age o serapion agredia/mur: si placet: exẽpla maiorum ꝛ videamus non esse difficilem carnibus abstinere. Xenephon ciri vitam octo voluminibꝰ ex plicauit. Eos libros cũ nuper poggius noster latinos fecisset legi diligenter atq̃ȝ: vt verum fatear: vehementer erubui: cuȝ pſaꝝ abstinẽtiã cũ nostra: idest christianoꝝ volui comparare Dicit eniȝ apud eos legẽ fuisse ne qs vnq̃ȝ nisi semel in die ci/bum sumeret eũq̃ȝ cibuȝ refert polentam ꝛ cardamũ ꝛ panem cũ sale. Lex item erat ne qs ex/pueret: ne nasuȝ tergeret. Has enim supfluitates que generãt ex cibi quotidiana corpis exer citatione ꝛ nimia victus tenui tate siccabant: quos tñ constat ĩ longissimã ire solitos senectutẽ Dicerarcus refert sub saturno idest in aureo seculo: cũ oĩa hu/mus funderet nullum comedis se carnes: sed vniuersos vixisse frugibus ꝛ pomis ꝛ que sponte terra gignebat. Eratq̃ȝ apd̃ eos egritudo tã rara: nisi forte im/becillitas senectutis: vt neq̃ȝ me dicus multo tpe inueniret. Ui deo mihi patere campũ latissi mum si per multoꝝ velim exẽ pla discurrere. Possẽ eni mlta narrare. Scripsit beatus hiero

nymus duos' cōtra Iouinianū
libros pulcherrimos: in quorū
secundo hanc elegantissime ꝓ
sequitur questionē: ex quo etiā
⁊ superiora nōnulla sunt ⁊ mul
ta que subijciā. Dicit ergo mor
bos saturitate nimia cōcitari: ⁊
delitias epularūqꝫ varietates
fomenta esse vitiorꝫ. Diogenes
quoqꝫ tyrannos ⁊ subuersiōes
vrbium bellaqꝫ vel hostilia vel
ciuilia non ꝓ simplici victu ho
leruꝫ pomorūqꝫ sed ꝓ carnibꝰ
⁊ epularꝫ delitijs asserit excita/
ri. Unde et triptolemus inter
ceteras leges quas cōdidit pre
cepit carnibus nō eē vescendū
Et orpheus vetustissimus poe/
tarū in carmine suo esum car/
nium penitꝰ detestaꝰ. Quodqꝫ
mirandū est epicurus volupta
tis assertor omnes libros suos
repleuit holeribus ⁊ pomis: vi
libus cibis dicens eē viuenduꝫ
quia carnes ⁊ exquisite epule i
genti cura ꝑparanꝰ maiorēqꝫ
penam hñt in querendo qꝫ vo
luptatē in abutendo. Corpa aūt
nostra cibo tm̄ ⁊ potu indige/
re dicit ⁊ vbicūqꝫ aqua ⁊ panis
sit ⁊ coetera his similia ibi na/
ture satisfactū qcqd supfuerit n̄
ad vite necessitatem: sed ad vo
luptatē expectare: Unͩ ⁊ eiꝰ apꝺ
senecam fertur eē sententia pa/
nem ⁊ aquā natura desiderat.

Nemo ad hec paup est. Intra
que siqs desideria clauserit cuꝫ
ipso ioue de felicitate cōtendat
Euripides quoqꝫ iouis ꝓphas
in creta non solum carnibꝰ: sed
⁊ coctis cibis abstinuisse descri
bit. Ab eublō vͦ q mittre scͥpsit
historias: narranꝰ tria eē apud
psas magorꝫ genera quorꝫ ꝑmi
qui habenꝰ doctissimi preꝰ ho/
lus ⁊ farinā aliud in cibo sumē
dum oīno non putant. A Ber/
dasane viro babylonio fertur
gymnosophistas quosdā quos
sammaricos appellā: tāte esse
ꝯtinentie: vt pomis arborꝫ: que
iuxta gangen nascunꝰ fluuium
⁊ solo farine cibo pascunꝰ: atqꝫ
cū ad eos rex eoruꝫ aduenerit
adorare illos solitus est pacē ꝓ
uincie in eorꝫ precibꝰ sitam ar/
bitrans. Legimus ⁊ esseos: qui
olim tertiā apꝺ indeos fecerāt
sectam vxoribꝰ ⁊ vino ⁊ carni/
bꝰ semp abstinuisse ⁊ quotidia
num ieiuniū ferme in naturaꝫ
cōuertisse. Ab asclepiade vͦ et
eante scribiꝰ: tpe quo pigmaliō
in oriēte repugnauit esum car/
nium penitus nō fuisse. Posseꝫ
pictagore socratis ⁊ antistens
frugalitatē referre in ꝯfusionē
nostram: nisi nimis in longum
nostra oratio protraheret. Hic
antistenes: cū gliose rethoricaꝫ
docuissꝫ audiuissetqꝫ socratem

de paupertate ꝛ ꝯtēptu delicia
rum disputantē dixisse ferꝭ ad
discipulos: Ite ꝛ magistrū vob
querite. Ego enim iam inueni.
Statimqꝫ venditis que hēbat
ac publice distributis nihil sibi
plus q̄ꝫ paliolū ꝯseruauit paup
tatisqꝫ ꝑpetuus amatoꝛ ꝛ imita
toꝛ factꝰ est. Huius discipulus
diogenes fuit quē cum antiste/
nes a suo latere dimouere non
posset: nouissime claua minatꝰ
est: nisi abiret. Cui ille subieciſ/
se dicit caput atqꝫ dixisse: Nul/
lus tam durus baculus erit qui
me possit a tuo obsequio sepa/
rare. Isqꝫ in omni vita paupta
tis adeo sectatoꝛ factus est: vt
nihil possideret oīno. Sꝫ ī ho/
ram poscebat a quolibet ꝛ acci
piebat cibū. Unde apd̄ grecos
imeroiuos appellatus est: idest
homo vnius diei victum hn̄s
His addam exemplū mirabile
qd̄ tibi ꝛ ceteris si uere christia
ni sunt: ruboꝛem inducet cum ī
tellexerint se ab ethnicis supe/
rari Cheremō stoicus vir elo/
quentissimus narrat de vita an
tiquoꝝ egypti sacerdotū quod
omnibus mundi negocijs cu/
risqꝫ postpositis semper ī tem/
plo fuerint ꝛ rerū naturas cau/
sasqꝫ ac rationes siderum con/
templati sint: nunq̄ꝫ se mulieri/
bus comiscuerint nunq̄ꝫ cogna
tos ꝛ ꝓpinquos ne liberos q
dem viderint ex eo tēpoꝛe quo
cepissent diuino cultui deserui
re. Carnibꝰ ꝛ vino se abstinue/
runt semper maxime ꝓpter ap
petitus libidinis: q ex cibis et
ex hac potione nascunꝭ. Pane
raro vescebanꝭ ne onerarēt sto
macum. Et si qn̄ comedebāt tu/
sum pariter isopum sumebant
in cibo vt escam grauioꝛeꝫ illiꝰ
caloꝛe decoquerēt. Oleum tn̄
in oleribus nouerant veꝝ ꝛ ip/
sum parum propter nauseam ꝛ
asperitatem gustus liniendam
Quid loquar inquit de volati/
libus cum ouum quoqꝫ pro car
nibus vitauerint ꝛ lac: quoꝛum
alteꝝ carnes liquidas alterum
sanguinem eē dicebant coloꝛe
mutato? Cubile eis d̄ folijs pal/
maꝝ contextum erat scabelluꝫ
accliue ꝛ ex vna parte obliquū
in terrā pro puluillo capiti sup
ponebant. Bidui triduiqꝫ su/
stinentes inediam ꝛ humoꝛes
coꝛpoꝛis: qui nascunꝭ ex ocio ꝛ
ex mansione vnius loci nimia
victus castigatione siccabant.
Sentio iam me o serapion plu
ra dixisse: q̄ꝫ exemploꝝ patitur
consuetudo ꝛ a te non iniuria
posse reprehendi. Uerum hec
disserui de philosophoꝝ exem
plis: vt qui paupertatem ꝛ la/
boꝛes religionis tam duros ar

bitraris:intelligas non eſſe dif
ficille ſine delicijs ciboꝛum poſ
ſe viuere:cum tot gentiles ho/
mines in dura victus abſtinen
tia vltro etiam vixiſſe cogno/
ſcas. Et illi quidem pꝛo caduca
gloꝛia nos pꝛo eterna. Pꝛofer
rem etiaꝫ de ſanctis ſcripturis
exẽpla ſi in illis hactenus exer
citatus fuiſſem. Narrabo tamẽ
tibi que nuper audiui a quodã
religioſo viro ſapientiſſimo cũ
me pꝛeſente quiſpiam cum de
ciboꝛum abſtinẽtia rogauiſſet.
Dicebat ergo pꝛimis genera/
tionis humane parentibus in
paradiſo non fuiſſe pꝛeceptum
vt carnes comederent ſed po/
ma ⁊ arboꝛum fructus. Quod
certe deus non pꝛecepiſſet:qui
vite hominũ conſulebat niſi ex
illis humana vita ſuſtentari co
mode potuiſſet. Eſau auteꝫ aſ/
ſerebat perdidiſſe pꝛimogeni/
ta pꝛopter cibum ⁊ impatiẽtiã
gule. Et filios iſrael egreſſos ꝺ̃
egypto angeloꝛum contẽpnen
tes cibũ:ſuſpiraſſe carnes atqꝫ
ob id multos e celo fuiſſe ꝑcuſ/
ſos penaſqꝫ dediſſe. Unde ca/
nitur in pſalmo: Adhuc eſce eo
rum erant in oꝛe ipſoꝛum ⁊ ira
dei aſcendit ſuꝑ eos occiditqꝫ
pingues eoꝛuꝫ. Dicebat quoqꝫ
helyam pꝛophetam cum dieb⁹
quadraginta ieiunaſſet tranſla
tum in paradiſuꝫ eoqꝫ redijſſe
per ieiunium:vnde adam fue/
rat eiectus per cibum. Danielẽ
ꝟo ⁊ tris pueros in babylone
paſtos leguminibus: pulcrio/
res ac ſapientioꝛes factos:q̃ꝫ
omnes qui de menſa regis car
nibus veſcebantur. Quid ergo
mihi obijcis religiõis abſtinẽ/
tiam:quaſi ſine carnibus ⁊ ſine
fumantibus patinis viuere nõ
poſſim? Cito expletur nature
neceſſitas:frigus ⁊ fames ſim/
plici veſtitu ⁊ cibo expelli põt.
Ideo dicit apoſtolus: Habẽtes
victum et veſtitum his contẽti
ſimus. Tales igitur ac tantas:
in religioſa vita ſumunt eſcas
quantas qualeſqꝫ humane vite
vel neceſſitate ſatis eſſe iudica
uerint:quibus nõ oneretur coꝛ
pus nec libertas animi pꝛegra
uetur:nam ſapientie conueni/
enter operam dare non poſſu/
mus ſi ꝑe menſe copia cogite/
mus. Non tales pꝛoinde acci/
piunt cibos:quos aut difficul/
ter digerere aut comeſtos ma
gno partos laboꝛe quaſi perdi/
tos doleant. Holerum vero et
leguminum ⁊ pomoꝛum ⁊ faci
lioꝛ apparatus ⁊ arte multa nõ
indiget:impẽdijſqꝫ quo quoꝛũ
ac etiam ſine cura ſuſtentat hu
manũ gen⁹ moderate ſumptus
qꝛ nec auide deuoꝛaꝰ qui irrita

menta gule nō habet: ⁊ leniori digestione coquitur. Si autem herculeas vires holera nō ministrant qd necesse est viro religioso tantā hēre fortitudinem quā qui habuerit nōnūq̄ȝ etiā ad vitia prouocant. Illi arbitrant carnes sanitati ꝯgruas q volūt abuti libidine: qui in ceno dimersi voluptatū: nō psūt nisi de ventris inglunie cogitare. Religioso viro sanitas absq̄ȝ viribus nimijs satis abundeq̄ȝ est. Putat eniȝ esse melius animā saginare q̄ȝ corpus. Nō igit te terreat o serapion ieiuniū aut carnium vel delicatoꝝ ciboruȝ abstinentia. Multos eniȝ ipse vidisti: qui cū in maximis delitijs domi intra tot seruoꝝ obsequia vixissent: ac infirmi pene semp fuissent translati ad religiosam vitam breui tpe conualuisse: ex qbus neminē mihi necesse est nominare: tu tecum recordaris. Nec turbare nos debet si rari sint huius ppositi sectatores: q: rari sunt casti: continentes ⁊ sancti: sempq̄ȝ virt⁹ rara est. Sȝ fac etiā o serapion nobis sit in religione vita breuior: nōne adhuc melius ē citi⁹ optime mori q̄ȝ male viuē diu. Refert inqt seneca: q̄ȝ bene viuam⁹ non q̄ȝdiu. Et satis vixit qui bene vixit. Deniq̄ȝ cum ad ppetuam felicitatem oīa semp retulisseȝ nec qcq̄ȝ sine ea expetendū esse homini in vitā putassem non solum religionis labores ac molestias: sed nec ipsam mortē: quā etiā virgines athenis regis oppinor herethei filie pro patria contēpsisse dicūt ego pro celesti patria ⁊ pro btā glia timenduȝ indicaui. Quid enī habet ista vita cōmodi. Nōne vides q̄ȝ misera his mūdanis reb⁹ est anexa ꝯditio? Oēs primo pauperes nascunt: ⁊ nudi ⁊ in hāc lucem flentes egredimur imbecilles ⁊ debiles et aliene opis idigētes. Hoc oēs edimur pncipio: cui totus ānorum sequentiū ordo consentit. Cum vo adoleuimus nō modo non liberamur molestijs sȝ maiores incurrimus. Aliū ad quotidianū opus vocat inopia: aliū honoꝝ ambitio nunq̄ȝ qeta sollicitat. Qui aūt diuitias q̄s optauerat: nō sine mille periculis nactus fuerit suo tandē labore voto: ⁊ semp metuit: ne illas āt predo violenter eripiat aut auferat publica ⁊ repentina proscriptio aut fur nocturnus inuadat. Alium sollicitudo aliuȝ labor excruciat. Hic habere se dolet liberos: qm̄ aut eos nutrire non pōt: aut q: pdigi ac factiosi sunt: rei domestice plus damni

affertur q̃z cōmodi: plus paren
tibus dedecori sunt q̃z honori.
Alius non habet ꝙ incredibili
desiderio suspirat habendi. Alter
vo bonos habuit: sed illos per/
didisse deplorat. Deniqꝫ pona
mus cuncta nostris faueant vo
tis et nobis abunde suppetant
bona fortune prosperisqꝫ succes
sibus gaudeamus: certe tn̄ oīa
ista tpalia bona que nos fallaci
voluptate delectat honores: pec
cunie: fasces: potentia: pulchra
cōiunx obsequētes libri aliaqꝫ
cōplura: ad que semp ardet hu
mani generis ceca cupiditas:
summo cū labore possident: cuz
inuidia ꝯspiciunt ⁊ qm̄ lubrica
⁊ incerta sunt hn̄tes ne amittā
tur metu ꝯtinuo ꝯficiunt ⁊ in/
credibili cura illisqꝫ plus minā
tur q̃z prosint. Sicqꝫ si recte cō
spicimus: oīs hec mundana vi
ta suppliciū est. Nūq̃z stabili cō
sistimus loco pendemus ⁊ flu/
ctuamus sempqꝫ timemus. Et ī
hoc tam proceloso mari mūdi
huius ⁊ oībus tempestatibꝰ ex
posito nauigātibꝰ: nullus quie/
tis portus: nisi religionis est.
Mihi credite is beatior iudi/
cabit: qui contēpta despectaqꝫ
fortuna rebusqꝫ caducis se ī eo
tranquillitatis portu receperit
Cum igit hec ita sint qd ampli
us o socij cum hac mutabili va
riabiliqꝫ fortuna mutamur?
Quid in his cecis tenebris q̃si
compedibus illigati manemꝰ.
An non adhuc videtis q̃z sit la
bilis vita nostra: q̃z fallax: q̃z in
sidiosa? Quotidie enim mori/
mur: vt qdā sapiens ait: quoti/
die latenter demitur aliq̈ pars
vite. Et tunc quoqꝫ cū crescimꝰ
vita decrescit. Infantiā amisi/
mus: deinde pueritiaz: deinde
adolescentiam agimus vsqꝫ ad
extremū: qcqd transijt tēporis
perijt. Nūc ipm quē agimꝰ diē
cum morte diuidimꝰ vnde ca/
nitur a nasone: Labitur occulte
fallitqꝫ volatilis etas. Et nihil
est annis velocius. An forte cō
fiditis: ꝙ in presentiarꝫ arride/
at ipsa fortuna? Sz mihi credi/
te breui nos d̾seret. Fortunatis
simus fuit metellus fortunatus
marcus crassus: sz oēs fortunas
simul tandē dimiserūt cū vita.
Deseramus ergo illas a quibus
certe velimus nolimꝰ breui tpe
deseremur. In mentē quoqꝫ ve
niant aduersa que nup in illa tē
pestate passi sumus. Oēs pene
naufragium fecimꝰ omnes ad
mortē coacti: vix ex illa tandez
euadere potuimꝰ. Scitis q̃z ca
rum tunc sodalem amisimus.
Ualerium dico nostrum: cuius
nunc etiam angor absentia: de/
siderio torqueor priuatiōe con

tristor. Is cum floreret etas sa
nerer fortuna arrideret prospa:
in fluctibus naufragus est ex-
tinctus: vix tandem nactus in
extremo littore sepulturã. Ma
leq etiam ipsi: arbitror: perdi-
ti fuissemus: nisi ad hoc proui
dẽtia diuina seruasset: vt in san
ctissima religione fructum ali
quẽ faceremus. An igitur tan-
tis iam tẽpestatibus quassati ve
xatiq: hinc fugere dubitabimus
An tot periculis: que in mũdo
sunt: queq et ipsi experiri cepi-
mus nos iterum exponemus. Re
uocate queso ad mentem quod
a nostro comico dicit. Impro-
be inquit neptunum accusat q
iterum naufragiũ facit. In regno
fortune et quid duro si pmane-
bimus indigna et aduersa mul
ta passuri sumus nobis crude-
liter et cõtumeliose abuteretur.
Itaq eo nobis si sapimus demi-
grandũ est: vbi dubios fortune
casus flocci facẽ possimus. Quid
si vosipsi negligitis nec volue-
ritis sm ea que vobis a me dcã
sunt viuere: nihilo tñ minus ip
se non desistã nec ab hoc diui-
no: vt ego arbitror: munere et
vobis diuertentibus reuocabor.

Sera. Dici non potest
q sim hac ratõe
tua delectatus vel potius adiu
tus. Et si mihi vt verum fatear
non sim conscius me multum
huius mundane vite vnq cu-
pidum fuisse: tamen obijciebat
animo de religione cogitanti
metus quidam et velut quadã
diffidentia propter difficulta-
tem religionis atq labores: tũ
etiam parentum nescio qs mol-
lis affectus et dulcis veterum ami
corum cõuersatio durumq ni-
mis videbatur his aliquando
carere: cum quibus semper fa-
miliariter vixissem. Hoc genus
tentationis sic: mihi crede: sum
liberatus: vt nihil de his peni-
tus curandum putem. Si enim
hec vera sunt que narrasti ma-
gna mihi spes est: cum illuc p-
uenero: quo nunc proficisci vo-
lumus: eius animi quietatiõis
atq voluptatis compotem fie-
ri cuius gratia cetera oĩa flocci
pendere debemus

Cipria. Mi
ni-
me mirum est: si sese per multa
opponant similia ad religionẽ
pergere volenti. Hoc enim nõ
humane virtutis est sed diuine
pietatis maximumq dei munus
quod non omnibus passim sed
electis quibusdã quos deus am
pliori dilectione prosequitur con
cedi solet. Sed iam thomã au-
diamus. Uidetur enim iam du
dũ: nescio qd: si
gnificare velle.

Tho.

Et quid putas aliud o cipriane q̄ʒ vt tuam confirmem ratõeʒ.

Ciprianus. Ita q dem et ipse rebar o thoma te factu/ rum: nã certius aliquid q̄ʒ ego de religiosa vita potes afferre quippe qui cum religiosis vi/ ris sepe diuersatus fuisti.

Tho. Pergo iam vobis explicare o amici: que mihi de beata reli/ giosorũ vita sunt cõperta q̄ʒuis per multa abs te o cipriane ve/ rissime ac illepide dicta esse vi deantur. At primum ni mole/ ste feratis referam vobis histo riam infelicitatis mee. Neqʒ erit vt ego coniecto vobis inuti lis. Itaqʒ si scire curatis. nec me cum fastidio audituri estis eam vobis breuiter narrabo.

Ciprianus. Cura mus maxime o thoma: nec modo cũ fastidio sed potius summa cuʒ attentione atqʒ cum volupta/ te referentem audiemus.

Thom. Cogitauerã igitur mecũ ipse iamdudũ propter varios incertosqʒ casus quibus in hoc mũdano statu subiecti sumus: ac tam multa tormenta fortune me aliquãdo huius vite solici/ tudinibus liberare ⁊ ad aliquẽ quietiorẽ viuendi modum bea tiorẽqʒ transferre vbi ⁊ dubios fortune casus si accederẽt cõtẽ nere possem: ⁊ futura post mor tem supplicia nõ timerẽ. Uerũ cũ ad religionis statum me cõ uertissem: approbabã quidem eã vitam omnibusqʒ mũdanis rebus anteponẽda videbatur. Sed permulta me reuocabãt ab eo munere: nam si eius labo res plurimos: vigilias: ieiunia dormiendi asperitatẽ: abstinen tiãqʒ vescendi: ⁊ q omniuʒ du rissimũ est perpetuã subiectio/ nẽ: ceteraqʒ id genus in mentẽ reduxissem: incipiebã mei cor/ poris imbecillitatem ⁊ fragilita tẽqʒ extimescere: nec fieri pos/ se rebar: vt humanum corpus eas carnis molestias atqʒ affli ctiones sustinẽ posset: cuʒ natu ra corpora hominibꝰ infirma dedisset: eaqʒ morbis ⁊ egritu dinibus doloribusqʒ subiecta. Uerebar preterea multorũ ho minum vanissimam opinionẽ qui eos qui ad religionis pau pertatem ꝯtẽptis terrenis opi bus emigrant: ignauos: abie ctos: humiles: et parui animi estimare solent: audentqʒ vitu perare vitaʒ quã si saperẽt imi tari cõplectiqʒ deberẽt. Sʒ hic error vt opinor: ⁊ hec indocto rum animis est obfusa caligo:

qui nihil dignũ: nihil sanctum
nihil supra se respicere possũt:
sed pecudũ more in humuȝ de/
pressi: sola terrena p̄ntiaqȝ me
ditant. Hic igit timor me mul/
tis diebꝰ ꝯtinuit: ne aliũ viuẽdi
modũ ꝓter eũ quẽ domi habe/
bã desiderarem. Cruciabar tñ
aio ⁊ me cogitatiões varie qui
escere nõ sinebãt. Interiȝ pau/
lus collega meꝰ adolescẽs nobi
lissimus atqȝ ditissimꝰ cuȝ quo
a puero nutritꝰ fui: ꝯtẽptis om
nibus que habebat religiosus
ẽ factus: cuius mutationem nõ
solũ homines: sed ipa vrbis te/
cta mirari visa sunt. Ego q̊ȝ vt
verũ fatear: tũc vehemẽter ido/
lui mecũ cogitans: ꝙ tali essem
orbatꝰ amico: q̊ mihi nemo vn
q̃ȝ familiarior in oĩ vita fuisset
Illũ enim amabã plurimuȝ: ab
illoqȝ pariter amabar. Itaqȝ cõti
nue deplorabã: nõ illũ qdẽ: sed
me ac fortunã meã qui nõ me/
ruissem eius ꝑticeps ꝯuersatio
nis atqȝ ꝓpositi fieri. Miserr/
go ad eũ plusculis post diebus
franciscũ adolescentẽ ꝯsobrinũ
meũ q postea vt scitis illũ secu/
tus ẽ: quo ab eo ꝑcunctaret: qd
facturus essem his de rebꝰ q̃s
apud me dimiserat: iuberetqȝ
quid fieri vellet: nam forte tũc
aberã cũ ipe ad religionem ac
cessit Cũqȝ abijsset ille ac loquẽ
di facultas cũ viro sibi data eẽt
mittit inquit o paule ad te tho
mas: vt postq̃ȝ icõsulto eo te ad
hãc vitã trãsferẽdũ eẽ putasti:
significes qd de pecunijs tuis
rebusqȝ alijs que apud ipȝ sunt
disponi iubeas. Tum subridẽs
ille vt erat vir iocũdꝰ ⁊ q̃ȝobrẽ
iqt amicꝰ ipe nõ venit vt me sal
tẽ viseret. Qua tãdẽ causã? Ni/
hil inqt frãciscus mea scire re/
fert tñ qđ officij mei ẽ feci. Cõ
pleui qđ iussum erat. Velim tñ
scias post in hũc locum venisti
nunq̃ȝ illũ potuisse qescere: ma
gnãqȝ cõmotioneȝ animi atqȝ
merorẽ ore atqȝ vultu vestiũqȝ
mutatiõe oibꝰ ostẽdisse. Sed si
tibi cure ẽ habere me quid re/
spõdeã thome: qñ ex me quesie
rit: cedo mihi qd oporteat di/
cere. Dices inqt illi o francisce
vt oĩa ꝑ fideles portatores mit
tat in celũ: qm̃ ⁊ illuc ipe ꝓpero
vt eo mea sarcina me ꝑueniat
mea que supellex: quo ego quo/
qȝ festino quantũ valeo. Nõne
ita hoies ceteri faciũt: quando
volũt mutare domiciliũ. Sȝ pu
to adhuc te nõ intelligere. Nõ
equidẽ inqt o paule nõ multũ.
Dicito inquit o frãcisce dicito
thome: vt paupibꝰ vniuersa di
stribuat. Habes ne? Habeo in/
quit o paule. Hec igit frãcisce
thome nostro responde ⁊ vale

re iube : ⁊ ſi ſapit vt me ſequaꝛ
Migraui enim vt mihi videꝛ
ex maxima tēpeſtate ad paca/
tiſſimū poꝛtum ex inimicoꝝ ca
ſtris ad firmiſſimuꝫ munitūqꝫ
pꝛeſidiū ex impꝛoboꝛū multitu
dine ad bonoꝝ ſocietatē ex mū
di deniqꝫ colluuione ad para
diſum. Qualia inqͣt frāciſcus o
paule mandas amico: ex his q̄
ab eo intellexi arbitroꝛ facile il
li ꝑſuadebis. Uale ⁊ ego ita fa/
ciā referāqꝫ thome. Et tu inqͣt
paulus o franciſce vale ⁊ anite
re etiam ip̄e: vt te quoqꝫ ex his
mūdanis periculis liberes: ac
me ſequare. Hec igitur o ſocy
cū audiuiſſem vitā ꝓꝛſus muta
re in animū duxi: nā timoꝛ ille
quē pꝛius habueraꝫ penitꝯ me
reliquerat: qn̄qdeꝫ vanū illum
fuiſſe ex pauli cōuerſione didi
ciſſem: q cū me multo delicati/
oꝛ eēt ⁊ in hac vꝛbe cuiq̄ꝫ ſecun
dus nō habeieꝛ: rumoꝛē popu/
li non curauit: nec laboꝛes reli
giōis extimuit: qn potiꝯ ſanioꝛ
ī religioſa vita viuere videꝛ q̄ꝫ
ante. Intelligo igiꝛ iā religio/
nē ip̄aꝫ diuinā quādaꝫ habere
vim. Itaqꝫ q̄ꝫ ſecreto poteram
me domeſticis curis liberare
conabar. Accidit interiꝫ vt pꝛ̄
meꝯ migrauit e vita: cuiꝯ moꝛs
⁊ mihi oꝛbitatē ⁊ mr̄i viduita/
tē reliqͣt. Qua ex re multis diē
bus detentus fui ne ꝓſequerer
ꝓpoſitū meū. At cū tandē non
deſtitiſſem: qn me his laqueis
anniterer liberare ac de mun/
do aufugere: ſenſit me mr̄ talia
moliētēꝫ: ac ꝑus ꝑ ꝓpinquos ⁊
amicos me diuertere conabaꝛ:
dehinc v̄o nihil ꝓficiētibꝯ illis
ip̄a me compꝛehēdēs duxit in
cubiculū ⁊ laxatis fontibus la/
chꝛymaꝝ addebat verba cū ge
mitu: que magis eēnt miſeren
da q̄ꝫ lachꝛyme. Sed cū illā vo
ciferantē atqꝫ plāgentē ꝯſolari
cepiſſem: vix a ſingultibꝯ paulu
lū ſe cōtimuit. Uerūtñ illā vio/
labāt lachꝛyme ac largiter flue
bāt. Itaqꝫ ꝓuoluta genibꝯ roga
bat: ne ſe deſererē: ne ſe ſecūda
viduitate circūdarē. Ego inqͣt
fili nuꝑ pꝛiuata ſum ſolatio pa/
tris tui. Ita qͥppe deo placuit.
Defuncti fuerāt pauloante duo
fratres tui pulcherrimi adhuc
paruuli ⁊ in etate admodū im
maiura: quoꝝ educatio ſi viue/
rēt pꝛeſtaret ſolatiuꝫ ſolicitudi
ni mee. Nunc v̄o te p̄ter ſupeſt
nemo: q huic mee poſſit ēē ſub
ſidio ſenectuti: nec aliud ī ſola/
mē relictū ē. Neqꝫ enim mihi
modicā ꝯfert ꝯſolationē ī erū/
nis meis tuā iugiter faciē intu
eri: in qua mihi viuens imago
cuſtodiꝛ defūcti certiſſima vul/
tus illiꝯ īpꝛeſſiōe figurata. Hāc

igitur vnam peto gratiam: ne calente adhuc corpusculo pr̄is tui miseram matrem perpetuo tradas merori: nec luctum ve/lut soporatum rursum excites imo ne mihi mortem inferas immaturam: ꝛ ante tempus ad sepulchrum me ire cōpellas. Sustine finē vite mee qui post modicuȝ fortasse tempus eueniet. Iuuenibus eūdi in longissimā senectutē: vt ait grecus ille chrisostomus: senibus vō nil aliud licet expectare q̄ȝ mortem. Cuȝ ergo me terre dederis: ossibusqȝ pr̄is tui miscueris: ito q̄ȝ longe voles: nauiga quod libuerit mare. Non erit tunc qui possit obsistere. Hec ꝛ his similia multa mat̄ ingessit vociferans atqȝ seipsaȝ excrucians. Ego quoqȝ cum nequirem lachrymas continere surrexi. Neqȝ eniȝ mihi ferreum pectus erat: nec saxeū cor: nec adamantina precordia Sed illa vtraqȝ manu me comprehendens atqȝ multo magis ingemiscens ac vociferans: testor inquit deuȝ sanctosqȝ oēs: q̄ vel hic ante pedes tuos animam expirabo: vel mihi certā manendi spem dabis. Itaqȝ contestatus sum atqȝ pollicitus me illam quoad viueret nunq̄ȝ relicturum nec ab eius vnq̄ȝ latere discessurus. Hec igitur cā meum diu impediuit proposi/tum vel potius retardauit. Uerum cum mihi esset aut medio cris familiaritas cum quodaȝ religioso viro sene ꝓbatissimo atqȝ doctissimo ex ordine p̄di/catoꝝ fratrum ad illū sepe ventitabam referebāqȝ omnia: qui me optime hortari ꝛ inflāma/re ad mūdi cōteptū despectūqȝ reꝝ sollicitus erat. Cū vō domi me dieb⁹ plurimis cōtinuisseȝ: nec verecundia ductus postq̄ȝ matri me deuinxerā: vt solebā prius venissem ad hoiem: ille vt erat prudentissim⁹: suspicat⁹ est dolū accersitūqȝ me dxtera manu me cōprehēdēs iuxtaqȝ assidēs rogauit quenā eēt hui⁹ mee absentatiōis cā. Narraui tandē nō sine multo rubore: qp pe q male pollicitatiōis mihi eram conscius: quid a matre passus fueram quidqȝ ipsa non tam impetrasset q̄ȝ extorsisset ꝛ quas in animo fluctuatiōes sustinereȝ exposui. Ille autem nō turbata facie: sed vultu serenissimo quasi subridens: videbat enim me rubore suffusum: non te inquit fili frangat res ista. Et nos maiora vidimus: ac simil̄r per ista transiuimus. Sine matrem valere vel si mauult plangere. Tu modo tibi cōsule sempiterneqȝ saluti tue. Habet mater plurima solatia senectutis: obsequentes famulos ancilla/

rumqꝫ: greges amplissimuꝫ pa/
trimoniū. Sed hec sunt fili ca/
rissime machinaméta diaboli
q̄ tn̄ tibi añ ꝑdixerā: nā ꝑ hunc
modum aduersarius in pecto/
re tuo xp̄m conatur occidere:
atqꝫ vt hieronymus ait: Bona
tiuuꝫ quod militaturus accepe
ras hostilia castra suspirát. At/
tolle queso attolle multū: ⁊ ocu
los ad celū eleua: videqꝫ diligē
ter a quibus te muneribus co/
netur diabolus his matris la/
chrymis reuocare: ⁊ q̄ꝫ calide
palmā victorie e manibus tuis
nitatur auferre. Jā fili cū ꝓpin
quis ⁊ amicis fortiter dimica/
sti: iā in primo belli ꝯgressu cō
stātissime ꝑstitisti: iā hostiū cu
neos nouus tyro vicisti inimi/
cos plurimos supasti: vltimusꝙ
qꝫ nunc expectatur de hoste tri
umphus. In palestra cōstitu/
tus magnā spem cōsequēde vi
ctorie omnibꝰ attulisti: magnuꝫ
deo gaudiū ⁊ angelis prebuisti
omnesqꝫ celites ⁊ beati spiritꝰ
nūc expectāt: vt coronā accipi/
as. Per pugnam enim ad pal/
mā: ꝑ palmā ad victoriā ꝑueni
tur. Nec te debet mouere qđ
matri ꝓmisisse videris: cū ma/
ior sit impietas male promissa
seruare: q̄ꝫ scelus ante fuerat ꝓ
misisse. Quod si qs forte arbi/
tratur fuisse illud pietatis vehe
mēter errat ⁊ maxime fallitur
Que enim pietas est celestē pa
trē relinquere a quo qcqd hēs
accepis: vt sequaris carnalem
matrē: a qua nisi caducū corpꝰ
habueris ⁊ peccati sordibꝰ iuo
lutū. Ha scelus indignū deū vo
cātē ꝯtēnere: ⁊ ad mortalē attē
dere creaturā. Cōtradicē crea/
tori ⁊ iperijs femineis obedire
Quid putas fili charissime ti/
bi dicet iudex inexorabilis in
die illa: qua oēs astabimꝰ ante
tribunal xp̄i: vt referat vnusqs/
qꝫ ꝓut gessit i corꝑe: siue bonuꝫ
siue maluꝫ: si nūc volueris mr̄i
tā ipia ꝓmissa ẜuare. Te enim
tūc astātē cū ceteris rogabit iu
dex. Thoma qd petis? ꝑadisuꝫ
inquies dn̄e. At ille te turbata
facie: toruis oculis: ac minaci
frōte respiciēs voce turbida re
spōdebit. Ab illa debes ꝑmiū
retributiōis expetē: cuiꝰ sꝑ ipio
paruisti. Ecce ego te vocaui: vt
mihi i religiosa vita sp̄ūale ser
uiciū exhibēs: vocauit ⁊ mr̄ vt
illiꝰ cōmodis deẜuires Me cō
tēpsisti: illā secutꝰ es. Ego vnaꝫ
salutis viaꝫ: vt ꝑ eā gradereris
ostendi: illa te vt per aliam que
est perditionis ⁊ fraudis: ince/
deres incitauit. Sed illi obsecu
tus es: me vo spreuisti. Et mihi
quidem te inspiranti ad tutissi
mū religionis portū diu ⁊ mul

to tpe restitisti. Jlli autez breui
cessisti te ad tempestatez seculi
reuocanti. Extra te etiã nolen/
tem ꝛ quodãmodo repugnãtẽ
ad sinũ quietis adduxerã illi te
sponte obtulisti ad mundi nau
fragia reducere cupienti Non
enim te ligauit sed rogauit: nõ
vim intulit sed precata est: non
clana minata est: sed q̃relas mu
liebres exposuit: non te verbe/
ribus sed verbis mollioribꝰ pel
lexit ad seculuz. Et illa pro te la/
chrymas fudit: ego sanguinem
Jlla terras peragrauit ꝛ maria
ego de celoꝝ sublimitate descẽ
di. Multos pro te illa ptulit la
bores ac molestias: sed non vin
cula: non fragella: non ludibria
nõ deniq3 acerbissime mortis
obprobria. Et illa multas pro te
peccunias ꝛ facultates exposu/
it: ego vitam: ꝛ tñ apud te plus
valuit mortalis illa q̃3 ego: plus
dilexisti feminaz q̃3 deum. Ab
illa ergo posce mercedẽ cui tã/
to semp studio parere curasti.
Hec o thoma ꝛ huiusmodi silia
tecũ in mente versare: cogitaq3
diligenter qd sis iudici respon
surus. Que oĩa ꝛ alia multa cuz
sanctꝰ senex ille retulisset: fecis/
setq3 dicendi finez: ego suffusus
lachrymis nil amplius tunc re
spõdi: q̃3 demisso capite: ora i/
quã pater pro me. Et simul his
dictis lachrymãs abibam. Jlle
aũt me intuens vade inquit fili
ꝛ cras summo mane me visere
non graueris. Ueniam inq̃3 o
pater. Igitur cũ per matris la/
chrymas a pma spe decidissem
secundã nauigationẽ agressus
sum. Censui deniq3 cũ iam exp/
tus essem amicoꝝ ac propinqꝝ
maximeq3 matris tentationes
cauendũ fore: ne mihi idem ite
rato accideret qȯ prius: nec eẽ
vnq̃3 huiusmodi cõsilia cuiuis
homini manifestanda: sed sine
strepitu perficiẽda. Ita ego ex
eo die putaui ac facere ꝯstitui.
Ueꝝ qr vos opinor: quãtũ ego
coniecto: eiusdem mecũ esse p/
positi statuistisq3: vt mihi vide
tur: beatam vitã religiosorum
sequi: philosophiamq3 verã: ne
cesse est vobis: totum desideriũ
qȯ olim parturiebã effundam.

Cipria. Maxime maxime statuimꝰ o thoma.

Sera. Ita mihi deũ velim
propitiũ sicut iam religiosus fie/
ri desidero nec vlla res ẽ quam
magis optandam putem.

Tho. Igitur cũ postri die venissem ad
senẽ plurima mihi de religio/
soꝝ cõuersatione narrauit: plu
rima ipse meis oculis vidi: ex q
bus pauca breuiter strictimq3

describam. Prima iter eos: vt coniectari potui: cõcertatio est obedire maiorib9. Nec suo pñt arbitratu: ac dictione viuere: s3 qcqd fuerit a maiorib9 impatũ sine cũctatione summa cum ala critate conaṫ explere. Dñt sem per alimenta cõia: vestesq3 & re liqua necessaria: prout cuiq3 sat est iuxta traditionẽ aplica3 sin gulis distribuunṫ ab eo: cui id officiũ est cõmissum. Ita cuius ĩterest vniuersa moderaṫ vt ne mo: qd postulet: nemo sit ꝑ seip so sollicit9 & tñ nemo dehabeat. Nec cuiq3 oio licet dicere meã tunicã meũ codicẽ: meã cellam Nulla intra eos sunt iurgia: ne mo queriṫ: nemo musat sed ac/ ceptis rebus est quisq3 cõtent9 Sũma in illis pax: summa cha/ ritas & oibus preponenda vo/ luptatibus animi desiderata & beata tranquillitas. Ceteru3 q̃ letanter e vita discedant neq3 cicero si adesset: neq3 demoste/ nes posset explicare. Affui nup ipse o socij cum ex illis quidam moreteṫ: aderãtq3 fratres oẽs canentes psalmos. Uidi cũ ibi adessem admirabile quoddam nam tanta inerat hilaritas mo rienti: tanta ex illa sua migra/ tione iocunditas: vt lachrymã tes multos quodam vt fieri so/ let pietatis & charitatis affectu fletum continere iuberet: dice/ retq3 vicem suam ab eis deplo randam vllo pacto nõ esse: qñ quidẽ ad meliorẽ vitã emigra ret. Rogatus vo an timeret se nunq̃3 a deo secuꝝ fuisse rñdit. Arbitrari enim inqt oportet si vere sum9 religiosi: nos ad deũ post mortẽ ire & ad angelorum choros cetumq3 sanctoꝝ oium proficisci. Nonne huius felici/ tatis gr̃a laboramus in religio ne & affligimur: & vltro etiã pe nas damus. Nõne in tota vita bene agere atq3 niti cõsueuim9 vt ad eos tandem beatos per/ uenire possimus? Igiṫ valde ri diculum foret ita se in vita com parasse sempq3 ita vixisse: post ea a morte adueniente turbari Si laboram9 ĩ vita & a volupta tibus corpis separamur vt post mortẽ premio & corona donari valeam9: cur terreamur & mo leste feremus cum id fiet? Non ne summa ess3 absurditas si nõ libenti animo illuc tendamus: vbi cum peruenerimus spes ẽ eo qdem quod in vita tantope desiderabam9 potiri eo vo qd moleste ferebamus penitus li/ berari? Nonne vt ait socrates in phedone: ex humanis qde3 rebus parẽtibus vxoribus aut filijs decedentibus: multi iam sua spõte voluerũt ĩferna adire

putãtes illic vidẽdi ⁊ cõueniẽ
di eos: quos amabãt in vita si,
bi fieri potestatẽ? Qđ si ita faci
unt illi: qd religiosius: qd ver⁹
amator dei ac sanctorũ? An in
hãc ipã spem adduct⁹ se ad de
um pfectuꝝ: si moriat̃ aduentã
tẽ mortẽ moleste ferret: ⁊ nõ li
bẽti aĩo migrabit e vita. Itaq̃
fratres id vobis dicã: qđ qdã
đ se sapiẽs dixit: Nemo lachry
mis me decoret nec funera fle
tu faxit. Is igit̃ o socij mihi ei⁹
facta verbaq̃ ꝯsiderãti: cũ de
cederet e vita pbeat⁹ maxime
visus ẽ: si q̃s vnq̃ alter ita secu
re generoseq̃ moriebat̃: vt vi
deret̃ nõ sine diuina sorte pfici
sci: nec ad mortẽ ire: sed in celũ
pgere: vbi esset multis bonis ⁊
maximis fruiturus. Horũ er
go grã que memorata sunt: iã
ego nõ curãs rumores populi:
⁊ iperite multitudinis voces:
sed finẽ vite ꝯsiderãs conabor
reuera q̃ maxime potero bon⁹
religiosus viuẽ atq̃ mori. Hor
tor aũt atq̃ inuito vos quantũ
possũ ⁊ reuoco ad huiusmodi
vitã. Ea est.n. ad celos tuta bre
uis ac facilis via cui⁹ in finũ: vt
vos ocius ꝯferatis: ac in eũdẽ
trãquillitatis portũ: ex his gra
uissimis casib⁹ magna iã tẽpe
state iactati ꝯfugiatis exhortor
Si enĩ plerĩq̃ philosophi tñ
humane sapientie studiũ contẽ
lerũt: vt omnib⁹ reb⁹ posthabi
tis totos se ad exquirẽda natu
re secreta collocarent: et patria
parentib⁹: diuitijs despectis to
tã in eo studio curam operãq̃
posuerũt: cur vos nõ pro inani
philosophia: sed p diuina nan
ciscẽda sapiẽtia que vobis sit ĩ
mortalẽ gloriã pitura nõ ista li
bẽtissime facietis. Nec vlla vos
debet religiõis terrere difficul
tas. Ipsa qppe p se satis facilis
ẽ: cũ multos nobiles viros ⁊ in
paterna domo: prius in maxi,
mis delitijs enutritos in ea et
diu viuere: ⁊ sanos ac letos du
rare videam⁹. Que etiã si esset
durior aspiorq̃ q̃ sit certe gra
uẽ illã estimare mĩme debere,
tis ppter spem ĩmortalitatis q̃
sequit̃: ppter quã ꝯtẽnẽde res
humane sunt patibiles ⁊ labo
res ⁊ dolores putãdi: ⁊ si deus
iusserit: mors ipa ⁊ suscipienda
ẽ ⁊ ferrenda. Nõne aĩaduertis
quãtos labores hoĩes patiant̃:
vt ea sibi possint cõpare qbus
hec vita breuissima cõmode va
leat sustentari. Impiger extre
mos currit mercator ad indos
p mare pauperiẽ fugiẽs p saxa
p ignes. Quid vero vos face,
re debetis vt acquiratis regna
celoꝝ. Nõ enim putãdũ ẽ sum
mã felicitatem sine labore vllo

posse constare. Sed cur longi
us nostra vagat oratio? Quid
adhuc differo meũ vobis consi
liũ reserare. Ego enim pedem
vnũ vt dici solet in ipa religiõe
teneo atqz vti spero cras vespe
ri totuz me religiosa vita tene
bit qz qz id sciat nemo pter pri
orẽ ac monasterij patres: nam
qz secreto potui mea cõsilia cuz
illis habui resqz ad hocvsqz de
ducta est: vt crastina die me in
cetu recipiant suo. Nec vos ve
lim vlla teneat admiratio si h
vobis ante nõ aperui cuz mihi
huiusce rei manifestatio iã pri/
mo piculũ fecisset. Vos tamen
inuito ad hoc ipm ac puoco et
si sapitis: vt non amplius diffe
rendũ putetis. Multa eniz eẽ
solẽt in dilatione picula: vt ego
qqz nup experiẽtia doctus per
hibui testimoniũ. Tolle moras
inqt ingeniosus poeta semper
nocuit differre paratis. Perfi
ciatis igit id qd tantope nunc
optare videmini: mecũqz sum/
mo mane ad monasteriũ veni
atis: vt vna illã beatã vitã viue
re incipiamus: in qua mortem
ipam minime formidabimus.
Mortẽ enim q pie recteqz vi/
xerint confisi conscientie bono
nõ metuunt quin sperant illaz
ad celum sibi ducem futuram.
Sinamus opiniones hominũ
nec penitus curemus eoruz iu
dicia: qui vitiorum sordibus i/
buti volunt de virtutib9 iudica
re. Sicut enim floccipenden/
da sunt iudicia febricitantiuz
qui palatum atqz linguaz ama
ris refertam habent humori/
bus si velint vina mulsa vel ce/
tera dulciora pocula iudicare:
sic minimi estimandi sunt ho/
mines: quinpotius contemnẽ
di qui scelerate viuentes obuo
luti sordibus peccatorum au/
dent de his ferre sententiam:
qui ad frugem vite melioris
emigrant. Contemnant lz nos
atqz irrideant et si libet stultos
vocitent ac per vicinia sabu/
las cantent modo ipsi pie reli/
gioseqz viuamus. Veniet enim
veniet inqz illa dies: in qua et
nostram maximam sapientiaz
et illorum extremam dementi/
am deus ipe: non dicam vnius
vrbis populo: sed orbi vniuer/
so faciet manifestam. Ea enim
religio: ad quam nos aspira/
re videmur qz qz cetere omnes
diuino quodam spiritu a viris
sanctissimis constitute sint no/
stris accomodatior institutis
esse videtur. Omnes etatem
nostram vsqz in hanc diem cõ
sumpsimus in studijs littera/
rum: in quibus omnem ope/
ram curã diligẽtiãqz posuim9

Quãobrem videt ꝯgruum ma
ximeqꝫ conueniens: vt ad eam
pergamus vtiam in qua prete/
ritus labor noster ociosus non
sit futurus: nec nos peniteat co
nat⁹ nostri: nec ea que mlto cũ
labore didicimus: dediscamus
qd ꝓfecto fiet vt. s. illa que hacte
nus ex studio veluti flores no/
bis legimus fructũ aliquẽ sua/
uitatis ⁊ dulcedinis pariant si
nos ad beatã vitam predicato/
rum fratrum liberati de seculo
transferamus vbi ⁊ nobis ꝑmo
⁊ multis aliȷs ꝓdesse valebim⁹
quo nihil acceptius summo im
peratori deo fieri posse videt.
Quid enĩ melius officere pos/
sumus aũt etiã cogitare ꝙ̃ nõ
mõ nos solutos vinculis pecca
toꝝ diuino cultui dedicare sed
alios etiam erroribꝰ liberatos
ad iter celeste dirigere. Hmõi
vitam ego maioris virtutis ac
meriti eẽ arbitror ꝙ̃ eam que
in heremo ⁊ vasta solitudine i
multo labore ⁊ castigatione vi
ctu: sine alia scripturaꝝ medita
tione transigit. Nũ ne melius
est post noctium orationes lau
desqꝫ diuinas: post cõpleta san
ctaꝝ virtutũ exercitia: studȷs i
sudare lraꝝ: que a sũmis sem/
per ⁊ sapientissimis viris ꝓla/
ta fuere ꝙ̃ in deserto sine litte/
ris vitam ducere? Que omnia
cum ita sint: non est tñ mirãdũ
si pauci sunt sempqꝫ fuerint q i
vita religiosa versent. Ardua
quippe eis esse vident ista qui
delicati ⁊ melles sensuum oble
ctamenta sequunt nã in religio
ne obterende oẽs corporis vo
luptates: relinquende delecta/
tiones ludus: iocus: cõuiuium:
sermo etiam fere oium ꝓpinqꝫ
ac familiarium deserendus: q
res in hoc genere hoĩes a labo
re religionis studioqꝫ deterrẽt
Mihi aũt non modo videntur
hoĩes ad religionis cognitõeꝫ
ceci: veꝝ etiam adeo hebetes ⁊
obtusi: vt neqꝫ quã vim habeat
scire velle desiderent quã si no
sce possent non est apud me du
bium qn multo plures ad illaꝫ
se conferrent ꝙ̃ nunc faciant.
Sꝫ nescio qui eos teneat error
⁊ miserabilis ignoratio veri vt
illam verã vitam sequi nesciãt
quã constat oium magistrã eẽ
virtutũ. Qd si oblectatio queri
tur animi requiesqꝫ curaꝝ que
conferri cuꝫ illa põt que omĩs
expers mundialis sollicitudĩs
presentibꝰ spretis atqꝫ calcatis
sola futura diuinaqꝫ meditat?
Hec profecto est illa vera phĩa
quã regulam cõuenientissime
dicere possumus bene beateqꝫ
viuendi. Confugiamus igitur
ad eius gremium: de hoc imẽ/

ſo pelago mundi huius: vbi tē-
peſtates ⁊ turbines: ⁊ procelle
īmaniū fluctuū: vbi ruine ſine
gubernatore: ſine nautis: ſiñ ve
lo ſine remis plurime ſūt. Hec
quidem omnia his qui ſalutis
ſue curam gerunt euidētiſſime
patent. Apud eos aūt qui vin-
culis voluptatis alligati ſunt ⁊
obtinet libido captiuos: qbuſqꝫ
omnis vita in luxurijs territur
fabule videnť ⁊ inepta: qm̄ ſum
ma quidē auiditate amplectun
tur vmbras ſtringunt ventos.
Hec enim que eis videnť bona
carnis ⁊ ſeculi: tanqꝫ vmbra et
ventus ab eis aufugiunt ac la-
bunť. Et ideo ab hac meretrice
fugiendū eſt que ſic turpiť ho-
mines eludit. Meretricē nāqꝫ
vt ait beatiſſim⁹ chriſoſtomus
ego appello hāc vitam ſeculi q̄
in delitijs ⁊ affluentia delitiaꝝ
ac hui⁹ ſeculi potētia ⁊ volupta
te tranſfigiť? Et non ſolum me-
retricem inquit eam nomino:
ſed turpiſſimā atqꝫ obſceniſſi-
mam meretricem: cuius facies
feda: ⁊ horrida aſpera amara ⁊
crudelis. Et hoc maxime eſt in
quo ſine venia hñdi ſunt: cūcti
quos decipit: ꝙ cuꝫ tam turpis
ſit vultus eius ⁊ ferus: tam bar
barus et truculentus: multi tñ
ab ea rapiunť. Et cum videant
apud eam cruenta omnia peri

culis montibus precipitijs ple
na: cūqꝫ ſtipari eam cernant ſo
dalibus peſſimis contumelijs
dico: obprobrijs dico: liuore in
uidia inſidijs criminationib⁹
⁊ pernitioſiſſimis curis: metu
iugi: tremore frequenti: ⁊ mille
alijs huiuſmodi in fauſtis con-
ſortibus velut agminuꝫ corona
circūdari fructum vero in his
nullum alium niſi vite interitū
eſſe ⁊ pernitiem: penāqꝫ perpe
tuam: expetitur tñ a plurimis
⁊ amabilis habetur atqꝫ opta-
bilis. Tāta nāqꝫ eſt eoꝝ qui de-
cipiuntur ſtoliditas: vt eos ra-
tio nulla: ab hoc intentu reuo-
cet: nec euidentia qdem indeſi
nenter pereūtiū exēpla deter-
reant. Nū ne ergo inquit ſtol-
lidiores iſtos multo qꝫ paruu-
los iudicem quos puerilis lu-
ſus: vbi aut circulus voluiť: aut
turbo verberibus agitur: ac lon
gis porticibus pro curua ſpatia
rotatur: ita intentos ⁊ inhian-
tes puerilibus animis tenet: vt
auelli inde nullatenus queant
ignorantes penitus per etatis
fragilitateꝫ: nihil vtilitatis i eo
ludo nihil perfecti operis ha-
beri? Sꝫ pro illis ſatiſfacit etas
īmatura. Iſti vo quid habebūt
excuſationis: qui in etate perfe
cta puerilem imo ⁊ puerili im
becilliorez ſententiam tenent?

An videtur vobis o socij hunc virum eloquentissimũ huiusce mundane vite imaginem pinxisse atq; imũdissime ac impurissime meretricis facie; reuelasse? Festinemus igitur ab ea diffugere: ⁊ ad sinum religiõis sanctissime pperemus. Nec si mihi creditis differendum putetis: qn si sapitis vna mecum ĩtrare qđ non dubito vos esse facturos: si que vobis nunc a me dicta sunt cũ animis vestris diligentissime cogitabitis.

Cipri. Paratꝰ vt dici solet: venisti optime thoma atq; vt ego iudico: spiritu q̃dam diuino locutus esse videris: nam ea que abs te nunc et ab vno pectore sunt expressa ita me inflammatu; reddiderunt ad huius vite cõtẽptũ vt inflãmatioꝛ eẽ nõ possim vsq; adeo vt non solum religionis duritiam: que volentibus quidem lenissima est: ve℞ etiam paratꝰ sim si opus esset: carceres: vincula: flagella: supplicia. nuditatem: famem: calũnias: irrisiões ⁊ obpꝛobꝛia sustinere: mõ possim: tandem fallacias vite pꝛesentis effugere: q̃ quidẽ vita q̃tidie foueas ⁊ pꝛecipitia parat hominibꝰ scopulisq; eos ⁊ mille naufragijs illidit. Me igit̃ sine oꝛo atq; obsecro: ne ad religiosa; vitã accedas.

Serap. Amo ⁊ ego maxime: que dixisti o thoma. Pꝛeclare quidem ⁊ beate narrasti neq; vnq̃: vt verum fatear: quẽpiam acrius atq; grauius dicentem in hanc fallacem vita; audiui. Itaq; sic sum his tuis verbis incensus ⁊ hac oꝛatione tua pꝛouocatus ad. mundi rerumq; despectum vt felicissimum me sperem futurum q̃ꝑpꝛimum de eius cenifetoꝛe ac indignitate stercoꝛis potuero liberari. Uerum quia iam sera satis hoꝛa est: ⁊ sol cepit e montibus decedere ac ppinquat occasus: surgendũ est vt intremus in vrbe;: inibi võ si vobis videtur: ad monasterium pꝛope remus.

Cipri. Mihi maxie videt̃ si ⁊ thome itide; videat̃.

Tho. Cur ego differendu; putem q vos ne differretis sum hoꝛtatꝰ. Igitur ipse pꝛecedam nunciaboq; monasterij pr̃ibꝰ. Uos seq̃mini pedetẽtim ⁊ mũdũ cũ suis illecebꝛis: ꝑpetuo iã valere sinatis vt bẽamꝰ gliam ĩvitã eternã cũ pr̃e ⁊ filio ⁊ spũ scõ. Amen

¶ Explicit serapion de ɔtẽptu mũdi fr̃is baptiste finarieñ. ad frẽm thomã vicariũ gñalẽ Cisalpinum oꝛdinis pꝛedicatoꝝ

¶ Incipit epl'a b'ti Bernardi abbatis ad parentes cuiusdam novicij dolentes quasi p̄ditū.

S I filium vestrū deus facit suum q̄d vos p̄ditis: aut ipse q̄d p̄dit: sit de divite di- tior: ḋ nobili ge nerosior: clarior de illustri: ⁊ q̄ḋ his oib' mai' ē sanct' de pecca tore. Oportet eum p̄parari re- gno q̄ḋ sibi paratū ē ab origine mūdi atq̄ hm̄oi gr̄a: modicū q̄ḋ vivere h̄z nobiscū manere donec abrasa spurcitia vite secu laris: ac terreno deterso pulvē: celesti mansioni fiat idoneus. Si diligitis eū gaudebit: vtiq̄ quia vadit ad patrē. Ipse q̄dē vadit ad deum ⁊ vos non p̄di- tis eum: q̄n potius multos p̄ eū vobis acquiritis filios. Quot- quot sumus in claravalle ⁊ de claravalle ipsum in fratrē: vos in parentes suscipimus. At for tasse metuitis corpori eius vite austeritatē: q̄ḋ nimiꝝ nostis te nerum esse ac delicatū. Ceteꝝ de huiusmodi timore dicitur: Ibi trepidaverunt timore vbi non fuit timor. Confidite ⁊ con solamini. Ego ero illi in patrē ⁊ ipse erit mihi in filium quo- usq̄ de manibus meis eripiat eum pater misericordiarum ⁊ dn̄s totius consolationis. No- lite ergo lugere neq̄ flere ga gaufredus vester festinat ad gaudium non ad luctum. Ego ero illi pater: ego mater frater ⁊ soror. Ego faciam ei prava in directa ⁊ aspera in vias planas Ego ei omnia sic temperabo et sic dispensabo: vt ⁊ spiritus pro ficiat ⁊ caro non deficiat. De- niq̄ serviet domino in leticia ⁊ exultatione ⁊ cantabit in vijs dn̄i quoniā magna est glia dn̄i in secula seculorum. Amen.

Eiusdem Bernardi ad eosdē in persona dicti novitij.

S Ola causa qua nō licet obedire parentib' suis deus est. Ipse enim di- cit: Qui amat patrem aut ma- trem plusq̄ me non est me di- gnus. Si me vere: vt boni vt pij parentes diligitis: si veram ⁊ fidelem pietatem erga filium habetis quid me patri omniū deo placere satagentem inquie tatis: ⁊ ab eius servitio cui ser- vire regnare est retrahere at- tentatis? Vere nunc cognosco: q̄ inimici hois domestici eius In h̄ vobis obedire nō debeo. In h̄ vos nō agnosco parentes sed hostes. Si diligeretis me gauderetis vtiq̄ quia vado ad

patrē meū atq; vestrū: imo vniuersoꝝ patrē. Alioquin qd mihi ꝛ vobis? Quid a vobis habeo nisi peccatū ꝛ miseriā. Hoc soluz qđ gesto corruptibile corpus de vestro me habere fateor ꝛ agnosco. Nō sufficit vobis ꝙ in hāc seculi miseriaz miseri miseꝝ induxistis: qđ in peccato vestro peccatores peccatorē genuistis: qđ et ī peccato natū de peccato nutristis: nisi etiam inuidēdo mihi misericordiam quā ꝯsecutus sum ab eo qui nō vult mortē peccatoris: filiū infsup gehēne faciatis. O durum patrē: o scenā matrē: o parētes crudeles ꝛ impios: imo nō parētes sed pemptores: quoꝝ dolor salus pignoris: quoꝝ ꝯsolatio mors filij ē: qui me malunt pire cū eis ꝙ̄ regnare cuz scīs: qui me rursus ad naufragium vnde tandem nudus euasi: rursus ad ignē vnde vix semiustus exiui: rursus ad latrones a qb⁹ semiuiuus relictus sum: sed miserāte samaritano iā aliquantulū conualui reuocare conanť ꝛ militē xpi ppe iā rapto celo triumphātē quod nō in me glorior: sed in eo qui vicit mūdum ꝛ ab ipo introitu glorie tanꝙ̄ canē ad vomitū: tanꝙ̄ suem ad lutū ad seculū reducere moliunť. Mira abusio domus ardet: et

ignis instat a tergo ꝛ fugiēti ꝓhibeť egredi: euadēti suadetur regredi: ꝛ hoc ab his qui in incēdio positi sunt ꝛ obstinatissima demētia ꝛ demētissima obstinatiōe fugere piculū nolunt. Prohdolor si vos cōtemnitis mortē vestrā: cur meaz etiā appetitis. Si itaq; negligitis salutē vestrā: quid iuuat etiā ꝓsequi meaz? Quare vos nō poti⁹ sequimini me fugientem vt nō ardeatis? An hoc potius ē leuamē vestri cruciatus si me etiaz pmittatis ꝛ solū timetis ne soli pereatis. Ardēs ardētibus qđ solatium ꝓstare poterit. Quod itaq; solatiū dānatis: socios habere sue damnatiōis? Quid ve remediū morientibus alios videre moriētes? Non hoc mihi ꝓsuadet diues ille q in tormentis desperatus de sui liberatione rogabat nunciari fratribus suis: ne ꝛ ipsi venirēt in eundez locū tormētoꝝ timens ꝓculdubio ex suoꝝ cruciatu augeri suum. Quid ergo: ibo ꝛ ꝯsolabor matrē meā lugentē mei ad tēpus visitatione: vt in eternū lugeam ꝛ ipe sine ꝯsolatiōe. Ibo itaq; ꝛ satisfaciā patri meo irascēti ꝓ mei ad tēpus absentia vt postmodū quisq; ꝛ vterq; ꝓ alterutro incōsolabili desolemur tristitia: an potius exēplo apli

non acquiescēs carni ⁊ sangui/
ni audiam vocem dn̄i iubētis:
dimitte mortuos sepelire mor
tuos suos: ⁊ cantabo cū dauid:
renuit consolari anima mea: et
cum hieremia: Diem hominis
non concupiui tu scis dn̄e. Fu
nes ceciderūt mihi in p̄clarīs:
⁊ celestis hereditas p̄clara est
mihi ⁊ terrena adulaẗ pmissio:
blandiẗ consolatio carnis: gu/
stato spiritu necesse ē desipere
carnē. Affectati celestia terre/
na nō sapiunt: eternis inhianti
fastidio sunt transitoria. Desini
te ergo parētes mei ⁊ vos fru/
stra rursus desinite plorādo af
fligere: ⁊ me gratis inqetare:
ne si adieceritis nuncios vltra
mittere p me: plus me elōgare
cogatis. Si aūt dimittatis cla/
rauallē in ppetuū nō dimittam
Hec requies mea in seculū se/
culi: hic habitabo qm̄ elegi eā.
Ibiq3 p meis ac vestris pecca/
tis iugiter orans: ibi precibus
assiduis quod ⁊ vos cupitis i/
petrobo si potero: vt q de mei
amore hoc modico tpe ab inui
cem separamur in alio seculo si
mul felici ⁊ inseparabili societa
te in eius amore viuamus: q vi
uit ⁊ regnat p omnia secula se/
culorum.

Pulchrum opuscum
explicit feliciter.

¶ Beatus Bernardus super
illud verbū petri: Bonū ē nos
hic esse ⁊c̄. Qd̄ habeẗ Mathei
xvij. capitulo.

Onū est nos hic
esse: videlicet in
claustro religio/
nis. Quare? quia
homo viuit puri
us: cadit rarius: resurgit veloci
us: incedit cautius: qescit secu/
rius: irroratur frequētius: pur
gatur citius: moritur confiden
tius ⁊ premiatur copiosius.

¶ Idem comparans seculum
religioni sic ait:

¶ In monasterio ē vita ꝯtem
platiua: i sclo est vita laboriosa
In monasterio ē vita scā: in se/
culo ē vita criminosa: In mona
sterio ē vita sp̄ualis: in seculo ē
vita carnalis. In monasterio ē
vita celestis: in seculo ē vita ter
restris. In monasterio est vita
quieta: in seculo ē vita turbulē
ta. In monasterio ē vita trāql/
la: in seculo ē vita ꝯtentiosa. In
monasterio est vita pacifica: in
seculo ē vita iurgijs plena. In
monasterio ē vita casta: in secu
lo ē vita luxuriosa. In monaste
rio ē vita pfecta: in seculo est vi
ta vitiosa. In monasterio est vi
ta plena virtutibus: in seculo ē
vita plena vitijs. In monaste/
rio ē vita sanctitatis: in seculo ē

via iniquitatis. Audisti frater charissime bona que sunt i monasterio: audisti mala que sunt in seculo. Audisti virtutes monasterij: audisti vitia seculi. Audisti salutem monasterij: audisti perditionem seculi. Audisti vitam: audisti mortem. Nunc ecce in conspectu tuo bonum et malum. Ecce ante oculos tuos perditionem et salutez. Ecce ante te vitam et morte. Ecce ignis et aqua: extende manum tuam et elige quod vis. Ecce via paradisi: ecce via iferni. Ecce via que ducit ad vitam: et ecce via que ducit ad mortem. Ergo ambula per quam volueris. Hoc solum rogo: vt eligas meliorem.

Jtem beatus Bernardus.

Si cecus claudus datus est languere. Quid inde?
Si deformis inops despectus haberis. Quid inde?
Si leuis es generc deiectus honore. Quid inde?
Si labor infestat dolor angustatue. Quid inde?
Jurgia si pateris quis te premit ecce. Quid inde:
Mors est in medio que te cito liberat. Jnde.
Si patiens fueris semper letaberis. Jnde.
Si tibi pulchra domus si splendida mensa. Quid inde?
Auri si species argenti vasa. Quid inde?
Si tibi sponsa decens si sit generosa. Quid inde?
Si tibi sunt liberi si predia multa. Quid inde?
Si fueris fortis si pulcher diuesue. Quid inde?
Si longus seruorum seruiat ordo. Quid inde?
Si doceas alios in qualibet arte. Quid inde.
Si plaudat mundus si prospera cuncta. Quid inde?
Si prior aut abbas si rex si papa. Quid inde?
Si rota fortune te tollat ad astra. Quid inde.
Que sunt sub celo si sunt tua cuncta. Quid inde?
Annis si felix regnaueris mille. Quid inde?
Tam cito pretereunt hec omnia quod nihil Jnde.
Sola manet virtus qua glorificamur. Jnde.
Ergo deo serui quia sat tibi veniet Jnde.

Grata domus genitor fratres natiqꝫ sodales.
Et quondam preciosa mihi terrena valete.
Sat me pestifera mundus dulcedine lusit.
Sat tenuit me falsus amor discedo solutus.
His laqueis secura iuuat iam claustra subire.
Nudus ab hoc pelago fugiens ad littus amenum.
Te bone christe sequor solus mihi sufficis vnus.

Finis.

¶ Incipit epistola fris huberti gnti magistri ordinis fratrũ predicatoꝝ quã scripsit de tribus votis substantialibus religiosoꝝ ⁊ quibusdam virtutibꝰ ⁊ per totum ordinem ad ꝓuincias singulas eam misit.

Salus ⁊ exordiũ eplẽ. Cap̃.j.

Filijs gratie coheredibus glorie fratribus carissimis religiosis vniuersis vitam ducere deo gratã sibi fructuosam: angelis iocundam: demonibus terribilem: hominibꝰ exemplarem. Nulla sunt oĩno reputanda dil ctissimi que diuine laudi non militãt ⁊ honori. Inde est ꝙ officij necessitate ac fraterna charitate compellimur vestris auribus nunc scribendo nunc monẽdo sepius inculcare que vos bona facere et mala doceant declinare. Sꝫ cũ pateat ꝙ ħm affectiuã ⁊ intellectiuam vires geminas sit ⁊ aĩe ꝑfectio bipartita: virtus videlꝫ ⁊ scientia: decet his nimiꝝ viꝝ euangelium adornari: vt ꝑ primum in bonum ⁊ per reliquũ dirigatur in verum: ꝑ primum ardeat: per scđm luceat. Per ꝑmũ potens sit in opere: per reliquum in sermone illius exẽplo qui cepit facere ⁊ docẽ. Deniqꝫ p̃ntem eplãm dignum duximꝰ charitati vestre transmittere q̃ vos moueat ⁊ doceat ad regularis obseruantiam discipline. Igitur ab obedientia q̃ vnũ de substãtialibus religiosorũ nr̃m principium inchoamus ad laudem ⁊ gliã illius qui origo est omnium bonorum atqꝫ finis.

Exhortatio ad obediẽtiã. Ca.ij.

Diligenti studio fratres carissimi satagamus virtutũ officijs insistere: qbus christo conformemur ⁊ ad ꝑfectionis semitã informemur atqꝫ per gliam reformemur. Et quis ambigat obedientiam talem esse? Hanc etenim saluator noster intãtũ amplecti͛: ꝙ vsqꝫ ad mortem patri obediens fuit crucis supplicio cõdẽna͛. Per hanc multaꝝ gentium pr̃ abraã

terram ⁊ cognationē suā egre
ditur ⁊ vsq; ad imolationem fi
lij: quem habuit carissimum in
clinatur. Per hanc iosue terrā
promissionis inuasit et hostes
gladio strauit. Monemus igit
⁊ hortamur in domino vt obe-
diētie bonum eo seruemus sol-
licitius quanto sine illo regula
ribus non ē salus. Sciētes cer-
tissime q; est accepta mltū apd
omnipotentem deum obedien
tia qua pro christo nobilissimū
qd est in anima captiuat: liber-
tas videlicet voluntatis. Qua-
re dignum est ⁊ iustū vt quāto
quis artius per obediētiā nūc
astringitur tanto postmodum
in celestibus gloriosius eleuet.
Hoc ipsum certe exemplū no-
bis innuit vbi frater cui quatu-
or ordines ostensi sunt: eū qui
seruauit obediētiā sūmū vidit.

¶ Detestatio obediētie. Ca. iij.

Sed in contrarium valde
detestabilis agnoscit eē
inobedientia. Nam ido
latrie sceleri comparat p hanc
vel spirituale furtum cōmittit
vel rapina. Nam si occulte con
trariamur obedientie: furtū est
si manifeste rapina: qr i vtraq;
rem alienam inuito dn̄o con-
tractamus. Uoluntatem enim
quā pro christo relinquimus:
cōtra iusticiam vsurpam⁹. Nō
igitur imerito pater nr̄ adam
imortalitate ⁊ innocentia spo-
liatur ppter inobedientiam: ac
de paradisi amenitate eiectus
in vallem miserie relegatur p
quod criminis huius enormi-
tas declaratur.

¶ De his qui vitiant obedi
entiam. Capitulum quartū.

Sicut sunt multa que red
dunt obedientiā comē
dabilē sic sunt plurima
q̄ ipsam faciūt vitiosam. Sūt. n.
nōnulli qui vt citius absoluant
male exequunt iniuncta sibi of
ficia. In alijs v̄o inuenit extor-
ta licentia. Alij licentiā accipe
non curant. Alij ɔtra negatam
licentiam sibi id qd placet facē
non formidant. Alij iubenti p-
lato ɔtradicunt ⁊ tamen faciūt
Alij deuotā qdem obedientiā
suscipiunt sed executionē negli
gunt. Alij ne mandatū ad eos
veniat se abscondūt. Alij quod
peius est tales se exhibent vt p
latus nil eis audeat iniungere
aut mādare. Alij dicūt se nesci-
re vel nō posse qd mandat men
dacium quodāmodo ɔiungen-
tes inobeditie cū eos ignoran-
tia vel impotētia nō impediat
sed voluntas. Quidam v̄o no-
lunt ea que iniungunt facere ti
mentes ne ab ipsis talia ex con
suetudine requirāt. Alij pficiūt

sed cum murmure vel nō volū tarie sed coacte. Alij pficiunt q dem obedientiam sed triste vl etiam minus tarde. Sunt ꝛ q/ dam qui qḋ volunt obtinēt mi/ nis vel precibꝰ importunis. Et si quandoqꝫ negaẜ eis licentia domum cōmouent ꝛ seipsos cō turbāt: hi omnes si bene aduer terent vere in suis conscientijs de predictis se grauiter accusa rent. Sed heu sunt nōnulli qui culicem colāt ꝛ camelū deglu/ tiunt: quia statum hūc piculosū minime recognoscunt. Tales si amatores puri cordis eēnt nō tam malū actum: q̄ꝫ malū statuꝫ corrigere laborarent.

¶ Qualˀ dꝫ eē obediētia. Ca. v.

Ut aūt obediētia nr̄a oī potenti deo sit accepta bilis studete hr̄e pmptā sine delatiōe deuotā sine dedi/ gnatiōe. Uoluntariā sine cōtra dictiōe simplicē sine discussiōe ordinatā sine deuotiōe iocūdā sine turbatiōe sternuā sine pu/ sillanimitate: vniuersalē sine ex ceptiōe pseuerātē sin̄ cessatione

¶ Qr obediētia debet esse pm pta. Capitulum sextum.

Bonus itaqꝫ frater adeo sit paratus ꝛ nō turbatꝰ vt inueniaẜ ad obediētiā semp pmptus. Quapropter di lectissimi sitis sicut auꝝ ductile ꝛ quasi virga flexibilis que re/ ctificaẜ ad libitum artificis vel curuatur. Sitis vt rote volubi les que ſm impetū spiritꝰ mo/ uentur. Sicis vt iumentū apḋ deum cuius dorso oīa indiffe/ renter ponūtur. Certe sillaba i differens multū est grata versi ficatoribus: qꝛ poni poterit i oī loco. Sic ꝛ promptus frater ad obedientiā deo gratus est ꝛ ho minibus: quia nihil resþuit in/ iūctoꝝ. Legistis charissimi qa stelle vocate dixerūt assumus. Per qḋ apte daẜ intelligi q̄ꝫ cō iuncta debeāt esse vox iubentis ꝛ opatio obsequētis. Talis ille bonus monachus extitit q vo/ catus impfecta littera dimissa quā ceperat. statim venit. Sed qdā econtrario velut quadrati lapides ad obedientiā vix mo/ uentur: de quibus ait sapiens: Qui transfert lapides affligeẜ in eis. Cum enim prelatus po/ nere quosdam ad obediētie bo num nititur: per contradictio/ nem rebelliū fatigatur. Ad obe dientie auteꝫ promptitudinem animemini per exempluꝫ. Nā cū imperamus manui: nulla di latione differẜ executio. Iniun gitur nobis aliquid ꝛ inobedi/ entes erimus p̄latis nr̄is? Pu dor est q̄ iterdū serui nr̄i cōdu cti pro paruo p̄cio pmptiores

sunt ad peragendum grauia q̄3 nos simus prelatis nostris pro gloria sempiterna.

¶ Qr obedientia debet esse deuota. Capitulū septimum.

Sit post hec deuota obedientia nostra fratres. Ea nāq3 deuotiōe suscipiendum est qd iniungit ac si dominus precepisset. Non enim homini sed in hoīe deo certissime obedimus. Dubiū nāq3 nō est qn deo acceptū offeratis sacrificium: dū ꝑpter ipsum aliene vos subijcitis voluntati. Utinam fratres simus cū christo ꝑ obediētiā crucifixi: vt sicut ille clauis mēbra habuit ligata: sic mandatis superioꝝ nostroru3 mēbra nostra omnia sint captiuata scientes certissime ꝙ tāto liberiores apud deum erimus quāto nūc pro illo deuoti9 nos artam9. Deniq3 virtus hec nō sine causa victimis antefertur quia hic mactatur in holocaustum voluntas ꝑpria: sed ibi tm̄ modo caro aliena. In ieiunijs ⁊ vigilijs ⁊ orationibus possūt equari nobis seculares: quos ī abdicatiōe proprie voluntatis ⁊ obedientia precedim9: eosdē iudicaturi cum christo in extremo examine precedemus. Uñ summope cauendū est ne ī his duob9 ēt ī minimo claudicem9.

¶ Qr obedientia debet esse voluntaria. Caplm̄ octauum.

Volūtaria quoq3 sit obedientia que non virga vel calcari indigeat: s3 moueat sibillo dulciori. Multū est laudabilis obediētia que ꝑceptum seruat: laudabilior que cōsilijs ⁊ amonitionibus obtēperat: sed omni laude dignissima que precipientis animo se conformat. Sed sunt nōnulli q potius a maiorib9 suis audire volunt placita q̄3 vt placeant facere audita: qui prelatu3 sibi nō se illi cupiunt obedire vel audire. Isti non magistrum gentiū dicentem: dn̄e quid me vis facere: s3 cecum cui dixit domin9 quid vis vt faciam tibi: satagūt imitari. Patet ergo eē fratres nostri duplicem obedientiam: vnam qdem charitatis ⁊ alia3 necessitatis. Illa preceptum respicit: ista consilijs ⁊ amonitionibus acquiescit. Illa necessitate quadam artatur: hec charitatis amplitudine dilatatur. Illa per coactionem est seruorum: hec per libertatem spiritus est filioꝝ. Et istam vtriq3 tanto magis acceptam quāto minus debitam esse constat.

¶ Qr obediētia debet esse simplex. Capitulum nonum.

Tam simplex obedientia vestra sit fratres vt iniuncta sine discussione faciētes: iudicetis de vestro nec in minimo hēre vos. Nā qsqs itentōez pcipientis iudicat bellū intrīsecus sibi parat Per hoc enim qꝫ causas mādatorꝫ qs ignorat discutit: in laberintū erroneū se ponit. Certe per hoc obediētie bonū minus purū reddit: cū qs platuꝫ irrationabilia iubere psumptiōis oculo intuet. Uerūtn̄ ⁊si platus interdū minus vtilia nostro iudicio videt iubere: vos id ad inobediētiam nō debet mouere. Nā ⁊si ille errauerit in iubendo: nequaqꝫ vos deuiabitis seniorꝫ mādatū: nihil cōtra deuꝫ qd pcipiat exequēdo. Si enim ea que p obedientiā facitis nō sunt interdum vtilia monasteriis: semp tn̄ vtilia erunt vobis Quid enim pfuit qꝫ quidaꝫ patrū virgā aridā lōgo tpe iussus rigauit: nisi qꝫ in terra conuale scēs virtutē obediētie: ⁊ obedientis meritum demonstrauit. Obediētie fastigiū in hoc ē: vt quasi stultū se quis faciat i hoc mūdo: nihil. s. discernēs: nihil iudicās ex his que fuerint imperata: sed omni simplicitate ⁊ fidelillud vtile: illud sapiēs est iudicās qd sibi lex dei vel ex ore superioris indixerit. Et vere si p hūc moduꝫ euacuati fuerimus spū pprio: replebimur nō imerito: tūc diuino. Attēdite qꝫ in tantuꝫ oīs creatura suo obedit sine discussiōe creatori: vt de illa faciat qcqd sue placuerit maiestati. Per qd manifeste istruimur vt simplicit iussa faciētes nequaqꝫ supiorib⁹ nostris p iobediētiā reluctemur.

¶ Qr obedientia debet eē ordinata. Capitulū. x.

Oportet nihilomin⁹ obediētiā eē ordinatā: ne si ordo ei⁹ puertit obediētie quoqꝫ opus p consequēs deprauet. Unde ꝯsiderādū ē qꝫ sicut ratio nostra debet eē subdita creatori: sic volūtas obediat ratiōi: atqꝫ sensualitas volūtati Nā qn̄ recalcitrat volūtati sensualitas vel ratiōi volūtas: vel creatori ratio: debite subiectionis in aīa periit ordo. Et tunc dei iudicio nobis ab inferiori nostro resistitur cū a nobis nostris superioribus nō paretur. Ordo quippe obedientie: considerata prelatorꝫ differentia tenendus est: vt maiores minoribus in huiusmodi pferamur Duobus enim prelatis contraria precipientibus acquiescendum modis omnib⁹ est maiori Unde cum deus prelatis supre

mus sit contēnenda sunt pro/
sus mādata hominum: qñcūq3
precipit cōtra deum. Oportet
enim ait petrus deo magis q̄
hominibus obedire. Patet igi
tur q nunq̄ sunt mala propter
obedientiā ꝑpetrāda: l3 ꝑpter
eandē interdū bona sint ratio/
nabiliter omittenda. Scimus
etenim contemplatiua3 vitam
actiuam in multis ꝑcellere. Et
tamen cum ab illa subditus ad
istam trahitur: quod propter
mandatu3 negligit virtute obe
dientie in meritorum cumulo
compensatur.

¶ Qr obedientia debet esse iocunda. Capitulum. xj.

Post hec sciēdu3 ē q ne
quaq̄ ex tristicia: aut
necessitate fit: qd iniun
gitur faciendū. Jocūda etenim
obedientia ꝓlatū ip̄m iubente3
letificat: obedientie onus alle/
uiat: securitatē quoq3 ꝯscientie
ꝓstat. Sis qs aūt mest⁹ obtēpat
cum simone cyrineo i angaria
crucē portat. Curr⁹ nō vnct⁹ sb
onere murmurat. Et sic is qui
cū tristicia obedientiā exequit
carere vnctione spūs sācti se de
clarat. At vo gaudens cum an
drea crucē suscipit: qsqs onus
qd imponitur: nec corde renu/
it: nec signo quolibet cōtradi/
cit. Sunt aūt quidam qui ex de
siderio faciunt etiam laboriosa
dūmodo sint placita. Alij cum
grauitate suscipiunt leuia: quia
iussa. Jstud fieri persuasione di
aboli certum est: vt hoc nobis
graue faciat: in quo maius me
ritum esse cōstat: ⁊ aliud nobis
offerre satagit gaudiosum: qd
saluti nostre minus ꝯspicit fru
ctuosum.

¶ Qr obedientia debet esse strenua. Capitulum. xij.

Non tm̄ leuia sed ardua
propter obediētiā sunt
agenda. Est enim obedi
entia preciosa cum obtempera
tur in placidis: non quia placi
ta: sed quia iniuncta. Preciosi/
or vo super aurum ⁊ tapazion
cum obeditur in contrarijs: in
quibus sensualitas interdu3 re
murmuret: erit tamē ratio sem
per prompta exemplo christi:
qui q̄uis calice3 passionis a se
transferri peteret: voluntatem
tamen suā patris subiecerat vo
luntati. Jn obedientia multu3
valet fratres mei ad merendi
efficaciam: difficultas operis
cū promptitudine voluntatis.
Quando per claustralem vita3
religioni iungimur: mūdo mo
rimur: ⁊ actibus quodāmodo
sepelimur. Quare nrās p obe/
dientiam voluntates continue
mortificemus: vt illi qui p obe/

dientiam sanguinem suum fu/
dit semp̄ viuere valeam⁹. Nō
igitur ad iussum senioris respō
dere presumamus: nō possum⁹
aut nescimus: cum patres no/
stros aggressos propter obedi
entie bonum etiam importa/
bilia s̄m humanū iudicium co
gnoscamus. Uires enim deus
omnipotēs administrabit cor/
pori: vbi voluntas seruiens ad
id quod iniungitur adest men
ti. Unde quidam sanctorum pa/
trum mandato senioris obtem
perans supra spem: virtute di/
uina non propria saxum mouit
Ex his colligē poteritis q̄ obe
dientie discretio ē vt sit aliqua
liter indiscreta: vt ea pro bono
quis aggrediatur obedientie:
que aliquando vident̄ s̄m mū
di sapientiam carere ratione.
Hinc est q̄ vir obediens loque
tur victorias: quia voluntas q̄
se inclinat naturaliter ad p̄spe
ra per coactionem obedientie
curruat etiam in aduersis ne/
cesse est.

Qr obedientia debet esse
vniuersalis. Capitu. xiij.

Nec semel tm̄ debet quis/
q3 qd iubetur facere: s3
semper in omnib⁹ obe/
dire. Sed dicunt in corde suo
desides, ⁊ rebelles: videmus q̄
hij qui ad obediētiam sunt, dif
ficiles ab omnibus sunt liberi:
et ab officijs sunt securi. Ipsis
enim vbiq3 defertur ⁊ parcitur
cum alij qui se ad omnia para/
tos exhibent: nunc officijs: nūc
laboribus incessabiliter onerā
tur. Quis igitur posset inqui/
unt omnia que iubentur custo/
dire? Sane si oculū cordis ape
rimus: aperte considerare pos
sumus q̄ illis pro eo q̄ par/
citur condolendum est: ⁊ istis
q̄ eis non parcitur congauden
dum est. Qd enim interdum
parcitur rebellib⁹: suo vitio de
putent non virtuti. Fit namq3
istud ne peior scissura fiat: ne
concutiatur calamus conquas/
satus. Sic deus nō precipit da
re libellum repudij: sed permi
sit. Exultent autē iusti qui one
ribus pregrauantur: quia dum
multiplicantur super eos one/
ra: multiplicatur ⁊ materia me
ritorum: ⁊ per consequens gau
dium premiorum. Otium in
super eis tollitur: peccatorum
pena minuitur: tentationis oc
casio remouetur. Sciendum
autem q̄ licz omnes homines
obedientia stringantur aliqua
li: hic tamen propter votum re
gulares sunt amplius obligati.
Nā prīfamilias obediēdū ē in
bona sue dom⁹ ordinatōe: regi
bus in rei publice gubernatio/

ne plebanis diuinorum preceptorum expositione: et sacramentorum administratione: platis ordinum in disciplinae obseruatione: summo plato deo in declinatione vitiorum et custodia mandatorum. Uos igitur fratres ad obedientiam spaliter vos ligastis: nec quicquam excepistis. Exemplum psalmiste sequimini dicentis: Ad oia mandata tua dirigebar. A memoria quoque vestra non decidat: quod qui in vno precepto seniorum offendit precedentes obseruantias oes perdit.

De obedientia debet esse perseuerans. Capitulum. xiiij.

Uestra deniqz obedientia sit pseuerans. Cum enim professione facitis vsqz ad mortem vos obedituros in posterum obligatis. Quia igitur exitus et non principium acta probat felici iocunditate ppetuo coronandus vsqz in finem obedientiam non relinquens. Cui igitur placet: vt sibi veritas promissa soluat: ipse quoqz quod promisit finaliter non omittat. Qui enim secundum xpi sententiam pseuerauerit vsqz in finem hic saluus erit certissime.

De abdicatione proprietatis. Capitulum. xv.

Ad aliam obseruationem regularem manum mittamus: vt qualiter sine proprio viuere debeamus doceamur. Igitur ex primitiue ecclesie pfectione discere poteritis: quod habere cuncta comunia debeatis. Creature id nobis indicant in comunicando bonum quod habent: et inuicem sese donant. Mutuo quoqz sibi seruiunt membra corporis: comunitatem rerum indicantia pro hoc nobis.

Quedam monetia ad abdicationem proprietatis. Capitulum. xvj.

Abdicationem rerum xpus nos de suo exemplo docuit. Beatus dominicus nobis moriens hoc legauit. Scriptura quoqz sacra idem figuris multiplicibus demonstrauit. Nam crucifigendus xps: vestibus suis spoliatur: per quod nobis quam nudi rerum omnium proprietate nos esse conueniat declaratur. Ipse quoqz non habuit sicut asserunt vbi caput reclinaret. Sanctus etiam dominicus legauit nobis migrans ad deum humilitatem: charitatem: et voluntariam paupertatem. Idipsum exemplo suo tradidit idem pater qui pauper erat pecunia: sed diues vita pura. Deniqz legitur quod mulieris amicte sole pedibus luna supponitur per quod esse calcanda nobis oia mutabilia demonstratur.

Quod ipsa multipliciter vitiatur. Ca. xvij.

Sed heu sunt aliqua que bonum paupertatis viciant nunc possidendi deside

rijs:nūc verbis inordinate ꝓla
tis:nūc etiam factis in virtutis
huius p̃iudiciū demonstratis.
Nōnulli sunt etiā qui ad ea q̄ ꝓ
fitēdo ꝯtēpserāt appetitibꝰ ac/
censi anhelāt: obliti ꝙ apud pō
deratorē spirituum ip̄a ꝑuersa
volūtas: priusq̄ȝ ad actum ꝓce/
dat ꝯdēnet. Ecōtra quidam pa
trū: qꝛ rape cucumerē concupi
uit: in sole acriter se afflixit: vt
vexatio talis intellectū sibi tri/
bueret: ac si malū in se desideri
um puniret. Hi v̄o q̄ diuitias
quas foris habere nō poterant
nūc affectant: si v̄o xp̄i discipuli
eēnt ꝑ angustā portā que ducit
ad vitā exonerati ab omni ipe
dimēto intrare solicite labora/
rēt. Inuenimus etiā interdum
quosdā i quibusdā rebus adeo
delectari: vt nec ad cōcedendū
ea fratri petēti velint aliquate/
nus iclinari. Alij quaternos vł
res alias initūtur a fratruȝ cō
spectu abscōdere: ne possint pe
tētibus nō negare: qbꝰ ꝯtēnen/
da eēnt illa transitoria: ⁊ frater
ne charitati oīa postponenda.
Pudet aūt dicere ꝙ nō nunq̄ȝ
vilissimis rebus sic accendunt:
vt siq̄s vel digito: ex his q̄cq̄ȝ
attrectare p̄sumpserit taȝ indi/
gnatiōe cordis ꝯtra ip̄ȝ q̄ȝ ver
boꝝ insolentia moueant. Inue
niunt ⁊ alij qui sic dicunt: Nisi
mihi detur hoc vel illud habē
di vel recipiēdi licētia: nequa/
q̄ȝ domū de cetero in talibus ꝓ
mouebo. Sūt ⁊ alij qui tales se
exhibēt vt prelatus ex his que
habēt auferre nō audeat: vel vt
ad tēpus ꝯcedāt iniūgere nō p̄
sumat. Et si abstulerit q̄cq̄ȝ tali/
um turbatiōes in domo conci/
tāt ⁊ tumultus. Sed qꝛ ꝑ talem
indignationē in p̄dictis rebus
aliquale vis sibi vēdicāt: ꝓprie
tarios quodāmodo se demon/
strāt. Pro his nequaq̄ȝ turbati
onem sibi assumerēt: nisi res il
las ꝓ quibus mouent ad se ꝑti/
nere aliqualiter iudicarēt. Sūt
⁊ nōnulli qui denarios sine li/
cētia: nec accipiūt: nec expēdūt
⁊ tn̄ qꝛ licētiā sibi denegari nul
la rōne volūt: apud deū excusa
biles nō existūt. Alij dum dare
vel acciꝑe quoq̄ȝ desiderant in
sidiose p̄lati sui absentiaȝ expe/
ctāt: vt a minore p̄lato licentiā
obtinere valeāt quā negādaȝ a
maiore credunt ꝓbabiliter aut
formidāt. Isti q̄dē apud hoīes
forinsecus se excusare poterunt
sed apud deuȝ cui omne cor pa
tet ⁊ omnis voluntas loquitur
perfectionis semitam derelin/
quunt. Quidam etiam cōmesti
bilia vł potabilia sibi missa: vel
soli contentantur habere: vel il
iis quibus placet tātūmodo di

stribuere nec fratres alios s[ecundu]m dispensationem eorum quorum interest participes volunt esse. Sunt et alij quibus auctoritas est tradita: qui monasterij res indignis conferunt aut incaute perire sinunt: aut superflue res expendunt: qui nonnunq[uam] circa curam propriam reperiuntur satis prodigi: sed quo ad alios satis auari: hi si certe aduererent q[uod] elemosyne sunt pauperum quibus viuunt eas cum magna timoris reuerentia et prouidentia equaliter dispensarent.

Qualiter debent esse amatores paupertatis. Capitulum. xviij.

Veri autem amatores paupertatis sine licentia nil accipiant nec dent vel habeant neq[ue] mutuent neq[ue] furentur: Quis enim nobis necessaria hababere liceat in communi: nullus tamen quicq[uam] habeat in speciali. Ecce pater noster augustinus tante paupertatis extitit q[uod] testamentum nec moriens fecit vllum. Et sicut propriu[m] non licet habere claustrali: sic et operari studeat in communi. Sciendu[m] est autem q[uod] religiosis postponenda sunt queda[m] actu pariter et affectu vt proprietas rerum qua se priuauerunt queda[m] affectu sed non actu vt interdu[m] est per actiuam vita[m] dispensatio temporaliu[m] queda[m] actu sed non affectu sicut pro bono obedientie q[uan]q[uam] intermittitur [con]templatio supnorum. Sed heu videmus multos bonu[m] [pro]prietatis appetere: nolunt tamen ipsam cum defectu seu penuria sustinere Apud om[n]ipotente[m] vo deum tunc pauptas preciosa redditur: cum eam voluntas deuota cum difficultatis molestia comitatur. Sane ad retinendu[m] nuditatis virtutem ita vosmetipsos ab omni proprietate reddatis extraneos: vt tanq[uam] peregrinos et nihil habe[n]tes pijs monasterij largitionibus vos noueritis vestiendos deinceps et allendos. Ex premissis igitur coligite vt possidendo[rum] in vita presenti nec quisq[uam] inordinate concupiscatis nec inhoneste acquiratis nec sine licentia quicq[uam] recipiatis vel detis nec preter voluntatem prelati aliquid teneatis nec licentiam extorqueatis nec contra fraternam charitate[m] quicq[uam] teneatis nec inutiliter expendatis.

De multiplici nocumento proprietatis. Caplm. xix

Ostendunt proprietarij se vacuos dei gratia esse qui contra professionem suam possidere satagunt aliena

Mala est cõpensatio que bursam ditat: animam deo priuat. Inquantum ei religiosus archam onerat rerum proprietate: tantum grauat conscientiam puritatis egestate. In dialogorum libro legimus quendã religiosum paucos denarios abscondisse cuius sepultura extra cymiterium quidem facta maledictioné pro benedictiõe meruit sic habere. Peccunia tua tecum sit in pditione positis denarijs apud ipsum. Tales si decedunt impenitentes peiores sunt in iferno: qui moriéte christo restituit aliena. Isti pro re transitoria preciosum obligant quia pro talibus animã suam damnant ⁊ se gaudijs celi priuant. Unde frater qui se et sua christum secuturus reliquit de his se vitiose postmodũ intromittit. Iste talis insipientem se ostendit: qui molam asinariam de collo amotam resumit: ⁊ in spinas quas euaserat se pariter ac luto quo sucrabtus fuerat se submergit. Iste velut canis ad vomitum reuertitur ⁊ retro aspiciens mittendo manũ ad aratrum perficit curuum saltũ. Talis namq̃ si vxorem loth in statuam salis conuersam attenderet: ad ea respicere que reliquit minime festinaret. Asinus est sapiens qui diuitias asino congregat: sꝫ de ppria iopia nihil curat: Huic similis est qui contro professionem suam res sibi colligit: sed per defectum spiritualium fame perijt. Per hoc quoq̃ q̄ sua preciosiora seipso estimat gradum ⁊ ordinem diligendoꝝ aut negligit aut ignorat. Cum iste sit mundo mortuus: fame mori formidat. Cum de cõpedibꝰ sit solutus iterato se illaq̄at. Cũ sit i naui aquã haurit vt se mergat. cũ sic in orto spargit ne fructꝰ sibi gratie crescat. Bene talis dici potest ydolatra quia fiduciam habet in peccunia: que in illo solum qui iuuare potest est habenda. O q̃ iniuste res hic ponderat: qui postponendo pro paucis denarijs christũ putat. Immo talis interdum flagitium inde superat: quia his non nunq̃ vno solido se damnat. Ille autem venditurus dominũ triginta argẽteos cũ estimabat. Nature hic ordinem peruertit quia terrã super omnia diligit: quã inter elementa rerum creator infimam ordinauit. Tu itaq̃ frater si currere ad celum vis expedite: satage vt nequaq̃ prementes sarcinas amplectaris.

¶ De vtilitate pauper/
tatis. Capitulū vigesimū.

S Ufficiat aūt vobis fra
tres carissimi pauper
tas: ꝛ abhōinet aīa no
stra transitorias substantias: qꝛ
christo vobiscum manente di/
uites nimis eritis: nihil tēpo/
ralium hn̄tes. Et sine illo pau/
peres eritis ꝛ egeni: cunctas ēt
diuitias mūdi obtinentes. Ille
autem sit vester thesaurus: qui
solus anime desideria replere
potest: ꝛ sine illo est oīs crea/
tura vacua. Quare si ꝓpter pau
pertatē esuritis ꝛ sititis: si nudi
estis: si sustinetis incōmoda: il/
le solus vobis sufficiat: cuiꝰ dul
cedinis magnificentiā: oīa mū
di cōmoda propter se dimissa i
comparabiliter recompensat.
Attendite fratres mei qꝛ sicut
secuꝝ iter: pauper transit per la
trones: sic ꝛ monachus nihil ha/
bens cuꝫ decedit: diaboli secu/
rus trāsit laqueos ꝛ euadit. Ele
menta leuia sursum vadūt: sic ꝛ
fratres qui se ꝑfecte omnibus
nudant: libere celos petunt.
Exemplum enim est hoꝝ pau/
per lazarus: qui fuit tandeꝫ ab
gelo in sinū abrae deportatus.

¶ De castitate. Capl'm. xxi.

A Mplectēda ē post hec
velut vnū bonū de reli
gionis ꝑncipalibꝰ ipsa
castitas: que diuine visioni nos
aptat: que naturā superat ꝛ an/
gelicis spiritibus nos ꝯformat
Hec est enim inquā que fidelē
animā christi sponsam christi
efficit: que sequentes agnū can
ticum nouum instruit: ꝛ deo ꝓ
ximum esse facit. Talibus inhe
reatis nuptijs: vbi thalamus ē
cordis mūdicia. O qꝫ regales
sunt ille nuptie vbi anima xp̄o
per amorem iungit capiti nr̄o
corona ponit ꝛ dextra illiꝰ nos
in primo amplexatur.

¶ Similitudines quedam de
castitate. Capitulum. xxij.

C Astitas vestimentū est
nuptiale: quo decorabi
mur discumbentes i cō
uiuio sūmi regis. Hoc byssino
vestimēto q caruerit ꝺ nuptijs
eternis confusibiliter expellet.
videte quomodo ꝯfusi sunt val
de serui dauid: quoꝝ videlicet
vestes vsqꝫ ad nates tondeban
tur: qꝛ confusi nimis erunt apd̄
altissimū: qui tegumento nobi/
lis continentie nūc spoliantur.
Omni laude dignū est in car/
ne preter carnē viuere: ꝛ inter
spinas esse: sed spinaꝝ aculeos
non sentire. Salamādre tales
sunt similes: que in igne nō cō/
buritur: ꝛ pisci qui circūdatus
aqua nō submergitur: atqꝫ gra
no quod nō inter zizania suffo

catur. Isti mira faciunt in hoc mundo. Maius enim miraculum est de carne ꝓpria fomitē extirpare libidīs q̄ eijcere demonia vel febres de corporib⁹ alienis.

❡ De tribus malis incontinētie. Capitulum. xxiij.

Tribus modis inconti nentes errant: dum vel delectatione vel cogitatione vel cōsensu circa idem vitium elaborant: huius figuram nobis sacra scriptura euidēter innuit: cū in ꝑmoꝝ parentum peccatum serpentē ꝛ mulierē atq̄ viꝝ litteraliter introducit Sit itaq̄ coꝛ vestrū p castimoniā thronus eburneus: sit lect⁹ floridus: sit fons clar⁹: sit vtiq̄ hortus cōclusus amena paradisus: sit archa extrinsec⁹ ꝛ intrinsecus deaurata: ꝛ virtutum delectabilis apotheca.

❡ De cogitatiōe mala. Cap. vigesimūquartū.

Primo ergo sup corda vr̄a frēs mei carissimi xp̄m sic signaclm̄ ponere satagite: ꝛ ne vaganť ad inania ꝓhibete. Coꝛ eteni cere sile dicitur que per impressionem sigillo quolibet figurať. Quare pulchris imaginib⁹ mentes vestras impꝛimite ac sic eas i eterna gloria decorate. Studeam⁹ etiam pigmenta bonaꝝ cogitationum in ignem desiderioꝝ mittere: quo valeamus summi amoris incenso in ꝯspectu altissimi redolere. Desideriū enim nostrū ignis est: ꝛ ẜm materiā quā imponim⁹ vel fetoris vel boni odoris fragrantiā excitat Coꝛ quoq̄ nostrū mole ꝯtinue currenti comparať: qua vel lolium vl̄ triticū cōminuiť ẜm arbitrium imponentis. Faciam⁹ igitur vt salomon qui auream vrnam supra templū posuit. ad innuēdū ꝙ qsq̄ talis esse debet qui ad resistendū volatilib⁹ cogitationib⁹ se premunit. Sciat vestra fraternitas ꝙ cogitādo quis peruersa raptorem in thesaurum suum intromittit semē iactando diabolū emittit: sagittas diaboli absq̄ clypei oppositione recipit incuruando se sathane: christum de solio deijcit porcos in hortū suū deuastandum introducit: lutum in fontem cōsciētie sue mittit: flores reliquēs ad stercora se ꝯuertit.

❡ De delectatione. Cap. xxv.

Quasi proles matrem: sic delectatio malum sequitur cogitatum. Quisq̄s ergo voluerit vitare consequēs malum precaueat antecedens: sciens ꝙ qui cogitationib⁹ carnalibus mentem dederit a su/

pernis se consolationibus elongabit. Absit enim vt diuina cõsolatio infundi debeat vase inquinato. Nam cor imundũ sedes est sathane: cui non decet xp̃m per gratiam consedere. O q̃z indigna cõmutatio incõmutabile bonum spernere: et reb⁹ mutabilibus adherere: fontẽ dulcedinis relinquere et turbato riuulo se replere. Igitur si de peccatis interdum vos cogitare contingat: non hoc ex delectatione sed amara cõpunctiõe fiat: sicut pater multarum gentium abraam ciuitates a longe conspexit subuersas: et hieremias ciuitatis sue incendium dolẽs planxit.

¶ De consensu. Caplm. xxvj.

Ceterum si cõtingat vt illicita cogitatio vos interdũ mordeat sũmopere cauendum est q̃ vsq3 ad consensum delectatio nõ decurrat. Cũ eni diabolus inclinare vos nititur ad peccatum ad suũ incurvari transitum vos hortat. Sz mendax est et pater eius. Ideo minime peruersus trãsibit: qn potius si in consensu vestro aduenerit: pedem figit. Cõsiderãdum tamen est duplicem eẽ cõsensum qui nos maculat: dũ vel malum facere decernimus: vel cum nos in opus sed in delectationem motuum consentimus. Quãdo enim delectatio cogitationis vsq3 ad voluntatem delectandi protrahitur: tũc morosa et rea criminis: etiam absq3 perpetratione operis iudicat. Et si taliter delectantes apud omnipotentez rei sunt: videant quo reatu constringentur qui cogitationes preuenientes ad illicita se compellunt.

¶ Quales debent esse veri cõtinentes. Capitulum. xxvij.

Studeam⁹ igit fratres corporis habere cõtinẽtiam atq3 mẽtis que nobis percinctionem lumborum atq3 mamillarum cum zona aurea declaratur. Si v̓o tentatio carnis vel demonis ad illicita vos incitat: mentem tamẽ stantem fortiter hec nõ frangat. Sz multum interest habere virtutes pollitica vel purgatorias aut purgati animi: quia tm̃ sunt extreme priorib⁹ meliores quãto iam post triumphum quietem syncere possidẽt puritatis. Quis enim omni laude plenũ sit carnalibus desiderijs resistẽ multo tamen laudabilius ẽ tentationum incitamenta non sentire. Nam dum obtinet in bellorum conflictibus quis triumphum: tamen vulnerũ interdũ ictus recipit ac plagarum. Motũ

etiam quem cum labore pugne quis interimit: quando se pacem habere sperauerit: tunc insurgit. Nequaquam enim ab hoste dimicans securus esse poterit: quamdiu contra eum dimicans victus non fuerit. Securior dauid erat postquam a prelijs subiectis hostibus quieuerat: quam cum bellorum discriminibus subiacebat. Status ille tranquillus in archa noe designatur: in qua cuncta quietant animalia et pacantur. Ad pacem hanc laudabilem tunc venimus: quando contra vitia insurgentia: non quasi ex necessitate pugnare compellimur: sed ea potius cum se prius oculo rationis obtulerint: velut colubrum horrore nimio detestamur.

De circunstantijs luxurie Capitulum. xxviij.

Non solum opus luxurie nephariam: sed ad illud incitantes circunstantie sunt vitande: quales sunt incautus visus: tactus osculum et amplexus: frequens eloquimum: risus.

De visu incauto. Capitulum. xxix.

Etenim quia mors per fenestras ingreditur necesse est vt visus ipse cum magna diligentia obseruetur ne dum aspectus incaute exteriora inclinantes aspicimus: diuitias intrinsecas amittamus. Certe si dauid visum ab incauto intuitu restrinxisset: in tante tentationis mala minime incidisset. Pudicitiam quoque dina perdidit: quia ad videndum mulieres regionis occurrens visus: in sui se custodiam non conclusit. Ad tegendum visum nostrum exemplum nobis saluator tradidit: qui nec proprios velari in irrisione oculos recusauit. Quo iccirco scandalizantem oculum secundum dei consilium eruamus: vt visum videlicet ne vanitates hauriat auertere studeamus.

De tactu incauto Capitulum. xxx.

Cauendi sunt preterea contactus non solum lasciuiarum: sed bonarum etiam feminarum. Quis enim bona sit terra: bona quoque sit pluuia: tamen ex earum commixtione lutum efficitur. Eodem modo: licet bona sit manus viri: et bona manus femine: ex contactu tamen illarum nonnunquam lutosa cogitatio: vel affectio generatur. Si picem etenim quis tetigerit: manum vtique sordidabit. Quis autem stultus credit se manum in ignem mittere et incendium

non sentire. Unde quidam sanctus qn̄ p aquā matrē ꝓpriam trāsportauit manū pallio ne illā tāgeret inuoluebat.

¶ De amplexib⁹ ⁊ osculis. Capitulum. xxxi.

SI ergo ꝫm apl̄i dictuꝫ bonuꝫ est mulierē non tāgere: nequaq̄ꝫ illam expedit osculari. Cōcupiscētia eni quosdaꝫ tales sic false decipit ⁊ excecat: vt dicāt talia licere cū eūdē apostolū ꝯstet osculū mūdus intulisse. O q̄ꝫ miserabiliter perijt iudiciū ratiōis: cū affectus ad aliq̄d faciēdū incipit dn̄ari Firmat enim sibi mēs captiua ꝯscientiā qualēcūq̄ꝫ: dū tn̄ pficiat q̄d affectat. Ip̄a v̄o ꝯscientia post facti ꝑpetrationeꝫ amaris stimulis mētē pūgit: q̄ ad malā ꝑtem deuiās veritatis semitas derelinq̄t. Amplex⁹ q̄ꝫ mortales nō desiderāt: q ad eternas nuptias se parāt. Ornatos nāq̄ꝫ lāpadib⁹ mundicie ⁊ oleo leticie decet eē: q supni spōsi amplexibus cupiunt interesse.

¶ De remedijs luxurie. Capitulum. xxxij.

REmedia sane luxurie sūt familiaritates suspectas deuitare: sibi non nimis ꝯfidere: occasiones tētationuꝫ fugere: sensus exteriores claudere: cogitatiōes malas restringere: carnē domare: motibus isurgētib⁹ resistere: bonis se semper exercitijs occupare. Queꝫ enim antiquus hostis vacantē viderit: hūc suis negocijs occupabit. Sciēdū deniq̄ꝫ q̄ cū est nobis ꝯtra alia vitia pugnādū: sꝫ incōtinentie malū potissime fugiendū. Qm̄ sicut infirm⁹ p potū frigide aque ardorē febriuꝫ nō minuit sed accēdit: sic remedia ꝯcupiscētie querens in his miserijs: desiderium nec satiat nec extinguit.

¶ De resistentibus cōtra luxuriā. Capitulū. xxxiij.

OMni custodia necessarium est cor custodiri: quia ꝯstat illō multipliciter impugnari. In resistēdo quoq̄ꝫ necesse nobis est vt ibi simus in nostra custodia cautiores: vbi pugnas experimur hostium fortiores. Nam ⁊ diabolus ibi ponit frequentius temptationū laqueos: vbi magis sentit nos incautos. Et ibi studet fortius nos debellare vbi nouit nos amplius egrotare. Par ⁊ concordia cunctis est laudabilis nisi contra vitia pugnaturo Qd̄ optime innuit vbi turris dauid edificata cum ꝓpugnaculis decorata fuisse mille clipeis omniq̄ꝫ armatura fortium memoratur. Unde ⁊ antiquo ꝑplō

propter exercitium preliandi iebuseus dimittit̃ et machabeis in sabbato pugnandi licētia tribuitur: vt q̃ꝫ gratum deo sit bellum contra vitia declaret̃. Frēꝫ illum diligēter recogitate: quē vidit senex coram se p diuersaꝝ specieꝝ formatas imagines impugnari quas quia p negligentiam nō repulit: cordis sui pulchritudinem in conspectu dei omnia cernētis maculauit. Sꝫ econtrario bene sibi frater ille tentatus cōsuluit qui vt magis obliuisceret̃ talium: mulierem sibi luteam figurauit. Ad innuendū custodiam cordis nostri cherubi flāmeo gladio ad viā ponit̃ paradisi. Studeamꝰ aūt maxime caput serpentis cōterrere hoc ē tentationū pncipijs insistere: vt sic hostem dum est debilis opprimamus: vt nequitiam in semine destruamꝰ atqꝫ ad petraꝫ: idest christū nostros paruulos allidamus. Ut si aduersarius noster sepius tentationibus examinet: ipsa frequētia tedio non afficiat ne simus sicut lapides quos stille cadentes non violentia sed frequentia tandem cauant. Liquet hoc in patre quodam qui annis viginti tentatꝰ fortis athleta xpi persistit: sed postmodum vnius noctis spatio victus cessit.

¶ De hūilitate. Capitulum .xxxiiij.

Matrem virtutum humilitatem frēs carissimi libenter āplectamur quā et christꝰ verbis docuit et exemplo. Nihilominus demonstrauit qui se mitem et humileꝫ corde dixit. Scitis de quodā apud antiquos patres recipiēdo: ad ossa mortuoꝝ misso vt illis exhiberet ignominiā et honorem quatenus sicut hec ad vtrūqꝫ insensibilia cerneret: sic et ipse laudes vel vituperia nō curaret.

¶ De his p que humilitas habetur. Capitulum .xxxv.

Ad pfectam humilitatē istis gradibꝰ venietis si videlicet defectꝰ vestros cum dolore ac emēdationis proposito recolitis: si ppriā excellentiaꝫ ex corde fugitis: si contēpti non contēnitis: si vos vere mortuos mundo estimatis: si nulli nisi soli deo placere appetatis: nec vlli displicere nisi soli dño deo timeatis: si humana vobꝭ pñtia nihil adijciat honestatis aut minuat solitudo: si vos inutiles non superficie verboꝝ pnuncietis: sed veraciter reputetis: si desideratis viles videri: si omne quod est cōtra cōmunē cursuꝫ ordinis quod vos potest reddere notabiles declinatis: si singularem sensum re

linquitis: si vosipsos in vestris conscientijs accusatis et alios excusatis.

De signis humilitatis. Caplm. xxxvj.

Signa sunt hũilitatis gratiã hoīuz negligẽ: sententijs alioꝝ acqescẽ: correctiones libent audire: caput inclinare: vestes notabiles ñ ferre: tortuosum incessum vitare: maioꝝ pcepta sine discussione pficere: equalib⁹ ad obsequia paratũ eẽ: minores nõ ꝯtemnere: simplici gradientes via nunꝙ̃ duplicatũ aut fictiõis vestigiũ pretendẽ: in litib⁹ nolle victoriam obtinere.

De vtilitate humilitatis. Cap. xxxvij.

Ut humilitatis fructum noueritis agnoscite qꝛ cinis est vtutũ: carbonẽ in feruore ꝯseruãs: fundamẽtũ spũale: edificiũ ne cadat: sustentans: et scala ad celestia nos sublevãs. Ipsa eni humilitas vtutes ceteras cõseruat: capiti nr̃o nos assimilat: actiões pulchritudine sua ornat. Hec est q̃ deo ẽ amabilis: ĩ seipsa laudabilis: pximis exemplaris. Humilitas certe ẽ vt⁹ q̃ obtinet abũtia: stabilit pñtia: recupat iã amissa.

Quomodo quis humilis dꝫ apparere. Capitulum. xxxviij.

Si quis igitur humilis eẽ pfecte nitit: velut surduz mutũ: cecũ: imo quasi stultum exhibẽ ex intimis sese conetur: vt videlicet nihil audire nihil loq vel videre cupiat: qꝺ ipm a pposito suo ptrahat et a bono ppter derisionẽ aliq̃ten⁹ nõ recedat. Humilitatẽ q̃ꝫ perfecte qsqꝫ teneat sine fictiõe: vt sic vel illam exhibet forinsecus in ope: sic non deserat eã in corde. Non igit sitis sicut illi: qui humilitatez diligunt sed ꝯtẽni nolunt: qꝛ tales si humilitatem noscerent: nequaꝙ̃ illam in cõtẽptu pprie excellentie ꝯsistere dubitarent. In vestimentis seruetis tale mediũ vt nec pciositate sint notabilia: nec vilitate nimia deturpata. Superbia non nũꝙ̃ de suo interitu cõualescit. Dum eniꝫ qs abijcere sese nitit de hoc ipse multotiens inanit gliat. Eodem modo cũ pro xp̃o quis ieiunauerit: sepe vana glĩa per hoc surgit. Uñ cum qdam frater quereret: cur magis ĩ cõgregatione q̃ in solitudine ieiunare posset: responsum est ei qꝛ digitus eũ in monasterio pasceret: sed in sollitudine nullus ieiunij testis esset.

De nocumentis superbie. Cap. xxxix.

Documentū sup[er]bie in h
appendat q[uod] duo sunt in
opib[us] bonis: glia vtiq[ue] ⁊
vtilitas q[ua]z p[ri]mū sibi de[us] ꝓuauit
ꝫ reliquū nob[is] dedit. Un̄ si dei
p[ar]tez nobis retinē ꝯtenderim[us]:
absq[ue] dubio p[ar]tē aliā amittem[us].
Sicut eni[m] vent[us] puluerē ꝓijcit:
sic vanitas virtutes dissipat et
dispergit. Hoc eniꝫ certissime
sciendū est q[uod] nunq[uam] obedientie
bonū nec patiētie virtus: nec p[er]
fectōis puritas obtinebit: si hu
militatis synceritas amittatur.

¶ De conuersatione hu
militatis. Cap[itu]l[u]m. xl.

Si igit[ur] humilitatez dili
gitis p[er] hec que ꝯscripsi
mus illā ꝯseruetis si vꝫ
in nobis pensaueritis facilitatē
cadendi: difficultatē resurgēdi
si cognitionē h[abe]re studueritis p[ro]
p[ri]e fragilitatis. ⁊ ꝯsideratiōeꝫ
fr[atr]is alteri[us] melioris: si sepe co
gitaueritis mortē iminentez: si
nihilomin[us] dn̄m q[uem] agitis atten
ditis intuentē. Si nihilomin[us]
ip[s]m dn̄m vsq[ue] ad mortē turpis
simā humiliatū pensaueritis si
gl[ori]am ⁊ honorē q[ue] sequūt[ur] igno
miniam ponderaueritis.

¶ De patientia. Cap[itu]l[u]m. xlj.

Eniq[ue] fr[atr]es mei v[ir]tutum
clypeū: patientiā app[re]hē
dite: q[uae] in s[an]c[t]is dei mira
bilia opat[ur]. Facit. n. ip[s]a patiētia
vincere puellā fragilē: totū mū
dū imo sin̄ pugna vincit aduer
sariū: ⁊ amaritudinib[us] mūdi pa
scit[ur] ⁊ ꝯtrijs delectat[ur]. Discipuli
certe se dignos habitos iudica
bant q[ui]a p[ro] xp̄i noie cōtumelias
sustinebāt. Si bn̄ ꝯsideram[us] nō
sunt ꝯdigne passiōes hui[us] t[em]p[or]is
quas sustinem[us] ad magnitudi
nē xp̄i passionū nostrorūq[ue] de
lictoꝝ: ⁊ infernaliū tormentoꝝ
atq[ue] celestiū p[re]mioꝝ. Proinde
letati sunt p[at]res n[ost]ri p[ro] dieb[us] q[ui]b[us]
humiliauit eos deus: ⁊ ānis q[ui]
bus viderunt mala: sicut aperte
nobis pater noster dn̄icus ostē
dit: q[ui] loca insidiaꝝ trāsiens in
cessit alacriter ⁊ cantauit. Ideꝫ
q[uo]z pater fuit in carcassione libē
tius q[uam] tholose: q[ui]a cepit ibi mo
lestias hic honores. Exemplūꝫ
patientie nobis exhibuit: q[ui] di
cebat nōne dissimulaui: nonne
silui nōne quieui? Dissimulauit
quidē foris p[ro]p[ter] opa: ne in patien
tie signū ostenderet. Tacuit aūt
verbis inordinatis: ne vel ore
dura v[er]ba p[ro]ferret. Quieuit i cor
de v[e]l ne seip[s]m i[n]trīsec[us] turbaret

¶ De vtilitate patien
tie. Capitulum. xlij.

Patientia ē adamas quo
mens incomodis non
frāgitur: medicina per
quam ab omni lesione curatur
⁊ clypeus quo ne ledi valeant:

cōmunitur. Ab alio certe ledi nō poterimus: nisi prius cōtra nosmetipos intrinsecus dimicemus. Tribulatiōis fructū ille nouit: q̄ pciū iniuriātibus erro gauit: hunc fructū sacra scriptura satis innuit: vbi tribus pueris ignis in nullo nocuit: sꝫ vinculatos soluit. Idē ostēdit artificiū. Nā lapis ad hoc tundit aut sculpit: vt i solēni loco postmodū collocet. Sic ꝛ nos i mūdo pmimur: vt in templo celestis patrie: vbi nullꝰ sonat malleus collocemur. Nā gaudium tristicia pcidit: qua vel ꝓ purgatiōe culpe vel pfectiōe grē: vel augmēto glorie nunc ferimur: o labor: o dolor: o beate lachrymę quas ab afflictoꝝ oculis manus omnipotētis absterget. Celoꝝ regnū eoꝝ dicit qui ppter iusticiā psecutionē patiunt. Cum ergo in psecutione duo sint: culpa videlicet ꝛ pena: meliorem ptē hꝫ patiēs cū sit culpa ledentis: ꝛ tantūmodo pena sustinētis. Puritatē sue dilectiōis in nobis ops deus ex hoc pbat q̄ eos quos amat arguit et castigat. Hinc ē q̄ in signum clemētie ab assuero rege ꝯtra hester aurea virga ostēditur: qua nos eē ꝯsolādos virga dn̄ice correctiōis figurat. Si suis dilectoribus tpaliter benefaceret: plures sibi nō ꝓ se sed ꝓ donis potiꝰ adhererēt. Fuerunt q̄ dextera vtebant: similiter ꝛ sinistra: quibus quid aliud dixerim: nisi q̄ sicut ad meritū vite cōuertebant ꝓspera sic ꝛ p aduersa: imo vt verius talibus dicā nihil aduersum eē poterit: ꝓ qbꝰ aduersitas ipa militās: semper cumulat meritū ꝛ tandē ducit in gaudium. Patet ergo q̄ homo patiēs de felle fauū mellis elicit: malū in bonum cōuertit: amare quasi lac sugit: merorē i felicitatis eterne gaudiū mutabit: vsqꝫ ad tēpus enim expectabit patiēs: vt postea iocunditatis redditio subsequat. Certe peccātes ad refrigeriū venire nō poterimus: nisi hic p aquaꝫ tribulatiōis: vel tandē p ignem purgatoriū trāseamus. Facilis ē aūt aque trāsitus q̄ꝫ ignis. Si aduersitatū vtilitatē sciremus cōsiderare: vix in centū annis dn̄o possemus ꝓ infirmitatis vniꝰ beneficio respondere. Unde sapiēter ille bonꝰ frater doluit plorās: q̄ cū dn̄s quinto ano per infirmitatis molestiam nō visitauit.

¶ Qualis eē debet vera patientia. Capitulū. xliiij.

Velimꝰ igitur bona agere ꝛ mala pati. Et si cordis trāqlitatē cupimus

habere: debemus non q nobis sit: sed q alijs irrogamus ponderare: ferre libēti⁹ iniurias q̄z iferre: flagella dei sine murmuratiōe sustinere: ac iniurias ꝓximi sine rancoris odio tolerare. Exemplū nobis sumimus a dauid: q qn̄ cytharā tāgēdo tetigit in saule malū spm̄ mitigauit. Si penā ex culpa meremur doleam⁹. Si aūt innocēter patimur: gaudeamus: q: iocūdū ē cū xp̄o sustinere molestias innocēter q̄z cū latrone pati iuste multoq̄z maioris glorie ꝓ laude diuina q̄z pro meritis mala ferre. Sūt igit̄ agende gr̄e deo ꝓ ꝓsperis ꝛ ꝓ aduersis: sicut nō solū cātat diebus sed ꝛ noctib⁹ philomena. Sine querela tam actiue: q̄z passiue vos seruetis fratres charissimi: vt nec querelas moueatis de alijs: nec de vobis cuiq̄z tribuatis materiā q̄rulādi. De nullo nisi q ꝓ xp̄o militatis: gaudeatis: nec de aliquo doleatis: nisi q a cōditoris gr̄a elōgatis. Nam impatiētia ꝯtra peccatū tm̄ūmodo ē idulta. Hec enim dilectissimi thronū xp̄i ꝛ victoria ē vt cedant ledēti ꝛ indulgeāt ꝓsequenti. Si tis igit̄ frēs velut aromata que trite magis fragrāt: sicut aurū qd̄ fornax nō ꝯsumit sed examinat sicut granū qd̄ a palea flagellū sepat: sicut nauis quā ventus nō ipedit: sed ad litt⁹ agitat sicut gēma quā sculptura nō destruit sed decorat. Ad ꝑfectam igit̄ patiētiā venire cupientes his gradib⁹ vtamur: vt videlicet malū ꝓ malo nunq̄z reddamus: bono non resistamus: mala toleremus: iniuriantē placemus: bonū ꝓ malo repēdamus Gaudēter iniurias suscipiam⁹ ad plus sustinēdū parati sim⁹ i tribulatiōe: deo gr̄as referam⁹ aduersitates ꝓ dn̄o affectemus Maxime vo valet ad sustinendū cōuitia si ad responsionē talionis sitis: nō faciles: s3 imobiles velut muti: ꝛ quasi q hoc nō audierint vł aduerterint sicut surdi.

¶ De malis lis impatientie Capitulum. xliiij.

Multa mala impatiētia ꝯpat̄. Rōnis eteni oculū cecat scī spūs donum ꝯturbat: ac pacis dulcedine mētē puat. Hec diabolo cōpat̄: q: sic ille ignē vomit: sic iportun⁹ hō ipatiētie vba fūdit. Ira eni febrib⁹ silis ē: q: nō solū anim⁹ s3 ꝛ corp⁹ ꝑ eā iordinatis motib⁹ cōmouet̄. Immo dico irā febrib⁹ peiorē: q: cū ꝑ febres hō vexet̄ semel vel bis ꝑ irā mlt̄otiēs vno die agitat̄. Cū aūt tribulatio sit q̄dā rasura: talis q̄s

ꝗꝫ qn̄ ꝑ hūc mndū radit̄ quietꝰ
sedeat: ne si sub rasorio īsolēter
se moueat peius malū ꝑ īpatiē
tiā īcurrat. Cuz detrahēti se qs
vīdicauerit plus amittit: qꝛ tri
buit vestē inocētie tollēti palli
um bone fame. Siqs igitur a
deo vindictā poscit: xp̄m deuz
quodāmodo vltorē ⁊ iudicem
sese facit. Quid de ira dicam?
Per irā coꝛ accendit̄ siue palpi
tat: os in clamoꝛem foꝛmat: sen
sus qd loquat̄ ignoꝛat: cecant̄
oculi nō cognoscunt̄ moti: faci
es ignescit: līgua impedit̄: coꝛ
tremit.

¶ Qꝛ in quibusdam patiēti de foꝛmat̄. Capitulum. xlv.

SUnt aūt qdā q patiēti
am: nō ex ꝓpꝛijs: sed ex
virtutibꝰ ꝯcipiunt alie
nis: q volūt tūc solūmodo eē pa
tiētes: cū nō fuerint ab alijs ir
ritati. Sūt ⁊ alij q foꝛis iniuri/
as dissimulāt q rācoꝛē interiꝰ
tn̄ seruāt. Hoꝝ patientia ē sicut
sotularis nō vnctꝰ q ab exteri
oꝛi qdē lesiōe pedē defendit: sꝫ
intrinsecꝰ pedē rūpit. Isti sunt
lupis silēs q plagas in pelle fo
ris bn̄ sustinēt ⁊ vulnera: sꝫ coꝛ
ruptiōis ꝯcipiūt faciliter in in
terioꝛibꝰ detrimēta. Sūt item
alij q ꝓpꝛias iniurias studiose
vindicāt: sed iniurias dei ꝓseq
minꝰ curāt nō aduertētes aliā
ꝑ zelū: aliā ꝑ vitiū irā eē: pꝛima
ꝯtra iniuriā dei: scda ꝯtra iniu
riam ꝓpꝛiā cōmouet̄. Et illa est
grē: ista culpe: illa ꝑmiū: ista im
poꝛtat penā. Sꝫ cauēdū est val
de: ne tm̄ animꝰ ꝑ irā turbet̄: vt
qd̄ vitio furoꝛis agit̄ fieri ꝑ ze/
lū rectitudinis estimet̄. Inter/
dū. n. vitia v̄tutibꝰ se palliant ⁊
actꝰ q pn̄t fieri meritoꝛie: red/
dūt noxios ac depꝛauāt. Sic fit
nōnunq̄ꝫ vt ī coꝛrectiōe frater/
na: ira charitatē excecat: cū po/
tiꝰ e cōtrario charitas irā debe
at excecare. Sūt ⁊ alij q ꝑsonis
⁊ nō vitijs irascunt̄. Nos aūt si
charitatis oꝛdinē īspicimꝰ hoc
videmꝰ ꝙ ē diligēda nā quam
deꝰ ꝯdidit: ⁊ detestāda sunt cri
mina q̄ qs ex īstinctu ꝓpꝛio vl̄
certe diaboli ꝑpetrauit. Possu
mꝰ iterdū hoi: nō ex rācoꝛe ira
sci: ⁊ ꝓ bono suo coꝛꝑe cuꝑe ma
lū pene. Cuꝫ qs ex sanitate coꝛ
poꝛis vel affluētia diuitiaꝝ vel
alijs ex gratijs extollit̄: aut pec
catis alijs īplicat̄: vt sibi bona
sbtrahant̄ huiꝰ bn̄ possumꝰ ⁊ rō
nabilr̄ exoptare: vt deficiēte cā
deficiat ⁊ effectꝰ siue definat.

¶ Qualiter patientia acquiratur. Capitulum. xlvj.

UT aūt iocūdiꝰ nobis ad
uersantia sustinere pos/
sumꝰ: studeamꝰ hoc soli
cite possidere: videlicet memo

riā passionis dñice: ꝯsideratio nē retributionis diuine: ac dulcedinē dñice charitatis. Pēsemus ⁊ nr̄a mala merita deniqꝫ bñficia: penam purgatoriꝫ q̄ nobis ꝑ tribulationē diminuit: et pctm̄ qđ dimittit: ⁊ gr̄aꝫ q̄ ꝑficitur: ⁊ dei gloriā ad quā ordinamur: ꝓmium qđ augetur atqꝫ cautelā q̄ ꝑ hāc nō modicū erudimur. Sꝫ laborādū nobis ē ne ꝑ ipāꝫ nobis ꝯtingat qñqꝫ penaꝫ incurrere vñ possem⁹ ⁊ gloriaꝫ expectare. Uidem⁹.n. ꝙ ꝑ eq̄lē motū pigmētū videlicet fragrat ⁊ lutuꝫ fetet: ⁊ ꝙ in eodem igne auꝝ rutilat ⁊ fenū fumat. Certe tribulatio calcar ē ad boni opis feruorē: pigritiā vo excitās nostrā: ⁊ vēt⁹ ad portum glorie nos ipellēs. Ceteꝝ cum iniuriose molestamur: citius in nobis rācorē extinguim⁹ si per dissimulationeꝫ ꝓmos mot⁹ reprimamus. Est.n. ire natura ꝙ signis exteriorib⁹ ꝓlata crescit sed occulta minuitur ⁊ lāguescit.

¶ De ordinatiōe hominis quo ad deū. Caplm̄. xlvij.

OMni nisu vos exhibete laudabiles frēs mei: corā deo synceros mentis puritate: ⁊ coram hoib⁹ decenter discipline. Exhibete vos semꝑ in tali seruitio timoratos solicitos et deuotos. Solicite deo placita inuestigate ⁊ ardēter ea cōcupiscite ac iplete. In charitate ⁊ ex charitate cuncta facere satagite: vt ⁊ deo largiēte habeatis charitatis habituꝫ ⁊ ꝑ vestrū studiū eius motum. Si enim vnuꝫ istoꝝ in vestris actiōib⁹ defuerit: nequaq̄ꝫ apđ deū meritoriū opus erit. Id ergo qđ in vsum venerit: deuote ad deū referte: ⁊ ei ꝓpter seipꝫ ꝑ amorē infatigabiliter inherete. Uia vobis sit ad deū tam ꝓspera q̄ꝫ aduersa: vt in sucessibus cum gratiarum actione sitis humiles: ⁊ in contrarijs pacientes. De nullo gaudeatis nisi ꝙ xp̄o militetis: nec de aliq̄ doleatis: nisi ꝙ ab eius gratia vos elongatis. Soli deo placere appetatis sibimet solūmodo displicere timeatis. Sola vobis ea que deo iungunt dulcescant: sola que sibi ꝯtraria amarescant. Totam vitam vestram ad dei gloriam ordinate: semꝑ illi de bñficijs suis gratias agite: ⁊ quicquid ad laudem eius non pertinet quasi amissum penitus reputate: vilescant vobis omnia preter deum: nec queratis aliquid in transitorijs qđ ē ꝯtra deū. Affectetis oē tristabile qđ ordinat vos ad deuꝫ. Sit vobis de⁹ honor ⁊ gaudiū i merore solatiuꝫ: ⁊ in tribulatione

deſenſio:ſit vobis cibus in ieiu
nio in paupertate abundantia
in infirmitate ſaluberrima me
dicina. Quapropter ſi eſuritis
ille vobis ſit conuiuium: ſi ſiti/
tis ille vobis ſit vinum ꝯditū
ſi nudi:ſit ipſe veſtitutus:ſi infir
mi ſit ipſe medicus:ſi vigilatis
ſit ille lectus: ſi fatigati ex itinē
ſit quies: ⁊ vmbraculum vobis
ipſe. Sit inquā deus cordis vr̄i
ſpeculū q̊ vos ornetis:ſit fons q
vos lauet:ſit panis qui vos con
fortet:electuariuz qđ vos ſanet
ſit clauis que corda veſtra ſibi
aperiat mūdo claudat. Et ſi vi/
res corporis deficiant ſemꝑ tñ
in obſequio cōditoris:bone vo
luntatis deſideria inardeſcāt.
Diligite qđ diligit deꝰ: ⁊ odite
tm̄modo quod odit. Quātum
eſt in vobis ſemꝑ ſtudeatis ha
bere intellectum deum cogno/
ſcentem:affectum deum diligē
tem:diligentiam ipſum querē/
tem:ſapientiam ipſum inueni/
entem:cōuerſationē ſibi placen
tem:perſeuerantiā ipm̄ fiducia
liter expectantem. Quid plura
fratres. Adoremus dei poten/
tiam:miremur ſapientiaꝫ: ame
mus clementiaꝫ: deſideremus
pulchritudineꝫ:alliciamur per
dulcedinem veneremur eterni
tatem:imitemur humilitatem:
magnitudinem inquiramus ꝑ
fectionem laudemus miſericor
diam ſperemus:iuſticiam eius
timeamus.

¶ De ordinatiōe hoīs quoad
ſeipſum. Capl̄m. xlviij.

Corpus vobis ſolūmō
ſit in mūdo: ſed animꝰ
ſit in celo. Intantū men
tes veſtre ſint intente ſuperius
vt preſentia velut trāſacta q̊dā
modo reputetis. Mundus ſit
vobis exiliū ⁊ patria veſtra ce/
lum. Frequenter ad deum cor
dirigite propter familiaritatis
eius amicitiam ſubintrandam
licet hoc ipſum fiat breuiter: et
propter accidiam remouendā
Studijs ſpiritualibus vos pau
latim aſſuefacite. Oratōis vſuꝫ
vobis facite ⁊ impmite: nec tñ
tāq̄ꝫ ex ꝯſuetudine ſed ex deuo
tionis dulcedine adimplete.
Oratiōes furtiuas querite. Il/
lis quoqꝫ orationibus libentiꝰ
inſiſtite que affectum veſtrū ad
feruorem magis videant exci/
tare. Uidete nedū corpus ſit in
choro:animꝰ ſit in foro. Exn̄tes
in itinere ſic vos exhibeatis bo
no mō ſocijs affabiles:ne ipa ſo
cietas ab orationū ꝯſuetaꝝ fru/
ctu faciat inanes. Quotidie ma
ne ſurgentes cūcta que facturi
eſtis deo offeratis. Finito die
de cōmiſſis illa die vobiſipſis
caplm̄ teneatis: ꝯuocatis cogi

tationibus locutionibus ꝛ opa
tionibꝰ. In lectiōe studeatis in
tellectu ꝓficere ꝛ effectu. Sic il
la bona q̄ ex affectu quāqꝫ facien
da cōcipitis facite: ne ꝓpt illam
bonū obediētie vel id ad quod
tenemini negligatis. Et breuit
vt supremo bono coniugi valea
tis sitis ab omniū negocioꝝ se/
culariū strepitu exuti a vanita/
tibus speculatoꝝ pñtium auulsi
a cūctis infructuosis cogitatio/
nibus extranei: ꝛ mūdi blandi
mentis ac illecebris crucifixi.

¶ De ordinatiōe hois quo ad
proximum. Caplm. xlix.

In omni actu frēs carissi
mi studete vobis ꝓficere
ad meritū: ꝛ ꝓximis ad
exēplū. Circa seruitia fraterna
sitis iocūdi: spontanei ꝛ parati
nec vlli sitis ꝓpt vsum ꝓpriū cor
poris onerosi. Grām quā acce/
pistis aliis libēter impendatis
Id qđ deest ab hñtibꝰ humilit
reqratis. Delictū fraternū non
indignatio: sꝫ cōpassio ꝓsequat
Accusate ꝓprios defectus ꝛ sup
portate humiliter alienos sem
per cogitātes vos ꝑpetrare po
tuisse silia ꝛ maiora nisi diuina
vos mīa custodisse. Et certe lꝫ
nō aduertatis ideo forsitā i ma
ioribus defectibꝰ laboratis in q
bus ꝛ vos idigetis ab aliis sup/
portari. Hēt eni fructus qlibet
vermē suū. Monete delinquē/
tes humiliter ꝛ arguite patien
ter. Pacem cū oībꝰ ꝛ bellū cum
vitiis habete. In oī bono serua
te ꝯcordiā ꝛ non in malo. Fris
iracūdiā sine ratiōe etiā ꝯ vos
cōceptā: ꝯsideretis compescere
sicut vestrā. Quelibet transito/
ria: fraterne postponite chari/
tati. Sic hoīes diligatis vt eoꝝ
vitia nō ametis. Et dilectio de/
betur hoībus ɓm meritū sed ve
neratio ɓm offm̄ ꝛ etatē. Debe/
tis igitur plus honorare supio
res: sed plus diligere meliores
prelatis obedientiā: equalibus
cōcordiam: melioribꝰ bñficium
exhibete. Contendite maioribꝰ
ꝑ timorē subiici: equalibꝰ ꝑ cha
ritatē obseq: sed ꝑ humilitatem
minoribꝰ coequari. Sitis ꝑcipiē
tibꝰ parati: obediētibꝰ modesti
maledicentibus taciti: laudan/
tibus verecundi. Negligentes
ꝛ reprehensiōe dignos ita cau/
te declinate vt ipsos ꝑsumptuo
se nō iudicetis: ꝛ tñ ea que faci/
unt fugiatis. Quoscūqꝫ feruen/
tiores in bono cernitis eoꝝ fa/
miliaritatē auidius appetatis
Quālibet virtutem velut apis
semꝑ a melioribꝰ deflorate nec
qd minꝰ: qs hēat: sed qđ vtutis
possideat cogitate. Uniuersa
vo q̄videritis minꝰ edificatōis
hñtia: velut ceci ꝛ q penitꝰ ɓ nō

viderint transeatis. Nunq enim eorum qui male agunt auctoritate vel consuetudine animari vel exemplo id quod deterius est faciatis.

Quod prelati debent esse speculum subditorum. Capitulum .l.

Ad vos autem spectat o prelati speculum subditorum esse dominium non amare: nunquam impare: sine contumelia corrigere: sine superbia gubernare: sine crudelitate castigare: cum charitate fouere: Uenerationem non exigere: equalitatem seruare: culpas propter timorem vel amorem non dissimulare: ex rancore vel odio non punire: in penis misericordiam cum iusticia temperare: communi aliorum victu et vestitu contenti esse. Ad bonum monere nec moribus contradicere: verbo exemplo prodesse pro diuersitate culparum et personarum nunc vinum nunc oleum exhibere: sic potestate: sic virtute ceteros precellere non solum preesse sed prodesse. Circa interiora et exteriora solicitudinem habere spiritualia et temporalia prudenter dispensare. Que sunt contra ordinem non dispensare rationabiles licentias non negare. Curis superfluis se subtrahere sed necessariis non deesse. Cum his qui in leuitate ambulant nolle misceri: maturitatem honestam apprehendere: prelaturam pro libertate vel comodo non tenere: amare communia: superflua non appetere: contra honestatem non acquirere: de reddenda ratione continue cogitare. Ad vos inquam spectat o prelati esse in actione prouidos: in contemplatione suspensos: in conuersatione humiles: in dictis veraces in factis stabiles in regimine fideles: vobis esse parcos: sed aliis liberales in capitulum strenuos extra pios rebellibus esse patres: humilibus esse matres. Sic igitur vos habeatis ad subditos vt parati sitis semper infirmis subuenire: sanos ad bonum stimulare: temptatos confortare: peccantes corripere: deuotos diligere pigros excitare indiscrete feruentes retrahere: religiosos ad exteriora mittere: dissolutos in domo tenere: seniores in dubiis consulere: minores secundum regulam nutrire simplices non contemnere: presumptuosos inclinare: turbatos consolari omnesque vobis commissos domino comendare.

De dispensatione hominis in se quo ad dispositionem cordis. Capitulum .li.

Ut perfectius possitis fratres charissimi finem attingere quem intenditis: ad quod mundum reliquentes veneritis. cogitate sollicite. Uoluntates vestras frangite et mundo vos mortuos estimate. De cordibus vestris abiicite curiosas cogitationes indignas

affectiões: sinistras intẽtiones violẽtas occupatiões: tristiciã inutilẽ pⁱuatũ amorẽ ꝛ sensum vtiqꝫ singularẽ. Illud corã ocul' dei cogitare ꝑtimescite: qd in ꝑsentia hoīuꝫ erubescitis opib⁹ exercẽ. Conef igif qsqꝫ cor habere: qd sit q̄si ortus arboribus ṽtutũ virẽs vt apotecha scãꝝ affectionũ aromatibus redolẽs: vt celũ diuinaꝝ illuminationũ syderib⁹ fulgẽs vt flos supnum rorẽ suscipiẽs. vt archa thesauꝝ mirificũ in se claudens vt fons deuotiõis riuulos sempꝫ manãs vt speculũ dñicã imaginẽ repñtans. O btm̃ cor qd exhibet se soliũ in q̄ deus sedeat: thalamũ in quo qescat: sigillũ cui silitudinẽ suã ĩprimat: cellariũ qd vino suo ipleat: librũ in quo memoriam suã scribat: auꝝ qd ꝑ bñplacito suo flectat. Conef iteꝝ atqꝫ iteꝝ qsqꝫ cor habere deo deuotũ: cogitationib⁹ discretũ: in tentationib⁹ cautũ: a rancore extraneũ: a iudicijs alienũ: desiderio eternoꝝ lãguidũ: amore vulneratũ cogitatiõe fulgidũ: in opibus timoratũ: ꝯtemplatione eleuatum in bono sollicitum: contritione scissum: mundicia sanctũ tiore custoditũ ꝛ grã dcoratum. Deniqꝫ diligentissime studeamus fratres vt toto corde recedamus a peccato detestãdo culpam: toto corde conuertamur ad deum agendo penitentiã ꝛ toto corde queramus dñm supplicando veniam: toto corde adhereamus dño ipsum super omnia diligẽtes: toto corde seruiamus domino ipsum laudãtes toto corde sequamur ipsius semitas imitantes. Ista dño merito debemus qui beneficia prestat innumera cordi nostro. Ipse nãnqꝫ deus corda nostra illustrat sapientia gubernat: bonitate ditat: dulcedine cibat: pulchritudine imutat: potẽtia iuuat ꝛ charitate vnit: promissis allicit: flagellis erudit: cõminatione concutit: ac beneficijs emollit. Ipse deus dulcissimus corda nostra ĩtuetur probando: alloquitur informando tangit excitando visitat consolando viuificat iustificando et aperit irradiando. de quibus omnibus gratiarum actiones nobis sibi referre conuenit indefesse.

¶ De dispositione hominis in se: quo ad ordinationem oris. Capitulũ. lij.

Nunqꝫ supersileat loquẽda vel proferat tacenda. Quando vero loqui proponit quis: ipsa verba prius in animo tẽpet quatenus modeste: veraciter et dulciter

quod voluerit id ꝑponat. Lin/
gua enī mendax dupliciter ela
ta vł inflāmata deo est ⁊ hoib⁹
odiosa. Diligenter igitur cha/
rissimi respicite quid vel qbus
qn̄ vel vbi qualiter vel quantū
vel certe qua de causa loquami
mi: ne ꝭmonib⁹ vestris si debi/
te circūstātie defuerit generet
mala ↄsciētia in cordib⁹ ꝓprijs
vel certe scandalū in aīo audito
rum. Hec aūt tria vꝫ gestū vocē
significationē in vr̄is loqu utio
nib⁹ attēdatis ita vt gestus sint
disciplinati: vox leuis: significa
tio semꝑ vera. Uerbis nolite cō
tēdere: sꝫ nec in litibus victoriā
curetis obtinere. Uitanda sunt
semꝑ v̄ba que vel loquētib⁹ vel
audiētib⁹ sunt nociua. Ab illis
loquutionib⁹ est abstinēdū que
vel illius q loquit̄ vel eius cui
loquitur vel illius de quo loqui
tur nō ↄueniūt honestati. Tem
pus loquēdi ↄsiderandū est qꝛ
qn̄qꝫ nihil qn̄qꝫ aliqd dicendū
est. Sed nullū tēpus inuenitur
qn̄ mala vel etiā bona oīa sint ꝓ
ferenda. Aliqn̄ enī tacere debe
mus ꝓpterea qꝛ alter loq cepit
ne ꝭmonē eius interrūpere vi/
deamur. Aliqn̄ tacendū est ꝓpt̄
auditoꝝ aīos: qn̄ ad id qd̄ dice
re ꝓponimus aduertimus ipa
tos. Aliqn̄ tacendum est ꝓpter
multiloquiū deuitandum: vel

etiam ꝓpterea quia ipsi qui su/
mus loquunturi nūdū formā cō/
gruā ↄcepimus ꝓponēdi. Se/
nes loquant̄ de discretione cō/
sulēdi: Juuenes de instātia ope
rādi: sapiētes de mysterio scri/
pturaꝝ: simplices de exēplis bo
noꝝ opꝑum: hi qui exteriora tra
ctant de sollitudine vite actiue
Qui quietā vitā ducunt de dul/
cedine vite cotēplatiue: ꝑlati de
dispensatione tꝑaliū ⁊ spūaliuꝫ
subditi de obediētia ꝑceptoꝝ.
Cum igit̄ ad edificationē nr̄aꝫ
loqui volum⁹ ad hoc illos quo
rum doctrina possumus ad vir
tutē ꝓuehi: eligamus. Cum v̄o
ꝓpter alioꝝ edificationē loqui
mur ad illos quos speram⁹ no
stra exhortatione corrigi: ↄuer
tamur Ad hoc aūt doctrina nr̄a
intēdat vt hortemur ad ↄstan/
tiā timidos: ad timorē supꝰbos
ad qetem īportunos: ad feruo/
rem tepidos: ad silentiū verbo/
sos: ad verbū exhortationis ta/
citos: ad mansuetudinē īpatiē/
tes: ad vigilātiā negligētes: ad
indulgentiam crudeles ad ve/
recūdiā ꝑcipites ⁊ ꝓcaces. Hoc
est sollicite ↄsiderandū qd̄ fra/
ter habeat ↄuersationē sibi pla
centē: ꝑseuerantiā ipm̄ fiducia/
liter expectantem. Quid plura
frēs? Admiremur dei potentiā
miremur pulchritudinē alicia

mur per dulcedinē:veneremur
eternitatē. Cauendū est insup
ne frater in loquendo membra
inordinate moueat neqꝫ oculo/
rū nutibꝰ nec vultus trāsforma
tione vel trāsmutatione ꝫmōis
sui grām decoloret. Deuitetis
itaqꝫ verbū amarū supbum:de/
tractoriū:adulatoriū:iuratoriū:
supfluū:ociosum. Sicut aūt ab/
senti nō debetis detrahere:sic
nec pn̄tem aliquatenus deride
re. Insipiētibus non debetis il/
ludere:nec sapiētibus inuidere.
Sicut muti in ociosis:sꝫ loqua/
ces infructuosis:in ꝫmōibꝰ vr̄is
non cor in lingua sꝫ linguam in
corde potius teneatis. Sane cū
ad loquendū veneritis pauca
verba rōnabilia ꝓferatis. Taci
turnitatē ametis ⁊ tumultū ho/
minū fugiatis:per silentiū nāqꝫ
ꝯscientia ꝫuatur.⁊ mens p ꝯtē/
plationē expeditius euellatur.
Quāto enim plus a negotiorū
strepitu vos subtrahitis.:tanto
deus vicinior erit vobis.

¶ De exercitio bonorū operum. Capitulum .lij.

His virtutibus frēs cha/
rissimi pollē satagite: q̄
specialiter ptinēt ad re
gularis obseruantiā disciplinę
q̄les sunt abdicatio ꝓprietatis
cū obedientie bono ad mundi/
tiā castitatis. Et qm̄ p votū reli
gionis ad magna vos ligastis
magna q̄qꝫ in opibꝰ demōstre/
tis. Multo nāqꝫ melius est in
minoribus ꝓmissionibus esse
deuotū:q̄ꝫ in maioribus negli/
gentē. Vestrū ordinē seruetis
opere:sed oēs alios charitate.
Quottidie in aliquo virtutis
exercitio ꝓficite:⁊ in bonū cone
mini sollicite laborare. Nauis
eni q̄ cōtra ictū fluuij ducit̄ re/
trocedit nisi sursum cū magno
labore ꝯtinuo moueat̄. Scd̄m
statū in quo deꝰ vos posuit: me
liora semp que ad illū ptinent
adiplete. Habeatis i penitētia
vitā in desiderio v̄o mortē. Di/
sciplinā extra ꝫuate:ꝯscientiam
interius expurgate. Subtiliter
inuestigate mala ꝓpria:⁊ digne
corrigere idagata. Cōmunē re/
phensionē audiētes nō illā ad
alios sed ad vosipos humiliter
retorquete. Quia certi estis de
ppetrata clpa doleatis sꝫ q̄ icer
ti estis de venia timeatis. In oi̅
bꝰ actiōibꝰ vr̄is extrema fugite
⁊ semp i medio vos tenete. Vn̄
tali moderamie carnē strigite:
q̄si centū anni victuri: sed vitia
sic fugite quasi crastio morituri
Circa seruitia fraterna sitis prō
pti:nec vlli circa vsū ꝓprij cor
poris onerosi. Estote frēs humi
les sine fictione:maturi sine pō
derositate:agiles sine leuitate:

timētes sine desꝑatiōe: ſꝑantes
sine ꝓsumptiōe: obediētes sine
ꝯtradictione: hylares sine disso
lutiōe: patiētes sine murmure.
Estote inq̄ꝫ cōpositi ad moꝝ di
sciplinam: pij a miaꝫ: imobiles
ad ꝯstātiā: in oꝛone deuoti: ⁊ in
vestra custodia circūspecti. Cu
rate mala ꝓterita plāgere: ꝓsen
tia mala spernite: futura cauete
in bono finalit̄ ꝑdurate. Quis
nihil honestatis humana ꝓsītia
vobis debeat adijcere vel soli/
tudo diminuere: tñ ibi magis
ſuate disciplinā vbi vel pluribꝰ
gñat scandalū neglecta: vel foꝛ
mā imitatiōis tribuit custodi/
ta. Noctem oꝛdinetis silētio ⁊
oꝛoni: diē vͦ bonis exercitijs ⁊
laboꝛi. Diē detis ꝓrio: noctem
deo: laboꝛis cāꝫ: nā laboꝛē in la
boꝛe cogitate: In bonis foꝛtes
estote: ſꝫ i malis vos debiles ex
hibere. In agēdis vͦ talē oꝛdi
nationē q̄ ad oēs ⁊ singlos obſ
uetis: vt videlicet sit i ꝓlatis di
ligētia: i ſbditꝭ obediētia: i oibꝰ
sit par ⁊ ꝯcoꝛdia: i choꝛo deuo/
tio ⁊ disciplīa: iux̄ altare matu/
ritas ⁊ reuerētia. Deuoti sint se
nes: laboꝛiosi sint iuuenes. Sit
hūilitas i hitu: ꝑcitas i victu: so
bꝛietas i potu. Sit i claustro ñ
rumoꝛ: ſꝫ lectio: i caplō nō lis: ſꝫ
ꝯfessio. Et itētio fratꝝ nō vset̄ i
cantibꝫ ſꝫ i psalmis. In ꝯuentu q̄ꝫ
sint assidui: ad curias vͦ rari.

De exercitijs vtutū. Ca. liiij.

Sicut spectat ad iusticiā
opatio boni: sic declina
tio q̄ꝫ mali. Quapꝛopt̄
laudabilr̄ viuatis: nec tñ laudē
hoīnꝫ appetatis. Nō gl̄iemini
d̄ mltis diebꝰ qbꝰ i religiōe diu
vixistis: sed de paucis: qbꝰ oꝛdi
nē obſuastis: hypocrisim fugia
tis: ⁊ i veritate coꝛā deo ambu
letis: sic ⁊ i vestimētis ouiū fo/
rinsecus apparetis. Nimis. n.
paꝝ ē i igressu religiōis tm̄ ha
bitū mutare: ſꝫ moꝛes ⁊ vitam
laudabile ē. Igit̄ simplici ĝdiē
tes via nunq̄ꝫ duplicatis: aut fi
ctiōis vestigiū ꝓtēdatis. Quic
qd ꝯ cōeꝫ vsū est vl̄ qd̄ vos pōt
reddē notabiles id fugite qua/
si pestē. Iusticiā nūq̄ꝫ deseratis
ꝑꝑ verecūdiā vel timoꝛē. Disso
lutōes ñ faciatis: nec vos cū eis
q i leuitate āmbulāt cōmisceatis.
studete visuꝫ a vanitate: aures a
rumoꝛibꝰ: coꝛ a mal' cogitatiōi
bꝰ claudē: ⁊ liguā a ſmōibꝰ ocio
sis: manꝰ a ꝯtactibꝰ ipudicis pe
des ab euagatiōibꝰ cohibē. Ab
oī deniq̄ꝫ vos ſbtrahite: qd̄ i cō
ditoꝛis possꝫ vos obsequijs ipe
dire. Otia d̄clinetis: ne cellas i
utilr̄ occupetꝭ. crebꝛa munuscu
la: freq̄ntēq̄ꝫ missionē cīguloꝝ
⁊ cultelloꝝ ⁊ huiōi d̄nitetꝭ. No
lite nō fienda sapienter appetē

aut facienda ꝑ accidiam fasti/
dire. Diligētissime caueatis ne
qñ in labore minus patientes:
vel inobedientia ꝑceptoꝝ mi/
nus alacres: vel in opib⁹ chari/
tatis inueniamini negligentes
In certo statu. ⁊ certa ↄscientia
vos ponatis nunq̄ȝ etiā in illo
statu viuere ꝑsumatis: in q̄ mo
riendo discedere non velletis.
Excessuȝ in habitu caueatis: ne
vestimenta vestra sint in genē
preciosa: vel in qualitate min⁹
mollia: vel in colore splēdentia
vel in formatiōe signum hn̄tia
vanitatis. Gestum q̄ȝ corporis
vbiq̄ȝ cum distinctione discipli
ne exerceatis: sic vbiq̄ȝ vt singu
la membra suū teneant officiuȝ
nec vsurpent in suis actib⁹ alie/
nū. Unde nec loquat̄ man⁹ nec
os audiet nec oculus offm̄ lin/
gue sibi sumat: sed vnūquodq̄ȝ
membrū tam decenter op⁹ suū
impleat quatenus aspectus in/
tuentiū nō offendat. Facies hu
mana cuȝ sit speculū discipline
intantū maiori custodia est ha
benda: quāto minus pōt abscō/
di si qd̄ pctm̄ in ea fuerit vel ce
lari. Discursus inutiles semper
caueatis diligenter. Nam sicut
de inconstātia mentis nascit̄ i/
ordinata motio corpis: sic econ
trario mens paulatim regem i
ponit qñ motus corporis inor
dinate fluere nō sinit̄: corp⁹ nō
colatis: nec solatijs transitorijs
hereatis. Terrene nāq̄ȝ delecta
tiones iocūdant falsē dū sunt: ⁊
ↄtristant veracit̄ postq̄ȝ nō sūt.
Hoc q̄ȝ specialr̄ attendendū ꝙ
sicut malū opus qñq̄ȝ est lauda
bile: sic ⁊ bonū opus reprehēdi
tur quodāmodo si non fit tēpo
re oportuno. Justicia. n. ⁊ veri/
tas nō semꝑ deficiūt: qñ tp̄s de/
bitū i his expectat̄. Fruct⁹ nāq̄ȝ
nō ꝓuenit cū semen iacit̄: ȝ tūc
demū qñ suo tp̄e seminatur.

¶ De temperantia seruanda i cibo ⁊ potu. Capl'm .lv.

Corp⁹ vt seruiat nutria
tur et ne lasciuiet ordi/
net̄. Sic abstinētiā exer
ceatis ne postea comedētes ip
sū ieiuniū sup fluitate nimia cō
pensetis. Nō sapor ciboꝝ: ȝ fa/
mes comedendi vob̄ excitet ap
petitū. In mensa studeatis ne/
cessitati ꝓuidē: nō appetitui. Ca
ro eteni ē pascēda: ȝ vitia extin
guēda. Uñ corpi nō sūt dāda su
pflua neq̄ȝ neccia subtrahenda.
Cū igit̄ sufficientē cibū sūpsistis
si postmodū delicatiora vel me
liora supueniūt: nō ꝓpt̄ illa sto/
machū oneretis. Et qd̄ de cibo
diximꝰ de potu q̄ȝ ac somno ⁊ i
dumēto: alijs q̄ȝ corpis necessa
rijs intelligat̄: vt nunq̄ȝ in illis
curetis voluptati satisfacē ȝ ne

cessitati nature. Illud etiã pre/
tereũdũ nõ est ꝙ ante sumptuꝫ
cibũ magis hylares eẽ cõuenit
ne videamur ꝓpter abstinẽtiã
turbati: postea vo tacitos ⁊ mo
destos ne putemur in crapula
inflãmati. Ante prãdiuꝫ tẽpus
ẽ doctrine ⁊ orõnis: postmodũ
aũt opis ⁊ laboris. Tũc eniꝫ ex
ercẽdus ẽ animus qñ ad studi
um spũale leuis ẽ. Et tunc repri
mẽda ẽ caro: qñ calores incẽti
ui p cibũ solẽt ampli⁹ excitari.

¶ De venialibus vitandis.
Capitulum. lvj.

Sicut libẽter vitatis pctã
grauia: sic cauete fratres
ne multa vos molestent
venialia vel leuia. Sepe eteniꝫ
de peccatis minimis venit ad
maiora: sicut ignis calidus nõ/
nunq̃ꝫ surgit modica de scintil
la. Uitanda sunt igitur peccata
venialia: qꝛ nos nos in malis
assuescunt ⁊ feruorẽ charitatis
diminuũt: animã maculant: ad
penã obligãt: aĩe potestateꝫ in
operibus suis lassant: ⁊ a gloria
nos retardant. Nunq̃ꝫ enim a
quocũqꝫ facies dei videbit: do
nec p venialiũ penitẽtiam vlti
mus quadrans psoluatur. Hec
sunt quoqꝫ que gaudiuꝫ celeste
nobis indirecte minuunt: quia
opa bona nostra p que crescere
nobis posset eternoꝝ cumulus
pmioꝝ cõuertere nos oportet
ad solutionẽ huiusmodi debito
rum. Curemus ergo p oẽs de/
clinatiões eẽ potius inocentes
q̃ꝫ cõmittẽtes: etiam culpas le/
uissimas penitẽtes.

¶ Exhortatio bona ⁊ finis
epistole. Capitulũ. lvij.

Ecce frẽs charissimi q̃li
ter i multis vos istruxi
qꝛ ⁊ ipe indigeo erudi
ri. In loco pegrinatiõis nostre
q̃ꝫdiu prauũ ẽ cor hoĩs ꝓcliuuꝫ
ad vitia: languidũ ad virtutẽ:
mutuis exhortationib⁹ indige
mus. Hinc est ꝙ omni virtute
vos precor ꝯtestãs: vt p eũ qui
suo reuerendo sanguine nos re
demit: ⁊ ad vitam pis morte re
reparauit: vestre ꝓfessionis ve
striqꝫ propositi nõ imemores:
semitaꝝ memineritis antiqua
rũ p quas antecessores nr̃i cur
rere festinarũt in spũ vehemẽ/
ti: ⁊ iã regnat cũ xp̃o ppetua re
quie ꝯsolãdi. Ad quã ⁊ nos cuꝫ
diuina suffragãte grã pueneri
mus erit animabus nostris co
gnitio pure veritatis: dilectio
sũme bonitatis: ac diuine frui/
tio maiestatis. Erit ⁊ corpori/
bus nostris claritatis pulchri/
tudo: agilitatis promptitudo:
subtilitatis aptitudo: ⁊ ipassibi
litatis inuictissima fortitudo.
Ibi erit affluentia diuitiaꝝ: in

fluentiā bonoꝝ omnium ⁊ ho/
noꝝ. Ibi:gaudebimus sup nos
de diuina intuitiōe:infra nos
de loci amenitate:intra nos de
corporis ⁊ anime glorificatiōe
iuxta nos de societate angeloꝝ
⁊ hominum vnitate. Quid plu
ra? Ibi euasio periculorum:di/
stinctio mansionū:ꝯcordia vo/
lūtatū. Ibi amenitas vernalis
candor lucis estiualis: vbertas
autūnalis:⁊ requies hyemalis
Ibi inq̄ȝ vita sine morte:certuȝ
sine sorte: dies sine nocte:liber
tas sine timore: gaudium sine
merore:requies sine labore: re
galis dn̄atio sine fine. Hec vo/
bis p̄stare digneꝶ q̄ est princi/
piū sine principio ⁊ finis omni
um sine fine. Amen.

¶ Incipiunt predicte epistole. Capitula.

¶ Incipit tractatꝰ de veris
& falsis virtutibus reuerẽdi pa
tris fratris Umberti magistri
ordinis. Prologus.

unt que/
dã vitia que fre
quenter virtutẽ
ptendũt: vt cum
vere sint vitia:
credimur eẽ virtutes sicut seue
ritas putat esse iusticia: amari
tudo mẽtis maturitas: & loq̃ci/
tas dr affabilitas: dissolatio mẽ
tis leticia: & pigritia siue iordi
nata tristicia iudicat moꝝ gra
uitas: tepor discretio: ornatꝰ su/
perfluus mũdicia: supabundã/
tia in victu & familia dicit ho/
nestas & ꝓdigalitas dicit liber
tas: auaricia ꝓuidẽtia: ptinatia
ꝯstãtia. Et sic de similibꝰ vt do/
lositas prudẽtia: hypocrisis sã/
ctitas: incuratus in agẽdis di/
cit mãsuetus: & curiosus circũ/
spectus: vanagloriosus hone/
stus: ꝓsumptio spes: accusator
vl correctoꝛ zelator iusticie: dis
similãs dicit patiens: pusillani
mus ad corrigẽdum benignus
vel pacificus. Sicut autẽ falsis
denarijs nihil emitur boni: sic
nec regnũ celoꝝ falsis cõparat
virtutibus. Sũt etiã quedã vir
tutes quasi naturaliter hoibus
inherentes sicut naturalis hu
militas: benignitas: modestia:
largitas mia: patiẽtia. His sili/
ter nemo meret regnũ dei: sed
sole gratuite virtutes remune/
rantur eternaliter apud deum
Sunt etiam virtutes gratuite:
quas inspicientes iudicãt esse
vitia: sicut iusticia iudicat eẽ se
ueritas: maturitas mẽtis: ama
ritudo: prouidentia auaritia:
constantia pertinatia: et sic de
oibus supradictis. Sicut etiam
quod fit ꝓpter humilitatẽ fieri
dicũt ꝓpter hypocrisim. Qđ fit
zelo iusticie fieri dicunt zelo vi
dicte. Qđ fit charitate fieri di/
cunt rancore vel odio. Qđ pro
pter spiritualẽ dilectionẽ fieri
dicũt ꝓpter carnalẽ amorem.
Qđ fit pura intentione fieri di
cunt ꝓ tpali ꝯsolatione: & sic de
alijs. Cuz aũt sit difficile discer
nere inter vitiuz & virtutẽ: cũqȝ
gradus sint in qualibet virtute
q̃ primo ex mera dei liberalita
te aie ĩfundunt ĩfuse radicant
& augent aucte pficiunt: pspica
cissime intuendũ est q̃ sint vir/
tutes vere & pfecte qbus solus
gratus hõ efficit apud deũ. Et
primo de charitate que est ma/
ter & ornamentũ oĩum virtutũ

¶ De charitate. Caplm primũ

C haritas apud deũ vera
& pfecta qñ aia cũ oibus
viribus suis ardẽter se

infundit deo nullũ cõmodũ trã
sitoriũ vel eternũ querẽs in eo
sꝫ solũmõ ꝓpter bonitatẽ nobi/
litatem scĩtatẽ ꝑfectionẽ ⁊ btitu
dinẽ sibi innatã afficiꝫ circa de
um. Delicata enĩ aĩa q̃si abhoĩa
tur ꝑ modũ cõmodi ⁊ p̃mij dili
gere deũ: Sicut deus cũ oĩ vir/
tute sua aĩe se infundit nihil vn
q̃ꝫ vtilitatis ab ea sperãs sꝫ sibi
naturalẽ btĩtudinem suã cõmu
nicare desiderãs. Qui aũt dili/
git deũ: qꝛ sibi bonus est ⁊ pro/
pter hoc pꝛĩcipaliter vt sibi cõ/
municet btĩtudinẽ naturalem
ĩꝑfectã ꝯuinciꝫ habere charita
tem. Inductiuũ v̾e charitatis
est agnitio dei vera. Nã in ip̃a
materia toti⁹ dilectiõis ꝯsistit. s.
nobilitas scĩtas: potẽtia sapĩa ⁊c̈
Item dilectio dei eterna ⁊ ĩmẽ
sa ⁊ nõ ĩterpellata ⁊ fidelissima
inductiua est v̾e charitatis. Ar
gumentũ vere charitatis ponit
dñs in Jo. dicẽs: Qui h̄et man
data mea ⁊ s̾uat ea ille est q̄ di/
ligit me: cuius testis est augusti
nus. d. In tm̃ deũ diligimus in
quantũ ei⁹ mãdata s̾uamus: nõ
plus nec min⁹. Idẽ intelligẽdũ
est de votis spontaneis: q̃ obli/
gãt equaliter cũ p̄ceptis. Testi/
moniũ ꝑhibet de his btũs gre.
dicẽs: Ad vos charissimi itroꝛ
sus redite ⁊ si deũ vere diligi/
tis ingrite. Nec quisq̃ꝫ sibi cre/
dat qcq̄d sibi rñderit aĩmus de
dilectiõe ꝯditoris: sine attesta/
tiõe op̃is. Sꝫ si vere deus dili/
gitur: lingua: mens ⁊ vita req̄/
ratur. Amoꝛ enĩ dei nõ est ocio
sus. Oꝑatur enĩ magna si est.
Si v̾o oꝑari renuit: amoꝛ non
est. Hec aũt operum executio ⁊
mãdatoꝝ obseruatio purificari
debẽt ex intẽtione ne vel timo/
re alicuius pene fiant vel ãmo/
re p̃mij cõpleanꝫ: teste augusti/
no: deũ diligit qꝛ imꝑata: ideo
nõ custodit vel qꝛ magnitudĩe
pene vel auiditate p̃mij cõpelli
tur sed quia quod iubetur opti/
mũ est ⁊ honestũ. Debent ⁊ alia
duo esse signa verissima chari/
tatis: ad deũ. s. cũ hõ ꝯgratulaꝫ
deo in oĩbus: que sibi placent a
quocũqꝫ quacũqꝫ hoꝛa quocũqꝫ
loco fiant: ⁊ cum ꝯtristaꝫ in oĩ/
bus que sibi displicẽt a quocũqꝫ
quacũqꝫ hoꝛa quocũqꝫ loco fiãt
Naturalis amoꝛ aũt nihil lau/
dis a deo mereꝫ qꝛ semꝑ super
se reflectiꝫ: sed solũmodo gratu
itus q̄ semꝑ tendit in alteꝝ. Ue
ra charitas ad ꝓximũ: est dilige
re ꝓximũ sicut seip̃m: amicuꝫ ⁊
inimicum quẽadmodũ augusti
nus dicit: Pꝛoximũ quilibet di
ligere teneꝫ sicut seip̃m: hoc est
in deo ad deum ⁊ pꝛopter deũ
Sic enim quisqꝫ debet dilgere
pꝛoximũ suum sicut seipsum: vt

ſicut deſiderat ſibi omne bonū
ꝛ fugit omne malum: ſic faciat
primo. Uel aliter: Sicut vnuſ-
quiſqꝫ bonū propriū in anima
ꝛ corpore ꝛ rebus ac honore di
ligit quia ſic quilibet in his qua
tuor fugit ꝛ odit omne dānum
propriū ſic qlibet in eis omne
bonuꝫ non tam inimici q̄ꝫ ami
ci debet diligere ꝛ omne dānū
odire: licet ex pcepto non tantū
nec tam ardenter moueri tene
atur ad proximū quantū ad ſe-
ipſum. Ex amore amici non pōt
vera charitas perpendi. Nam
ethnici eos diligunt q ſe amāt
ſed in amore inimici perpendi
tur. Amantē enim diligere na-
ture eſt que non eſt meritoria:
non amantē vero diligere eſt
gratie. Sed adhuc excellētius
ppenditur veritas charitatis
ad proximū in gloſa ſuper ma-
theum q dicit: Amantem dili-
gere eſt nature: non amantem
vero beneficijs attrahere: pfe-
ctionis eſt. Et licet nemo tenea
tur ex precepto tm̄ ꝛ tam feruē-
ter diligere inimicū q̄ꝫ amicū
felix tn̄ eſſet ꝛ ſumme pfectiōis
qui tm̄ ꝛ plus poſſet diligere ꝛ
charitatis opa exhibere tam in
imico q̄ꝫ amico: tam corrigenti
ꝛ corripienti q̄ꝫ blandiēti: vitu
peranti q̄ꝫ laudanti: quia teſte
chriſoſtimo nihil facit deo ſic ſi
milem quēadmodū malignis
et ledentibus eſſe placabilem.
Pro certo enim maiorē gratiā
ꝛ gloriam cōſequeretur ex per
ſecutione q̄ꝫ ex fauore ſi modo
debito ſciret ea frui ſicut marty
ribus multo magis profuerunt
inimici ad eternam gloriam q̄ꝫ
amici. Ad amoreꝫ chriſti debet
nos inducere natura qꝛ omne
animal diligit ſibi ſimile: ꝛ ima
go dei in ipo ꝛ preceptū in ſcri-
ptura. Argumenta vere chari-
tatis imo veriſſime ad pximū
ſunt vere cōdolēdo: tam inimi-
co q̄ꝫ amico in qualibet aduerſi
tate vere ꝛ ex corde cōgaudere
de omni proſperitate que duo
chariſſima ſunt. Argumēta ve
riſſimi odij ſunt qn̄ aliquis cū
grauitate cordis de primo co-
gitat qn̄ cuꝫ triſticia eum videt
qn̄ cum amaritudine de ipſo lo
quuturi inde etiā audit loq cuꝫ
omne bonū illius ꝛ qđ ſibi vti-
le eſt quantū pōt impedit qn̄ bo
nū qđ in ipo eſt diminuit ꝛ per
uertit. Sic nō fecit chriſtus tra
ditori ſuo iude ſed ipm̄ tēpore
traditionis ſue cum alijs dile-
ctis ſuis aplis corpore ꝛ ſangui
ne ſuo refecit in loco traditiōis
nō negans oſculū: ſed benigniſ-
ſime ſalutauit: plus dolēs de ma
lo ſuo q̄ꝫ de pprio vt dicit Hie-
ronimus. Sed mirabile eſt ꝙ

vnq̄ȝ aliqs sibi de fraterna charitate applaudit: qui hec signa odij in corde gerit. Multis aūt videtur sufficere si cupiant proximis salutē eternam: quā dare nec auferre possunt quā bene optarent iudeis et paganis. Nec memores esse volunt q̄ cum dominus animam suam posuit pro inimicis suis quod nos tenemur ⁊ non tantuȝ res sed etiā animas ponere tēpore necessitatis pro fratribus christianis maxime cum prelati ad hec tenenť. Ex duobus fouetur charitas ad deū: mandatoꝝ execatione ꝫm illud: Si precepta mea ꝫuaueritis manebitis in dilectiōe mea Jo. xv. Si proximū ex cōpassione ꝫm illud ecclesiastici. vij. Non desis plorātibus in ꝯsolatione cū lugētibus ambula. Non te pigeat visitare infirmum. Ex his enim charitate firmaberis.

De humilitate. Capitulum. ij.

Humilitas vera ⁊ pfecta est cum gloria ꝯtēnitur exhibita: nec appetitur exhibenda: vere hūilis semp timet ne sibi gloria aliqua exhibeatur ⁊ cū sibi exhibita fuerit expauescēs medulitus cōtristatur: sciens q̄ soli deo honor et gloria debetur. Uere humilis nunq̄ȝ de aliqua gloria gloriatur nisi ex hoc audientibus confidentiam deo prestare intendat. Sed si de ipso aliquid gloriosi vel aliqua gratia recitatur hoc cum dolore cordis ⁊ deiectione sui audit: sciēs solius dei esse quod sibi ascribitur cui soli danda est gloria. Uere humilis nec maiori nec minori nec pari se prefert nullum inferiorem se credit nullūq̄ȝ omnino spernit sed se solū ex corde despicit ⁊ ab omnibus feruenter despici appetit gaudetq̄ȝ vehementer cum despectus fuerit. Talis nullam timet contumeliam: quia nullam amat gloriam. Est qui nequiter se humiliat. sed vere teste beato bernardo: Non vult humilis predicari: sed vilis reputari. Amans humilitateȝ debet radicem humilitatis ponere seu plātare in corde hoc est propriam fragilitatem agnoscere: vt se reputet non solum q̄ȝ vilis est: sed etiaȝ q̄ȝ vilis esse potest: immo etiam q̄ȝ vilis esset ⁊ q̄ȝ vilis fieret nisi ipse deus violenter cuȝ a peccatis retraxisset: ⁊ nisi ei tentationes subtraheret. Ibi quilibet se cognosceret fragilitate sua se

esse positum ad abyssum & vo-
raginē viciorum iuxta illud Mi
chee sexto. Humiliatio tua in
medio tui. Ueram humiliatio
nem inducit frequens in despe
ctis operibus exercitium: di-
cente scriptura: Nunquam ad vir-
tutes humilitatis peruenit qui opa
humilitatis refugit: souet vera
humilitas ex eo quod homo vere
cognoscit nullā carnalē aut spi
ritualē tētationē p se posse vin
cere. Minimū opus bonū deo
gratum sine speciali auxilio iesu
christi posse perficere Argumē
tum vere humilitatis est cum
homo in tantum se deicit quod om
ni gratia se indignum sentit nec
audet etiam aliquam appetere
& si super hoc a deo super ipsum
absque suo desiderio aliquid af-
fluxerit cum tremore percipit
immo laudabilius indicat esse
deo carē gratia quam habere illam
quam totiens diuersis modis
demeruit: quam totiens diuersi-
mode deturpauit qua nunquā
sm ordinationem dei frueba-
tur. Item argumentum vere hu
militatis est quod semper querit
infimum locum: infimos socios
infimum officium infima vesti-
menta. Superbia mentis dupli
citer cognosci potest. Argumē-
to extrinseco sm id ecclesiasti-
ci primo. Amictus corporis &
risus dentium & ingressus an-
nunciant de illo: sicut arbor bo-
na vel mala ex fructu suo bono
vel malo perpenditur: quia om
nia facta ex corde procedūt. Di
cit augustinus: sicut odor bonus
& malus ex stomacho corrupto
vel icorrupto pgreditur: vel ex
speciebus bonis vel malis in sto
macho repositis sicut impudi-
cus oculus impudici cordis est
nuncius. Argumēto etiam in
trinseco cognosci potest super-
bia cum aliquis in corde sibi pla
cet & aliis se prefert: etiam pre-
ferri desiderat: & cum in factis
suis hominibus desiderat seu
affectat placere. Talis cum hu-
mili magistro domino nostro
iesu christo non concordat nec
sibi placuit teste apostolo pau-
lo. Sed improperium homi-
num expectauit & miseriam: ne
venit preesse sed subesse ipso te
ste matthei. xx. Non veni mi-
nistrari sed ministrare. Ideo-
que talis magister discipulorum
qui nō deo sed hominibus pla
cere studuit et voluit: dissipat
ossa virtutum quoniam teste
psalmo: Confundantur quoni
am deus spreuit eos.

¶ De obedientia.
Capitulum .iii.

O Bediētia vera ⁊ ꝑfecta
apud deū eſt cū homo
diligēter ⁊ ſepe cogitat
qd maxime quolibet tpe ⁊ loco
deo placeat ⁊ ad qd ꝓcipue euȝ
ordinauerit ⁊ hȝ toto nixu ſem/
per complere intēdit. Sȝ vera
obedientia ad vicarios chriſti
ſcȝ prelatos eſt: cum ſubditꝰ qḋ
ſibi maxime ꝯtrariū eſt: fideliṫ
⁊ libenter exequiṫ: nunq̃ȝ mani
feſtans ſigno vel verbo aut ſcō
qḋ ſibi ꝯtrarium ſit mandatuȝ
Sed vera obediētia ibi nō pōt
perpendi: vbi ſubditus ꝓceptū
excogitat ⁊ opus qḋ ſibi placue
rit ipſe dicat. Dicit auguſtinus
Optimꝰ ille tuus eſt miniſter
dn̄e qui non hoc a te audire de
ſiderat qḋ ipe voluerit: ſed hoc
velle qḋ a te audierit. Uerꝰ obe
diens nunq̃ȝ ꝓceptuȝ expectat:
ſed ſolam voluntatē ꝓlati ſciēs
vel credēs: frequēter ⁊ feruēṫ
exequiṫ pro ꝓcepto: exēplo dn̄i
ieſu: cui voluntas ⁊ cōplacentia
patris ſummū ꝓceptū fuit. Ue/
rus obediēs nūq̃ȝ de factis ſuis
ordinat nec ſenſum ſuū iudicat
cū nec velle habeat nec nolle ſȝ
oēm ordinationē circa ſe factā
ſimpliciter ⁊ ſecure deo cōmit/
tit ⁊ ꝓlato. Uerus obediēs non
diſcernit inter bonū ⁊ malū ſicˇ
abraam non diſcernit vtrū bo/
num vel malū eſſet occidē filiū
deo iubēte: nec diſcernit inter
bonum ⁊ melius. Nam ꝑopti/
mū etiā iudicat in dubio quod
iubetur niſi māifeſte appareat
iniquum eſſe mandatū: tūc ſm
ꝯſilium gregorij nūq̃ȝ propter
obedientiam debet maluȝ fieri
licet ꝓpter obedientiā bonum
q̄nq̃ȝ debeat ⁊ poſſit intermitti
greg. Sciendum ꝙ obedientia
aliqn̄ ſi aliqd de ſuo habeat nul
la eſt: aliqn̄ ſi de ſuo aliqd n̄ ha
beat minima eſt. Nā cū ſucceſ/
ſus huius mūdi ꝓcipiṫ locus ſu
perior imperaṫ. Js qui ad ꝑci/
pienda hec obedit: obedientie
ſibi virtutē euacuat: ſi ad hec ex
ꝓpoſito deſiderio hanelat. Rur/
ſus cū deſcenſus huius mundi
precipiṫ ſiue deſpectꝰ cū obpro
bria ⁊ cōtumelie adipiſci iuben
tur: niſi hec animus ex ſemetip
ſo appetat obedientie merituȝ
minuit qui ad ea que in hac vi/
ta deſpecta ſunt inuitꝰ nolléſq̃ȝ
deſcendit. Debet ergo obedien
tia ⁊ in aduerſis de ſuo aliquid
habere: ⁊ rurſum in ꝓſperis de
ſuo oīno aliqd non hr̄e: quate/
nus in aduerſis tāto ſit glioſior
quāto diuino ordini etiā ex de/
ſiderio iūgitur ⁊ in ꝓſperis tan
to ſit verior quanto in preſenti
ipſa quā percipit gloria fundi/
tus ex mente ſeparatur. Jndu/
ctiuū vere obediētie eſt ſumma

obedientia iesu christi: qui non solum deo per oia obediuit. d. non mea sed tua voluntas fiat. Luce. xx. sed etiam hominibus bonis ⁊ malis subdit⁹ fuit ⁊ demonibus. Item oia sensibilia ⁊ insensibilia obediunt ⁊ illa subiecit homini vt se cognosceret subijciendū eē deo. Sol ⁊ luna obedierūt gedeoni: terra moysi cū absorbuit dathan ⁊ abyron mare petro ad calcādū ⁊ moysi cum submergeret pharaonem ⁊ exercitū eius serpentes maghis in egypto: bestie heremitis vt in vitas patrū dicit̃ Aer ⁊ grando samueli: aues francisco: pluuia dominico: ⁊ demones aplis ⁊c̃. Et quia oia obediunt deo sub celo ⁊ i celo ⁊ i purgatorio ⁊ in inferno: ideo merito homo debet obedire deo p̃ri precepta eius ⁊ voluntatē eius in omnibus exequendo. Argumentum vere obedientie dicit augustinus: Uerus obediens mandatum eius nō ꝓcrastinat sed parat aures auditui manus operi: linguā voci: pedes itineri: ⁊ se totum intra recoligit vt mandatum peragat imperātis ⁊ bene. Bonus obediens dat suum velle ⁊ suum nolle in manus imperantis prelati: vt possit dicere. Paratum cor meum deus. Quodcūq; precipis facē paratus sum: tibi vacare ⁊ ministris ⁊ proximis ministrare: meipsum custodire: in celestiū contemplatōe requiescere. Argumentum inobedientie est cū subditus mandatum prelati iniustum reputat ⁊ ex hoc in corde remurmurat. Deinde mandatū implere non posse nec debere se excusat Preterea diuersas vias subtiliter euadendi excogitat: ad vltimū aliquos adducens qui consilijs vel precibus mandatum impediant vel retractent. Sic non fecit abraā qui nocte abijt vt subito mandatum domini compleret ⁊ relinquens seruos in pede montis ne ipsum in occasione filij carissimi impedirent. Ideo largam benedictionem meruit sibi ⁊ semini suo.

¶ De patientia. Caplm. iiij.

Patientia vera ⁊ pfecta ē cum quis sustinet patiēter iniurias: non solum cum reus est: sed ⁊ cum inocēs est exēplo beati iob. d. xvij. Nō peccaui ⁊ in amaritudinib⁹ moratur oculus meus. Et licet intolerabilior sit iniuria inocēti: q̃ʒ culpabili: tamē multo suaui⁹ ferri potest ⁊ debet iniuria cuʒ nihil conscientiam remordeat de culpa q̃ʒ si molestiam meru issꝫ culpa aliq̃ precedente teste

beato petro prime quarto. Nemo vestrũ patiat vt fur aut homicida aut maledicus. Melius ẽ enim vt si sit volũtas dei bene facientes patiamini iniuste: q̃ꝫ malefaciẽtes. Que enim grã si peccãtes collaphizati fueritis? Sꝫ si bñfaciẽtes suffertis patiẽter hec ẽ grã apud deũ. j pe. ij. Laudabilis ẽ illa patiẽtia q̃ nõ tñ a malis sed etiã ab eis q̃ vident eẽ boni ꝛ amici: non tñ ꝑ malis opibꝰ: verꝫ etiam ꝑ bene actis illatas patiẽter suffert iniurias. Tũc enim amica dei est inter filias sicut liliuꝫ inter spinas. Liliũ q̃ꝫuis pũgat a spinis cãdorẽ tñ retinet: fortiorẽ emittẽs odorẽ q̃ꝫ si nõ pungat. Sic aĩa spõsa dei si ab eis q vident esse de numero filioꝝ ꝛ ꝯsortio pũgat: nõ tñ ad ĩpatientiã ꝓuocat sed cãdorẽ bone cõsciẽtie ꝛ bone fame: odorẽ bone etiã cõuersatiõis diligentissime seruare conat. Ille vere patiẽs ẽ qui nõ solũ molestias illatas patiẽter tollerat: sed inferẽdas etiaꝫ desiderat: exemplo xp̃i dicẽtis: Improperium expectauit cor meũ. Uere patiẽs inter flagella non murmurat: exẽplo iob: q inter tot ꝑssuras: nec stultuꝫ qd ꝯtra deũ locutus est: sed mente gaudet de illatis molestijs ꝛ ex corde grãs agit. Uerus patiẽs de illata iniuria nunq̃ꝫ se excusat etiaꝫ requisitus: fidelissimo deo in omnibus se cõmittens: q vtiqꝫ tp̃e suo omniũ ĩnocẽtiã excusabit. Sic dñs iesus a pilato interrogatꝰ nihil rñdit. Uere patiẽs iniuriã suã nulli conquerit: qꝛ ex querela ꝛ excusatiõe qñqꝫ mens alleuiat: quam alleuiationẽ minime curat: sed solus cũ deo solo molestiã suam portat donec pius ꝛ fidelis per internã consolationẽ repellat. Tria sunt q̃ merito inducũt verã patientiã. Unũ est cognoscere qꝛ peccatis nostris eternam ꝛ amarissimã meruimus penã gehẽne: ꝑ cuiꝰ recõpensatione molestia affligimur tp̃ali. Aliud ẽ q̄ dñs iesus lõgo tp̃e multis ꝛ magnis iniurijs ꝓmeruit vt vicẽ rependentes breui tp̃e: modicũ molestemur. Tertiũ ẽ q̄ ſm lõgitudinẽ ꝛ magnitudinẽ ꝛ asperitatẽ molestiaꝝ repõderabit magnitudinem ꝛ diuturnitatẽ ꝛ dulcedinẽ gaudioꝝ teste paulo. ij. cor. iiij. Id enim q̄ in pñti est momentaneum ꝛ leue tribulatõis nostre. Supra moduꝫ in sublimi pondus glorie operat in nobis. Argumentum vere patientie est se nõ vindicare cũ possit: sed etiã ꝓhibere vindictam ab alijs exemplo dauid qui ꝓhibuit occidere se-

mei qui lapides ⁊ lutum cõtra ipsum proyciens virum sanguinum appellauit: sed poti⁹ vere patiens supplicat deuote pro iniuriantib⁹: quod fecit domin⁹ iesus efficaciter pro crucifixoribus: ⁊ beatus stephanus pro lapidãtib⁹: imo etiã cogit dominũ misereri sicut fecit moyses. Aut dimitte eis hanc noxã aut dele me de libro quẽ scripsisti. Tales orationes libẽter audit dominus ⁊ exaudit. Unde oẽs isti tres fuerũt pro aduersarijs exauditi. Argumentum impatientie est cum aliquis propter illam molestiam ex motu interiori sponte dimittit bona opa que comode facere posset ⁊ deberet: tunc imerito luet de⁹ molestiam ab homine irrigatam. Idemq3 motus interior vix se abscõdere potest nisi erumpat vel in vultu vel in gestibus vel in verbis. Hec est periculosissima impatiẽtia: cuius vindicta vergit in deum innocentem.

¶ De paupertate. Capl'm. v.

Paupertas vera ⁊ perfecta est omnia propt deũ sponte ⁊ letanter relinquere: nihil preter solam necessitatem possidere: eademq3 necessitate se indignum sentire: ⁊ ipsa necessitate quandoq3 propter deum sepe gaudẽter q3 carere. Ubi enim plene est necessitas: ibi non potest perpendi paupertas vera. Sic dominus iesus necessitate cibi caruit: nec discipulis spicas confricantibus panem habere potuit: qui similiter vestium necessitate caruit quando ante crucem teste bernardo penitus nudatus fuit: qui etiam haustum aque in cruce sitiens habere non potuit nec lapidem nec asserem in quo moriens crucifixum caput inclinaret. Heu q3 sepe est ibi superfluitas vbi creditur esse vera necessitas. Uerus pauper nulla transitoria concupiscit: inmo oblata respuit exemplo helysei qui munera naamã nõ accepit: ⁊ exẽplo danielis qui dona balthasar regis contẽpsit Ille paupertatem vere amat q potius mereri vellet paruam gloriam propter paupertatem q3 magnam gloriam per diuitias: propter iesu christi conformitatem. Ad amorẽ3 vere paupertatis inducere nos debent tria vt dicit bernardus. Nihil deo carius: nihil angelis amabilius: nihil hominib⁹ fructuosius: q3 in pauptate obediendo vitã finire. Q2 aũt paupt'as deo placeat testaf idem bernardus

dicens: In celo omniũ bonorũ suppetebat: sed pauꝑtas nõ iue niebat. Porro hec species abũ dauit in terris: sed nesciuit hõ ꝑciũ eius. Uenit ergo fili⁹ dei hãc cõpare in terris: ⁊ sua esti matiõe eã faceret nobis precio sam. Est ⁊ aliud inductiuũ vere pauꝑtatis: gloria. s. sessiõis dñi venientis ex eo ꝙ pauꝑes igno biles ad latus xpi sedebũt in iu dicio: nobiles ⁊ diuites iudicã tes. Eya ꝙ̃ laudabile deo oĩa pure ꝑpter ipm relinq̃re: pau perẽ fieri ꝑpter amorez dei: in deũ ꝯfidere suꝑ oĩa ꝙ tã potẽs sit semel vel bis in die ministra re corpori necessaria: que mini ma cõputant coram deo. Naz ea tribuit inimicis abũdãtius ꝙ̃ amicis: sicut potẽs ẽ die ac no cte singulis momẽtis ministra re spũi abũdãtiã spũaliũ dono rũ: que maxima sunt coraz deo nec ea cõmunicat inimicis. Ar gumẽtũ vo pauꝑtatis ẽ nullam habere solicitudinẽ de trãsito riis: simpliciter ⁊ secure se com mittere deo. q auibus semꝑ lar ge ministrat necessaria: ⁊ pre cipue pullis coruorũ in nido q̃ fame vagiẽtib⁹: quos antiquus coruus ꝑpter albedinẽ quasi fi lii sui nõ sint: famelicos derelin quit: qui ex largitate dei vel ro re aeris pascunt donec ipsis ni grescẽtib⁹: coruus succurrit vel cinifex ⁊ muscas degluti(ũ)t que spume rostroꝝ inherent: tũ fa melici tã fortiter clamare non cessant. Argumentũ false pauꝑ tatis vel auaritie ẽ libẽter mu nera dare ꝑter necessaria: vel ea libẽter accipe. Talis liberta tẽ suã vẽdit: iuxta verbũ philo sophi: Munuscula accipe est li bertatẽ vendere. Nõ pauꝑta tis ẽ amator: qui defectum susti nere nõ vult: ⁊ munera non ne cessaria freq̃ẽter accipit: imo petit ⁊ cum quadã solicitudine seu subtilitate extorquet: ⁊ ꝑter necessitatem ꝯseruat.

¶ De castitate. Capi. vj.

Castitas virginalis ve ra ⁊ ꝑfecta ẽ: cũ nõ solũ corpus a pollutiõe car nalis ꝯcupiscẽtie custodit: veꝝ etiã aĩa a carnali ꝯcupiscentia mũda seruat: exemplo sare di cẽtis thobie. iij. Dñe tu scis ꝙ nunq̃ʒ viꝝ ꝯcupiui: sed mũdaz seruaui aĩaz ab oĩ ꝯcupiscẽtia: i mo ab eis que ꝑstãt occasionez ꝯcupiscentie. Et hoc est qđ seq tur: Nunq̃ʒ cum ludẽtibus me miscui: neq̃ʒ cũ his qui in leui tate ambulãt ꝑticipẽ me ꝑbui. Ille vo castitatẽ amat qui po tius propter castitatẽ virgina lẽ si possibile esset: modicã dili geret grãz i ꝑñti: ⁊ gloriã in fu

turo ꝓpter ꝯformitatē iesu xp̄i:
q̄ȝ si mereri posset grām ⁊ glo/
riā maiorē ꝓpter debitū coniu
gale. Ad amorez castitatis nos
inducere debet exemplū casti/
tatis dn̄i iesu ⁊ matris eiꝰ ⁊ san
ctaꝝ virginū: que olim ꝓ cōser/
uatiōe castitatis regna mundi
ꝯtēpserūt: ⁊ vitam ſpōte ꝑdide
runt: sicut beata catherina ⁊ si
miles: ⁊ ꝑcipue castitas mulie/
rū paganoꝝ ⁊ virginū: de qbꝰ
scribit gregorius ꝙ mortē ele/
gerūt ⁊ pudicitiā suauerūt. Itē
mūdicia ⁊ libertas ꝯsequentia
castitatē inuitare debent ad ca
stitatē ⁊ gloria castitatis a dn̄o
iesu ꝓmissa iuxta illud: Qui vi/
cerit .s. cōcupiscentiā carnis: da
bo ei sedere in throno meo: si
cut ⁊ ego vici: ⁊ sedeo cū patre
meo in throno eius. Nā incor/
ruptio primū facit deo. Conser
uāt aūt castitatē inductaȝ: victꝰ
parcitas: cultus vilitas: carna/
lis īcōmoditas ⁊ fugere locum
⁊ tēpus īpudicitie oportunum
Qz si dina filia iacob fecisset ra
pta nō fuisset: qn̄ venit regiōis
illius mulieres videre. Itez vi
tare oēs hoīes suspitiosos. De
bet aūt cuilibet femine oīs mas
culus esse suspectus. Ex hoc eni
thamar filia dauid a ꝓprio fra/
tre corrupta fuit: qz eū suspectū
nō habuit qn̄ ei soli tanq̄ȝ infir
mo ministrauit. Similiter vni
cuiqȝ viro dȝ esse suspecta vna/
queqȝ femina etiā sancta: ſȝ cō
siliū hieronymi: sic dicētis: Si
castitatē seruare volueris femi
nā q̄ȝuis bene ꝯuersantē: mēte
dilige: nō p̄ntia corꝑali. Preci
puū aūt ꝯseruatiuum castitatis
est dilectio in deo: qz tūc oia ta
lia vilescūt. Gustato etenim spū
desipit oīs caro. Unde grego.
esse quidez sine delectatiōe aīa
nō pōt. Aut enim delectaꝛ in ī/
fimis aut in sūmis. Et quāto al/
tiori studio exerceꝛ ad sūma: tā
to maiori fastidio torpescit ad
infima: quātacūqȝ acriori cura
inardescit ad infima: tanto tor
pere dānabili frigescit a sūmis
Argumētū vere castitatis ē re
frenatio qnqȝ sensuū ab illece/
bris carnis: ⁊ subtractio cordis
a vanitatibꝰ ⁊ cogitatiōibꝰ dele
ctabilibus. Nā ex delectatione
visus in vidēdo: gustꝰ in gustā
do: nasci solēt desideria carna/
lia q̄ animā ad īpudicitiaȝ aut
emoliūt aut inclināt. Argumē/
tū siue inductiuū īpudicitie est
intemꝑantia potus. Ex hoc .n.
noe īpudice nudatꝰ fuit: ⁊ loth
cū ꝓpriis filiabus incestum cō
misit. Ideoqȝ ꝑcepit apostolus
Nolite inebriari vino in quo ē
luxuria ad ephesios .v. ꝓpť oc/
casionē. Item īpudicus oculus

teste augustino ipudici cordis est nuncius. Similiter ipudica verba: ipudicus incessus ⁊ colloquiũ mulierũ teste ecclesiasti co. Quasi ignis inardescũt. Similiter colloquiũ viri feminaꝫ inflãmat. Item diligẽs ꝯsideratio incessus ⁊ forme alteri⁹ impudicitiã ꝑuocat seu ꝓcurat qḋ dissuadetur ecclesiastici nono. Ne respicias virginẽ ne scãdalizeris in decore eius. Ideo est cauendũ colloquiũ femine ad virum. Hoc salubre consiliũ sequebatur iob cuꝫ pepigit fedus cum oculis vt non solum caueret a conspectu virginis sed nec cogitaret de virgine iob. xxxj.

¶ De abstinẽtia Capłm. vij.

Abstinentia est vsus necessarioꝝ tm̃ victus ⁊ vestitus ⁊ oino subtractio delectabilium ⁊ supfluoꝝ ⁊ eorum que multa diligentia fiũt ⁊ magnis sumptibus cõparanẽ exemplo ioannis baptiste q locustas comedit ⁊ folia arboruꝫ lactea saporem mellis hñtia ⁊ aquã bibit: ⁊ vestem de pilis camelloꝝ habuit. Unde aplus ꝑ ad thimotheũ: Hñtes victum ⁊ qbus tegamur. i. non qb⁹ ornemur his ꝯtenti simus: qꝛ seru⁹ dei non debet habere vestimẽtum ad decorem: sed ad tegendum nuditatem suam sicut dič glosa sup lucã de veste ioannis Ille veram abstinentiã seruat ⁊ amat: qui non solum abstinet libenter a delectabilib⁹: que nõ habet ⁊ que ipsi sunt illicita: sed etiam vitat sponte ⁊ pure ꝓpẽ deum delectabilia: que habet ⁊ que habere possꝫ: qbus licite ⁊ meritorie vti posset: siue cara sint siue vilia. Nam si aliquis plus pultibus delectareẽ q̃ꝫ in perdicib⁹: in aqua plus q̃ꝫ in vino: acceptius esset deo abstinẽ a pultib⁹ q̃ꝫ a ꝑdicib⁹: ab aqua q̃ꝫ a vino. Dicit eniꝫ augustin⁹ Delitie quelibet si absqꝫ desiderio sumanẽ non afficiunt: ⁊ cibi viles appetenẽ accepti ꝑfectuꝫ impediunt abstinentie. Dauid enim aquã male ꝯcupitam effudit: ⁊ helyas carnem non cõcupitam comedit a deo missam ꝑ coruos. Hec testatur esau q nõ propter galinam: sed ꝓpẽ lenticulam irrecuperabiliter benedictionem amisit. Nec soluꝫ abstinendũ est a delectabilib⁹ corporis sed ab eis que delectant animam. s. a vanitatibus: colloquijs: a gaudio tẽporali: a peccato mortali ab amicitia carnali. Hec abstinentia est laudabilior q̃ꝫ ꝑma ⁊ est habenda pure propter deum nõ ꝑpter aliquã mercedem tẽporalem vel grãꝫ Inductiua vere abstinentie sũt

duo. Unum ꝙ nunq̄ debita cū
gratitudine dona dei perci/
pimus: ⁊ nunq̄ ad debitū finē
eis neq̄ ſm diuinā ordinatio/
nē fruimur: ⁊ ex hoc iram dei
grauem incurrimus. Aliud eſt
ꝙ de omnibus donis ꝑceptis
ſtrictam rationem exiget quo
fine ipſa ſumpſimus vel ꝓ nr̄a
voluptate vel pro noſtra neceſ
ſitate corporis vel vtilitate. A
q̄bus eniꝫ q̄ſq̄ abſtinet: de illis
rationeꝫ reddere non oportet.
Duplex autem vtilitas ſequitur
abſtinentiam: diuinorum ſecre
torum cognitio ⁊ deſideriorū
exauditio: que duo patent i da/
niele: qui cuꝫ vti nollet cibo po/
tuq̄ regio ſed aqua cum legu/
minibus: cūctos magos ⁊ ario
los tranſcendit in agnitiōe vi/
ſionum ⁊ ſomniorꝝ. Secundo q̄
ad preces eius. Septē anni na
buchodonoſor: q̄bus viuere de
buit vt beſtia: mutati ſunt i. vij.
menſes. Ideoq̄ cū impetraſſet
a deo ſpem licentiandi populo
vt rediret in hieruſalem impe
trauit: ⁊ populo voluntatem re
deundi cum redire tardaret: q̄
in multis deſiderijs ſuis ⁊ my/
ſterijs fuit exauditus per abſti
nentiam quod ipſe teſtatur. d.
daniel. x. In dieb⁹ illis ego da/
niel lugebam triū hebdomada
rum diebus ⁊ panē deſiderabi
lem non comedi: caro ⁊ vinum
non introierūt in os meū: neq̄
vnguento vnctus ſum: ⁊ iō an/
gelus dixit mihi: Ex die primo
quo poſuiſti cor tuum vt affligē
res te in conſpectu dei tui: exau
dita ſunt verba tua. Tertiū pōt
addi quod ē miſericordie dei
impetratio: vt patet i niniuitis
qui per abſtinentiaꝫ mīam dei
impetrauerūt Jone. 3. Mirari
poſſumus ſed non imitari ab/
ſtinentiam ſacerdotū antiquo/
rum de quibus ſcribit hierony
mus ꝙ a carnib⁹ ⁊ vino abſti/
nuerūt ſemꝑ ꝓpt̄ tenuitatē ſen/
ſus ⁊ vtiginē capitꝭ quā ex par/
uo cibo patiebanꝶ ⁊ maxime ꝓ
pter appetitū libidis q̄ ex his
cibis ⁊ ex hac potatiōe naſci ſo
let. Pane raro vtebanꝶ ne one
rarēt ſtomachū. Oleū tm̄ i ole
ribus nouerant: ⁊ hoc paꝝ ꝓpt̄
nauſeā leuiandā. Quid loquar
de volatilibus cū ouū ꝓ carni/
bus vitauerunt: ⁊ lac quorū al/
terum carnes liquidas alteruꝫ
ſanguineꝫ eſſe dicebant colore
mutato. Argumentū vē abſtinē
tie cū non ſolum precioſis ⁊ de
licatis q̄s in ſanitate vti reſpuit
ſed etiā cū infirmitas cogit cuꝫ
dolore mentis percipit. Item
cum non ſolum delicatis ⁊ pre
cioſis ⁊ ſupfluis abſtinet: imo
etiam necīa q̄nq̄ ſibi ſubtrahit

vt alijs indigentibus impertiri possit iuxta illud Hieronymi. Qd manducaturus eras si nõ ieiunares: da pauperibus vt ieiunium sit soturitas anime nõ marsupij lucrum. Argumentũ false abstinentie est vitare preciosa delicata eo tẽpore quo nõ habentur ꝛ ppter vanam gloriã vt homo laudetur vel ppter parcitatem ne depauperet: vel propter auariciã vt ditetur: vel ad cauendum corporis infirmitatem: vel ad vitandam detractionem: vel ad sequendã dignitatem vel transitoriã vtilitatẽ vel promerendã gratiã in pñti ꝛ gloriam in futuro.

¶ De prudentia. Capitulum. viij.

Prudentia vera ꝛ perfecta est niti ad cognitionem diuine nature ꝛ profunditatẽ humane miserie: quã prudentiam optauit augustinus dicens: Nouerim te nouerim me. Ille veram prudentiam habet qui sollicite cognoscere laborat qd sit optimum ꝛ hoc toto nixu amplectitur: qd sit pessimum ꝛ hoc toto corde detestatur. Ille vere prudens est: qui frequenter pensat qd bonis qd malis futurum sit: quãta delectatio bonis vni summo bono iungi eternaliter: quãta amaritudo malis separari eternaliter a summo bono. Ille vera prudentia fruitur qui summope fugit id qd elongat ad tempus a familiaritate dei. s. peccatum veniale ꝛ quod semper separat a fruitione dei scz peccatum mortale. Similiter ille vera prudentia fruitur: qui diligit omnia que aproximant deo. s. opa bona: ꝛ que eternaliter vniunt deo. s. virtutes. ꝛ. s. s. dona. Inductiuum amoris prudẽtie est exemplum phor: q tm̃ p scientia laborauerunt: vt scribit hieronymus: qui fugerunt frequẽtias vrbium: ꝛ hortulos suburbanos vbi ager irriguus ꝛ arbor come: ꝛ susurratio auium: fontis speculum: riuus murmurans ꝛ mlte aurium oculorũqz illecebre ne luxu vel abũdantia copiarũ: animi fortitudo vilesceret. Similiter ꝛ pigtagorici in deserto habitare cõsueuerũt ꝛ quosdã sibi legimus effodisse oculos ibi ne per eor visus a cõtemplatione philosophie auocarentur. Qr siqs estimat abundantiam cibor ꝛ potionum perfrui: ꝛ posse vacare sapientie: hoc est versari in delitijs etiam deliciar vitijs non teneri: seipsũ decipit. Sensus enim noster videtur qp illud cogitat: qd vidit ꝛ audiuit vel qd videt ꝛ audit: odorat ꝛ gustat ꝛ attractat ꝛ ad eius trahit appetitum cuius ca

pitur voluptate. Quāto magis nos q diuine sapientie studere debem⁹: Ad hoc nos inducere dꝫ multoꝝ dānatio ꝛ īprudētia iuxta illud isaie. v. dicētis: Propterea captiuus ductus ē pplˢ meus: qꝛ nō habuit sciaꝫ. Et baruch. iiij. Quia non habuerunt prudētiā: pierūt ꝑpter suā īsipientiā. Officiū prudentie ē ordinare cogitationes cordis ne extra deū vagenᷓ: affectōes mentis ne circa creaturas nimium occupentur: volūtates ne a deo auertanᷓ: intētōes ne misceanᷓ sed purificenᷓ: iudicia ꝛ suspitiones vt ad meli⁹ ꝯuertanᷓ. Similiter oīa verba ꝛ facta ꝛ incessus ordinare dꝫ: vt ad debitū finē oīa fiāt: ꝑ cōi vtilitate ꝛ omniū emēdatiōe. Nā sapientia hoīs teste salomone: lucet ī vultu ipsius hoc ē in ꝯuersatione. Qui sic ordinat⁹ ē: hꝫ argumētū vere sapie. Itē. d. Ber. d hoc: Quottidiana discussione exanima vitā tuā. Attende diligēter quātuꝫ ꝓficias: q̄lis sis in morib⁹: q̄lis in affectiōib⁹: q̄ꝫ similis q̄ꝫ dissimilis deo. Stude diligētissime teipꝫ cognoscere: qꝛ multo melior es si teipm cognoueris q̄ꝫ te neglecto cognoscas cursus sydeꝝ: ꝛ vires herbaꝝ: virtutes gēmaꝝ ꝑpter lucrū tm̄. Talis vo nō edificat sed inflat. Itē astutum esse in negocijs secularib⁹ falsaꝫ īdicat prudētiā īmo stulticiā: teste aplo. j. ad cor. iij. Prudētia hui⁹ mūdi stulticia ē apud deū. Tales heu multi sunt: qd cōquerit dn̄s. d. Filij hui⁹ scli prudētiores sunt filijs lucis ī gn̄atiōe sua. Itē alij subtiles sunt ad excogitādū nequtias ꝛ nouas adinuētiōes: sed ceci sunt ad ꝯsiderandū volūtatē dei. De talib⁹ dr̄ Jer. iiij. Sapiētes sunt vt faciāt mala: bene aūt facere nesciūt. Tales dicentes ꝛ credentes se eē sapientes stulti facti sunt dicit apls.

De fortitudine. Cap. ix.

Fortitudo vera ꝛ perfecta ē dn̄ari aīo suo cum tentaᷓ anim⁹ sup̄bia: iuidia: ira: auaritia: luxuria: vana gloria: placētia vel delectatiōe carnali: ꝛ ratio ītelligēs nequaq̄ꝫ assentit sed stati repmit. Ūn illud: Qui dn̄aᷓ aīo suo fortior ē expugnatore vrbiū. ꝑuer. xvi. Hāc fortitudinē sanson fortissim⁹ nō habuit: lꝫ leoneꝫ dilaniauerit ꝛ cū mādibula asini mille viros strauerit. Post ꝯcupiscētiā mulieris oī fortitudine ꝑuatus ē. Jlle verā fortitudineꝫ hꝫ q ab illicitis mēbra ꝛ sensus retrahit. Jllā dauid nō habuit: q vrsuꝫ ꝛ leonē occidit ꝛ goliā interfecit: ꝛ tn̄ oclos suos ab illi/

cito visu nõ cohibuit. Eya quã-
te fortitudinis sunt qdaʒ semꝑ
ad ieiunãdũ: vigilandũ: ⁊ casti
gãdũ corpa sua cilitijs ⁊ flagel
lis: nec tñ refrenare possunt pe
des suos a vijs noxijs: manus
ab ope ⁊ tactu illicito: aures ab
auditu nociuo: ⁊ ꝑcipue linguã
a verbis dãnosis dicẽte beato
Jacobo. iij. cap. Ois natura be
stiaꝝ ⁊ volucrũ domari potest
a nã humana: linguam nullus
hominũ domare põt. Est enim
malũ inquietum plena veneno
mortifero: tñ sine hac refrenati
one nõ est vera religio: sicut di
xit ideʒ: Si qs putat se religio-
sum eẽ nõ refrenãs linguã suã:
huic vana ẽ religio. Inductiuũ
vere fortitudinis ẽ degustatio
spũalis suauitatis: hec enim ro
borat mentẽ ad faciendũ bona
ad tolerãdũ aduersa: ad vincẽ
dũ vitia oĩa nociua hoc figurat
ionathas. j. Reg. xiiij. Qui gu-
stãs paꝝ mellꝭ illũinatꝰ ẽ ⁊ ꝯfor
tatꝰ ẽ ad ꝓseq̃ndũ inimicos ⁊ i
tãtũ roboratꝰ: vt ꝑ q̃dragita di
es corpali alimonia nõ indige
ret. Officiũ fortitudinis est for
mare intellectuʒ in cognitione
dei ⁊ affectuʒ in dilectione dei.
Item roborare mentem inter
aduersa ne terreaᷓ solidare in-
ter ꝓspera ne mulceatur. Item
amare mentem: vt semꝑ exer-
ceatur in bonis: ꝯfirmare ipsaʒ
ne vnq̃ʒ vincatur a malis. Pri
mã fortitudinem paulus ⁊ ste-
phanus habuerũt. Secundam
mathathias ⁊ eleaʒarus iob et
dauid. Tertiam thobias. Qui
ergo hoc in seipo sentit de ar-
gumento vere fortitudinis se-
curus sit. Argumentũ false for-
titudinis: imo pessime ẽ multa
⁊ magna posse contra deum cõ
mittere. De hoc dicit anselmꝰ:
Peccare non est libertas: neqʒ
pars libertatis. Peccare ẽ po-
tius non posse q̃ʒ posse. Quicũ
qʒ enim non posse potest quod
sibi non expedit: quanto ma-
gis hoc potest tanto magis ad
uersitas: ⁊ peruersitas possunt
in illuʒ. Hanc fortitudinem ha
buerunt olim persecutores ec-
clesie reges ⁊ prinncipes ⁊ ho
die habent ⁊ habebunt in po-
steꝝ antixp̃s ⁊ sui.

¶ De iusticia. Capitulum. x.

Iusticia vera ⁊ ꝑfecta ad
deum est redditio debite
laudis ꝓ oĩ diuina natu-
ra sua: debite grãꝝ actiões ꝓ oĩ
bus donis collatis ⁊ malis per
pẽsis debiti seruitij debiti do-
loris ꝓ oĩbus gratijs neglectis
debite satisfactionis ꝓ oĩbus cõ
missis in verã iusticiã. Ille ve-
rã iusticiã hʒ ad deum: q deo si

delis est semp ꝛ vbiqꝫ in oib⁹ p
ceptis ꝛ votis seruādis: q tātā
diligentiā ꝫ suis singulis opib⁹
apponit qͥ salus talis sua spāli
ter i vnoquoqꝫ depēdeat: ꝛ q ꝓ
pter deum pure oīa bona facit:
nō ꝓpter aliquē fauorē vel vtili
tatem pn̄tis vite etiā future vel
eterne: q cū debita gratitudine
singula dona percipit ꝛ eis ſm
ordinationeꝫ dei fruit semper
ꝛ vbiqꝫ. Uera iusticia ad proxi
mū est in duob⁹. Nunqꝫ facere
qꝺ nō vult sibi fieri: hoc ē nūqꝫ
offendere ꝓximū verbo vel fa/
cto vel signo vel ꝯsilio in reb⁹:
corpe ꝛ honore: nunqꝫ de ipo
malum suspicari: nunqꝫ ipsi de
trahere: nunqꝫ bonū suū ꝑuer/
tere vel minuere: nunqꝫ ipꝫ in
bono ipedire. Hec.n. nemo ſm
iusticiā vult sibi fieri. Itē ꝓxio
facere qꝺ sibi vult fieri iuste: hꝫ
ē ꝓximū honorare: bonū de ipo
sentire: oīa facta sua etiāꝫ mala
ad bonū cōuertere: semp in bo
no memoriā sui hr̄e: semp ipm
in bono ꝓmouere: semp bono
suo gaudere ꝛ malo cōdolere:
innocentiā suā semp excusare ꝛ
ipm absentē ꝓpugnare. Hec.n.
ſm insticiāꝫ qsqꝫ vult sibi fieri:
ideo dr̄ ſm iusticiāꝫ: qꝛ iudex ꝓ
furto nollet suspendi: ꝛ tn̄ debꝫ
fureꝫ suspendere: qꝛ illud nolle
non habet ſm iusticiā: ꝛ predo
vellet bene spoliare ꝛ qꝺ sibi li
ceret spoliare: ꝛ tn̄ nollet spoli/
ari qꝺ tamen facere non debet
quia illud velle non habet ſm
iusticiā. Item iusticiam veram
ad mortuos seruat qui testamē
ta ſm ordinationem eorum ex
pedire non tardat: qui ieiunijs
ꝛ orationibus ꝛ elemosynis ſꝫ
eorum confidentiam penas eo
rum pro posse suo alleuiat ꝛ ab
breuiat. Item iusticiam ad an/
gelos seruat qui salutaribus eo
rum consilijs acquiescens: glo/
riam ipsis ex hoc debitam non
retardat: quā ꝓ impenso nobis
obsequio promerentur. Item
inductiuuꝫ vere iusticie est qꝺ
dicit dauid psal. x. Justus domi
nus ꝛ iusticias dilexit. Item qꝛ
iusto promittitur in pn̄ti spes
ꝛ leticia ſm illud: Letabitur iu
stus in domino ꝛc̄. ps. lxiij. vel
quia iustis indicitur exultatio
ꝛ laudatio ſm illud psal. xxxij.
Exultate iusti in domino. vel
quia iustis predicitur securi/
tas in iudicio. Justi autē in ꝑ/
petuū viuent ꝛc̄. Et quicqd bo/
ni deus pollicetur ꝑ scripturā:
hoc maxime per iusticiā acqui
rit. Officium vere iusticie ē re
ctificare cogitatiōes ꝛ affectio
nes vt semper in deo sint: volū
tatem: vt conformis sit diuine
voluntati: intellectum vt semp

ad deum vel deo intentus ⁊ ad laudem eius cũcta bona referamus: ⁊ in his est argumentũ vere iusticie. Argumẽtum iniusticie est vsurpare sibi que ꝓprie dei sunt. s. laudẽ: honorẽ: amorẽ vindictã vel que ꝓximi sunt: vl' que ꝓximo debentur.

Ⓒ De tempantia. Cap. xj.

Temꝑantia vera ⁊ perfecta est iusta moderatio motuũ interioꝝ ⁊ exterioꝝ opeꝝ. Jlle verã tẽꝑantiaꝫ habet qui nõ solũ moderat̃ cor suũ a prauis cogitatiõibus ⁊ in utilibꝰ: sed etiã modũ seruat in bonis: ne sepius ⁊ diutius cogitatiões bone inhereãt q̃ꝫ iustuꝫ tẽpus reqrit: q: officiales cogitatiões lꝫ vtiles sint: nõ tñ sunt tractãde infra diuinũ officium qð dicit B. Similiter vere tẽꝑatus moderat̃ affectiões suas qñ aliqd vel nihil spare debeat vel timẽ: ⁊ quantũ ⁊ q̃ꝫdiu de alio aliqd vel nihil gaudere debeat vel dolere: ⁊ quantuꝫ q̃ꝫdiu de quo amorẽ vel odiũ vl' pudorẽ hr̃e vel nõ hr̃e debeat: ⁊ quãtum ⁊ q̃ꝫdiu. Similiter moderat̃ intellectum ne amplio: i tpe q̃ꝫ oportet se occupet circa aliqd intelligẽduꝫ. Sil'r moderat̃ volũtatem qualis vel quãta ẽẽ debeat ⁊ intentiõꝫ vl' q̃lis vl' q̃ꝫta eẽ nõ debeat ⁊ ad quẽ finẽ Similiter liberꝫ arbitriũ põderat quãtũ eligere debeat bonuꝫ ⁊ qualiter reprobare malũ. Similiter vera tẽꝑantia moderatur linguã qñ loquendi ⁊ qñ tacẽdi ⁊ q̃ꝫdiu: hoc ẽ tpe opportuno cui loquẽdũ bonis. s. non suspectis: qñ loquẽdũ ⁊ vbi ⁊ tpe nõ suspecto qualiter ⁊ quantuꝫ loquẽdũ. s. mature cum põdere numero ⁊ mensura: ꝑpt qð. s. ꝑpter necessitatẽ vel vtilitatẽ ⁊ ꝑ negocijs aĩe ⁊ corporis. Similiter mensurat facta ⁊ mores et motũ omniũ mẽbrorum: vt ꝫm aplm oĩa ordinate fiãt iusta intentiõe ⁊ ad debituꝫ fiãt finem. Ad verã tẽꝑantiã iducere nos debet sapientissima ordinatio diuina q̃ oĩa disposuit in põdere numero ⁊ mẽsura. Scðm ordinationem hãc oĩs nr̃a actio: mores ⁊ vita nostra debent esse moderata: mensurata: numerata ⁊ põderata: hoc est in virtute patris cui mensura: in virtute filij cui numerus: in virtute spũs sancti cui põdus ascribit̃. Ad idem nos inducere dꝫ exẽpluꝫ temꝑantie apli dicentis. j. cor. x. Sine offensiõe estote iudeis ⁊ gentilibꝰ ⁊ ecclesie dei sicut ⁊ ego ꝑ oĩa oĩbꝰ placeo. Uere fuit temꝑatꝰ q nullum offendit ⁊ ꝑ oĩa oĩbꝰ placuit. Argumentũ vere tempatie habet q

se moderatur in victu: vestitu: somno: ⁊ in oī cōmodo carnali ⁊ in leticia tpali nullā supfluitatem neqȝ iordinataȝ delectationem: sed purā necessitatem i oibus his admittens. Uere temparatꝰ in oibꝰ nititꝰ seruare modū pterq̄ȝ i amore laude dei ⁊ grarū actiōe. Nā magnꝰ dn̄s ⁊ laudabilis nimis ⁊c̄. Ideoqȝ sine mō: ⁊ sine mensura: ⁊ sine fine amādus est ⁊ laudādus. Argumentū distempantie est qn̄ aliqs discordes habens mores: oēs secū cōmorātes turbat oēs ingetat: in nullo cuiq̄ȝ ꝯformat: ȝ qd̄ sibi soli placet hoc approbat ⁊ hoc pficere ꝯtendit: oibꝰ i portabilis sibipsi intolerabilis. Uñ augu. Iussisti dn̄e et ita factū est: vt sibipsi sit pena ois animus iordinatus quāto magis aliȷs. Talis fuit cedar de q̄ scriptū ē: Manꝰ eiꝰ ꝯtra omnes ⁊ manꝰ omniū ꝯtra eū. Gen̄. xvȷ.

¶ De cōpassiōe. Cap. xȷȷ.

COmpassio vera ⁊ perfecta ad deū est icessanter i corde tristicia vulnerari: p oibꝰ iniurȷs deo illatis ⁊ adhuc inferendis in se et amicis suis: quos q tāgit quasi q tangit pupillā oculi sui. Oia eni elemēta compassa sunt xpo morienti. Ad primū vera compassio ē ꝯdolere medullitꝰ afflictiōibꝰ primoꝝ tā corpalibꝰ q̄ȝ spūalibus exēplo apli. ȷȷ. cor. ȷȷ. Quis infirmat ⁊ ego non infirmor? Dicit glo. Quis ifirmatur in fide ⁊ ego non infirmor vel in aliq̄ virtute idē nō doleo de eo sicut de meipo? Quis scādalizat in aliq̄ molestia: ⁊ ego nō vror igne cōpassiōis? Ad primos in purgatorio vera ē cōpassio vehementer affligi a cerbitate penaꝝ q̄s sustinent ⁊ pcipue qꝛ a visiōe dei ⁊ fruitiōe interim sepant: ⁊ deus ab ipsis interim plenarie nō laudat: ∴ in illa afflictiōe ⁊ cōpassiōe incessanter deo supplicare ⁊ ardent vt eos a tāta asperitate dignet eripe. Ad verā cōpassionē inducere nos dȝ abūdātissima cōpassio xpi ad nos q teste augu. sic festinat peccatorem absoluere a tormento conscie sue: quasi plus cōpassus miseri pctōris q̄ȝ sui nec solū cōpassus: imo vere lāguores nr̄os ipe tulit ⁊ dolores ipse portauit. Isa. liȷȷ. Hoc idem nā mēbrorūȝ suadet teste aplō. ȷ. cor. xȷȷ. Si patit vnū mēbroꝝ oia compatiunt. Item duplex est vtilitas cōpassiōis: que nos allicere dȝ ad cōpassionem s. charitatis cōfirmatio dicitur enim in eccle. vȷȷ. Nō desis plorātibus in ꝯsolatiōe: nō te pigeat visitare infirmos ex his i di

lectiōe dei firmaberis. Itē xpi cōgregatio sicut apls.ij.ad thy mo.ij. Si cōpatimur ⁊ conre gnabimus. Una ē virtus com/passiōis conquerente dño iesu. Sustinui q simul cōtristaret ⁊ nō fuit. Argumētū vere cōpassi onis ē nō solū cōdolere amicis vez etiā inimicis: sicut ioseph super fratres suos singulos fle bat: q eū p.xxx. denarijs vendi derāt. Sicut dauid planxit plā ctu magno sup mortē saul q eū sepe occidere disposuerat: imo fecit filijs israel carmē planctꝰ sup eundē. Sic mortuo absalon q eū extirpare voluit de regno coopto capite lugebat eum. d. Quis mihi det vt ego moriar p te fili mi absalon. Et similiter iob: Flebā inqt quōdam super afflictos: ⁊ cōpatiebat aīa mea paupi. Argumētū false cōpassi/onis ē cū aliqs vba cōpassiōis pfert ⁊ vultum cōpassiōis exhi bet: ⁊ tñ de afflictionis dolore gaudet in corde suo: ⁊ afflictio nē primi cum posset nō alleuia uit vel cū affligētes qñ pōt non cōpescit: sed potius aliquos ad affligendū signo vel verbo vel facto puocat.

De pace. Cap.xiij.

Pax vera ⁊ pfecta ad de/um ē cū quinqꝫ sensus ⁊ vsus omniuꝫ mēbroꝝ ⁊ oīa exteriora ⁊ interiora ad nu tū rōnis disponunt: cunqꝫ oēs cogitatiōes: affectiōes: volūta/tes: ⁊ intētiōes: ⁊ oīa interiora bm ordinez rōnis fuit: ⁊ illa rō pmo bm volūtatez dei penitus ordinatur. Quotiensc̄ūqꝫ vo fi ne assensu rationis bene dispo site quicqꝫ agit: statim pax pe/ctoris conturbat. Ille verā pa tē cū deo habet: vt dicit glo. su/per illo verbo ad Ro.v. Justifi cati p fidē pacem habeamus: q aduersus mandatū eius cōtra/ria volūtate nō litigat: qui seqt iussa dei ⁊ ad oē pceptū diuinū suū flectit arbitrium. Pax eniꝫ vera est ꝯcordare cū moribꝰ p bis ⁊ litigare cū vitijs. Ille ve/rā pacē cuꝫ pxio hꝫ: q toto nixu cauet nequaqꝫ ex pposito q̄cūqꝫ occasiōe pturbet. Qui.n.ex de/liberatiōe quēqꝫ pturbat: nulla tenꝰ fine turbatiōe aliq̄ hora eē pōt. Aut.n.turbatꝰ si pōt vindi cat se: aut si vindicare dissimu/lat: ex turbatōe tñ scā stimulū ⁊ remorsum consciētie semp secū portat. Ille veram pacem q̄rit qui continue seipm considerat ⁊ vnumquēqꝫ pprio iudicio re liquēs oībꝰ postposit curis trā sitorijs i sola dei ꝯtēplatione q escit. Ibi.n.solūmō pax vera in uenit teste beato augu. Fecisti nos dñe ad te: ⁊ non est quietū

cor nostrum donec requiescat i te. Ad amorem vere pacis idu cere nos debet duplex vtilitas pacis. s. suauitas ꝛ quies mētis que pacem sequitur: que suaui/ tas est quasi pars ꝛ initiū eter/ ne suauitatis ꝛ quietis: vl' quia eternam ꝛ ꝯtinuam habitatōez deo ꝑparat in anima: q ꝑpter nimiam mansuetudinem suam tm̄ i corde quieto locum habet ꝛ quiescit ipso teste qui ait: In pace in idipsum dormiam ꝛ re quiescam. Et iterum: In pace fa ctus est locus eius qd̄ testatur apostolus. ij. cor. xiij. Pacē ha/ bete ꝛ deus pacis erit vobiscū. Ueram pacem conseruat h' qd̄ dicit hieronymus super ep'laz ad ephe. Bona nr̄a iuicē diligi mus si peccata que sine damno tritici aut cum spe salutis corri/ gendorum eradicari non pn̄t: vsq3 ad messem vltimam tole/ remus: si etiam perfectōis opa que fieri ꝛ non fieri licet: ne in firmi scandalizentur facere nō disponamus. Argumentū vere pacis habet qui omnē locum ꝛ omnes homines ac omnes ac/ tiones vitat: ex quibus turbatio probabiliter sequi potest. Item argumentum certissimuz vere pacis habet: qui precepta dei ꝛ vota semper ꝛ vbiq3 tenet teste ps. Pax multa diligentib⁹ legē tuam: ꝛ non est illis scandalum. Argumentum vere pacis ē qn̄ caro spiritui in omnibus subiu gatur. Argumentuz false pacis habet qui non euellit oēs radi/ ces turbationis que semꝑ pul/ lulare solent. Hec sunt proprie voluptates: animi libertas: mo rum singularitas: appetit⁹ pla/ centie: de quibus alibi scriptuz est. Item non est vera pax q̄ ex propria virtute non habet: sed ex gratia aliorū. Uerbi gratia Sunt qdam qui firmam pacez interim ꝙ nihil contrarietatis sentiūt: sed quicqd eis placet h' in omnib⁹ inueniūt. cum vero aliquid fit qd̄ ipsi non exoptāt vel qd̄ eis minus placet statim pacem cordis amittūt. Tūc nō est virtus pacis in ipsis sed po tius in extraneis. ideo illā pacē auferunt extranei qn̄ volūt. Si qui veram pacem desiderāt: nō debent aduertere quid alij faci ant: vel loquantur: siue adulent siue detrahant sed semper que pacis sūt cogitēt: ꝛ sic vt⁹ pacis in ipsis veraciter permanebit.

¶ De misericordia.
Capitulum. xiiij.

Misericordia vera ꝛ pfe cta consistit in tribus: i dando: in cōdonādo: ꝛ in superogādo. Uere misericors q̄zdiu aliqd hēt indigētib⁹ ne/

cessaria subministrat: qd si non faceret: veram misericordiam non compleret dicente chryso. Qr dis aliquid habes omnibus non suffeceris nondum omne complesti. Quinq3 enim fatue virgines oleum habuerũt: sed non copiosum vsq3 in finẽ. Hãc misericordiam habuit Job cu3 dicit: Job. xxxj. Foris non man sit peregrinus: et ostium meum viatori patuit. Sed si negaui q nollebãt pauperibus: et oculos vidue expectare feci: si comedi bucellam meam solus et non comedit pupillus ex ea quia mecum creuit miseratio: et de vtero matris mee egressa ẽ mecũ. Sed qui dat substantiam et iniurias non condonat: nullã misericordiã facit vt dicit grego. Jdeo vere misericors sponte et anteq3 regeẽ omnẽ iniuria3 ex corde remittit: nunq3 vindicaturus nec per se nec per alios: imo vere misericors potior est ad remittendum q3 sit ad iniurias appetendum. Nam vere misericors plus dolet de peccato iniurantis: q3 pro afflictione propria: quã iniuriose suffert. Sic dauid semei maledicenti et lapides contra eum mittenti ex corde dimisit etiã nõ petẽti. Et ne ab inimicis suis occideretur prohibuit dicens: Forte

dñs dabit mihi bñdictione3 p hac maledictiõe: scdi regũ. xvj. Sic ioseph pepercit fratribus suis anteq3 peterent flendo super singulos: Nec in hoc suffic esse vere misericors: nisi etiam iniuriantibus precibus suis veniam obtineat: sicut moyses iudeis ipsum lapidare volentib9 grãm impetrauit dicẽs: Aut dimitte eis noxiam hanc: aut dele me d libro quẽ scripsisti. Sic stephanus lapidantibus. Sic dñs iesus crucifigentibus gra3 obtinuit cum vterq3 dixit: Dimitte eis quia nesciunt quid faciunt. vbi valde iniuriantes excusantur: Quasi dicat. Non habent sensum: nõ enim sciunt qd faciunt. Jdeoq3 ipsis nõ est merito imputandum sed parcendum. Ad amorem vere misericordie iducere nos debet q deus in sui natura summe misericors est et in aliis misericordiam diligit supra modum: sic ipse dixit matthei. ix. Euntes discite quid est: misericordiã volo et non sacrificium. Aliud inductiuũ misericordie est q misericordes deus: in misericordes homines: i iudicio sine misericordia iudicabit: teste Jacobo apostolo: Judicium sine misericordia fiet ei: qui non fecit misericordia3: et misericordes

a deo misericordiam copiose
cõsequentur. Feneratur enim
dño qui miseret pauperi .i. cuȝ
magna vsura ⁊ lucro recipiet:
quicqd pauperibus: quis largi
tus fuerit. Officiũ misericordie
est collocare singulos pro me/
ritis apud deum iuxta illud ec
clesiastici .xvj. Omnis miseri/
cordia: locũ faciet vnicuiq; ꝯm
opera eius. Argumentuȝ vere
misericordie est: cũ aliquis sibi
subtrahit quicqd salua vita sibi
subtrahere potest. Insuper con
tinue laborat etiaȝ super vires
vt possit amplius indigentibus
subuenire. Argumentum false
misericordie est cum necessita
tem cuiuslibet pro posse nõ sub
leuat: sed dicit indigentibus illd
iacobi .ij. Ite in pace ⁊ calefaci/
mini ⁊c̃. negans eis necessaria
Unde crisostomus: Oportet si
ex tuis tribueres non ita parcũ
esse. Nunc autem que sunt do/
minatoris das quare ⁊c̃.

De concordia. Capitulum .xv.

Concordia vera ⁊ per/
fecta ad deum est vniri
voluntati diuine in pro
speris ⁊ in aduersis: et ꝓ posse
diuinis moribus ⁊ exẽplis iesu
christi conformari. Dicit enim
ioannes quia nihil dignius est
q̃ȝ vt homo sui cõditoris sit imi
tator: ⁊ ꝯm modum ꝓprie facul
tatis diuini opis executor. Hãc
vnionem petiuit nobis dñs in
penultimo instanti vite sue .d.
Sicut tu pater in me ⁊ ego i te
vt sint vnum in nobis. Itẽ vera
concordia ad ꝓximos est cũ oĩ/
bus in omĩbus: idem sapere ideȝ
sentire: que sunt ad deum: sic in
ꝓmitiua ecclesia multitudinis
credentiũ erat cor vnum ⁊ aĩa
vna in deo .i. ad omnia que ad
deum spectabant. Item aliis cõ
formari i cibo: potu: somno: mo
ribus ⁊ operibus: que non sunt
contra deum nec contra ꝓfessio
nem suam: nec contra ꝓfectõeȝ
vt plures lucrifaciamus: sicut
apostolus factus est infirmus:
imo omnia omnibus factus est
vt oẽs lucrifacerent. Ad amo/
rem vere concordie inducere
nos debet quia valde laudabilis ẽ
est deo ⁊ valde placita concor/
dia fratrum: sicut ipse dicit ec/
clesiastici .xxv. In tribus bene
placitum est spiritui meo q̃ sũt
probata coram deo ⁊ homini/
bus. Cõcordia fratrum ⁊c̃. Nã
miseri homines hoc seruãt in
terris qd angeli seruare nolue
rũt in celis. Ad idem inuitare
debet diligentia iesus christi q
fecit concordiam inter deum ⁊
hominem ⁊ inter apostolos cũ
esset ꝯtentio inter eos qs eorũ
videret esse maior: ⁊ cum indi/

gnaretur.x.apostoli de iacobo
⁊ ioanne eo ꝙ volebant sedere
ad dexteram ⁊ sinistram eius.
In his omnibus christus con
cordat eos. Argumentuȝ vere
concordie ad deum est testimo
nium conscientie.s. non eẽ pec
catis inuolutuȝ sicut apostolus
habuit.j.cor.iiij.d. Nihil mihi
conscius sum. Et iob. Neqȝ enĩ
reprehendit me cor meum in
omĩ vita mea.xxvij. Uel seruẽs
desiderium proficiendi: in oĩ-
bus bonis ꝺm dei ordinatiõeȝ.
Argumentum vere concordie
ad proximuȝ habet: qui ad oẽs
tam sancte se habet vt de ipso q̃
relam non moueat: nec etiã ver
bum malum loqui de ipso vale
at. Utrũqȝ argumẽtum hoc ha
buerunt parentes ioannis bap
tiste. Erant enĩ ambo iusti apd
deum: incedentes in omnibus
mandatis ⁊ iustificationibꝰ do
mini quantum ad primuȝ: sine
querela quo ad sc̃dm luce p̃. Si
militer argumentuȝ de vtroqȝ
habuit iudith de qua scriptum
est: Erat in omnibus famosissi-
ma: qm̃ timebat deũ valde: nec
erat qui vllum verbum loque-
retur de ea. Argumentum false
concordie inter deum ⁊ hoĩeȝ
est qñ aliquis non sollicite iue-
stigat conscientiam suam: ⁊ sic
per erroneam ꝯscientiã suam
credit se placere deo cum in oĩ
bus vere displiceat. Argumen
tum false concordie ad proximuȝ
habet cui bona opera ⁊ sci mo-
res aliorum in corde displicẽt:
que tñ qñqȝ cõmendat. Argu-
mentum auteȝ discordie inter
deum ⁊ hominem: est cum hõi
displicet diuina ordinatio cir-
ca creaturas ⁊ diuini mores: ⁊
econtra exempla ⁊ sanctissima
opa iesu christi. Unde scriptuȝ
ẽ displicet deo: cui displicet do
minus. Argumentuȝ discordie
ad proximuȝ habet qui sensũ suũ
alijs ꝓponit: ⁊ semꝑ sensuȝ alio
rum post se trahere nititur seu
disponit ac nunq̃ȝ alioꝝ sensuȝ
suo sensui coadunare ꝓponit.

¶ De constantia. Capłm.xvj.

Constantia vera ⁊ per-
fecta est: cum homo nec
in ꝓsperis nec in aduer
sis a perfectione subtrahi põt:
sicut iob.xxvij. donec deficiam
inquit non recedam ab innocẽ
tia mea. Iusticiam enim ĩ quã
tenere cepi non deseram. Nec
minis nec blãdicijs induci põt
ad transgressionem votorum ⁊
diuinorum preceptorum: sicut
septem fratres: vt habetur lib.
machabeoꝝ: q precisis linguis
⁊ abstracta cute capitis ⁊ cesis
peduȝ sũmitatibus ⁊ manuum
in ollis eneis viui coquebant.

Et eleazarus sub simulatiõe nõ luit illicitas comedere carnes sed dixit se velle premitti in infernum. Illam veram constantiam habet qui nunq̃ʒ a laude diuina cessat: iuxta illud psalmi xxxiij. Benedicam dominum in omni tempore. ⁊ non cessat a feruenti desiderio ꝓficiendi. Nam teste leone papa: nemo ē qui in hac vita perfectior sanctiorq̃ʒ esse non possit: vt ibi q libet incidit in deficiendi periculum: vbi proficiendi non posuerit appetitum. Ad veram cōstantiam inducere nos dʒ martyrum constantia ⁊ ꝑcipue virginum: que in sexu fragili eternam gloriam per constantiam meruerunt. Sed amplius vos mouere debet ad constantiam iudeorum pertinacia ⁊ hereticorum: ⁊ temeritas peruersorū hominum in suis malicijs: qui perfidia atq̃ʒ pertinacia iniquitatum suarum graue tormentū habent in conscientia in presenti: grauissimam penam corporis ⁊ anime expectantes. Argumentum vere constantie est cum quis nec per amissionem rerum: neq̃ʒ per vite corporis amissionem cessat ab omnibus que deo placent sicut thobias a sepultura mortuorum non cessauit ꝓ qua rex senacherib oīa sibi abstulit: ⁊ insuper occidi ꝑcepit. Sic daniel ab oratione ñ cessauit. Sic apostoli post resurrectionem christi nec ꝓpter flagellationem: nec ꝓpter mortis timorem a manifestatiõe nōis christi cessauerunt dicentes aduersarijs: An deo magis obedire oportet an hoībus vosipsi iudicate. Argumentum inconstātie est cum quis ꝓter fauorē hominū: vel ꝓpter lucruʒ aliquod obtinendum recedit a vie iusticie: sicut balaam ꝓpter amicitiā ⁊ munera balaach: preceptum dñi dicere nolebat populo isrl' sed ⁊c. vel propter timorē rex temporalium sicut ille diues recessit tristis a domino iesu: cuʒ suaderet ei perfectionem. Erat enim multas habens possessiones quas diligebat. Uel ꝓpter timorem corporis sicut omnes apostoli a dilecto domino iesu fugerunt tēpore passionis eius Mathathias vero contēnens omnes homines ⁊ honores a nuncijs regis exhibitos ⁊ munera promissa relinquens oīa sua: fugit ī montes vt legem domini cōseruaret. Istum nec appetitus regalis amicitie: nec timor rerum temporalium amissionis retraxit a via iusticie. Similit' nec timor corpis retraxit btm̄ stephanū a vita iusta: sʒ in/

tuens in celum inter lapidum
pressuras in christo fixus pmā
sit. Similiter etiam nec paulus
retrahi potuit a veritatis semi
ta: qui dixit non solū alligari sꝫ
etiā mori paratus sū pro noīe
dñi nostri iesu christi in hirlm.

¶ De largitate. Caplm. xvij.

Largitas vera ꝛ pfecta est
cum aliquis oībus indi/
genibus res tēporales ꝓ
posse suo hilariter administrat
imo etiā oībus spūalia dona re
quisitus libenter cōmicat: vꝫ. in
confessionibꝰ: pdicationibꝰ: ꝯsi
liꝭ ꝛ doctrinis. Nec solū deside
rantibus ꝛ nō curātibꝰ doctri/
nā predicationū ſm ꝯsiliū apli
oportune iportune pticipat im
mo etiā inuitis ꝛ ignorātibus
orōnes gemitus ꝛ fletus cōmē
dat dño. Nec in hoc sufficit ve
largo nisi etiā se totū euisceret
in studio: in meditationibus in
scis opibus ꝯtinue ꝓ salute om
niū ꝓximoꝝ. Ad hanc largitatē
inducere nos debet appetitus
ꝯformitatis dei: qui tam ꝯtinue
dat oībus dona sua tēporalia ꝛ
spiritualia etiā non petētibus
ꝛ sup oīa carnē suam ꝛ sangui/
nem suū. Nec sufficit ei sua do/
na dare simpliciter: nisi etiā se/
ipm in imensum det: In singul
donis cōmēdat largitatē suā qꝛ
nulli negat dona sua quantū/
cūqꝫ aduersef sibi: imo pluries
in nocte ꝛ die dona sua turbis
elargitur oībus: licet ab eis offē
datur. Approbat in hoc largita
tem suā qñcūqꝫ eni aliquā opor
tunitatē inuenit in recipiēte sta
tim ab affluitiōe spūaliū dono/
rum nequaqꝫ se poterit ꝯtinere
licet ex sapia diuina cognoscat
qð recipiēs illa dona in ꝓximo
debeat amittere vel ea ꝯtinuo
deturpare ꝛ ipm ꝑ eandē ipu/
gnare. Ad ipm nos inducere
debet qꝛ aliena sunt: que damus
Et puerbiū est qꝛ late corrigie
inciduntur de pellibus alienis
Unde Chrisostomus: Oporte/
ret si ex tuis tribueres nō tam
parcū esse nunc aūt q̄ dñatoris
sunt das: cuiꝰ grā pusillanimis
es? Argumentū vere largitatis
est cum aliqs dat sua indigenti
bus sine merito alicuius ꝛ sine
spe cōpensatiōis: sicut dedit se
dñs iesus ꝛ aiam suā: ꝛ hoc est
magne pfectionis. Nec sufficit
vere largo sua dare etiā ꝓ salu/
te ꝓximorū tpe necessitatis sed
vsqꝫ ad mortē exhibet semetipꝫ
sic btūs iohānes docet. j. Jo. iij.
Si xps aiam pro nobis posuit
suā ꝛ nos debemus ꝛc̄. Ad hoc
tñ magis obliganf plati. Hanc
largitatē habuit apl's paulus. d.
ij. cor. xij. Ego ipe libēter impē
dar pro aiabus vr̄is Et idem. j.

cor.xv. Quottidie morior propter gloriā vr̄am.i.mortis sustineo ꝑicula. Uere larg⁹ sine spe recōpensationis dat dn̄o totuȝ qđ est ⁊ qđ hȝ ⁊ pōt ad eternaȝ laudis augmētationē singulis angel' ⁊ scis ad ꝑpetuā exultationē singulis pctōrib⁹ ad ꝯuersionē: iustis ⁊ ꝑfectis ad ꝯformationē ⁊ ꝯseruationē singul' purgandis ad penaꝝ mitigationē ⁊ abreuiationē. Argumentū false largitatis est cuȝ aliquis dat sua vt laudet̄ ne aliȷs vilior reputet̄ vel vt a clamore pauꝑis liberet̄. Et tunc rem ⁊ meritū ꝑdit. Item falsus largus est: qui dat sua ꝑpter coactionē vel propter aliquē fauorem: vel ꝑpter spem gr̄e in pn̄ti ⁊ glorie in futuro vel timorem iudicis: qui p̄cipit dare cuius p̄cepti transgressionē ipune non transiret.

¶ De veritate. Caplm̄.xviij.

Ueritas iusta est qn̄ ꝯcordant vere mens ⁊ lingua ⁊ opa vt quod sentit in corde profert in ore: ꝑficit in opere exemplo apl'i inuitantis phyl.iij. Estote imitatores mei ⁊ obseruate.i.imitamini eos q ambulāt ſm formā nostrā.i.sicut ego credo doceo ⁊ viuo. Ille verax est q deo ⁊ hominibus īmutabiliter omnia vota sua ꝑ[illegible]uat ⁊ oīa verba sua semel dicta ope cōplet nisi ea salubriori consilio qn̄qȝ mutet sicut dn̄s qn̄qȝ sn̄iaȝ ꝑpriam mutauit vt in ezechia ⁊ in niniuitis. Ad amoreȝ veritatis nos inducere debet: quia christus est veritas ⁊ quia veritas semꝑ in se est amabilis Et licet aliquibus qn̄qȝ grauis sit veritas ⁊ intolerabilis: non est hoc ex parte veritatis sed ex mala voluntate eoꝝ: quā liben̄t implerēt si veritatē contrariaȝ non haberēt. Castis ⁊ humilibus amabilis est veritas: que comendat castitatē ⁊ humilitatem ⁊ detestatur ipudicitiā ⁊ superbiā: quia minus ꝯtraria est ipudicis ⁊ superbis: qui conscientiā suam in oppositis firmauerunt. Item quia veritas vincit oīa sicut probatū est in esdra in libro eius ⁊ quia veritas immutabilis est sicut dicit dn̄s iesus: Facilius est celum ⁊ terraȝ transire: q̄ȝ verba p̄terite mea. Argumentū veritatis est cum quis nec pro fauore alicui⁹ nec pro vtilitate ꝑpria nec ꝑ amissione rerū vel corporis veritatē in se relinqt: nec dissimulat nec paliat i aliȷs: nec vnq̄ȝ ex ꝑposito aliqđ falsū dicit: nec dicere ꝓponit: nec verba sua semel nisi propter causaȝ necessariā dicta ꝑmutat: exemplo balaam.d. Si dederit mihi balaach domum

plenam argenti: nō possum di/
cere nisi qd dixerit mi dñs. Et
similiter exemplo michee danie
lis ⁊ oīum aliorū ꝓphetaꝝ: qui
nulla causa vinci poterant vt a
veritate verbis vl' factis aliqua
tenus deuiarent. Argumentū
falsitatis est vnū habere in cor
de ⁊ aliud in ore ⁊ verba sua ex
facili sine causa vtili ⁊ necessa/
ria ꝑmutare. Ille vero nō solū
fallax ē vt dicit Chrysostomus
īmo etiā ꝓditor est veritatis q
trāsgrediēs veritatē palam ꝓ
veritate loquitur mendacium
sed qui etiam non libere ꝓnun/
ciat veritatē: quā libere conue/
nit defendere.

¶ De mā suetudine. Caplm. xix

Mansuetudo vera siue be
nignitas est cum ꝓpter
illatas iniurias mens
nequāq̄ exacerbat̃ nec cordis
amaritudo exterius indicatur
sed est quasi homo non audiēs
⁊ non habens in ore suo redar
gutiones: exemplo iesu christi
dicentis: Ego quasi agnus mā
suetus qui portatur ad victimā
qui corā tōdente se obmutescit
⁊ non aperit os suum hiere. xj.
Unde dicit glosa super Mat/
theū. xj. Mitis est quoniā mē/
tis asperitas seu amaritudo nō
afficit: sed omnia equanimiter
sustinet. Huius virtutis magni
tudine quasi magistrum se fecit
dñs q̄ non faceret nisi vna sum
me pfectionis hec virtus esset
Discite inquit a me: q: mitis sū
⁊ humilis corde. Mansuetus
nec irritat nec irritat̃ nec nocet
nec nocere cogitat. Mitis est
qui malis dñatur moribus. hec
ideo dicit glosa. Ad amorē mā/
suetudinis nos inducere debet
btitudo ꝓmissa: ex ꝑsona xp̄i d.
Beati mites ⁊c. Mansueti aūt
hereditabunt terram ⁊c. Argu
mentum vere mā suetudinis est
cū mens in afflictione nō mur
murat: nec v̄bis mordētes non
mordet: siue remordet s; nec in
facie aliquā asꝑitatē demōstrat
sed quietum animū ad inhabi/
tandum deo semper reseruat.
Argumentū false mansuetudi/
nis est cū homo verba mollia
⁊ mansueta profert: faciem man
suetudinis aut mansuetam ex/
hibet: ⁊ tamen grauē amaritu/
dinem in mente portat.

¶ De fide. Capitulū. xx.

Fides vera est credere
patrem ⁊ filium ⁊ spiri/
tum sanctū esse vnū ve
rum deum: ⁊ q̄ in his tribus ꝑ
sonis est vna ⁊ inuisibilis dei/
tas: equalis gloria: coeterna ma
iestas. Quilibet eorum est in
creatus: īmensus: eternus: sum
me bonus sapiens omnipotēs

deus ꝛ dominus nec tamē sunt
tres increati imensi boni eter/
ni sapientes aut tres dij aut do
mini: sed vnus increatus ꝛc̄.
Et in his tribus personis nul/
lus est prior aut posterior: quia
coeterni sunt nec aliquis maior
aut minor: quia per omnia ꝛ in
omnibus sunt equales. Diffe/
runt tamē proprietatibus: quia
pater est igenitꝰ a nullo habēs
originem. Filius vero a patre
est genitus lumen de lumine
deꝰ verus de deo vō. Spūs san
ctus nec est creatus nec genitus
sed equaliter procedit ab vtro/
q3. Item vera fides iubet cre/
dere q̄ dominus noster iesus
christus est verus deꝰ ꝛ verus
homo eternaliter natus de pa/
tre sm deitatem: temporaliter
natus de matre sm humanita/
tem ꝛ per omnia equalis patri
sm deitatem passibilis ꝛ morta
lis sm humanitatē. Item verā
fidem habens credit omnes ar
ticulos vij ptinentes ad deita/
tem ꝛ vij ad humanitatem iesu
christi. Ad veram fidem nos
inducere debet fides antiquo/
rum fidelium scilicet abraam
isaac ꝛ iacob moysi ꝛ similiū ꝛ
infideliū vt iob ꝛ raab meretri
cis ꝛ similiū. Per hnac placu/
erunt omnes antiqui deo. Ad
hanc nos inducere debet du/
plex fidei vtilitas. Nam vera fi
des omnia potest: oia ipetrat
teste dn̄o iesu. Omnia possibi/
lia sunt credenti ꝛ quicq̄d oran
tes petitis ꝛc̄. Etiam si dicere/
tis monti huic tollere ꝛc̄. sicut
montes caspij petente alexan/
dro adunati sunt. Argumentū
vere fidei est frequēs exercitiū
in bonis operibus. Nam sicut
corpus mortuū est sine spiritu
ita fides sine opibꝰ mortua est
vt dicit Jacobus. Argumentū
false fidei est nō credere scriptu
re per oia sed putare q̄ omnia
fiant ex fato vel cursu nature ꝛ
non ex dei puidentia. Item di/
cit augustinꝰ q̄ ille deū esse nō
credit: qui ea presenti deo facit
que publice pn̄tibus hoibus fa/
cere pertimescit. Itez hierony
mus: Non est vere christianus
qui non audiet in eo statu mori
in quo audet viuere. Heu mul/
te fuerūt olim hereses de q̄bus
subdit hieronymꝰ: Liberū cōfi
temur arbitrium: vt dicamus
nos semper dei auxilio indige
re ꝛ tam illos errare qui cum
manicheo dicūt hominē pecca
tū vitare non posse q̄3 illos qui
cū iouiniano asserūt hoiez pec
care nō posse: q2 vterq3 tollit ai
libtatē. Nos aūt dicimꝰ hoiem
ꝛ posse peccare ꝛ non peccare.

De spe. Capitulū. xij.

SPes vera est certa expe
ctatio future beatitudīs
proueniens ex dei grā. ⁊
meritis precedētib⁹. Hec duo
necessaria sunt ad veram spem
Gratia enim dei non nisi ꝑ me
rita conseruat. Meritis autē
sine gratia nemo saluat. Spes
ergo sine meritis non est spes:
sed presumptio dici pōt. Ille ve
ram spem habet: q licet frequē
ter se in bonis operibus exerce
at: nunq̄ tñ in suis meritis sed
solum in superabundanti boni
tate ⁊ largitate dei confidit: ne
sciens vtrum deo bona sua pla
ceant: cū oēs iusticie nostre sint
sicut pannus menstruate. Ille
spem veram habet: qui deo sa-
crificium iustum offert: iuxta il
lud psalmi. iiij. Sacrificate sa-
crificium iusticie ⁊ sperate ī do
mino. Illud sacrificium est vni
genit⁹ dei filius christus iesus:
qui se ꝓ peccatis totius mundi
obtulit deo patri in ara crucis
ampliorem emendam offerēs
q̄z totus mundus debebat. Suf
fecisset vt dicit ambrosius vna
gutta tam ꝓciosi sanguinis ad
redimendum totum genus hu
manum: sed abūdanter effudit
vt abundantiam dilectōis ostē
deret. In hoc sacrificio est tota
salus et spes nostra iuxta illud
Bernardi: Peccanti mihi pec
catum grande conscientia tur-
babitur sed non perturbabitur
quia vulnerum dñi recordabor
Ego vero qđ mihi deest ex me
fidenter mihi vsurpo in vulne-
rib⁹ iesu christi: que misericor-
dia affluunt nec desunt forami
na ꝑ que defluat misericordia.
Ipse enim ieiunauit: vigilauit
⁊ orauit: sudauit: lassatus est: la-
chrymatus est: flagellatus est:
crucifixus est vt in ipso supple-
mentum omnium defectuꝫ ha-
beamus. Ad veram spem beati
tudinis inducere nos debet ex
cellentissim⁹ iesu christi amor:
quo cogente cum tanta amari-
tudine salutem nobis ꝓmeruit
vt ne obtenta nobis salus depe
riret: diligentiam tantā adhi-
buit: vt cōferret nobis angelos
ad ꝓtectionem: scripturā ī eru-
ditionem: exempla sua ⁊ sancto
rum suoꝝ ad demonstrationē:
corpus suum ⁊ sanguineꝫ ad cō
firmationeꝫ. Argumentū vere
spei habet: qui viriliter resistit
malis ⁊ conformatur in bonis
qui vtilis est in agressu arduoꝝ
⁊ fortis in perseuerantia ipsoꝝ
iuxta illđ psalmi: Viriliter agi-
te ⁊ cōfortetur cor vestrum ⁊c.
Argumētū false spei habet qui
precepta ⁊ vota transgreditur
non curās vitam suam corrigē
presumens nimis sine meritis

de bonitate dei. Talis spes va/
na est: sic dicit in libro sapie. v.
Spes impij tanq̃ lanugo que
a vento tollitur ⁊ tanq̃ spuma
gracilis que a ꝓcella dispergit
⁊ tanq̃ fumus qui a vento dif/
funditur: ⁊ tanq̃ memoria hospi
tis vnius diei pretermittis.

De timore Caplm. xxij.

Timor iustus est fide et
moribus diuinorũ dili/
gẽs custodia preceptoꝝ
Justus timor est anxietas: cor/
da trahens hominũ ab illicito
vsu mẽbroꝝ sensuũq; exterioꝝ
⁊ affectionũ interioꝝ: ne. aia vl'
a deo seperetur vel a familiarita
te ipsius aliquantulũ elongetur
cauens etiã ne mens vel in ci/
bo vel in potu vel summo vl' ali
qua creatura minimã dilectio
nem querat: ⁊ sic a feruore tor/
pescat. Hanc anxietatem habet
sponsa ad sponsum charissimũ
ne in aliquo motu incessu v̾bo
vel facto ipm offendat: q̃ igrati
tudinẽ ei⁹ icurrat Iste timor co
git nõ solũ a pctis grauib⁹ imo
etiã a venialib⁹ abstinere. Naz
ex ↄsuetudine venialiũ securi/
tas mentis ⁊ familiaritas dei
amittit ⁊ gr̃a mltiformis cõica
ri negligit. Ad iustum timorẽ
nos iducere dz multiplex eius
vtilitas. Est eni initiũ sapie ps̃
teste. c ix. Et iuxta illd̃ q sine ti/
more est non poterit iustificari
Itẽ est signaculũ ⁊ ↄclusio oium
v̾tutũ ⁊ gr̃aꝝ: iuxta illud ecliasti
ci. xxv. Timor dei oib⁹ se suppo
nit. Ubi nõ est timor dñi: subito
ois gr̃a dispgit ⁊ ↄscia ꝑuertit
ƀm illud ecliastici. xxvij. Nisi te
nueris te instãter in tiore dñi
cito subuertet domus tua. Aliã
vtilitatẽ timoris dñi dicit Ber
nar. In v̾itate didici nihil ado
efficax esse ad ꝓmerendã gr̃az
retinẽdã ⁊ recupãdã: q̃z si sp in
ueniaris corã deo nõ altũ sape
sz timẽ. Tũc cũ arriserit gr̃a ne
idigne operis ex ea tie cũ reces
serit q̃i mox casur⁹: tie deũ si de
nuo r̄uersa fuerit ne reciduũ pa
tiaris. Ad idẽ nos iducẽ debet
miserabilis casus angeloꝝ de q̃
iob ait. iiij. Ecce q ꝟuiũt ei non
sunt stabiles ⁊ in anglis suis re/
pit p̾uitatẽ: q̃nto magis q inhi/
tãt domos luteas ⁊ terrenũ hñt
fundamẽtũ: ↄsument velut a ti/
nea. Et casus scõꝝ viroꝝ ab ini/
tio mũdi sicut fuit adam sanson
dauid: salomon: ⁊ oẽs apli. Et
heu hodie viri scissimi ꝓsternũ
tur iuxta illud ps̃. Cadẽt a late/
re tuo mille. i. q deberẽt sedere
ad latus iudicis in iudicio: ⁊ de
cem millia a dxtris tuis. i. q de
berẽt locari ad dextrã iesu xp̃i
Uñ dicit glo. Sũt mlti q se pu/
tant cũ xp̃o iudicaturos ⁊ sunt

multo plures q se putant collo cādos a dextris inter saluādos sʒ qꝛ de se ꝓsumūt nō hñtes i al to radicē charitatis desirā dci dūt a cogitatiōibꝰ suis. Ad idē nos iducē debēt exēpla sctōꝝ ti mentiū deū sicut iob q.xxxj. de se dicit: Quasi tumētes fluctus sup me: semp timui deū. Et silr illud iob.xvij. In ꝓfūduʒ iferni dscēdet aia mea. Dicit glo. Pē sate qs vīm de rege securus sit cū d ea trepidat ipe quē iudex laudat. Jtē hiero. de seipo dic: Quotiēs diez iudicij cogito to to corpe ɔtremisco Quid ergo nos miseri acturi sumꝰ vbi tāti viri trepidāt? Argumētū iusti timoris hʒ: q tā solicitꝰ ē oiuʒ q dei sūt vt nullo tpe vel loco qc/ qd eoꝝ negligat q sibi possibi/ lia sunt: imo ꝑ posse oia seruēt opat. De hoc dr i eccl.vij. Qui timet deū nihil negligit. Et ite rū.xv. Qui timet deū faciet bo na ⁊c. Argumētuʒ iniusti timo ris hʒ q ꝓ amissione rerum vel corpis: nō ꝓpter deū bonū fac: vel maluʒ dimittit. Hūc timorē ꝓhibet dñs. d. Nolite timē eos qui occidūt corpꝰ. Et isa.lj. Tu quis es vt timeas ab hoie mor tali? Talibus dicit dñs: vbi sunt dij eoꝝ in quibus habebāt fidu ciā ⁊c. siue gaudiū.

¶ De leticia. Cap. xxiij.

Leticia vera ē de his q in deo sunt. Mā enim oīs gaudij ē i deo. s. potētia: sapientia: bonitas: largitas: pul chritudo: beatitudo: mia: iusti/ cia: veritas: nobilitas: sanctitas māsuetudo: fidelitas: charitas: humilitas: ⁊ siqua sunt silia: et φ oia imēsa ⁊ eterna sunt i deo Jlle verā leticiā hʒ q synceram hʒ ɔsciētiā: videlicet oibꝰ factis suis: nec vnq̄ trāsgredit scien/ ter ꝓcepta dei vel vota: sʒ semp intēdit ꝑficere ⁊ exemplis iesu xpi ⁊ diuinis moribꝰ ɔformari De hac ɔscia gaudebat ⁊ glia/ bat apls dicēs: Glia nr̄a hec est testimoniū ɔscientie nr̄e: qd in simplicitate ⁊ i synceritate dei nō i sapia carnali: sʒ in grā dei ɔuersati sumꝰ i hoc mūdo. Ad verā leticiā inducere nos dʒ φ sup oia bonꝰ deꝰ ⁊ iter oēs crea turas solā creaturā humanā in tātū sibi vniuit: vt vere dicatur deū eē hominē: ⁊ hominem eē deū. Et qcqd hʒ deus ꝑ nāʒ: hō hʒ ꝑ grāʒ. Nusq̄ʒ.n. angelos ap ꝓhēdit sed semē abrae: vt dicit apls ad hebreos.ij. glo. chryso sto. Reuera magnū ⁊ mirabile ē carnē nostrā sursum sedere: ⁊ ab angelis ⁊ archāgelis adora ri. Aliud iductiuū ē φ nos cer/ tificauit de eterna btitudine ꝓ/ missis legis ꝓphetaꝝ iuramen

to. Iusiurandum qđ iurauit ad
abrahā patrē nostrū daturū se
nobis: p puilegia euāgelistarū:
p testimoniuz aploꝝ: p pignus
spūs sci i baptismo p arā.i. pgu
stationē i deuotiōe ꝛ dulcedie
dei p obsidē q ē xps vnigenit⁹
dei. Ad h duplex gaudiū horta
tur nos apls phil.iiij.c. Gaude
te in dño sp: videlicet ppt diui/
nā vnionem: itez dico gaudete
ppt eterne btitudinis certitu/
dinē. Argumentū ꝛ mā vere le
ticie hz q iternā ispirationem
certificat⁹ ē de remissiōe oīum
pctōꝝ: qb⁹ tā grauit deū omnē/
qꝫ creaturā offenderat: omnē/
qꝫ grāz collatā amisit ꝛ ꝯferen/
dā demeruit. Hāc certitudinez
habuit maria magdalena cui
dñs dixit Luce.v. Remittunt ti
bi pctā tua. Aliud argumētuz ꝛ
mā leticie ē securitas i mēte ꝙ
sit fili⁹ dei heres celestis regni
Hāc securitatē dat.s.s. vt.d. apls
ro.vi. Spūs dat testimoniū spūi
nro ꝙ filij dei sumus: ꝙ si filij ꝛ
heredes. Hāc certitudinem ha
buit apls cū dixit ibidez: Cert⁹
sum ꝙ neqꝫ mors: neqꝫ vita: ne
qꝫ aliq creatura poterit nos se/
parare a charitate dei. Argu/
mentū vane leticie est delecta/
ri i trāsitorijs: siue sint res tpa/
les: siue sint amicitie carnales:
siue sit cōmoditas vl leticia tpa
lis. Hec leticia est laque⁹ tristi/
cie. Cū.n. trāseūt illa: trāsit ꝛ le/
ticia: ꝛ nisi de corde pcedat ta/
lis leticia nunqꝫ intrabit veraz
leticiā: qꝛ simul esse nō possunt
sicut ignis ꝛ aqua que mutuo se
expellūt. Habet et aliqn leticia
naturalis: qn homo cogitat vel
loquitur: vel audit loqui: vel le
git de perfectione dei: vel etiaz
habetur de appetitu regni cele
stis naturaliter. Omnes enim
naturaliter appetunt beatitudi
nem. Hec leticia similiter va/
na est ꝛ difficulter cognoscitur
quando est gratuita ꝛ a deo: et
quando naturalis. Felix esset q
dicere posset cum isa.lxj. Sem/
per gaudens gaudebo in do/
mino creatore ꝛ exultauit ani/
ma mea: in deo meo redem/
ptore.

¶ De tristicia. Ca/
pitulum.xxiiij.

Tristicia vera est dolor
cordis p oibus iniurijs
qs patiens de⁹ innocen
ter sustinuit a creaturis suis a
principio mundi ꝛ in finem su
stinebit tam a spūalib⁹ qꝫ a secla/
rib⁹ hoib⁹. Iste dolor innume
rabiles lachrymas sanguineas
elicē dz ab oculis singuloꝝ deū
amātiū. Alia p vere tristicie ē
ꝙ hō frequēter i tētatiōib⁹ siue
repugnātia supat. Qn.n. aliqd

videt vel audit in volatilibus quam reptilibus quod spectat ad impudiciciam: statim mens impudicis cogitationibus: vel affectionibus: vel voluntatibus sordidatur. Quando vero percipit aliquid anima ex quinque sensibus quod movere potest ad vanam gloriam: invidiam: iram: rancorem: detractionem: avariciam: vel carnalem amicitiam: vel aliquod peccatum statim sine pugna deiicitur in aliquod predictorum dubium si unquam a tali casu resurgat: et si auxilio dei resurgit incertus est si unquam recuperat gratiam quam habebat et tantam sicut ante habuit. Homo per se cadere potest: certe per se vero resurgere nunquam potest: quia est vadens et non rediens. Alia pars vere tristicie est quod multiplex gratia affluens a fonte pietatis divinum ad nihilum redigitur: eo quod non revertitur ad suum principium: unde fluxit cum multiplici fenore secundum ordinationem dei: hoc omnes creature digne deflere non possent. Ad veram tristitiam nos inducere debet sanctissimum exemplum vite iesu christi: cuius anima tristis fuit usque ad mortem a principio vite sue: quia etiam tristes beatos esse contentur. d. Beati qui lugent etc. Math. v. Quia non nisi per tristitiam gaudia inveniri valent: dicente quadam glo. super canonicam iacobi. Ad idem nos inducere debet utilitas ex ea proveniens. Utilior est vera tristitia quam vera leticia iuxta illud eccle. vii. Melius est ire ad domum luctus quam ad domum convivii. Frequenter. n. ex tristicia quilibet deprimitur: quia quandoque ex vera leticia elevatur. Et quod miserabilius est quandoque fit homo spiritualis post leticiam et mentis devotionem liberior illa die et incautior in factis suis quam si nullam leticiam habuisset. Alia est utilitas tristicie. Cum oratio et cetera bona ungant deum et mulceant: lacrymae que est effectus tristicie deum cogit sine pungit: sicut dicit scriptura. Argumentum vere tristicie habet cuius mens ex dolore non affligitur sed alleviatur: nec vult tristicia liberari: sed semper desiderat ampliorem. Tristicia vero a qua mens affligitur: et a qua subito aliquis verberari conatur iniusta est: de qua scriptum est prover. xvii. Spiritus tristis exiccat ossa. Et iacobi. i. Ira viri veniens ex tristicia: iusticiam dei non operatur. Aliud argumentum tristicie vere habet qui a delectamentis cohibet sensus suos: non videt: nec audit: nec gustat: nec adorat aliquid: neque tangit aliquid per quod post tristiciam mitigatur. Fugit etiam omnem locum: omnes homines: per quorum consortium potest minui dolor cordis. Certus est enim securissimam viam esse in vera tristicia finire vitam: iuxta illud eccle. vii. Cor sapientum ubi tristicia est: cor stultorum ubi leticia. Argumentum false tristicie habet qui non

ꝯsiderās sapiētissimā ordinati
onē dei torquetur ꝓ amissione
rerꝫ tꝑaliū: vel ꝓ afflictione: vel
morte amicorꝫ: vel ꝓ sui corꝑis
īfirmitate: vel ꝓ sua correctione
tristaꝛ. Talis nullā gr̃az ꝯfert sꝫ
mētē dilaniat: iuxta illud ꝓuer.
xxv. Sicut tinea vestimento: sic
tristicia nocet cordi. ⁊ alibi: In
merore animi deijciꝛ spūs.

De gratitudine. Cap. xxv.

Gratitudo vera ⁊ ꝑfecta
ē extollētia donorꝫ dei i
aīa cuꝫ anihilatiōe sui ⁊
cordis debita reuerentia. Sic
magnificauit dauid dona man
datorꝫ dei dicētis: Dilexi māda
ta tua suꝑ aurū ⁊ thapozion. Et
salomō extollebat dn̄m in sapie
dona: ꝓuer. viij. Preciosior est
sapia cūctis opibꝰ: ⁊ oē delecta
bile ei nō valet cōꝑari. Ille ve
rā gratitudinē hꝫ: q omniū do
norꝫ dei idignū se sentit: ⁊ quan
tū idigniorē se sentit itātuꝫ gra
titudo mētis excrescit. Chryso
stomꝰ: Pro oībus q̄ retribuisti
nobis o xp̄e nihil a nobis petis:
q̄ꝫ saluari: hoc ipꝫ retribuens ⁊
accipiētibꝰ gr̃as agis. Ad verā
gratitudinē induere nos dꝫ dā
tis actio: q ē deꝰ oīps: mitissimꝰ
ꝑfectissimꝰ: nobilissimꝰ: beatis-
simꝰ: fidelissimꝰ: optimꝰ. Item
donorū magnitudo: Nō ē tam
ꝑuū donum corꝑale vel spūale
qd adeo īfluit: ī quo nō fit iclu-
sus imēsus deꝰ cū diuina virtu-
te. Itē pēsandus ē affectꝰ dātis.
Nō. n. ex se dimidio dat: vel cū
īdignatiōe aliq̄: vel vt absoluaꝛ
a nobis: sꝫ ex oī desiderio diui-
no ex tota dilectiōe ⁊ bonitate
sua. Item pēsanda ē vtilitas do
norꝫ dei singula ad seipꝫ cogno
scēdū. Dat. n. ad amādū: fruen-
dū: ⁊ nos ad beatificādū. Item
pēsandū qd cogit ad dādū non
timor alicuiꝰ mali: vel spes ali-
cuiꝰ boni: nec aliq̄ virtꝰ nr̃a: sed
eterna ⁊ imēsa bonitas sua. Itē
ꝯsiderādū ē idignitas nr̃a: qui
nec ipsa vita digni sumꝰ: nec me
ruimꝰ eē vermes inꝛ alias crea
turas. Iteꝫ alia vtilitas gratitu
dinis ad idē nos iducē dꝫ. Nā
ipa aꝑit fonteꝫ diuine pietatis
⁊ mouet deū ad affluēdū: sicut i
gratitudo exsiccāt fontē diuine
pietatis rorem mīe: fluēta gr̃e.
Quāto. n. maior ē gratitudo in
aīa: tāto habilior ē ad gr̃am re-
cipiēdā: ⁊ tāto amplius largissi
mꝰ deꝰ cogiꝛ ad largiēdum. Ar
gumentū vere gratitudinis hꝫ
q pēsatis singulis ꝓdictis q̄ va
lēt ad ḡtitudinē ꝓ singul' donis
paruis ⁊ magnis ex toto corde
gr̃as agit: cū ea reuerēꝛ suscipit
⁊ toto nixu ab amātissimo deo
accepta īpolluta ꝓuare ꝯtēdit.
Quō. n. donū amici gratū fuit:

qđ gratāter suscipit: ⁊ tā subito
deturpat vel amittit? Nec solū
ĝtitudie īdigemꝰ ī his q̄ sūt ad
nr̄az ꝯsolatiōꝫ: sꝫ etiā ī his q̄ sūt
ad nr̄az afflictionē. Ex eadē. n.
charitate ⁊ bonitate dat vtrūqꝫ
Hinc ē ꝙ thobias ait: Bn̄dico
te dn̄e q2 castigasti me ⁊ sanasti
Ad eq̄lē. n. gr̄az ī pn̄ti ⁊ gl̄iam ī
futuro: deꝰ dat deuotionem ⁊ ꝑ
mittit euenire tribulationē: vl̄
ad maiorē vtilitatēꝫ: sic ꝑmisit
iob. iō dixit: Si bona ⁊c̄. Job. j.
Quasi dicēt: Utrūqꝫ gratāt̄ re
cipe debemꝰ ⁊c̄. Argumentū i/
gratitudinis est qn̄ reꝰ obstruit
cor suū aliq̄ mala voluntate: vel
rācore: vl̄ leuitate: vl̄ delectatio
ne tp̄ali: vel amicitia carnali: ꝓ
qbꝰ nō pōt spūalia dona recipe
aut cuꝫ ꝑceptas gr̄as ꝯseruare
nō curat: ⁊ collatis multiplica/
re ⁊ eis frui ꝭm ordinationē di
uinā ꝓ vtilitate cōi nō laborat:
aut cū muneribꝰ a deo ꝑceptis
in aīa ⁊ corꝑe ⁊ viribꝰ aīe ipm
deum īpugnare nō cessat: sicut
heu frequent̄ ꝯtingit. Tūc eniꝫ
ominia meret̄ amittere: cū eis
vtitur ꝯtra largitorem.

¶ De zelo. Cap. xxvj.

Elus aīaꝝ verꝰ ⁊ ꝑfectꝰ ē
ʒ qn̄ aliqs scis meditatiōi
bꝰ feruētibꝰ desiderijs la
chrymis: vigilijs: ieiunijs: orō/
nibꝰ: ꝑdicatōibꝰ: ꝯfessiōibꝰ: ꝯsi
lijs: doctrinis alijsqꝫ bonis opi
bꝰ insistēs ꝓ aīaꝝ salute laborat
Quāta gr̄a hoc sic describit be
da: Que gr̄a sublimior et deo
gratior cōuersatio eē pōt: q̄ꝫ eo
rū q quotidiano exercitio ali/
os ad auctoris sui gr̄aꝫ student
ꝯuertē: ⁊ crebra aīaꝝ acq̄sitiōe
fideliū gaudiū sꝑ patrie celesti
augē. Itē greg. dicit: Nullū oī/
potēti deo tale sacrificiuꝫ ē: q̄le
ē zelus aīaꝝ. Et sic ꝓpt̄ imaginē
trinitatis īpressaꝫ aīabꝰ. Ad ze
lū aīaꝝ īducē nos dꝫ exempluꝫ
iesu xp̄i: q ī oī vita sua toto fer/
uore pctōꝝ ⁊ ꝑfectoꝝ bonoꝝ cō
uersionē sitiuit: vt ꝓ redēptiōe
aīaꝝ ꝑditaꝝ singula mēbra sua
ad singularem ꝑenā: ⁊ tandem
aīaꝫ suā ad turpissimā mortem
ꝯferret teste Bernardo: Tātū
recōciliatiōis humane studiuꝫ
sibi fuit: vt sua stipendia non at
tenderet dum erroneum lucra
retur. O quanta animarum di
gnitas ⁊ quantus zelus dei ad
animas pro quarum redempti
one preciosum sanguinem suū
totum obtulit dei filius deo pa
tri. cum tn̄ suffecisset vna gutta
tam preciosi sanguinis ad redi
mēdū totū genꝰ humanuꝫ: sicut
dicit ambro. ⁊ maxime cū nil si
bi btitudinis decresceret vel ac
cresceret. Hāc nobilitateꝫ aīaꝝ
nouit sapīa dei: q̄ vobis est ī. co/

gnita: qđ cõquerit bernardus
dicẽs: Heu ꝙ tam parꝫ attendi
mus aĩe nobilitatẽ: q̃ p̃nte cor/
pusviuit: cui⁹ abñtia ꝓbat quid
eius p̃ñtia ꝯtulerit: quã de⁹ tãti
estimauit: vt vnigenitũ suũ pro
ea daret: quã diabolus tanti re
putauit: vt ꝓ ea totũ mundũ of
ferret. Argumentũ veri seruo/
ris hꝫ: q nec ꝓpriã vitã siue cor
pus curat vt plures aĩas xp̄o lu
crifaciat. Hũc zelũ hñit dauid:
cũ dixit: Quis mihi det vt mo/
riar ꝓ te fili mi absalon. ⁊ apo/
stolus: Ego ipse impendar pro
pro aĩabus vestris scđe cor. xij.
Et iterꝫ. j. cor. iij. Quotidie mo/
rior ꝓpter gliaꝫ vestrã: idest pe
ricula mortis sustineo. Et beat⁹
dñicus cuꝫ se vendere voluit ꝓ
quodã captiuo: quẽ detinebant
saraceni. Et iterꝫ ꝓ alio q mãsit
apud hereticos ꝓpter victum:
quẽ tñ sapiens deus pro salute
plurimorum inuenditum con/
seruauit. Argumentũ falsi ser/
uoris habet: qui de spiritualib⁹
operibus magis sollicitus est ꝓ
muneribus: q̃ꝫ ꝓ animab⁹. Ta/
lis vero est diabolus qui figurat
in rege sodomorũ: qui dixit ad
abraam: Da mihi animas cete
ra tolle tibi. Et qui amplius la/
borat pro amicitia hominũ vel
fauore q̃ꝫ pro eorum sanctitate
⁊ perfectione. Talis non potest
dicere cum apostolo. ij. cor. xiij.
Non quero vestra sed vos. No
tandum aut quod vbicũqꝫ mo/
uent duo ad aliquod opus scilꝫ
deus ⁊ aliquid aliud: difficilit
cognoscitur quid plus mouet.
Uerbi gratia: Aliquem mouet
ad audiendum cõfessiones vel
ad aliud opus spirituale: salus
animarum: ⁊ spes lucri: vel fa/
uor: vel placentia: vel libertas:
vel aliqua alia delectatio: hoc
difficulter cognoscitur: quod
istorum plus afficiat animum
opantis. Attamen euidens ar/
gumentum est: ꝙ aliquid illo/
rum plus moueat q̃ꝫ deus vel
animarum salus: cum audit ali
quis diuites: nobiles: iuuenes
⁊ famosos: libentius q̃ꝫ paupe/
res: ignobiles: senes et defor/
mes: ⁊ cum sepius ⁊ diutius de
lectatur esse cum istis q̃ꝫ cum
illis etiã forte cũ minori fructu
cũ tñ plus illi deo placeãt q̃ꝫ isti
teste beato iacobo: Nõne pau/
peres elegit deus: diuites in fi/
de coheredes regni: ⁊ vos iho
norastis pauperẽ ip̄m non cu/
rantes. iacobi. ij. In qb⁹ tñ ma
xime christus honorat: sicut dr̄
in omelia super illud. j. petri. ij.
Oẽs honorate. item satis ẽ eui
dens argumentũ qñ in opibus
nr̄is plus querim⁹ ꝓtem dei: q̃ꝫ
ꝓtem nr̄aꝫ veri zeli. Nã ad illa

opa que laborē hñt: ⁊ aliquā cō
solationē vt sūt ṕdicatio: ꝯfessio
prelatura ⁊ silīa: licet magnū in
eis sit periculū: tñ ad ea qlibet
est paratus. Ab eis vͦo laborib⁹
siue opibus que tm̄ laborē cōti
nent: vt ieiunia: vigilie: disciplī
ne ⁊ silīa: licet in eis nullū sit pe
riculū tamē ab eis se subtrahit
quantum potest.

¶ De libertate. Capl'm. xxvij.

Libertas vera est non eē
ligatū vinculis peccatoꝝ
que vere ligant animam
iuxta illō ꝓuer. v. Iniqtates sue
capiunt impiū ⁊ funibus pecca
toꝝ quilibet astringitur ⁊ vere
seruū faciunt iuxta verbuꝫ dñi
ioānis. viij. Qui facit pctm̄ ſu⁹
est peccati. Peccare eni nō est
libertas neqꝫ pars libertatis:
dicit anselmus: sed est pessima
species seruitutis. Ab hac serui
tute nemo liberabiť: nisi solius
filij dei auxilio ip̄o teste ioānis
viij. Si filius vos liberauerit:
vere liberi eritis. Ueram liber
tatem hꝫ q non est captus ap/
petitu reꝝ temporaliū: nec lau/
de nec fauore hoīum: nec ꝓṕa
placentia vel displicentia alie/
na: nec amicitia carnali: nec ti/
more ſuili: nec delectatiōe gau
dij transitorij. Ad amoreꝫ vere
libertatis inducere nos debet
diuina ordinatio: q̄ vult hoīeꝫ
esse liberꝝ: in cuius signum de-
dit homini liberꝝ arbitriū: in ħ
ip̄m sibi maxime assimilās qꝛ a
nemine cogi pōt: sicut nec de⁹
ab aliquo cogi pōt. Istud liberꝝ
arbitriū ꝯfert homini. d. in ec/
clesiasti. xv. Apposui tibi igneꝫ
⁊ aquā: ad qͦd vis mitte manum
tuā. Ante hoīeꝫ vita ⁊ mors bo
nū ⁊ malum: quodcūqꝫ voluerit
dabiť ei. Ad verā libertāē īdu
bitanter induciť qui ṕceptoruꝫ
diuinoꝝ ⁊ ꝯsilioꝝ ⁊ votoꝝ suoꝝ
inuiolabili obseruantia se ligat
qui mentē suam ⁊ sensus suos a
voluptatibus refernat: q mem
bra sua nullis illicitis occupat:
qui obedientie iugū amat: q to
to nixu qualiter deo placeat la/
borat. Quāto amplius qsqꝫ pre
dictis nitiť: tanto citius liberta
tem insequiť ⁊ in ea fortius ra/
dicať. Qui vͦo in hoc mūdo li/
bere voluntatē suā in oībus in
quantū pōt exequiť: varijs dia
boli laqueis irretiť. Et cū libe/
rior esse videť: tunc in seruitute
diaboli fortius ⁊ certius detine
tur. Argumētū vere libertatis
habet: qui nihil eorū desiderat
que a familiaritate dei menteꝫ
alienant vel elongant sić circa
exteriora frequens occupatio:
de cōmodo carnis nimia solli/
citudo: mentis dissolutio ad di
uersa negocia: distractio aliene

vite vel ↄscientie: temeraria di
scussio: pprioꝝ defectuū excusa
tio. siue minoratio: defectuū pri
moꝝ māifestatio ⁊ aggrauatio
Aliud argumentū vere liberta
tis est securitas mentis: de re/
missione totius culpe ⁊ pene q̄
ex feruore ꝓuenit: qui qn̄qꝫ cir
cuit in corde sicut ignis in for/
nace: ⁊ hoiem frigidum ⁊ pali
dū facit: ī orōne calidū ⁊ rufuꝫ:
qui feruor oēm maculā ⁊ penā
consumit: sicut rubiginem ferri
exurit. Argumentū seruitutis ⁊
captiuitatis hꝫ: qui iugū obe/
dientie detestaꝛ: qui charitateꝫ
fraternā ⁊ correctionē abhomi
naꝛ: q vindictā iniuriaꝝ suarū
ↄtinue meditaꝛ: qui laude ⁊ fa/
uore hominū afficiꝛ: q scienter
⁊ ptinaciter in aliquo ꝙ est cō/
tra deū: vel ↄtra ↄscientiā: vl' cō
tra voluntatē platoꝝ occupaꝛ:
qui in receptiōe ⁊ collatiōe lit/
teraꝝ munusculoꝝ amicabiliuꝫ
delectaꝛ. Unde qdā sapiēs dic̄
Munuscula recipere est liber/
tatē vendere. Et iob. xv. Ignis
deuorabit tabernacula eoꝝ: qui
libenter munera accipiūt: idest
ignis falsi amoris: ⁊ p ↄn̄s illuꝫ
amorē sequiꝛ vinculū seruitutis
De dando v̄o vniuersa dicit sa
lomon puerb. xxij. Qui dat mu
nera honorē acqrit: aīam autē
aufert accipientiū. Singula ho
rum auferūt homini libertateꝫ
⁊ redigunt in miserabilē serui
tutē. Non enī pōt deo vacare ī
libertate spūs q hmōi occupaꝛ
De religione. Caplm. xxviij
Religio vera siue spūalis
vita est sicut dicit beatus
iacobꝰ visitare pupillos
⁊ viduas in tribulatiōe eoruꝫ ⁊
īmaculatū se custodire ab h̄ se/
culo. Ab hoc seculo ille īmacu/
latū se custodit: q moribꝰ secula
ribus oīno renunciat: ⁊ tā car/
nalia q̄ꝫ spūalia peccata: quātū
pōt deuitat. Ad verā vitam spi
ritualē inducere nos debet vti
litas: de qua scriptura dic̄: Spi
ritus est q viuificat caro nō p/
dest quicq̄ꝫ ioānis. vj. Et illud
apli ad Ro. viij. di. Qui in car/
ne sunt: deo placere nō pn̄t. Itē
qui vult vere spūalis fieri debet
fugē ⁊ odire carnale cōmoduꝫ.
Hec fugant desideria carnalia
que militant aduersus aīam sic̄
dicit petrus p̄me petri. ij. Et ap
petere asperitatē siue carnale ī
cōmodū. Hoc seruat grāꝫ sicut
spine herbas ī horto custodiūt.
Nam grā effluit p oculos ⁊ au
res. Et sicut ignis ⁊ aqua n̄ pn̄t
simul esse: ita nec carnalis ⁊ spi
ritualis voluptas: dicente ber/
nardo. Item cognoscere ꝙ hō
nihil boni pōt ex se sic̄ dic̄ apl's
ij. cor. iij. Nō ꝙ sumꝰ sufficiētes

cogitare aliqd a nobis quasi ex nobis. Hoc aufert p̄sumptionē Et q̄ oīa pōt p ipm amplius ⁊ pfectius q̄ȝ p seipsum teste apl̄o philip. iiij. Oīa possum in eo q me cōfortat. Hoc aufert desparationē que due valde nociua spiritualib⁹ ⁊ sepe impugnāt. Itez se hr̄e corā deo semp nō solū q̄ȝ vilis est: sȝ etiā q̄ȝ eē pōt ⁊ potuisset nisi deus cauisset. Hoc aufert tumorez. Et q̄ deus exigit rōnē de oīb⁹ malis cōmissis et gratijs sibi ⁊ vniuersitati neglectis. Hoc infert iustū timorem. Itē. o bonuȝ accipe tanq̄ȝ a deo dante: hoc excludit falsuȝ amorem ⁊ infert gratitudinē ⁊ omne malū tanq̄ȝ a deo p nr̄a vtilitate benigne pmittente: hȝ infert patientiā. Quāto ī his qsq̄ȝ pficit tanto magis in spūaleȝ vitā inducit ⁊ in ea crescit ⁊ ɔfirmat. Argumentū vere vite spūalis hēt cuius spūs penit⁹ carni dn̄atur q tā cito ⁊ tantū sentit incōmodū spūale sicut corporale: q tātū fugit incōmodū spūs sicut corporis: ⁊ tantū vitā locum tp̄s ⁊ hoīes vbi et p quos ledi in spū pōt: sicut vbi offendi pōt in corpore ⁊ qui tam cito studet mederi spūi sicut carni ⁊ tm̄ magis cauet spūi q̄ȝ carni vel corpori: q: dignior ē spūs q̄ȝ corp⁹. Itez argumentū vere spūalis vite hȝ qui tm̄ delectat in cibis spūalibus q̄ȝtū ī corpalib⁹: ⁊ tā inuite negligeret vna hora cibū spūalem sicut corporalē: ⁊ tātū se cogit ad cibos spūales cū non appetit sicut infirm⁹ cogit ad corporales cū eos fastidit. Itez est aliud argumentū vite spūalis si homo est tā diligens circa spm̄ sicut circa carnē: si tā parat⁹ est in oīb⁹ obedire spūali medico pro sanitate spūs sic corpali medico p corporali sanitate. Si tā sollicitus est acqrere grāȝ qua indiget in aduersitate q̄ȝ ī pspitate: q ad amicos q̄ȝ ad inimicos: tā cū laudat q̄ȝ cū vituperatur: ⁊ breuiter si ita sollicitus ē circa oīa spūi necessaria ī victu ⁊ vestitu spūalibus sicuti sunt seculares in corporalib⁹. De his oībus dicit apl̄us ad Ro. viij. Qui sm carnē sunt que carnis sunt sapiunt: q vo sm spm̄ sunt que spūs sunt sapiūt ⁊c̄. Argumentū carnalis vite est sm carnis regulā viuere. Augustinus Ille sm carnem viuit qui pgit quo vult dormit qn̄ vult ⁊ bibit qn̄ vult q̄ȝdiu vult ridet ⁊ iocū datur siue iocatur turpiter: iter quos vult ⁊ qn̄ vult: postremo quicqd sensibus est suaue: qualiter ⁊ qn̄ vult exercet. Aliud argumentū carnalis vite est libertas lingue: quā sequit cordis vi

ſtractio iuxta illud iacobi p̃.Si
quis putat ſe religioſum eẽ ⁊c̃.
Ideo ſcriptũ eſt ꝓuer.xxj.Qui
cuſtodit os ſuum cuſtodit aı̃aʒ
ſuam. In manibus eniʒ lingue
mors ⁊ vita.

De maturitate. Cap.xxix.

Maturitas vera eſt cum
omnes affectiões ⁊ vi/
res vnanimiter colligũ
tur in deũ. Ex hoc vere reſtrin
giť mens a vanitate: deinde/
q̃nqʒ ſenſus ab illecebris com/
peſcimur. Sed q̃ñqʒ anima ab
illa beata vnione recedit diuer
ſis moꝝ vanitatibus irretitur.
Nã oı̃a que ſub celo ſunt vana
ſunt dicente eccliaſtico.j.Adve
ram maturitatẽ nos inducere
debet exemplũ ſanctiſſimi ieſu
xp̃i: de quo in ſermone ſcribit
beat⁹ auguſtinus:Legim⁹ dñm
ieſum xp̃m fleuiſſe: doluiſſe:fla
gella ſuſtinuiſſe :crucẽ ſuſcepiſ/
ſe:nunq̃ʒ riſiſſe:nec ip̃m ꝓſpera
tum fuiſſe. Itẽqʒ ſcriptura mul
tũ vituperat diſſolutionẽ ⁊ riſũ
iuxta illud eccliaſtici.ij. Riſum
reputaui errorẽ:⁊ gaudio dixi
qd fruſtra deciperis. Et ꝓuer.
x. Riſus dolore miſcebitur:⁊ ex
trema gaudij luctus occupat.
Etiã p̃s.xxx.loquiť ad dñm pro
pheta dicens:Odiſti obſeruan
tes vanitates ⁊c̃. Et cõminatio
ꝓcipue ieſu chriſti dicẽtis:Veh
vobis qui ridetis q̃a lugebitis:
luce.vj.Item quia multum ab/
ſtrahit vnũquẽqʒ a dei familia
ritate:⁊ obſtruit mentem a per/
ceptione gratiaꝝ dei. Argumẽ
tum vere maturitatis habet q
nec v̂bis iocoſis:nec factis: nec
ſignis:nec inceſſu diſſoluto:nec
aliqua occaſione quẽq̃ʒ ad leui
tatem prouocat: ſed ſemp̱ in ſe
⁊ in alijs diſſolutionẽ deteſtať.
Omnia loca fugit in q̱bus diſ/
ſolui põt: fugitqʒ omnes hoı̃es
diſſolutos vt maturitatem con
ſeruet. Sciens ꝙ qui tetigerit
picem inquinabiť ab ea: et qui
cõmunicat diſſolutis diſſolutio
nem nõ effugiet.Talis fuit bea/
tus iob qui tam matur⁹ fuit: ꝙ
etiam diſſoluti eius fugerent p̃
ſentiam ſicut ipſe dixit.xxix.Vi
debant me iuuenes ⁊ abſconde
bantur.Et tantam habuit ma/
turitatis cõſuetudinem ꝙ ſi ap
poſitum in eo viſum fuiſſet: ne/
mo ei credidiſſet. Unde ipſe
ibidem dicit: Si quando ride/
bam ad eos non credebãt mihi
⁊ lux vultus mei non cadebat ĩ
terram. Argumentum leuita/
tis eſt et habet qui pronus eſt
ad riſum:iocoſus in verbis: diſ
ſolutus in moribus: diſſoluta
loca frequentans : cum diſſo/
lutis habitans et ambulans :
qui fugit maturos homines:

grauisqꝫ est sibi maturitas ad
videndū: credēs ex maturitate
īfirmitatē corpis euenire. Tal'
describit Eccles. xj. Letare iuue
nis i adolescētia tua ⁊ in bono
sit cor tuū: in dieb⁹ iuuētutis tue
Ambula in via cordis tui ⁊ in
intuitu oculoꝝ tuoꝝ ⁊ scito ꝙ ꝓ
oib⁹ his aducet te de⁹ i iudiciū.

¶ De simplicitate. Caplm̄. xxx.

Simplicitas vera est ne
minē ledere sed oibus
ꝓficere sicut dicit glo.
sup pabolas. Hec est pma ꝟtus
de q̄ comēdabat iob Et erat iob
vir simplex q̄i excellēs sic pce/
teris ꝟtutib⁹. Hanc pcepit dn̄s
iesus cū mitteret aplos in vni/
uersuz mundū ad vnitatē catho
lice fidei icredulos ꝯuocare. d.
Matthe. x. Estote prudētes sic̄
ꝫpētes ⁊ simplices sicut colūbe
Ubi prudentiā simplicitati ꝯiū
git. Nā prudētia sine simplicita
te calliditas est: ⁊ simplicitas si/
ne prudētia stultitia est. Colūba
nec rostro nec vngue ledit. Ita
vere simplex nec ope nec ꝟbo
nocet. Uere simplicitatē diligit
q nec occupat se circa multa: sic̄
Martha qz tm̄ vnū q̄rit dn̄s. d
Luce. x. Porro vnū est necessa/
riū: de q̄ laudat maria: q̄ opti/
mā partē elegit: hoc est vnū bo/
nū in q̄ sunt oia bōa eťna ⁊ imē
sa. Ad simplicitatis amorē idu
cere nos dz vtilitas ex ea ꝓueni
ens Scriptū est eni ꝙ cū simpli
cib⁹ ꝫmoncinatio est dn̄i. Fami
liaris est eni dn̄s simplicib⁹: q/
bus nō timet archana sua reue
lare. Unde apl's ꝓhibētibus pu
eros venire ad pn̄tiā iesu: rn̄dit
mathi. xix. Sinite puulos veni/
re ad me: taliū est eni regnū ce/
loꝝ. Hec ē ꝟtus sine q̄ nō ē salus
Dicit eni dn̄s iesus ibidē. xviij.
Nisi efficiami sicut puuli. i. sim
plices ⁊ inocētes. Alia est vtili
tas de q̄ dr̄ Qui ambulat simpli
citer ambulat ꝯfidēter. Nā ad
regnū celoꝝ via securissima est
via simplicitatis. Nā scriptū est
ꝓuer. xx. ꝙ ipe deus ꝓtegit am
bulātes simplicit. Argumentū
vere simplicitatis hēt: q nullius
facta puertit sz bonū de oibus ꝓ
sumit q nulli⁹ bonū minuit om
niū salutē desiderat: nulli malū
optat ⁊ q bona facit ⁊ bene ⁊ q
bona sentiūt de dn̄o ⁊ in simpli
citate cordis q̄rūt illū. i. q volū/
tati eius se subijciūt ⁊ mandata
eius custodūt. Argumentū du/
plicitatis hēt: q vnū gerit i ore
⁊ aliud in corde vel aliud i ope
sicut ioab tenuit mentū amase ⁊
dixit: salue mi frat ⁊ occulte edu
cens gladiū occidit eū. Cōtra ħ
dicit dn̄s iesus sit ꝫmo vr̄ est est
nō nō. i. q̄ habetis in corde ꝓfer
te in ore ⁊ exhibete ope. Et iaco

bi pmo. Uir duplex aīo incon/
stās est in oibꝰ vijs suis: ⁊ dupli
cibus deus maledicit. Jtē q̄ sil'
intēdit s̄uire deo ⁊ diabolo in
peccatis ⁊ i bonis exerceri opi/
bus. Contra hoc dicit dn̄s Ma
thei. vj. Non potestis duobꝰ do
minis s̄uire ꝯtrarijs. s. Nā v̄tꝰ
⁊ vitium: bonū ⁊ malū: penitus
aduersant. Jtez q̄ intendit deo
placē ⁊ mūdo. Cōtra h̄ dicitur
iacob. iiij. Qui voluerit eē ami
cus huius seculi inimicꝰ dei cō
stituet. Argumentū simplicita
tis false hz q̄ simplicitatē exhi/
bet in exteriori cōuersatōe ⁊ tn̄
dolū gestat in corde. De hoc di
cit dn̄s Hiere. ix. Unusq̄sq̄ a p
ximo suo se custodiat ⁊ in oi fra
tre suo non habeat fiduciam: q2
ois frat supplātās supplātabit.

De taciturnitate. Cap. xxxj.

Taciturnitas vera ē mo
derari linguā suā nō so/
lum a verbis illicitis vt
sunt detractiōes: mendacia: p/
iuria: impudica: leuia: iracun/
dia: nociua: maledicta: iocosa et
silia: sed etiā ab vtilibꝰ ⁊ licitis
iuxta illō psalmi. xxxvj. Obmu
tui ⁊ silui a bonis. s. annūciādis
dicit glo. Jlle eni solus ad illici
ta nō cadit: qui se a licitis caute
restringit. Non aūt solū p v̄ba
inutilia ⁊ nociua: sed etiā p v̄ba
vtilia gr̄a effundit: cū in loquē/
do modus non seruat. Rara ē
hec virtus moderatio lingue:
teste scriptura iacobi. j. Ois na
tura bestiarum: volucrū ⁊ serpen/
tum: dn̄at a natura humana: lin
guā aūt nemo domare pōt. Est
eni inq̄etū malū: veneno morti
fero plenū. Et glo. Lingua pra/
uorum bestijs ferocitate: volu/
cribus leuitate: serpentibꝰ viru
lentia precellit. Sunt bestiales
qui vt gladium exacuerunt lin
guas suas ⁊c̄. Sūt volucres qui
posuerūt in celo os suū. s. quorum
os locutū est vanitatē. Sūt ser/
pentes de q̄bus dicit: Uenenū
aspidū sub labijs eorum. Ad amo/
rem taciturnitatis nos inducē
debet exemplū iesu christi: qui
taciturnitatē cōmendās de im
positione criminū etiā interro
gatus se noluit excusare: nec p
responsionē suā mortē nollebat
differre. Ad idem nos inducē
debet exēplū cuiusdā heremite
de quo legit q̄ tribꝰ annis lapi
dem gestabat in ore vt adiscēt
silentiū seruare. Citius eni adi/
sceret aliq̄s loq̄ q̄z tacere: iuxta
illō sapie. Qui scit loqui discat
tacere. Ad idem nos inducere
debet vtilitas ex ea proueniēs.
Nam cor distractū cōponit: cō
scientie serenitatez inducit: ad
recipiendā gr̄am diuinā mētē
habilez facit. Ubi aūt non est ta

citurnitas ibi homo ex facili ab aduersario supaꝛ iuxta illud ꝓuerb. xxv. Sicut vrbs patens ⁊ absq̃ muroꝝ ambitu: sic vir q̃ in loquẽdo nõ põt cohibẽ spm̃ suũ. Ubi etiã nõ est moderatio ligue ibi nũq̃ erit ꝑfectio: iuxta illud iacobi: Qui nõ offendit in v̾bo: hic ꝑfectus est vir ⁊ nõ ali9 dicit glosa. Ubi aũt est custodia ligue: ibi ẽ btitudo: ꝭm illð ꝓuer xiiij. Btũs q̃ nõ est lapsus ĩ verbo. Qui enĩ custodit os suũ: custodit aĩaʒ suã. Argumentũ v̾e taciturnitatis hẽt: q̃ cũ libe ⁊ licite loq̃ ⁊ sine obseruatione põt ⁊ ei9 v̾ba excipiunꝛ cũ magno desiderio: tñ vir vl' nullo mõ vl' raro ĩducitꝛ ad loquendũ. Gre. Recogitati enĩ illud qð scũs ꝓpheta ezechiel missus ad ꝑ̃dicãdũ fuerat ⁊ tñ septẽ dieb9 sedẽs merẽsq̃ tacebat. Pensandũ nobis est q̃nta culpa sit nõ tacere q̃ nr̃a necessitas cogit loq̃. Et illud mathi. xij. De oĩ v̾bo ocioso qð loquuti fuerit hoĩes: reddẽt rationẽ in die iudicij. Argumẽtũ loquacitatis est ꝓterue ⁊ clamose loq̃ vel tp̱e ĩportuno. Contra h̾ est illud ꝓuer. vj. Sapiẽs tacebit vsq̃ ad tp̃s. Stultus ⁊ insipiẽs nõ ꝭuabit tp̃s: vel loq̃ vbi audire nemo curat vel ascultat. Cõtra h̾ dĩ ecc̃. xxxij. Ubi nõ est audit9 nõ effũdas ꝭmonẽ. Uel stultus rñdet añq̃ audiat: sicut dĩ ꝓuerb. xviij. Qui p̾us rñdet q̃ audiat stultũ se eẽ demõstrat ⁊ ꝯfusiõe dignũ. Uel cũ rñdet ꝓ altero nõ rogatus: contra illud eccli. xxxij. Adolescẽs ĩ causa tua vix loquere. Argumentũ false taciturnitatis est tacere nõ ꝓpꝛ v̾tuteʒ ne ab audiẽbus ꝯfundaꝛ sʒ vt ꝓpter taciturnitatẽ laudeꝛ vel cũ nesciẽs loq̃ vtiliꝛ loq̃ verecundaꝛ: vel vt per silentiũ sua stultitia pallieꝛ ꝭm illud ꝓuerb. xvij. Stultus si tacuerit sapiens reputabitur.

¶ De solitudine. Caplm̃. xxxij.

Solitudo vera est abstrahere mentẽ a solicitudĩe ⁊ occupatione actionum exterioꝝ ⁊ ab oĩ ðlectatiõe creaturaꝝ: oẽs aũt affectiones volũtates intentiones vnanimiꝛ in quantũ põt dirigẽ in deũ vt fiat vnus spũs cũ deo. Ad h̾ hortaꝛ isa. ij. Ingredẽ in petrã. i. in diuinitatẽ xp̃i: abscõdere in fossa humo. i. ĩ vulnerib9 xp̃i. Qui in hac petra est sol9 est: q̃ extra hãc petrã est: in ml't̃itudine est. In hac solitudĩe gr̃a tãta ⁊ illumĩatio mentis ꝑcipiꝛ: vt ꝑcipiẽs fit alijs grauis ad videndũ: sicut moyses manẽs solus in monte cũ deo q̃dragita dieb9 ⁊ q̃dragita noctibus tm̃ illumĩatus fuit vt lux in vultu erumperet ⁊

de claritate vultus eius radij so lis procederent: quos filij israel intueri non potuerũt donec fa/ ciem suã euellaret. Ad solitudi/ nis amorem nos inducere debet scissimũ xpi exemplũ: q licet ex nullius cõsortio vnq̃ impedire posset a spũali negotio: sepe tñ declinauit a turba ꝓpter amo/ rem solitudinis et a charissimis suis aplis ad orandũ secessit quã tum iactus est lapidis: vt scribi tur luce. xxij. p hoc innuens vt viri sancti qui in multitudine familiaritatis deo vacare non possunt et modicam vel nullam gratiam efficacem inter homi/ nes consequuntur et solitudini se conferant. Hinc est q zache/ us in turba dominũ iesum vide re non potuit sed postmodum vidit ipsum in arbore existens et vocem saluatoris audiuit cum solus arborem ascendit luce. xix Ad idem nos inducere debet vtilitas solitudis de qua domi nus de sponsa dicit osee. ij. Du/ cam eam in solitudinem et lo/ quar ad cor eius. O q̃ felix est qui vel semel audit dñm loquẽ/ tem. Loquutio domini in cor/ de est de arduis gratijs securi/ tatem mentis prestare. Ad idem nos inducere debet q sancti he remite olim currerunt et erra/ uerunt in solitudine: in monti bus et in speluncis et in cauer/ nis terre: hebre. xj. vt deo conti nue vacare possent et aliquãdo in triginta vel quadraginta an nis hominem non viderunt. Ar gumentũ vere solitudinis ha/ bet: cui grauis pena est esse cum hominib⁹ et ab eis se abstrahit quacunq̃ occasione potest ħm illud ps. liiij. Ecce elongaui fu/ giens et mãsi in solitudine. Sic beate marie magdalene pena fuit videre homines: postq̃ do minũ iesum amplius videre nõ potuit: immo etiam videre an/ gelos sibi penale fuit. Unde an gelis volentibus eam consolari de recessu dñi de sepulchro ait: Quero creatorẽ: ideo grauis est mihi oĩs creatura ad videndũ Ideoq̃ fugit in heremũ ꝑ amo re iesu xpi. xxx. ãnis carẽs cibo et potu corporali: quã angeli le/ uabãt in aere singulis horis ad orandũ deputatis in qua orõne sumpsit corpis et aie nutrimen/ tũ. Argumentũ false solitudinis habet q licet solus sit corpaliter aĩa tñ eius corã deo nõ est in di uersis mũdi finib⁹ varijs nego cijs occupata. Hec duo tacitur/ nitas et solitudo efficacit eleuãt ad cõtemplationẽ: iuxta illũ tre/ nor. iij. Sedebit solitari⁹ et tace bit et eleuabit se supra se.

¶ De cõtemplatiõe Cap. xxxiij.

Contēplatio vera ē col/
latio affectionū ⁊ oium
viriū aie ad cognoscen
dū cū delectatōe ⁊ admiratiōe
mētis aliqd de diuina natura.
s.potētia:sapia ⁊ bonitate:cha/
ritate ⁊ nobilitate:largitate ⁊c̄.
siue occulta dei iudicia:siue san
ctissimaȝ ei⁹ volūtatem: siue ali
quā pfectionē q̄ tēdit ad deum
In hac ꝯtēplatōe fuerūt patri/
arche:pphete ⁊ sancti apli. Nā
patriarchis ⁊ pphetis occulta
sua per spm̄ suum reuelauit : vt
noe in diluuio: abrahe de sub/
uersiōe sodomoꝝ:ioseph de fa/
me egypti:ieremie de transmi
gratiōe ⁊ captiuitate iudeoꝝ:
danieli ⁊ nabuchodonosor ⁊c̄.
Et sic de alijs patriarchis ⁊ p/
phetis: alia occulta reseruauit:
vt ezechieli diuersas visiones.
Uñ amos: Nō faciet dñs vbuȝ
nisi reuelet secretū suū huis suis
pphetis. Aplis vo p vnigenituȝ
suū filiū omnē volūtatem suā:⁊
omnē pfectioneȝ suā indicauit:
sicut ipe dicit Jo.xv. Oia q̄ au
diui a pre meo nota feci vobis:
vt ⁊ ipi posteris suis eadem re
uelarēt:qd ⁊ fideliter fecerunt.
Nā in omnē terrā exiuit sonus
eoꝝ ps.xviij. Sȝ iter aplos ali/
quos:videlicet beato iohāni et
btō paulo occultissima idicauit
Inter alia patefecit eis octo be
atitudines.v. Beati pauperes
spū ⁊c̄.q magnā in se pfectionē
ꝯtinēt: pfectāqȝ indicāt volūta
tē dei. Differūt aūt ꝯtemplatio
meditatio ⁊ cogitatio. Nā i co
gitatione ē mentis euagatio:in
meditatiōe inuestigatio: in ꝯtē
platiōe admiratio. Cogitatio ē
sine labore ⁊ sine fructu. Me/
ditatio ē cū labore ⁊ fructu. Cō/
tēplatio est sine labore ⁊ cū fru/
ctu. Ad ꝯtēplationē dei nos in
ducere debēt tres aie gradus:
de qb⁹ dicit greg. Ad visioneȝ
necessarij sunt tres gradus aie
Prim⁹ vt se ad se colligat. Se
cūdus ē vt videat qualis sit col
lectio. Terti⁹ vt supra seipm sur
gat: ac se ꝯtēplatiōi auctoris in
uisibilis subijciat. Sed se ad se
nullo mō colligit:nisi prius di/
dicerit terrenaꝝ atqȝ celestiuȝ
imaginuȝ fantasmata ab oculo
mentis reijcere : qcqd de visu:
auditu:adoratu:tactu:gustu cor
poreo:cogitationi ei⁹ occurre/
rit respuere dȝ atqȝ calcare:qte
nus se talem querat intus qua/
lis est sine his. Naȝ hoc qñ co/
gitat quasi quasdā vmbras cor/
poꝝ introrsus versat. Abigēda
sunt oia manu discretionis ab
oculis mentis:quatenus se talē
aia cōsideret qualis sub deo su/
pra corpus creata est. Ad idem
nos inducere debet ineffabilis

ſuauitas: q̄ ibi ꝑcipit: admirabi
lis ꝑfectio q̄ ibi addiſcit: ꝑncipi
um oīs btitudinis: qđ ibi reꝑit
Fons eni oīs beatitudinis ſum
mus deꝰ ibi cognoſcit: ⁊ qđ ve
cognoſcit hoc amat: ⁊ qđ vere
amat: hoc vere deſiderat: ⁊ pro
eo obtinendo laborat: ⁊ ꝓq̄ ſtu
dioſe laborat hoc tandē acqui/
rit: cūq3 acqſitū fuerit delecta/
tione mirabili poſſidet. de hoc
dicit Ber. Que aīa ſemel acci/
pit ⁊c̄. In hac ꝯtemplatiōe fuit
auguſtinꝰ cū dixit: Diſplicebat
mihi ⁊c̄. Argumentū vere ꝯtē/
plationis habet quē in miſeria
huius mūdi viuere tedet cum
btō Job dicente: Tedet animā
meā vite mee. eiuſdē. x. Et cum
btō paulo dicente Ro. vij. Infe
lix ego homo qs me liberabit
de corpore mortis huiꝰ? Et btō
thobia dicēte. Melius ē mihi
mori q3 viuere eidē. iij. Et q ad
fontē vite ſitit. d. cū dauid ps. xlj
Queādmoduz deſiderat ceruꝰ
ad fontes aquaꝝ ⁊c̄. Vñ greg.
Contemplatiua vita eſt charita
tem dei ⁊ ꝓximi tota mente re
tinere: ab exteriori actiōe quie/
ſcere ſolo deſiderio conditoris
inherere: vt nihil iam agere li/
beat: ſ3 calcatis oībus curis ad
videndū creatoris ſui faciem:
animus inardeſcit: ita vt iā no
uerit corruptibilis carnis pon
dus cu3 merore portare totiſq3
deſiderijs appetere illis hym/
nidicis angelorū intereſſe ad/
miſceri celeſtibꝰ ciuibꝰ: de eter
na in cōſpectu dei incorruptōe
gaudere. Argumentū falſe con
templatonis habet: q aliqd de
deo vel aliqua ꝑfectione cogno
ſcit: cui ſacre ſcripture veritas
ꝯtradicit: ⁊ hoc tm̄ tenere ꝑ ra/
tiōes defendit. Ex hoc alibi he/
reſes ꝓceſſerūt videl3 arrij: qui
filiū coeternū ⁊ conſubſtantialē
pr̄i negat: ⁊ ſabellij: q ꝑſonas in
trinitate ꝯfundit ponens noia
lem tm̄ differentiā cū nature ꝓ
prietatibus. Pater enim ꝓprie
h3 inaſcibilem: filius ꝓprie na/
ſcibilem: ſpūs ſanctꝰ ꝓceſſionē.

De diſcretione. Cap. xxxiiij.

Diſcretio vera eſt prudē
ter diiudicare qd ſit bo
num: qd melius: qd op
timū: malum: peius: peſſimum.
Quātu3 bonū ſit appetere deū
quātū malū deteſtare. Itē ſcire
diiudicare iter creatorē ⁊ crea
turam ⁊ qd ſit creator qd crea/
tura. Item quantā reuerentia3
debeat homo ſuperiori: quāta3
clementiā inferiori ⁊ compara
tionem: qualem ſocietatē equa/
li: qualit ſe debeat hr̄e ad mor/
tuos qualiter ad viuos qualit
ad predeceſſores q̄liter ad ſuc/
ceſſores qualiter ad amicos vt

in deo diligant: qualiter ad ini micos vt pter deum diligant qualiter coram deo occulte: q̄lr corā hominibus manifeste: que restitutio spiritui que carni im pendenda est: qbus vestib⁹ in duendum: qn̄ comedendū: qn̄ bibendū: qn̄ abstinendū et quā tum et qbus cibis: qn̄ vigilādū qn̄ dormiendū et quātū et q̄ diu qn̄ orandū: qn̄ flendū: qn̄ aliqd opus faciēdū. Quomodo se ha bendū ad laudem: qn̄ ad repre hendendū: qn̄ loquendū: qn̄ ta cendū et quātum et de qbus cau sis cum qbus quo loco quo tpe qn̄ largiendū et quātū et qbus quo tpe: qn̄ accipiendum: qn̄ re tribuendū. De omnibus hmōi ordinate et prudenter diiudica re est vera discretio. Hec virt⁹ est magistra oīum virtutū: sta tuens omnib⁹ modū et ordinē Ubi ergo discretio non est: ibi charitas non seruat ordinē: qd primo qd postremo diligendū sit nec modū: qd minus: qd am plius diligendum. Ibi humili tas nimis se deijcit. Et sic ſm augustinum vbi nimiū ſuatur humilitas regendi frangit au ctoritas. Ibi obedientia ceca et stulta fit: credens etiam i malis obediendū. Ibi etiam largitas se nimis effundit etiā histriōi bus sine necessitate. Ibi timor i desperationē deijcit: spes i pre sumptionē ꝯuertit. Ibi iusticia nimiā securitatē demonstrat. Patientiā: misericordia: man suetudo: benignitas: iniusta dis simulat. Ibi religio dissoluitur veritas falsificat: castitas violat maturitas leuis efficit: cōstātia pmutat: hec virtus ex defectu aliaꝝ virtutū crescit. Cū eni hō sepe cadit de humilitate ad sup biam vel vanā gliam: de chari tate ad inuidiā: de patiētia ad irā: de mansuetudine ad ranco rem: de feruore i torporē: de ca stitate in carnalē cōcupiscentiā de amore pauptatis i auariciā de pace i turbationē: de vnione in discordiā: de obedientia i re bellionē: de maturitate in leni tatem: de religione i dissolutio nem: de taciturnitate in loqua citatem vel detractionē: de spi rituali amore in carnalem: de spe in presumptionē de iusto ti more in humanū vel seruilem timorem: de iusticia in securita tem: de misericordia in molli tiem: de ꝯstantia in mutabilita tem: de veritate in falsitatē: tūc primo fit cautior et ad cauendū sollicitior et in oibus discretior. Ad verā discretionem nos in ducere debet et pōt assiduat le ctio et meditatio in scripturis: ꝯtinua inuestigatio de sanctoꝝ

exemplis:frequens ꝯsiliū a vi/
ris discretis:iuxta illud thobie
iiij. A sapiente ꝯsilium ꝑquire.
Unde dn̄s ad paulū actuū.ix.
Ingredere inqt ciuitatez ⁊ ibi
dicet tibi qd te oporteat facere
Similit misit leprosos. d. luc.
xvij. Ite ostendite vos sacerdo
tibus:non tm̄ vni sed pluribus
vt si vnus minus discretus sit:
alter discretior ꝑquirat. Argu/
mentū vere discretiōis habet:
q oīa facta sua de ꝯsilio discre/
toꝝ ptractat:quos si semꝑ habē
non pōt singula oꝑa sua ⁊ nego
cia in ꝯscientia sua coram deo
cum matura deliberatiōe discu
tit:iuxta illud eccliastici. xxxij.
Nihil sine ꝯsilio facias ⁊ post
factū non penitebis. Nec tn̄ in
hoc semꝑ sue cōscientie credat
nisi scripture manifestum testi
moniū habeat: nec scripturam
aliquatenus ad sensum suū re/
torqueat sed sensum suū scriptu
re ꝯformet. Argumentū indi/
scretionis habet:q ieiunijs: vi/
gilijs:orōnib9:disciplinis:⁊ la/
chrymis laborat suꝑ vires bre/
ui tpe se destruens:vt pluribus
annis i seruitio dei inutilis fiat
Sz heu pauci sunt hoies qui in
hmōi excedūt. Argumētū false
discretiōis hz q volens cauere
destructionē corporis:nihil eo
rū negligit q̄ cōmoda sunt cor/
pori dicēte dauid: Fortitudinez
meā ad te custodiā:⁊ spūs inte/
rim sine spūali cibo deficit ⁊ ta/
bescit q sine labore nullatenus
haberi pōt. Un̄ augustinus:ifir
mitatem nr̄e carnis timemus:
salutez aie negligimus:qr caro
si delicate nutrit occidit spm̄ te
ste augustino: Sicut tinea lanā
deuorat ⁊ ligna: fenū: stipulam
ignis cōburit: ita delicata caro
aiam cōcremat ⁊ ꝯsumit. Talis
non cogitat q tamen caro de/
struetur etiam si omni cōmo/
do frueret:sicut seculares oēm
corpori voluptatē impendētes
nō magis deo seruiūt:sz frequē
tius infirmant. Melius est vi/
uentem spm̄ gr̄a repletū esse in
corpe languido:q̄z spm̄ langui/
dum vel mortuū esse in corpe
crassato vel decoro.

¶ De ꝯgratulatōe. Cap. xxxv.

Congratulatio ad deuz
vera est congaudē deo
in omni beatitudine et
ꝑfectiōe inata sibi eternaliter:
videlz de oipotentia: sapiētia:
bonitate ⁊c. ⁊ q nullius idiget
sz q sibi sufficiat ⁊ oib9 creatu
ris. Itez cōgaudere de ordina-
tiōe celi ⁊ terre ⁊ oiuz que i eis
sunt:⁊ de oibus operibus suis a
ꝑncipio vsqz ad finem seculi:ꝑ/
cipue de operibus incarnatio/
nis eius ⁊ circūcisiōis:passiōis

resurrectionis: ascensionis: spiritus sci missiõis: ꝛ de oĩbus iudicijs manifestis ꝛ occultis circa demões ĩfernales circa aĩas p̄iter infernales in limbo ĩ purgatorio ꝛ circa malos hoĩes in mũdo. Itẽ ꝯgaudere deo qcq̄d laudis ꝛ reuerẽtie hẽt ab angelis ꝛ a scis in celo. ꝛ ab hõibus in terra. Itẽ v̄a ꝯgratulatio ad ꝓximos est ꝯgaudere sꝫ angelis ꝛ scis de glia in celo: pctõribus de ꝯuersione: iustis de ꝯforma tione ꝛ grãꝝ cõseruatiõe: ecclie de sacr̄is ꝛ donis spũs sct̄i ꝛ cõgaudere simul hoĩbus in terra ĩ eccl̄ia videlꝫ btẽ virgini patriarchis ꝓphis aplis ꝛc̄. ꝛ singulis electis de donis p̄ceptis ꝛ p̄cipiendis simul a deo. Ad verã congratulationẽ nos inducere debet maxia vtilitas ꝓueniens ex ea. Nam qcq̄d deus pfectionis bonitatis ꝛ btitudinis in se naturaliter hẽt: qcq̄d glie angeli in celo ꝛ sci qcq̄d grẽ ꝛ virtutis eccl̄ia ꝛ fideles habent in ea hoc totũ ꝓpriꝭ fuit vnicuiqꝫ p̄ ꝯgratulationẽ. Ad idẽ nos ĩducere debet ꝙ ꝯgratulatio p̄ris ꝛ filij ꝛ spũs sci origo fuit oĩum creaturaꝝ ꝛ fuit semp̄ ꝛ nũc est principiũ oĩum opum diuinorũ. Argumentũ vere ꝯgratulationis hẽt q̄ per oĩa delectaꝛ in oĩbus q̄ in deo sunt: cui ordinatio ecclesie ꝛ oĩa opera dei iudicia ꝛ mores diuini ꝛ scissima exempla dñi nostri iesu christi ꝛ oĩum amicoꝝ suorum ex corde placẽt ꝛ ea oĩa verbis comẽdat ꝛ alijs manifestat. Itẽ cui de singulis donis spũalibus naturalibus gratuitis angeloꝝ ꝛ sctõꝝ in celo ꝛ singuloꝝ hoĩum in terra generaꝛ gaudiũ spũale ꝛ ad hec oĩa semper ꝛ vbiqꝫ coopatur pro posse. Argumentũ false ꝯgratulatiõis habet qui omnẽ ordinationẽ diuinã in celo ꝛ in terra ꝛ opa iustoꝝ ꝛ virtutes ꝛ scãm eorum vitam in ore comẽdat: sed oĩa in corde vitupat Ta lib⁹ ĩpropatdñs isa. xxix. Populus hic labijs me honorat cor aũt ĩporũ longe est a me. Tales de corpe ecclesie precisi sunt qꝛ bona corporis non participãt.

¶ De confidentia. Cap. xxxvj.

Confidentia vera ꝛ perfecta est mentis securitas ꝙ oĩpotens deus ꝛ fidelis amicos suos nunꝙ̄ derelinquit: iuxta illud ecclesiastici xx. Quis sperauit in dño ꝛ confusus est ꝛ perm nsit in mandatis eius ꝛ dereliet⁹ est. Ille verã hẽt ꝯfidentiã q̄ cert⁹ est ꝙ sup omnia bonus deus suis semper presens est in tribulatiõe ꝛ semper paratus est vt eos a tentatione liberet ꝛ liberatos glori-

ficēt. Hec ipse testatur in ps. xcj.
Cum ipo sum in tribulatiōe ⁊c̄.
Et sic fuit cum daniele in lacu le
onum ⁊ cum noe in archa ⁊ cū
ioseph in cisterna ⁊ carcere cuȝ
tribus pueris in camino ignis
⁊ omnes benignissime libera-
uit. Unde beatus petrus dicit
Nouit dn̄s pios eripere de ten
tatiōibus. Et thobie. xxx. dicit:
sarra. Hoc pcerto habet omnis
q te colit: quia vita eius si in pro
batiōe fuerit coronabit: si in tri
bulatiōe liberabit: si in correcti
one fuerit ad mīam tuam veni
re licebit: qr post tēpestatē tran
quillū facis ⁊ post lachrymatio
nem ⁊ fletū exultationē infun-
dis. Ille verā hēt ꝯfidentiā qui
oēs preces suas ⁊ oīa desideria
sua iusta: non dubitat exaudiri.
Naȝ chrisosto. dicit: Si sine du
bio accesseris ⁊ dixeris nō rece
dam nisi accepo prorsus accipi
es si iesum postulaueris: q̄ eum
dare deceat ⁊ tibi petenti dare
expediat. Hec virtus valde lau
dabilis est ⁊ magni meriti corā
deo: de qua hortat apl's hebre.
x. d. Nolite omittere ꝯfidentiā
vestrā: que mognā habet remu
nerationē. Ad veram ꝯfidenti
am inducere nos debet ꝙ lar-
gissimus deus absq̄ desiderio
nr̄o maiora nobis sepe dedit: q̄ȝ
auderemus desiderare. Si nō
dedisset ex mera bonitate: non
dedisset. Creauit eni nos deus
pater ad imaginē scē trinitatis
⁊ scissimus eius filius iesus chri
stus dedit nobis carnem suā ad
manducandū ⁊ sanguinē suum
ad bibendū ⁊ aīam in preciū re
dēptionis. Quis eni vnq̄ȝ vel
semel auderet de huiusmodi co
gitare? Ad idem nos inducere
debet dispositio christi in cruce
De hoc dicit bernardus: Quis
non capiat ad spem ⁊ ad ipetrā
dū ꝯfidētiā si attēderet i cruce
xpi corporis dispositioneȝ? Uide
caput iclinatū ad osculādū: bra
chia extensa ad āplexandū: ma
nus pforatas ad largiendū: lat[9]
pforatū ad diligendū totius cor
poris extensionē ad se totū im-
pēdendū. Argumentū vere cō
fidentie habet: quē de peccatis
mortalibus ꝯscientia nō remor
det vt testat. j. Jo. iij. Si nō rep
henderit vos cor vr̄m fiduciaȝ
habemus vt quicqd petierim[9]
accipiemus ab eo. Unde legit
de susanna Daniel. xiij. Erat cor
eius fiduciā hn̄s in deo: quia in
nocentem se cognouit de cri-
mine obiecto. Aliud argumen
tum confidentie habet qui in
bonis operibus se continue ex-
ercet ⁊ specialiter in spirituali
elemosyna que est remittere in
iurias ⁊ supererogare oratiōes

de quo dicitur Thobie.iiij. Ele
mosyna ab omni pctō ⁊ a mor/
te liberat ⁊ nō patietur animas
ire in tenebras. Fiducia enim
erat elemosyna: omnibus faciēti
bus eam ⁊c̄. Aliud argumentū
vere confidētie habet de remis
sione peccatorum: qui in iuuen
tute ⁊ sanitate ad veram penitē
tiam pro peccatis se exhibet te
ste Augustino dicente: Si posi/
tus i vltima necessitate accipit
non negamus ei ꝙ petit: sed nō
possumus ei dare securitatē ꝙ
bene hinc exeat. non dico dam/
nabitur sed non dico liberabit:
penitentiā autem ei dare possu
mus: securitatē vero dare non
possumus. Uis a dubio liberari
age penitentiam dum sanus es
quando peccare potuisti. Item
qui verā volunt obtinere confi
dentiā conuertant vires opeꝝ
corporaliū: ad opera spiritualia
ſm illud isa.xlix. Qui cōfidunt
in dn̄o mutabunt fortitudinem
assumēt pennas vt aquile: vt q
fuerunt fortes ante ad labores
corporales: fortes postea sint ad
spirituales. Argamentū diffidē
tie habet qui vilipendens gra/
tiam redemptoris in peccatis
scienter iacet. Unde io.ix. Sci/
mus quia peccatores deus non
exaudit: sed siquis dei cultor est
⁊ voluntatem eius facit hūc ex/
audit: Et p̄s.lxv. Iniquitatem si
aspexi in corde meo non exau/
diet deus Et isa.ix. Iniquitates
vestre diuiserūt inter vos ⁊ de
um ⁊ absconderunt faciem dei
a vobis ⁊c̄. Argumentum false
confidentie est illius: qui putat
iustissimum deum tantum vin/
ci misericordia ⁊ pietate vt taꝫ
bonos ꝙ̄ malos saluet in die iu
dicij: eo ꝙ pro peccatoribꝰ mor
tus est. Conradicit dn̄s mathi
xxv. Ibunt in supplicium eter/
num ⁊ isti.i. iusti in vitam eter/
nam. Argumentum false confi/
dentie habet qui putat peccato
rem primam gratiam prome/
reri posse ⁊ quando sibi placet
Item si credat vt qui hic abun/
dat in temporalibus bonis ꝙ
etiam in futuro abundet gau/
dijs sempiternis. Contra hoc
dicitur p̄s.lj. Uidebūt iusti diui
tem scilicet in inferno ⁊ super
eum ridebunt ⁊ dicent: Ecce ho
mo qui non posuit deum adiu/
torem suuꝫ: sed sperauit in mul
titudine diuitiarum suarum.

¶ De mundi contem
ptu. Capitulū.xxxvij.

Verus mundi contēptus
est abrenunciare rebus
temporalibus pompis
mundi dignitatibus ⁊ prelatu/
ris spiritualibus ⁊ secularibus
⁊ abstrahere ab amicis carna/

libus ⁊ moribus ſecularibus ꝓ
pter ſpem beatitudinis eterne.
Ad hec monemur prima Jo.ij
vbi dicitur: Nolite diligere mun
dum neqꝫ ea que in mūdo ſunt
Hunc contemptum habuit bea
tus auguſtinus cui diſplicebat
quiquid agebat in ſeculo ⁊ cum
loqueretur cum matre ſua val-
de dulciter: vileſcebatqꝫ ei mun
dus inter verba cum delectati-
onibus ſuis. Similiter catheri
na: Agnes cecilia: ⁊ alie virgi-
nes regnum mundi ⁊ omnem
ornatū ſpreuerūt propter amo-
rem domini ſui ieſu chriſti. Ad
contemptum ⁊ odium mundi
inducere nos debet ꝙ tantam
infidelitatem exhibet in fine di
lectatoribus ſuis ⁊c̄. Nā et hoc
actum eſt creatori a mundanis
ꝙ in die palmarum glorioſe ſu
ſceperunt eum exeuntes obui-
am ei ⁊ cantantes: benedictus
qui venit ī nomine domini. ſed
poſtmodum in ſexta feria pro-
ceſſerunt clamantes coram pi-
lato: crucifige crucifige eum ſi
non eſſet hic malefactor ⁊c̄. Et
cum penderet in cruce deride-
bant eum dicētes: Si filius dei
es ſalua temeipſum: quem cum
palmis ⁊ floribus ac frondibꝰ
ſuſceperunt virentibus ſpinis
coronauerunt ⁊ virgis ⁊ flagel
lis ceciderunt. Et cui veſtimen
ta in via ſtrauerunt: ante crucē
omnibus veſtibus exuerunt ⁊
gloriā exhibitam omnino in cō
tumeliam cōmutauerunt. Ad
eundem contemptum ⁊ odium
mundi inducere nos debet pe-
riculum ex amore mundi pro-
ueniens. Nam teſtatur iacobi
iiij. ꝙ amicitia huius mundi in
imica eſt deo ⁊ q̲ voluerit ami-
cus eſſe huius mūdi inimicus
dei conſtituetur: ⁊ quia mūdus
odiuit dn̄m ieſuꝫ ⁊ omnes ami
cos eius ſicut ipſe dixit apl̄is ad
conſolationē Jo. xv. Si mūdus
vos odit ⁊c̄. Argumentū vere
contemptus mundi habet qui
non curat generis nobilitatem
nec querit carnis voluptatem:
nec diuitias appetit nec hono-
ris culmen. Talis fuit moyſes
de quo dicitur hebreo. xj. Fide
moyſes grandis effectus: nega
uit ſe filium pharaonis contra
nobilitatem: eligens magis af-
fligi cum populo dei: q̄ꝫ peccati
temporalis habere iocunditatē
contra voluptatē maiores eſti-
mans diuitias theſauro egypti
orum: improperium chriſti con
tra diuitias temporales: aſpicie
bat eni in remūeratiōeꝫ. Aliud
argumentū veri ꝯtēptus hēt q̲
nec ſcl̄i blāditijs mulcet nec mi
nis terret: nec vitupio nec lau-
de mouet: nec odio nec feruore

dominū ad amorē mūdi incli/
natur. In hoc ꝯtemptu mundi
fuit aplus qñ dixit philipen. iij.
Omnia arbitratus sum vt ster
cora: vt xp̄m lucrifacerē. Argu/
mentū falsi ꝯtemptus habet q
amore seculi ꝛ illecebris eiꝰ tūc
primo se abstrahit qñ i senectu
te debilitate ꝛ paupertate in ip
sis se exercere non valet. Tunc
enim nō relinqt mūdū: sed ipe
a mūdo relinqt: sic heu ꝙ̄ plu/
rimi tūc peccare desinunt cum
amplius peccare non possunt.
De maceratione carnis.
Capitulum. xxxviij.
Maceratio carnis vera ē
cū aliqs spōte castigat
corpus suū ieiunijs: vi/
gilijs: orōnibꝰ: cilitijs: discipli/
nis: abstinētia cibi ꝛ potꝰ dele/
ctabilis: vt in oibꝰ caro spūi sb/
iaceat. Hoc fecit aplus. d. j. cor.
ix. Castigo corpꝰ meū ꝛc̄. Et iu/
dith. viij. eiusdē q̄ pulchra iuue
nis et diues erat vidua: postꝙ̄
māserat cū viro suo tribꝰ annis
a virginitate sua ꝛ mensibꝰ sex
habuit ciliciū sup lūbos suos ꝛ
ieiunabat oibꝰ diebꝰ p̄ter dies
solēnes in hierlm. Ad amorē
macerationis inducē nos debet
magna vtilitas ex ea pueniens
Nā ex maceratiōe carnis spūs
in spūalibꝰ negocijs roboratur
iuxta illud apli. ij. cor. xij. Cū in
firmor tūc fortior sū. i. in spū. Et
ecōtrario: ex molitie carnis vi/
gor spūs: in spūalibus negocijs
hebetat: iuxta illud augustini:
Delicata caro aiāȝ cōcremat ꝛ
ꝯsumit sic ignis stipulā. Argu/
mentū vere macerationis est cū
carni nulla voluptas: ȝ solū ne
cessitas impēdit: iuxta apostoli
dictū. xxviij. Debitores sumus
nō carni vt ſm carnis volūtatē
viuamꝰ. Nā voluntas mala de
licatiora ꝛ plura exigit ꝙ̄ neces
sitas. Necessitas aūt paucis et
vilibus contenta est. Et subdit
aplus malū ꝯsequēs voluptatē
carnis. d. Si ſm carnē vixeri/
tis: moriemini: sed si spū scā car
nis mortificaueritis: viuetis.
Manifesta sūt aūt opa carnis
scȝ fornicatio: auaricia qd̄ ē ido
loꝝ seruitus: veneficia: imundi
cia ꝛc̄. q talia agūt regnū dei ñ
possidebūt nec ꝯsequent. Aliō
argumentū est qñ aliqs ſm ꝯsi
lium dñi iesu: odit aiam suā i h̄
mundo. Nā ipse dñs dicit luce
xiiij. Qui non odit patrem aut
matrē ꝛc̄. adhuc aūt ꝛ animaȝ
suam non potest meus esse di/
scipulus: quod exponens gre/
gorius ait: Tunc bene odimus
cum carnalibus desiderijs nō
acqescimꝰ sed frangimus. Qui
aūt carnē suā ꝯcupiscētijs ñ re/
frenat: i laqueos diaboli se pre/

cipiat ꝭm illud ecclesi.xviij.Si
ꝑstes aie tue ꝯcupiscentias eiꝰ
faciet te i gaudiū inimicis tuis
sicut dalida tradidit sansonem
fortissimū philisteis illudendū
Judicū.xvj. Argumentuȝ salse
maceratiōis corpis hȝ q tantū
os suū ⁊ ventrem suuȝ cohibet
a cibi ⁊ potus voluptate: ⁊ lin/
guā non cōpescit a verbis illici
tis:nec visuȝ refrenat a delecta
tiōibꝰ:neqȝ cor a cogitatiōibus
⁊ affectiōibꝰ voluptuosis. Paꝝ
est enim os ⁊ ventrem restrin
gere a cibis:vbi cor ⁊ qñqȝ sen/
sus delitijs pascunť. Uñ chry/
sost.Qui a cibis abstinent ⁊ ma
la agūt:domones imitanť: qbꝰ
nō esca: sed neqtia semꝑ adest.

¶ De ꝯtritiōe.Cap.xxxix.

Contritio vera est do/
lor ꝓ peccatis assumptꝰ
ꝑ qualitate ⁊ quātitate
pctōꝝ cuȝ ꝓposito ꝯfitendi ⁊ sa
tisfaciendi ꝑueniens ex gratia
gratuita. Dolor eniȝ naturalis
vel dolor sine gratia nec ꝓdest
nec valet. Quātitas doloris ex
primiť Jere.vj.vbi dr̄:Luctum
vnigeniti fac tibi. Hūc dñs ꝑce
pit ezechi.ij.d.Scindite corda
vestra ⁊ nō vestimenta vestra.
Ad hāc scissioneȝ spūaleȝ valēt
spine:virge: flagella: crux:lan/
cea q̄ scindebāt corpus dñi nr̄i
iesu xp̄i. Uera cōtritio rara est
teste greg. Sciēdū ꝙ sunt qdā
q etiā seculū relinquētes totuȝ
qdē ꝙ hñt offerunt tñ in bono
qd agūt sine bonis que agūt mi
nime cōpunguntť. Nec semper
credēda ē vera ꝯtritio:vbi ge/
mitꝰ apparēt ⁊ lachryme. Naȝ
ex timore inferni:vel ex ꝯside/
ratiōe alicuiꝰ dāni:vel ex natu/
rali dolore:vel ex naturali com
passiōe sepe solēt talia ꝑuenire
cū recordať aliqs enormitateȝ
sceleꝝ vel acerrimā iesu xp̄i pas
sionē. Ad verā ꝯtritionē exigiť
dolor d oibꝰ pctis cōmissis ⁊ oi
bꝰ bonis omissis: ⁊ oibꝰ gratijs
neglectis sibi ⁊ vniuersitati: ⁊
silr̄ que occasiōe sui cōmitti vel
omitti vel negligi per aliquos
potuerūt. Uerā ꝯtritionem no
bis inducere pōt si fideliter re
cogitemꝰ q̄ ꝑ peccatū amisimꝰ
s. spm̄ sanctū cū oibꝰ donis suis
oēs quoqȝ virtutes gratuitas:
sancte trinitatis amicitiā ⁊ soci
etatē totius curie celestis. Jteȝ
qd acqsiuimꝰ: eternā videlicet
mortē: maledictionē dei patris
Hoc testať ps.cxviij. Maledi/
cti q declinant a mādatis tuis.
Odium domini iesu xp̄i: qui
odit oēs opantes iniquitatem.
ps.v. Elōgationē spūs sancti: q
etiā se aufert a cogitatiōibꝰ que
sunt sine intellectu: sicut dr̄ sapi
entie.j. Multo magis ab operi

bus malis hec peiora sunt hor-
ribilia q̄ ipa pena gehenne: si-
cut dicit chrysosto. Ad idē idu-
cere nos dz maxima vtilitas ex
ea pueniens. Nā minima ꝯtri
tio oēs aīe maculas delet: mor-
tē eternā occidit: benedictionē
patris affert: amicitiā filij red-
dit: familiaritatē spūs sancti in
ducit: ꝛ societatē ciuiū supnoꝝ
restituit: ꝛ quātūcūqz sit parua
cōtritio magis satissfacit q̄ ma-
xima elemosynarum largitio.
Hec oīa sepe pōderata in state
ra cordis: inductiua sunt vere
ꝯtritiōis ꝛ certe. Argumētum
vere cōtritiōis hz q in tantum
peccati detestaꝛ imūdiciam: ꝙ
omnē purgatorij penā eligeret
libētius q̄ ꝯtra dn̄m deū beni-
gnissimū vnq̄ peccatum cōmi
sisset: ꝛ q ad penā īfernalē poti
us exhiberet se: sicut eleazarus
q̄ vnq̄ de cetero ex proposito
aliqđ pctm̄ cōmitteret: ꝛ q pe-
nā omniū martyrū libētissime
sustineret: vt p h̄ mereri posset
ꝙ nunq̄ de cetero aliqđ perpe
traret pctm̄: ꝛ q ad oēm afflictio
nē punitoꝝ letanter se offert vt
p offensa deō digne satissfacere
posset. Argumētū false ꝯtritio-
nis hz: q q̄uis pctā cōmissa de
fleat ꝯtinuo post dolorē eadem
pctā vel alia cōmittē nō cessat.
Cōtra h̄ dr̄ eccle. xxxv. Qui ba-
ptizaꝛ a mortuo: ꝛ iterum tāgit
mortuū qd pdest lauatio eius.
Silr̄ q de pctīs dolet: ꝛ de cete
ro pctā dimittere non pponit:
videlicet supbiā: inuidiā: carna
lē amicitiā: iniustā possessionez
de q̄ dicit augu. Nō dimittitur
pctm̄ nisi restituaꝛ ablatum ꝛc̄.
Cōtra h̄ dr̄ eccle. xxiiij. Vnꝰ de-
struens ꝛ alter edificās qd pro
dest illis nisi labor? Destruit q
de peccatis dolet: edificat qui ī
volūtate peccādi manet. De ta
li edificatiōe dicit augu. Ex ma
la volūtate facta ē libido: ꝛ duz
libidini ꝯsentiꝛ facta est ꝯsuetu
do: ꝛ dū ꝯsuetudini nō resistiꝛ
facta est necessitas:

¶ De ꝯfessiōe. Cap. xl.

Confessio vera ē synce-
ra pctōꝝ absqz velami-
ne corā sacerdote mani
festatio hāc pcepit dn̄s iesūs le
prosis: cum dixit Luce. xvij. Ite
ostendite vos sacerdotibus. Et
beatꝰ iacobꝰ eiusdē. v. Cōfitemi
ni alterutrū pctā vestra. Ad ve
rā ꝯfessionē exigiꝛ ꝙ sit pura: ī
tegra: discreta: fidelis ꝛ pfecta:
iuxta illud: Effunde cor tuum si
cut aquā ante ꝯspectum dn̄i. In
effusiōe notaꝛ integritas. Non
ex pposito dicenda sunt minua
tim vel guttatim pctā: de qbus
nunq̄ facta ē ꝯfessio: sz quicqd
pōt semel cogitari totuz coram

vno sacerdote semel effundi dz sicut aquã. Ibi notat̃ q simplex dz eẽ ⁊ pura. Non.n.ex timore seruili: vel coactiõe faciẽda est ꝯfessio: sed pure ⁊ simplr̃ ꝓpter deũ. Discretio ibi notat̃ cor tuũ Nõ.n.solũ ꝯfitẽda sunt verba ⁊ facta cõmissiões: ⁊ omissiões: ⁊ incessus: sꝫ etiã cogitatões imũ de: morose affectiões: inordinate intẽtiões: mixte voluñtates et puerse: iudicia ⁊ suspectiões temerarie. Nã dicit origenes q i illa die cogitatiões accusabũt aias vel defendẽt: nõ cogitationes q̃ erũt tũc: sꝫ q̃ nũc sunt i nobis q̃z q̃dã note relinquent̃ in corde velut i cera. Fidelitas et pfectio notant̃ ibi añ ꝯspectum dñi. Scdꝫ q̃ppe cognitionẽ dei oia ꝯfitenda. Ubi.n.vnũ peccatũ nos cognoscim⁹: ipe in sapia diuina mille cognoscit. Ad confessionẽ verã nos iducẽ dz: certa remissio pctõꝝ: et mundatio aie: iuxta illud Jo.v. Si ꝯfiteamur pctã nr̃a: fidelis est de⁹: vt remittat et emundet nos ab oi iniq̃tate. Et q: ad ꝓpitiationeꝫ astringit̃ pr̃ fili⁹.⁊.s.s.ꝑm illd̃: ⁊ si omnia nouit deus: vocẽ tamẽ cõfessiõis expectat: habet enim ⁊ causam cognoscendi pater: q: q̃cq̃d vult filius, vult pater. Argumẽtũ vere ꝯfessiõis habet: q peccata oia sicut aquã effundit vt non remaneat color: sicut in effusione lactis: nec pinguedo vel sapor remaneat: cuꝫ dicitur peccatũ ⁊ tacet̃ q̃ñtitas ⁊ diuturnitas delectatiõis: in qua rõ penitus absorbetur: iuxta illud ps. Intrauit sicut aqua in interiora eius: ⁊ sicut oleum in ossibus eius. Oleũ manet: cum dicit̃ peccatum ⁊ tacet̃ infamia ⁊ malũ exemplũ ⁊ scandalũ alioꝝ. Sed vere confitẽs manifestat ipm peccatũ: ⁊ antecedẽtia peccati ⁊ eius sequelas. Aliud argumentum vere confessionis ẽ cum aliquis confitetur peccata sua in numero: pondere ⁊ mensura. In numero confitendum est.i.vices peccatorum: q: vulnus sepi⁹ renouatuꝫ tardius sanatur. In mensura est diuturnitas peccati. Qui enim diutinus infirmatur citius moritur. In pondere.i.in grauitate. Aggrauatur autem peccatuꝫ ex sacro loco ex sacro tempore vl̃ ex persona: vt clericus ⁊c̃. Argumentum false confessionis est: cum propter hoc aliquis confitetur ne infidelis dicatur: vel vt sanctior reputetur: vel ne sacra cõmunio sibi sine confessione negetur. Sic confitebat̃ saul ne a propheta samuele corã populo confunderetur.

¶ De penitẽtia. Cap.xlij.

PEnitentia exterioꝛ vera
est abstinere a licitis cū
de illicitis venia postu/
lat. Sic penitētes ⁊ claustralis
a carnalibꝰ abstinēt: delicatas
vestes: abijciūt: ieiunia seruāt: vi/
gilijs insistūt: disciplinis se affli
gūt: silentiū tenēt: ꝓpriā volūta
tem frangūt: ⁊ a mltis delectati
onibꝰ se abstinēt q̄ licita eis es/
sent si nūq̄ȝ illicita comisissent.
Hāc ꝑcepit dn̄s iesus ⁊ b. iohēs
bap. d. math. iij. Penitētiā agi
te ⁊c̄. Ad verā pniam īducere
nos debet necessitas. Nā absq̄ȝ
illa nō est salus teste dn̄o iesu lu
ce. xiij. Nisi pniaȝ egeritis oēs
simr̄ ꝑibitis. Et btūs aug. Pctā si
ne magna siue ꝑua sint īpunita
eē nō pn̄t. Vn̄ dn̄s misit dauid
penitentiā ꝓ pctō suo q̄ꝫ nume/
rauerat. ppłm vel vt sustineret
septē annis famē in t̄ra vel tri/
bus mensibꝰ vindictā inimico
rū: vel tribus diebꝰ pestelentiā
Et elegit dauid sibi ⁊ ppło cōti/
nuā plagā moꝛtis. Per h̄ signi
ficat̄ q̄ꝫ necessario q̄libȝ ꝓ pctīs
suis punief̄ vel in inferno q̄ꝫ si/
gnificāt septē anni famis vel in
purgatoꝛio q̄ꝫ significat violen/
tia inimicoꝝ tribꝰ mēsibus: vel
t̄pali pena q̄d significat triū die
rum pestilētia ⁊c̄. Sic vtile est
nobis eligere penā leuissimā ⁊
subito trāseuntē. Argumentum

vere pnie. est debita cōmensura
tio pene ↄtra culpā: vt ſm quā
titatē culpe sit quātitas ⁊ graui
tas pene ſm delectationē culpe
sit amaritudo pene: ſm diutur/
nitatē ⁊ multiplicitatē culpe sit
mltiplicitas ⁊ ğuitas pene ſm
illud luce. xiij. Facite vobis di/
gnos fructus pnie. Sicut enim
singule infirmitates coꝛꝑis hn̄t
necesse singulas medicinas et
nulla tā efficax est q̄ sanet om̄es
egritudines: ita singła pctōꝝ ge
nera spālem hn̄t pniaȝ. Nō eni
directe emēdat̄ suꝑbia ꝑ elimo
synā: rancoꝛ ⁊ inuidia ꝑ oꝛonē
auaritia ꝑ ieiuniū ⁊ sic de alijs:
sȝ suꝑbia ꝑ hūilitatē auaritia ꝑ
elemosinaꝝ largitionē: īpudici
tia ꝑ carnis castigationē: gula ꝑ
ieiuniū: inuidia ꝑ charitatē ⁊ in
iurie remissionē: rapina ⁊ iin/
sta possessio ꝑ restitutionem sic̄
dic̄ chꝛisost. Si nō pōt q̄s exple
re oēȝ satisfaciēdi oꝛdinē tūc be
nignꝰ deꝰ q̄lēcūq̄ȝ suscipit emē/
dā: tūc ꝓ i iustis rebꝰ valet ieiu
niū si n̄ ꝑt restituē si n̄ ꝑt ieiuna
re valet oꝛo: si n̄ pōt oꝛare ꝓpt̄ i
firmitatē sufficit deo bona volū
tas. Argumētū false pnie est sic̄
dicit Innocētius cū penitēs ab
curiali vel negotiali nō recedit
q̄ꝫ sine pctō nullatenꝰ agit valet
aut si odiū i coꝛde gesserit: aut si
offenso cuilibȝ nō satisfaciat: aut

si offensus offēdēti nō idulgeat: aut si arma ɔtra iusticiā gerit. Itē falsa est pnia qñ vnū pctm̄ emēdat ⁊ de alio non curatur.

¶ De pseuerantia Caplm̄.xlij.

Perseuerātia vͣa est in bonis opib⁹ freqūēs exercitatio: ɔtinuū studium ad pfectiōez: spūaliū grāꝝ ⁊ vͭtutū diligētissima vsqȝ mortē conseruatio. Ad hāc iuitat nos dn̄s apoc.ij. Esto fidel' vsqȝ ad mortē ⁊ dabo tibi coronā vite. Hāc habuit btūs iob cū dixit Donec deficiā nō recedā ab inocētia mea eiusdē.xxij Et thobia vs:q corpa occisoꝝ occultauit i domo sua ⁊ media nocte speliuit: licȝ cū propter h̄ rex spoliari iusserit ⁊ occidi. Ad amorē pseuerātie nos inducere debet maxima vtilitas ex ea pueniēs. Nā ex ea oē opus bonū ⁊ oīs vͭtus coronat̄ ⁊ tota hoīum salus in ea ɔsistit s̄m illud dictū dn̄i iesu. Qui pseuerauerit vsqȝ in finē h̄ saluus erit sine q̄ vlla vͭtus vel bonum opus irremunerabile est sine q̄ oīs pfectio in nihilū redigitur. Quid eni pfuit aplo inde q̄ dn̄s ipm de mūdo eligerat: qd pfuit familiaritas xpi: qd scā pdicatio quā sepe ab ipo audierat: qd exēpla virtutes: mirabilia q̄ ab ipo audierat vel viderat qd societas aploꝝ: qd grā sibi collata predicādi ⁊ miracula faciēdi? Nōne ei cū alijs aplis dixit: Eūtes pdicate qꝛ appropinq̄bit regnū celoꝝ: īfirmos curate: mortuos suscitate: leprosos mūdate demōes fugate. Argumētū vͤe pseuerātie habet q nec amore vite nec terrore mortis nec minis nec pmissis a rectitudīe flecti pōt: sicut susanna mortē non timēs dixit: Si pctm̄ egero ⁊c. Et mathathias.j.macha.iiij. Et si oēs gentes obediūt antiocho regi vt recedat vnusqsqȝ a seruitute legis patrū ego ⁊ filij mei obediemus legi dei: ppitius sit nobis deus. Argumentū false pseuerātie hēt de q sua sanctitate false psumens q̄ cadere non possit ex qua nascitur animi libertas exinde nō habet custodiam sui: ⁊ sic est īpossibile in sanctitate pseuerare. Et si apli essēt in mūdo non haberent sui custodiā cadere possent. Exēpluȝ de dauid: qui adulteriū ⁊ homicidiū simul ppetrauit quia negligens fuit in custodia oculoꝝ Cōqueror tibi ops deus cū multis lachrymis ⁊ guttis sanguineis filij tui q̄ adhuc non proueni ad principiū alicuius virtutis in ea pfectiōe qua scriptū est. Gaudeo tantum q̄ omnes virtutes habebimus pfecti⁹ q̄ȝ human⁹ valeat cōprehendē in

tellectꝰ. Cõfiteoꝛ tibi dñe ꝙ bea
tus est in pñti ⁊ beatioꝛ erit ĩ fu
turo q hꝫ has virtutes in ea ꝑ/
fectiõe sicut hic scripte sũt licet
forte minꝰ sufficiãt ad salutẽ. pe
to tñ cũ oĩ desiderio filij ⁊ spũs
sci ⁊ oĩuꝫ creaturarum: vt mihi
des discretionẽ inf ṽtutes gra
tuitas ⁊ naturales: vt si multitu
dines virtutũ: vt qcũqꝫ hanc le
gerit materiã vel de ipsa audie
rit vel cogitauerit tu oĩpotens
optime deꝰ ꝯfer saltẽ vnicã vir
tutũ verã ⁊ ꝑfectã. Et certꝰ sum
ꝙ q habuerit vnã ad te dñe oẽs
simul hꝫ ⁊ q crescit in vna simul
in oĩbꝰ crescit: ⁊ q in vna decre
scit simul in oĩbus decrescit: ⁊ q
vna caruerit nullã hꝫ: qꝛ oñes
vnite sunt in gratia. Amen.

¶ Explicit libellus de veris et
falsis virtutibus ⁊ earuꝫ signis
editꝰ a Reuerendissimo in xpo
patre fratre vmberto magistro
ordinis. M. cccc. lxvj.

¶ Explicit hꝫ opus in xpi noĩe.

¶ Regule quedam breuissime ac valde vtiles Reuerendi ac deuoti patris fratris Hierony mi Sauonarole ferrariẽsis or/ dinis predicatorũ: que ad oẽs religiosos pertinent.

Rincipa/ le studiũ religio si est conari die noctuq; vt ani/ ma sua sit dño deo coniuncta p orõnez ꝛ contemplationẽ conti nuumq; amorẽ actualem. Qḋ qdem nequaq̃ facẽ poterit nisi pacẽ mentis possideat: quã pos sidere nõ poterit nisi se amore omniũ creaturaꝝ ac sui ipsius penitus spoliauerit: veneritq; vsq; ad cõtemptũ ꝛ odiumvite sue. Que oĩa si voluerit obtinẽ necesse est cũ omĩ sollicitudine prius has quas subscribemꝰ re gulas obseruare.

¶ Primo ita debet pauperta/ tem diligere in particulari et ĩ cõmuni vt statuat firmiter ĩ cor de suo nullo modo se velle ali/ qd possidere: nec aliqd ad vsuz habere: nisi qḋ ei summopere necessarium fuerit: intantũ vt odio habeat omẽs diuitias ma gnas ꝛ paruas: etiam ipsa vesti menta sine qbus honeste viuẽ nõ põt: gaudeatq; de moneste/ rij paupertate ꝛ doleat de eius abũdantia cũ desiderio vt pau perrime viuat vsq; ad extremã necessitatem: quia vere pauper in paupertate gaudet.

¶ Scḋo quantũ ad votũ casti/ tatis ita debet fugere oẽs car/ nis illecebras vt non modo ab illicitis sed etiã a licitis recrea tionibus abstineat: ita vt nunq̃ ex toto relaxet preconceptũ ri/ gorem: sed semp sibi iratus ca/ stiget rationabili obsequio cor pus ꝓprium: omnesq; sensus a delectatione cohibeat nec satis faciat desiderijs suis sed semp gaudeat flere ꝛ lamẽtari ꝛ do/ mino decantare ṽsiculũ illud. Recogitabo tibi omnes annos meos ĩ amaritudine aĩe mee.

¶ Tertio semp ĩ mente habẽs dñi nostri iesu christi subiectio nem ad matrez suã ꝛ putatiuũ patrem suũ ioseph ꝛ obediẽtiã vsq; ad mortẽ mortem aũt cru cis studeat cũ omni conatu ꝛ vi ribus suis seipsum nõ solũ ma/ ioribꝰ sed etiã equalibus mino ribus: ꝛ oĩbus etiam vilissimis seruire ꝛ eis vt decet statũ suũ humiliter obedire ꝛ cũ aplõ di cere: cum liber essem ex oĩbus oĩuz me seruum feci ꝛc̃.

¶ Quarto studeat ita guber/ nare linguã suã vt non solũ illi cita non loquatur: non soluz nõ ociosa verba aut risum mouen

tia dicat sed etiā necessaria in longū non ptrahat: loquaturqȝ semp de oībus cū timore ꝛ potius desideret audire ꝛ doceri q̄ȝ loqui ꝛ alios docere: quia in multis offendimus omnes ꝛ q in verbo non offendit hic perfectus est vir: ꝛ diabolus in nullo subtilius decipit religiosum q̄ȝ per loquacitatem: p quā subtrahit euȝ ab orōne ꝛ ꝯtemplatione: a qbꝰ cū fuerit subtractꝰ perdit omne robur mentis sue ꝛ ita inimicus preualet facilius cōtra eum sicut vult ꝛ vt libet.

¶ Quinto caueat a distractionibus seu ab his que solent animū in partes diuidere vt sunt curiositates sensuum ꝛ intellectus. Qui enim volunt multa ꝛ inutilia videre ꝛ audire seu intelligere diuidunt cor suum ad multa: ꝛ ita remanent dissipati nec compūcti. Negocia ergo proximoꝝ et facta aliena adeo relinquēda sunt: vt nec velimꝰ minimā eoꝝ partem intelligē. Negocia quoqȝ cōuentus officialibꝰ ipsius penitus relinquā tur. Quidā zelo quodā īdiscreto qui non est ƀm ꝯscientiā volunt oīa intelligere ꝛ inquietāt seipsos: impleturqȝ mens eorū phantasijs indignatioībꝰ murmurationibus ꝛ nōnunq̄ȝ inuidia ꝛ ambitiōe ac detractione ꝯ platū ꝛ alios ꝯfratres suos. Si nullum habes officium ī cōuentu gaude qꝛ pacem magis acquires. Si habes humiliter ea que ad ipm ptinent ꝛ sine q̄rela exequaris. Ne desideres habere aliquod officiuȝ sed sta in pace ꝛ libentius suscipe officia vilia q̄ȝ honorifica. Et breuiter ab oībus que te ab intentione contemplatiōis diuine ꝛ pacis quātum possibile tibi est salua obedientia ꝛ charitate cauere debes cū omni sollicitudine aliter pacem non inuenies.

¶ Sexto debet fugere hoīum cōuersationē presertim secularium ꝛ dissolutoꝝ fratrum: potissime aūt mulieꝝ ꝛ cōsanguineoꝝ ꝛ solitudineȝ amare: nec vnq̄ȝ ī publicū apparere nisi p necessaria honesta vel vtili cā ꝛ semper breuiter se expedire. Neminē tñ ppter hoc religiosus iudicet aut contēnat sed seipsum semp decipiens tā q̄ȝ vtilem in oculis ppꝛijs indignum arbitretur habitu religionis ꝛ alioꝝ fratrum ꝯuersatione.

¶ Septimo cū omni ꝛ summa diligētia ꝛ sollicitudine vacare debet orōni ꝛ ꝯtemplationi: ita vt sepissime eleuet mentē suam ad deum ꝛ oret cū breuitate tā in ecclia q̄ȝ in mensa: tam in domo q̄ȝ in theatro: tam sedendo

q̃ ambulando: ⁊ frequẽtissime dicat versiculũ illud: De⁹ in ad iutoriũ meũ intẽde: dñe ad ad/ iu. me festi. Item dicat Miseri cordia tua dñe sßsequet me: vt inhabitẽ in domo dñi oib⁹ die/ bus vite mee. Sic enim faciẽs obtinebit mẽtis quietẽ: ⁊ adeo ꝯiũget deo ꝙ nihil aliud pote/ rit cogitare nec diligere: ⁊ erit quodãmodo in hac vita beat⁹.

¶ Qui ergo seruauerit istas septẽ regulas replebit septẽ do nis spũs sci: a quo spũ sãcto aĩa ei⁹ acta gustabit ea que nec ocu lus vidit: nec auris audiuit: nec in cor hoĩs ascẽdit: que ꝑpauit deus diligẽtib⁹ se: ⁊ labores re/ ligiõis ꝓ nihilo reputabit ⁊ vi/ debunt dies pauci pre amoris magnitudine.

¶ Religiosi aũt q ista nõ cõ siderãt: sed ambulãt sine ꝯside/ ratiõe finis ꝓpriũ efficiunt tepi di: ingeti: murmuratores: am bitiosi: iracũdi: auari: loquaces sensuales: hystriones ⁊ durio/ res q̃ seculares ad penitẽtiam ⁊ nisi deus ꝑ suã misericordiã eos reuocet aut ꝯseruet: in alia labunt ꝑcipitia a qb⁹ nunq̃ po stea liberant: qr vt dicit sanct⁹ thomas diuin⁹ doctor i secũda scḋe: Religiosi ex malicia pec/ cãtes efficiunt pessimi ⁊ icorri gibiles. ⁊ sanct⁹ Aug. dicit ꝙ si/ cut nunq̃ exp̄t⁹ est meliores q̃ illi q in monasterio ꝓfecerunt: ita nec deteriores q̃ q in mo/ nasterio defecerũt.

Conemur igit nos frẽs talẽ bonitatẽ in monasterio accipe vt sim⁹ meliores hoĩes mũdi: ⁊ magnã coronã acquiramus in celis: vbi regnat benedict⁹ de⁹ in secula seculoꝝ. Amen.

¶ Oratio vel ꝑs veneralis p̄ris fratris hiero nymi de Ferraira ordinis ꝑdicatoꝝ. S. dñici.

Diligam te domine: fortitudo mea.
Diligam te domine: virtus anime mee.
Diligam te semper ineffabilis exultatio mea
Uiuet iam non mihi: sed tibi tota vita mea.
Uita in quã que perierat in magna miseria mea.
Uita que suscitata est in magna misericordia tua.
Nisi enim quia iuuisti me paulominus habitasset
in inferno anima mea.
De portis mortis exaltasti me: vt annũciem omnes
landationes tuas.
Gratias tibi deus meus: quia liberasti me.

Gratias tibi lux mea: quoniam illuminasti me.
Gratias tibi amor cordis mei: qm̄ vulnerasti me.
Sero te timui: maiestas infinita.
Sero te cognoui: pulchritudo tā antiq̄.
Sero te amaui: bonitas eterna.
Querebam te quies mea: ꝛ non inueniebam.
Non inueniebam te: eo ꝙ male querebam.
Querebā te per exteriora: ꝛ tu i iterioribꝰ habitas.
Lustrabā vicos ꝛ plateas: ꝛ requiē nō inueniebam.
Querebam foris: quod intra me erat.
Longe te esse putabam: ꝛ tu prope ꝛ intus eras.
Eram longe a te: ꝛ tu prope mihi eras.
Dixisti mihi: ꝛ audiuit anima mea.
Quere intus ꝛ inuenies bonum tuum.
At ego miser: foris querebam deum meum.
Interrogaui terram si esset deus meus.
Interrogaui inq̄: ꝛ respondit mihi:
Quere super me: non sum ego deus tuus.
Interrogaui mare: ꝛ respondit mihi:
Fallitur talis: non sum ego deus tuus.
Interrogaui aerem: ꝛ respondit mihi:
Ascende superius: non sum ego deus tuus.
Interrogaui ignem: ꝛ respondit mihi.
Assume tibi pennas: non sum ego deus tuus.
Interrogaui celū solē lunā ꝛ stellas ꝛ rn̄derūt mihi
Exaltare super nos: non sumus deus tuus.
Interrogaui angelos: ꝛ responderunt mihi:
Accede ad cor altum: non sumus deus tuus.
Interrogaui vniuersas creaturas: ꝛ rn̄derūt mihi:
Responderunt inq̄ mihi voce grandi ꝛ forti:
Qui nos ex nihilo fecit: ipse est deus tuus.
Ubi est deus meus: respondete mihi?
Ubi queram illum docete me obsecro.
Ubiq̄ est deus tuus: quere in corde tuo.
Celum ꝛ terram implet: implet ꝛ cor tuum.
Et conuersus ad cor meum: aio ad deum meum

Quomodo huc intrasti: domine deus meus.
Per quam portam venisti: dulcis amor meus.
Oculos interrogaui ⁊ responderunt mihi:
Si coloratus non fuit: per nos non introiuit.
Aures excitaui: ⁊ responderunt mihi:
Si sonitum non fecit: per nos non introiuit.
Nares pulsaui: ⁊ responderunt mihi:
Si non redoluit: per nos non introiuit.
Gustum tetigi: ⁊ respōdit mihi:
Si non sapuit: per me nō introiuit.
Tactum adiuraui: ⁊ respondit mihi:
Si corpulentus non fuit: per me non introiuit.
Intus ergo eras: ⁊ sensus hoc nesciebant.
In animā intrasti: ⁊ per corporeos sensus nō itrasti
Lux enim tua lucet: vbi locus non capit.
Uox tua sonat: vbi tempus non rapit.
Odor tuus redolet: vbi flatus non spirat.
Sopor tuus sapit: vbi non est edacitas.
Amplexus tuus tangit: vbi non diuellitur.
Quid ergo es deus meus: quid tu amor meus.
Interrogaui eum: ⁊ respondit mihi:
Accedet homo ad cor altum: ⁊ exaltabitur deus.
Uere tu es deus magnus: qui vincis scientiā nostrā
Tu solus es potens: ⁊ verissime beatus.
Tu rex regum ⁊ dominus dominantium.
Tu solus habes īmortalitatē ⁊ lucem inaccessibilem
Quam nullus hominum vidit: nec videre potest.
Multa de te dicimus: sed deficimus verbis.
Maior es enim omnium corde ⁊ omni laude.
Tu es deus vnus: in trinitate gaudens.
Deus pater: deus filius: deus spiritus sanctus.
Tres quidem persone: non tamen tres essentie.
Unus deus ac dominus: non tres dij aut domini.
Hic est deus meus: qui bonoꝝ meorum nō indiget.
Qui ꝑpter suam bonitatem vniuersa hec creauit.
Nulla re indiget: ⁊ omnia portat ac gubernat.

Et ꝑpter nos homines seip̄m exinaniuit.
Factus est homo: pro hominibus crucifixus.
A mortuis resurrexit: ⁊ super omnes celos ascendit
Ut nobis prepararet imortalitatis locum.
Inde venturus est iudicare viuos ⁊ mortuos.
Cuiꝰ regni ñ erit finis ⁊ cũ ip̄o reg̃bimꝰ i sc̄ta sẽpit̃na
Ubi enim caro mea regnat: regnare me credo.
Si proprio filio pro omnibus: non pepercit.
Credimus q̄ cum illo omnia nobis donauit.
O inestimabilis dilectio charitatis:
Ut seruum redimeres filium tradidisti.
Dilexisti me valde: vnice amor meus.
Dilexisti me: priusq̄ꝫ diligerem te.
Ad imaginem tuam tu creasti me.
Omnibus creaturis tuis: preposuisti me.
Angelos tuos spiritus fecisti propter me.
Mandastiqꝫ eis: vt custodiant me.
Ne forte offendam ad lapidem pedem meum.
Intra infideles non fecisti me.
In spiritu ⁊ aqua baptizasti me.
Diuitias ⁊ paupertatem non dedisti mihi.
Intellectum ⁊ sapientiam docuisti me.
Et quando errabam: vocabas me.
Pulsabas ad ostium: ⁊ non aperiebam tibi.
Operabar in virtute mea: que tamẽ virtus nõ erat
Currere volebam ⁊ deficiebam.
Ibi magis cecidi: vbi me magis stare credidi.
Factus sum vilis tanq̄ꝫ vas perditum.
Elongaui fugiens in regionem longinquam.
Uanitatem dilexi: ⁊ vanus factum sum.
Cecus eram: cecitatem amabam.
Seruus eram: seruitutem desiderabam.
Uinctus eram: vincula non horrebam.
Amarum dulce: ⁊ dulce amarum credebam.
Miser eram: nec cognoscebaꝫ
Ego peccaui: tu me visitasti.

Ego cecidi tu me erexisti.
Ego ignoraui:tu me docuisti.
Ego non vidi:tu me illuminasti.
Abieram in peccatis:venundatus eram.
Uenisti ad me:vt redimeres me.
Et tātū me dilexisti:vt sāguinē tuū ꝓciū ꝓ me dares
Dilexisti me plusq̄ȝ te:qui mori voluisti ꝓ me.
Tali pacto:tam charo precio reduxisti me de exilio
Redemisti me de supplicio.
Uocasti me nomine tuo.
Signasti me sanguine tuo.
Ut memoriale tuū esset apud me
Et nunq̄ȝ recedere a corde:q ꝓ me ñ recessit a cruce
Cognoscaȝ ergo te cognitor meus.
Cognoscam te virtus anime mee.
Ostende te mihi consolator meus.
Uideam te lumen oculorum meorum.
Ueni ad me gaudium spiritus mei.
Uideam te leticia cordis mei.
Quisquis eni cognoscit te:diligit te
Obliuiscitur se:amat te plusq̄ȝ se.
Relinquit se vt veniat ad te.
Expelle ergo dñe tenebras mentis mee.
Ut memoria mea te recolendo gaudeat.
Oculus meus te videndo iubilet
Anima mea te diligendo ardeat.
Bonum est enim mihi adherere deo meo
Pone in salutari meo,tam spem meam.
Cū.n.tibi non adhereo:in trāsitoriȷs aīo diffundor.
Cogitatione versor:locutione implicor.
Miser igit̄ ego:miser inq̄ȝ ego.
Quando tibi tantū adherebo:vt non peccem tibi.
Qñ poterit mea obliquitas tue rectitudini adeq̄ri.
Tu dñe diligis solitudinem:ego multitudinem.
Tu silentium:ego clamorem.
Tu veritatē:ego vanitatem.

Tu mundiciam ego imundiciam
Per temetipsum itaqꝫ domine te rogo
Illūina ocłōs meos: vulnera cor meū charitate tua
Perfice gressus meos in semitis tuis
Ut non moueantur vestigia mea.
Libera captiuum: collige dispersum
Reintegra scissum: erige elapsum
Da mihi cor qđ te cogitet
Da mihi mentem que te recolat
Da intellectum qui te intelligat
Da rationem que tibi faciliter adhereat
Da mihi animam que te diligat
Da voluntatem que nunca te recedat
Prope esto mihi in animo: prope in ore
Prope in opere prope in auxilio
Prope esto mihi: quia amore langueo
Prope esto mihi: quia sine te morior
Prope esto mihi: quia te recolens suscitor
Odor enim tuus me recreat
Memoria tua me sanat
Lux tua dulcis me viuificat
Uox tua suauis me delectat
Sed tunc satiabor cum apparuerit gloria tua
Tibi ergo dixit cor meum: tibi inquā anima mea
Quesiui vultum tuum: vultum tuum dñe requiram
Ne auertas faciem tuam a me
Ne declines in ira a seruo tuo
Adiutor meus esto ne derelinquas me
neqꝫ despicias me deus salutaris meus
Quoniā pater meus ⁊ mater mea dereliquerūt me
Deus autem misericorditer assumpsit me
Legem pone mihi in via tua:
Et dirige in semitā rectam propter inimicos meos
Ne tradideris me in animas tribulantiū me,
Quoniam insurrexerunt in me testes iniqui
Et mentita est iniquitas sibi

Credo videre bona domini in terra viventium
Ideo cantabo domino in vita mea
Psallam deo meo quamdiu fuero
Jocundum sit ei eloquium meum: ego vo delecta-
bor in domino. Amen.

¶ In nomine sancte trinitatis isti tres tractatus vtilissimi feliciter expliciunt. Impressi venetiis per Joannem Emericum de Spira. Anno incarnationis M.cccc.xcv. sexto kalendas Maii.

